Editura pentru Literatură Universală

JOHN P. MARQUAND
AL DV. WILLIS WAYDE

JOHN P. MARQUAND

AL DV. WILLIS WAYDE

JOHN
P. MARQUAND

AL DV.
WILLIS
WAYDE

JOHN P. MARQUAND

AL DV. WILLIS WAYDE

ÎN ROMÂNEȘTE DE *VERONICA ȘUȚEU*

BUCUREȘTI — 1969

EDITURA PENTRU LITERATURA UNIVERSALA

Desenul copertei de: *Sabin Bălașa*

SINCERELY
WILLIS WAYDE

by *John P. Marquand*

Robert Hale Limited

I

ÎNAINTE de a adormi, Willis Wayde putea să închidă ochii şi să revadă, parcă aievea, fiecare colţişor al reşedinţei familiei Harcourt. Deşi nu i-a aparţinut şi nici nu a jinduit după ea vreodată, i-a servit totuşi ca punct de reper — aşa cum ar fi spus tatăl lui în limbaj inginerese.

Se ştie că în construcţii, cînd se trece la întocmirea unui proiect, trebuie mai întîi să se stabilească un punct fix, de unde se trage prima linie şi care este păstrat ca element orientativ pentru întreaga lucrare. Tot astfel şi în viaţă : fiecare om şi-a fixat cîndva un reper bine definit de la care a pornit-o. Or pentru Willis, reşedinţa familiei Harcourt, cu tot ce cuprindea ea, a însemnat tocmai acest lucru ; şi fie că-i convenea sau nu s-o recunoască, adevărul este că, pentru el, însemna mai mult decît orice altă locuinţă a sa — proprie sau închiriată.

Cu toate că localnicii din Clyde-Massachusetts obişnuiau să considere atît reşedinţa familiei Harcourt, cît şi fabrica acestora drept parte integrantă din oraşul lor, în realitate lucrurile nu stăteau tocmai aşa. Ambele proprietăţi erau situate în partea de sus a rîului, la o distanţă de aproape trei mile de oraş, formînd o comunitate de sine stătătoare, cunoscută sub denumirea de „orăşelul uzinei".

Clădirile care alcătuiau fabrica se înşirau pe malul rîului, iar reşedinţa propriu-zisă se înălţa pe un teren ce domina comunitatea restrînsă formînd laolaltă un peisaj tipic pentru perioada aceea cînd Noua Anglie se afla la începuturile industriei.

Reşedinţa în sine nu avea o vechime prea mare, spre deosebire de alte locuinţe din Clyde, deşi Willis nu s-a putut

rupe niciodată de iluzia că era totuşi vorba de o casă cu tradiţie. Dar sînt unele iluzii înrădăcinate din copilărie, de sub vraja cărora nu poţi scăpa, deşi îţi dai seama că sînt false.

Era spre sfîrşitul unei după-amieze de august, în anul 1922, cînd Willis a văzut pentru prima oară aceste locuri; avea cincisprezece ani, iar Noua Anglie era o regiune cu totul necunoscută.

În dimineaţa aceleiaşi zile, Willis cu mama sa sosiseră în Boston, venind de la Chicago. De vreme ce tot se aflau în acest oraş, maică-sa găsise cu cale să profite de puţinele ore disponibile pentru a-l vizita, dat fiind deosebita sa importanţă istorică. La ora trei, în aceeaşi după-amiază, aveau un tren spre Clyde, care pleca din Gara de Nord. Aşa că nu le rămînea de făcut decît să-şi transfere cuferele de la un capăt la altul al oraşului, prin serviciul de transport al bagajelor, lăsînd cele două valize de mînă în păstrare la Gara de Sud. În timp ce Willis aranja toate treburile astea, mama lui urma să cumpere de la standul de ziare o hartă a oraşului Boston, şi apoi să meargă la restaurant, unde să comande micul dejun. Willis era destul de mare pentru a căra singur valizele acum cînd, după cum spunea ea, „călătorim fără taică-tu", făcînd astfel economie de un hamal; în plus, transferul cuferelor şi depunerea valizelor la biroul de păstrare al bagajelor, însemnau o experienţă nouă pentru el. Şi mai avea un comision pentru Willis, pe care te puteai bizui acum că se făcuse băiat mare. După ce se întorcea cu tichetele bagajelor predate, putea să se repeadă şi la poştă „ca să expediezi o telegramă lui taică-tu", în care, în zece cuvinte, urma să-i comunice că sosesc în Clyde la ora patru şi şaisprezece minute, rugîndu-l să-i aştepte la gară.

— O hartă a Bostonului nu poate costa mai mult decît bacşişul unui hamal, o auzise Willis pe maică-sa calculînd. Aşa că harta ne va rămîne pe gratis.

Deşi era ora nouă treizeci dimineaţa, în vechea gară de Sud era o căldură atît de înăbuşitoare încît pe faţa lui Willis curgeau şiroaie de transpiraţie care i se prelingeau de pe nas, iar părul, îndesat sub pălăria ponosită, purtată şi răspurtată de taică-su înainte de a i-o trece lui, era ud leoarcă.

Nici în restaurant nu era mai răcoare, în ciuda ventilatoarelor mari, fixate în tavane, care nu făceau decît să stîrnească

un miros acru de pepene răscopt, amestecat cu aburii cafelelor negre ce fierbeau.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Willis! Îți curge sudoarea șiroaie pe tine. Scoate-ți batista și șterge-te pe față, îl făcu atent maică-sa.

— N-aș asuda în halul ăsta dacă m-aș fi tuns.

— Dacă te-ai fi tuns! Dar încă nu e timpul. Doamne, parcă ai fi fată și nu băiat, așa îți crește de repede părul.

De fapt, a trebuit să treacă ani și ani de zile pînă cînd Willis a ajuns să învețe că pentru orice bărbat îngrijit, tunsul e o îndatorire săptămînală.

Harta orașului Boston, împreună cu o listă a locurilor de însemnătate istorică, se aflau întinse pe masă, în fața mamei. Își scosese din poșetă un creion albastru și acum încercuia obiectivele de interes turistic.

— Avem o ocazie pe care trebuie s-o folosim din plin, Willis. O să putem vizita Vila Faneuil, cu moriștile de vînt în formă de lăcuste, vechea biserică nordică, în a cărei clopotniță este instalat farul. Pe urmă locul masacrului din Boston, Consiliul Municipal și vechea primărie. O s-o vedem și pe cea nouă, clădită de vestitul arhitect Bulfinch. După aceea, vom trece prin grădina publică și vom intra și la biblioteca centrală. Cred c-avem destule de văzut ca să ne ocupe toată dimineața — dacă mergem pe jos. Și nu strică să ne dezmorțim picioarele după cît am zăcut în tren.

Pe vremea aceea, maică-sa era neobosită și foarte sprintenă. În ciuda caniculei, arăta proaspătă în rochița ei de bumbac înflorat și nu părea de loc stînjenită de privirile trecătorilor care se opreau curioase asupra ei cînd studia atentă, pe stradă, harta orașului.

Tot ce putea face Willis era să rămînă cu doi pași în urma ei, ca și cînd n-ar fi cunoscut-o — un truc, din păcate, nu prea fericit ales, deoarece ea se întorcea mereu către el și-l striga, zorindu-l în mers și amintindu-i că nu au toată ziua la dispoziție.

Drept rezultat, locurile văzute de Willis atunci nu i-au lăsat în memorie decît imaginea confuză a unor străzi întortocheate și ticsite de lume, care ardeau sub soarele de august.

Pentru ea, însă, toată dimineața și după-amiaza acelei zile au însumat un număr de minute, furate preocupărilor de fiecare clipă, ce nu i-au mai dat răgazul să se gîndească la viito-

rul imediat, la „ce va face taică-tu" sau „cît se va menține taică-tu în slujba cea nouă".

— Taică-tu, Willis, este cu mult superior majorității oamenilor din jur și de asta-i vine greu să fie mulțumit și-și tot schimbă serviciul, o auzise spunîndu-i în tren.

Văzîndu-i cum merg pe străzile toride ale Bostonului, ai fi putut crede că maică-sa predă iarăși istoria Americii, așa cum făcuse cîndva în Topeka, Kansas.

Willis nu i-a uitat niciodată expresia ce i s-a întipărit pe față cînd, vizitînd vechea biserică nordică, au dat peste o carte de rugăciuni într-atît de veche, încît cu greu se mai puteau distinge slovele. Cărticica aceea i-a stîrnit un soi de emoție pe care Willis n-avea s-o încerce niciodată. Firea lui îl făcea incapabil să împărtășească acel elan intelectual pe care îl poate inspira o carte învechită și banală, sau o încăpere pustie dintr-o casă îmbîcsită — cum era aceea a lui Paul Revere — ai cărei locatari erau de mult dispăruți. În schimb, se simțea mulțumit că nu se născuse într-o epocă lipsită de binefacerile electricității și de automobile.

— Fii atent acum, Willis, o auzi din nou pe maică-sa. Uită-te la moriștile de vînt de pe vila Faneuil. Au formă de lăcuste, de lăcuste adevărate !

Ea știa mai bine decît Willis că foarte puține sînt lucrurile care, o dată confruntate cu realitatea, mai corespund imaginii plăsmuite de mintea noastră ; și poate că entuziasmul ce străbătea exclamația ei, se datora tocmai faptului că moriștile de vînt, pe care acum le vedea aievea, nu se deosebeau cu nimic de felul în care și le închipuise în anii copilăriei, petrecuți la ferma lor de lîngă Topeka, unde citise pentru prima dată despre existența lor.

Cînd, în sfîrșit, au ajuns la Gara de Nord, după ce Willis a luat tichetele pentru cufere și a așezat valizele în plasa pentru bagaje din compartiment, maică-sa i-a spus că au petrecut o zi minunată în Boston, o adevărată sărbătoare, de care el va trebui să-și amintească toată viața, dar că acum, sosise momentul să treacă la lucrurile de strictă actualitate — așa că-și scoase din poșetă „ultima scrisoare de la taică-tu".

— Sînt curioasă cum se va împăca de data asta cu slujba. Ca întotdeauna, la început, taică-tu se arată entuziasmat, iar în cazul de față avîntul lui se îndreaptă spre domnul Harcourt. De altfel, trebuie să recunosc că acest domn Har-

court s-a arătat foarte generos cînd ne-a oferit o locuinţă chiar în incinta reşedinţei sale. Ce vreau să-ţi spun, Willis, este că ţin să te porţi cît se poate de politicos, ca oamenii să nu vadă în tine un băiat necioplit, picat din vest. Ţi-ai pierdut cumva pieptănul de buzunar ?

— Nu, mamă.

— Atunci, scoate-l şi piaptănă-te. Arăţi la faţă ca o sfeclă fiartă. Te simţi rău ?

— Nu, n-am nimic, dar tare aş vrea să mă pot duce la o scaldă.

— Asta n-o poţi face. Te strîng pantofii ?

— Da, mamă. Groaznic de tare.

— N-ai decît să-i scoţi şi să-ţi laşi picioarele să se odihnească. N-o să te vadă nimeni aici. Dar de ce te uiţi aşa de consternat la mine ori de cîte ori îţi sugerez cîte ceva ?

— N-aş putea mamă, în loc de pantofi, să-mi scot haina ?

— Asta în nici un caz, Willis. Aşa ceva nu se cuvine în tren.

Trenul a ajuns în Clyde cu cinci minute întîrziere. Cel puţin, ceasul de buzunar Ingersoll al lui Willis arăta ora patru şi douăzeci şi unu de minute în clipa cînd au intrat în staţie.

În Clyde, fiecare om cunoştea orice mişcare a celuilalt, lucru ce se explică prin faptul că cei mai mulţi manifestau un interes deosebit faţă de semenii lor ; un interes poate nu sută la sută binevoitor, dar în schimb neobosit. Era deci un lucru firesc ca pînă la urmă să se găsească cineva, o persoană demnă de încredere, care să relateze sosirea lui Willis Wayde în urbea lor. Acesta nu a fost altul decît Bert Barker, care timp de treizeci de ani a lucrat la serviciul de coletărie din gara Clyde, aparţinînd companiei feroviare „Boston and Maine" şi, pe măsură ce îmbătrînea, Barker îşi amintea de acest moment cu şi mai multă claritate.

Sigur că nu mulţi călători coborau din trenul de patru şi şaisprezece minute, iar în ziua aceea cursa de patru şi şaisprezece a sosit cu întîrziere, pentru că se repara linia la bifurcaţia Culver, unde, în urma unei furtuni din nord-est se cam lăsase terasamentul.

Aşa cum îşi amintea Barker, la orele patru şi zece punct, limuzina familiei Harcourt, condusă de Patrick Flynn, s-a

oprit în faţa gării şi a tras în locul rezervat taxiurilor, de parcă Harcourt ar fi fost stăpîn pe întreaga companie „Boston and Maine" Barker tocmai se pregătea să împingă un cărucior de bagaje pe care erau încărcate două lăzi cu pui, cînd observă că în maşină, lîngă şofer, se mai afla cineva.

Era străinul acela pripăşit de curînd la fabrica lui Harcourt, al cărui nume nu-l prinsese încă, un individ cam burtos cu sprîncene stufoase şi cu pantaloni largi, ca nişte burlane.

Barker îşi amintea perfect de toată întîmplarea, deoarece tipul din maşină îi spusese „măi frate" cînd l-a întrebat dacă trenul de patru şi şaisprezece soseşte normal, la care el îi răspunsese c-o să întîrzie din cauza terasamentului lăsat. Străinul adăugase că tot terasamentul de pe porţiunea Boston-Clyde e o jale, iar Barker încercă să afle de la el pe cine aşteaptă maşina, întrucît ştia că domnul Harcourt nu plecase la Boston în dimineaţa aia. Nu putea să aştepte nici pe domnul Bryson Harcourt, nici pe nevastă-sa ori pe cei doi copii ai lor — deoarece ei ar fi folosit propriul lor automobil. Pînă la urmă, tipul îi spusese că-şi aşteaptă nevasta şi fiul care vin de departe — tocmai din Colorado.

— Şi dumneata tot din Colorado ai venit ? se interesă Barker.

— Da, din Colorado şi de prin alte meleaguri. Şi adăugase imediat : tare aş mai bea o bere rece !

Barker putea să jure oricînd că acestea fuseseră cuvintele străinului. Le ţinea minte perfect, pentru că în momentul acela şi el avea o poftă grozavă de bere şi ar fi dat-o pe gît fără să mai ţină socoteală de prohibiţie, sau de mai ştiu eu ce.

— Ia ascultă, îl iscodi el mai departe pe străin. Lucrezi la fabrică, la Harcourt, nu-i aşa ?

— Da, sînt angajat ca inginer.

— Se spune că domnul Harcourt e-un om tare de treabă şi ţi-e mai mare dragul să lucrezi la el.

— Se pare că da, măi frate.

Chiar aşa îi spusese.

— Se vede că te apreciază, nu glumă, de vreme ce ţi-a dat limuzina să-i aştepţi pe-ai dumitale. Să ştii că ţine foarte mult la ea, la maşina asta.

Individul nu mai spuse nimic, ci îşi scoase din buzunarul hainei un pachet de tutun „Bull Durham", îşi răsuci o ţigară şi aprinse un chibrit pe unghia de la degetul mare.

— Cum îţi place pe la noi ? reluă Barker.

— E un oraş primitor şi oamenii de pe-aici se interesează mult de noii veniţi.

— După cîte înţeleg, se pare că ai umblat mult ?

— Da, încuviinţă inginerul. Chiar foarte mult. Dacă te interesează persoana mea, mă numesc Alf Wayde şi asta ţi-o spun ca să nu-ţi mai dai osteneala să mai întrebi pe altul.

Se vedea bine că nu e unul de-ai lor şi nu se arăta nici prea prietenos ; în rest, însă, era un om de rînd, cum aş fi eu, sau altul.

Barker l-a mai auzit vorbind doar în clipa cînd a intrat trenul în gară.

— Gîfîie din greu, spuse Wayde, arătînd spre locomotivă. Se vede că ceva nu-i în ordine cu pistoanele.

Lui Barker nu i-a trebuit nici un minut ca să salte lăzile cu pui în vagonul de coletărie, iar ca mărfuri de luat în primire nu a avut decît o singură ladă uşoară pentru magazinul de textile al lui Fenwick, aşa că i-a rămas timp berechet pentru ca să-i urmărească pe pasagerii ce coborau din tren. A zărit-o mai întîi pe domnişoara Mamie Bowles, care învăţa stenografia la şcoala comercială din Linn ; apoi s-a dat jos Charlie Wilson, droghistul, urmat de sora lui, Minnie Wilson, profesoară la liceul din localitate.

Pe urmă, din ultimul vagon, a văzut coborîndu-se un băietandru de vreo cincisprezece ani, stîngaci în mişcări, cu o pălărie mare de cow-boy, tîrînd după el două valize de pai atît de grele, încît era gata, gata să dea în nas ; dar cu un efort disperat s-a redresat şi s-a întors s-o ajute la coborîre pe o femeiuşcă vioaie, aflată pe scara vagonului, chiar în spatele lui. În acelaşi moment, individul acela, Wayde, strigă : „Bun venit, draga mea !“ şi „Noroc, Willis !“. Pe doamna măruntică o sărută, cu băiatul dădu mîna ; iar Patrick Flynn părea că nu ştie dacă era cazul să-i întîmpine pe aceşti străini ca pe nişte oaspeţi sau ca pe simpli salariaţi aflaţi în slujba lui Harcourt.

— Willis, se auzi femeiuşca, tocmai cînd Barker o pornise cu căruciorul spre magazie. Dă-i omului cu bagajele tichetele cuferelor.

Dar cuferele nu sosiseră cu trenul de patru şi şaisprezece şi pace bună.

— Willis, vorbi din nou femeia pirpirie. Nu ţi s-a spus că vor veni cu acelaşi tren ?

— Ba da, mamă.

De fapt, nu mai avea nici o importanţă ce i se spusese. Cuferele nu erau şi ăsta era necazul.

— O să se aranjeze, doamnă, interveni Patrick. O să vină cu trenul de şase şi două minute şi Beane o să fie aici la şase, cu camionul.

— Haideţi s-o pornim, propuse Wayde. Tu, Cynthia, să stai în spatele maşinii, cu mine ; Willis poate sta în faţă. Fă cunoştinţă cu nevastă-mea, Pat, iar acesta e Willis.

Patrick avu o tresărire cînd doamna cea măruntă dădu mîna cu el.

— Mă bucur să te cunosc, spuse ea. Nu trebuia să angajezi un asemenea automobil pentru noi, Alf.

— Nu l-am angajat, draga mea. E maşina domnului Harcourt. De ce nu-ţi scoţi haina, Willis ?

— Vai, nu se poate, interveni doamna măruntică. Aşa ceva nu se cuvine în maşină.

În sfîrşit, cam aşa s-au petrecut lucrurile. În orice caz, Barker a fost primul om care l-a zărit pe Willis Wayde. Pe atunci, n-ai fi crezut o dată cu capul că puştiul o să ajungă mare lucru în viaţă. Şi nu ţi-ar fi trecut prin minte că va veni o zi cînd o să aibă propriul lui Cadillac şi şofer la scară. Era doar un ţînc stîngaci, asudat şi aprins la faţă, cu nişte mîini lungi, cu un nas şi o gură mare, şi cu un păr care avea nevoie de foarfecele unui frizer. Nu-i vorbă că se afla şi în aşa zisa perioadă de creştere cînd trupul rămîne prea mic faţă de mîini, şi tot la fel şi obrazul faţă de nas. Oricum, n-aveai cum să bănuieşti că Willis Wayde va deveni un bărbat chipeş — chiar frumos — şi întotdeauna pus la şpiţ.

Încă de pe atunci băiatul purta la el un pieptene de buzunar — semn că era exigent cu el însuşi.

I-a trebuit timp lui Willis pînă şi-a dat seama că e cu neputinţă să te pronunţi dacă Patrick Flynn, şoferul domnului Harcourt, se află în toane bune sau rele. Simţeai însă întotdeauna că nu e de loc la largul lui în automobil, lucru poate de înţeles dacă te gîndeai că pînă la vînzarea cailor de la trăsură şi transformarea vechilor grajduri în garaj de maşini, Patrick fusese vizitiul domnului Harcourt.

Aşezat la volanul Locomobilului care era în sine o piesă de epocă, Patrick — bătrînelul uscăţiv şi imaculat — avea o ţinută ţeapănă, iar faţa lui alungită căpăta o expresie atît de rigidă şi concentrată de-ai fi zis că are în faţă o pereche de cai nărăvaşi care, în orice moment, ar putea să reclame intervenţia corectivă a biciului. Şi mai era ceva. Ori de cîte ori întindea mîna la schimbătorul de viteză, îţi dădea impresia că vrea să apuce biciul din suportul lui.

Nici nu porniseră bine din faţa gării cînd tatăl lui Willis coborî geamul gros din interiorul maşinii, care-l izola pe şofer de călătorii din spate.

— Fii bun şi opreşte la drogheria lui Wilson. Am de făcut o reţetă. N-o să ne ia mai mult de două minute.

— Ce fel de reţetă, Alf ? o auzi Willis pe maică-sa.

— Pentru o porţie de rachiu de secară, Cynthia, răspunse tatăl său.

— Vai, Alf, se auzi din nou maică-sa, după care geamul fu iar urcat, iar Willis rămase din nou singur cu Patrick.

— E o căldură groaznică, astăzi, nu-i aşa ? zise Willis. Dar să ştiţi că în Kansas e şi mai şi.

— Nu-mi vorbi cînd conduc maşina, i-o reteză domnul Flynn.

În jurul său, totul era ca într-o altă lume. De-o parte şi de alta a străzii se înşirau case de modă veche, dar toate îngrijite, văruite şi cu spaţii foarte mici lăsate între ele. Dar ce l-a impresionat cel mai mult pe Willis, au fost copacii. Văzuse el şi mai înainte ulmi, dar niciodată aşa de mari, arătînd ca nişte imense pămătufuri de praf, din pene verzi, din care nu se clintea nici o frunză. O dată ieşiţi din oraş, au trecut pe lîngă cîteva ferme mici, răsfirate într-un ţinut stîncos şi sărăcăcios, unde suprafeţele erau împrejmuite cu ziduri de piatră. Apoi, şoseaua şerpui o vreme pe lîngă un rîu pentru ca dintr-o dată să apară în faţa ochilor un grup de clădiri din cărămidă şi un coş imens de fabrică.

Erau împrejmuite de un gard înalt de sîrmă iar peste drum de ele se afla un şir de locuinţe muncitoreşti.

În apropiere de uzină, au luat-o la stînga şi-au început să suie un deal povîrnit, ca după un minut Willis să vadă zidul de granit ce străjuia reşedinţa familiei Harcourt.

Aceasta fusese construită de William Harcourt, bunicul lui Henry Harcourt, în timpul războlului civil cînd, asemenea

altor proprietari de fabrici din Noua Anglie, se trezise bogat peste noapte.

Dar cu toate că pentru ei războiul însemnase un prilej de sporire a averii, trebuie spus că familia Harcourt fusese înstărită chiar și înainte. În anul 1819, William Harcourt se căsătorise cu o oarecare domnișoară Rebecca Atwood, fiica unică a unui armator din Boston, în afara faptului că și el mai moștenise o avere frumușică de la un văr din Anglia. În plus, William Harcourt fusese înzestrat cu un spirit comercial remarcabil, care l-a îndemnat să construiască — în anul 1850 — o filatură de bumbac chiar în fața rîului ce străbătea vechea fermă a familiei Harcourt. Cînd a construit reședința, era bătrîn și a făcut-o nu atît pentru propria sa desfătare, cît dintr-o vagă dorință de a-și asigura securitatea dinastică.

Pe cînd se afla în Anglia într-o călătorie de afaceri, a angajat un arhitect de acolo, un oarecare Oswell Beardsley — care se specializase în casele de țară — ceea ce a imprimat pentru totdeauna clădirii un oarecare iz de străinătate. Arhitectul englez a ales ca loc de așezare pentru noua construcție o movilă, aflată cam în partea de mijloc a vechii ferme, dominînd fabrica și rîul și, tot din proprie inițiativă, Beardsley a defrișat aproape 15 pogoane de teren acoperit cu păduri, livezi și pășuni, împrejmuindu-l apoi cu un zid scund. El a hotărît care anume dintre arborii bătrîni să rămînă și tot el a supravegheat plantarea copacilor tineri și a boschetelor care formau la un loc un fel de scut de protecție pentru noua reședință și acareturile din curte. Și cu toate că fuseseră despărțite de ferma propriu-zisă printr-un zid masiv, arhitectul de import nu a încetat nici un moment să considere fabrica împreună cu cele trei sute de pogoane care țineau de vechea fermă ca un tot unitar, iar casa din granit construită de el — cu ferestre și terase în stil gotic, cu grajduri și seră proprie și cu grădini de legume și de flori împrejmuite cu ziduri — devenise, de fapt, principala podoabă a întregului domeniu.

Dar această viziune s-a mai schimbat cu timpul, pe măsură ce terenul din jurul fabricii s-a transformat într-un fel de sătuc, în care tot mai mulți maiștri și șefi de ateliere își construiau locuințe. Cu toate acestea, o dată ce ajungeai la intrarea principală — tăiată în zidul scund de granit — și zăreai printre frunzișurile copacilor ghereta de lîngă poartă a paznicului, acoperișul mansardei și frontoanele clădirii mari,

iți puteai da seama că această locuință somptuoasă își datorează în exclusivitate existența fabricii productive din vecinătatea rîului. Glicina care crescuse pe terase și copacii ajunși la maturitate îndulceau contururile mai colțuroase. Iar cînd Willis a văzut-o pentru prima oară, reședința însuma cam șaizeci de ani de existență și începuse să capete propria sa atmosferă.

Automobilul se angajă pe aleea principală de-a lungul căreia ramurile fagilor ce se înălțau de o parte și de alta formau un joc de umbre, proiectate ca un fel de ochiuri de plasă pe pietrișul gălbui, proaspăt greblat. Printre trunchiurile de un cenușiu albicios, Willis vedea crîmpeie din cîmpiile verzi, secerate, cu o turmă de oi într-o parte, un eleșteu în cealaltă și un chioșc de vară ceva mai încolo.

Au parcurs o distanță bunicică pînă ce-au ajuns la peluze și la grădinile etajate. De acolo, au cotit-o din nou, trecînd pe lîngă seră și grajduri și numai după ce le-au lăsat în urmă, Willis l-a auzit pe șofer vorbindu-i pentru prima dată :

— Asta e reședința, iar mai încolo, e aleea care duce la locuința domnului Bryson.

— Spune-mi, te rog, îl întrebă Willis, numai domnul Harcourt locuiește în toată casa ?

— Da, el singur.

— Ia te uită comedie ! Dar nu-nțeleg ce face cu ea ? !

— Asta-l privește pe dînsul, i-o tăie Patrick.

— Vreau să spun că e grozav de mare, cu atîtea clădiri și acareturi în jur.

Patrick nu-i răspunse. În drumul lor trecuseră pe lîngă grădina de legume, iar Willis văzu casa din grădină așezată chiar la marginea unui crîng de stejari.

— Aici trebuie să te dai jos, îi spuse Patrick.

— Ia te uită ! exclamă Willis, iarăși. Aici o să locuim ?

Nici de astă dată Patrick nu-i răspunse ci coborî din mașină, ceva mai sprinten decît o făcuse la gară, și deschise ușa, ceremonios, soților Wayde.

— E-n regulă, Pat, îi spuse Alf Wayde. Eu și cu Willis o să ne descurcăm cu valizele.

— Domnul Harcourt m-a însărcinat să vă spun, doamnă, că în cazul cînd aveți nevoie de ceva să-l chemați pe domnul Beane la telefon, prin centrala casei, anunță Patrick. Pentru

început Selwyn v-a trimis ceva alimente, doamnă, iar MacDonald v-a adus cîteva zarzavaturi.

— E foarte drăguţ din partea domnului Harcourt, răspunse doamna Wayde. Totul pare să fie în ordine, iar dacă ne-o mai lipsi ceva, domnul Wayde se poate duce cu Fordul său după cumpărături.

Era pentru prima oară cînd Willis auzea că tatăl lui are maşină, dar în clipa următoare, văzu un Ford de tăvăleală, parcat la umbră, sub nişte copaci.

— Atunci, dacă n-a mai rămas nimic de făcut... vorbi Patrick.

— Nu. Asta a fost tot, spuse domnul Wayde. Îţi mulţumesc, Pat.

— Rămîi o clipă, te rog, interveni soţia şi-şi coborî glasul : Alfred.

— Ah, da, înţelese acesta şi scoase din buzunarul pantalonului o bancnotă.

— Vai, dar nu trebuie, domnule, ripostă şoferul, pentru ca în aceeaşi clipă, Willis să-i surprindă privirile căzîndu-i, poate din întîmplare, pe valizele lor de pai.

— Un motiv în plus s-o accepţi, insistă domnul Wayde.

— În sfîrşit, vă mulţumesc, zise Patrick. Şi nu uitaţi, dacă aveţi nevoie de ceva, doamnă, chemaţi-l pe domnul Beane la telefon, prin centrala casei.

Pentru moment, rămaseră toţi trei pe alee, uitîndu-se la casa din grădină. Aceasta era o replică miniaturală — cu două caturi — a clădirii mari, construită din piatră şi în acelaşi stil gotic, cu geamuri în pătrăţele lipite cu plumb, iar de o parte şi de alta a uşii de la intrare, cu cîte un strat de petunii de un roşu purpuriu.

— Vai, Alfred, parcă-i o pictură, exclamă mama lui Willis. E mobilată ?

Tatăl lui şedea cu mîinile în buzunare.

— Aşteaptă numai să intri, Cynthia. Putem spune c-avem şi noi, o dată, o locuinţă ca lumea. Are tot ce-i trebuie : covoare, rufărie, porţelanuri — mă rog, de toate.

Încă din clipa cînd au intrat în holişorul de jos şi a văzut scările acoperite cu covoare moi şi tapetul de pe pereţi din hîrtie înflorată, Willis a simţit că e ceva necurat cu casa asta. În partea dreaptă se afla un salon cu un cămin impunător, cu scaune şi fotolii confortabile, lămpi, tablouri şi tot ce se cere.

În stînga, o sufragerie spațioasă, mobilată cu o masă de stejar de culoare mai închisă și picioare în formă de porți, și cu scaune stil Windsor.

Lîngă ea, o bucătărioară, cu focul arzînd în sobă și cu o masă plină de alimente și legume.

— Îți place, Cynthia ? întrebă tatăl său.

— Mai e vorbă, Alfred ? Sigur că-mi place, dar parcă nu-mi vine să-mi cred ochilor.

La etaj, erau două dormitoare cu perdele înflorate, din creton lucios, iar într-unul din ele se afla chiar și un *chaise-longue* — cuvînt pe care Willis avea să-l învețe ceva mai tîrziu. Mama lui privea totul cu îndoială, ca și cînd tot nu era convinsă că va trăi aici.

— Cîtă chirie o să plătim, Alfred ?

Înainte de-a răspunde, tatăl său strînse din colțurile gurii lui largi.

— Douăzeci și cinci de dolari.

— Poate că nu e mult, judecînd după cum arată. Dar ne putem permite să plătim douăzeci și cinci de dolari pe săptămînă ?

— Nu pe săptămînă, ci pe lună, draga mea.

Willis observă că maică-si i se tăie răsuflarea.

— Dar de ce ne cere așa de puțin ? Este de neînțeles... încercă ea să vorbească, dar glasul i se sugrumă într-un fel de gîjîit.

— Nu-ți face griji, Cynthia, o liniști tatăl lui. Totul e-n ordine.

— Ei comedie, se amestecă Willis. La domnul Harcourt trebuie că curg banii gîrlă...

— Ce e modul ăsta de a te exprima, Willis, interveni maică-sa. Vrei să spui că domnul Harcourt este un om foarte cumsecade și-l apreciază pe tata extrem de mult. Așa se explică situația — afară de cazul cînd mai există vreun motiv pe care noi nu-l cunoaștem...

— Nu există nici unul, o asigură Alfred Wayde.

— În fine, cel puțin așa mi-ar plăcea să cred, conchise ea și oftă. Mă duc la bucătărie să pun ceva la foc. Tu, Willis, fă o baie bună, pune-ți o cămașă curată pe tine și, mai ales, nu uita să speli cada înainte de a intra în ea. Totul e îmbîcsit de praf.

— E-adevărat, zise Alfred Wayde, deși toată săptămîna trecută au trebăluit aici două femei.

— Nu pot să cred așa ceva, ripostă maică-sa. Realmente nu pot.

Experiența trecutului nu i-a putut servi ca îndreptar lui Willis, în situația în care se găsea acum.

La vîrsta de cincisprezece ani, învăța pe propria-i piele că atunci cînd avuția depășește un anumit nivel, creează un univers al ei, cu totul rupt de realitate. Și începînd chiar din după amiaza aceea, s-a simțit atras într-o asemenea lume, de care niciodată nu s-a mai putut desprinde în întregime.

În timp ce studia camera de dormit, care urma să fie a lui pentru o bună bucată de vreme, deși avea să încerce mereu sentimentul că nu lui îi aparține ci altcuiva, auzi o bătaie în ușa de la intrare.

— Mă duc eu să deschid, îl auzi pe tatăl lui.

Iar după ce se închise ușa, maică-sa întrebă :

— Cine a fost, Alf ?

— Am primit un bilet din partea lui Harcourt, o informă el. Ne invită pe toți la cină, și menționează că nu se cere ținută specială — termină el rîzînd. De altfel, l-am prevenit din timp că n-am țoale festive.

— Vai, Alf, nu trebuia să-i spui una ca asta. Oare nu există nici o portiță să ne eschivăm ? Toate rochiile mele bune sînt în cufăr.

— Trebuie să mergem, Cynthia. Și unde mai pui că ne scutește să ne mai pregătim cina.

E în firea omului să nu poată uita primele impresii mai ales dacă le trăiește și la o vîrstă timpurie.

Soarele cobora în asfințit cînd au pornit-o toți trei spre reședință, apucînd-o de-a dreptul peste peluză. Păsărelele își fredonau ultimul lor cînt în stejarii și fagii din jur, iar în iarbă stăruia țîrîitul de greieri atît de specific pentru perioada aceea de vară tîrzie. Pe drum, tatăl lui le spunea că nu are nici un rost să-și ia un aer solemn, de parcă ar merge la biserică, că în trecut mai avuseseră ocazia să mănînce prin marile hoteluri din Chicago și din San Francisco și prin urmare știau cu toții ce înseamnă să ai de-a face cu chelnerii, iar Selwyn — majordomul domnului Harcourt — nu se deosebea cu nimic de un chelner. De altfel, le reaminti tot el, mai fuseseră o dată la un prînz, la familia Cash, din Denver, și ar fi putut

să facă prinsoare că ăia erau oameni mai înstăriți decît domnul Harcourt.

— Ascultă, Willis, începu maică-sa. E important pentru tatăl tău să faci o impresie bună.

— Willis se va purta cum trebuie, interveni tatăl lui. Nu-ți face griji, Cynthia.

— Ascultă, Willis, se încăpățînă ea. Nu uita ce te-am învățat în legătură cu furculițele și cuțitele. Începi să mănînci cu cele așezate mai în afară, oricît ți s-ar părea de ciudat acest lucru — și nu-ți pierde controlul.

— Nu-l cicăli, Cynthia. O să vă simțiți ca acasă chiar din primele momente.

— Oh, Alf. Tu te simți oriunde ca acasă pentru că nu observi nimic în jur, cu toate că, slavă domnului, sînt atîtea lucruri pe care s-ar cuveni să le vezi.

Nu-i mai puțin adevărat însă, că pentru oricine, în seara aceea ar fi fost prea multe de observat dintr-o dată.

Terasa din față, cu stîlpii cenușii, în stil gotic, era umbrită și răcoroasă. Din clipa cînd au sunat la ușa masivă de la intrare și pînă li s-a deschis, nu a trecut mai mult de o secundă sau două. În holul cu decorații încrustate în lemn de nuc, începuse să se întunece de-a binelea, dar pentru că unul dintre candelabre fusese aprins, Willis a putut zări, în fugă, scara interioară, cîteva tablouri reprezentînd peisaje încadrate în rame groase, aurii, și un orologiu înalt al cărui tic-tac se auzea mult amplificat de tăcerea aceea grea.

La ușă, fuseseră întîmpinați de un bărbat vîrstnic purtînd cămașă albă, cu guler tare și cravată neagră.

— Bună seara, doamnă Wayde, îl auzise Willis spunînd. Bună seara domnule Wayde.

— Bună seara, domnule Harcourt, îi răspunse mama. Ce seară plăcută, nu-i așa ? !

— Dînsul nu e domnul Harcourt, interveni tatăl său rîzînd. E Selwyn, majordomul casei, Cynthia. Selwyn, fă cunoștință cu soția și fiul meu despre care m-ai auzit fără-ndoială vorbind.

— Îmi pare bine, domnule Selwyn, o drese maică-sa și dădu mîna cu el.

Scena nu a fost de loc stînjenitoare, dat fiind că Selwyn nu și-a arătat nici un fel de surprindere.

— Plăcerea este de partea mea, doamnă. Vă rog să aveți amabilitatea și să mă urmați. Domnul Harcourt și domnișoara Blood se află pe terasa dinspre apus, de unde urmăresc apusul soarelui.

— Domnișoara Blood este sora domnului Harcourt, Cynthia, îi explică Alfred Wayde. Ți-l prezint pe fiul meu, Selwyn. Willis, dă și tu mîna cu domnul Selwyn. E-o cunoștință care-o să-ți prindă bine pe-aici.

II

PRÎNZUL acela din Denver, la care fuseseră invitați de Harrod Cash, a însemnat o experiență pe care Willis o prețuise drept ceva de neegalat, dar după ce a intrat în casa domnului Harcourt, amintirea a căpătat rezonanța unei monede false.

În comparație cu trăinicia rafinată a reședinței familiei Harcourt, locuința proprietarului de mine din Denver îi apărea de o vulgaritate țipătoare. Adevărul e că Willis venea pentru prima oară în contact cu acea liniște și ordine, specifice unei tradiții înrădăcinate, care era în același timp și un exemplu de convenționalism pur, nediluat de extravaganțe inutile.

Totul în jur îi dădea sentimentul demnității și al permanenței, alături de care casa din Denver părea tot atît de șubredă și de efemeră ca și decorurile de teatru. Holul spațios de la intrare dădea direct în altul, care se întindea de la un capăt la celălalt al casei. Podelele erau acoperite numai cu covoare persane, de jur împrejurul pereților se aliniau rafturi cu cărți, și deasupra lor tablouri încadrate în rame aurite.

În hol, lumina nu pătrundea decît prin ușile deschise ale camerelor din dreapta și din stînga lui și prin glazvandurile

care dădeau în terasele dinspre est și vest; din această cauză era întunecos chiar și în plină zi.

Străbătîndu-l, Willis mai auzea încă tic-tacul orologiului de la intrare, pentru că zgomotul pașilor era înghițit de covoare.

Prin ușile date în lături, a zărit, în treacăt, salonul și biblioteca, iar mirosul de curățenie, de ceară și de flori, împreună cu luciul mătăsos al lemnăriei încrustate, creau o atmosferă de deplină siguranță morală și fizică.

Conduși de Selwyn spre terasa din vest, Willis își putea urmări părinții care mergeau în fața lui — mama, călcînd cu pași ușori și vioi, întorcîndu-și capul discret ca să se uite în sufragerie și în bibliotecă, iar tatăl înaintînd cu mîinile în buzunare și cu umerii ușor înclinați înainte, cu un mers sigur, dar în același timp grijuliu, specific omului deprins să umble prin locuri accidentate.

O dată ajunși în dreptul ușii deschise a terasei, Selwyn s-a oprit și a vorbit cu un glas domol — ce părea totuși nefiresc de puternic, după tăcerea în care parcurseseră holul:

— Domnul și doamna Wayde, anunță el, și domnișorul Wayde.

A urmat o altă tăcere, străbătută doar de țîrîitul greierilor. În amurgul ce coborîse, priveliștea locurilor înconjurătoare se proiecta cu contururi domoale și pe alocuri nesigure, prin vălul aburiu al serii încinse de vară.

Peluza și grădina de trandafiri, situate în prim plan, se distingeau încă limpede, dar fîșiile de cîmpie și pășune ce se vedeau printre stejari și fagi coborînd pînă jos, în albia rîului, nu se mai puteau distinge; era destul de întuneric ca să surprinzi, ici și colo, luminițele licuricilor ce se zbăteau în jurul copacilor.

Frumusețea organizată a panoramei ce se oferea privirii de pe această terasă, nu a reținut decît pentru un moment atenția lui Willis. Deoarece în clipa următoare se auzi scîrțîitul unor scaune de pai, din care o doamnă în vîrstă și un bărbat îmbrăcat în smoching se ridicară întru întîmpinarea lor. Într-un fel, stăpînul casei nu corespundea de loc imaginii pe care i-o făurise Willis. În loc să fie solid, era scund și chiar firav. Părul cărunt era dat spre spate, lăsîndu-i liberă fruntea înaltă și delicată. Avea un nas drept și lung, iar buza inferioară, răsfrîntă, tremura înainte de a vorbi, creînd impresia falsă că se bîlbîie, deși cuvintele rostite erau întotdeauna

măsurate şi precise. Glasul, pe care rare ori şi-l ridica, avea un timbru nazal, uniform, însă destul de muzical şi de plăcut.

— E foarte drăguţ din partea dumneavoastră c-aţi venit, doamnă Wayde, în ciuda invitaţiei făcute cam în pripă, vorbi el. Sper că biletul trimis de mine nu a fost luat drept o somaţie, aşa cum se temea sora mea. Dar am considerat că, cinînd cu noi, o să vă puteţi odihni după o zi atît de călduroasă. Sper că la vilă totul este confortabil.

După această introducere, zîmbi cu graţie şi îşi întoarse privirile spre Willis.

— Acesta e deci fiul dumitale. Care ţi-e numele de botez, domnişorule Wayde ?

Băiatul îşi drese glasul înainte de a răspunde.

— Willis, *sir*.

— Bucuros de cunoştinţă, Willis. Trebuie negreşit să-i întîlneşti mîine pe nepoţii mei. Dar înainte de orice, vreau să v-o prezint pe sora mea, domnişoara Blood — aflată la mine în vizita ei parohială de vară, pe care mi-o face în fiecare an. Foloseşte acest prilej pentru a se convinge că nu ducem fabrica de rîpă.

Domnişoara Blood îl depăşea cam cu trei centimetri pe domnul Harcourt, dar din cauza pieptănăturii etajate — stil Pompadour — părea şi mai înaltă. Avea părul alb, ochii negri şi pătrunzători, şi acelaşi zîmbet, ca şi fratele ei. Şedea foarte dreaptă, în rochia de mătase neagră şi cu perlele înfăşurate în jurul gîtului — iar inelele cu diamante şi safire, scînteiau în întunericul crescînd.

— Mă bucur să vă cunosc, doamnă Wayde, vorbi ea. Fratele meu mi-a spus că veniţi din vest.

— Da, întocmai. Din Kansas.

— Aa, din Kansas ! ! făcu domnişoara Blood.

— Ce vreţi să bem înainte de masă ? întrebă Harcourt. Un sherry sau un Martini sec ?

— Vai, vă mulţumesc, spuse doamna Wayde, dar nu mă ating niciodată de băuturi tari.

Alfred Wayde izbucni într-un rîs zgomotos.

— Cynthia s-a născut într-un ţinut secetos, zise el.

— Fratele meu nu respectă cea de-a opta poruncă, interveni domnişoara Blood. În ce mă priveşte, aş bea un sherry, Henry.

— Dacă vă este tot una, atunci am să iau și eu un Martini, se-nduplecă domnul Wayde.

Cînd, după aducerea băuturilor, Willis se îndepărtă de grup, constată că nu se simțea de loc stingher sau timid deoarece, într-un fel ciudat, această casă îi oferise protecție, făcîndu-l să se simtă în deplină siguranță.

— Mai vrei să servești un cocteil, Alfred ? îl întrebă domnul Harcourt.

— N-am nimic împotrivă, îl auzi Willis pe tatăl său.

— Dacă nu vă supărați, eu unul n-am să mai beau, zise domnul Harcourt. Vom avea vin la masă — Château Lafitte.

— Nu prea mă pricep la vinuri, mărturisi Alfred Wayde. În majoritatea ocaziilor se servesc băuturi tari — numai în California e altfel.

— Ce priveliște încîntătoare ! o auzi Willis pe maică-sa adresîndu-se domnișoarei Blood.

Dar răspunsul acesteia nu l-a mai prins, fiindcă tocmai atunci își făcu apariția un cîine polițist care urcase tacticos scările spre verandă, dînd din coadă ; Willis începu să-i mîngîie capul lunguieț.

— E Benny, i-l prezentă domnul Harcourt. Adevăratul lui nume este Benvenuto Cellini. Să știi că nu se-mprietenește cu oricine.

— Eu mă-nțeleg destul de bine cu cîinii, *sir*, spuse Willis.

— Dacă-i așa, atunci mîine, noi doi, împreună cu Benny, va trebui să facem o plimbare, ca să-ți arăt locurile de pe-aici, propuse domnul Harcourt. Iată-l și pe Selwyn cu paharul dumitale de Martini. Vrei să fii bun și să-l iei cu dumneata ? Cred că e momentul să mergem înăuntru, la masă.

Cînd masa de sufragerie era întinsă, cu prilejul aniversărilor de familie sau la prînzul care încheia conferințele anuale ale acționarilor, peste douăzeci de persoane puteau sta, confortabil, în jurul ei.

În astfel de ocazii, sufrageria nu părea niciodată neîncăpătoare. Dar și invers. Cînd masa era redusă la dimensiunile ei normale, ca în seara aceea, nu aveai sentimentul că te afli într-o încăpere exagerat de mare, ci doar impresia că masa de servit, „Chippendale“, cu tăblia ei de marmură, perdelele de brocart trase peste ferestrele franțuzești cît și portretele de familie, și argintăria aranjată pe bufetul care data de pe

la mijlocul epocii victoriene, se aflau mai aproape de tine. Oricum, lui Willis nu i s-a părut de loc înspăimîntătoare, chiar cu prezența majordomului și a subretei care nu s-au clintit o clipă de lîngă ei.

Poate că atunci a văzut portretul venerabilului William Harcourt, cu fața smeadă și mîna întinsă, sprijinită pe capul unui cîine lup irlandez, așa cum îl reprezentase, pe un fundal pastoral, un artist al epocii, precum și portretele mai puțin izbutite ale lui George Harcourt — tatăl domnului Henry Harcourt, cu favoriți cărunți, și al mamei lui — doamna George Harcourt, într-o rochie albă, de satin. Pe vremea aceea, propriul portret al domnului Henry și al soției sale, care murise în anul 1910, ambele aparținînd pictorului Sargent, se aflau în holul de la etaj. Și poate că nu i-au scăpat din vedere nici paravanul din lemn cizelat — lucrat de Lawrence — care masca ușa de la oficiu, serviciul de ceai și carafele executate de Paul Revere, pe care William Harcourt le moștenise de la familia soției sale din Boston, și nici filtrul de cafea, din argint masiv, primit în dar de onorabilul William, din partea acționarilor și angajaților de la fabrică, la cea de-a șaptezecea aniversare a sa.

Fără îndoială că Willis a văzut toate aceste lucruri, care i s-au întipărit în memorie ca un ansamblu perfect armonios. Pentru că, într-adevăr, nimic din tot ceea ce-l înconjura nu părea surprinzător sau nelalocul său — începînd cu obiectele masive, pînă la fața de masă de dantelă, la farfuriile chinezești de culoarea jadului, sfeșnicele de origină georgiană și florile din glastra așezată în mijlocul mesei.

Cina, în sine, a fost destul de simplă — un *consomé*, rasol de pasăre, cu crochete și sos, salată, iar ca desert, plăcintă cu vișine. În loc de vin, băiatului i s-a servit o băutură cu ghimber.

— După spusele fratelui meu, vă pricepeți la toate, domnule Wayde, se adresă domnișoara Blood tatălui lui Willis.

— E-adevărat, doamnă, că m-am lovit de multe, muncind în construcții, la căile ferate și în exploatarea minieră. Dar pînă la urmă, am ajuns la concluzia că toate se cam aseamănă între ele și te duc la același rezultat.

— Cum adică ? Nu înțeleg ce vreți să spuneți prin „același rezultat“, întrebă domnișoara vîrstnică.

— Adică, fiind obligat să răspunzi nevoilor de moment, te trezeşti făcînd lucruri la care nu te-ai fi gîndit niciodată, se explică Wayde.

— Serviţi vin, domnule, sau whisky cu sifon ? îl întrerupse Selwyn.

— Whisky cu apă. Aţi auzit cumva de un anume Harrod Cash, din Denver, doamnă ?

— Nu, îi răspunse ea. N-am auzit niciodată de acest domn Cash.

— De altfel, dacă mă gîndesc bine, nici n-aveaţi cum, doar poate cu ocazia scrisorii pe care i-a trimis-o fratelui dumneavoastră. Ştiţi, cînd am plecat eu de la Whetstone, Harrod — după cum vedeţi, doamnă, în Denver nu-ţi trebuie mult ca să le spui oamenilor pe nume — mi-a dat o scrisoare de recomandaţie către fratele dumneavoastră. Harrod a apreciat întotdeauna fabrica Harcourt.

— Mă bucur să aud acest lucru, spuse domnişoara Blood. Dar ce înseamnă Whetstone ?

— Minele Whetstone, doamnă, sînt cele mai valoroase zăcăminte de argint şi de plumb din Munţii Stîncoşi. Lucram în uzină cînd a venit apa şi a inundat nivelele şase şi şapte. În munte, doamnă, nu poţi şti niciodată unde se ascunde apa — ăsta-i un lucru recunoscut.

— Alf este neatent cu o mulţime de lucruri, dar niciodată cu agregatele, o auzi Willis pe maică-sa vorbind cu domnul Harcourt.

— Am observat şi eu, zise bătrînul. Şi asta îmi dă multă linişte în legătură cu uzina. Vedeţi, mintea mea este înclinată spre latura comercială — nu spre cea tehnică.

— Unii oameni îl consideră pe Alf un indolent, continuă doamna Wayde. Şi eu am gîndit la fel cînd l-am cunoscut. Ne aflam la o serată dansantă, în Topeka, organizată de Asociaţia Creştină a Tinerelor.

Buza inferioară a domnului Harcourt avu o tresărire, după care se arcui într-un zîmbet.

— Mi-ar face plăcere să aflu cum de-a ajuns acolo.

— Era la o firmă care executa lucrări fluviale şi unii din tinerii de pe şantier au venit la petrecere. Cred că Alf i-a însoţit numai pentru că pierduse toţi banii la poker cu o seară înainte. Eu eram profesoară la liceu şi locuiam chiar la Asociaţie — iar sora mea Nell şi cu mine, l-am invitat pe

Alf şi pe un alt băiat să vină duminica următoare la ferma noastră. Parcă-l văd cum şedea pe terasa casei, cu picioarele proptite de balustradă. La un moment dat, s-a produs o defecţiune la moara de vînt şi am rămas fără apă.

Din nou buza inferioară a domnului Harcourt se zbătu uşor, dar nu vorbi.

— Atunci, Alfred a sărit de pe terasă şi într-o clipă a fost sus, pe moară. Eu ameţesc întotdeauna cînd mă uit în jos de pe o înălţime ; dumneavoastră nu, domnule Harcourt ?

— De regulă, da, răspunse acesta.

— Vedeţi, Alf nu-şi dă seama unde se află atîta vreme cît mintea lui e preocupată de ceva. Chiar şi-acum nu cred că ştie unde e.

Şi amîndoi îşi îndreptară privirile spre Alfred Wayde, de partea cealaltă a mesei.

— Nu, doamnă, îl auzi Willis pe taică-său spunîndu-i domnişoarei Blood. Eu de fapt nu sînt inginer de mine, dar cînd lucrezi cu dinamita, înveţi ceva şi despre stînci.

— În sfîrşit, continuă doamna Wayde. Alf a coborît de pe moară aducînd o piesă cu zimţii rupţi — sau aşa ceva, şi s-a interesat unde poate găsi un fierar ca s-o dreagă. M-am oferit să-l conduc eu la atelierul lui Sawyer, aşa că ne-am suit în trăsurică şi am pornit-o amîndoi spre oraş. Dar Ned Sawyer era baptist şi a refuzat să lucreze duminica. Atunci, Alf a pus singur forja în mişcare şi a construit cu mîinile lui o roată dinţată nouă-nouţă. I-au trebuit şase ore şi cînd a terminat treaba era o arătare, nu alta, dar a repus moara în funcţiune.

— Spuneaţi că jucaţi bridge, domnule Wayde ? întrebă domnişoara Blood.

— Da, doamnă. Din cînd în cînd. Dar Cynthia preferă să stea de vorbă.

Şi-ntr-adevăr, doamna Wayde continua să discute cu domnul Harcourt :

— Dacă pe Alf îl atrage un lucru, e în stare de orice. Dar în momentul cînd nu-l mai interesează îl lasă baltă şi caută altceva nou. Sper c-o să-i puteţi menţine treaz interesul pentru munca de aici. Willis creşte vertiginos şi-ar trebui să meargă la şcoală cu regularitate. Eu n-am să-l mai pot învăţa multă vreme. De aceea, nădăjduiesc că lui Alf o să-i placă aici şi că dumneavoastră o să-l apreciaţi, domnule Harcourt.

— Dacă nu l-aş fi apreciat, nu-i puneam vila la dispoziţie, doamnă Wayde.

— Pentru că a venit vorba de ea. Cred că nu e drept să ne luaţi o chirie atît de modestă. Sau poate Alf n-a reţinut cifra corectă ?

Domnul Harcourt îşi puse şervetul pe masă.

— Aici este vorba de afaceri, doamnă Wayde. N-aş vrea să spun că nu-mi face plăcere ca noaptea, cînd îmi arunc ochii peste peluză, să văd luminile aprinse în căsuţa din grădină. Dar a vă mulţumi pe dumneavoastră şi pe soţul dumneavoastră e cu totul altceva — prin asta îmi slujesc propriile mele interese.

Glasul său uniform şi măsurat anula orice posibilitate de argumentare.

— Se întîmpină multe greutăţi în conducerea oricărei afaceri vorbi tot el. Desigur că va veni o zi, cînd, fiul meu Bryson — pe care sper că-l veţi cunoaşte în curînd — va prelua administrarea fabricii, dar pînă atunci, dacă se-ntîmplă cumva să se strice moara de vînt, sînt obligat s-o repar cu propriile mele mijloace. Mîine vreau să vorbim despre trimiterea lui Willis la şcoală, şi dacă pe viitor mai aveţi nevoie de ceva, vă rog să nu mă ocoliţi, doamnă Wayde.

În clipa aceea, Willis a surprins-o pe maică-sa privindu-l cu ochi încremeniţi pe bătrînul de lîngă ea.

— Sînt bucuroasă să aflu că-l apreciaţi pe Alf, spre deosebire de mulţi dintre şefii pe care i-a avut pînă acum, zise ea. Tot ce vă pot spune este că vă mulţumesc.

— Nu-mi mulţumiţi mie, îi răspunse Harcourt. Apoi îşi împinse scaunul spre spate şi i se adresă lui Wayde : Alfred !

— Dacă-ţi cunoşti terenul ca lumea e mai bine să lucrezi c-o încărcătură mică, în loc de una mare, doamnă, perora Alfred Wayde. Prea mult exploziv, e-o curată risipă.

— Alfred ! îl strigă din nou domnul Harcourt, şi de astă dată Wayde îşi ridică ochii spre el. Noi doi putem lua coniacul şi cafeaua în bibliotecă, unde poate veni şi Willis.

— Ar trebui să mă întorc acasă şi să despachetez, zise doamna Wayde, uitîndu-se la domnişoara Blood. Willis mă poate conduce.

Între timp se ridicaseră cu toţii de la masă şi domnul Harcourt îi zîmbi sorei sale.

— E încă devreme, spuse el, Ruth, te rog convinge-o pe doamna Wayde să mai rămînă puţin. Încă nici n-ai avut timpul s-o faci să se simtă în largul ei.

— Da, Henry. Vă rog să nu mă lăsaţi singură, doamnă Wayde.

În timp ce Willis se îndrepta spre hol, mergînd în urma domnului Harcourt şi a tatălui său, o auzi pe domnişoara Blood :

— De fiecare dată cînd vin aici, fratele meu mi-l reaminteşte tot mai mult pe tata. Cînd adoptă tonul de adineauri, lucrul cel mai bun este să faci exact ce spune el.

Cu toate că Willis nu cunoştea încă nimic despre uzina Harcourt, începuse de pe atunci să sesizeze influenţa ei covîrşitoare. De cînd trecuse în aceeaşi după amiază pe lîngă clădirile din cărămidă aparentă, prezenţa acestei aşezări industriale îl împresurase ca un fel de tentacule nevăzute. Uzina fusese nedespărţită de ei în sufragerie, pentru ca apoi să-i urmeze, şi mai stăruitoare, în bibliotecă. Era un organism viu — ca de altfel orice întreprindere productivă. Creierul şi forţa sa motrice erau însuşi domnul Harcourt — dar el nu reprezenta decît o parte din ea ; şi tot numai o parte era şi Alfred Wayde — iar în ultimă instanţă, însuşi Willis. Chiar şi domnişoara Blood aparţinea tot fabricii : perlele de la gît şi inelele de pe mîini, proveneau de acolo, ca şi mîncarea ce le fusese servită la masă.

Uitîndu-se la cărţile îmbrăcate în piele, la canapeaua şi la fotoliile confortabile, toate capitonate în piele neagră — sau la lambriul de pe pereţii bibliotecii, Willis nu şi le putea imagina decît provenind din aceeaşi sursă — fabrica.

Tatăl său l-a urmat pe domnul Harcourt în bibliotecă mergînd cu pasul lui controlat din instinct şi cercetînd cu interes cărţile, apoi capul gigantic de cerb, atîrnat deasupra căminului.

— Stai jos, îl poftise domnul Harcourt. Şi tu, Willis. Vrei să fumezi o ţigară de foi, Alfred ?

— Mulţumesc. Ar fi bine venită, răspunse Alfred Wayde.

— E ciudat, dar foarte puţini oameni tineri, de leatul dumitale, apreciază o ţigară bună de foi. Am să-ţi aduc una, din biroul meu.

Şi în timp ce domnul Harcourt dispăru pe o uşă îngustă, Willis rămase pentru un moment singur cu tatăl lui, în ca-

mera răcoroasă şi discret luminată. Alfred Wayde se lăsă cu toată greutatea într-unul din fotoliile masive de piele.

— Cum merge treaba, băiete ? îl întrebă el.

— Bine, răspunse Willis.

— Ei, da mai pune-ţi fundul jos. Asta zic şi eu jilţ, pe cinste, nu ca geoarsele alea din Klamath Falls. N-am dreptate, băiete ?

Willis simţea o dorinţă aprigă să rîdă. Era ştiut că tatăl lui putea oricînd să-l stîrnească, dacă-şi dădea cea mai mică osteneală.

— Ia-o cu binişorul fiule, îl domoli el. Ia-o cu binişorul !

Amîndoi se ridicară în picioare cînd apăru domnul Harcourt.

— Iată, ţi-am adus o havană bună şi uşoară. Vezi că pe masă se află şi foarfeca pentru ţigările de foi.

— Mulţumesc, dar n-am nevoie de ea. În timp ce ciupea cu vîrful degetelor capătul ţigării, apăru şi Selwyn, cu o tavă pe care se aflau coniacul şi cafelele.

— Cum a mers treaba astăzi, la unitatea 3 ? se interesă domnul Harcourt.

— E-aproape totul gata, numai c-o să avem nevoie de un compresor nou şi ceva lucrări de construcţii sub cazane.

— E-n ordine. Aş vrea ca mîine dimineaţă să-mi arunc ochii peste proiectele acelea — dacă sînt gata...

— Sînt gata, răspunse Alfred Wayde.

— Perfect. Ar fi trebuit să dau şi eu pe la unitatea 3, dar s-au adunat cam multe treburi la birou. Am fost obligat să stau de vorbă cu Decker şi să-i primesc pe avocaţii care veniseră din Boston.

Făcu o pauză în care îşi scutură, cu grijă, scrumul de la trabuc în scrumiera de alamă, aşezată pe măsuţa de lîngă el.

— Ştii că m-am hotărît să cumpăr licenţa Klaus cu toate că Bryson e împotrivă. Dar o dată ce am luat hotărîrea, nu mai dau înapoi.

Tatăl lui Willis îl asculta clătinînd uşor din cap şi fără să-l slăbească din ochi.

— N-aveţi nimic de pierdut dac-o faceţi, zise el.

Harcourt rămase o clipă tăcut şi imobil.

— Cînd ai s-ajungi la vîrsta mea, o să vezi cît de greu te împaci cu ideile noi. În fine, ştiu că lui Bryson n-o să-i convină de loc treaba asta.

— N-o s-aveţi nimic de pierdut, îl asigură din nou Alfred Wayde. Sînteţi cum s-ar zice, intrat în horă cu benzile de transmisie, aşa că licenţa Klaus o să vă repună pe linia de plutire. Fireşte, n-o s-ajungeţi în veci Compania Goodrich, dar o s-aveţi un proces de fabricaţie pe care nu-l are nimeni altul.

— Sper şi eu asta, spuse Harcourt. Mîine, o s-avem o discuţie de afaceri. Acum, să vorbim însă despre Willis. Maică-sa voia să ştie ce-o să se aranjeze cu şcoala lui.

— A, da. Cynthia vrea să mă fixez undeva pînă-i vine vremea băiatului să meargă la colegiu.

Willis n-a uitat niciodată această frîntură de discuţie în legătură cu curelele de transmisie.

Mai tîrziu, cînd a putut să-i prindă tîlcul, a înţeles şi pentru ce locuiau în vila din grădină.

Dacă nu s-ar fi cumpărat atunci licenţa Klaus, fabrica şi-ar fi pierdut rentabilitatea în toată perioada dintre anii 1920—1930 şi n-ar fi putut supravieţui crizei. Iar cel care susţinuse ideea cumpărării licenţei, fusese tatăl lui.

Selwyn bătu uşor în uşa deschisă de la bibliotecă.

— Domnul şi doamna Bryson Harcourt se află în salon, împreună cu doamnele, anunţă el.

Salonul lung, cu ferestre înalte, în stil francez, dădea spre terasa din partea de sud. Deşi decoraţia interioară oglindea sfîrşitul epocii victoriene, toate mobilele — pînă la obiectele cele mai neînsemnate, aşezate la voia întîmplării pe măsuţe — aveau o anumită afinitate între ele. Cele două candelabre de cristal, importate din Anglia, policioara căminului, din marmură italienească, grupurile de scaune şi canapelele tapisate, lămpile bogat ornamentate — care iniţial arseseră cu gaz, dar acum erau adaptate la curent electric — luate separat, erau greoaie ; dar la un loc confereau încăperii o personalitate bine conturată. Ele te făceau să te întorci înapoi cu gîndul, la oamenii care cîndva se adunaseră în jurul pianului cu coadă şi păşiseră pe imensul covor oriental de culoarea vinului, ce începuse să se uzeze vizibil.

Într-un cuvînt, acest salon se număra printre interioarele care nu se poate imita niciodată. Dacă prin absurd, Willis ar fi putut intra în posesia întregului mobilier, chiar şi-atunci ar fi fost cu neputinţă să-l aranjeze în aşa fel, încît să redea întocmai modelul original, după cum îl purta în amintire.

Pentru că oamenii care şedeau în apropierea căminului, inclusiv părinţii săi, făceau şi ei parte din acest model original.

— Mildred, desigur că nu l-ai cunoscut pe Willis Wayde, nu-i aşa ? spuse bătrînul Harcourt. Willis, îţi prezint pe nora mea, doamna Harcourt. Iar acesta e domnul Harcourt. Îmi pare rău că nu aţi adus şi copiii, Mildred.

Vorbise de parcă Willis era un oaspete matur, dar nu-i mai puţin adevărat că faţă de toţi oamenii avea aceeaşi măsură, izvorîtă dintr-o siguranţă de sine înnăscută, care, de fapt, nu se poate învăţa din nici un tratat de bune maniere.

— Încîntat de cunoştinţă, doamnă, spuse Willis ; şi după atîţia ani îşi mai putea auzi vocea, vibrînd nesigură, între timbrul copilăriei şi cel al adolescenţei.

Dacă doamna Bryson Harcourt nu părea tot atît de încîntată de cunoştinţă, totuşi făcu un efort să zîmbească. Era înaltă şi colţuroasă în rochia de mătase verde — arătînd mai înaltă decît soţul ei.

— Îmi pare bine, îi răspunsese doamna, strîngîndu-i mîna energic şi în fugă. Regret că nu i-am adus pe Bill şi pe Bess, şefule, dar pur şi simplu nu m-am gîndit la asta.

Aşa-i spunea ca întotdeauna domnului Harcourt : „şefule“

— Bună, tinere ! îl salutase Bryson Harcourt, care în multe privinţe era imaginea fidelă a tatălui său, aşa cum arătase acesta în tinereţe.

Avea faţa smeadă şi arsă de soare, iar buza inferioară aducea cu a bătrînului Harcourt ; totuşi trăsăturile lui erau mai puţin expresive.

— Nu putem sta decît o clipă, şefule, anunţă doamna Harcourt. Ne-am abătut din drum numai ca să vedem ce faci.

— Rezist — şi chiar cu fruntea sus, Mildred. Astăzi i-am avut la fabrică pe Decker şi pe avocaţi, Bryson.

— Eu am fost la cursele de cai de la Marblehead, îl informă fiul.

— Exact ! exclamă domnul Harcourt. Trebuia să mă fi gîndit la asta. Şi cum ai ieşit, Bryson ?

— Pe locul trei, se amestecă soţia lui. Dar era cît pe-aici să fie pe locul doi, şefule.

— Mildred nu suportă niciodată să piardă, explică domnul Bryson.

— Fireşte că nu suport. De altfel, nu e bine ca soţii să aibă acelaşi temperament. Dar ia spune-mi, Bryson, tu nu l-ai anunţat pe şeful că nu te duci astăzi la fabrică ?

— Asta nu schimbă cu nimic lucrurile, interveni bătrînul Harcourt. Mîine dimineaţă trebuie să mă cauţi la prima oră. Ne-am înţeles, Bryson.

— E-n regulă, tată, răspunse acesta, după care se adresă doamnei Wayde : trebuie să fi fost o zi îngrozitor de caldă, pentru călătoria pe care aţi făcut-o. Sper că totul e în ordine la vilă. Cînd m-am căsătorit, voiam s-o modific şi s-o mai măresc, dar Mildred a ţinut morţiş să clădim altă casă.

— Şi cred c-am avut dreptate. Ce zici, şefule ?

— Se-nţelege că Mildred a avut dreptate, se amestecă domnişoara Blood. O clădire mai mare n-ar fi arătat bine la capătul peluzei.

Asemenea frînturi de dialog făceau parte din faţada pe care membrii familiei Harcourt izbuteau întotdeauna să şi-o creeze. Cuvintele fuseseră rostite cu naturaleţe, afecţiune şi chiar umor, fără să trădeze nici urmă de încordare sau nemulţumire, şi numai timpul şi perspectiva au imprimat semnificaţie şi tristeţe discuţiei de atunci.

Doar în clipa cînd a înţeles ce însemna licenţa Klaus, Willis şi-a adus aminte de faptul că Bryson Harcourt plecase la cursele de la Marblehead tocmai în ziua cînd fusese cumpărată. În cuvintele lor nu vibrase nici urmă de mînie, nici cea mai slabă notă de iritate. Adevărul este că cei din familia Harcourt ţineau unii la alţii şi se cunoşteau mult prea bine ca să-şi arate sentimentele pe faţă. Fără-ndoială că pe undeva, s-o fi produs şi un schimb de cuvinte. Şi Willis s-a întrebat deseori ce anume şi-au spus tatăl şi fiul, în dimineaţa următoare cînd s-au întîlnit la fabrică ? Dar cum nimeni nu-i auzise, iar ei n-au făcut nici o aluzie la această discuţie, curiozitatea lui Willis a rămas fără răspuns.

Mama lui Willis a fost singura care încă de pe atunci a făcut anumite observaţii. În drum spre casă, traversînd peluza, ea a fost prima care a rupt tăcerea :

— Alf, ei nu sînt oameni de felul nostru.

— Cum adică — nu sînt de felul nostru ?

Ascultîndu-i, Willis se gîndea că iarba peluzei se aseamănă cu covoarele groase şi moi din holul cel mare al reşedinţei.

— Vreau să spun că nu sînt ca noi. Alf, tu treci întotdeauna pe lîngă oameni fără să observi nimic.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Cynthia. Dar n-au făcut altceva decît au vorbit.

— A existat ceva care l-a supărat pe domnul Harcourt, spuse maică-sa.

— Care Harcourt ? Bătrînul ? Dar nu s-a arătat de loc supărat.

— Asta o știu — și tocmai de aceea-ți spuneam că nu sînt oameni de felul nostru.

— Ei bine. În definitiv, noi ne-am ales cu o masă bună, iar tu ai scăpat de gătit. Asta e tot, conchise Alfred Wayde.

— Alf, mai este un lucru care nu-mi place.

— Care anume ?

— Nu știu cum să-ți explic, dar Harcourt îmi dă sentimentul că trăim aici din mila lui.

— Din mila lui ? repetă Alfred Wayde, și hohoti. Să nu-ți treacă prin cap așa ceva, Cynthia. Eu cîștig fiecare lucru pe care-l avem.

Glasul mamei sale se ascuți și, cu toate că prin întuneric nu-i putea distinge chipul, Willis știa că-n momentul acela conturul buzelor forma o singură linie, încordată, dezaprobatoare.

— Dacă e-așa, atunci de ce nu te plătește cu bani gheață, în loc să ne dea lucruri ? izbucni ea.

Era o întrebare bine gîndită, la care tatăl său probabil că se aștepta.

— Pentrucă-i place mai mult să dea, decît să plătească. Unii oameni simt o satisfacție mai mare cînd dau — în loc să plătească cu bani peșin.

Răspunsul tatălui său a rămas în amintirea lui Willis ca una dintre observațiile cele mai înțelepte pe care le-a făcut vreodată pe seama oamenilor. Henry Harcourt trebuia să rămînă centrul de echilibru al universului Harcourt, și așa a și rămas pînă în ziua cînd a închis ochii.

Deseori Willis s-a gîndit că nici un loc nu-și schimba înfățișarea sub zăbranicul serii, ca reședința Harcourt.

Întunericul era asemeni unui talaz care se înălța și învăluia grădina și clădirile anulînd contururile, întocmai cum o mare liniștită, în legănarea ei domoală, face să dispară urmele pașilor de pe nisip. Sunetele nopții și chemarea necon-

tenită a greierilor — de o intensitate uniformă — acopereau orice vanitate și dor de parvenire.

Peste universul familiei Harcourt, se lăsa o altă lume — mai mare și mai misterioasă, o lume în care lucrurile meschine și zădărnicia își pierdeau cu desăvîrșire sensul.

Nici un alt loc cunoscut de el nu-l făcea să simtă cu atîta pregnanță neînsemnătatea lucrurilor mărunte și chiar a propriilor ambiții, ca domeniul Harcourt înghițit de întunericul nopții.

Dimineața, cînd negura și roua nopții se dădeau în lături în fața soarelui răsărit pe boltă totul se schimba. O dată cu lumina zorilor valorile încîlcite se întorceau și ele la viață.

În dimineața următoare, Willis a fost trezit de șuieratul sirenei de la uzină care suna întotdeauna la ora șapte. Ascultă în tăcere zgomotul înăbușit al pașilor tatălui său pe podeaua dormitorului de la capătul holului de sus, ca după aceea să se audă strigat de maică-sa, care-i spunea să se scoale și să aprindă focul în bucătărie. De fapt, fiecare nu făcea decît să se conformeze unei rutine familiare creată de alte sirene, ce sunaseră pe alte meleaguri.

— Cum am să mă descurc eu Alf, dacă pleci cu Fordul ? întrebă maică-sa. Trebuie neapărat să mă duc pînă-n centru să iau ceva alimente.

Alfred Wayde, care-și sorbea cafeaua, îi aruncă o privire absentă.

— O merge careva cu mașina din casa vecină, și-o să te ducă și pe tine. Telefonează și întreabă.

— Nu, refuză ea pe loc. Nu vreau să-mi creiez obligații, Alf.

— Bine. Atunci așteaptă pînă mă-ntorc la ora cinci și-o să te duc eu.

Maică-sa spunea că vrea să se familiarizeze cu fiecare obiect din casă, lucru pe care nu putea să-l facă decît atunci cînd rămînea singură. Așa că-l expedie pe Willis afară, să se plimbe, ca să cunoască și el locurile înconjurătoare, dar îl povățui să nu se apropie de reședință și să nu supere pe nimeni.

Willis a făcut o plimbare strașnică în dimineața aceea. Roua strălucea încă peste toate ; iar din partea unde doi oameni tundeau gazonul cu mașini electrice, venea un miros de iarbă proaspăt cosită.

O porni în jos și ajunse la grajduri ; și aici începuse activitatea zilnică. În grădina de zarzavaturi lucrau doi oameni, iar un altul curăța și potrivea cu foarfecele desișul de arbuști.

În partea de unde se tăiau flori pentru decorarea interioară a reședinței, un om adus de spate, cu o față bolnăvicioasă și lipsită de expresie, stropea trandafirii și bombănea de unul singur.

— Lua-v-ar dracu să vă ia de gîndaci...

Era MacDonald, grădinarul șef, un tip ursuz și sever.

În uzina de apă, Willis văzu un bărbat voinic cu fața durdulie și roșie, îmbrăcat într-o salopetă albastră. Ședea cu mîinile în buzunare, în fața unui motor. Îi aruncă doar o privire lui Willis, după care se întoarse la treburile lui. Era Beane, administratorul șef, care cunoștea fiecare conductă, cablu sau vînă de apă de pe domeniu. Ca și Patrick, toți care lucrau acolo acceptaseră prezența lui Willis ca un fapt împlinit, dar cum nu știau încă unde să-l plaseze în ierarhie, preferau să nu intre în vorbă cu el, pînă ce lucrurile nu se vor limpezi.

Doar cîinele polițist al domnului Harcourt nu avusese asemenea rețineri. În clipa cînd l-a văzut, a început să dea vesel din coadă și să alerge înaintea lui, spre pădurea de stejari, dincolo de reședință. Benny fusese singura ființă care în dimineața aceea intuise locul pe care-l va ocupa Willis. Și, cu toate că se arătase întotdeauna prietenos cu angajații stăpînului său, Benny nu se plimbase niciodată cu ei — nici chiar cu domnul Beane.

Suprafața împădurită din spatele zidurilor era tot atît de riguros organizată ca și un parc englezesc și, la fel ca pîrîul care curgea pînă la capătul dinspre sud al domeniului, se integra în elementele ce alcătuiau la un loc planul panoramic.

O dată pe an, o echipă formată din trei specialiști, supravegheați de domnul Harcourt și de administratorul șef, tăiau ramurile uscate și arbuștii îngrămădiți, pentru ca stejarii, fagii și pinii robuști să poată crește nestingheriți lîngă pîrîul care șerpuia molatic, la adăpostul umbrei lor.

Se putea merge și direct pe sub copaci, dar pentru o mai mare comoditate, se amenajaseră poteci — denumite alei — ale căror nume Willis avea să le cunoască destul de curînd : aleea pîrîului, a azaleelor, a rododendronilor și așa mai departe.

Fără să-i știe încă numele, Willis o apucă pe aleea pîrîului, în tovărășia lui Benny care țopăia în fața lui. Cu toată umbra potecii și susurul răcoros al pîrîului simțea căldura arzătoare din văzduh iar soarele proiecta săgeți aprinse aproape la fiecare pas, de-a curmezișul aleii. Se îndrepta spre casa lui Bryson Harcourt pe care o văzu pentru prima dată cînd ajunse aproape de marginea cîmpiei unde copacii erau mult mai rari.

Clădirea se înălța pe versantul unei coline ; era mai nouă decît reședința bătrînului Harcourt dar cam tot atît de mare, construită din cărămidă, în stil georgian, formînd un fel de principat restrîns în mijlocul cîmpurilor ce-o împresurau, cu propriile sale pajiști, grădini, grajduri, teren de tenis și altele. Apariția ei cu totul neașteptată îl făcu pe Willis să se simtă ca un fel de intrus și, sub imperiul unei timidități subite, se îndepărtă imediat, întorcîndu-se pe aceeași alee. Se apropiau de un pin înalt și masiv unde poteca făcea o cotitură, cînd, de-o dată Benny țîșni înainte, la auzul unui glas de fată care-i striga : „vino-aici, Benny !"

Pentru o clipă, Willis simți o dorință aprigă să se ascundă, dar în loc s-o facă, merse încet pînă la capătul cotiturii, de unde văzu o fată, parcă mai tînără decît el, care mîngîia capul cîinelui polițist.

Era îmbrăcată într-o bluză de marinar și o fustă albastră, plisată ; părul blond îl purta împletit într-o coadă groasă. La chip era tot atît de pistruiată ca și Willis, iar ochii ațintiți asupra lui, aveau o expresie vădit critică. Willis n-a uitat niciodată culoarea lor — un fel de albastru verzui.

— Cum de-ai ajuns aici ? îl întrebă ea.

— Mă plimbam cu cîinele, răspunse Willis.

— Bine, dar nu e cîinele tău.

— Asta o știu.

— Atunci cum l-ai găsit ?

— L-am întîlnit dincolo de casa cea mare și cred că s-a luat după mine, ca să-mi ție de urît.

— Aha ! făcu fata. Ești unul din oamenii care locuiesc în casa din grădină, dată de bunicul meu, nu-i așa ? Beane spunea c-o să vie și un băiat.

— Da, după cît se pare, ăla sînt eu, zise Willis.

— În regulă. Beane mai spunea că eşti cam de aceeaşi vîrstă cu Bill, da văd că eşti mai mare. Credeam că e vreunul din băieţii din oraş care mai sar zidul cîteodată.

— Eu nu sar nici un zid, ripostă Willis.

— N-am spus c-ai făcut-o, aşa că n-ai de ce să te bosumflezi. Locu ăsta e a lui bunicu şi, în parte, al meu. Într-o bună zi eu şi cu fratele meu vom fi stăpîni aici.

— Nu m-am bosumflat, spuse Willis.

— Nici n-ai de ce. Eu am dreptul să-ţi pun întrebări. Nu cunoşti locurile pe-aici, aşa e ?

— Nu. Tocmai mă uitam prin jur. Mi-a spus că mă pot duce oriunde.

— Cine ţi-a spus asta ?

— Domnul Harcourt, o informă Willis.

— Dacă-i aşa, e bine. Dar cred că nu ştii cine sînt eu ?

— Bănuiesc că eşti fata, răspunse Willis vag.

— Care fată ?

— Fata despre care vorbeau aseară, în casa cea mare.

— Va să zică ai fost acolo ? Află că mă cheamă Bess Harcourt. Pe tine cum te cheamă ?

— Willis, îi spuse el. Willis Wayde.

— Ştiai că rîul ăsta e plin de păstrăvi ?

— Nu, nu ştiam.

— Nu ţi-a spus că ai voie să şi pescuieşti. Aşa e ?

— Nu, nu mi-a spus.

— Poţi s-o faci, dacă ţi-o spun eu. Ştii să arunci undiţa ?

— Da, zise Willis.

— Pun prinsoare că nu ştii, îl contrazise fata. Unde ai învăţat ?

— În vest. Acolo sînt o mulţime de rîuri mai grozave ca ăsta.

— Trebuie să mă duc la lecţia de franceză. Tu ştii franţuzeşte ?

— Nu cine ştie ce.

— Mi-am închipuit eu. Dar putem merge la pescuit după masă. Poate am să-l aduc şi pe Bill. Aşteaptă-mă aici la ora trei şi îmbracă-te cu haine mai vechi. De unde le-ai luat p-astea ?

— Din Kansas.

— Oricum, va trebui să te dezbraci de ele, reflectă ea. Ştii să joci tenis ?

— Nu, spuse Willis.
— Păi s-ar putea să te-nvețe și pe tine instructorul lui Bill; e de la Harvard. Știi să călărești ?
— Da. Acolo, în vest, oricine știe să călărească.
— Vreau să spun, nu așa cum se călărește în vest. Tare mi-ar place să fii tuns și să nu arăți așa de caraghios.
— Dar nici tu nu arăți cine știe ce, i-o reteză Willis.
— Nu te privește cum arăt și nici nu mă căznesc vreun pic ca s-arăt în vreun fel.
— Nici eu.
— Ba da. Tu încerci să-ți dai aere ; să pari ce nu ești. Voi fi aici la ora trei și nu mă face să te aștept.
— Bess ! se auzi o voce de băiat strigînd. Bess !
— Hoo, hoo, că te-am auzit, răspunse ea.
— Hai la afurisita aia de lecție de franceză, o chemă băiatul.
Cel care o strigase nu era altul decît Bill Harcourt. După o clipă Willis l-a putut vedea venind grăbit pe potecă, un băiețandru subțirel, cu părul negru și cu pantaloni albi, de doc.
— E-n regulă Bill, îl îndemnă Bess să se apropie. E unul din oamenii care stau în casa din grădină. Îl cheamă Willis Wayde.
— Aha ! făcu Bill. Și îl măsură pe Willis din creștet pînă-n tălpi, dar nu cu privirea critică pe care i-o aruncase Bess mai înainte.
— Îmi pare bine că mai există cineva pe aici, spuse el. Trebuie să vii pe la noi, să ne vezi.
— Mergem la pescuit după masă, îl informă Bess.
— Tu, și pescuitul tău !! exclamă Bill cu dispreț. Pe tine nu te interesează decît să ai pe cineva ca să-ți dai tot felul de aere. Hai, vino, Bess.
Acolo fiecare om avea un anumit rang, după cum urma s-o afle Willis, fără indignare. Astfel, cu timpul, a început să înțeleagă că ierarhia socială cerea ca Patrick, domnul Beane și toți ceilalți să le spună lui Bill și Bess, domnule Bill și domnișoară Bess, în vreme ce lui îi spuneau pe nume. Pe de altă parte, Bill și Bess îl invitau deseori la ei acasă, ceea ce nu făceau, în schimb, cu Granville — feciorul domnului Beane. Dar, după cum era și firesc, Willis și Granville, care erau și colegi de liceu, au devenit cei mai buni prieteni.
Iar cînd i se spunea despre Bill și Bess Harcourt că sînt niște țînci înfumurați, așa cum spuneau deseori fetele și băieții din

oraş, Willis ştia că nu e adevărat. O dată ce ajungeai să-i cunoşti, îţi dădeai seama că, în fond, Bill şi Bess nu se deosebeau de alţii, ci duceau doar o viaţă diferită.

În fiecare toamnă, familia Bryson Harcourt pleca în Boston, unde Bess frecventa o şcoală particulară, iar Bill era trimis la o şcoală de băieţi cu internat, în Milton. Willis nu avea nici măcar curiozitatea să afle ce făceau fiind absorbit de propriile lui preocupări. De fiecare dată se despărţeau fără pompă şi fără multe regrete, pentru ca atunci cînd se revedeau să reia lucrurile exact de acolo de unde le lăsaseră.

Spre sfîrşitul lunii noiembrie, a plecat şi domnul Harcourt la Boston, dar reşedinţa a rămas deschisă fiindcă atît bătrînul cît şi Bryson, îşi petreceau în fiecare săptămînă cîte o noapte, sau două, în ea.

Treburile fabricii se aflau în mîinile administratorului — domnul Henry Hewett, care trăia împreună cu soţia lui într-o casă pătrată şi albă, aflată chiar peste drum de clădirile uzinei.

Dar cel care lua hotărîrile importante, era tot domnul Harcourt.

III

NU TRECUSE nici o zi sau două de la sosirea lui, cînd Willis se întîlni din nou cu domnul Harcourt.

Perioada înainte de începerea şcolii era întotdeauna posomorîtă, şi asta fiindcă nu prea avea ce face, în afară de unele comisioane pentru maică-sa care era foarte ocupată, punînd lucrurile la punct în noua lor locuinţă. Mărimea domeniului îl făcea să simtă un fel de dor de casă, dacă se poate concepe aşa ceva cînd, de fapt, nu avusese nici o casă anume după care să tînjească. În schimb, se pare că se integrase în ierarhia locală, deoarece în dimineaţa aceea, cînd o pornise într-o altă plim-

bare de recunoaştere, se auzi strigat de domnul MacDonald. În drumul său, poposise la marginea grădinii de zarzavaturi, bătută de soare şi cu straturile de porumb, de morcovi, salată şi sfeclă, croite ca străzile unui oraş, pînă la poalele zidului rece, de piatră. Domnul MacDonald se uita încruntat la tufărişul unui strat de căpşuni.

— Noroc, Willis, îi strigă el.

— Bună dimineaţa, *sir*, îl salută băiatul.

— Mie să-mi spui domnule MacDonald, Willis. Nu ai de ce să-mi zici *sir* — că doar nu sînt eu stăpînul grădinii.

— Iertaţi-mă, *sir*, dar în vest aşa ne adresăm oamenilor mai vîrstnici.

— Ei, nu zău, se miră MacDonald. Dar i-a spune-mi : aşa-i că n-ai văzut niciodată în vest o moşie ca asta ?

— Poate nu atît de pusă la punct, răspunse Willis, dar în California sau în Oregon cred că există.

— California ! exclamă MacDonald. Toţi îmi ridică în slava cerului California, dar pun rămăşag că n-o să vezi niciodată acolo un dovleac de mărimea ăstuia. O să ia premiul întîi la tîrg, dacă n-o cădea pe mîna unei comisii de tîlhari ; la fel şi gladiolele şi crizantemele mele — pe cinstea mea ! La naiba, din pămîntul ăsta poţi scoate tot ce se cultivă şi în California, numai că aici trebuie să trudeşti, şi nu să umbli hai-hui. Şi-apoi, în California nu au gîndacii pe care-i avem noi.

— Ba da, şi chiar foarte mulţi, îl contrazise Willis.

— La naiba ! Pe-aci avem un soi care ne distruge tot şi-unde mai pui că vin într-una alţii, asta pentru că sîntem civilizaţi. Pun prinsoare că ei nu-şi stropesc merii de cinci ori pe an, aşa cum fac eu cu ai mei.

MacDonald tăcu puţin şi-şi frecă mîinile.

— Aici trebuie să-ţi cunoşti gîndacii cu care ai de-a face şi să nu-i slăbeşti de loc. Cum îţi spuneam — există cîte un soi de gîngănii afurisite pentru fiecare cultură : gîndacii verzi pe roşii, gîndacii cartofilor, ai porumbului şi — pe Dumnezeul meu — gîndaci care rod pe dedesubt. Domnul Harcourt n-are idee ce luptă ducem noi şi nici măcar nu ştiu cum o să se sfîrşească.

— Dar totul arată destul de bine, se miră Willis.

— La naiba ! Cred şi eu că arată bine pentru că mi-am făcut o preocupare din treaba asta. Da, ia du-te şi uită-te la le-

gumele şi florile domnului Bryson. Individul ăla, Wilkins, îşi dă numai aere, dar în spatele lor bate vîntul.

— Despre cine vorbiţi ? se interesă Willis.

— Ei, la naiba ! Despre grădinarul domnului Bryson. Nu că mi-ar place să judec oamenii, dar am şi eu ochi — şi văd. Ei, băiete, ai să vezi multe lucruri pe-aci dacă n-ăi umbla cu capu-n pămînt. Dar acum ar fi mai bine s-o ştergi — că am treabă.

— Domnule MacDonald, aş putea să vă ajut cu ceva pentru o zi, două ?

— Pentru o zi, două ? Dumnezeule mare, mi-ar trebui un an, sau doi, ca s-ajungi să-mi fii de vreun folos.

— Vara am lucrat mereu la ferma bunicului din Topeka — aproape de Kansas.

— Doamne Dumnezeule ! îşi pierdu MacDonald răbdarea. Dar asta nu-i fermă. De ce nu te duci să le dai de mîncare lebedelor ?

— Care lebede ?

— Dumnezeule mare, da tu n-ai ochi ? Lebedele din eleşteul de lîngă şoseaua principală. Hai, şterge-o ! Acum am treabă.

Acestea au fost primele cuvinte pe care le-a schimbat Willis cu oamenii ce lucrau pe moşie ; afară de cîteva vorbe, puţine la număr, cu Patrick. Văzuse dinainte eleşteul de pe cîmp, nu departe de şosea, aşa că nu i-a venit greu să descopere şi cele trei lebede care pluteau lin pe suprafaţa netedă a apei, precum şi insuliţa din mijlocul eleşteului, cu căsuţa de pe ea.

În timp ce şedea pe mal, una din lebede, cea mai mare, veni alunecînd spre el, iar Willis o chemă prietenos.

Fireşte că în clipa aceea nu bănuia ce poate să urmeze, dar imediat pasărea scoase un sîsîit, dădu din aripile-i imense şi sări din apă, pe jumătate zburînd. Speriat, Willis se trase un pas înapoi, dar lebăda ţîşni spre el, ceea ce-l făcu să se retragă şi mai mult.

— Nu fugi, auzi o voce în spatele lui.

Lebăda sîsîia încă şi întindea din aripi, cînd Willis îi întoarse spatele şi dădu cu ochii de bătrînul Harcourt.

— Ori de cîte ori te apropii prea mult de marginea apei, Jupiter îşi iese din fire, îi explică el. Du-te înapoi în apă, cu fetele, Jupiter. Poartă-te frumos ! Hai, poartă-te frumos !

Vorbindu-i, Harcourt înainta cu paşi repezi spre lebădă.

— Intră în apă, Jupiter, îi repetă el. Nu trebuie să aştepţi recompensă de la mine de fiecare dată cînd mă vezi.

— N-am vrut s-o stîrnesc, explică Willis.

— Cînd o să vii data viitoare, aruncă-i o bucată de pîine. Jupiter seamănă cu unii membri din familia mea: aşteaptă să capete ceva şi dacă nu-i dai îşi iese din fire. Pînă şi pastorul face la fel dacă nu-i dai destul. Tocmai acum am avut o convorbire telefonică de-o jumătate de oră cu domnul Bowles în legătură cu casa parohială. Din cauza asta am şi întîrziat, iar cînd am trecut pe aici cu maşina, te-am zărit pe tine.

Spunînd aceasta, îşi întoarse capul spre şosea unde-l aştepta Locomobilul.

— Făceam doar o plimbare, *sir*. Am fost mai întîi în grădina de zarzavaturi şi pe urmă am venit aici.

— Trebuie să-ţi vină cam greu să te trezeşti dintr-o dată într-un loc ca acesta, vorbi domnul Harcourt. Desigur că eu sînt deprins cu el, pentru că aici am crescut. Tata a ţinut întotdeauna să aibă lebede în eleşteu. Poate de aceea le păstrez şi eu. L-ai găsit pe MacDonald în grădină ?

— Da, *sir*, răspunse Willis.

— Presupun că ţi-a vorbit despre insecte. Cu mine face acelaşi lucru ori de cîte ori mă întîlneşte. Dacă n-ai nici o treabă, de ce nu mergi cu mine să vezi fabrica ?

Domnul Harcourt avea darul de a te face să te simţi în largul tău. Nu era vorba de un farmec anume ci doar de faptul că pentru toţi oamenii avea aceeaşi măsură.

Îi spuse lui Willis să nu stea cu Patrick, ci în spate, alături de el, deoarece, aşa cum se exprimase el însuşi — voia să se bucure de compania lui. Abia mult mai tîrziu Willis şi-a dat seama de tîlcul întrebărilor pe care i le-a pus atunci domnul Harcourt, în legătură cu locurile pe unde trăise şi învăţase. De fapt, pe el nu-l interesa viaţa lui Willis ci a lui Alfred Wayde — şi după cum şi-a dat seama, tot mai tîrziu, cînd el însuşi aplica aceeaşi metodă, domnul Harcourt îşi alesese un procedeu cum nu se poate mai potrivit pentru culegerea informaţiilor dorite. Cînd discutai cu cineva — chiar cu un băieţandru cum era Willis pe-atunci — trebuia neapărat să se producă un schimb de confidenţe între parteneri, cu alte cuvinte, erai obligat să vorbeşti şi despre tine ca răsplată pentru ce aflai de la celălalt, lucru care cerea o anumită dibăcie. Era un fel de

artă, pe care foarte puţini oameni o stăpînesc iar Willis nu s-a putut ridica niciodată pînă la măiestria domnului Harcourt.

Pe vremea cînd era tînăr, îi povesti domnul Harcourt — venea împreună cu tatăl său la fabrică, într-o şaretă cu două locuri, trasă de un cal sur şi pestriţ.

Desigur că acum existau mai multe case muncitoreşti de-a lungul şoselei Sudley, dar în perioada primului război mondial, cînd se construiau tot mai multe locuinţe noi, el încercase din răsputeri să respecte planul iniţial al domnului George Harcourt.

Războiul, îi spuse domnul Harcourt, a însemnat întotdeauna pentru uzină un prilej de dezvoltare. Vizitele lui la fabrică, în tovărăşia tatălui său, datau încă de pe timpul războiului civil. În zilele acelea aveai ce vedea ; întreaga panoramă era cu mult mai pitorească decît acum. Fabrica funcţiona cu aburi, nu cu electricitate şi şlepurile cu cărbuni, trase la doc, erau descărcate de echipe de muncitori irlandezi. Casele formau un fel de sătuc separat, cu un magazin universal propriu. Iar cînd prin 1880, administratorul general al fabricii şi-a construit casă, a fost aşezată exact pe locul prevăzut de George Harcourt, şi nu în altă parte.

Domnul Harcourt se referise la toate acestea ca din întîmplare, de parcă erau lucruri cunoscute de Willis ; dar era cea mai potrivită prezentare a uzinei, prin osmoza pe care-o crea.

În dimineaţa aceea, fabrica lucra cu toată capacitatea ei productivă. Freamătul şi zgomotul ce străbăteau prin ferestrele deschise, împreună cu mirosul pătrunzător de cauciuc, de la cazane, îţi dădeau imaginea unui mecanism uriaş ; oamenii din dosul gardului de sîrmă ce-o împrejmuia, se mişcau în limitele aceleiaşi discipline de fier.

Era atmosfera cea mai prielnică pentru a cunoaşte o industrie, indiferent de profilul ei.

Mecanismul funcţiona echilibrat ca în tot timpul vieţii domnului Harcourt. Cînd Locomobilul trase în faţa intrării, porţile se dădură în lături, dar domnul Harcourt clătină din cap, dezaprobator.

— Nu, nu, i se adresă lui Patrick, ridicîndu-şi glasul peste zgomotul general. Am să merg pe jos, dar la ora prînzului vino să ne iei acasă.

Se dădu jos din maşină, repede, sprinten şi făcînd portarului un semn cu capul.

— Nu te depărta de mine, Willis. Altfel ai putea să te pierzi, îl sfătui pe băiat, pășind grăbit pe lîngă camioanele staționate în dreptul platformei de încărcare.

Niciunul din oamenii întîlniți nu părea să observe prezența bătrînului și a lui Willis.

De altfel, Harcourt se mîndrea cu faptul că apariția lui nu stînjenea pe nimeni de la lucru, ci era privită ca o parte integrantă din activitatea zilnică a uzinei.

Își continuă drumul fără să se oprească și fără să-i dea explicații lui Willis, oricît de ciudate ar fi fost pentru el lucrurile văzute. Dar și fără de asta, mergînd în urma bătrînului, procesul de muncă al fabricii i se desfășura în fața ochilor ca o peliculă de film.

Acest proces însuma o acumulare treptată de meșteșuguri, începută încă din 1850 — anul în care uzina luase ființă sub forma unei filaturi.

Ulterior, calitatea și rezistența curelelor de transmisie i-au asigurat pe piața comercială o faimă cu care se mîndrea. Cu toate că procesul de producție era în cea mai mare parte mecanizat, natura lui impunea atenție și precizie.

Se vorbește mult în conferințele comerciale despre înalta calificare, dar interpretarea acestei noțiuni este diferită. Cu timpul, Willis a ajuns să înțeleagă și să prețuiască adevăratul ei sens, pe care l-a intuit chiar de la prima lui vizită, dincolo de vacarmul uzinei care pulsa cu o precizie matematică. În fabrica Harcourt, mîna de lucru era de muncitor yankeu, calificat. Toți muncitorii din uzină erau buni, dar fiecare în felul său. Șefii de echipe, mai vîrstnici, nu-și dădeau nici măcar osteneala să-și ridice privirile la trecerea domnului Harcourt și fiecare mișcare a lor, deși părea executată cu indiferență, era de o precizie extraordinară. Harcourt străbătu halele 1, 2 și 4 apoi sala pompelor, depozitul 1 și remiza de încărcare, după care se îndreptă spre o clădire mai nouă, din cărămidă — unitatea 3 — unde se instalau noile agregate. În afara zgomotelor produse de ciocane și de lanțurile mecanismelor de ridicat, se poate spune că unitatea 3 era liniștită. Tocmai atunci se așeza pe suport unul din elemenții cazanului; Willis îl văzu pe tatăl lui în cămașă cu mîneci scurte, stînd în mijlocul muncitorilor și, pentru prima dată în incursiunea lor prin uzină, Harcourt se opri din drum ca să privească.

— Încet, Joe, îl auzi Willis pe tatăl lui. Ține-l bine ! Glasul lui Alfred Wayde se ridică pînă la un strigăt : ai văzut vreodată la circ un elefant care-și pune piciorul pe capul unui om ? Află că trebuie să și-l așeze ușor de tot. Bună dimineața, domnule Harcourt.

— Merge treaba ? se interesă bătrînul.

— Băieții se descurcă bine, îl informă Alfred Wayde.

— Atunci, nu vă opriți din lucru din pricina mea. L-am adus și pe Willis cu mine, în dimineața asta.

— Bună, Willis, îl salută taică-său în treacăt, după care se întoarse imediat spre lucrători. Lasă-l în jos, Joe... Încet, încet de tot.

Tatăl lui nu avea timp pentru nimic altceva, în afară de problema pe care trebuia s-o rezolve pe loc. Și, ca întotdeauna cînd avea de-a face cu mecanica, era în formă.

— Mai bine să mergem la birou, Willis, pentru că aici tot nu putem fi de nici un folos, propuse domnul Harcourt.

Clădirea în care se aflau birourile administrative fusese executată după planurile firmei de construcții „Wentworth and Hynde" din Boston, întocmite pe la începutul anului 1916. Pe-atunci începuseră să viziteze uzina reprezentanții unor întreprinderi industriale, și Harcourt a fost primul care a sesizat valoarea comercială a unui sediu somptuos unde să fie primiți clienții. Deși, luată în mare, clădirea cea nouă mai păstra o parte din caracteristicile vechii construcții, se investiseră bani grei pentru aspectul ei exterior.

Ușa masivă și arcuită de la intrare, împreună cu ferestrele cu geamuri mici și jaluzele verzi, îi dădeau înfățișarea unei reședințe federale — așa cum se înălța izolată, pe o bucată de pajiște bine îngrijită, în colțul dinspre nord-vest al uzinei. Sau, după cum a spus-o cîndva domnișoara Blood — care, ca și alți acționari din familie, se declarase împotriva acestei extravaganțe — semăna cu locuința disproporționată a directorului unei școli de băieți. În același timp însă, prezența ei simboliza trăinicia și prosperitatea întregii întreprinderi.

Interiorul arăta și el mai mult a locuință, decît a birouri administrative. Din holul spațios și plăcut, pornea o scară largă care ducea spre serviciul comercial și serviciul planurilor. Apoi venea o sală de așteptare spațioasă, cu un cămin intim, dar care, tot după părerea domnișoarei Blood, nu se deosebea prea mult de o sală de club ; la acestea se adăugau

biroul directorului şi ale şefilor administrativi. În loc să trateze cu o firmă de specialitate, pentru procurarea meselor, scaunelor şi birourilor necesare, domnul Harcourt a făcut apel la un decorator de interioare care mobilase biroul principal cu reproduceri de piese antice şi cu altele originale Chippendale. Pe pereţii holului se înşira o colecţie de tablouri cu peisaje marine, iar masa din biroul directorului era o piesă autentică Duncan Phyfe.

Aşa cum afirma Harcourt, era singura clădire în care i se îngăduise să-şi etaleze gusturile personale. Şi dacă niciunul din obiectele ce-o ornamentau nu avea nimic comun cu curelele de transmisie comercializate, fiecare luat în parte sugera ideea calităţii — ceea ce, de fapt, constituia însăşi esenţa produselor Harcourt. Chiar şi atunci, la vizita lui Willis, se vedea că Harcourt este preocupat de aspectul birourilor.

O dată ajunşi în holul principal, unde la o masă simplă, stil georgian, se afla instalată domnişoara Minton, secretara, domnul Harcourt o salută printr-o înclinare uşoară a capului şi-l întrebă imediat pe Willis :

— Ia spune-mi, cum îţi place aici ? Trebuie să ştii că n-am înţeles niciodată de ce n-am putea conduce afacerile într-o atmosferă agreabilă, sau pentru ce trebuie să sufere oamenii atunci cînd se discută despre investiţii şi preţuri. Domnul Hewett e-aici, domnişoară Minton ?

— Da, domnule Harcourt. Tocmai a întrebat de dumneavoastră, îl informă ea. Să-i comunic c-aţi venit ?

— Nu, nu. Am să trec eu pe la el.

Uşa de la biroul lui Hewett era deschisă. Acest amănunt făcea parte din regulamentul interior al uzinei care prevedea ca toţi funcţionarii din conducere să ţină uşile de la biroul lor deschise, în afară de cazurile cînd se aflau într-o şedinţă, şi ca fiecare din ei să primească pe orice angajat, indiferent de gradul lui, fără nici o altă formalitate prealabilă — o măsură binevenită chiar pentru o organizaţie mai restrînsă.

Cu excepţia costumului impecabil de culoare închisă şi a vîrstei de peste şaizeci de ani, domnul Hewett i-l amintea lui Willis pe Beane — administratorul reşedinţei. Avea aceiaşi umeri laţi şi masivi, aceeaşi faţă vulgară, dar spre deosebire de Beane, purta ochelari cu rame groase de bagà. Harcourt, îl găsi la birou, citind un raport.

— Noroc, H.H. îl salută domnul Harcourt.

— Noroc, H.H., răspunse celălalt.

Era una din glumele vechi ale lui Harcourt, pornită de la faptul că amîndoi aveau același nume de botez și deci, aceleași inițiale.

— Ți-l prezint pe Willis Wayde, spuse Harcourt.

— Fiul lui Alf, nu-i așa ? Mary se gîndea tocmai să-i facă o vizită doamnei Wayde dar, așa cum spunea și ea, se cuvine ca mai întîi să-i lase răgazul să se aranjeze. Ei bine, Willis, cum ți se par lucrurile pe-aici ?

Willis își drese glasul, dar vorbi totuși cu o voce puțin alterată :

— Fabrica e prea mare ca să-ți poți formula în pripă o idee despre ea.

— Sînt unii oameni pe-aici care nici pînă acum nu și-au formulat-o, îi răspunse domnul Hewett. Nu vrei să-ți tragi un scaun aproape și să stai jos, H.H. ?

— Nu, mulțumesc, răspunse Harcourt. Ai ceva noutăți, Henry ?

— Nimic, în dimineața asta. Decker va veni după amiază. Vrei să fiu și eu de față ?

— Da, n-ar fi rău. Bryson e aici ?

— Este sus și revede situația vînzărilor. Am primit un nou tabel statistic.

— Fără-ndoială c-o să aflu și eu de la el. Spune-mi, Henry — unitatea 5 merge bine acum, nu-i așa ? Cel puțin așa părea.

— Bătrînul Avery a fost bolnav — dacă ai remarcat ieri. Acum pune în funcțiune cele două faze noi, știi asta. Mai e ceva care te preocupă, H.H. ?

Domnul Harcourt își mușcă ușor buza inferioară.

— I-am văzut pe oameni făcînd proba la firele acelea și mă mențin la părerea mea. Nu sînt fire egiptene de primă calitate și nu se cuvenea să ne trimită o asemenea marfă. Aș vrea să le comunici acest lucru ca din partea mea. În ce privește unitatea 3 se află și acum sub cerul liber.

— Ai dreptate, dar băieții lucrează la geamurile noi.

Willis îl urmă mai departe în hol, și Harcourt se opri la o altă ușă.

— Intră, Willis, îl îndemnă el. Aici lucrez eu cînd sînt în uzină.

Willis fu surprins de simplitatea biroului. Deşi era mai spaţios, mobilierul arăta cu mult mai modest decît în încăperile ocupate de funcţionarii superiori. Dar aşa cum se întîmpla cu fiecare lucru legat de domnul Harcourt, şi acest amănunt ascundea un motiv anume.

Biroul uzat, covorul de modă veche, scaunele din jurul mesei neacoperite, din lemn de pin, grătarul, cleştele, lopăţica din faţa căminului şi găleata pentru cărbuni, toate proveneau din vechiul birou al venerabilului William Harcourt. Împreună cu alte puţine obiecte ce li s-au adăugat, fuseseră apoi folosite de către George Harcourt, care privea în jos, cu sobrietate, din portretul atîrnat pe perete, alături de cel al venerabilului William — copii ale tablourilor din sufrageria reşedinţei Harcourt.

Mobilierul constituia o dovadă pregnantă a faptului că domnul Harcourt, în calitate de conducător al uzinelor Harcourt, se putea dispensa de orice ornament preţios.

— Lucrurile pe care le vezi aici, îi explică lui Willis ca şi cînd se adresa unui vizitator distins — au fost aduse de bunicul meu la înfiinţarea fabricii, în anul 1850. Multe afaceri s-au tratat de la acest birou. Ia loc, Willis.

Spunîndu-i aceasta, arătă spre un scaun din apropiere, aşezîndu-se el însuşi într-un jilţ rotativ. Aruncă mai întîi o privire prin fereastra din spate, apoi prin cea din stînga, după care trecu la examinarea hîrtiilor aşezate în faţa lui, pe birou, fără să-şi mai pună ochelarii.

— Scuză-mă numai un minut, Willis, îi spuse, şi începu să citească atît de concentrat raportul de serviciu, încît Willis avea sentimentul că între ei se lăsase o perdea nevăzută.

— Domnişoară Jackman, vino la mine, te rog, vorbi el la telefon.

Domnişoara Jackman îi fusese secretară timp de douăzeci de ani, dar mai înainte lucrase cîţiva ani şi la serviciul financiar al uzinei.

Era căruntă, dreaptă ca o lumînare, şi purta ochelari cu rame metalice, ceea ce-i dădea un aer de pedagogă de internat. Deschise uşa biroului ei, aflat la capătul celălalt al încăperii, străbătu cu paşi mari şi măsuraţi covorul uzat, şi se opri, aproape milităreşte, în faţa domnului Harcourt. El o întîmpină cu un zîmbet care rămase, însă, fără răspuns.

— Domnişoară Jackman, mi-ai făcut un program cam strîns pentru azi după masă. Îmbătrînesc, şi-mi place să dispun de timp pentru fiecare mişcare ce-o fac.

— Da, dar astăzi nu vă puteţi permite, răspunse secretara, implacabilă. Trebuia să fi venit mai de dimineaţă în uzină.

— Poate că da, recunoscu Harcourt, împăciuitor.

— V-a căutat la telefon banca din Boston. Veţi participa la întrunirea de marţi ?

— Da, şi voi lua prînzul la club.

— Domnul Bryson doreşte să vă vadă, continuă ea.

— De data asta ce mai vrea ?

— E ceva în legătură cu serviciul comercial.

— Doamne, Dumnezeule ! Spune-i să mă caute acasă, diseară.

— Astă seară au oaspeţi la masă.

— Atunci, să vină înainte de cină. Mai e ceva ?

— Da, răspunse domnişoara Jackman, dar avu o ezitare pe care Willis o puse pe seama prezenţei lui.

— S-auzim. Despre ce e vorba ? insistă domnul Harcourt.

— A telefonat doamna James. Ţine foarte mult s-o chemaţi la telefon.

— M-a căutat aici, la birou ? Dar nu trebuia să facă una ca asta. Peste zece minute, fă-mi legătura cu ea. Şi-ţi mulţumesc domnişoară Jackman.

Secretara se întoarse în biroul ei, mergînd cu aceiaşi paşi mari şi închise uşa cu ostentaţie — ceea ce-l făcu pe bătrîn să zîmbească.

— Mă tem că domnişoara Jackman e nemulţumită de mine în dimineaţa asta. Poate că şi depind prea mult de ea, or nu e bine niciodată să depinzi prea mult de cineva. Mă-ntreb ce gîndeşti despre uzină, Willis, acum c-ai văzut-o. Şi mie mi s-a părut mare cînd am vizitat-o pentru prima oară, dar în realitate nu este. Poate că într-o zi vei lucra în ea. Ţi-ar place să-ţi aranjez să lucrezi aici în vacanţa de vară ?

— Da, *sir*, răspunse Willis. Mi-ar plăcea tare mult.

Adoraţia eroilor este o înclinare firească la băieţi. La o vîrstă ca a lui Willis, eşti stăpînit de tot felul de dorinţe neîmplinite, întocmai cum îşi dorea el pe atunci să devină copia fidelă a domnului Harcourt — fără să se gîndească, însă, la implicaţiile pe care le avea o asemenea aspiraţie.

Domnul Harcourt se lăsă pe speteaza scaunului rotativ şi buza inferioară i se zbătu uşor.

— Din cele auzite, se pare că familia ta se mută destul de des dintr-un loc într-altul. Cîndva, îmi plăcea şi mie variaţia. La vîrsta ta, voiam să mă fac marinar. Ceva mai tîrziu, tata m-a trimis într-o serie de călătorii în interesul fabricii. Eram încîntat să cunosc regiuni noi din ţară, să ajung noaptea într-un oraş străin, pe care să-l părăsesc în ziua următoare. Acum însă, sînt prea prins de mecanismul uzinei, bineînţeles nu la propriu, ci în sens figurat. Şi presupun că mai devreme, sau mai tîrziu, aproape fiecare ajunge să fie prins într-un anumit fel.

— Cred că tata se fereşte de asta, spuse Willis.

— Tatăl tău este dotat cu spirit creator. Ori unui om cu darul său, îi vine greu să stea pe loc.

— Ultimul om pentru care a lucrat tata a fost domnul Harrod Cash, din Denver. Cred că e destul de bogat. Poate că dumneavoastră îl cunoaşteţi ?

— Da, îl cunosc, şi este mult mai bogat decît mine.

— Ei bine, el l-a angajat pe tata ca să-i scoată apa dintr-una din minele lui de argint, povesti Willis. După ce a scos-o, domnul Cash a vrut să-l facă directorul minei, dar tata a spus că mina nu mai e o problemă pentru el.

— Mi-a vorbit şi mie despre asta. Dar ia spune-mi. Ce ar vrea el să devii tu, Willis ?

— Vrea să mă fac tot inginer. Încearcă să mă convingă să învăţ logaritme şi chestii de felul ăsta. Cînd nu există şcoală prin apropiere, face cu mine geometrie, iar mama mă învaţă restul. Pe vremuri, mama a fost profesoară.

— Dar tu vrei să devii inginer ?

— Nu. Îmi place să fac fel de fel de lucruri, dar nu pot desface maşinile în bucăţi.

— Dar să citeşti, îţi place ?

— Da, dar nu cărţi de ştiinţă.

— Ei bine, după cîte mi se pare, a cam sosit timpul să mergi cu regularitate la şcoală. Şi-am să-ţi spun un secret, Willis. Chipul domnului Harcourt se încreţi într-un zîmbet glacial.

— E un secret destul de simplu. Dacă vrei, îl poţi împărtăşi şi altuia — cu toate că aş prefera să rămînă doar al nostru. Întîmplarea face ca eu să-l consider pe tatăl tău un om excepţio-

nal în multe privințe. Și-aș vrea să mă folosesc de tine ca să-l țin aici, cu noi.

— De mine, *sir* ?

— Da. Chiar azi după masă am să-i vorbesc despre viitorul tău.

— Nu cred că tata se gîndește prea mult la viitorul meu, *sir*. El se gîndește mai mult la mașini.

— Orice tată se gîndește la fiul lui. Vei vedea acest lucru cînd ai să ai și tu feciori.

Se opri din vorbă pentru că se deschisese ușa de la biroul domnișoarei Jackman.

— Vreți să vorbiți acum cu doamna James ? întrebă secretara.

— Oh, da. Perfect.

Pe biroul domnului Harcourt se aflau două telefoane : unul pentru uzină și altul pentru oraș.

Ridică receptorul celui de-al doilea.

— Alo, Harriet. Aveam și eu de gînd să te chem. Marți voi fi în oraș, la întrunirea de la bancă... Da, poți să mă găsești la club... Vai, dar e minunat, Harriet ! Rămîne atunci la locul și ora obișnuită ?... Dar nu mă sinchisesc cîtuși de puțin de Mildred și Bryson. Pe marți, draga mea, și la revedere.

Domnul Harcourt puse receptorul în furcă și rîse încet. Cînd dădu cu ochii de Willis avu o tresărire de vădită surprindere.

— Scuză-mă, Willis, spuse el, și-o chemă pe secretară.

Domnișoara Jackman deschise ușa aproape numaidecît.

— Te rog i-a legătura telefonică cu locuința din oraș și anunță că voi petrece acolo noaptea de marți, spre miercuri. Iar dacă a venit Patrick, plec chiar acum la masă.

— Domnul Bryson v-a invitat să cinați la dînșii marți seara, îl informă domnișoara Jackman.

— Da știu. Cheam-o la telefon pe doamna Bryson și spune-i că regret, dar nu voi putea veni. Poți să adaugi că iau masa cu doamna James.

— N-ar fi mai bine să-i spuneți lucrul acesta personal ?

— Nu, nu, refuză domnul Harcourt categoric. Și-acum, Willis, cred că a venit timpul să plecăm, altfel maică-ta ar putea crede că te-ai pierdut. Vreau să-ți mulțumesc pentru tovărășia pe care mi-ai ținut-o, Willis, cît și pentru dimineața extrem de plăcută pe care am petrecut-o alături de tine.

IV

CA TOATE orăşelele de provincie cu o existenţă de cîteva secole, Clyde avea propria sa vanitate. Noii veniţi pe meleagurile sale erau întotdeauna izolaţi de localnici, şi chiar dacă trăiau acolo vreme îndelungată, mureau acolo şi le rămîneau copiii tot acolo, niciodată nu ajungeau să fie priviţi ca făcînd parte integrantă din oraş.

Aşa se face că şi după intrarea în organizaţia „Alianţa Doamnelor", care ţinea de biserica congregaţiei, mama lui Willis a rămas pentru cei din Clyde tot „doamna Wayde de la uzina Harcourt" şi acelaşi lucru s-a petrecut şi cu tatăl lui, pe care localnicii au continuat să-l privească tot ca pe „Wayde, care lucrează la uzina Harcourt", chiar după ce, la invitaţia domnului Hewett, devenise membru al Clubului bărbaţilor din Clyde.

Lucru ciudat pentru Willis era că nici poziţia lui nu se deosebea prea mult de cea a părinţilor. Desigur că începuse să simtă această diferenţiere din momentul intrării în liceu, unde pentru băieţi era „tipul de pe moşia Harcourt" iar pentru fete „colegul de la moşia Harcourt". La şcoală nu a strălucit niciodată, dar nici nu s-a numărat printre cei din coadă şi, cum începuse s-o frecventeze destul de tîrziu, n-a mai avut timp să se integreze în vreun grup anume. Cu toate acestea, în anii cînd Willis devenise o persoană vrednică de-a fi ţinută minte, te uimea numărul oamenilor care-l păstrau viu în memorie.

La absolvirea liceului, cîţiva colegi de clasă schimbaseră fotografii cu el şi, o dată cu trecerea timpului, se arătau nespus de bucuroşi să le poată etala.

Desigur că pe-atunci Willis era mult mai tînăr, dar care dintre ei nu era la fel ? Totuşi, încă din fotografia aceea de şcoală, vădea unele calităţi fizice care-l prevesteau pe bărbatul chipeş de mai tîrziu — umeri drepţi şi laţi şi o faţă cu trăsături frumoase, bărbăteşti. Curios lucru, dacă stai să te gîndeşti,

cum de nu fusese el ales drept cel mai frumos absolvent din promoția lui, în locul lui Howard Twining, președintele clasei ?! Poate pentru că Willis își mai păstra o oarecare stîngăcie și nu se formase complet.

Pe-atunci, nu atinsese înălțimea maximă, și hainele de pe el arătau încă prea mici. Dar chiar și așa ; avea un aspect foarte îngrijit și se vedea cît e de preocupat să facă o impresie plăcută. Părul, deși o idee cam lung, și-l pieptăna cu îndemînare, cu cărare într-o parte, ceea ce te făcea să-ți reamintești că se numărase printre liceenii care nu scăpau din vedere să aibă cu ei un pieptene de buzunar.

Ce impresiona în fotografia aceea era felul direct și neșovăielnic în care te privea Willis — o privire cinstită, fără urmă de afectare.

Avea fizionomia omului în care te poți încrede — sinceră, integră și modestă.

Bertram Lewis directorul liceului din Clyde, ieșit la pensie în anul 1927, și-l reamintea cu deplină claritate, chiar la venerabila sa vîrstă de optzeci de ani. După cîte se pare, domnul Lewis, poreclit de generații întregi de elevi „Lewis Galoșul", își dăduse seama încă din clipa în care l-a văzut pentru prima oară că este un tînăr cu viitor, deși trebuie spus că ani și ani de-a rîndul domnul Lewis n-a suflat o vorbă despre descoperirea făcută.

Parcă a fost ieri, istorisea el, cînd Willis, împreună cu mama lui au trecut prima oară pragul vechii clădiri a liceului ; era în preziua deschiderii anului școlar din septembrie 1922. L-a izbit imediat ținuta splendidă, impecabilă a tînărului, și ar fi putut afirma pe loc că Willis era excepțional. Deseori, cînd amurgul de iarnă se lăsa peste școală, iar domnul Lewis mai făcea o ultimă inspecție prin clase înainte de a pleca acasă, îl găsea pe Willis învățînd în banca lui ; și, ca și cînd totul s-ar fi petrecut dăunăzi, bătrînul dascăl repeta înseși cuvintele rostite de Willis :

— Cînd dezleg singur o problemă, o înțeleg așa cum trebuie, domnule Lewis, spunea el.

Lucru ciudat. O dată, cînd Willis a auzit relatîndu-se întîmplarea, a susținut că nu-și amintește să fi rămas vreodată în școală peste orele de clasă, în afară de o singură după-masă, cînd fusese pedepsit de domnișoara Minnie Wilson care l-a surprins trecînd un bilet peste bancă Susanei Brown. Biletul

nici nu fusese măcar al lui, ci al lui Bill Ross — actualul proprietar al garajelor „Ross“, și care voia să-l trimită Susanei Brown.

Dar și domnișoara Minnie Wilson, fosta lui profesoară de limbă engleză, își depăna amintirile despre el. Ca elev, scria compuneri frumoase, dintre care cea mai izbutită se intitulase „Primul viscol al iernii“. S-a mai petrecut și altceva teribil de drăguț cu Willis: domnișoara Wilson gîndea că băiatul o cam plăcea — așa cum se întîmplă uneori cu tinerii. Cînd l-a pedepsit pentru biletul trecut fetiței aceleia blonde, Susan Brown — care era o cochetă după cum susținea Miss Wilson — Willis i-a spus ceva de neuitat după ora întreagă pe care o petrecuseră doar ei singuri în clasă.

— Așa-i că n-ai să mai repeți fapta ta de astăzi, Willis? îl întrebase ea.

— Nu, domnișoară Wilson.

Și, spunînd aceasta, o privise țintă în ochi, vrînd să-i dea a înțelege că pe el nu-l interesa o fîșneață ca Susan Brown, că dragostea lui se îndrepta spre cu totul alta — or această „alta“, domnișoara Wilson știa cine e.

Pe măsură ce-au trecut anii, a început și Susan Brown să-și amintească tot mai multe lucruri despre Willis Wayde, așa cum îl știuse la școală. Părăsise fără veste liceul pe la mijlocul ultimului an, ca să se mărite cu Gerald Holtz, care-și făcea ucenicia în prăvălia lui Wilson. Și cum avusese de-a face cu o mulțime de băieți, printre care și Bill Ross, o serie de indivizi socoteau pe degete data cînd li s-a născut primul vlăstar; totuși, informații precise în legătură cu această dată nu prea existau, deoarece cînd se apropiase momentul, Susan plecase în vizită la unul din verii ei din Keene, New Hampshire. Pînă cînd cel de-al cincilea prunc și cel din urmă al familiei Holtz ajunsese de vîrsta școlii, Susan își reamintise atîtea lucruri despre Willis Wayde, încît începu să susțină fățiș că pe vremea cînd au fost colegi de liceu ar fi putut oricînd să se afișeze în lume cu el, în locul lui Gerald Holtz. Banca ei era chiar alături de-a lui, în clasa unde preda babeta aia de Minnie Wilson și Willis îi strecura în pupitru tot felul de bilețele. Așa că s-ar fi putut mărita cu el cît ai bate din palme, iar dacă ar fi făcut-o — după cum i-o repeta adesea lui Gerald — n-ar mai fi stat acum într-o casă de două familii de pe Center Street și nici n-ar fi dus în spate toată

povara gospodăriei, plus c-ar fi intrat în legătură şi cu înfumuraţii ăia din familia Harcourt. De fapt, Willis o ceruse în căsătorie de patru ori — la care Gerald Holtz răspundea invariabil : „asta s-o crezi tu, Susy". Şi pe drept cuvînt. Cînd lucrezi la Wilson şi serveşti răcoritoare de dimineaţa şi pînă seara — aşa cum făcuse el — e normal să cam ştii cine pe cine curtează. Or, Willis Wayde nu fusese văzut cumpărînd băuturi pentru fete — ca să nu mai vorbim de Susy ! ! O singură dată şi-l amintea Gerald pe Willis tratînd-o pe Winnie Decker cu o îngheţată de căpşuni.

Şi Steve Decker fusese coleg de clasă cu Willis. Învăţaseră împreună geometria plană şi latina, predate de „Lewis Galoşul", iar bătrînul Galoş îşi ieşea întotdeauna din sărite şi zbiera, pentru că Willis prindea cam anevoie lucrurile. Pe de altă parte, babacul lui şi-al lui Willis se cunoşteau de la uzina Harcourt — motiv pentru care îl şi invitase pe Willis la ei acasă ; iar o dată au făcut amîndoi parte din aceeaşi echipă înscrisă la concursurile pe şcoală. Tema dezbătută a fost : „E necesar să fie abolită pedeapsa capitală ?" Steve nu uitase nici el împrejurarea cînd Willis i-a oferit lui Winnie o îngheţată de căpşuni. Fusese invitat la ei la cină şi după masă spusese fără nici o altă introducere :

— Ce-ai zice, Winnie, dacă am merge în oraş să-ţi iau o îngheţată ?

E o realitate că în zilele acelea Willis spunea „să-ţi iau" în loc de „să-ţi ofer".

Howard Twining, care mai tîrziu a înfiinţat societatea de asigurări „Twining Incorporation", cu sediul în blocul Purdy de pe Cock Street, fusese preşedintele clasei şi tot el ţinuse şi discursul de rămas bun în numele absolvenţilor de liceu din anul 1924 — aşa că nu-l dăduse nici el uitării pe Willis Wayde. Împreună cu Willis şi Steve Decker fuseseră aproape nedespărţiţi iar Twining s-a ocupat personal de alegerea lui Willis în comitetul de clasă pentru organizarea balului de adio al absolvenţilor. Willis s-a încolonat în marele marş, alături de Patricia Ryan care a şi fost aleasă ca cea mai frumoasă fată din an.

Sincer vorbind, Twining ştia cu precizie că Willis o curtase pe Winnie Decker, care era studentă la universitate, şi-o invita tot timpul la prăvălia lui Wilson. Şi după cum o spunea tot Twining, dintre toţi colegii care au absolvit liceul

în 1924 el văzuse în Willis omul cu perspectivele cele mai promițătoare.

Dar și alți oameni, ale căror nume și identități fuseseră în întregime uitate de Willis, au început la rîndul lor să vorbească despre tinerețea lui Willis Wayde.

Evocările lor lipsite de semnificație erau ca niște resturi de corali calcifiați care se adăugau la stînca legendei Wayde — pînă cînd aceasta trecu dincolo de pragul realității, și deveni impermeabilă la valurile cutezătoare ale adevărului.

În realitate, perioada de școală din Clyde nu a lăsat decît o impresie superficială asupra lui Willis. Niciodată nu avusese timpul să prețuiască orașul sau cunoștințele pe care le făcuse aici. Se prea poate să fi simțit că prezența lui în Clyde era cu totul trecătoare — asemenea drumeților care poposesc, pentru o singură noapte, într-un hotel. În fiecare dimineață îl întîlnea pe Granville la poarta reședinței de unde străbăteau pe jos distanța pînă la stația de mașini de pe șoseaua Suddley și luau autobuzul către oraș. În mintea lui Willis personalitatea lui Granville se conturase mult mai clară decît a oricărui alt coleg tocmai datorită acestor plimbări zilnice, făcute împreună pe drumul acoperit de frunzișul toamnei, apoi de zăpadă, iar mai tîrziu, de noroaiele primăverii timpurii. Pentru el, ceilalți colegi rămăseseră pur și simplu niște noțiuni abstracte.

Întrecerile de la școală, balul de la absolvire și seratele cu caracter social, organizate la casa parohială a bisericii congregației — de la care mama sa nu-i îngăduia să lipsească — erau un fel de antracte, doar pe jumătate amintite și fără consistența altor întîmplări din viața lui.

Liceul nu i-a deschis poarta spre dragoste, întocmai cum nici străzile Londrei nu au făcut-o pentru eroul lui Kipling, proaspăt sosit din Mandalay — și asta pentru că Willis se afla într-o navă ce zbura cu mult deasupra unora ca Patricia Ryan, Susy Brown sau Winnie Decker. Iar nava era, se-nțelege, Bess Harcourt.

În toți anii petrecuți cu părinții la reședința familiei Harcourt, o dată cu venirea lunii octombrie mama lui Willis se înveselea.

— Una din zilele astea vor pleca la oraș și vom rămîne singuri, ca la noi acasă.

Aşa spunea toamnă de toamnă, dar în sinea ei poate ştia că nu se vor simţi niciodată stăpîni pe aceste locuri — în afară de Alfred Wayde — care, neştiind niciodată prea bine unde se află, credea că totul îi aparţine.

Dacă vremea era frumoasă, sîmbăta şi duminica trebăluia de regulă la Fordul lui ; iarna, îşi monta un banc şi un strung metalic în pivniţă sau îşi aducea planşeta de desen în salon şi lucra. Aşa că puţin îi păsa unde se află. Nu acelaşi lucru se întîmpla şi cu mama lui, şi Willis îi înţelegea stările sufleteşti cu mult mai bine decît tatăl său.

Cînd pomii erau desfrunziţi şi grădinile acoperite cu straturi protectoare, în vederea iernii, sau cînd zăpada aşternută pe peluze făcea ca brazii şi rododendronii să pară întunecaţi şi reci, în casa cea mare licăreau tot timpul cîteva lumini aprinse, şi cineva sta de veghe gata să-l primească pe domnul Harcourt, în cazul cînd sosea fără de veste de la oraş.

Nu se putea spune niciodată cu precizie cînd va veni şi la fel se petreceau lucrurile şi cu cei din familia Bryson Harcourt, care se întorceau la reşedinţa lor o dată cu vacanţele copiilor sau, de multe ori pe neaşteptate, doar pentru sfîrşitul săptămînii.

Se-ntîmpla ca o zi întreagă totul în jur să fie cufundat în tăcere şi aşteptare, pentru ca în ziua următoare întregul domeniu să răsune de glasuri străine — prieteni de-ai familiei Bryson sau colegi de şcoală de-ai lui Bill şi Bess.

Dacă sîmbăta sau duminica o porneai prin pădure, de-a lungul pîrîiaşului, nu puteai bănui niciodată cine îţi va ieşi în cale.

Uneori, Willis se întîlnea cu Bess însoţită de colege din Boston. În astfel de ocazii, Bess trecea pe lîngă el fără să se oprească, strigîndu-i doar în fugă, un „bună, Willis" şi nu o dată a surprins-o dînd fetelor explicaţii în legătură cu el.

— Locuieşte aici, în casa din grădină, o auzea Willis spunînd.

Lucrurile se schimbau însă cînd îl întîlnea pe Bill sau pe prietenii lui. Bill avea obiceiul să se mai oprească din drum şi să-l prezinte celor care-l însoţeau, ba chiar să-l invite cu ei.

Willis nu s-a frămîntat niciodată pe motivul că nu era admis în cercul lor, pentru că atunci cînd se afla numai cu Bill şi Bess, erau prieteni, în felul lor special ; şi-apoi toţi trei

își dădeau seama că nici unul nu purta vina acestui separatism, care se datora unor împrejurări mai presus de voința lor.

Chiar în iarna aceea, Bess i-a explicat situația, vorbindu-i fără ocolișuri, așa cum era firesc pentru o fată de vîrsta ei — fără a se-nțelege prin asta că Bess n-ar fi fost întotdeauna sinceră.

A întîlnit-o într-o sîmbătă dimineață, cînd se dusese la sera de struguri pe care domnul MacDonald i-a îngăduit s-o viziteze cu condiția să nu stea mult înăuntru și să închidă bine ușa la plecare. În acea dimineață geroasă, o zăpadă pulverizată făcea ca întregul peisaj să sticlească alb sub cerul însorit fără pic de nor. În clipa cînd ieșea din seră, se trezi față în față cu Bess. Purta o fustă albastră, plisată, un sveter, mitene gri și o căciuliță de lînă de aceeași culoare.

— Bună ! îl salută ea. Ce-i cu tine pe-aici ?

— M-am uitat prin sera de struguri.

— Vezi să nu te înfrupți din ei c-o să bage de seamă MacDonald. Și-acum unde te duci ?

— Acasă.

— Eu mă duc sus în pădurea de pini să caut urme de animale prin zăpadă. N-ai vrea să vii cu mine ?

— Ba da, dacă vrei tu.

— Dacă n-aș vrea, nu te-aș fi chemat. Haide o dată c-am înghețat stînd pe loc.

Se găseau greu potecile prin pădure cînd totul era acoperit de zăpadă, dar Bess le știa pe de rost.

— Îmi place întotdeauna să mă plimb cu tine cînd nu mai sînt și alții.

— Nu zău ? zise Willis.

— Nu fi nătăflet. Cînd sînt cu prietene nu mai e același lucru. Nici ele nu te-nghit pe tine, nici tu pe ele.

— Nu zău ? spuse Willis din nou.

Repetase același lucru pentru că-i venea la îndemînă, dar și fiindcă-și putea permite luxul să se distreze, într-un fel. Doar era mai mare decît Bess și vîrsta îi conferea o poziție de superioritate.

— Nu fi nătăflet. Îmi placi cînd sîntem doar noi doi.

— E-n regulă. Și eu am prietenii mei.

Era tare plăcut în pădurea de pini unde, sub umbra copacilor, zăpada părea aproape albastră.

— Ai sărutat vreodată o fată ?
— Da, am sărutat, răspunse Willis.
— Măi, măi ! făcu Bess. Și unde s-a întîmplat asta, mă rog ?
— În Colorado.
— Ahaa ! Și era mai drăguță ca mine ?
— Da. Și mai mare.
— O mulțime de fete din clasa mea s-au sărutat cu băieți.
— Nu zău ? zise Willis iarăși.
— Tare-aș vrea să n-o ții într-una cu vorba asta. Eu încă nu m-am sărutat cu nici un băiat, și cred că o dată și-o dată va trebui s-o fac.
— Nu zău ?
— Termină odată cu „nu zău" ! Ți-ar plăcea să mă săruți ?
— Nu, nu țin neapărat.
— Oricum, sărută-mă. Pentru că tot va trebui să mă sărut o dată, e mai bine să termin acum cu treaba asta. Hai, sărută-mă !

Bess își închise ochii, strîns de tot, își încleștă pumnii și-și înălță fața spre el.

— Mă rog, n-a fost cine știe ce, spuse ea la sfîrșit.
— Nu, chiar de loc, răspunse Willis.
— În fond, e-o prostie, nu-i așa ? Dar putem s-o mai încercăm și altă dată.

Willis se văzu cu Bess, două săptămîni mai tîrziu, într-o seară, cînd el și părinții lui fuseseră chemați pe neașteptate de domnul Harcourt să cineze la reședință — fără nici o ceremonie, adăugase domnul Harcourt în bilet — scuzîndu-se și pentru caracterul brusc al invitației. Vor veni și Bryson, Mildred, Bill și Bess, specificase el, și s-ar bucura să mai fie și altcineva în afara familiei, dacă doamna Wayde va consimți să accepte o invitație tardivă. Mai scria că în ultima vreme se văzuse mult cu familia în Boston și că poate nu e greșit cînd se spune că „ce-i prea mult, nu-i sănătos".

Iarna, reședința era o adevărată încîntare.

O dată ce ajungeai în holul cu picturile încadrate în rame groase și te aflai în prezența lui Selwyn, dispărea orice urmă a iernii, iar în aer plutea mireasma de vară a florilor aduse din seră.

Familia Bryson Harcourt sosise mai înainte și se aflau cu toții în salon.

— Domnul Harcourt vă așteaptă, *sir*, anunță Selwyn adresîndu-i-se lui Alfred Wayde. Vă supărați dacă vă duceți singuri în salon, în timp ce eu vă așez paltoanele în cuiere?

În felul lui, Selwyn voia să le dea a-nțelege că se numărau printre oaspeții bineveniți.

Ca de obicei, zgomotul pașilor se pierdea în covoare, așa că nimeni nu i-a auzit cînd au ajuns în dreptul ușii deschise a salonului — un prilej neașteptat pentru a-i surprinde o clipă pe cei adunați în jurul căminului. Domnul Harcourt, îmbrăcat în costum închis, ședea cu fața spre policioara de marmură a căminului; lîngă el se afla Bryson Harcourt, într-o jachetă maron de tweed. Doamna Harcourt era așezată într-un fotoliu delicat, cu privirea ridicată spre cei doi bărbați, iar jocul de lumină al flăcărilor din cămin îi crea un fel de nimb grațios în jurul capului. Părea captivată de discuția bărbaților și atenția cu care-i urmărea îi imprimase un aer de îngrijorare pe chipul rumen și blînd. Bill și Bess ședeau pe canapea, unul lîngă altul, ca doi spectatori plictisiți, care ar fi vrut să se afle în altă parte — Bill într-un costum albastru marin, iar Bess cu o rochie tinerească, din mătase de import din Anglia.

— Nu mă impresionează cîtuși de puțin sinceritatea ta, spunea domnul Harcourt.

Glasul lui răsuna indiferent și calm.

Era unul din momentele cînd nu știi dacă-i mai bine să întrerupi o discuție, sau s-o urmărești neclintit, așa că familia Wayde rămase nehotărîtă, în fața ușii.

— Cred, tată, c-ar fi cazul să dai mai multă importanță punctului nostru de vedere, al familiei, vorbi Bryson Harcourt. Afacerea merge splendid și nimeni nu pricepe de ce trebuie neapărat să-ntorci totul pe dos.

— Sînt sigur c-o să mai aud despre asta și la întrunirea din iunie — unde, în mod obișnuit mi se aduc învinuiri. Dar te rog să nu uiți ce-ți spun acum. Domnul Harcourt se opri un minut, atingîndu-și buza cu degetul. Toată șleahta voastră, adunată la un loc nu mă va putea doborî cînd se va trece la vot. Poate că par arogant. Dar adevărul e că și sînt.

Apoi se opri. Își întoarse privirea spre ușa deschisă. Fațada își reluă funcția de camuflare și cei din spatele ei redeveneau

o familie unită. Bryson se precipită spre oaspeţi şi-i strînse mîna doamnei Wayde ; între timp, soţia lui se ridicase din jilţ şi zîmbea. Bătrînul Harcourt îl bătu pe Willis pe umăr.

— Creşti mereu, Willis, îi spuse el. Tu, Alfred, vrei un Martini ?

— Sigur că da, răspunse Wayde.

— Noroc, Willis, îl salută Bill. Cum o mai duci ?

Willis dădu mîna şi cu Bess.

— Bună ! îi spuse ea, trăgîndu-şi repede mîna, de parcă nu l-ar mai fi văzut niciodată.

Într-o după amiază de martie, în acel moment apăsător al anului cînd iarna pare să nu mai aibă sfîrşit, s-a aflat de la Beane că în sîmbăta şi duminica următoare nu va veni nimeni la reşedinţă, şi mai circula zvonul că domnul Harcourt plecase fără de veste în Florida. Sîmbătă după masă, tatăl lui Willis îi spusese să aprindă un foc zdravăn în soba din bucătărie şi pe urmă să coboare în pivniţă ca să-l ajute să monteze motorul electric la maşina centrifugă la care lucrase săptămîni de-a rîndul.

— A cam sosit vremea să-nveţi şi tu să faci ceva cu mîinile, Willis, îi spusese el. Doamne, n-am mai văzut băiat aşa de neîndemînatic ca tine.

Nu de mult Alfred Wayde adusese acasă o pungă cu cartofi pai, după care se dădea în vînt ; în timp ce-i mînca, începu să se întrebe dacă n-ar putea tăia şi bananele în feliuţe subţiri şi să le prăjească în acelaşi fel. N-a trecut mult pînă să constate că bananele se puteau tăia şi coace în untură încinsă şi rezultatul de moment era mulţumitor ; dar numai după o oră, se înmuiau şi se strîngeau ca buretele. Alfred Wayde mai descoperise că bananele tăiate şi prăjite aveau un gust delicios şi începu să se frămînte cum să facă să le deshidrateze. Aşa ajunsese să improvizeze maşina centrifugă. Instalaţia, luată în mare, aducea cu o moară de vînt, funcţiona cu un motor electric şi urma să scoată toată apa şi plusul de grăsime din pulpa fructelor.

— Ce-o să faci cu ea dacă dă rezultate ? îl întrebă Willis.

Alfred Wayde îi aruncă o privire nerăbdătoare.

— Ia mai repetă, fiule, ce-ai spus.

— Ce-o să faci cu ea dacă dă rezultate ? se conformă Willis.

— Asta n-are nici un fel de importanță. Eu vreau să văd numai dacă va funcționa. Dar ce ți-a venit să-mi pui o întrebare așa de neroadă ?

— M-am gîndit că poate ai breveta-o și ai vinde-o, se explică Willis.

— Ei drăcie ! Și la ce bun ? Asta o fac numai pentru plăcerea mea.

— Dar poate c-ai scoate bani cu bananele, zise Willis.

— Bani, din banane ?! repetă Wayde. Doamne, dar n am de gînd să mă vîr într-o afacere cu banane. Ia mai bine dă-mi cheia aia mică și cutia cu piulițe — și bagă de seamă să nu le risipești pe jos.

— Dacă absorb într-una apa din aer, ce rost mai are s-o scoți din ele ?

— Ascultă, fiule. Dacă pot scoate apa o singură dată, puțin îmi pasă ce se-ntîmplă cu ele mai tîrziu. Și-acu, ai face mai bine să te duci la plimbare și să mă scutești de întrebări neghioabe.

Se făcuse ceasul cinci și jumătate. Afară, cerul era plumburiu dar mai era încă destulă lumină, pentru că, oricum, ziua crescuse.

Țurțurii de gheață de pe streașinile casei mari păreau mai solizi ca oricînd, așa cum se zăreau printre ramurile fremătătoare ale copacilor desfrunziți din jur. Zăpada de pe poteca din pădure era alunecoasă și apoasă — și, pășind cu grijă, Willis se întreba cum o fi arătat pădurea în urmă cu o sută de ani, cînd nu apăruse reședința Harcourt. Unii dintre copacii mai mari existaseră și atunci iar cînd vîntul se strecura printre ramurile din vîrful lor Willis avea impresia că-i aude vorbind despre trecut. I se părea că aude și glasuri omenești, și unul parcă era chiar al domnului Harcourt — lucru cu neputință, deoarece îl știa în Florida. Mare îi fu mirarea cînd, deodată, îl văzu pe bătrîn venind către el. Era în paltonul larg, de culoare închisă și cu guler de blană, pe care-l purta de cîte ori călătorea cu mașina venind din Boston. Lîngă el, se afla o doamnă de vîrstă mijlocie, delicată, cu o pălărie și o capă de blană, care-i dădeau un aspect mai mult urban decît de țară. Aceasta îl ținea de braț pe domnul Harcourt.

— Dar pe cine văd ? glăsui domnul Harcourt. Nu m-aș fi așteptat să dau peste cineva pe-aici. De ce nu stai în casă, Willis, ca oamenii cuminți ?

— Am lucrat în pivniță cu tata, *sir*. Construiește o mașină, ca să scoată cu ea apa din banane. O face doar așa — ca să se distreze.

— Mă rog. Cred că fiecare om are dreptul să se distreze după pofta inimii lui. Același lucru îl făceam și noi, nu-i așa Harriet ? Ți-l prezint pe Willis Wayde, fiul inginerului de la fabrică. După cum știi, locuiesc în casa din grădină.

— A, da, desigur, răspunse doamna James zîmbindu-i lui Willis și întinzîndu-i o mînă în mănușă gri.

— Doamna James și cu mine am făcut o plimbare cu mașina, explică domnul Harcourt și i-am propus să ne oprim să bem o ceașcă de ceai înainte de a ne întoarce la Boston.

— Da, *sir*... zise Willis.

Domnul Harcourt își plimbă mîna peste buza inferioară și de-o dată începu să rîdă de vreo șotie pe care n-o știa decît el.

— Eram convins că la ora asta n-o să mă-ntîlnesc cu nimeni, dar nu poți ști niciodată, nu-i așa ? N-ai vrea să bei cu noi o ceașcă de ceai ?

— Cred c-ar trebui s-o pornesc spre casă, *sir*, se codi Willis.

Se purtau ca și cînd totul era absolut normal, deși Willis știa că în realitate nu era așa.

— Te rog, vino cu noi, Willis, interveni doamna James. După cum arăți la față, are să-ți prindă bine un ceai cald.

— Și-o să ne spui și pentru ce tatăl tău vrea să scoată apa din banane, adăugă domnul Harcourt.

Ceaiul a fost servit în bibliotecă de soția lui Patrick care, ca în fiecare iarnă, mai dădea cîte o mînă de ajutor la treburile casei. Serviciul de argint ornamentat — pe care Willis îl văzuse în sufragerie — fusese așezat pe o măsuță joasă, în fața căminului din marmură neagră, unde ardeau cu flăcări prelungi, trei bucăți de cărbune. Aproape imediat după sosirea lor, a apărut și soția lui Patrick — într-o rochie neagră, cu șorțuleț scrobit țeapăn — aducînd un ceainic de argint plin cu apă caldă pe care l-a așezat pe-un suport deasupra lămpii cu spirt și-a dat foc fitilului. Willis asista pentru prima oară la ritualul servirii ceaiului.

— Nellie, ți-o prezint pe doamna James, vorbi Harcourt. Nu sînt sigur că ai avut ocazia s-o cunoști.

— Încîntată de cunoștință, doamnă, răspunse soția lui Patrick, la care mai adăugă : sper c-o să vă placă ceaiul.

— Te rog Nellie să ne aduci pîinea prăjită, untul și cîteva prăjituri — dacă avem. Sînt sigur c-o să-i prindă bine lui Willis ceva dulce.

Nimeni nu mai vorbi pînă după plecarea lui Nellie din cameră.

— Astea sînt ustensilele de ceai ale lui Ethel ? întrebă doamna James.

— Da, răspunse Harcourt, un dar de nuntă. Au trecut ani de atunci. Se vede limpede dacă te uiți la Nellie și la mine.

— Vrei să torn eu ceaiul, Henry ? vorbi tot ea.

— Aș vrea, dacă ești așa de drăguță, Harriet. Și dintr-o dată, izbucni în hohote de rîs.

— De ce rîzi ? se miră doamna James.

— Doar așa... de situația generală, răspunse domnul Harcourt.

Cînd rîdea părea mai frumos și mai tînăr și, lucru ciudat, pînă și doamna James arăta întinerită. Privind-o Willis intui spontan că era mai bună decît domnișoara Blood.

— Aș vrea, Henry, să n-ai un umor atît de acru, spuse ea.

— Nu acru, ci matur, Harriet, o corijă bătrînul.

Cînd soția lui Patrick se întoarse aducînd un fel de mobilă care, așa cum avea s-o afle Willis mai tîrziu, se numea „bucuria vicarului", doamna James era așezată în fața măsuței de ceai, mișcîndu-și mîinile cu grație și îndemînare, potrivind cantitatea de ceai în ceainic, turnînd cîte puțină apă caldă întîi în cești ca să le încălzească și apoi într-un alt vas de argint. Willis n-a mai văzut niciodată pe cineva care să toarne ceaiul și să mînuiască toate ustensilele atît de minunat ca doamna James.

— Acum povestește-ne ce anume face tatăl tău în pivniță ? se interesă domnul Harcourt.

În încăpere se petrecuse ceva inexplicabil care-l făcea pe Willis să se simtă cum nu se poate mai în largul lui. Se arătaseră interesați cînd le-a istorisit cum el împreună cu taică-său făcuseră banane pai — tăiate și coapte — ca și după aceea cînd le-a vorbit de mașina centrifugă.

— Cred că tata e și-acum acolo și lucrează. Poate că n-o să se sinchisească nici să mai meargă sus, să-și mănînce cina. Așa e el cînd se apucă de-o treabă.

— Da, spuse domnul Harcourt. Spiritul creator.

— Se petrece un lucru ciudat cu tata. Dacă-i reuşeşte povestea cu bananele, nu-l mai interesează ce se-ntîmplă pe urmă. Spune că nu vrea să fie regele bananelor.

— Nu-mi seamănă mie, Willis, observă domnul Harcourt. El nu aspiră să devină nici un fel de rege. Tu ce-ai face în locul lui dacă ţi-ar reuşi experienţa cu bananele?

— Cred că m-aş gîndi să înfiinţez un fel de fabrică, *sir*.

— Şi eu aş face la fel, spuse bătrînul, întocmai la fel. Îşi întoarse repede capul spre fereastră, prin care Willis văzu farurile Locomobilului care urca pe alee.

— Vai de mine, exclamă domnul Harcourt, scoţînd din buzunarul vestei un ceasornic de aur. S-a făcut ora 6 şi iată-l şi pe Patrick. Cred c-am face mai bine s-o pornim, Harriet.

— Mi-a făcut mare plăcere să te cunosc, Willis — şi nădăjduiesc c-o să ne mai vedem, spuse doamna James.

— O să-l mai întîlneşti, o asigură domnul Harcourt. Doar va lucra pentru mine, la fabrică, în vara asta, nu-i aşa Willis?

— Da, *sir*, răspunse el.

Se simţea nespus de fericit în timp ce străbătea holul, îndreptîndu-se spre vestiarul de la intrare. E-adevărat că domnul Harcourt îi mai vorbise despre angajarea lui la uzină, dar nu-i spusese niciodată că va lucra pentru el. Cînd mergi pe şaisprezece ani ai întotdeauna nevoie de un erou şi, în momentele acelea, Willis şi-ar fi dat bucuros şi viaţa pentru domnul Harcourt.

Willis avea să trăiască într-o arenă de rivalităţi ascuţite, în care, în ciuda cordialităţii de suprafaţă, elementul predominant era neîndurarea, o dată ce miza era pusă la bătaie. La reuşita întrecerii, concurau tot felul de lucruri mărunte, astfel că la bilanţul competiţiei, cele mai neînsemnate erori de calcul şi momente de neatenţie puteau să capete o importanţă covîrşitoare. Linia de demarcaţie între succesul deplin şi mediocritate era ameţitor de subţire şi oscilantă.

După cum şi-a dat seama de-abia mai tîrziu, întîlnirea aceea cu domnul Harcourt şi cu doamna James i-a cîştigat un prim loc de încredere în clanul Harcourt.

Pe Willis nu l-a mirat de loc cînd a venit vestea, ca un trăsnet, că domnul Harcourt şi doamna James se căsătoriseră fără zgomot şi plecaseră pentru o vreme la Palm Beach, în Florida. Nu putea nici să înţeleagă pentru ce fiecare, pînă şi

Beane şi MacDonald, se arăta surprins şi agitat. În afară de el, se părea că doar Patrick nu era uluit, dar poate că avea şi de ce : oare nu el îi plimbase cu Locomobilul ?

De altfel, tot după întîmplarea cu ceaiul, Willis observă că Patrick îşi schimbase atitudinea faţă de el şi, oricît ar părea de neînsemnat amănuntul, şoferul începu să-i spună „Domnişorule Willis".

Poate că Patrick nu şi-a ţinut niciodată gura atît de strîns pe cît susţinea — sau poate Nellie, soţia lui, trăncănise. Fapt este că, probabil, se întinsese vorba că Willis ştiuse totul despre domnul Harcourt şi doamna James înainte de oricare altul, ceea ce i-a creat o poziţie nouă la reşedinţă.

De-abia cînd a-ntîlnit-o pe Bess Harcourt şi-a dat seama mai bine că se aflase în centrul unui eveniment zguduitor.

— Spui c-ai văzut-o ? îl descusu Bess.

— Da. A fost în casa cea mare, o informă Willis.

— Nu e cine ştie ce de capul ei, nu-i aşa ? Doar o babetă fără bani şi fără nimic. Nu-nţeleg de ce s-or fi căsătorind bătrînii —ca s-amărască viaţa celorlalţi ?

— După mine unul, părea oarecum simpatică, aprecie Willis.

— Asta arată cît eşti de fraier. Tot simpatică a fost şi cînd l-a îmbrobodit pe bunicul ca s-o ia de nevastă şi să pună mîna pe toţi banii pe care i-ar fi avut tatăl meu ? Dar noi am hotărît să ne purtăm bine cu ea cînd o să vie aici. Nu trebuie să-i arătăm ce simţim în suflet.

— În sfîrşit, mie mi s-a părut oarecum simpatică, repetă Willis.

— Nu fi prost, Willis. Tu nu poţi înţelege lucrurile astea fiindcă tu n-ai nici un sfanţ, iar bunicul este un bătrîn fără minte. Mama m-a pus să brodez o perniţă de ace pentru ea.

— Poate că într-o zi am să am şi eu ceva bani, vorbi Willis.

— Nu fi nătăfleţ. Cînd te-aud vorbind aşa, nu ştiu cum se poate să-mi placi.

— Şi crezi că dacă nu ţi-aş plăcea m-aş sinchisi ?

— Mă rog, mă rog, făcu Bess împăciuitoare. De vreme ce tot sîntem aici şi nu e nimeni pe-aproape n-ai vrea să mă săruţi ?

— Nu, nu ţin morţiş.

— Hai, nu mai face pe bosumflatul cu mine. Vream tocmai să-ţi spun că în vacanţa de primăvară o s-avem o petrecere, la care mama mi-a promis c-o să-i invite şi pe Steve cu Winnie

Decker. Trebuie să-i chemăm pentru că tatăl lor este avocatul uzinei. Am s-o conving pe mama să te invite şi pe tine. Am de gînd să mă pieptăn cu părul în sus, special pentru petrecere. Hai, Willis, te rog sărută-mă.

Willis s-a simţit foarte bine la petrecerea aceea, aşa cum se întîmpla ori de cîte ori era invitat în casa lui Bryson Harcourt.

Atît doamna cît şi domnul Bryson ştiau să se facă agreaţi de tineri — dacă ar fi să folosim această expresie — poate datorită faptului că ei înşişi rămăseseră tineri în multe privinţe.

Se vedea că doamna Harcourt depunea eforturi deosebite cînd încerca să lege cîteva cuvinte cu el, dar asta nu-l mai intimida. Cît despre Bryson Harcourt — el îi arătase întotdeauna bunăvoinţă. Willis îl ştia impulsiv şi generos şi Bill îi semăna foarte mult. Şi-apoi, n-avea nici o importanţă dacă-şi amintea de el doar cînd îl vedeau.

Petrecerea a fost simplă, fără pompă, doar cu trei fete, foste colege de-ale lui Bess din Boston, cîţiva colegi de-ai lui Bill şi, în afară de ei, Steve cu Winnie Decker şi Willis.

După aşa zisa cină frugală, cum o numise doamna Harcourt — servită în sufrageria strălucitoare de lumini, şi aici se cuvine adăugat că locuinţa lor arăta mereu proaspătă şi veselă — s-au strîns toate covoarele din holul spaţios de la intrare şi domnul Bryson a dat drumul la gramofon.

Învăţarea paşilor de dans i-a dat întotdeauna dureri de cap lui Willis dar în seara aceea, doamna Bryson s-a întrecut pe sine spunîndu-i că se descurcă minunat, iar prietenele lui Bess se ofereau care mai de care să-l înveţe. Chiar şi Bess s-a purtat cu el neobişnuit de frumos.

Era pieptănată cu părul în sus — aşa cum îl prevenise. Tot ea i-a spus că se înfruptase din două parfumuri de pe toaleta maică-si şi împrumutase şi un ruj de buze de la Gertrude Frederick, cea mai bună prietenă a ei — dar îl pusese să jure că nu va sufla o vorbă despre asta.

Doamna Harcourt l-a rugat discret să fie cît mai cavaler cu Winnie Decker — o fetişcană durdulie şi speriată, pe vremea aceea... Willis era convins că se distra mult mai bine decît Steve Decker, care arăta deşirat, cu o faţă pămîntie şi posacă.

— Ia ascultă, îi spuse Steve Decker. Hai s-o roim afară şi să pipăm o ţigară.

Willis nu trăsese nici un fum de ţigară în viaţa lui, dar mai bine şi-ar fi dat duhul decît să-i mărturisească adevărul lui

Steve Decker. Se arătă deci bucuros să facă amîndoi cîţiva paşi pe alee.

— Da de ce tuşeşti ? îl întrebă Steve. N-ai mai pipat niciodată ?

— Cum să nu ; de multe ori.

— Petrecerile astea mă plictisesc — spuse Steve. De fiecare dată cînd ne cheamă ţîncii lui Harcourt, babacul ne trimite val-vîrtej. Ce zici de Bill Harcourt — nu-i aşa că nu e cine ştie ce de capul lui ?

— Nu, zise Willis. Nu e cine ştie ce.

— Şi Bess — nici de ea nu-i mare lucru. Ia ascultă, ştii ceva ?

— Nu, ce să ştiu ? întrebă Willis.

— Mi-a cerut s-o sărut. Zicea că e timpul să înveţe cum se sărută un băiat. Ce zici de una ca asta ?

Willis tuşi din nou.

— Da tu ce zici ?

— Ia ascultă, cînd se întoarce moşneagul ?

— Care moşneag ? întrebă Willis înecat de-o altă tuse.

— Dumnezeule mare ! zise Steve Decker cu un rîs făţuit, ca de lume aleasă. Moş Harcourt şi nevastă-sa cea nouă. Aş fi dat orice să mă nemeresc pe-aici, măi frate, cînd a aflat familia de toată povestea asta. Pun rămăşag că bătrînul Bryson a căzut drept în fund.

Willis putea să simtă şi acum gustul pişcător şi acru al ţigării şi sentimentul de profund dezgust pe care i-l trezise aluzia aceea la adresa domnului Bryson Harcourt. Putea simţi şi briza răcoroasă de aprilie care-i mîngîia faţa, vestind o primăvară timpurie şi redeşteptarea la viaţă a naturii.

Putea să-şi amintească chiar şi de zgomotul paşilor din spatele lui, pe aleea acoperită cu pietriş. Era Bill Harcourt care-l depăşise în înălţime pe tatăl lui.

— Ei, da ce faceţi aici, doar voi singuri ? întrebă Bill.

— Ne odihnim şi tragem o ţigară, îi răspunse Steve Decker.

— Daţi-mi şi mie una, măi fraţilor.

Bill era întotdeauna gata să încerce orice, cu un entuziasm neobosit. Willis a păstrat mereu în inimă un colţişor cald pentru Bill.

Conferința anuală a acționarilor de la uzina Harcourt a avut loc chiar după terminarea școlii — în iunie — și înainte ca Willis să înceapă lucrul la fabrică. La reședință, se întorseseră toți — familia Henry Harcourt, Bryson Harcourt cu Bess și Bill. Toți copacii se acoperiseră cu frunze, în afară de arborele indian catalpa.

Era un moment de înnoire și de speranțe, cînd acționarii se adunau mai întîi la uzină și apoi la prînzul din casa cea mare.

În luna iunie a fiecărui an fabrica, birourile și produsele Harcourt erau simbolizate la reședință prin reîmprospătarea gazonului de-a lungul aleii, a rododendronilor și florilor de lauri și prin lebedele care pluteau pe suprafața liniștită a apei din eleșteu.

Pe măsură ce trecea timpul și se apropia sfîrșitul întrunirii de la uzină, oamenii erau prea furați de treburi ca să se mai gîndească la Willis Wayde. Cu toate că voia să stea cît mai la o parte, curiozitatea îl țintuise într-un colț al grădinii de trandafiri, de unde putea urmări automobilele care suiau pe alee. Acolo l-a găsit Bess Harcourt, care, după cum îi era obiceiul, l-a întrebat ce mai face.

— Asta poți s-o vezi și tu, îi spuse Willis. Nu fac nimic.

Fără îndoială că Bess crescuse. Nu mai era fetița cu bluză marinărească din vara trecută.

Părul i se îndesise mult și îl purta strîns într-o coadă groasă, legată cu o fundă ; era îmbrăcată cu un sveter albastru, cu cordon roșu în talie, dar cu aceeași fustă albastră de serj și pantofii practici cu tocuri joase, pătrate.

— Nici eu nu fac nimic, zise ea. Cred că la uzină e tărăboi mare. Cînd întîrzie, înseamnă că se ciorovăiesc.

Willis nu-i răspunse, dar Bess era încă destul de copilăroasă ca să nu aibă frîu la vorbă.

— Toți sînt de părere că bunicul cheltuie prea mulți bani. Verișoara Emily era cătrănită de dimineață. A stat în bîrlog cu tata, înainte de-a merge la fabrică ; după aia, a venit vărul Roger și apoi verii Hayward. Mamii nu-i plac de loc verii Hayward, iar eu de-a dreptu-i urăsc.

Treburile uzinei erau cu totul noi pentru Willis.

— Cînd se înfurie verișoara Emily, i se subțiază nasul, spuse Bess. Ce zici tu, nasul meu e la fel cu al ei ?

— Nu i l-am văzut niciodată.
— Al ei lucește. Nu și-l dă cu pudră de loc.
— Nu zău ?
— N-o mai ține într-una cu „nu zău". Hai să dăm o raită prin casă să vedem ce-i p-acolo.
— Nu, se împotrivi Willis. N-avem ce căuta.
Bess îl privi gînditoare. În ultima vreme, Willis observase că-l măsoară din tălpi și pînă în creștet într-un fel curios de parcă nu l-ar mai fi văzut niciodată.
— Tu n-ai ce căuta, dar eu am, zise fata. Dacă ne-o prinde cineva, o să spun că eu te-am chemat, dar asta n-o să se întîmple.
— Eu rămîn aici. Tu du-te, dacă vrei.
Îl apucă de mînă și încercă să-l tragă după ea.
— Fir-ar să fie ! Ești de două ori mai tare ca Bill. Știu un loc, în capul scării, unde putem să ne pitim și să-i vedem printre stinghiile balustradei. Așa am făcut și acum un an.
Era sigur că n-ar fi urmat-o dacă nu spunea chestia că e de două ori mai puternic ca Bill.
Ușa de la intrare era deschisă, dar în hol nu era țipenie de om ; la capătul de jos al scării se aflau flori, grămezi întregi de flori, și nu se auzea nici un zgomot decît dinspre bucătărie și sufragerie.
Așa cum înaintau în casă, mergînd în vîrful picioarelor, Willis ar fi putut crede că sînt invizibili.
— Uită-te la băuturi, în bibliotecă, îi șopti Bess. Alea sînt trabucurile bunicului de calitatea doua ; niciodată nu-i dă vărului Roger pe cele mai bune și verilor Hayward Capel. Uită-te în sufragerie. S-au scos toate cristalele. Cînd or începe să mănînce, putem sta aici, să ne uităm la ei.
Masa de sufragerie fusese întinsă cît era de lungă ; pe consola de servit de lîngă ușa oficiului, se aflau curcani și jamboane întregi ; pe masa cea mare erau întinse fețe de masă cu dantele late și farfurii chinezești de culoarea jadului ; dar lucrul de care-și amintea cel mai limpede Willis era serviciul de pahare — cristalele acelea masive, cu încrustații, dintr-o altă epocă, cîte un păhărel mic și alte trei, de vin, în dreptul fiecărei farfurii — cu străluciri ca de gheață, în încăperea învăluită în tăcere.

— E tare frumos, şopti Willis.

— Îl scot întotdeauna pentru adunare, îi răspunse Bess tot în şoaptă. Pînă-a nu se însura, eu trebuia să-l capăt într-o bună zi.

Apoi, respiră adînc şi repede.

— Fuga, şopti ea. Auzi-i că vin, şi-l apucă de mînă. Hai, fuga !

Willis auzi zgomotul roţilor de maşini pe aleea cu pietriş şi, alături de Bess, păreau că se mişcă asemenea oamenilor în vis. Îl ţinea tot de mînă, ca atunci cînd fugiseră în vîrfurile picioarelor prin hol.

— Glicina arată mai frumoasă ca oricînd, se auzi o voce de bărbat.

— Fuga, şopti Bess. Fuga, sus pe scări !

Într-o clipă au ajuns la balustrada culoarului de sus, de unde se vedea holul. În partea stîngă, era un toc de fereastră cu canaturi şi, în dreptul lui, o nişă micuţă, prin care se putea ajunge doar la fereastră — şi atît.

— Aici, şopti Bess.

Era un loc bun de ascuns — exact spaţiul necesar ca să stea jos, strînşi unul într-altul, şi să tragă cu ochiul printre stinghiile balustradei.

— Asta-i ascunzătoarea, şopti Bess, fără să-l slăbească din strînsoarea mîinii.

Dintr-o dată, toată casa s-a umplut de viaţă. Apăruse domnul Henry Harcourt, iar doamna Harcourt era cu el. Amîndoi se postaseră la picioarele scării, deşi pentru Willis a rămas un mister cum de-au putut ajunge aşa de repede pînă acolo. Din vizuina lor, îi auzea glasul bătrînului Harcourt.

— Roger, spunea el, nu ştiu dac-ai cunoscut-o pe mătuşa ta, Harriet.

Se adresa unui bărbat voluminos, între două vîrste, cu părul retezat atît de mărunt, încît, sub el, puteai să-i vezi pielea trandafirie de pe ţeastă. După grăsimea lui exagerată ar fi trebuit să arate jovial şi cumsecade, cum se întîmplă de obicei ; dar în loc de asta, faţa lui ca o lună plină trăda o fire arţăgoasă şi cînd vorbea, glasul măsurat îi suna ca un flaut.

— Nu, unchiule Henry, răspunse grăsunul, n-am avut plăcerea. Fii bine-venită în familia noastră, mătuşă Harriet.

— Asta e vărul Roger, îi şopti Bess la ureche. Are o mulţime de acţiuni la uzină.

— Nu a venit şi Catherine cu tine ? întrebă domnul Harcourt. Aa, dar iat-o ! Catherine, nu cred c-ai cunoscut-o pe noua ta mătuşă Harriet. Ţi-o prezint pe soţia lui Roger, draga mea.

În cîmpul vizual al lui Willis apăru o femeie înaltă, cu încheieturile mîinilor ciolănoase şi cu nişte umeri slăbănogi şi deşiraţi.

— Eram nerăbdătoare s-o cunosc, dragă unchiule Henry, spuse ea.

— Asta-i verişoara Catherine, şopti Bess. E scîrboasă ; şi ea, şi copiii ei.

— Iată-l şi pe Will Burnham, anunţă domnul Harcourt. Trebuie să-ţi aminteşti de Will, nu-i aşa, Harriet ?

— Ăsta e preşedinte la banca bunicului, sîsîi Bess. Aşa că el nu contează şi uite-l şi pe boşorogul de Decker, cu haina soioasă. Nici ăsta nu face parale.

Holul se umpluse de oameni, care dădeau mai întîi mîna cu domnul şi doamna Henry Harcourt îndreptîndu-se apoi spre salon.

— Selwyn ne-aşteaptă cu cocteilurile în bibliotecă, anunţă domnul Harcourt.

— Uite că vin şi mama cu tata, şopti Bess. Se vede că s-au certat la conferinţă. Se observă după felul în care rîde tata într-una. Uite-i şi pe verii Hayward — nedespărţiţi, ca-ntotdeauna. Bunicul a cumpărat o grămadă din acţiunile lor, dar tata spune că ăştia nu scapă în veci o masă pe gratis. Toţi îi urîm.

— Niciunul nu-l iubeşte pe celălalt ? întrebă Willis şoptit.

— Fireşte că nu, răspunse Bess tot în şoaptă. Doar cînd se iscă o ceartă şi se împart în tabere.

— Bună, Ruth, se adresă domnul Harcourt zîmbind către domnişoara Blood.

— O s-avem supă de broască ţestoasă, ca de obicei ? întrebă ea.

Chiar dacă nu se iubeau între ei, Willis şi-a putut da seama că existau interese care-i ţineau strîns legaţi, astfel că, o dată ce se aflau în faţa unei primejdii comune, şi-ar fi unit forţele împotriva inamicului din afară. Se mîndreau că fac parte din familia Harcourt — şi tot o mîndrie erau şi antipatiile pe care le nutreau.

Grupul din hol se micşora.

— Acum n-au mai rămas decît verii de departe, sîsîi Bess din nou. Zău că nu ştiu la ce şi-o mai pierde bunicul vremea şi cu ei ?!

Dar domnul Harcourt rămînea întotdeauna acelaşi faţă de oricine. Privindu-l, s-ar fi zis că se distrează copios. Şi fiecare nouă apariţie se părea că-i face o deosebită plăcere.

Sosi şi clipa cînd domnul şi doamna Harcourt rămaseră singuri, la picioarele scării. Bătrînul îşi plimbă privirea agale peste holul golit.

— În sfîrşit, draga mea, zise el, cred că mi-am plătit tributul — povara omului alb — ştii ce vreau să spun ; şi-acum sîntem scutiţi pentru un an de zile. Apropo, Harriet, adu-mi aminte să spun rugăciunea.

— Rugăciunea, Henry ? repetă doamna Harcourt.

— Da, e-un obicei lăsat de tata. Şi nu le strică la niciunul să-şi amintească de Dumnezeu şi să-i aducă mulţumiri că mi-a îngăduit să le port de grijă.

— Nu păcătui, Henry.

— Nu păcătuiesc de loc, răspunse domnul Harcourt. După cum ştii, sub fiecare farfurie de-a lor există cîte un cec cu o primă. Şi ard cu toţii de nerăbdare să-nceapă prînzul ca să vadă cîţi bani au primit.

— Henry, arăţi surmenat, zise doamna Harcourt.

— E o corvoadă obositoare să ai de-a face cu nătărăii, mai ales cînd sînt şi sînge din sîngele tău. Hai să mergem înăuntru şi să-i privim, Harriet.

Se întoarseră şi o porniră spre salon ; Willis începu să se mişte neliniştit, dar Bess îi făcu semn cu capul să se astîmpere.

— Nu te mişca, îi şopti. Uite că bunicul vine-napoi.

Îl zărise înaintea lui. Harcourt traversă holul gol, cu pasul lui hotărît şi grăbit, ţinînd în mînă un pahar cu cocteil.

Se opri un moment în dreptul uşii deschise de la intrare, după care începu să urce scara încet.

— Probabil că se duce la toaletă, şopti Bess — o remarcă foarte grosolană, după părerea lui Willis.

Îl puteau urmări cum suia treptele, dar cînd ajunse în holul de sus, nu-i mai auziră decît paşii care se apropiau tot mai mult. Deodată, glasul lui răsună chiar lîngă ei :

— Acum, puteţi să ieşiţi. Spectacolul s-a terminat.

Willis o auzi pe Bess suspinînd adînc în vreme ce el încerca, din răsputeri să se ridice în picioare.

Domnul Harcourt şedea chiar în faţa nişei ce dădea spre fereastră.

— Totu-i în ordine. V-am observat aici, sus, spuse el şi rîse. Nu o dată mi-am dorit să pot fi şi eu cu voi. Vino-ncoace Bess şi sărută-mă. Acum eşti destul de mare ca să săruţi.

— Hai, bunicule, nu vorbi prostii, protestă Bess, şi chicoti.

— Aţi avut ce vedea, nu ? Şi eu aveam obiceiul să mă uit de-aici. Pe-atunci, oaspeţii purtau jobenuri şi pălării „Prinţ Albert". Acum, dac-aş fi în locul vostru m-aş strecura binişor pînă la bucătărie şi i-aş cere lui Mary ceva de mîncare. Dacă vă ia la goană, spune-i Bess, că-i ordinul meu.

— Ah, bunicule, eşti tare, tare dulce.

— Dulce ca zahărul, glumi el. Ei, Willis ?

Buza inferioară a domnului Harcourt rămase imobilă.

— Da, *sir* ? răspunse Willis.

— În sfîrşit, ai văzut şi tu familia. Poate-o să-ţi prindă bine, mai ales că de luni începi să lucrezi pentru mine. O să fii sub supravegherea lui Bill Jackson, la Unitatea 1. Începînd de luni, tu şi cu mine vom munci împreună pentru oamenii aceştia.

Rîse şi se îndepărtă.

— Ei, drăcia naibii ! explodă Bess. Credeam c-o să se supere foc.

Willis aproape că uitase de Bess, copleşit de gîndul că nu mai era un străin în casa cea mare ci un angajat al nobilului ei stăpîn. Doar asta-i spusese domnul Harcourt.

Şi era gata să-l urmeze pînă la capătul pămîntului, sau chiar să-şi dea viaţa pentru el.

V

ÎN ANII de mai tîrziu, ca orice om prosper aflat în fruntea unei întreprinderi prospere, Willis se arăta înţelegător, fireşte, faţă de oamenii cu acelaşi gen de preocupări şi era peste putinţă să nu-şi creeze tot felul de relaţii interesante pe la conferinţe sau la prînzurile de afaceri, pe care le cultiva cu multă asiduitate — asemenea fermierului ce-şi îngrijeşte pămîntul — trimiţînd felicitări de Crăciun şi scrisorele la intervale bine calculate. Dacă mai aveai şi o secretară bună, ea îţi spunea, de pildă, că a cam sosit vremea să-i scrii domnului Charles Bottomly, preşedintele companiei „Plywood and Binder“ din Wilmington, California.

„Iubite Chuck“, îi vei scrie acestuia. „Cum o duci pe Coastă? Nu ne-am văzut de secole. Huey Jenks, de la „Guaranty“, a trecut ieri pe la mine şi spunea că-ţi merg formidabil afacerile. Ai de gînd să vii în est, pentru adunarea anuală? Îţi trimit alăturat o cimilitură despre Truman şi critica ce circulă pe aici, în caz că n-ai văzut-o încă. În fine, nu ne-am văzut de veacuri, dar transmite salutările mele Clarei şi ţîncilor, salutări la care se asociază şi doamna Wayde — cu toate că n-a avut plăcerea să-i cunoască personal. Al tău, cu sinceritate, ca întotdeauna“.

Niciodată nu se ştie cînd o biată sămînţă aruncată în ţărînă va da roade. Şi nu strică să ai oricît de mulţi prieteni care învîrtesc aceleaşi afaceri ca şi tine. Multora dintre ei, Willis le povestise o sumedenie de lucruri despre el, fie la un pahar băut prin apartamentele de hotel şi prin colţurile de cluburi sau la partidele de golf şi, la rîndul lor, aceştia îi spuseseră o mulţime de fleacuri despre ei — ce părere au despre cutare şi cutare, despre iahturile lor, marotele lor, gusturile lor în materie de femei, de băuturi şi de automobile. Acest gen de discuţii era foarte răspîndit în cercul prietenilor de afaceri. Exista totuşi un lucru pe care Willis îl observa întotdeauna

la aceşti prieteni. Cînd venea vorba de propria lor carieră şi de riscurile întîmpinate în afaceri, începeau să se piardă în generalităţi. Şi asta nu pentru că aveau ceva de ascuns. Ci pentru că viaţa comercială cotidiană — cu orele şi anii fiecăruia petrecuţi în uzine, în birouri şi în sălile de conferinţă — avea un caracter mult prea personal ca să poată fi redată pe de-antregul. Niciunul dintre aceste aspecte nu era plictisitor pentru cel care le trăia efectiv, dar pentru altul nu avea cine ştie ce valoare. Cel puţin, aşa ştia Willis că se întîmplă cu el.

Se apropia de şaptesprezece ani, în prima vară cînd şi-a început lucrul la fabrica Harcourt şi zilele petrecute în spatele gardului de sîrmă nu se prea asemuiau cu restul timpului liber.

Seara, se simţea obosit şi tare flămînd. Se dusese acolo ca să înveţe şi învăţase mai multe decît i s-ar fi cerut în mod normal. A muncit împreună cu alţi colegi de şcoală, mai întîi ca ucenic la Unitatea 1, pe urmă ca ajutor de revizor la antrepozite. La dorinţa tatălui său de a se iniţia în afaceri, Steve Decker începuse şi el să lucreze în vara aceea, dar după o lună a fost nevoit să plece, din cauza tusei pe care o contractase între timp. Willis nu s-a dovedit niciodată îndemînatic cu maşinile-unelte, dar s-a deprins să muncească în echipa de reparaţii, în aşa fel că, pe la sfîrşitul verii, a ajuns să cunoască aproape în întregime procesul de muncă din Unitatea 1. În vara următoare, după absolvirea liceului, şi-a făcut stagiul şi în Unităţile 2 şi 3, pentru ca mai tîrziu, cînd domnul Hewett l-a transferat la serviciul comercial, Willis să aibă cunoştinţe temeinice asupra uzinei sau, în orice caz, o bază pe care să se fixeze experienţa de mai tîrziu.

Instinctul său înnăscut îi dădea posibilitatea să privească un lucru în toată complexitatea lui, în ciuda părţilor complicate ce-l alcătuiau. Pînă şi produsele finite ale uzinei Harcourt erau privite de el doar ca o parte dintr-un întreg mult mai complex.

Încă de pe vremea cînd lucrase ca muncitor la Unitatea 1, începuse să priceapă că, deşi se pot angaja oameni pentru orice fel de muncă, nu se va găsi nimeni care să poată face totul singur. Trebuia să cunoşti tu însuţi destule lucruri pentru a

şti ce anume să le ceri specialiştilor — un secret pe care unii oameni nu ajungeau niciodată să-l pătrundă. Domnul Hewett, de pildă, era familiarizat doar cu o latură a uzinei, iar domnul Edward Briggs — şeful serviciului comercial, cu alta ; pe cînd unul ca domnul Harcourt o putea cuprinde în întregime. Foarte puţini erau aceia care-şi dădeau seama că „întregul" era mai important decît oricare dintre părţile lui componente.

La uzina Harcourt, judecata unora se oprea doar la o anumită etapă a procesului de producţie, şi dacă ţi se-ntîmpla aşa ceva, rămîneai ţintuit pe locul unde te aflai — fie în Unitatea 1 sau 2 ori în birourile administrative din curtea uzinei. Willis, însă, a mers mereu înainte, cu toate că nu se poate şti cui îi datora acest lucru : norocului sau priceperii lui ?

Cu timpul, a ajuns să stăpînească atît de temeinic meşteşugul curelelor de transmisie şi să-şi dea seama de rolul pe care-l au în industrie, încît îi uimea pe mulţi, dar era conştient că pentru asta numai tatălui său trebuia să-i mulţumească.

Pînă i-a venit lui vremea să lucreze vara la uzină, Alfred Wayde cunoştea pe de rost fiecare motor şi turbină în parte. Mai mult chiar, putea să pună degetul pe orice defecţiune şi s-o rezolve pe loc. De fapt, uzina Harcourt nu mai prezenta nici o dificultate pentru Alfred Wayde, aşa că începuse să-l plictisească lăsîndu-se tot mai mult furat de studierea unor procedee teoretice menite să reducă braţele de muncă. Oamenii comit greşeli — pe cînd maşinile niciodată, avea el obiceiul să spună. Pentru Alfred, era o adevărată ruşine faptul că Willis nu arăta îndemînarea lui, la maşini.

Pe Dumnezeul meu — se jura el — că tot am să-ndes în Willis o picătură de simţ practic, chiar de va fi nevoie de zece ani. Nu concepea ca feciorul lui să ajungă de rîsul şefilor de echipe. Şi-i repeta neobosit principiile de funcţionare şi părţile componente ale maşinilor. Willis îi mai auzea parcă şi-acum glasul, ridicîndu-se peste zgomotul motoarelor, explicîndu-i lucruri elementare despre tot felul de mecanisme. Sub presiunea neslăbită a lui Alfred Wayde era exclus ca pînă în cele din urmă să nu înveţe ceva — şi o dată cu trecerea anilor, Willis i-a devenit tot mai recunoscător pentru acest lucru. Totuşi, nu şi-a exprimat acest sentiment faţă de părintele său decît foarte tîrziu — mai precis în anul 1948, cînd

Alfred Wayde se retrăsese din activitate şi trăia în California. Willis se dusese pe Coastă într-o călătorie de afaceri făcută la repezeală cu avionul, şi tot atunci, prietenul său Ralph Schultz — vicepreşedintele Societăţii „Hocking Aircraft" cu care Willis întreţinea şi legături comerciale — l-a invitat să cineze acasă la el. La explicaţia lui Willis că nu poate primi pentru că aranjase să mănînce cu părinţii care trăiau într-una din noile aşezări de lîngă San Bernardine, Ralph insistase să ia o maşină a societăţii şi un şofer ca să-l conducă pînă acolo.

Aproape se înserase cînd Willis a ajuns la noua aşezare denumită Canyon del Oro.

Canyon del Oro făcea parte din acele grupări de locuinţe tip fermă, care răsăreau ca ciupercile în California — fiecare casă cu livada ei şi cu garaj propriu.

Aerul era uscat, munţii, profilaţi în depărtare, erau de un cafeniu închis aşa cum se vedeau întotdeauna vara şi toată ambianţa îl făcea pe Willis să se întrebe de ce oare părinţii îşi aleseseră tocmai California ?

I-a trebuit cîtva timp pînă le-a găsit casa, deoarece n-o puteai distinge de alte locuinţe tot din lemn, de culoare roşie, cu ferestre pictate şi streşini mult ieşite în afară. Numărul ei — treizeci şi şapte — era scris pe stîlpul porţii ; în faţa casei se ridica un gard viu, de curînd plantat, iar pe pajişte, un măslin bătrîn. În momentul cînd maşina s-a oprit în dreptul porţii, maică-sa, îmbrăcată în salopetă şi cu papuci de tenis în picioare, se uita la o stropitoare automată care uda pajiştea. Avea părul alb, dar se învîrtea de colo-colo cu vioiciunea ei caracteristică.

— Nu-i aşa, Willis, că e o casă tare drăguţă ? îl întrebă ea. Este exact ce mi-am visat.

— Da, răspunse Willis. E straşnică, mamă.

— O s-arate şi mai bine cînd va creşte viţa. Vrei să-l opreşti la cină pe tînărul care conduce maşina ?

— Nu, o să găsească ceva de mîncare prin San Bernardino.

— Perfect. Noi avem cotlete. Taică-tu desface iar maşina-n bucăţi. Şi, ridicîndu-şi glasul la un ton de comandă, strigă : Alf, a venit Willis.

Tatăl său apăru ţinînd în mînă o cheie franceză. Se îngrăşase şi-avea respiraţia mai grea.

— Hei, Willis. Cum îți ies pasiențele? Cynthia, tu ocupă-te de cină; Willis și cu mine o să stăm la aer și o să bem ceva.

Era teribil de cald, așa că Willis își scoase haina și-și desfăcu gulerul moale al cămășii.

— Ești strîns din toate părțile ca la teasc, nu-i așa băiete? spuse Alfred Wayde cînd se întoarse din casă cu o tavă și pahare. Fir-ar ale dracului de scaune de aluminiu. Întotdeauna am impresia c-o să se frîngă sub mine.

Totul era ca odinioară, deoarece nimic nu se schimbase în felul de-a fi al tatălui său. Stînd acolo împreună, privind soarele care cobora spre asfințit, Willis se gîndi la verile petrecute pe domeniul Harcourt, cînd el și Alfred Wayde se întorceau de la uzină.

— A trecut vreme, nu glumă, de cînd cu afurisita aia de fabrică a lui Harcourt, vorbi Alfred Wayde.

De-atunci, Alfred Wayde mai cutreierase prin multe uzine dar, într-un anumit fel, fabrica Harcourt le stăruia în amintire mai limpede decît orice altceva, mai ales în ce-l privea pe Willis.

— La drept vorbind, bătrînul Harcourt a fost întotdeauna un om de treabă, vorbi Alfred Wayde. Dar Bryson — Dumnezeule! Ce face Bryson acum?

— Nu prea s-arată la față. Navighează mult.

Alfred Wayde își învîrti în pahar cuburile de gheață, făcîndu-le să zornăie.

— Ce face Bill?

— Nici el nu se prea vede, zise Willis plimbîndu-și privirea peste cerul de un senin absolut și peste iarba pîrlită de soarele care, în depărtare, căpătase reflexe portocalii. Acum are o proprietate în Marion — încolo, Bill e bine.

Willis păstra mereu în inimă un colțișor cald pentru Bill. Dar în gîndurile lui Alfred Wayde stăruia tot uzina și vorbea despre ea ca și cînd nu mai departe de ieri fusese acolo.

— Tu m-ai învățat tot ce știu despre uzină, reluă Willis.

— Ai spus un lucru al naibii de-adevărat. Dumnezeule, ce țînc bătut în cap mai erai!

Din punctul lui de vedere desigur că fusese bătut în cap.

— N-ai fi scos-o niciodată la capăt cu politehnica nici chiar avîndu-mă pe mine la spate. Bine că te-ai înscris la Universitatea din Boston. Îți mai aduci aminte de ceva ?

— Ce anume ?

— Mi-ai pus o dată cea mai neroadă întrebare. Cred că era prima oară cînd încercam să-ți vîr în cap ceva idei despre uzina aia.

— Ce te-am întrebat ? se interesă Willis.

Alfred Wayde scutură din nou paharul făcînd să zornăie cuburile de gheață.

— Maică-ta-mi spune mereu că beau prea mult. La dracu, dar alcoolul n-a făcut din mine o căzătură, și-apoi, la ce m-aș mai apuca să beau dacă mă opresc după un singur pahar !

— Ce întrebare ți-am pus ? îl întrebă Willis din nou.

— Aa, da. M-ai întrebat că de vreme ce știu atîtea despre uzina Harcourt, de ce n-aș vrea s-o conduc eu ?

Willis tăcu, dar această întrebare îl urmărea și-acum, ori de cîte ori se gîndea la tatăl lui.

— Măi frate, dar eu n-am vrut niciodată să comand nimănui în afara mașinilor. Un motor pe cinste, cu combustie internă, e mai ascultător decît un om.

Specialiștii în materie de mașini puteau fi cumpărați, pe cînd prețul specialiștilor în materie de condus oamenii era în creștere vertiginoasă — dar Willis nu-i spuse acest lucru.

— Bătrînul H.H. se amesteca într-una în treburile oamenilor, continuă tatăl lui. Nu se putea abține o dată cu capul. I-am salvat cojocul cînd l-am făcut să ia patentul pentru curelele de transmisie. Dar, oricum, a fost un om de treabă.

— Îi datorez foarte mult, spuse Willis.

Alfred Wayde se porni pe rîs.

— O ții morțiș tot pe-a ta ? Ascultă, măi băiete. Ți-am mai spus că nu-i datorezi nimic pe lume, așa cum nici motorul Buickului meu nu-mi datorează mie nimic.

Mai există pe lume și un lucru care se cheamă loialitate, dar Willis nu aduse vorba nici despre asta.

Mama îi chemă înăuntru, la masă, dar el nu știuse că tatăl lui și-a cumpărat un Buick pe care, desigur că nu l-ar fi avut niciodată dacă Willis n-ar fi semănat, ca fire, mai mult cu Henry Harcourt, decît cu Alfred Wayde.

Dacă domnul Harcourt manifestase interes față de Willis, el știuse întotdeauna unde să tragă linia de demarcație între simpatie și favoritism. Atîta vreme cît a condus uzina, pentru el n-au existat favoritisme. Nimeni nu era răsplătit decît pe merit. Domnul Harcourt ținea minte fizionomia și caracterul angajaților săi, le cunoștea soțiile și copiii și se interesa cu bunăvoință de ei cînd se ivea cîte o boală, sau necaz... Dacă se întîmpla să fie cineva la ananghie, chiar dacă era vorba de angajatul cel mai umil în scara salarizărilor, acesta putea să-l vadă oricînd la birou, sau la ora șase, la reședință, unde Harcourt acorda o oră de audiențe înainte de cină.

Cu Willis se purta ca și cu oricare altul, iar cînd Bill a lucrat în fabrică timp de o lună, n-a lăsat să se vadă cu nimic că-i este nepot, în afară de faptul că bătrînul Harcourt l-a informat în mod special pe șeful de echipă din Unitatea 3 că Bill este leneș și sub nici un cuvînt să nu-l lase să chiulească.

Dacă lui Bill nu-i convenea situația, era liber să plece ca oricare altul, dar Bill a avut o comportare foarte bună, pentru că era în firea lui să privească orice lucru cu bunăvoință.

Cînd domnul Harcourt se întîlnea cu Willis la reședință, rareori se-ntîmpla să facă vreo aluzie la uzină, în schimb, se interesa de felul cum merge cu școala. Iar cînd Willis și-a dat examenele de absolvire, domnul Harcourt s-a interesat de notele primite și părea mulțumit că Willis se descurcase destul de bine. De fapt, obținuse 8 și 9 la fizică, matematici și noțiuni elementare de franceză, note pe care domnul Harcourt nu le-a privit cu pesimismul lui Alfred Wayde. În schimb, tatăl lui nu s-ar fi gîndit niciodată ca fiul său să ia un 7 la geometrie și 6,80 la trigonometrie. După toată munca pe care o depusese cu Willis în serile de iarnă, așa ceva părea de neconceput.

— Vara trecută ar fi trebuit să fie lăsat să studieze, în loc să muncească în fabrica aia, spuse doamna Wayde. Asta e consecința trambalărilor noastre dintr-un loc într-altul, Alfred. Willis n-a avut niciodată condiții prielnice de învățătură.

În casă se vorbea tot despre note cînd Willis a șters-o afară, pradă amărăciunii și umilinței.

Era din nou început de vară, o zi cenușie și răcoroasă de iunie, cu o vreme tot atît de tulbure ca și gîndurile lui.

Niciodată în viață nu se iau lucrurile mai în tragic ca la șaptesprezece ani. Willis voia să fie singur și gîndurile lui goneau spre pădurea de pini din dealul de peste pîrîu.

Ultimul om pe care-ar fi vrut să-l vadă era domnul Harcourt, dar tocmai pe el l-a zărit în grădina de zarzavaturi.

— Noroc, Willis, îl strigă bătrînul. Ai aflat ceva în legătură cu examenele ?

— Da, *sir*. Rezultatele au sosit ieri. Am trecut, dar nu cu note prea bune. Poate că sînt pur și simplu un prost.

Domnul Harcourt îi aruncă o privire fugitivă, dar aspră.

— O nu, Willis. Nu ești prost.

Deseori s-a gîndit Willis că ăsta a fost lucrul cel mai drăguț pe care i l-a spus domnul Harcourt vreodată. Vorbise pe tonul lui blînd și indiferent, ca întotdeauna, dar cuvintele rostite își păstraseră neștirbită valoarea lor.

Willis nu știa aproape nimic despre facultăți.

Lucrul cel mai esențial era cum să-și asigure o pregătire universitară în condițiile cele mai avantajoase, dat fiind că familia Wayde nu fusese în stare să pună prea mulți bani de-o parte. Exista Institutul Politehnic, dar Willis nu avea cap de matematician. Mai era și Institutul „Aggy“ din Massachusetts unde avea să meargă Granville Beane. Apoi, Universitatea Harvard — unde se duceau Bill și Steve Decker. Celelalte institute superioare ca Amherst, Brown și Dartmouth nu erau altceva decît niște nume răsunătoare, plus că se aflau și prea departe, după cum spunea maică-sa. Dorința ei era ca Willis să meargă pe undeva pe-aproape ca să poată veni duminicile acasă. Așa a intrat în discuție Universitatea din Boston, o școală bună, cum spunea ea, chiar în centrul orașului Boston, care nu era frecventată de prea mulți tineri de bani gata. Willis nu se fixase încă la niciuna dintre ele și ar fi avut toate șansele să nu ajungă în vecii vecilor la Universitatea din Boston, dacă nu se-ntîmpla ca domnul Harcourt să telefoneze de la reședință, duminică dimineața, după convorbirea avută cu Willis asupra notelor obținute.

Îi chemase ca să-i întrebe dacă poate să treacă pe la ei după slujba de la biserică pentru a discuta o chestiune care-l preocupase.

În ziua aceea aveau mîncăruri fierte și salonul duhnea a varză și sfeclă, dar domnul Harcourt le spuse că nu există ceva mai bun pe lume ca o mîncare fiartă.

Cum şedea în salon, în ţinuta de biserică, cu pantaloni vărgaţi, haină neagră, guler tare la cămaşă şi cravată sobră, de culoare gri, toţi din casă arătau extrem de simpli, în comparaţie cu el.

— Ce-aţi zice domnule Harcourt de un păhărel de ghimber, cu rachiu de secară, propuse Alfred Wayde.

— Nu acum Alfred, mulţumesc, răspunse Harcourt. Dar nu te abţine din cauza mea.

— Stai jos, Alf, interveni doamna Wayde. Domnul Harcourt a spus că are să ne vorbească despre ceva.

Alfred Wayde se aşeză cu toată greutatea şi Harcourt zîmbi.

— N-o să dureze mai mult de-un minut, Alf, zise el. Voiam să vă spun cîteva cuvinte în legătură cu Willis.

— Vai de mine! exclamă doamna Wayde, a făcut vreo năzbîtie?

— Nu, nu, o linişti Harcourt. Nu e vorba de aşa ceva. Sper că aveţi de gînd să-l trimiteţi la facultate.

Willis o surprinse pe maică-sa luîndu-şi o poziţie şi mai ţeapănă în scaunul cu spetează tare pe care şedea şi, printr-o asociaţie de idei, îşi aminti că n-o văzuse niciodată stînd rezemată cînd vorbea cu domnul Harcourt.

— Desigur, cel puţin aşa nădăjduim, domnule Harcourt, răspunse ea.

— Sînt încîntat s-o aud. Sper că intenţionaţi să-l trimiteţi la Harvard. Bill va merge şi el acolo, anul viitor.

— Deocamdată, Alfred şi cu mine ne gîndim că e o şcoală prea costisitoare pentru Willis, vorbi tot ea.

— N-aş zice, ripostă domnul Harcourt. Cheltuieli vor fi oriunde. Îşi atinse buza răsfrîntă cu degetul. Noaptea trecută mi-a venit ideea că v-aş putea fi de oarecare folos în această direcţie. Pe Granville Beane îl trimit în statul Massachusetts. Şi mi-ar face plăcere, un fel de plăcere egoistă, să-l ajut şi pe Willis să meargă la Harvard.

Urmă un moment de tăcere, în care Alfred Wayde îşi scoase un săculeţ de tutun şi foiţe de ţigară din buzunarul de la haină, însă nu vorbi. Atît el, cît şi Willis se uitau la doamna Wayde.

— Sînteţi foarte amabil şi plin de grijă, domnule Harcourt, spuse ea, împreunîndu-şi mîinile în poală cu mişcări calculate. Consider că Alfred şi cu mine sîntem oameni independenţi. O să aibă altă valoare pentru noi dacă reuşim să-l trimitem fără

nici un ajutor din afară și pentru Willis, la fel, sînt sigură, absolut sigură de acest lucru, iar Willis are economiile lui din banii cîștigați pe timpul vacanțelor de vară.

Domnul Harcourt clătină din cap.

— În fine, zise el. Vă respect punctul de vedere. Cu condiția ca Willis să meargă undeva la o facultate. Unde vă gîndiți să-l trimiteți, doamnă Wayde ?

— Nu ne-am hotărît încă, dar reflectăm asupra Universității din Boston.

— Dumnezeule, Cynthia ! exclamă tatăl său după plecarea domnului Harcourt. De ce nu l-ai lăsat pe bătrîn să trimeată băiatul la facultate ?

— Pentru că n-ar fi fost drept Alf. Aș vrea să nu-l mai văd încercînd tot timpul să aranjeze el lucrurile. Sîntem și-așa destul de obligați față de familia Harcourt, pentru că locuim aici, și vreau ca Willis să fie cît mai independent.

În vara aceea, de cîte ori s-a văzut cu Bill și Bess, legăturile dintre ei au rămas aceleași.

Familia Bryson Harcourt l-a invitat de două ori la cină și uneori se mai ducea la ei în după-amiezele de duminică și juca tenis.

Duminicile, după ce venea de la biserică, își făcuse obiceiul să se plimbe pe lîngă pîrîu unde, de cele mai multe ori, se întîlnea cu Bess, cu toate că nici el și nici ea nu puneau la cale pe față acest lucru.

Dar într-o duminică din luna octombrie, imediat după ce începuse facultatea, totul s-a schimbat.

O văzu pe Bess venind către el și, de la distanță, arăta la fel cum o știa, dar cînd ajunse aproape nu mai era aceeași ; peste noapte, Bess devenise o domnișoară distantă și inaccesibilă. Părul ei pîrlit de soare era strîns în creștetul capului și prins în ace, pe nas avea pudră, ceea ce-l făcea să semene mai mult ca oricînd cu nasurile din portretele familiei Harcourt.

— Măi, măi, Willis, pare-ai fi altul, spuse ea. Ai crescut mult.

— Și tu la fel.

— De ce nu ? Doar mă duc la ceaiurile de domnișoare.

— Adevărat ?

— Slavă domnului că nu te mai aud cu „nu zău" ? Și asta e ceva.

— Da, zise el. Și asta e ceva.

Rămase locului măsurîndu-l cu un ochi critic.

— Ți-ai luat un costum nou, nu-i așa? De unde l-ai cumpărat?

— Din oraș.

— Ahaa, se vede. Cum îți place la Universitatea din Boston?

— Am impresia că merge.

Bess se legăna cînd pe un picior, cînd pe altul, mișcîndu-și capul ca și cînd auzea o muzică în depărtare.

— Ai fost un fraier și jumătate că nu te-ai dus la Harvard cînd s-a oferit bunicul să te trimită.

— Harvard nu e cine știe ce mare lucru.

— Nu fi prost. Nimeni nu se duce la Universitatea din Boston.

— Asta-i tot ce știi tu despre ea.

— N-ai arăta așa de rău dac-ai avea alt costum. Ți-aduci aminte cînd îți dădeam voie să mă săruți? Parc-ar fi trecut secole de-atunci, nu-i așa?

— Numai că nu mi-ai dat voie, ci m-ai rugat. Și l-ai rugat și pe Steve Decker.

— Vai, Willis, nu face pe caraghiosul. Oricum, au trecut ani de atunci.

— Nu-i chiar atît de mult.

— Da parc-ar fi. Eram mari nătăfleți. Dacă te-aș mai lăsa acum, te-ai putea gîndi că vreau să mă mărit cu tine, sau mai știu eu ce.

— Nu vreau să mă însor cu nimeni, spuse Willis.

Ea zîmbi legănîndu-și trupul în ritmul melodiei imaginare.

— Tu nu te gîndești decît la muncă, nu-i așa? Mă rog, cred că în situația ta n-ai încotro. Cînd o să termini cu Universitatea ai să poți lucra pentru noi, la uzină.

— Mai sînt și alte locuri unde pot să muncesc.

— Ne-ar place să te avem la fabrică și bunicul spune că avem nevoie de oameni noi.

— Dar Bill nu e bun?

— Auzi drăcie, Bill! răspunse ea și rîse. Trebuie să fie cineva care-i silit să muncească. Arăți încă drăguț, Willis, cînd ești în pădure. Vrei să mă săruți, nu-i așa?

— Nu.

— Ba da, zise Bess făcînd un pas spre el. Ți-o spun eu că vrei.

Îl înfuria gîndul că-i putea citi dorințele și-o îmbrățișă cu brutalitate.

— Vai, nu, Willis, nu, protestă Bess. Dar se lipi de el. Era altfel decît în celelalte dăți cînd o mai sărutase.

— Nu știu de ce-oi fi așa de proastă — dar e bine cu tine aici. Însă numai aici.

Willis nu-i răspunse, ci rămaseră o vreme nemișcați, unul în brațele celuilalt.

— Vezi tu, fiecare venim din altă lume și nu putem schimba nimic, nu-i așa ? zise ea.

Poate c-a fost lucrul cel mai înțelept pe care i l-a spus Bess Harcourt vreodată. De altfel, Bess a fost întotdeauna o fată cu judecată — poate mult mai cu judecată decît el.

Willis a păstrat mereu în inimă un colțișor cald și pentru U.B. — așa cum avea să-i spună mai tîrziu Universității din Boston, deși n-ar fi putut susține că viața de student însemnase mare lucru pentru el. Timp disponibil pentru activitățile din afara programului n-a prea avut, pe de o parte fiindcă a parcurs întreaga materie de absolvire în numai trei ani, iar pe de alta, pentru că trebuia să fie grijuliu cu fiecare cent pe care-l cheltuia. Nici pentru îndeletniciri intelectuale nu avusese cine știe ce timp datorită numărului mare de cursuri pe care le frecventa, cît și faptului că lui îi lipsea baza solidă a unui liceu urmat fără întrerupere.

În cele trei ierni consecutive petrecute la bătrîna U. B., a locuit în timpul săptămînii într-un hol transformat ad-hoc în cameră de dormit, pe care-l găsise maică-sa într-o locuință de pe Pinckney Street, cocoțată pe dealul Beacon. Micul dejun și cina le mînca la o pensiune de pe Joy Street, care funcționa grație celor cîțiva funcționari administrativi și studenți de la facultatea de drept, abonați la ea.

Boston era un oraș frumos și cu veche tradiție, presărat cu tot felul de monumente istorice și muzee de artă, dar el n-avea bani să mănînce o masă copioasă la un restaurant sau să meargă la un spectacol de teatru, decît foarte rar, și numai la balconul doi. Oricum, era silit să-și petreacă serile învățînd.

Dacă-și însușise unele rafinamente prin observarea atentă a celor din jur, o făcuse la moșia lui Harcourt și nu la U.B.

Domnul Harcourt era un model demn de copiat ; Willis n-a uitat niciodată remarca făcută de Bess în legătură cu hainele lui în toamna cînd începuse facultatea. Nu i-au scăpat din vedere nici felul de a se îmbrăca şi comportarea lui Bill şi a prietenilor lui şi, într-o zi, i-a venit ideea să meargă în Piaţa Harvard din Cambridge să-şi cumpere ceva haine de ocazie. Înainte de vacanţe, studenţii ajunşi cu banii pe drojdie îşi vindeau costume aproape noi, iar Willis dăduse peste un croitor pe Anderson Street, care făcea modificări la un preţ de nimic. Spre sfîrşitul celei de-a treia ierni în Boston, Willis îşi încropise un rînd de haine închise, de seară, două costume bune, altul mai de purtare şi două perechi de pantaloni albi de flanelă. În plus, mai făcuse rost şi de cîteva cărţi din editura „Everyman" şi de o maşină de scris U.B. îi asigurase o pregătire universală, lucru pe care nu l-a uitat niciodată şi i-a purtat veşnic un colţişor cald în inimă.

De-abia mai tîrziu şi-a dat seama cîte alte lucruri mai învăţase. Pînă la terminarea facultăţii cunoştea o sumedenie de amănunte în legătură cu uzina şi cu familia Harcourt. Pe-aceştia, îi vedea des la sfîrşitul săptămînii, iar în vacanţe, îl invitau cel puţin la una din petrecerile date de ei. Iarna, însă, parcă uitau cu totul de existenţa lui în Boston, dar pentru asta Willis nu i-a învinuit niciodată.

Nici faptul că pînă în luna martie, din ultimul său an la U.B. nu intrase încă în casa lui Henry Harcourt de pe Commonwealth Avenue nu i s-a părut ciudat, decît numai în perspectiva anilor.

Bătrînul Harcourt s-a arătat oarecum mirat de acest lucru la unul din prînzurile de duminică de la reşedinţă, unde erau şi ei invitaţi — aşa cum se-ntîmpla cam o dată pe lună cu familia Wayde.

Prînzurile acelea de duminică i-au rămas în amintire ca un fel de tipar — cu muşchiul de vacă adus pe tavă, îngheţata cu frişcă preparată din smîntîna proaspătă de la moşie şi cu sos de şocolată servit în sosiere de argint, apoi cafeaua neagră, aburită, în ceşti albastre de porţelan decorate cu spice de orez, şi servită în bibliotecă.

— Cînd te întorci la Boston, Willis ? îl întrebase domnul Harcourt.

îi răspunse informîndu-l că în fiecare luni pleacă cu un tren foarte de dimineaţă ca să poată prinde cursul de la ora nouă.

— Nu ştiu cum de nu m-am gîndit la asta mai înainte, zise domnul Harcourt. Dacă vrei să fii dus duminică seara cu maşina, anunţă-mă oricînd, Willis. Şi mai e ceva ciudat. Nu te vedem niciodată în Boston, nu-i aşa ? Marţi seara vom fi cu toţii acasă. De ce n-ai veni pe la ora şapte, la cină ?

— Mulţumesc, *sir*. Mi-ar face multă plăcere.

— E foarte drăguţ costumul pe care-l porţi, Willis, continuă bătrînul. Mi-a plăcut întotdeauna un costum bine croit. Ezită o clipă. Nu-ţi da osteneala să te îmbraci în mod special pentru marţi, Willis. Eu am s-o fac, pentru că aşa mi-e obiceiul.

Willis s-a stăpînit pe cît a putut să nu-i spună că avea şi el haine de seară şi că nimic pe lume nu l-ar fi putut opri să nu le pună în seara aceea.

Marţi seara, o porni prin zăpada înmuiată spre Commonwealth Avenue ; în drumul lui, casele din cărămidă aparentă de pe Beacon Hill, cu frontoane arcuite stil Bulfinch, şi lumina îmbietoare care se strecura firavă printre storurile lăsate ale ferestrelor, vorbeau despre o viaţă pe care Willis n-o cunoscuse niciodată. Cînd ajunse în Commonwealth Avenue, luminile de pe stradă — sfere gălbui ce spintecau întunericul — făceau ca toate casele să pară nefiresc de mari, iar cea a domnului Henry Harcourt nu se deosebea, ca proporţii, cu nimic de celelalte. Uşile, cu geamuri apărate de grilaje de fier, dădeau într-un vestibul pardosit cu pătrăţele de marmoră. Printr-o a doua uşă, tot cu geamuri, a putut să vadă un hol imens, cu oglinzi franţuzeşti şi pardosit tot cu marmoră.

— Bună seara, domnule Willis, îl întîmpină Selwyn. Mă tem că domnul şi doamna Harcourt n-au coborît încă, dar dacă aşteptaţi sus, sînt sigur că-n cîteva minute vor fi cu dumneavoastră.

— Unde anume sus ? întrebă Willis.

— Uitasem că nu cunoaşteţi drumul pe aici. Aveţi cravata o idee cam strîmbă. Îmi daţi voie să v-o îndrept ?

— Pare-se că nu am îndemînare la înnodatul cravatelor.

— Asta vine o dată cu practica. Arătaţi bine în haine de seară. Ceea ce nu se întîmplă cu oricine. Îmi permiteţi să vă dau o idee, domnule Willis ?

— E ceva în neregulă ?

— N-aş spune în neregulă. Dar, în locul dumneavoastră, n-aş purta batista scoasă afară din buzunarul de sus al hainei. Domnul Harcourt niciodată n-o poartă aşa şi nici domnul Bill. Domnul Bill şi domnişoara Bess vor fi şi dînşii cu noi astăseară — doar familia. Vă rog să mă urmaţi, domnule Willis.

Sus, din capătul scării, se deschidea un alt hol mare, cu o sufragerie în stînga şi un salon spaţios în partea dreaptă. Lemnăria şi pereţii salonului erau proaspăt vopsiţi într-un verde şters, la ferestre erau trase draperii galbene din mătase grea, şi toată tapiţeria mobilei arăta nouă-nouţă.

— Într-un minut vor fi jos, *sir*, îl asigură Selwyn. Cred că s-a auzit soneria. Trebuie să fie domnişoara Bess şi domnul Bill.

Nu trecu mult şi Willis le auzi glasurile în holul de jos.

— Sal'tare, Selwyn, zise Bill. Cum o mai duci ?

— Bună, Selwyn, spuse Bess.

— Ei drăcia dracului ! vorbi iară Bill. Bătrînul a schimbat casa din temelii.

Apoi, îi auzi pe amîndoi suind în fugă scările.

— Salve, Willis, îl salută Bill.

— Măi, măi, Willis ! exclamă Bess. Lasă-mă să te privesc. Pari cu totul altul !

Acelaşi lucru se putea spune şi despre Bess — aşa cum arăta în seara aceea. Avea o rochie de un albastru strălucitor, cu umerii descoperiţi şi obrajii proaspeţi şi rumeni, după frigul de afară.

— Nici eu nu te-aş fi recunoscut, răspunse Willis. Asta zic şi eu rochie — nu glumă.

— Ce-i aşa mare lucru de capul ei, se amestecă Bill şi rîse.

— Hai, terminaţi o dată, îi domoli Bess. Auziţi-i că vin.

Willis era destul de mare ca să aprecieze farmecul tinereţii şi şi-a dat seama că apariţia lor nu putea decît să-i încînte pe domnul şi doamna Harcourt.

El, Bill și Bess de-abia ieșiseră din găoacea adolescenței așa că timpul nu avusese cînd să-și imprime urmele lui adînci pe chipurile lor.

Așa cum o păstra Willis în amintire, Bess Harcourt nu arătase niciodată atît de frumoasă ca în seara aceea.

— Cît de drăguți sînteți toți trei, exclamă doamna Harcourt în vreme ce bătrînul Harcourt îi examina ca pe-o pictură de curînd achiziționată.

— Da, ai perfectă dreptate, Harriet, încuviință el. Bess, nu-l săruți pe bătrînul tău bunic ? Willis, e plăcut să te vedem în Boston, iar tu Bill, m-am temut c-o să fii reținut la club, în seara asta.

— Va trebui să plec imediat după masă, *sir*.

— Bine, bine, zise bătrînul Harcourt. N-am avut timp să-ți spun, dar m-a încîntat vestea — deși, m-așteptam la ea.

Willis nu știa despre ce era vorba, dar Bess îi zîmbea ca și cînd se-nțelegea de la sine că e în temă.

Domnul Harcourt își frecă mîinile și spuse :

— Un mod plăcut de-a încheia o zi plină de treburi. Azi după masă m-am repezit pînă la Cohasset să mă-ntîlnesc cu verișoara ta Eldridge, Bess, pe urmă, în drum spre casă, am luat un ceai la verișoara ta Lilian, ceea ce a meritat toată osteneala.

— Știam că nu le ai la inimă, observă Bess.

— Ei bine, nu puteți ghici ce m-a mînat spre ele ? întrebă Harcourt.

— Ai vrut să le cumperi acțiunile ? sugeră Bill.

Chipul bătrînului se încreți într-un zîmbet dintre cele mai generoase întîlnite la el.

— Întocmai.

— Pentru ce-ai nevoie de ele ? N-ai destule ? îl chestionă Bill.

— Poate că da, însă voia să pună mîna pe ele vărul tău Roger și cînd Roger vrea ceva... Dar nu-și duse ideea pînă la capăt. Iată-l și pe Selwyn. Ești destul de mare acum ca să bei un sherry, nu-i așa, Bess ?

Willis fu mirat să observe că domnul Harcourt nu se uita la Bess ci la el, cînd puse întrebarea ; dar într-o clipă își întoarse privirea în altă parte. Pentru el era o mîndrie că i se îngăduise să fie martor la mica bîrfă familiară și știa că toată

treaba asta avea un tîlc anume. Cînd era vorba de manevrarea oamenilor, Henry Harcourt nu scăpa nimic din vedere.

Imediat după terminarea mesei, Bill a plecat, scuzîndu-se că trebuie să se întoarcă la Cambridge. Mai spuse că s-a bucurat mult să-l revadă pe Willis și merse într-atît de departe încît îl și invită să vină într-una din zile la Cambridge. Cînd își strînseră mîna, Willis l-a surprins pe domnul Harcourt urmărindu-i cu o privire cam abătută, dar nu rosti nimic pînă nu se închise ușa de la intrare.

— Pentru Bill toate lucrurile se rezolvă aproape de la sine, vorbi el. Și e o pacoste să treci prin viață așa de ușor.

— Vrei să spui că ne-am născut în puf, nu ? sări Bess. Mișcă din cap plină de neastîmpăr și Willis îi putu urmări profilul ascuțit și încordat, care semăna cu al bătrînului Harcourt. Mă rog, n-ai de ce să ne condamni. Nu este vina noastră, așa e ?

— Nu, nu e vina voastră, Bess, răspunse Harcourt.

— Afară de asta, și dumneata tot bogat te-ai pomenit pe lume, nu ?

— Se-nțelege că da. E un lucru pe care m-am străduit într-una să nu-l uit și bagă de seamă să nu-l uiți nici tu, Bess.

— În regulă, zise Bess, dar m-am săturat să mi se pomenească într-una de profituri.

Domnul Harcourt apucă foarfeca de trabucuri de pe măsuța joasă de cafea și reteză vîrful havanei.

— Trăim într-o lume aspră, Bess, în care mișună o sumedenie de oameni mîrșavi. Nu strică să ții minte ceea ce ești, deși e simplu să pretinzi că ești cu totul altceva. Cel puțin asta e constatarea mea.

Familia Bryson Harcourt locuia la o distanță de numai cîteva străzi, pe partea unde curgea rîul, în Beacon Street. Cînd Bess anunță că sosise vremea să plece acasă, era firesc, ca Willis să ceară permisiunea s-o însoțească. La plecare, doamna Harcourt l-a invitat să mai vină negreșit, adăugînd că, oricum, se vor vedea în curînd la moșie.

— Mă tem, Willis, că nu ne-am purtat așa cum se cuvine cu un oaspete, remarcă domnul Harcourt, dar poate că tu nici nu ești un oaspete.

— Firește că nu e, completă Bess.

Era îmbrăcată într-un palton gri, din blană de veveriță și, o dată ajunși în stradă, după ce ușile cu geamuri și grilaje de

fier s-au închis în urma lor, părea o străină, pînă cînd, brusc, s-a agăţat de braţul lui.

— E ciudat să te văd aici, spuse ea. Fără glumă, arăţi tare drăguţ, aici în Boston.

— Cum îţi închipuiai c-o s-arăt ?

— Nu ştiu. Poate mai rău decît în realitate. Dar tu, cum te-aşteptai s-arăt ?

— Nu m-am gîndit la asta, pentru că nu ştiam c-o să vii.

— Trebuie să venim ori de cîte ori ne cheamă. Nu poţi şti niciodată ce va spune bunicul, nu-i aşa ? Cînd îl văd cum urmăreşte pe fiecare simt că mă trec fiorii. Astăseară te urmărea pe tine.

— Adevărat ?

— Sigur că da. Doar ştii şi tu asta.

Willis nu răspunse.

— Sînt bucuroasă că te-am văzut. Şi nu credeam că o să fiu. Dar ţie, ţi-a părut bine să mă întîlneşti ?

— Cred că da.

— Fireşte că da. Te-ai uitat tot timpul la mine. Aici nu te porţi ca la ţară.

— Nici tu.

— Se-nţelege că nu. Şi de ce-aş face-o, mă rog ? Bill va fi primit în clubul A.D. [1] Despre asta vorbeam astă-seară.

— Ce-nseamnă Clubul A.D. ?

— Asta arată că habar n-ai de nimic, deşi vrei să pari că le ştii pe toate. Ce faci în Boston ?

— Mă duc la U.B. şi învăţ.

— Dar trebuie să cunoşti şi ceva fete.

— N-am timp de-aşa ceva.

— Asta nu-i adevărat. Pe Winnie Decker ai timp s-o întîlneşti sîmbătă de sîmbătă.

— Cine ţi-a spus ?

— Steve Decker, se-nţelege. Îl văd la ceaiuri. E şi el pe listă.

— Pe care listă ?

— Lasă, asta n-are importanţă. Trebuie c-o duci prost cu banii dacă n-o ai decît pe Winnie Decker.

N-au mers decît puţin prin noaptea aceea întunecată ; au apucat-o mai întîi pe Commonwealth Avenue, au luat-o pe urmă la dreapta pe Clarendon Street, au traversat Malborough

---

[1] Amateur Dramatic Club — clubul actorilor amatori.

şi apoi, drept înainte pe Beacon Street, unde vîntul începuse să bată în rafale.

— Am ajuns, anunţă Bess.

S-a oprit în pragul uneia dintre clădirile acelea de piatră înnegrită, care şi astăzi stăruiau în amintirile lui Willis drept cele mai reci şi mai respingătoare case din cîte i-a fost dat să vadă pe unde a trecut.

— Ai putea să intri un minut, îl invită ea. Nu e nimeni acasă.

În hol era lumină, dar Bess aprinse becurile şi într-o cămăruţă de la intrare, care, probabil, se numise garderobă pe vremea cînd se clădise casa.

— Îţi mulţumesc că m-ai condus, zise ea.

Apoi, poate fără să ştie cînd şi cum, s-au trezit unul în braţele celuilalt.

— Sînt o proastă şi jumătate, şopti Bess. Of, Doamne, tare-aş fi vrut să fie totul altfel.

VI

WILLIS a recunoscut întotdeauna că îndrăzneala şi iniţiativa i s-au dezvoltat mai tîrziu decît la alţi tineri. Răbdarea lui înnăscută, îmbinată cu un soi de modestie, l-au ţinut în frîu şi nu i-au dat pas să-şi facă loc cu coatele într-un fel supărător.

Poate că prin această maturizare înceată se explică şi de ce în verile cît a lucrat la uzină nu a stîrnit nici o vîlvă în jurul lui ; dar mai tîrziu, tot felul de oameni şi-l aminteau. Bill Harcourt şi Steve Decker, care fuseseră trimişi în fabrică să se iniţieze în ale comerţului în aceeaşi perioadă cu el, îşi făuriseră fiecare propria lui imagine despre Willis. Cînd s-a retras din activitate, domnul Henry Hewett a mai îmbogăţit acest por-

tret, ca şi domnul Briggs, care însă era tare cătrănit după ce Bryson Harcout îi acceptase demisia.

Era de datoria domnişoarei Minton — secretara — să-i ţină minte pe toţi, ori Willis era înalt şi frumos şi avea un păr bogat şi blond deşi mereu cam netuns ; dar unele fete de la birou spuneau că le-ar plăcea să-şi plimbe degetele prin părul lui. Apoi Willis era foarte comunicativ, fără să întreacă măsura bunei cuviinţe, aşa cum făcea uneori Bill Harcourt.

Deseori, domnul Hewett spunea c-ar fi putut da multe în vileag din tot ce se-ntîmpla pe vremea aceea în uzină, dacă nu l-ar fi reţinut bunul simţ.

Henry Harcourt avea necazurile lui cu Bryson, iar Roger Harcourt încerca veşnic să bage fitile, abia aşteptînd să închidă bătrînul ochii ca să poată, în sfîrşit, să se vîre şi el în treburile de conducere ; în schimb, pe Bill nu-l prea interesa fabrica.

Domnul Hewett fusese de-a dreptul uluit să-l audă pe H.H. declarîndu-i o dată că dacă s-ar mai ocupa cîţiva ani de Willis, ar scoate din el un cadru de conducere. Era ştiut că bătrînul H.H. îşi făureşte tot felul de planuri, totuşi Hewett nu înţelegea ce-a văzut el la unul ca Willis. E drept că băiatul era foarte muncitor şi cu o purtare aleasă, însă pe vremea aceea. Willis nu era înfipt şi nu lovea cu coatele ca să se afirme.

Cum pe atunci domnul Briggs s-a aflat mai aproape de „linia de foc" în calitate de şef al serviciului comercial, el a colaborat mult mai strîns cu H.H. în ultimii ani ai acestuia, decît oricînd înainte. În ciuda vîrstei lui înaintate. H.H. avea o minte de două ori mai tînără decît a lui Bryson.

Era veşnic preocupat cum să lărgească linia de producţie a uzinei şi, cu toată opoziţia familiei, nu se temea să investească bani în încercări de acest gen. El îşi dădea seama că într-o eră de dezvoltare ca aceea de după anul 1920, inerţia însemna faliment. Şi îl chema într-una pe Briggs la consfătuirile pe care le avea cu Alfred Wayde. Poate că Alfred Wayde nu făcea o impresie grozavă, dar îmbunătăţise sensibil licenţa Klaus, perfecţionase întregul proces tehnologic, fără a mai vorbi de maşinile care scoteau acum şase tipuri de carcase. Fabrica Harcourt era pe cale să pună la punct o linie de producţie capabilă să răspundă oricărei cerinţe industriale ; se cerea numai timp. Iar dacă s-ar fi aplicat numai planurile de extindere care se preconizau, uzina Harcourt ar fi devenit ciolanul cel

mai dulce dintre toate. Alfred Wayde stăpînea pe deplin meşteşugul curelelor de transmisie, dar nimeni n-ar fi putut bănui atunci că şi feciorul lui, Willis, nu era departe de el.

Willis era cu totul străin de sforile care se trăgeau sus de tot, la conducerea uzinei, în vara care a urmat după absolvirea facultăţii. El împreună cu Bill Harcourt şi cu Steve Decker făceau lucrări mărunte pe la serviciul comercial şi tot felul de comisioane, aşa că domnii Henry şi Bryson Harcourt, Hewett şi Briggs, pentru el nu erau decît nişte figuri vagi. Cu toate acestea, se ştia că există o neconcordanţă de idei şi că înainte ca bătrînul H.H. să pună la cale extinderea uzinei, aceasta fusese o afacere familială comodă, care plătea dividende mai mult decît mulţumitoare. Bryson nu putea să priceapă de ce n-ar rămîne totul la fel, iar Willis a avut o dată ocazia să surprindă în plin divergenţa de opinii dintre bătrînul Harcourt şi Bryson.

Toată luna iulie, el şi Bill lucraseră la serviciul comercial, ajutîndu-l pe unul din noii adjuncţi — un oarecare domn Harrow — la întocmirea pliantelor în care se prezentau în fotografii şi imagini secţionate noile curele de transmisie fabricate de uzina Harcourt.

În acea după amiază, Harrow — importat nu de mult din New York — scria scurte descrieri ale unor produse Harcourt, pe care Willis şi Bill le pregăteau în ciornă iar el le pieptăna şi le dădea forma definitivă.

Amîndoi erau în cămaşă şi şedeau alături la o masă, sus la serviciul comercial.

— Ascultă, îi spuse Bill, uite-un produs nou.

— Care ?

— Îi spune „Inimă de stejar“. N-am auzit niciodată de el.

— E cureaua de transmisie de utilitate generală, îl lămuri Willis.

În sinea lui, se gîndi însă că s-ar fi cuvenit ca Bill să ştie pînă acum că acesta era unul dintre produsele cele mai rezistente, realizate în uzina Harcourt. Fibrele de cauciuc erau în aşa fel întreţesute, încît separarea inserţiei de pînză fusese complet eliminată.

— Dar ce-i aia „inserţia de pînză“ ? întrebă Bill.

Era greu să facă şi treaba lui şi pe-a lui Bill în acelaşi timp, însă, cum ştia o mulţime de amănunte în legătură cu produsul denumit „Inimă de stejar“, începu să-i dea explicaţii ;

dar chiar atunci, domnul Briggs deschise ușa de la biroul său din colț. Și el era tot în cămașă, numai că gulerul scrobit își pierduse complet apretul. Ținea în mînă un formular de contracte, acoperit cu cifre.

— Willis, poți să-ntrerupi o clipă treaba de-aici ? întrebă el. Cureaua de la pantaloni îi tăia abdomenul drept în două și, ca de obicei, era grăbit și vorbea tare ca și cînd se adresa agenților comerciali din subordinea lui.

— Da, *sir*, îi răspunse Willis.

— Du asta jos la biroul domnului Harcourt, îi porunci el dar imediat îl zări pe Bill Harcourt și-și înmuie glasul. Nu te superi că ți-l răpesc pe Willis pentru un minut, două, nu-i așa Bill ?

Bill își împreună mîinile și le duse la ceafă, rîzînd.

— A, nu, cu condiția să vină înapoi.

Domnul Briggs hohoti cu poftă.

— Asta-i splendid, zise el. Asta-i splendid. Ai treabă astăzi, nu glumă, nu-i așa Bill ?

— Sînt înglodat pînă peste cap, răspunse acesta.

Domnul Briggs rîse din nou.

— Asta-i splendid. Domnul Harrow mi-a arătat textul pe care l-ai scris despre produsul „Harcourt Vulcanoid". E plin de avînt. Ia asta, Willis, și șterge-o.

Clădirea birourilor administrative, care arătase cîndva semeață, începuse să pară înghesuită și nelalocul ei. Secția „inventare" se mutase în altă parte și în locul ei se instala cea a inginerilor. Dulgherii ridicau paravane provizorii pentru birourile celor doi ingineri proaspăt angajați de tatăl său, pe care Willis îl zări fumîndu-și pipa, aplecat peste planșeta de desen, fără să ia în seamă loviturile de ciocane ale dulgherilor. La etajul de jos, Willis găsi o atmosferă mai liniștită. Acolo mai stăruia iluzia reședinței federale, iar ușa de la biroul domnului Harcourt era ca de obicei deschisă. Cu toate că domnul Harcourt nu se dezbrăca niciodată de haină, reușea să arate proaspăt chiar și în toiul verii. Ședea pe scaunul rotativ și lumina care venea prin fereastra din spatele lui Willis îl făcea să arate întunecat la față ; dar numai pînă în clipa cînd se roti ușor într-o parte. Bryson Harcourt își trăsese un scaun în colțul biroului și avea lumina drept în față.

— Vreau să-mi spui numai ce naiba se va-ntîmpla aici pînă la urmă ? întreba el.

Arcurile scaunului scîrțîiră strident cînd domnul Harcourt se lăsă comod pe speteaza lui.

— Am mai vorbit despre asta, răspunse el. De fapt, pînă la urmă va deveni problema ta.

— Tată, insistă Bryson. Aş vrea să-ncerci să priveşti acest lucru din punctul meu de vedere.

— Iertaţi-mă, *sir*, se amestecă Willis. Domnul Briggs v-a trimis acest formular.

— În regulă, zise bătrînul Harcourt. Mulţumesc Willis.

În timp ce Willis traversă încăperea şi puse hîrtia pe birou, amîndoi îl priviră stînjeniţi.

— Ei, Willis, vorbi Bryson pe un ton prietenos, cum se descurcă Bill sus ? Faţada îşi reluase rolul de paravan.

— Se descurcă bine, *sir*.

Era una dintre acele scene care-ţi rămîn în amintire numai datorită întîmplărilor ce i-au urmat.

Bryson nu era vinovat că nu moştenise abilitatea tatălui său. O parte din H.H. era tot atît de învechită ca şi Locomobilul condus de Patrick, dar cu toate astea, Willis era convins că dacă ar fi trăit şi astăzi, Henry Harcourt s-ar fi descurcat de minune.

În aceeaşi după amiază, cînd sirena şuieră de ora cinci, tatăl lui l-a întrebat dacă nu vrea să-l ducă acasă cu maşina. Avea tot Fordul acela — tip T. Aripile erau zgîriate şi strîmbe, şasiul scîrţîia din toate mădularele, în schimb, motorul mergea ca un ceasornic.

— E rîsul dracului să conduci tinicheaua asta în decorul de-aici, dar merge strună, spuse Alfred Wayde cînd intrară pe aleea ce ducea spre reşedinţă.

— E şi normal să meargă. Cînd te caută omul o desfaci în bucăţi şi o faci la loc, zise Willis.

— Ascultă aici, lucrezi sus cu junele Bill. E bun la ceva ?

— Se descurcă bine.

— Pe dracu, ştii doar că nu-i aşa. Dar asta nu-nseamnă că nu-i un puşti destul de simpatic. Mi-ar plăcea, Willis, să nu te mai văd învîrtindu-te într-una pe lîngă toţi ăia din neamul lui Harcourt. Pare-mi-se că ţi-au intrat gărgăuni în cap.

— Ce fel de gărgăuni ?

Alfred Wayde rîse zgomotos.

— Cum ar fi, de pildă, s-ajungi să iei de nevastă pe fata patronului, dar tu, de fapt, nu vrei să te-nsori cu fata nici unui patron.

Willis simţi cum îi năvăleşte sîngele în obraz. Fordul se oprise pe alee, în dreptul casei din grădină, dar Alfred Wayde rămase cu mîinile pe volan.

— Nu ştiu cum a putut să-ţi vină o idee ca asta, îi riposta Willis. Nu mă gîndesc să mă-nsor cu nimeni.

Alfred Wayde pufni pe nas :

— Ia ascultă fiule, nu-ţi lua un aer ca şi cum ai fi fost spionat de mine. Vreau să-ţi spun numai că sînt unele lucruri care mă-ngrijorează la tine, Willis. Ascultă-mă puţin. Nici un bărbat nu se gîndeşte serios la însurătoare. Asta o face pe nepusă masă, cînd ajunge la o vîrstă de. Dar, Dumnezeule, n-am de gînd să-ţi ţin o predică. Cînd eram tînăr ca tine, îmi plăceau fetele. Se-ntîmpla să fiu încurcat cu cîte patru şi cinci deodată, dar pe nici una n-am luat-o în serios pînă n-am întîlnit-o pe maică-ta, în Topeka, şi-atunci am făcut-o, aşa cum îţi spuneam. Ei drace, dar nu vreau să ţin o prelegere.

Pe fruntea lui Alfred Wayde apăruseră broboane de sudoare şi se şterse pe faţă cu dosul mînecii.

— Mi-ar plăcea, Willis, să bei cîte un păhărel cînd şi cînd, să faci tărăboi şi să umbli cu fete — vreau să spun cu fete de nasul tău, nu cu Bess.

Willis îşi drese glasul.

— De pildă, ce fel de fete, tată ?

— Ei, drăcia naibii, doar nu-i de datoria mea să ţi le-aleg. Mă gîndesc la fete cu reacţie reciprocă.

— Fete cu reacţie reciprocă ? repetă Willis după el.

— Stai niţel, Willis, am folosit un termen tehnic, dar vreau să spun fete care să-ţi dea în schimb exact ce le dai tu. Nu cu d-alea care te lasă cu buza umflată. Ţi-aduci aminte de şarlatanii din Arizona care-şi luau partea leului şi se cărau ?

— Da, mi-aduc, dar nu văd ce legătură au cu ce vorbim noi.

Alfred Wayde îşi şterse din nou faţa cu mîneca.

— Pe dumnezeul meu dacă nu-mi doresc cîte o dată să fi rămas în Arizona. Ai fi fost altul, fiule. Un şarlatan tot îţi mai lasă ceva, dar cînd eram în Arizona unul din ei s-a cărat cu o hîrtie de cinci dolari de-a mea şi m-a lăsat cu ochii la

stele. Fetele cu reacție reciprocă se poartă mai omenește. Doar n-oi fi vrînd, Willis, s-o sfîrșești cu o vacă bună de muls.

Willis rîse, dar cînd văzu chipul tatălui său se căi.

— Nu mă pricep să țin logosuri, continuă Alfred Wayde. Vreau să-ți spun numai c-ar trebui să umbli cu fete din același aluat ca și tine. În loc de asta, tu alergi după Bess și după altele din Boston, și-ți calci de zor nădragii în bucătărie. Ar fi cazul să mergi în oraș, să tragi cîteva păhărele pe gît și să cunoști fete ca lumea.

— Ce fel de fete ? întrebă Willis.

Era cald în Ford și lăcustele de prin copaci bîzîiau ca un ceainic clocotit.

— Mă rog, ca început, ai putea s-o inviți la cinema pe Mazie Minton, secretara. E-o fată drăguță.

— Dar e prea bătrînă, protestă Willis.

— Atunci, vreo puștoaică din fostele tale colege de liceu. Orașul e plin de fete drăguțe.

— Uite, zise Willis, în parte înțeleg cam ce vrei să spui, dar nu prea am timp.

Alfred Wayde își întoarse încet capul și se holbă la el. Purta o cămașă de lucru, de culoare albastră, fără cravată la gît. Pantalonii îi atîrnau ca niște burlane, plini de pete, și cu oricît săpun s-ar fi spălat pe mîini, uleiul impregnat în piele tot nu-l putea scoate niciodată complet.

— Cum adică nu prea ai timp ?

Willis deveni dintr-o dată conștient de haina lui îngrijită și de cravata de la gît și se simți stingher.

— Am lucrat destul de mult, bîigui el. Am absolvit facultatea în trei ani, știi asta, și am muncit vară de vară.

— Ei drace, sări Alfred Wayde, cînd eram student, în vacanțe munceam cîte douăsprezece ore pe zi la benzinărie, dar noaptea eram plin de foc și stingeam fetele. Mie nu mi-a păsat de nimic. Dar cu tine, să-ți spun eu care-i necazul.

Alfred Wayde fornăi pe nas și se uită prin parbrizul mașinii de parcă ar fi condus o locomotivă.

— Tu încerci să fii ce nu ești, spuse el. Bagă de seamă, Willis, te căznești într-una să fii ce nu ești, și pînă la urmă ajungi un porc de cîine. Nici nu poți altfel dacă trăiești din munca altora.

— Nu te-nțeleg. Pe cuvîntul meu că nu te-nțeleg, se apără Willis.

Alfred Wayde îşi mişcă trupul greoi şi se propti cu coatele în volanul de lemn al maşinii.

— Ascultă măi băiete. Oamenii se împart în două — unii care produc şi alţii care trăiesc din ce produc ceilalţi. Mie, poate că nu-mi face pielea multe parale, dar am dus o viaţă destul de fericită pentru că sînt în stare să realizez ceva. În blestemata aia de uzină, nu e lucru făcut de alţii pe care să nu-l pot face şi eu, şi asta o ştiu şi ei, măi băiete. Poate că tu o să trăieşti din munca altora şi chiar de s-o-ntîmpla aşa, nu-ţi fura singur căciula. S-ar putea s-ajungi şi tu un Harcourt. Nu ştiu. Dar ca el n-ai să fii niciodată.

Era mult tîlc în ce-i spusese taică-său, lucru de care Willis şi-a dat seama încă de pe atunci. De fapt, asculta străvechea teorie a relaţiilor dintre patron şi muncitori, o definiţie a prăpastiei care i-a separat de cînd lumea pe cei ce produc de cei care profită ; fireşte că tatăl lui avusese dreptate, dar Willis nu şi-a putut tălmăci gîndurile decît într-o întrebare stîngace :

— Dar tu îl apreciezi pe domnul Harcourt, nu, tată ?

— Ei drace, sigur că da. Toate mădularele din care se mişcă sînt unse. El ştie cine e şi treaba merge — dar asta nu schimbă cu nimic lucrurile : el trăieşte tot de pe urma mea.

— Nu zic nu, dar şi tu trăieşti de pe urma lui, nu-i aşa ?

— Fie, răspunse Alfred Wayde. Trebuie să existe întotdeauna şi un patron în biroul din faţă. Eu îţi spun numai să nu împingi lucrurile prea departe, Willis, pentru că altfel, pînă la urmă ajungi un porc de cîine.

Alfred Wayde fusese întotdeauna un realist care spunea lucrurilor pe nume. Vorbind despre membrii familiei Harcourt îi redusese la nişte noţiuni simple, aşa cum putea s-o facă şi cînd explica un proces tehnologic complicat.

— Cîteodată îmi zic că nu trebuia să te fi adus aici. Pe cinstea mea că trebuia să rămînem în vest. A cam sosit timpul s-o pornim iarăşi la drum, dar Harcourt a pus gheara pe noi, Dumnezeule ; numai că nici el nu va trăi cît lumea.

Alfred Wayde se trase de la volan şi deschise cu piciorul portiera maşinii.

— Cam asta-i tot ce-aveam să-ţi spun, Willis, şi-acum, o să trag o duşcă de rachiu de secară şi-ar fi cazul să faci şi tu la fel, dar ţine minte ce am vorbit. Caută-ţi nişte fete cu reacţie reciprocă.

Tocmai cînd coborau din mașină, Cynthia Wayde deschise ușa de la intrare.

— Ce tot ați sporovăit amîndoi acolo, în soare ?, întrebă ea.

— I-am spus cîteva adevăruri lui Willis și-acum o să-i dau ceva de băut, răspunse Alfred Wayde.

— Vai, Alf, dar știi că Willis nu bea.

— E timpul să-nceapă.

— Bine, dar Willis nu e ca tine, Alf, spuse doamna Wayde, rămasă în vestiar în fața lui Willis, în vreme ce Alfred Wayde se dusese după pahare și băutură. Willis, mi-ar plăcea să cunoști niște fete drăguțe.

— Ei comedia dracului, sări Willis, și tu vrei asta ? Fete cu reacție reciprocă, nu d-alea care se cară și te lasă cu buza umflată ?

Dar n-a mai trebuit să-i explice ce se-nțelege prin fete cu reacție reciprocă, deoarece din hol se auzi telefonul sunînd.

— Mă duc eu, se oferi Willis.

La telefon era Bess Harcourt.

— Tu ești, Willis ? vorbi ea. Ce-ai zice să treci pe la noi după cină ? Familia e plecată pe litoral, toți în afară de mine, iar tata a uitat ușa deschisă la dulapul cu băuturi. Dacă vii, putem bea whisky.

— Cum să nu, mulțumesc, răspunse Willis, și în ciuda muncii de peste zi, nu mai simți nici o oboseală. Mi-ar face multă plăcere...

Poate că în unele privințe, Bess era și ea o fată cu reacție reciprocă.

Bess îl aștepta afară, pe alee. Casa construită de Bryson Harcourt din cărămidă aparentă, în stil georgian, nu purta încă pecetea tradiției și în ochii lui Willis arăta mai degrabă ca un club sportiv cu terenul ei de tenis și bazinul de înot. Pe cer, mai stăruia ultima undă de lumină și toată seara aceea i-a rămas în amintire ca un fel de vis plin de dorințe pe care ar fi vrut să și le vadă împlinite. Ca și casa, Bess, îmbrăcată într-o rochiță răcoroasă de mătase, făcea parte din același vis — iar Willis se simțea tot atît de aproape de ea ca și de locurile înconjurătoare. În realitate, se cunoșteau unul pe celălalt mai bine decît cunoșteau pe oricine altcineva. Și totuși, Willis nu putea să prevadă niciodată dacă în clipa cînd o va întîlni Bess va fi politicoasă sau brutală cu el. În noaptea aceea, părea aproape timidă.

— Astă seară mă simt îngrozitor de părăsită, îi spuse ea. În casă e prea cald. Hai să mergem să ne așezăm lîngă bazinul de înot. Ai fost grozav de drăguț c-ai venit, Willis.

— Întotdeauna vin cînd mă chemi.

— Da, zise ea. Știu asta.

Bazinul se afla lîngă pădure și în apa lui se reflecta lumina tot mai stinsă de pe cer. Casa era destul de departe, așa că nu putea să-i vadă nimeni și probabil că în sinea lor știau că tocmai de aceea veniseră aici.

— Dacă te simți părăsită, de ce nu te-ai dus cu familia ta pe litoral ? o întrebă Willis.

— Știi perfect de bine de ce, răspunse Bess și rîse. Nu ți se-ntîmplă uneori să-mi duci lipsa ?

— Uneori da.

— E plăcut să ții un păcat în ascuns și tu ești păcatul meu tăinuit. Dar mă rog, ce mai aștepți ?

Bess se oprise la un capăt al bazinului, unde se aflau scaunele de plajă. Sigur că n-avea rost să mai aștepte, așa c-o sărută.

— Sînt tare bucuroasă că ești aici, chiar dacă e-o nesăbuință. Toată ziua am intrat și am ieșit din apă, dar dacă ai chef, fă o baie — eu rămîn afară să te privesc.

— Nu, mulțumesc. S-a făcut destul de răcoare.

— Cum vrei. Am adus pe furiș, sifon, gheață și tot ce trebuie. Toarnă-mi și mie un deget, te rog... Bill spune că e vremea să-nvăț să beau — și asta face parte tot din păcatul ascuns.

— Același lucru mi-a spus și tata. Zicea că ar fi cazul să mai beau din cînd în cînd.

— Are un gust îngrozitor, nu-i așa ? se plînse Bess și Willis se declară de acord, tacit. Taică-tu e un om ciudat. Uneori am impresia că trece pe lîngă mine fără să mă observe.

— Nu există om care să nu te observe pe tine.

Bess se așeză pe unul din scaunele de plaje.

— Apropie-te de mine, îl îndemnă ea. Aș vrea să nu-mi placă atîta să fiu cu tine și situația asta nu poate să meargă la infinit, n-am dreptate ? Altfel, oamenii or să-nceapă să clevetească.

— Da, cred că așa e, reflectă Willis, dar tu ai fost cea care m-ai chemat, nu ?

Întinse mîna spre el.

— Dar tu ai vrut să vii, nu-i aşa ?
— Asta aşa e. Am vrut.
— Atunci e-n regulă, dacă tu ai dorit-o, şi-l strînse de mînă şi mai tare. Mi-ar plăcea să te am lîngă mine oricînd vreau.
El nu răspunse.
— Willis, toată ziua am avut un simţămînt ciudat. M-am simţit tare, tare bătrînă.
— Şi mă rog, de ce ?
— Nu ştiu ; după cum nu ştiu nici de ce cu tine pot sta de vorbă mai în tihnă decît cu oricare altul. Poate că te iubesc. Dar asta ar fi o gugumănie fără margini.
Raţiunea îl făcea să-i dea dreptate. De altfel şi el, şi Bess Harcourt, au avut întotdeauna simţul realităţii, ştiind fiecare exact unde se află.
— Toată ziua m-am gîndit ce-o să se-aleagă de noi toţi, mărturisi ea. Tata-i un om simpatic, dar un mare fraier, nu crezi şi tu ? Willis, simt ceva foarte ciudat. Dintr-o dată glasul i se sugrumă. Făgăduieşte-mi că n-ai să ne părăseşti.
— De fapt, tu nu vrei să mă ai aproape, spuse Willis, nu lîngă tine.
— Pe jumătate e adevărat, recunoscu ea, apoi vorbi cu un glas şi mai scăzut, aproape în şoaptă : Trebuie să existe cineva care să ne poarte de grijă, Willis.
Spusese o absurditate, după cum tot absurd a fost şi răspunsul lui.
— Ştiu că te iubesc, Bess.
— Perfect. Am vrut să te-aud spunînd acest lucru, dar e-o curată nebunie.
Se ridică brusc de pe scaun. Pînă şi ultima dîră de lumină pierise de pe cer şi apăruseră stelele.
— Ştiu că tu, ca şi mine, nu poţi schimba nimic. Şi dacă ne-am pornit pe nebunii, hai să mergem în pădure.

Willis era sigur că se află în faţa unui lucru extrem de serios cînd, într-o după amiază, la cîteva zile după seara petrecută cu Bess, una dintre dactilografele domnişoarei Jackman i-a adus un bilet bătut la maşină. Îşi amintea şi numele fetei care i l-a dat : era Nellie Bailey, fostă colegă de liceu, dar cu un an mai mare ca el. Amănuntul nu avea importanţă decît în măsura în care arăta că nu uitase nici un lucru, cît de mărunt, în legătură cu mesajul acela.

„Domnul Harcourt", se spunea în bilet „vrea să știe dacă puteți să-i faceți astă seară la ora opt, o vizită la Reședință. Rog răspundeți prin aducătorul mesajului. Confidențial".

Mesajul era redactat în stilul caracteristic domnișoarei Jackman, ilustrat pînă și de faptul că scrisese reședință cu literă mare. Willis puse imediat mîna pe creion și scrise „Da", pe bucata pătrată de hîrtie, pe care i-o înapoie lui Nellie Bailey.

După aceea încercă o senzație fizică vecină cu greața. Putea aproape să jure că invitația lui era în legătură cu Bess, pentru că domnul Harcourt avea darul să audă și să înregistreze totul.

Singurul lucru pe care-l dorea era să nu-i observe părinții îngrijorarea. În ultima vreme îi suspecta că vorbesc despre el și nu o dată maică-sa adusese pe tapet subiectul fetelor drăguțe.

— Ți s-a întîmplat ceva, Willis ? îl chestionă ea îndată ce ajunse acasă.

— Nu. Dar ce te face să crezi una ca asta ?

— Arăți abătut.

— Dimpotrivă, sînt foarte bucuros, minți el.

— Nu-i adevărat. Ai cearcăne la ochi. Oare nu poți să-i spui mamei tale ce ți s-a-ntîmplat ?

— Nimic, mamă, afară de faptul că domnul Harcourt vrea să mă vadă la el acasă, la ora opt.

— Alf, strigă ea. Alfred, ieși din bucătărie și vino pîn-aici.

Tatăl său apăru din bucătărie ținînd în mînă o cheie Stillson.

— Mi-ai spus să-ți repar suportul de la spălătorul de vase, nu ? Ce mai vrei acum, Cynthia ?

— Domnul Harcourt vrea să-l vadă pe Willis la reședință.

Rostise cuvintele rar și cu grijă ca și cînd s-ar fi putut ca lui să i se pară greu de înțeles.

— Adevărat ? făcu Alfred Wayde. Nu ți-am spus eu Cynthia să ne luăm tălpășița pînă nu se-ntîmplă una ca asta ?

— Sper că nu pune ceva la cale pentru Willis, zise maică-sa.

— Willis e angajatul lui, nu-i așa ? zise Alfred Wayde. Întocmai ca și mine.

— Știu. Nu-nțeleg de ce mă cuprinde neliniștea ori de cîte ori începe să vorbească despre Willis, dar o face într-un fel de parcă Willis i-ar aparține.

— Toți îi aparținem, spuse Alfred Wayde.

— Ei bine, eu nu, declară Cynthia Wayde. Nu pot spune că nu se-arată binevoitor, dar nădăjduiesc că n-are de gînd să

facă prea multe pentru Willis. Și dacă vrea să facă totuși ceva, de ce nu-ți mărește salariul, Alf ?

— L-aș putea obliga fără prea multă greutate, dacă nu i-aș fi și așa prea îndatorat, răspunse acesta.

— Vezi ? Vezi ? Tocmai asta-i ce vreau să spun.

Mai tîrziu, Willis avea să țină adeseori adevărate prelegeri pe tema interviului reușit, în fața unor tineri anume aleși din întreprinderea lui. De fapt, într-o asemenea ocazie e bine să se țină seama de două lucruri — dat fiind că restul decurge de la sine. Mai întîi, trebuie să ai bine conturată în minte propria-ți poziție, și-apoi, pe cea a partenerului. Poate că nu e rău să te consideri un jucător de bridge. Și-atunci cînd cel care licitează și-a etalat cărțile, poți stabili cu destulă precizie cartea adversarilor, amintindu-ți firește de licitație, și de convențiile stabilite. Cînd există un singur adversar, lucrurile se simplifică și mai mult.

În drumul lui de-acasă pînă la reședință, unde-l aștepta domnul Harcourt, Willis devenise parcă mai isteț. Dacă nu-l înșela memoria, Stevenson spusese cîndva că un tînăr scriitor trebuie să învețe să facă pe maimuța sîrguincioasă, lucru tot atît de valabil și pentru un tînăr care încearcă să parvină în afaceri. Willis nu fusese niciodată prea zelos, dar era mîndru de modelul pe care și-l alesese ; și în seara aceea, se complăcea la gîndul că, pe undeva, era și el ca domnul Harcourt. Își periase părul cu grijă, se îmbrăcase cu cel mai bun costum și-și lustruise pantofii în pivniță ; dar în același timp avusese grijă să-și boțească un pic haina și să-și treacă degetele prin păr, ca să pară mai puțin sclivisit. Orice s-ar fi întîmplat, era hotărît să-l copieze cît mai mult pe domnul Harcourt și, într-o măsură mai mică, pe Bill.

— Bună seara domnule Willis, îl întîmpină Selwyn. Domnul Harcourt vă așteaptă în biroul său de lîngă bibliotecă.

Willis își simți inima bătrînd cu putere în gît.

— Selwyn, zise el zîmbind, nu observi nimic la mine ?

— Nu, domnule Willis.

— Nici o batistă în buzunarul de sus al hainei ?

— Nimeni nu trebuie să vă repete de două ori un lucru, după cum l-am auzit și pe domnul Harcourt spunînd astă seară, domnule Willis.

Selwyn îi vorbise exact cum i-ar fi vorbit şi lui Bill. Aşa că nu e de mirare că i-a păstrat mereu în inimă un colţişor cald.

Bătrînul Harcourt se afla în micul său birou de lucru, cu mormane întregi de hîrtii în faţa lui.

— Iată-te, Willis, îl întîmpină el. Sper că vizita asta nu te-a reţinut de la o întîlnire mai plăcută.

Deşi nu putea fi sigur, Willis avu impresia că domnul Harcourt accentuase ultimele cuvinte.

— Stai jos, îl pofti bătrînul, dar mai întîi închide uşa.

Willis traversă camera mică în timp ce Harcourt vorbea ; apoi se aşeză pe scaunul rezervat vizitatorilor din faţa amfitrionului, încercînd să adopte o poziţie nici prea degajată, nici prea rigidă. La venirea lui, singura fereastră a biroului era închisă şi după ce închise şi uşa, cămăruţa deveni atît de răcoroasă şi de liniştită, încît putea să audă tic-tacul ceasornicului de aur, pe care domnul Harcourt îl purta în buzunarul de la vestă. Bătrînul arăta mai pipernicit şi mai şubred ca de obicei ; avea faţa mai palidă, ridurile mai pronunţate, iar tăcerea din cameră amplifica indiferenţa lui calculată şi mişcările încete şi studiate ale mîinilor.

— De multă vreme am vrut să-ţi vorbesc deschis, Willis, începu el cu o voce blîndă şi măsurată care, între cei patru pereţi închişi, căpăta o rezonanţă ca de clopot. Harcourt îi aruncă unul din zîmbetele lui fugare, de circumstanţă, care-i arcuia buzele pentru o secundă şi se pierdea imediat.

— Într-un anumit fel, am să mizez totul pe discreţia ta şi am să-ţi spun vreo cîteva lucruri cu caracter strict personal, fiind încredinţat că n-ai să le repeţi.

— Da, *sir*.

— Vezi tu, sînt nevoit să mă bizui pe oameni şi rare ori mi s-a-ntîmplat să dau greş. Dă-mi te rog cutia de ţigări de foi, Willis, şi foarfecele.

Bătrînul îşi alese o havană ; zgomotul metalic produs de ciupitura foarfecii căpătă proporţii atît de nefireşti încît Willis îşi simţi muşchii încordîndu-se.

— Vorbeam într-una din seri despre tine cu Bess. Dă-mi te rog cutia de chibrituri, Willis.

Willis se-ntinse prompt după cutiuţa de argint aflată la capătul mesei de lucru a lui Harcourt, dar o luă cu degete crispate.

— Mulțumesc, spuse bătrînul. Mi-ar fi plăcut să fie băiat. Cred c-a moștenit abilitatea familiei, pe care Bill n-o are. Ești de-acord cu mine ?

— Nu știu, *sir*.

— Ba știi foarte bine. Unii se nasc cu instinct comercial, alții nu. Bill e ca taică-su, dar asta nu înseamnă că nu mi-s dragi. Îmi sînt devotați.

Făcu o pauză așteptîndu-l parcă pe Willis să zică ceva.

— Poate că nu e bine spus „instinct comercial". E ceva ce eu am și lor le lipsește. Nu-i vorba numai de dibăcia de-a face bani — care este o latură întîmplătoare. Oricum ar fi, părerea mea e că tu o ai, Willis.

Domnul Harcourt tăcu din nou și Willis simți o furnicătură ciudată pe șira spinării.

— În fine, dacă familia nu are acest instinct, trebuie să-l căutăm în altă parte, Willis. Henry Hewett este un om destoinic, dar prea bătrîn ca să poată figura în planurile de perspectivă. Briggs face treabă bună la serviciul comercial, dar e prea nervos ca să-și mai ia și alte treburi pe cap. E greșit să-ți închipui c-ai să trăiești cît e lumea. În fine... Am făcut apel la o firmă din New York, îi spune Beakney-Graham, și se ocupă de aspectele administrative. Ce le cer este să verifice organizarea noastră administrativă și să facă recomandări generale. Nu știi de ce-ți spun toate astea, Willis, nu-i așa ?

— Nu, *sir*.

Domnul Harcourt îl privi o clipă fix, fără să vorbească.

— Pentru că am de gînd să te iau în biroul meu ca un fel de ajutor, Willis. Cam în doi ani de-aci înainte voi avea nevoie de cineva devotat, care mă cunoaște atît pe mine, cît și familia. Bill va merge în toamnă la Institutul Comercial de la Harvard. Și vreau să te trimit și pe tine acolo.

Vocea lui măsurată se opri și poate că era și vremea.

Oricum, Willis avea nevoie de timp ca să pună cît de cît ordine în tot ce-i spusese Harcourt.

— Ei bine, *sir*, începu Willis.

— O clipă, te rog, interveni bătrînul. Încă n-am terminat. Vreau să-i întîlnești pe clienții care vin să mă vadă. Trebuie s-ajungi să-i cunoști pe acționarii uzinei și să înveți cum să culegi informații cînd ți le cer. Înainte de-a putea să devii ceea ce vreau să scot din tine, trebuie să te cizelezi. În această privință, Bill te mai poate învăța cîte ceva. Știu că-l studiezi și

te pot ajuta şi eu — dar cel mai mult depinde de tine. Sper că-nţelegi ce vreau să spun.

Willis îşi drese glasul, dar cînd vorbi era răguşit totuşi.

— Înţeleg ce vreţi să-mi spuneţi, *sir*, dar nu ştiu dacă voi fi în stare de aşa ceva.

Domnul Harcourt scutură de mai multe ori trabucul cu degetul.

— Poate că nu, spuse el. Dar asta va trebui s-o constat eu.

— Vă arătaţi foarte generos faţă de mine, *sir*, începu Willis, dar bătrînul îl opri.

— Nu. N-am de gînd să fiu generos cu tine.

Tăcu, fără să-şi ia privirea de la Willis.

— I-aţi vorbit tatei despre asta, *sir* ?

— Ce rost ar fi avut s-o fac ?

— Lui n-o să-i convină, *sir*, şi n-o să mă trimită la nici un institut de comerţ.

Domnul Harcourt tuşi încet.

— Nici nu trebuie. Eu plătesc această distracţie Willis.

Există o notă de trufie în felul cum o spusese care, chiar de pe atunci, l-a stînjenit pe Willis.

— Nu, n-aş putea accepta asta, *sir*.

Cel puţin îl privise şi el măcar o dată pe Harcourt drept în ochi şi i-o întorsese pe plătite.

— Bine, spuse acesta. E-n regulă, dacă asta ţi-e dorinţa Willis.

Willis îşi împinse scaunul înapoi şi se ridică în picioare.

— Dar vă mulţumesc foarte mult pentru propunerea dumneavoastră.

Harcourt puse trabucul în scrumieră.

— Stai jos, zise el. Încă n-am terminat discuţia. Să presupunem c-am proceda în felul următor. Ai nevoie de doi ani pentru absolvirea Institutului Comercial de la Harvard. Sînt dispus să-ţi împrumut trei mii de dolari pentru cheltuieli, Willis, pe care să mi-i restitui cu o dobîndă de şase la sută. Vara, vei lucra. Şi voi amortiza suma din salariul tău. Riscul meu este calculat, dar e un lucru pe care-l fac în fiecare zi, Aşa-ţi convine, Willis ?

— Da, *sir*. Dar sînt bani serioşi.

— Cred şi eu că da, din punctul tău de vedere, dar astea sînt lucruri relative. Aşa primeşti, Willis ?

Pentru prima oară în viaţa lui, Willis Wayde trebuia să ia o hotărîre, şi se complăcea la gîndul că nu procedase tocmai rău.

— Da, *sir*. Primesc şi vă mulţumesc foarte mult. După ce-şi mai drese glasul adăugă : mă voi strădui întotdeauna să fiu la înălţime, domnule Harcourt.

Fiecare cuvînt pe care-l rostise era pornit din inimă ; pe vremea aceea îi venea mult mai uşor să fie generos. Harcourt rîse molcom.

— Ai fi fost un fraier şi jumătate dacă nu primeai, ori eu nu te-am considerat niciodată ca atare. Şi cu asta, am încheiat discuţia noastră. Acum hai să mergem, Willis, să le ţinem doamnelor de urît.

La început, a vrut să-i mulţumească pentru invitaţie şi să-i spună că trebuie să plece acasă, dar în loc s-o facă, îl urmă în hol, către salon. Şi chiar atunci, în drumul acela scurt pe care l-au parcurs împreună, Willis începu să aibă senzaţia vagă că îşi pierduse un anumit soi de libertate pe care n-ar fi putut s-o definească exact şi nici n-o preţuise pînă în clipa cînd a simţit că n-o mai are.

N-a fost de loc mirat să le vadă pe doamna Harcourt şi pe Bess aşezate pe canapea ; era o încheiere potrivită pentru seara aceea.

— Află, Harriet, că Willis va urma Institutul Comercial de la Harvard, anunţă Harcourt.

Cu toate că nu părea un lucru nefiresc, pe Willis l-a surprins totuşi că doamna Harcourt i-a cuprins mîna între-ale ei.

— Vai, Willis, mă bucur atît de mult pentru tine şi mă bucur şi pentru noi, zise ea. Ştiu c-o să fii de mare ajutor domnului Harcourt.

Cuvintele ei aveau însă mult mai mult tîlc decît s-ar fi părut. Ea însăşi părea mai liniştită şi fericită ; Bess părea deasemenea fericită.

— Şi eu mă bucur, adăugă ea, dar v-a trebuit timp, nu glumă, ca să vorbiţi despre asta.

— Nu prea mult, zise bătrînul Harcourt. Mîine o să afli şi alte amănunte, Willis. Vreau să te văd la birou, împreună cu Bill, la ora zece fix.

— Cred că acum e cazul să plec acasă, spuse Bess zîmbind în fugă, întocmai ca bunicul ei. O să mă conduci, nu-i aşa Willis ?

Era mai mult un ordin decît o întrebare.

— Da, desigur, Bess.

— O spune ca un om de paie, nu-i așa ? remarcă Bess. Și toți rîseră.

— Dragă Willis, o auzi pe doamna Harcourt și avu o tresărire. Era pentru prima dată cînd îi spunea „dragă". Vrem să te simți ca un membru al familiei, nu-i așa, Henry ?

Domnul Harcourt îl apucă de braț.

— Asta o știe dinainte, sau s-ar fi cuvenit s-o știe, spuse el.

Așa și era ; Willis știa acest lucru. Fără să facă uz de cuvinte, în biroul lui Harcourt prestase un fel de jurămînt de credință. Cît de lung era drumul pe care-l străbătuse de cînd coborîse din tren, cu o pălărie de cow-boy și încărcat de valize, într-o după masă de vară ; și-ar fi putut să jure că și asta fusese pusă la cale tot de Harcourt. Pentru că domnul Harcourt le ticluise pe toate.

VII

CUM arătase lumea în tot timpul cît a urmat Willis Institutul Comercial de la Harvard ? El ar fi putut s-o redea doar prin mijloace grafice și linii arcuite. Teoretic, cunoștea o mulțime de amănunte legate de perioada aceea, dar cînd trecuse prin ea fusese prea necopt ca să-și formuleze o apreciere bine cumpănită. O trăise numai pe plan emoțional, deși însemna o parte din tinerețea lui. Cum fusese el însuși în zilele acelea ? N-ar fi putut nici să-și amintească de teoriile și cifrele pe care le absorbise în cadrul faimosului „Case System" [1]. Ceea

[1] Sistem de predare a dreptului după anumite cazuri de mare notorietate, sau după cazuri clasice, anume alese, fără manualele obișnuite.

ce putea să evoce era doar atmosfera de emoție generală și o stare de bine.

La institut, devenise peste noapte băiat isteț. Acolo începuse să-și contureze imaginea forțelor uriașe ce stau la baza comerțului și a organizării — o imagine pe care n-avea s-o uite niciodată. Poate că-și însușise și rudimentele unei filozofii, dar despre el însuși, chiar de l-ai fi tăiat bucăți, tot nu era în stare să-și amintească mare lucru. Notele bune au început să-i dea încredere în el. Era mai luminat la minte decît majoritatea tinerilor din jur, nu mai avea teamă de bani și începuse să le dibuie utilitatea. De aceea, nu e de loc de mirare că păstrase în inimă un colțișor cald și pentru Institutul Comercial de la Harvard, chiar în ciuda celor cîteva confuzii strecurate în teoriile de acolo.

Cam asta era imaginea pe care ar fi putut-o schița atît asupra lui ca persoană, cît și asupra concepțiilor pe care le nutrea pe vremea cînd Bill Harcourt îl prezentase unei fete numită Sylvia Hodges, și familiei acesteia, în ultimul lui an de Institut. Evenimentul în sine nu l-a impresionat, ceea ce dovedește desigur că începuse să se deprindă cît de cît cu viața mondenă. În afară de adunările de bărbați și de petrecerile studențești, mai fusese invitat și de unii colegi la ei acasă, la ceai sau la cină. La drept vorbind, era un tînăr prezentabil. Învățase să răspundă la ospitalitate în felul lui modest, invitînd unele fete la serate dansante, la „Copley-Plaza“ din Boston și, din cînd în cînd, la teatru. Domul Harcourt îl chemase și el de cîteva ori la masa de seară, la fel și familia Bryson Harcourt ; pe Bess o vedea ocazional, dar nu atît de frecvent cum se-ntîmpla vara. Astfel stînd lucrurile, pentru el n-a mai fost o surpriză cînd Bill l-a chemat să facă împreună o vizită familiei Hodges, de pe Craigie Street.

Asta s-a întîmplat într-o vineri ; îl ajuta tocmai pe Bill la un curs despre legea cererii și a ofertei, cînd tînărul aduse pe tapet subiectul. Willis își amintea și acum de camera lui Bill — cu fotografiile, cravatele și invitațiile înrămate primite de la cluburi în primii ani de studenție, cu hainele de seară aruncate pe scaun, în așteptarea valetului ca să le strîngă și cu butoiașul din dulap în care Bill tot încerca să producă vin de Claret.

Vedea parcă aievea hîrtiile de pe biroul lui Bill, veşnic răvăşite ca şi pe Bill, de altfel, cu nişte pantaloni gri de tăvăleală, şi o cămaşă moale, mătăsoasă.

— Află că noaptea trecută am făcut cea mai mare tîmpenie posibilă, îi spuse Bill. M-am dus la una din petrecerile alea din Brattle Hall. Ai cuvîntul meu că mă credeam trecut de vîrsta cînd aş mai putea face aşa ceva.

— De ce te-ai dus, dacă n-aveai chef ? îl întrebă Willis.

— Era vorba de un dineu la care familia ţinea morţiş să iau parte. N-am nici un pic de personalitate. Mă port cu mănuşi cu fiecare.

Bill îşi întinse mîinile deasupra capului. Ori de cîte ori avea de învăţat, încerca într-una să amîne momentul.

— Într-o bună zi am să mă lecuiesc de politeţea asta. Să vezi numai ce mi s-a-ntîmplat nu mai departe de aseară. Am fost prezentat unei fete care mi-a stat pe cap aproape o oră. E una pe care o cunoaşte Steve Decker, şi-acum m-am trezit cu-n bileţel de la ea.

Scotoci printre hîrtiile de pe birou şi-i întinse lui Willis o notiţă cu un scris de fată ordonat şi mărunt.

„Stimate domnule Harcourt,

Îmi amintesc ce mi-ai spus aseară — deşi poate dumneata ai şi uitat — şi anume că duminica nu prea găseşti niciodată ce să faci. Noi avem în fiecare duminică seară o mică gustare, după care ne distrăm dezlegînd şarade sau alte jocuri de felul acesta. Steve Decker, care spune că te cunoaşte, va veni duminica viitoare, şi sper că vei veni şi dumneata, la ora şase şi jumătate, împreună cu un prieten — dacă vrei. E vorba doar de o reuniune familiară, fără pretenţii, dar oricum vei avea ceva de făcut duminică.

Cu sinceritate, Sylvia Hodges."

Uneori, Willis avea impresia că se născuse cu un instinct special care-l făcea să tălmăcească şi să înţeleagă intenţiile oamenilor din jur. De plidă, cînd Bill Harcourt l-a invitat în acea duminică după-masă la familia Hodges, în Cambridge, ştia foarte bine că Bill n-ar fi supus pe nici unul dintre prietenii lui mai apropiaţi la această caznă, dar faptul că-l alesese pe el îi făcea plăcere deoarece asta era o dovadă că Bill îl considera potrivit. În drumul lor pe Brattle Street, în timp ce un vînt iernatic mătura trotoarele, Bill îi arătase o recunoştinţă care i-a înmuiat inima. Oamenii ăştia din Cambridge, în

special profesorii, spunea Bill, aveau ceva care-l neliniştea, or tatăl fetei la care se duceau era profesor. Avusese de-a face cu el la un curs de geologie, unde să te fi ferit sfîntul să ai vreo absenţă; tot cursul a constat dintr-o serie de prelegeri, completate cu cîteva excursii prin împrejurimi, pentru studierea rocilor la faţa locului. Bătrînul Hodges îl pocnise cu un calificativ „C", dar asta nu înseamnă că dascălul era cu totul lipsit de umor. Totuşi, după părerea lui Bill, profesorii cît şi familiile lor erau nişte fiinţe greu de înghiţit. Şi, cu toate că nu trecuse niciodată pragul casei Hodges, Bill ştia dinainte la ce să se aştepte. Doamna şi domnul Hodges încercau fără doar şi poate să le prezinte fiicelor nişte băieţi chipeşi şi pacostea picase pe el şi pe Willis. Ceilalţi invitaţi aveau să fie niscaiva studente de la Colegiul Radcliffe şi absolvenţi de care nimeni n-a auzit vreodată.

Familia Hodges locuia într-o casă de culoarea cafelei cu lapte, în stil Victorian, care se înălţa pe-o palmă de pajişte, presărată cu nişte arbuşti în formă de fuse. Înăuntru era frig, din cauza cazanului de la calorifer care se defectase. În holul larg, tot stil Victorian, ca şi în sufrageria de la capătul lui, erau strînşi o droaie de tineri. Duminică seara, uşa rămîne veşnic deschisă pentru prietenii copiilor, spunea doamna Hodges, şi chiar dacă n-ar mai avea şi altă semnificaţie, Cambridge rămîne totuşi un centru al tinereţii. Vestiarul era plin cu şoşoni şi galoşi, iar cuierul pentru umbrele şi scaunele de lîngă el erau ticsite de paltoane. După cît se vedea, doamna şi domnul Hodges nu se simţeau în largul lor în mijlocul tinerilor. Stăteau în picioare, în faţa căminului din hol, împreună cu sora mezină a Sylviei — Laura — o fetiţă palidă, cam de şaisprezece ani, care părea şi ea stînjenită.

Sylvia era cea care răspunsese la sonerie şi deschisese uşa. Purta o rochie ieftină de catifea, de un roşu închis, care atîrna prea mare, pe ea, iar părul negru şi drept, era tuns mult prea scurt ca să-i vină bine. Willis îşi aminti de spusele lui Bill că la o petrecere rămăsese cu Sylvia pe cap şi acum înţelegea de ce. Pe vremea aceea nu avea destulă experienţă ca să-şi poată da seama că o rochie bine croită şi o pieptănătură mai atrăgătoare ar fi putut-o schimba în bine.

— Bun-venit, domnule Harcourt, îi întîmpină Sylvia. Începusem să mă tem că aţi găsit ceva mai bun de făcut.

— Vai, nu, protestă Bill, şi am mai adus un prieten de la Institutul Comercial, pe Willis Wayde.

— Foarte drăguţ din partea dumitale. Mama spera c-o să veniţi cu cineva. Îmi pare bine, domnule Wayde. E plăcut la Institut ?

Vorbea atît de repede încît Willis nu avu răgazul să-i răspundă dacă e plăcut sau nu la Institut.

— Lăsaţi-vă unde nimeriţi şoşonii şi paltoanele. E ciudat că încă n-am ajuns să cunosc pe nimeni de la Institutul Comercial, afară de domnul Harcourt, dar, vai — şi Sylvia se întoarse neliniştită — e cineva aici care vă cunoaşte. Îl ştiţi pe Steve Decker, nu-i aşa ? E-n anul doi, la drept.

În clipa următoare, Willis dădu cu ochii de Steve Decker chiar în spatele Sylviei ; pesemne că stătuseră de vorbă în hol, pînă se auzise soneria de la intrare.

— Salve Bill, spuse Steve. Sal'tare Willis.

— Îl cunoşti şi pe Willis Wayde ? îl întrebă Sylvia. Fără îndoială că există un moment anume cînd te simţi atras de cineva. Şi cu toate că Willis n-ar fi putut spune atunci că încerca acest sentiment faţă de Sylvia, îi urmărea cu un fel de milă strădaniile vizibile de-a face ca lucrurile să meargă cît de cît, aşa cum s-ar fi exprimat doamna Hodges.

— Da, răspunse Steve Decker. Willis şi cu mine sîntem colegi de şcoală. Am învăţat la acelaşi liceu.

— Întocmai, confirmă Willis, dar nu-i plăcu felul în care-i zîmbise Steve.

— Atunci trebuie să-mi spui tot ce ştii despre Steve, zise Sylvia. Steve şi cu mine am hoinărit mult după masă. A fost greu să ţin pasul cu el, dar ne-am distrat înotînd prin zăpada topită, nu-i aşa, Steve ?

— Da, erau ceva băltoace, nu glumă.

E ciudat cum de poţi ghici uneori lucrurile pe loc. Fără nici un amănunt în plus, Willis avu certitudinea că Sylvia Hodges era îndrăgostită lulea de Steve Decker.

— Şi-acum, poftiţi înăuntru să-mi cunoaşteţi familia, îi invită Sylvia. Mă-ntorc într-o clipă, Steve, şi poate-ai să fii drăguţ să m-ajuţi să aduc salata din bucătărie.

— În regulă, zise Steve Decker, mă găseşti chiar acolo, Sylvia.

Fără să fie lipsite de politeţe, cuvintele lui Steve trădau un fel de îngăduinţă, o nuanţă de compătimire.

Personal, Willis n-a fost impresionat de Sylvia. Era prea slabă și obositor de vioaie, pentru gustul lui. Și nu i-ar fi trecut prin minte că era genul de fată care, pe măsură ce înainta în vîrstă, avea să devină tot mai drăguță. Se simți însă deodată cuprins de dorința să se poarte frumos cu ea, fie chiar numai pentru faptul că Steve nu făcea acest lucru. Și în sinea lui nădăjduia că era singurul om care vedea limpede cum stau lucrurile.

Își amintea că vorbise cu Sylvia în timp ce se-ndreptau spre hol.

— Maică-mea susține că sînt destul de îndemînatic la treaba din casă, așa că v-aș putea fi de folos dacă aveți ceva de făcut, se oferise el.

— Vai, nu se poate, doar ești musafir, i-a răspuns Sylvia. Mamă, ți-i prezint pe domnul Harcourt și pe domnul Wayde.

Dacă doamna Hodges ar fi pus mai multă grijă în felul de-a se îmbrăca, ar fi fost o femeie atrăgătoare pentru vîrsta ei mijlocie. Atît la chip, cît și la trup era mai împlinită decît Sylvia. Avea ochi căprui închis, ca ai Sylviei, și trăsături foarte regulate. Și dacă ar fi privit-o mai cu atenție pe maică-sa ar fi putut vedea că Sylvia avea multe calități nepuse în valoare.

— Homer, vorbi doamna Hodges, uite-un prieten de-al Sylviei. Doamne Dumnezeule, tare mai uit numele oamenilor.

— E Wayde, îi veni domnul Hodges în ajutor. Și eu îi uit pe studenți, la cursuri, cînd ajung la litera W.

Profesorul îl privi pe Willis cu expresia unuia ce văzuse prea multe fețe de tineri. Era slab și mustața căruntă, puțin îngălbenită de tutun, îi ascundea colțurile gurii.

— Ai fost vreodată la cursul meu de deschidere, domnule Wayde ?

— Nu, *sir*, răspunse Willis. Am frecventat Universitatea din Boston.

— Doamne Dumnezeule, cînd te gîndești că și eu am urmat cîndva cursurile Universității din Chicago, dar pînă la urmă am ajuns s-o dau uitării ! Nu-i așa, Martha ?

— Nu, Homer. Tu nu uiți niciodată nimic.

— Știți, doamna Hodges este și ea absolventă a Universității din Cambridge, spuse profesorul. Și-acum cu ce te ocupi, domnule Wayde ?

— Urmez Institutul Comercial de la Harvard, *sir*.

— Doamne Dumnezeule, orăşelul acela model, de peste rîu, care are gata pregătite răspunsurile la orice ?

— Lasă asta, tată ! se amestecă Sylvia. Iată-l pe domnul Harcourt. Spune că ţi-a fost student.

— Vasăzică aşa ! făcu domnul Hodges luminat la faţă. N-o fi cumva vechiul meu prieten Harcourt. Închipuieşte-ţi să te văd aici, cu înclinaţia dumitale pentru geologie.

Bill Harcourt începu să rîdă.

— A fost o perioadă frumoasă, *sir*, spuse el, şi, oricum, am obţinut calificativul „C".

— Da, zise profesorul. Eram cît pe-aici să-ţi dau un „D" dacă nu-mi venea în minte povestea aceea cu cravata dumitale. Vezi dumneata, domnule Wayde, eu port ceea ce se cheamă o cravată academică.

— Vai, tată, începu Sylvia.

— Fii pe pace, Sylvia, o linişti domnul Hodges. Peste o clipă, eu şi cu maică-ta ne retragem în birou unde o să ne mîncăm salata de pui. Dar noi doi ne-nţelegem bine, nu-i aşa, Harcourt ?

— Da, *sir*. Cred că da, zise Bill.

— Nu există nimic pe lume să se compare cu cravata academică, adăugă profesorul, sau cel puţin nimic care să-i semene întru totul.

Sylvia începuse să fie din nou gureşă, fiindcă apăruse Steve Decker în hol.

— Aş vrea ca tata să nu tachineze pe toată lumea, spuse ea. Orice băiat — vreau să spun bărbat — pe care-l invit la noi, trebuie să treacă prin aşa ceva, dar vă jur că nu e cazul să-l luaţi în seamă.

— Nu mă supără de loc, o asigură Willis, mai mult pentru că ţinea cu orice preţ să spună ceva drăguţ. Părerea mea este că-i minunat.

Aşa cum avea s-o spună Bill mai tîrziu, a fost una din serile cele mai infecte pe care le-a petrecut el vreodată, cu hodorogii ăia de părinţi şi jocurile de societate cu creioane şi hîrtie. Willis vorbise sincer în noaptea aceea. E-adevărat că n-a ajuns niciodată să-l înţeleagă pe domnul Hodges — pentru că se găseau la poli opuşi — dar asta nu înseamnă că bătrînul

nu avea calități minunate. Ori de cîte ori se gîndea la el, Willis recunoștea că profesorul avea ceva ce lui îi va lipsi întotdeauna și era sigur că Sylvia înțelegea ce anume, cu toate că foarte rar se-ntîmpla să pomenească de acest lucru.

— Laura, se adresă Sylvia sorei mezine, vrei să fii bună să-i însoțești pe domnii Harcourt și Wayde și să le faci cunoștință cu toți cei de-aici ?

Laura Hodges le aruncă o privire plină de panică.

— N-ai putea s-o faci tu, Sylvia ? Cunoști pe fiecare mai bine decît mine.

— Nu, nu pot. Sînt o mulțime de lucruri de care trebuie să mă ocup.

— Știu eu de ce anume trebuie să te ocupi, insinuă Laura.

— Laura, o somă Sylvia, fă ce-ți zic, sau te spun mamei.

— Nu-ți face griji din pricina noastră, interveni Bill. O să ne descurcăm noi.

Sylvia îi părăsi în timp ce Bill încă vorbea, iar Laura se înroși la față, lucru care n-o prindea de loc.

— N-am vrut să spun asta, se apără ea, dar Sylvia face pe șefa întotdeauna.

— Nu-i nimic, o îmbună Bill Harcourt. Așa se-ntîmplă cu surorile mai mari.

— Știe că nu-mi place să fac prezentări, se plînse Laura, dar acum trebuie s-o ascultăm, altfel o să afle mai tîrziu.

Pentru Willis era semnificativ să-și aducă aminte că de fapt sora ei mai mică, și nu Sylvia, îi făcuse cunoștință cu lumea aceea nouă din Craigie Street. Cu toate că mai tîrziu a ajuns să-i cunoască îndeaproape pe cei mai mulți dintre invitați, toți oamenii care se adunau duminica în Craigie Street formau o lume ciudată, după părerea lui, însă era mulțumit să-i vadă, socotind că e instructiv să te-ntîlnești cu oameni ieșiți din comun. În amintire îi mai stăruia încă glasul forțat al Laurei, în timp ce dădea roată camerei împreună cu ei.

— Acesta e fratele meu Tom, anunță Laura, și-l cunoscură pe Tom Hodges, care avea întotdeauna purtări ciudate, cum a fost de plidă votul pe care l-a dat în favoarea lui Henry Wallace.

— Acesta e Henry Halstead, continuă Laura, incapabilă să facă prezentările cu grație.

În loc de orice prezentare, îi arăta pe cei vizați întocmai ca pe niște cărți din raftul unei biblioteci. Și-l cunoscură pe Henry Halstead, preparator la una din clasele domnului Hodges, și care cu timpul a devenit specialist în prospecțiuni petrolifere.

— Aceasta e Norma Ritchie, zise Laura, și-o cunoscură pe colega de an a Sylviei de la Colegiul Radcliffe, o fată cu acnee, studentă la științele sociale, și care, mai tîrziu, a lucrat pe la Națiunile Unite și avea mania să trimită ilustrate de Crăciun cu chipuri de sfinți necunoscuți de prin toate catedralele franceze.

— Acesta e Hunter Baxter. Și-l cunoscură pe Hunter Baxter, poetul care nu folosea niciodată rime și care, mai tîrziu, a ținut conferințe pe la cluburile de femei, și-a fost interogat de Comisia pentru anchetarea activităților anti-americane.

— Acesta e Simeon Flyrood, o auziră pe Laura și-l cunoscură pe fostul coleg de școală primară al lui Tom, Simeon Flyrood, căruia îi plăcea să i se spună „Roșul" din cauza părului și a pistruilor de pe față. Era același Simeon Flyrood care mai tîrziu a avut de-a face cu Comisia Națională pentru Relațiile de Muncă și a intrat într-o mare dandana, ca simpatizant al comunismului din China.

— Aceasta e Elsie O'Donnell, și-o cunoscură pe colega de an a Sylviei, tot de la Radcliffe — Elsie O'Donnell, cu părul năclăit oricît de mult și l-ar fi spălat, care a devenit scenaristă la Hollywood și pînă la urmă s-a pricopsit datorită serialului intitulat „*Jack și Josie Breakfast*" — o dramă cotidiană despre viața conjugală, scrisă de ea pentru radio, cu toate că Elsie nu s-a căsătorit niciodată.

— Acesta e Claude Little, anunță Laura. Și-l cunoscură pe Claude Little, viitor colaborator permanent al presei sindicale, un om captivant și o legătură bună în Washington.

Desigur că au mai fost și alții — absolvenți care lucrau pentru doctorat și licențiați în drept și în medicină. Era, de pildă, Roy Fitzroy, care, cu timpul, a devenit o autoritate în materie de nutriție și Hank Parkinson, care a ajuns să lucreze la proiectul Manhattan. Toți îl priveau pe Willis pieziș cînd auzeau că frecventează Institutul Comercial de la Harvard, dar pentru el erau relații extrem de interesante și nu strica să știi cum să te porți cu acest soi de oameni.

— Cina e gata, o auzi pe Sylvia anunțînd.

În sufragerie s-a servit salată de pui și cacao și sufleu de prune uscate; toți oaspeții păreau înfometați, în afară de Bill Harcourt.

După masă, s-a tras la sorți cine să spele vasele. Willis a picat într-o echipă formată din Bill Harcourt, Hunter Baxter și Laura. Cu toate că nu era deprins cu treburile gospodărești s-a descurcat bine cu spălatul farfuriilor și toți au început să-l privească cu un aer aprobativ.

În timp ce echipa trebăluia, se auziră glasuri dinspre hol care-l rugau pe Red Flyrood să-și scoată chitara și să le tragă niște cîntece din Vest; „Roșul" s-a executat cîntînd „Căsuța de la munte" și „Nu mă-ngropați în preeria singuratică", cu o voce destul de răsunătoare ca să poată fi auzit și la spălătorul din bucătărie.

Cînd ajunse cu cîntecul la chesoanele care se rostogolesc, Laura îl rugă pe Willis să fie bun și să ducă farfuriile în biroul profesorului, care se afla la celălalt capăt al holului.

Conform obiceiului, doamna Hodges și profesorul își luau cina, singuri în birou.

— Ei, iată-te! exclamă domnul Hodges. Era așezat la masa de lucru, cu un vraf de manuscrise în față. Fii bun și închide ușa ca să nu-l mai aud chiar așa de tare pe domnul Flyrood.

— Ei și tu acuma, Homer! interveni soția lui. Tinerii se distrează de minune și e tare drăguț din partea domnului Wayde că a intrat la noi.

— Da, răspunse profesorul. Da, Martha. Spune-mi, domnule Wayde, ai urmat vreun curs de geologie?

— Nu, *sir*.

— Ce păcat! Este un lucru binefăcător pentru suflet.

— Homer, îl întrerupse doamna Hodges, domnul Wayde e ocupat cu farfuriile.

— Da, Martha, zise profesorul. Într-o seară ca asta e plăcut să te gîndești la evoluția geologică. Cel puțin pentru mine e liniștitor să-mi dau seama că existențele noastre înseamnă doar o fracțiune de secundă, în scara acestei evoluții. Aș fi vrut să trăim în era devoniană, o dată cu gonoizii.

— Homer, se amestecă doamna Hodges, pe domnul Wayde nu-l interesează acest lucru. Sylvia îmi spune c-ai fost coleg de şcoală cu domnul Decker.

— Întocmai, doamnă, încuviinţă Willis.

Doamna Hodges îşi netezi rochia.

— Sînt sigură că Stephen avea foarte mulţi prieteni, spuse ea.

— Cine ? întrebă domnul Hodges.

— Stephen Decker, Homer. E coleg de şcoală cu domnul Wayde.

— Nu pot să-nţeleg ce-o face pe Sylvia să... începu profesorul, însă doamna Hodges îşi ridică glasul.

— Nu trebuie să-l mai reţinem pe domnul Wayde. E aşteptat de ceilalţi, în bucătărie.

Era de mirare cît de repede au terminat cu spălatul vaselor, iar cînd s-au întors în hol, Simeon Flyrood ţinea morţiş să cînte „Danny Dever". Dar Sylvia nu l-a lăsat.

— Acum o s-alegem echipele, anunţă ea. Eu îmi formez o echipă, iar Tom, alta. Eu îl aleg pe Steve Decker. Laura, adu hîrtia şi creioanele.

Willis făcea parte tot din echipa Sylviei, şi primul lucru pe care l-au avut de făcut a fost să scrie în două minute toate fluviile de care-şi aminteau şi care începeau cu litera „M". Şi-acum se gîndea cu plăcere că el scrisese cele mai multe nume de fluvii, şi tot el întocmise lista cea mai lungă de împăraţi romani, în ordinea cronologică a domniei.

E omenesc să simţi o undă de satisfacţie cînd izbuteşti să faci un lucru bun — oricare ar fi el. Pînă şi Sylvia l-a remarcat cum îşi amintise de toţi împăraţii şi s-a întristat cînd îl auzi pe Bill Harcourt spunînd că trebuie neapărat să plece. Bill adăugă că n-ar fi vrut să le întrerupă distracţia. Petrecuseră de minune, dar avea tare mult de învăţat. Sylvia îl conduse în hol şi rămase cu ei de vorbă, în timp ce-şi căutau şoşonii şi paltoanele.

— Trebuie negreşit să mai veniţi, le spuse ea, şi-ţi mulţumesc, domnule Wayde, pentru victoria obţinută cu împăraţii.

Îl privea întrebătoare, dar el ştia că de fapt voia să afle dacă s-a distrat bine, şi mai ştia că în sinea ei nădăjduia acest lucru.

— Mulţumesc şi pentru că ne-ai ajutat la spălatul farfuriilor, adăugă Sylvia. V-am prevenit că e o petrecere simplă. Acum făgăduiţi-mi c-o să mai veniţi.

— Oh, Isuse! explodă Bill cînd ajunseră în stradă, pe viaţa mea că n-am bănuit c-o să te bag în aşa ceva. Dar ajung să-i dau dreptate bunicului cînd spune că tu ştii cum să-i iei pe oameni.

De fapt, Bill Harcourt n-avea de ce să-i ceară scuze. Dacă i-ar fi spus c-a petrecut bine, Bill tot nu l-ar fi crezut şi, la drept vorbind, poate că nici nu era aşa. De altfel, nici de Sylvia nu era sigur că se distrase sau că-i plăcuseră jocurile scrise. Totuşi, ea îl chemase să mai vină, deşi ştiuse cu certitudine că Bill Harcourt n-o să mai dea niciodată pe-acolo. Willis nu i-a mărturisit lui Bill că în duminica următoare s-a dus din nou în Craigie Street.

În iarna şi primăvara anului cînd s-au cunoscut, se vedea de la o poştă că Sylvia era îndrăgostită de Steve Decker şi că singurul lucru pe care-l voia de la Willis era să discute cu el, stîngaci, despre Steve. Pe de altă parte, nici Willis n-ar fi peregrinat cu ea în jurul lui Fresh Pond, şi nici n-ar fi făcut pe confidentul ei inofensiv, dacă Bess Harcourt s-ar fi purat altfel cu el — dar aşa ceva nu se-ntîmplase.

Lucrul trist pentru orice tînăr este că nu are o judecată coaptă, formată de experienţa vieţii, iar cînd, în sfîrşit, o capătă şi înţelege cîteva adevăruri despre sufletul femeii, e prea tîrziu ca să le mai folosească, pentru că se trezeşte prins în năvodul sentimental al selecţiei naturale, făcută cu ani în urmă.

Poţi să asculţi sfaturile celor vîrstnici şi uneori chiar să le aprobi în principiu, dar singura cale prin care poţi căpăta experienţă, este să treci tu însuţi prin ea. Willis îl ascultase pe tatăl lui cînd îi vorbise despre fetele cu reacţie reciprocă şi-l sfătuise să aibă de-a face numai cu fete din cercul lui; pe atunci, îl considerase un bătrîn simpatic, dar cu concepţii depăşite. Acum îşi dădea seama că bătrînul avusese perfectă dreptate — acum însă, cînd era prea tîrziu. Şi singurul lucru ce-i rămînea de făcut, era să-şi blesteme propria lui ambiţie care-l împinsese, de cînd se ştia, spre fete din „lumea bună", cu toate că detesta expresia în sine.

VIII

VARA dinaintea iernii în care o cunoscuse pe Sylvia, fusese una dintre cele mai fericite din viața lui Willis. Terminase primul an la Institutul Harvard și se clasificase printre cei mai buni din promoție.

Făcea practică în calitate de ajutor executiv al domnului Henry Harcourt, o funcție nouă, creată cu aprobarea firmei Beakney-Graham, care se îndeletnicea cu recomandări în legătură cu reorganizarea administrativă a fabricii Harcourt; în acest scop i se repartizase o cameră alături de biroul domnului Harcourt, cu un dictafon instalat pe masa de lucru pentru ca domnul Harcourt să-l poată chema oricînd.

Fusese o vară plină de activitate la uzină, dar și plină de incertitudini pentru mulți oameni de acolo, o vară cu angajări și concedieri care-i uimise pe mulți dintre funcționarii mai vechi. Bryson Harcourt se număra printre cei care nu puteau să priceapă rostul atîtor schimbări radicale, dar asta nu modificase cu nimic bunele relații dintre Willis și el.

— Am să-ți spun ceva, îi mărturisise domnul Bryson. Sincer, m-am îngrozit cînd mi-a vorbit tata de planurile care le avea cu tine, dar te-ai descurcat frumos, Willis. Sînt convins c-ai să-i fii de mare ajutor și tatii, și nouă. Acum ești un prieten al familiei și cred în devotamentul tău, Willis.

Cînd era vorba de generozitate și căldură sufletească, nu-i puteai găsi vreun cusur lui Bryson Harcourt. Există o mulțime de lucruri nepalpabile pe care le poți cumpăra — cum ar fi de pildă îndemînarea tehnică — dar buna credință e o marfă care diferă de la individ la individ. Familia Harcourt nu avea nevoie să cumpere loialitatea lui Willis.

Din momentul în care a trecut sub supravegherea directă a bătrînului Harcourt, Willis a observat că cei din uzină îl priveau cu alți ochi. Muncitorii pe care-i cunoscuse de la bun început, îi arătau o prietenie mai caldă ca oricînd. După cum avea s-o afle cu timpul, rareori se-ntîmpla ca muncitorii să se intereseze de cei din conducerea administrativă, în birouri

însă, lucrurile stăteau cu totul altfel ; oamenii pe care-i cunoscuse de-a lungul atîtor veri, îi aruncau acum priviri iscoditoare şi pline de bănuieli. Într-un fel, Willis îi compătimea pentru că el fusese împins peste capetele multora care munceau acolo de ani şi ani de zile. Ştia, de plidă, că domnul Briggs de la serviciul comercial nu vedea cu ochi buni avansarea lui. De altfel îi şi declarase că a muncit la uzină cincisprezece ani în şir pentru ca acum să fie dat pe linie moartă şi numit ajutor de director la serviciul comercial. Pe vremea lui, îţi croiai drumul pornind-o de jos şi învăţai comerţul făcînd afaceri, nu studiind la vreo şcoală. Domnul Hewett se arăta mai inimos cu Willis, poate pentru că-şi dădea seama că zilele lui în uzină erau numărate. Hewett îl făcea atent ba de una, ba de alta, spunîndu-i că se prea poate ca într-o bună zi să-i ia locul. Desigur că vorbea doar pe jumătate serios, dar nici Willis nu se amăgea cu iluzii ; era conştient că vor trece ani şi ani pînă va putea ajunge la conducerea uzinei.

Atitudinea tatălui său era lucrul care-l nelinişte cel mai mult.

— Ascultă fiule, îi spuse el într-o seară, am avut pe vremuri un prieten, cînd mă aflam în San Francisco. Lucrasem cot la cot la construcţiile de diguri pentru Compania „Pacific Gas and Electric" ; într-o bună zi, el s-a transferat la „Standard Oil". Mi-aduc aminte ca acum cînd s-a îmbarcat pentru China. Cu o noapte înainte băusem zdravăn amîndoi spunîndu-ne ce-aveam de gînd să facem, pentru că pe-atunci eram tineri de tot şi toţi puştii vor să devină eroi americani, după cum ştii. Cred că-n momentul ăsta şi tu vrei s-ajungi unul ; eu însă am renunţat. E şi-aşa destul de greu să-ncerci să rămîi ce eşti. În fine, mi-aduc aminte cum şedeam pe chei, urmărindu-l pe Bill cum pleacă şi toată dimineaţa aia mi-am simţit capul cît o baniţă, nu alta. Am rămas acolo pe chei multişor, uitîndu-mă după vapor cum dispare şi se face din ce în ce mai mic ; ştiam că Bill se duce undeva unde eu nu fusesem nicicînd. Ei bine, cu tine se-ntîmplă acelaşi lucru. Numai că ţine minte ce-ţi spun acum. Cînd şi cînd mai uită-te la tine şi încearcă să vezi limpede pe ce drumu dracului ai apucat-o. Eu unul nu ţi-o pot spune, fiindcă pur şi simplu nu ştiu.

Willis n-a uitat niciodată această expresie şi, deseori, o cita : „uită-te la tine şi vezi limpede pe ce drum ai apucat-o". Poate

că în vara aceea n-ar fi stricat să se privească mai des, dar cînd ești tînăr, te lași pur și simplu dus de valul vieții.

Și maică-sa încerca același sentiment — că se află pe un chei de unde-l privește cum se îndepărtează. Alfred Wayde lucrase toată vara la prototipul unui nou aparat de impregnare care o dată brevetat, avea să intre în proprietatea uzinei Harcourt; prototipul era de fapt o îmbunătățire adusă la licența și metodele Klaus. Lucra la el în pivniță, unde-și instalase un adevărat arsenal de scule, în parte împrumutate de la fabrică, iar restul cumpărate din propriile lui economii. În vara aceea își luase obiceiul să coboare în pivniță imediat după cină și lucra acolo cîteva ore în șir ; și dacă Willis și maică-sa se aflau sus, în salon, auzeau huruitul strungului, pașii lui Alf pe podeaua de beton și, din cînd în cînd, cîte-o înjurătură scăpată printre dinți.

Nu o dată, în timp ce cîrpea ciorapii și cosea nasturi la cămăși, maică-sa îi spusese că nu prea știe „cu ce se îndeletnicește taică-tu“, dar că treaba asta nu-i strica de loc, pentru că atîta vreme cît avea de-a face cu mecanica, era liniștit. Nădăjduia că Willis își va aminti toată viața că taică-său a fost un fel de geniu, ca Eli Whitney, sau ca domnul Henry Ford. Era sigură că și Alfred ar fi putut inventa o căruță fără cai, dacă l-ar fi preocupat așa ceva. Singurul lui păcat era că nu se ostoia o clipă.

Cîteodată era greu pentru ea să se împace cu gîndul că Willis devenise bărbat și se descurca așa de bine. Singura ei dorință era ca Willis să stea mai mult timp printre tineri, dar știa că muncește din greu. Ar fi vrut ca Willis să nu-i vadă tot timpul pe Bess și pe Bill Harcourt sau poate nu chiar atît de des — deși, prin asta nu voia să spună că Bess n-ar fi o fetișcană drăguță ; uneori însă se temea că cei din familia Harcourt profită de pe urma lui.

În sinea ei nădăjduia că Willis n-a dat uitării zilele de demult, cînd era un copilandru de cinci, șase sau zece ani. Oare-și mai amintea de iarna petrecută în Steamboat Springs, în Colorado ?

Tare-ar fi dorit ca aerul de aici, din Massachusetts să semene mai mult cu cel din Colorado. Oare Willis își mai aducea aminte de micul indian — Navajo — cu care se jucase în New Mexico ? Sau de căminul de copii în care-și petrecuse o iarnă întreagă ? Mai ținea el minte oare verile trăite la ferma bunicului său din Kansas și cît de bun fusese bunicul ? Dar prînzurile acelea de duminică, împreună cu mătușa și veri-

şoarele lui, cînd se ghiftuiau cu tot felul de bunătăţi? Se-nţelege că Willis nu le uitase. Îşi aducea aminte de arşiţa verii despre care toţi spuneau că e bună pentru porumb, şi de juncanii cu boturile albe care erau îngrăşaţi pentru vînzare, precum şi de bunicul lui care căra găleţi cu hrană la coteţul cu porci, dar toate astea se petrecuseră de mult, foarte de mult. Copilăria lui i se părea mai lungă decît o viaţă întreagă.

Mă rog, Willis, era acum un bărbat în toată legea, spunea maică-sa. Terminase studiile şi era mîndră că domnul Harcourt îl aprecia aşa de mult. Îşi făcuse tot felul de griji cînd Willis acceptase împrumutul acela de la bătrînul Harcourt, ca să urmeze la Institutul Comercial Harvard, dar acum îşi dădea seama că Willis procedase cu cap. În definitiv, acei trei mii de dolari n-au fost decît un împrumut şi era sigură că Willis nu va uita acest amănunt. Poate că moartea tatălui ei în primul an de Institut al lui Willis a fost un noroc. Cînd s-a vîndut ferma din Kansas, s-a şi gîndit să-i dea băiatului o parte din moştenirea ce i se cuvenea şi ei, ca să-şi plătească datoria, lucru pe care Willis l-a şi făcut, şi era bine să nu uite că-i înapoiase lui Harcourt împrumutul pînă la ultimul cent, înainte de moartea acestuia şi pe deasupra şi c-o dobîndă de şase la sută.

În vara aceea, maică-sa n-avea nici un motiv să fie îngrijorată din pricina lui Bess. Cu o iarnă înainte, Bess îşi făcuse debutul în lume la un mare bal de la „Copley Plaza", unde, cu toate că fusese invitat, Willis nu se dusese; aşa că mai toată vara, Bess a fost absentă. Willis n-o zărise decît în treacăt şi, chiar atunci, era mai întotdeauna însoţită de prieteni, jucînd tenis, sau stînd pe lîngă bazinul de înot. Era o debutantă — după cum i-o spusese chiar ea — şi în primele cîteva luni, toţi îi dădeau tîrcoale şi-o invitau la atîtea petreceri, încît se simţea sleită de puteri. Willis trebuia să înţeleagă că a fi debutantă este un lucru îngrozitor — nu tu somn, dineuri grandioase şi vîrtejuri ameţitoare pe ringurile de dans, cu tot soiul de indivizi care nu înseamnă nimic pentru tine, dar faţă de care trebuie să te porţi cu mănuşi, pentru că altfel rămîi nedansată. La capătul unui an de asemenea eforturi, te trezeşti o floare vestejită şi strivită, iar junii nu te mai iau în seamă, or Bess n-avea de gînd s-aştepte pînă va ajunge o biată floare strivită. După aceea, ea şi Willis se vor

vedea ca şi înainte — şi totul va fi la fel. Era sigură că Willis îi dă dreptate şi se bucura să-l vadă aşa de înţelegător.

De fapt, în vara aceea pe Willis nu-l interesau prea mult preocupările ei, pentru că el însuşi trecea printr-o perioadă critică, de formare. Trecuse de la etapa cînd primise ordine la cea în care le dădea el însuşi, sau cel puţin transmitea unele ordine de-ale lui Harcourt, urmărind executarea lor — lucru care cerea mult tact, ca să nu jignească pe nimeni.

Pînă spre sfîrşitul lui august, Bess n-avusese timp de el, în afară de cîte un moment, în fugă.

Nu s-ar fi aşteptat niciodată să-l caute la fabrică, şi îşi amintea ca acum bucuria intensă pe care a simţit-o cînd a sunat telefonul de pe birou şi i-a auzit glasul. Era într-o sîmbătă, după ora patru ; birourile se goliseră şi afară era linişte, dat fiind că maşinile din uzină se opriseră la prînz. Domnul Harcourt plecase tot la ora 12 şi-i spusese lui Willis s-o şteargă şi el, de îndată ce-şi termină lucrul.

— Astăzi îmi simt vîrsta pe care o am, îi mărturisise bătrînul. Am să mă duc să privesc lebedele, să mă plimb de-a lungul pîrîului, şi-apoi n-am să mai fac nimic toată duminica, în afara prînzului cu doamna Harcourt. Termină numai prezentarea aceea a Vultexului. Am nevoie de ea luni, la prima oră. Cei de la Firma Meader ne trimit un reprezentant din Providence.

„Harcourt Vultex“ era un nou produs al uzinei pe care bătrînul Harcourt îl botezase astfel la sugestia lui Willis. Era vorba de un nou tip de curea de transmisie, realizată de inginerii din uzină ca să răspundă necesităţilor din fabricile de produse alimentare, şi numai de o săptămînă intrase în producţia de serie. La cererea lui Harcourt, serviciul comercial făcuse o prezentare a produsului, însă bătrînul dorise o descriere mai simplă şi mai scurtă decît cea oferită de domnul Briggs. Către orele patru, Willis terminase ciorna definitivă a prezentării. Era gata, doar să fie bătută la maşină de domnişoara Jackman, cînd sună telefonul de pe birou şi-i auzi vocea lui Bess Harcourt.

— Ce naiba faci, Willis ? îl întrebă ea.

— Sînt aici, la ocna asta bătrînă, răspunse Willis, care se specializase în glume mărunte, de genul acesteia. Dar tu, ce mai faci ?

— Din păcate, nu mare lucru.

— Asta-i ceva cu totul nou, nu-i așa ?

— Da, Willis. Nu poți să vii pînă aici să jucăm tenis și să înotăm un pic ?

— Știi că nu prea fac multe parale la tenis.

— N-are importanță. O să fie un fel de tenis gen comedie.

— Mai e cineva pe-acolo ? se interesă Willis.

Urmă o pauză scurtă, după care o auzi pe Bess rîzînd.

— Nu. Propriu-zis nu. Mai e un băiat, dar peste puțin o să plece acasă. Hai Willis, vino. Nu te-am mai văzut de secole.

Willis păstra o amintire chinuitoare despre felul în care se zorise s-ajungă acasă, să se pregătească după toate regulile artei pentru o partidă de tenis de după masă tîrzie, la reședința familiei Bryson Harcourt, și se rușina de mîndria copilărească pe care o simțise la gîndul că are tot ce-i trebuie pentru o asemenea ocazie, în afară de rachetă.

Acasă, se pregăti pentru o apariție ca acele din ilustrațiile de prin revistele curente. Se îmbăie și-și puse lenjerie de corp curată — marca B.V.D., care era cea mai la modă pe-atunci. Își alese o cămașă albă ca neaua, dar nu una nouă, că doar mergea să joace tenis ; nu-și puse cravată, firește, și nici nu-și închise năsturașul la gît, firește ; apoi își făcu freza cu dibăcie, periindu-și părul cu răbdare. Se îmbrăcă cu pantaloni albi de flanelă pe care-i cumpărase în aceeași primăvară de la Societatea Cooperatistă Harvard. Pantalonii erau imaculați și mai avea un pulover subțire de lînă veritabilă importat din Anglia, care semăna cu unul purtat de Bill. Cînd se văzu atît cît se putea vedea în oglinda de deasupra biroului, avu satisfacție că nu arăta rău — degajat, atletic, deprins cu treburi de genul ăsta. La urmă, scoase o servietă din dulap — o achiziție nouă și cam lucioasă — în care își puse un alt schimb de corp, o cămașă curată, pe care s-o îmbrace după baia din bazin, și o cravată în dungi, dintre cele mai noi.

— Pentru numele lui Dumnezeu Willis, unde te duci ? îl întrebă maică-sa.

— Numai pînă la Harcourt, să joc tenis și să înot.

— Dacă-i așa, de ce nu ți-ai luat pantalonii gri, de tăvăleală, în loc să ți-i strici pe ăștia albi, noi ?

Pentru Willis, terenul de tenis de la locuința lui Bryson a rămas un etalon de comparație pentru toate terenurile pe

care avea să le vadă, iar cînd a sosit vremea să-şi amenajeze propriul lui teren de tenis a cerut acelaşi gazon pentru peluză, aceleaşi scaune şi măsuţe care la Harcourt erau întotdeauna adăpostite noaptea în cabina din spate iar pe gardurile de sîrmă, acelaşi caprifoliu. Era singura plantă potrivită, pentru că şi-acum avea în nări parfumul ei din după amiaza aceea încinsă, fără o adiere de vînt.

Pe unul din scaunele de pai împletit, aproape de Bess, şedea un tînăr pe care Willis nu-l mai văzuse niciodată. După rîsul ei — cel mai vesel şi mai degajat cu putinţă — se vedea că oaspetele îi povestea ceva cu haz. Bess era într-o rochiţă de bumbac cu floricele, simplă — dar nu atît de simplă pe cît părea. Părul, cu reflexele lui aurii dintotdeauna, îi era strîns la spate, cu o panglică.

— Bună, Willis, îl întîmpină ea şi-i întinse mîna. Ţi-l prezint pe Willis Wayde, Ed. Nu cred că l-ai cunoscut pe Edward Ewing, nu-i aşa, Willis ?

Bess nu se înşelase. Memoria lui Willis, deprinsă cu reţinerea numelor şi a fizionomiilor, îi spunea că tînărul care se ridicase prompt de pe scaun, nu se număra printre prietenii lui Bess şi ai lui Bill întîlniţi de el ocazional, deşi avea caracteristici comune cu aceştia. După felul în care se uita la Willis, se vedea limpede că Bess îi vorbise despre el, cu toate că nu-l privea iscoditor, ci ca un om ce întîlnea un străin dintr-un alt cerc, cu care nu prea e familiarizat.

— Îmi pare bine, îi spuse străinul.

— Mă bucur să vă cunosc, domnule Ewing. Willis învăţase şiretlicul de a repeta imediat un nume nou, ca să nu-l uite. E-o zi plăcută să-ţi petreci timpul pe un teren de tenis, nu-i aşa ?

Îl chema Ewing — nume uşor de reţinut. Era brun, cu faţa lunguiaţă, ochi căprui şi-un păr castaniu, tuns scurt — tipul de Harvard, tipul membrului de club, cu înfăţişare atletică, la fel cu toţi tinerii care au urmat un liceu particular şi-au practicat tot soiul de sporturi.

Era mai scund decît Willis şi cu o constituţie mai delicată, dar nu avea aer de student. Avea un chip atrăgător, cu un zîmbet cald. Purta pantaloni albi, de doc, nu de flanelă. Şi era bine bronzat. Îl chema Edward Ewing şi purta o curea dintr-un fel de panglică dungată.

Fața arsă de soare a lui Ewing l-a făcut pe Willis să se gîndească la propriul lui păr blond și la paloarea lui comparativă, care arătau fără îndoială că muncise închis între patru pereți. Se surprinse la un moment dat dorind cu ardoare să-și fi adus pieptenele de buzunar, în eventualitatea cînd i s-ar strica freza în timpul jocului. Dar tot el își spuse că era ridicol să aibă o grijă ca asta. Era mai înalt și mai bine legat decît Ewing, plus că avea și el o ținută frumoasă. Sincer vorbind, își dădea seama că nu e cu nimic mai prejos, avea maniere tot atît de alese și era mult mai temeinic pregătit pentru viață.

— Iartă-mă dac-am întîrziat, Bess, dar zilele astea a fost o forfotă cam mare pe la birou, spuse Willis.

— Willis lucrează la uzină, îi explică Bess lui Edward Ewing. Aici, totul se învîrtește în jurul fabricii, chiar și eu.

— Numai că tu nu prea te-ai învîrtit pe-aici în ultima vreme, remarcă Willis și rîse degajat, dar indiferent ce ocupație ai avut, pare-se că ți-a priit.

— Măi, măi, Willis, nu știam că te-ai șmecherit, zise Bess. Știi Ed, Willis învață cu Bill la Institutul Comercial de la Harvard.

— Adevărat ? îl întrebă Edward Ewing. Am auzit că-i grozav acolo.

Willis rîse din nou cu același aer degajat.

— O instituție serioasă, zise el.

— Observă, te rog, că are și-o servietă, vorbi Bess. Ce-ai adus în ea, Willis ?

— Mai nimic, doar un schimb, în cazul cînd s-ar juca tenis... vreau să spun dacă jucăm tenis.

— După cîte se vede ții neapărat să joci, observă Bess. E prea cald, așa că eu nu joc. Ed, tu dă-i drumul, dar grăbiți-vă ca să putem face și-o baie.

— Fie, dar numai un set, primi Ed Ewing și luă o rachetă de pe masa de pai. E cam tîrziu, Bess, și trebuie să mă-ntorc pe litoral.

— Nu prea mă pricep cine știe ce, îl avertiză Willis.

— Nici eu, răspunse Edward Ewing.

— E-n regulă, dacă nu te plictisește, dar n-am jucat toată vara, insistă Willis.

— Nu mai vorbiți atîta despre asta, interveni Bess. Uite racheta lui Bill, Willis.

Willis putea și acum să evoce fiecare amănunt legat de partida aceea de tenis, iar cînd îi revenea în minte — și asta se întîmpla mai ales cînd n-ar fi vrut-o — retrăia povara întregii lui umilințe. Se vedea ca acum stînd de o parte a plasei, în pantalonii lui albi — prea albi și prea noi — iar de partea cealaltă Edward Ewing — nepăsător, suplu și absent. Zadarnic își repeta într-una că, de fapt, nu fusese decît un joc amical și deci n-ar fi fost cazul să se rușineze de stîngăcia lui. Și tot zadarnic își spunea că dacă ar fi avut antrenamentul partenerului din spatele plasei, ar fi jucat mai bine decît el, pentru că era mai înalt și mai voinic și avea o coordonare bună între mîini și ochi. Dacă i s-ar fi dat din copilărie posibilitatea să învețe cum să tragă mingile ar fi jucat mai bine ca Ewing, dar așa, el venise dintr-o altă lume. Între el și orice prieten de-al lui Bess Harcourt de genul lui Ed, exista veșnic o plasă. Uneori poate că nu se vedea dar, cu toate astea, era mereu prezentă.

— Vrei să te antrenezi puțin înainte de a începe? îi propuse Ewing.

— Mulțumesc, răspunse Willis rîzînd. Deși, n-o să mă ajute cine știe ce.

Din clipa cînd Edward Ewing i-a servit prima minge, s-a văzut clar cum o să meargă jocul. Își aducea încă aminte de felul cum vibrase racheta la lovitura de maestru și de replica lui stîngace, cînd trimisese mingea în plasă.

— Vai, iartă-mă, se scuză el. Mai trimite-mi una, vrei?

Dorea cu disperare să facă impresie bună, dar lucrul dureros era că pe măsură ce se străduia mai mult, pe atît devenea mai încordat. Simțea cum se aprinde în el o mînie surdă și nu era furios decît pe el însuși, pentru că de fapt nu era vorba decît de un joc. Servea destul de bine, deoarece vigoarea lui compensa, în parte, legănările stîngace, făcute doar pe jumătate. Se trezi luptînd cu deznădejde și cu sufletul la gură pentru fiecare punct.

„Simpatică!“ îl auzea pe Edward Ewing. „Bine trasă!“ Dar niciuna dintre loviturile lui nu era bună, lucru pe care Edward Ewing îl știa, firește. Partea cea mai proastă era că Willis avea aproape certitudinea că adversarul de dincolo de plasă începuse să-l compătimească în așa hal, încît în mod calculat îi mai trimetea cîte o minge slabă și, tot voit, mai pierdea cîte una.

— Simpatică, spunea Ewing mereu. Bine trasă !

Din nenorocire Willis putea să jure că Edward Ewing se lăsase bătut la două jocuri numai ca să salveze cît de cît aparențele. Din păcate, la sfîrșitul partidei, Willis era ud leoarcă și pe jumătate orbit de sudoarea ce i se prelingea în ochi, pe cînd Edward Ewing arăta tot atît de răcorit ca și la începutul jocului.

— Mulțumesc mult, spuse Willis. Îmi pare rău că n-am putut să-ți ofer un joc mai bun.

— A fost excelent, răspunse Edward Ewing, cu un entuziasm forțat, dezgustător. A fost exact genul de antrenament care-mi trebuia.

Bess nu scosese o vorbă, lucru pentru care Willis aproape c-o detesta. Ea știa perfect de bine cît de nepriceput era la tenis.

— N-ar fi trebuit să mă pui să joc cu un campion, îi reproșă Willis forțîndu-se să rîdă, dar glasul lui sună nefiresc și răgușit.

— Pentru Dumnezeu, Willis, n-o lua în serios, îi răspunse Bess. N-a fost decît un joc.

Lucrul cel mai rău era că nu-și putea ascunde starea sufletească sau să treacă ușor peste ea, așa cum s-ar fi cuvenit.

— Hai să facem o baie, propuse Bess. Oricum, o să te răcorească, Willis.

Înainte de a-i răspunde, Willis o fixă drept în ochi, dar Bess îi aruncă o privire nevinovată.

— Da, spuse el. Cred că e cazul să mă răcoresc.

Bess alergă înaintea lor la cabina de femei, în timp ce Willis se îndreptă cu Edward Ewing spre cea rezervată bărbaților.

— După un joc de tenis nu există ceva mai bun ca o baie, vorbi Edward.

— Asta așa e. Nimic mai bun ca un plonjon.

— Bess îmi spunea că locuiești aici, pe moșie, zise Edward.

— Așa e. Locuim în casa din grădină.

— E-o reședință formidabilă, nu-i așa ?

— Da. E formidabilă.

Era o încîntare să-l privești pe Edward traversînd bazinul, înotînd cînd craul australian, cînd liniștit, ca o lebădă, pentru ca după aceea să se scufunde brusc. Cînd l-a întrebat Bess, Willis i-a spus că Edward Ewing este fără-ndoială un bun înotător. Îți făcea plăcere să-l vezi ieșind din cabină, gata de

plecare, îmbrăcat cu un costum simplu, de flanelă gri, ţinînd în mînă racheta de tenis şi o servietă mică.

— Te văd mîine seară, Bess, da ? întrebă Ed.

— Da, răspunse ea, şi te conduc, Ed. N-o şterge, Willis. Vin îndată.

I s-a părut că trecuseră ore pînă s-a întors Bess şi pentru starea lui sufletească aşteptarea nu era o alinare. Cînd o văzu la capătul peluzei, venind spre bazin, observă că mergea fără grabă.

— Ce s-a-ntîmplat cu tine, Willis ?

— Nimic, Bess.

— Eşti supărat de ceva ?

— Fireşte că nu sînt supărat de nimic.

— Ba da, eşti. Nu ştiam că poţi să te necăjeşti din pricina unui joc.

— Nu sînt necăjit de nici un joc şi de nimic.

— Aş vrea să nu depui atîta strădanie pentru orice lucru.

— Ce vrei să spui cu asta ?

— Of, Doamne ! În ultima vreme, încerci să te-arăţi priceput la toate.

— N-am intenţia să fac pe grozavul.

— Te-ai schimbat. Nu mai eşti cum erai odată.

— Se poate, dar şi tu te-ai schimbat.

— Probabil că ne-am schimbat amîndoi. N-ai vrea să faci o plimbare înainte de masă prin pădurea de pini ? Avem destul timp.

— S-a făcut destul de tîrziu, nu ?

— Ah, Willis, aş dori... dar n-are nici o importanţă.

— Ce-ai dori ?

— Lasă asta. Tot n-ajută la nimic să doreşti.

Erau momente cînd Willis se putea convinge singur că între el şi Bess n-a existat niciodată ceva serios ; că avusese destulă minte să nu se lase furat — ca mulţi alţi tineri — de nişte visuri utopice, legate de viitor. Totodată, se simţea mîndru la gîndul că nu era omul care să ia de nevastă pe fiica patronului. De altfel, n-avea decît dispreţ pentru cei care-o făceau. Aceşti indivizi — şi-n cariera lui comercială avusese de-a face cu o mulţime — erau fie încrezuţi, fie nesiguri de ei. Îi asemuia cu nişte muşte picate în borcanul cu miere, veşnic sfioşi şi pe deplin conştienţi că n-au parvenit prin ei înşişi în

situaţia pe care-o aveau. Willis se gîndea cu mîndrie că el îşi vîslise singur barca, chiar în momentele cele mai grele cînd vîsla i se rupsese. În fine, nu era el omul care să ia de nevastă pe fiica patronului — şi pace bună.

În lunea ce a urmat jocului de tenis, avea o mulţime de alte lucruri la care să se gîndească. Uzina se afla în plină reorganizare, un proces poate prea mult amînat, dar pe care domnul Harcourt îl manevrase admirabil — mai ales la o vîrstă ca a lui.

Principala sa preocupare era aceea a primenirii personalului, iar pentru Willis — care frecventa Institutul Comercial — era deosebit de instructiv să urmărească schimbările ce se operau.

În primul rînd, domnul Hewett avea un ajutor nou, un bărbat către patruzeci de ani, cu numele de Norman Percival, venit din Toledo, care era iniţiat pentru postul lui Hewett. Era o lecţie bună pentru Willis să vadă cît de puţin îi trebuie unuia ca Percival pînă să se deprindă cu hamul. Mai era apoi Bill Sobol, noul ajutor al domnului Briggs la serviciul comercial, şi Tom Powderman de la Du Pont, numit director de producţie, în subordinea lui Norman Percival — o funcţie care nu existase înainte în uzină. În plus, mai fuseseră angajaţi vreo şase agenţi comerciali, fără a mai pomeni de noii ingineri. Adevărul e că, începînd din vara aceea, întreprinderea Harcourt a încetat să mai fie o fabrică oarecare dintr-un orăşel din Noua Anglie! Schimbările se făceau la avizul Companiei Beakney-Graham, cu sediul în New York, o organizaţie a cărei competenţă şi-a atras un respect veşnic din partea lui Willis.

După un sondaj preliminar, Compania îşi trimisese la uzină pe unul dintre directorii ei executivi — domnul Joe McKitterick — care urma să rămînă acolo pînă intra în funcţiune reorganizarea, făcînd şi recomandări pentru noi angajări de personal. McKitterick era om de mare clasă, lucru de care Willis şi-a dat seama încă de pe atunci. Oricum, pe un om de clasă înaltă îl simţi chiar din clipa în care-l vezi, ori Willis n-a uitat niciodată prima lui întîlnire cu McKitterick.

Cam la o săptămînă după ce şi-a început activitatea de vară la uzină, domnul Harcourt l-a chemat la el în birou; era o dimineaţă senină, din acelea care trezesc în tine dorul de ducă.

— Intră, Willis, îl pofti domnul Harcourt, şi Willis observă că bătrînul purta o garoafă albă la butonieră. Vreau să-l cu-

noşti pe domnul McKitterick, care vine din partea Companiei Beakney-Graham.

McKitterick şedea tolănit pe unul din scaunele vechi de lemn, de lîngă biroul domnului Harcourt, şi părea că se încadrează perfect în atmosferă. Avea părul cărunt, şi o şuviţă rebelă îi cădea într-una pe frunte. Purta un costum albastru, puţin şifonat, o cămaşă de aceeaşi culoare, cu guler neapretat, şi ochelari cu rame groase de bagà. Avea o faţă pătrată, cu piele groasă şi sprîncene foarte stufoase. Cînd domnul Harcourt i-l prezentă pe Willis, McKitterick se ridică de pe scaun cu mişcări încete şi Willis aprecie că avea un metru optzeci şi trei — adică aproape aceeaşi înălţime ca şi el.

— Ţi-l prezint pe Willis Wayde, spuse bătrînul Harcourt cu glasul lui blînd, care se auzea întotdeauna chiar peste zgomotele fabricii ce pătrundeau prin ferestrele deschise. Condu-l pe domnul McKitterick prin uzină, Willis, şi răspunde-i la toate întrebările — oricare ar fi ele — chiar şi în legătură cu mine.

Willis nu putea să priceapă de ce fusese tocmai el ales pentru treaba asta. De-abia mai tîrziu şi-a dat seama că McKitterick îl studiase şi pe el la fel de atent cum studiase şi uzina.

— Dacă eşti gata, hai să mergem, propuse McKitterick şi traversară holul clădirii administrative, cu frumoasa lui mobilă antică. Nici unul dintre ei nu vorbi pînă cînd McKitterick se opri în faţa unei pendule cu picior.

— Asta e-o piesă frumoasă, remarcă el. Făcută de Godfrey, în Londra, după cîte cred.

— Da, *sir,* confirmă Willis. E un Godfrey.

— Cum de ştii ? îl întrebă McKitterick.

Willis o aflase din inventarul mobilierului englezesc şi explică vizitatorului că domnul Harcourt se ocupa personal de piesele antice din birourile administrative.

— Cît a dat pe ea ? se interesă McKitterick.

— O sută şaptezeci şi cinci de lire sterline, *sir*. Domnul Harcourt spune că piesele antice nu-şi pierd valoarea ca mobila modernă.

— Are dreptate. Dacă sînt bune. Mă-ntreb cît or fi costat scaunele astea ?

— Două sute şaptezeci şi cinci de lire sterline, îl informă Willis.

— Ascultă, ai o memorie destul de bună, nu-i aşa ?

— Da, *sir*. Țin minte cifrele.

— Dacă stai să te gîndești, chiar fabrica în sine e o piesă de epocă. Îi cunoști istoricul ?

Pînă în clipa cînd a început să răspundă la acest chestionar, Willis nu-și dăduse seama cît de amănunțit cunoștea uzina Harcourt și asta se explica atît prin faptul că erau noțiuni pe care le acumulase în mod treptat, cît și prin aceea că ani și ani de zile, familia Harcourt și fabrica au stat în centrul preocupărilor sale.

— Cine-i omul acela de-acolo, de lîngă compresor ? îl întrebă McKitterick. Se aflau în Unitatea 3 și trebuia să vorbească tare. Pare să fie foarte priceput.

— Da, *sir*, așa e. Îl cheamă Wesley Bryan. Lucrează în uzină de douăzeci și cinci de ani.

— Îi cunoști pe toți ceilalți ?

— Da, *sir*, firește că-i cunosc.

— Cum te împaci cu ei ?

— Cum să mă-mpac ? Foarte bine. Vedeți dumneavoastră, pe cei mai mulți dintre ei îi știu de cînd eram copil.

— Cunoști bine uzina, se vede clar. Cu cît ești plătit pe săptămînă ?

— Treizeci și cinci de dolari, *sir*.

— Ai merita mai mult, dar pentru început nu e rău. Ce părere ai despre domnul Harcourt ?

Willis nu era sigur dacă era sau nu cazul să răspundă, dar își aminti de ordinele bătrînului Harcourt.

— Este de două ori mai capabil decît oricare de-aici, spuse el.

— Ce defect crezi că are ? Nu există om fără defecte.

— După cîte știu eu, nu prea are cine știe ce defecte, în afară de acela că nu lasă să-i scape nimic.

— Ei bine, dacă se va-ntîmpla să te lase vreodată să-i scapi, aș vrea s-o știu și eu, spuse McKitterick.

— Mulțumesc, dar nu vreau altă slujbă atîta vreme cît domnul Harcourt are nevoie de mine.

— În regulă, acum hai să ieșim de-aici. Încă n-am terminat cu dumneata.

Domnul McKitterick își termină vizita pe la patru după masă ; după vreo jumătate de oră, îl chemă și domnul Harcourt pe Willis.

— Ei ? I-ai arătat totul ? întrebă el.

— I-am arătat tot ce-am putut. Şi-a pus întrebări, nu s-a-ncurcat.

Bătrînul tăcu o clipă, se uită mai întîi la portretele de pe pereţi, apoi la Willis. N-ar fi putut spune dacă Harcourt se gîndea la el sau în altă parte, dar privirea i se înăspri.

— Asta e meseria lui, să pună întrebări, vorbi bătrînul. Ce impresie ţi-a făcut ?

— N-am întîlnit niciodată un om întocmai ca el, dar cred că-şi cunoaşte meseria. Oricum, ştia de cine e construită pendula din hol.

Buza inferioară a lui Harcourt tresări şi-şi plimbă degetul uşor peste ea.

— Ţi-a spus-o demonstrativ, zise Harcourt, deşi nu era necesar. Cînd a vorbit despre antichităţi nu te-a întrebat şi de mine, Willis ?

— Da, *sir*, m-a-ntrebat şi asta nu mi-a plăcut.

— N-are importanţă ce-ţi place ţie, i-o tăie Harcourt. Spune-mi doar ce te-a întrebat.

Willis rămăsese în picioare în faţa biroului pentru că Harcourt nu-i spusese să stea jos şi se mişca stînjenit, cînd pe-un picior, cînd pe altul.

— Voia să ştie cît vă consider de bun.

— Bine, bine, spuse bătrînul. Oamenii ăştia îşi dau aere întotdeauna. Valorez mai mult decît el — cel puţin aşa cred eu. Mă-ntreb dacă nu ţi-a oferit şi-o slujbă.

— A vorbit şi de asta, *sir*.

— Mă rog, şi eu aş fi făcut acelaşi lucru, zise Harcourt. Presupun că te-a întrebat şi cu cît te plătesc ?

— Da, *sir*. Mi-aţi spus să nu-i ascund nimic.

Domnul Harcourt se lăsă pe spătarul scaunului rotativ.

— Ştiu asta, zise el. Vezi tu, Willis, McKitterick şi cu mine ne-nţelegem unul pe altul. El a venit aici să facă recomandări şi are un salariu de o mie de dolari pe săptămînă, pe care cred că o să-l merite. Cînd o să-l vezi data viitoare vreau să-i strecori faptul că ţi-am spus cu cît îl plătesc.

— De ce, *sir* ? întrebă Willis.

Bătrînul zîmbi.

— Pentru că vreau să cunoască situaţia exactă dintre mine şi tine. Aş vrea să ştie că pe tine nu trebuie să te cumpăr. Scaunul scîrţîi sub el cînd se aplecă înainte şi, dintr-o dată, arătă mai tînăr decît în restul zilei. Mă bucur c-ai avut ocazia

să-l cunoşti pe domnul McKitterick. I-ai făcut o impresie excelentă.

Ultima remarcă a lui Harcourt i-a dat să înţeleagă că printre alte rapoarte întocmite de McKitterick i se ceruse şi unul în legătură cu el.

— Credeam că mă cunoaşteţi destul de bine, *sir*, ca să nu mai recurgeţi la aşa ceva.

Harcourt ridică uşor din sprîncene.

— La ce anume ?

Willis îl privi drept în ochi. Întotdeauna îşi amintea cu satisfacţie că-l respectase pe domnul Harcourt, dar de frică nu-i ştiuse niciodată.

— Vreau să spun că nu era nevoie să puneţi pe cineva să mă verifice.

Bătrînul clătină încet din cap.

— Cred că ai dreptate. Nu mi-am dat seama că prinzi totul aşa de repede. Şi n-am bănuit c-o să te gîndeşti la asta.

Harcourt făcu o pauză, dar nici Willis nu vorbi, pentru că i se părea mai înţelept să nu spună prea multe.

— Nu-mi cer nici un fel de scuze. Înţelegi ? spuse Harcourt.

— Da. Nici nu m-aş fi aşteptat s-o faceţi. Cînd rosti aceste cuvinte simţi o bucurie ciudată. În clipa aceea se afla pe picior de egalitate cu Harcourt, şi-i dispăruse orice reţinere. Aşa ceva nu s-ar fi întîmplat cu un an în urmă. Bătrînul apucă un creion şi începu să bată cu el, uşor, în birou.

— Într-o bună zi, cînd vei avea şi tu angajaţi, ai să vezi că ei înseamnă o investiţie respectabilă, ca timp, ca bani şi bătaie de cap. E înţelept să ai o confirmare a propriilor tale aprecieri — în cazul cînd o poţi căpăta. Eu, de pildă, îmi iau întotdeauna un specialist să-mi verifice acţiunile, cu toate că mă pricep destul de bine la investiţii. Natural că l-am pus pe McKitterick să te verifice. Doar pentru asta se află aici.

Tăcu din nou şi bătu tactul cu creionul în birou, dar sunetul produs se pierdu în zgomotul care venea de afară. Amîndoi erau o părticică din acest mecanism şi cînd lucrezi pentru o societate, nu mai trăieşti doar pentru tine. Trebuie să iei asupra ta o parte din freamătul mecanismului.

— Nu-mi place să linguşesc oamenii, continuă Harcourt. Cu toate astea, vreau să-ţi spun că ai stofă în tine, Willis, şi apreciez acest lucru chiar dacă nu ştiu exact ce înseamnă. Tu

vei ajunge ceva în viață. Nu știu precis ce, pentru că fiecare dintre noi avem defecte.

Domnul Harcourt se uită la portretele agățate pe pereți. Poate se gîndea că într-o bună zi se va afla și chipul lui acolo, sus, alături de cele ale tatălui și bunicului său.

— Asta e, Willis, și te rog să nu mă-ntrerupi. Poate sînt cam guraliv, dar îți făgăduiesc că n-am să te mai rețin mult. Majoritatea oamenilor care muncesc pentru tine sînt niște mărfuri — pînă la un anumit punct. McKitterick e un om foarte capabil, dar pot cumpăra de la el tot ce-mi oferă, pentru că inteligența se vinde oricînd. Domnul Decker e și el tot o marfă. Îl plătesc la un tarif legal. Există însă oameni, dintr-o categorie aparte, pe care nu-i poți cumpăra cu bani. Am să-ți spun ceva Willis, dar n-aș vrea să ți-o ici în cap.

Domnul Harcourt se ridică brusc în picioare și ocoli biroul cu pași rari.

— Tu și cu mine nu facem parte din aceeași categorie de vîrstă, dar îi depășim cu două capete pe toți de-aici — cel puțin în materie de comerț. Pe tine, nu te pot cumpăra cu bani.

Willis își drese glasul. Era ciudat că mărturisirea lui Harcourt nu-l mirase.

— Dar m-ați și cumpărat, spuse el. Cred că știți asta, *sir*.

— Te-am obținut la un preț derizoriu, zise bătrînul. Și nu mi-ar plăcea să fiu silit să te cumpăr mai tîrziu.

IX

ÎN LUNA aprilie a ultimului an petrecut la Institutul Comercial Harvad, Willis se simțea mai matur decît majoritatea tinerilor din leatul lui. Foarte puțini mai cunoșteau atîtea lucruri legate de latura practică a industriei și nu mulți aveau

capul lui de matematician sau perspicacitatea lui în materie de organizare.

Totuşi, nu te poţi forma dintr-o dată şi nici nu poţi fi matur chiar în toate. Willis era încă ridicol de tînăr şi tot aşa era şi Bess Harcourt, în acel aprilie al anului 1929, cînd a chemat-o la telefon.

A sunat-o de la un telefon public, dintr-o drogherie din Harvard Square ; se vedea ca acum stînd în cabina strîmtă din fundul prăvăliei şi uitîndu-se la săpunurile şi produsele cosmetice expuse, în timp ce-i dădea centralistei numărul.

— Bună ziua, i-a spus femeii de serviciu care i-a răspuns. E-acasă domnişoara Harcourt ? Aici e Willis Wayde.

Rămase în aşteptare, repetînd în gînd exact ce voia să spună, pînă se auzi vocea lui Bess.

— Bună, Bess. Ce faci ? E mult de cînd nu te-am mai văzut.

— Ştiu, răspunse ea. Au trecut secole, Willis. De ce n-ai mai dat pe-aici ?

— Păi, nu eram sigur că ai timp pentru mine.

— Vai, Willis, nu fi stupid. Vorbea pe un ton degajat dar cald. Ştii doar că-mi place mult să te văd.

— Bill spune că eşti foarte ocupată, zise el, şi-o auzi rîzînd.

— Nu sînt niciodată atît de ocupată ca Bill.

— Atunci, ce faci vineri seara ?

Se făcu o pauză, şi pauzele la telefon capătă semnificaţii mai mari decît în alte ocazii.

— Stai să văd. Ah, n-am nici un program pentru vineri seara.

Willis respiră uşurat, dar se strădui pe cît putu să pară nepăsător.

— Aud că e-un spectacol bun de revistă la Colonial. Nu ştiu dacă l-ai văzut.

— Aş ! Nu l-am văzut.

— Bine, atunci am putea merge împreună, şi pe urmă să cinăm la un local a-ntîia — să zicem la Ritz.

— Vai, Willis ! La Ritz ?

— De ce nu ? Ce-ai avea împotriva lui Ritz ?

Urmă o altă pauză scurtă.

— Vai, Willis, spuse ea, e tare, tare drăguţ din partea ta. Cred c-o să fie grozav. La ce oră ?

— Am să vin să te iau la şapte fără un sfert. Dar vezi, nu uita.

— Vai, Willis, fireşte că n-am să uit.

Deseori, cînd se gîndea la seara aceea de vineri, o asocia cu invitaţiile fără de număr de mai tîrziu făcute oamenilor de afaceri pe care le amortiza fie din fondurile de reprezentare ale societăţii sau prin reţineri din impozitul lui pe venituri. Acum se simţea în largul lui cu chelnerii şi directorii de localuri. Ştia exact cînd să le arunce cîte-o privire severă, sau cînd era momentul psihologic să le întindă un bacşiş, însoţit de o strîngere de mînă amicală ; putea să rostească fără nici un efort fraze ca : „Bună seara, Louis. Nu te-am văzut de-un car de ani“ sau „Ascultă, şefule, n-ai putea să ne găseşti alt loc undeva unde nu e atîta gălăgie ?“ formulă pe care-o folosea în restaurante unde nu era cunoscut.

Pe măsură ce-au trecut anii, tonul lui a devenit tot mai autoritar. Oamenii te judecau după felul în care te impuneai la un local ca „Stork“ sau „Twenty-one“. Era vorba de invitaţii de afaceri. O dată cu timpul, înveţi cum să te simţi ca la tine acasă în apartamente de hotel şi cum să-i iei pe oamenii de serviciu, pe liftieri, funcţionari şi administratori. Pentru fiecare individ se cerea o tehnică oarecum diferită, dar asta nu era un lucru greu cînd se ştia că pretinzi să fii bine servit şi că eşti gata să plăteşti cu generozitate. Trebuie să-nţelegi, fireşte, că toţi acei oameni au greutăţile lor şi să fii dispus să faci concesii pînă la un anumit punct, pentru că într-o mare democraţie, toţi oamenii sînt fraţi. Natural că te costă bani şi timp pentru a te deprinde cu treburile-astea, dar majoritatea cheltuielilor însemnau investiţii comerciale. Nu o dată s-a gîndit cît de mult s-a schimbat universul lui din seara cînd o invitase pe Bess Harcourt. Pe-atunci nu avea un serviciu special care să se ocupe de asemenea aranjamente. Le rezolvase el singur, într-o miercuri spre seară, mergînd cu metroul pînă în Boylston Street unde cumpărase bilete la Teatrul Colonial iar de acolo, la Ritz, ca să rezerve o masă.

Toată ziua de vineri s-a frămîntat dacă era sau nu cazul să-şi ia smochingul ; pînă la urmă a ajuns însă la un compromis şi s-a îmbrăcat cu cel mai bun costum — bleumarin. Dar nu arăta de loc rău. Deşi nu se împlinise încă la trup, nu arăta slab pentru înălţimea lui. În portofel avea douăzeci şi cinci de dolari, iar în buzunarul interior al hainei, biletele de teatru. Pînă în primăvara anului 1929, Willis învăţase ce-nseamnă să fii punctual. Pînă în Park Street a mers cu me-

troul pe care-l luase din Harvard Square; de acolo s-a suit într-un taxi, pînă în Copley Square. Apoi, a luat-o pe jos pînă la locuința familiei Bryson Harcourt din Beacon Street, fără să se grăbească, pentru că voia să ajungă la șapte fără un sfert punct. Și a sosit la țanc. Îi deschise Tillie — femeia de serviciu. Înăuntru, ușile de la sufragerie erau date în lături și masa nu era pusă, semn că domnul și doamna Bryson Harcourt cinau în oraș; în lipsa lor, locuința părea imensă și pustie.

— O caut pe domnișoara Bess, Tillie, spuse el încercînd să adopte tonul bătrînului Henry Harcourt. Am s-o aștept aici, dacă ești bună s-o anunți.

— Domnișoara Bess e sus, în salon și v-a rugat să urcați la dînsa, dacă nu vă supărați.

Fusese destul de des în casa lui Bryson Harcourt ca să știe unde se află salonul de la etaj, o încăpere plăcută unde-și primeau prietenii Bess și Bill: părinții lor foloseau biblioteca în acest scop. Sui scările în fugă și se trezi în fața lui Bess, care aștepta în picioare gata îmbrăcată, stînd în mijlocul unui covor albastru, chinezesc. Avea o rochie neagră de catifea, pe care prinsese broșa de aur alb cu diamante, primită în dar de la părinți la ultima ei aniversare. N-o mai văzuse niciodată pe Bess așa de drăguță și se simți fericit la gîndul că Bess pusese atîta grijă în felul de a se îmbrăca.

— Doamne, Bess, exclamă el, arăți minunat!

Ea nu zîmbi și nici nu-i întinse mîna. Rămase nemișcată în mijlocul covorului albastru chinezesc al cărui model cu dragoni de culoare galbenă îl păstra și acum în memorie.

— Vai, Willis. Mă bucur c-ai venit la timp.

— Firește c-am sosit la timp. N-aș fi pierdut un singur minut.

— Oh, Willis, sînt într-o mare încurcătură, dar știu că tu ai să-nțelegi fiindcă sîntem prieteni așa de vechi. Trebuie să-ți explic ceva. E-ngrozitor, dar pur și simplu nu pot să ies cu tine în seara asta.

— Nu poți? se auzi singur repetînd după ea. Dar de ce, care-i necazul, Bess?

— Willis, îmi pare bine că ești tu la mijloc. Am o altă întîlnire pe care pur și simplu am uitat-o. Și n-am mai avut timp să dau de tine, sau să mai fac ceva.

Vorbea mai repede decît de obicei, întocmai ca un copil care recită ceva din memorie şi Willis bîjbîia după cuvintele ei pînă să le poată prinde sensul.

— Ai o altă întîlnire ? repetă el. Vrei să spui că te duci în oraş cu altcineva ?

— Ştiu că e înfiorător, Willis, şi-ţi făgăduiesc că n-o să se mai întîmple niciodată. Mi-a ieşit complet din minte pînă mi-a telefonat azi după masă.

— Ce te-a făcut să uiţi ? Nu-ţi notezi lucrurile astea undeva ?

Bess dădu din cap.

— Ar fi trebuit s-o fac. Nu fi aşa de amărît, Willis. O să putem merge-n oraş altă dată — oricînd altă dată.

Nefericită a mai fost expresia aceea de „oricînd altă dată" folosită de Bess. L-a străfulgerat în creier ca o scînteie incandescentă. De felul lui era potolit şi, în general, îşi putea controla reacţiile pînă la un anumit punct. Dacă a depăşit acest punct critic, poate că s-a datorat tonului cutezător al lui Bess, care arăta că el era Willis Wayde şi ea putea face orice din el.

— Ai dreptate, răspunse el rar, oricînd altă dată.

Nu a uitat niciodată expresia de uşurare care i-a luminat dintr-o dată chipul.

— Vai, Willis, ştiam c-ai să fii înţelegător.

— În regulă, spuse el cu o voce mai aspră decît ar fi vrut. În regulă, voi fi înţelegător Bess.

— Îţi mulţumesc, Willis. Îţi mulţumesc mult de tot.

— N-ai de ce să-mi mulţumeşti, dar data viitoare anunţă-mă din timp cînd îţi găseşti altceva care te-atrage mai mult.

Era bucuros că avusese puterea s-o privească drept în faţă.

— Să ştii Willis că nu-i aşa — nu chiar aşa.

— Ascultă-mă Bess. Nu sînt atît de bătut în cap pe cît mă crezi.

— Willis n-ai de ce să te porţi în felul ăsta. Uneori, te urăsc.

Willis simţi cum i se arcuiesc buzele într-un zîmbet.

— Alteori, însă, nu, răspunse el.

— Ah, Dumnezeule, nu ştiu ce simt pentru tine. Era mai bine să nu te fi cunoscut niciodată.

— N-ai de ce să minţi. Zi mai bine că m-ai tras pe sfoară cu întîlnirea, asta e, nu ?

— Nu bănuiam c-o să ajungem aici. Willis, nu fi supărat. Te rog, își coborî glasul pînă la șoaptă și-i spuse din nou: te rog!

Șoaptele ei îi stăruiau încă în auz cînd Bess Harcourt se uită cu ochii măriți spre ușa deschisă. Între timp, probabil că se sunase la intrare, dar ei nu auziseră; de pe scări venea zgomot de pași grăbiți. Bess înghiți repede de cîteva ori.

— Ah, bună, Ed, spuse ea.

Era Edward Ewing, fostul lui partener de tenis; spre deosebire de el, Ewing purta smoching.

— Edward, vorbi Bess cu un glas aproape sufocat, îți amintești de Willis Wayde, nu-i așa?

— Firește că da. Cum merg treburile?

— Splendid, răspunse Willis. Mă bucur că te văd.

— Sînt dezolat Bess, zise Ewing. N-am fost în stare să obțin nici un loc la Colonial. Timpul a fost prea scurt, cred eu, dar, oricum, putem merge la un film.

Willis zîmbi din nou, și, cu toate că își simțea fața încă rigidă, ca de fier, băgă mîna în buzunar și scoase un pliculeț.

— Ce ciudat, spuse el. Întîmplarea face să am niște bilete pentru spectacolul de astă seară de la Colonial. Trecusem tocmai s-o întreb pe Bess dacă nu le vrea, pentru că eu trebuie să întocmesc o lucrare. Mi se cere mîine dimineață la prima oră. Institutul Comercial Harvard, ce să-i faci?

Dintr-o dată se simți complet destins și amuzat de privirea perplexă a lui Ewing.

— Vai, e formidabil de drăguț, începu Edward, însă Bess îl întrerupse.

— Nu ți se pare lucrul cel mai bizar ca Willis să fi venit cu aceste bilete, Edward?

— Da, zise el. Chiar că-i bizar.

A fost prima ocazie cînd Willis și-a verificat abilitatea de-a stăpîni o situație; un lucru de care merita să-și aducă aminte.

— Cred că e vorba de ceea ce numim coincidență, spuse el. Mă bucur c-ai apărut la țanc și sper că le veți folosi. Aud că-i un spectacol bun. Aș fi vrut să nu-l pierd.

— Firește că pot să-ți expediez un cec cu poșta de mîine dimineață, dar ești sigur că nu le vrei? îl întrebă Edward Ewing,

— Da, spuse Willis şi rîse. Absolut sigur.

— Venisem s-o iau pe Bess la masă în oraş, explică Edward Ewing. De ce nu vii cu noi înainte de a te duce la Cambridge?

— Eşti foarte drăguţ, dar trebuie realmente să mă întorc la treabă. Bess n-ar fi de-acord să rămîn, şi rîse înainte ca Bess să-l poată întrerupe. Vezi dumneata, bunicul ei mă ajută să urmez Institutul, aşa că trebuie să iau note bune.

— Zău, Willis, de ce n-am putea lua masa cu toţii? interveni Bess. E o idee aşa de bună!

— La revedere Bess, zise el şi-i întinse mîna.

Străbătuse tot drumul pînă la Central Square fără să vadă nimic din tot ce se petrecea în jur. N-avea să uite niciodată sentimentul acela de intrus. Şi îşi dădea seama că atitudinea lui Bess Harcourt se datora atît propriei sale greşeli, cît şi a ei. Se simţise întotdeauna inferior, şi aroganţa ei se adăpase de la această inferioritate. În noaptea aceea şi-a repetat într-una că între el şi Bess totul s-a terminat, că n-o s-o mai vadă niciodată, dar tot timpul era sigur că la prima ei chemare o va urma.

Două zile mai tîrziu, Bess i-a trimis o scrisoare pe care probabil o aşteptase, pentru că i s-a luat o piatră de pe inimă cînd a văzut plicul cu scrisul ei ascuţit şi aplecat. Cuprinsul îi stăruie încă limpede în memorie:

„Dragă Willis,

Mi-e ruşine de ce-am făcut în seara aceea şi de atunci mă chinui îngrozitor. Nu ştiu de ce simt uneori nevoia să te jignesc, lucru pe care nu-l fac cu alţi oameni, şi îţi făgăduiesc că nu-l voi mai face nici cu tine. Te rog iartă-mă, şi te mai rog să vii să mă vezi — de sîmbătă şi pînă duminică după masă voi fi la moşie. E întotdeauna mai bine cînd sîntem doar noi doi, singuri.

Cu dragoste,

Bess"

Deşi se hotărî să n-o vadă, natural că s-a dus la ea în sîmbăta aceea, dar o dată ce-ai fost rănit, te fereşti din instinct să mai fii şi a doua oară.

X

I-AR fi fost cu neputință să explice cuiva ce a însemnat pentru el invitația domnului Harcourt la prînzul tradițional al acționarilor, din luna iunie, 1929.

— Apropo, Willis, îi spuse bătrînul, țineam mai de mult să-ți fac un mic dar. Uite cinci acțiuni ale fabricii Harcourt, pe numele tău. Nu-mi mulțumi prea mult pentru ele. Valoarea lor nominală este neînsemnată.

De fapt, gestul conta și Willis mai păstra și astăzi certificatul original, înrămat și agățat pe perete în biroul lui. Pentru el, documentul acela era mai important decît diplomele de studii și alte amintiri și, ori de cîte ori îl privea, gîndurile lui se-ntorceau înapoi spre domnul Harcourt.

— De altfel, continuă bătrînul, am fost silit să recurg la acest gest, deoarece țin să iei parte la întrunirea acționarilor, și apoi la prînzul tradițional de la reședință. A sosit vremea să-i cunoști și pe membrii mai îndepărtați ai familiei.

Trecuseră ani de zile de cînd Willis și Bess Harcourt îi urmăriseră de la etajul doi pe acționarii uzinei Harcourt. Între timp, situația se mai schimbase pentru că Willis se simțea și el o parte din domeniu. Și chiar dacă senzația lui avea un iz feudal, era reală, totuși. În ziua aceea avea impresia că, într-un fel, era ca Bill Harcourt, sau mai bine zis așa cum ar fi trebuit să fie Bill. Nu o dată și-a pus întrebarea cum de Bill Harcourt nu-l pizmuia, dar asta nu era în firea lui Bill, și apoi poate că el văzuse întotdeauna în Willis tocmai omul care-l scutea de răspunderi.

De fapt, chiar Bill și-a exprimat parte din aceste gînduri în după-amiaza cînd a avut loc prînzul acționarilor. Și nu era pentru prima oară cînd se arăta surprinzător de sincer în afirmațiile sale. Ședea cocoțat pe zidul de piatră al terasei de lîngă ușa din față și fuma o țigară.

— Slavă Domnului că ești tu aici, spuse el. Asta îmi ia o piatră de pe inimă.

— Ce vrei să spui ? îl întrebă Willis.

— Vreau să spun că nu sînt obligat să mă fac de baftă încercînd să răspund la tot felul de întrebări. Treaba asta o poţi face tu, în locul meu. Întotdeauna mi-a fost silă de sindrofiile astea. Mulţumesc cerului că există un om cu cap în casa asta.

Willis rîse. Puteai să rîzi oricînd de Bill şi totuşi să-i rămîi credincios ; adevărul era că Bill nu se sinchisise în viaţa lui de uzină şi ştia că nu e obligat să-şi bată capul cu ea, decît numai aşa, de suprafaţă.

— Fie, Bill, şi cum spui tu, dar nu eşti chiar atît de nepriceput pe cît vrei să pari.

— Mă cunosc eu cît sînt de nepriceput. Mi-ar plăcea să nu fiu mereu forţat s-arăt că sînt ceea ce nu sînt.

— E-un mod frumos de-a vorbi pentru un viitor patron.

— Pe dracu, sări Bill, nu vreau să fiu nicăieri patron.

Willis rîse din nou. Era adevărat că Bill stăpînea în parte tot ce exista acolo, dar Willis era şi el o părticică din acel tot. Cînd intră în holul din faţă împreună cu Bill, îşi dădu şi mai limpede seama de poziţia pe care-o ocupa. Domnul şi doamna Harcourt se aflau acolo, aşteptînd să primească oaspeţii.

— Bună băieţi, îi salută bătrînul de parcă Willis era un membru al familiei. Vedeţi că-n salon găsiţi punci, iar tu Bill, ai grijă ca Willis să-i cunoască pe toţi.

Ca înfăţişare, Henry Harcourt se schimbase foarte puţin. Întotdeauna arătase pirpiriu, destul de şubred şi îmbătrînit, dar nu prea bătrîn. Nu-şi pierduse niciodată vioiciunea lui strălucitoare. Şi rămăsese un pedant în felul de a se îmbrăca. Deşi mai încărunţise, poate, şi mişcările erau ceva mai încete, în ochii lui Willis arăta aproape la fel ca în ziua cînd îl văzuse pentru prima dată. Intrase într-o fază în care timpul rămîne pe loc, ca şi casa în care trăia ; şi acelaşi lucru se putea spune şi despre doamna Harcourt. Mîinile ei erau tot atît de fine ca în după amiaza aceea de iarnă cînd servise ceaiul în bibliotecă.

— Willis, dragă, i se adresă ea, vreau să-ţi vorbesc o clipă, după plecarea oaspeţilor. Tu şi cu mine sîntem singurii intruşi de aici — cu toate că-n realitate nu ne putem socoti intruşi.

— Harriet vrea să-ţi spună că te consideră custodele meu, Willis, interveni bătrînul. O să-ţi vorbească despre starea sănătăţii mele şi o să te roage să nu mă laşi să fac eforturi.

— Henry, ar trebui să-ţi aminteşti de cele spuse de doctorul Blair, în Boston.

— Dragă Harriet, ţin minte foarte bine ce-a spus doctorul Blair. Oricum, încă n-am închis ochii, Harriet, deşi sînt cîţiva pe-aici care ar vrea să mă vadă mort.

— Doamne, Henry ! Cine ar dori una ca asta ?

— Poate nepotul meu Roger. În orice familie ţinută bine din frîu, există şi multă ură, Harriet. Willis, în caz că Roger te-ntreabă ceva, aş vrea să te arăţi extrem de binevoitor cu el. Acum, băieţi, duceţi-vă în salon şi beţi puţin punci. E foarte slab.

Ajunşi în holul lung şi întunecos care ducea spre salon, Bill îl apucă aşa de tare de braţ, încît Willis se sperie.

— Ce era cu chestia aia că l-a văzut doctorul Blair pe bunicul ? întrebă el.

Willis îl văzu cu adevărat îngrijorat; ceva pe care Bill se bizuise de cînd lumea se afla sub semnul primejdiei şi Bill detestase întotdeauna schimbarea. Dar Willis nu i-a putut spune decît că era pentru prima dată cînd auzise de vreun doctor.

— Blair este specialist în boli de inimă, zise Bill. Nu cred să-i fi suflat careva vreo vorbă lui taică-meu despre asta. Willis îşi dădea seama că, într-un anumit fel, el îl reprezenta pe bătrînul Henry Harcourt şi nu era bine să se afle brusc această veste — lucru pe care i-l spuse şi lui Bill.

În clipa următoare erau în salon, printre oaspeţii care se adunaseră în jurul bolului cu punci ; Willis începu să discute cu domnul şi doamna Bryson Harcourt. Aceasta îi spunea că era minunat felul în care se descurcă ; că în ultima vreme auzise grozav de multe lucruri despre el.

— Willis e băiat bun, interveni Bryson Harcourt, şi-aşa a fost întotdeauna. Ce părere ai Willis de felul cum arată tata ?

Fără-ndoială, Bryson aflase ceva.

— Cred că arată bine, *sir*.

— Ai dreptate. Asta e şi părerea mea ; am avut un an bun, dar trebuie să-l oprim pe tata de la eforturi. Şi ştiu c-o să m-ajuţi şi-n această privinţă, Willis.

Pe urmă, Willis dădu mîna, foarte protocolar, cu Bess Harcourt, dar Bess hohoti.

— E ciudat să te văd aici, zise ea. S-ar putea spune că aproape i-ai luat locul lui Bill.

— Asta nu. Sînt doar un om la toate.

— Atunci nu-ţi lua aerul ăsta de superioritate. Nici nu e vorba de un eveniment cine ştie ce. Nu te-arăta chiar atît de onorat.

— Nu ştiam că arăt astfel, şi-apoi, pentru mine poate e un eveniment mai mare decît pentru tine.

— Nu face pe umilul Uriah Heep [1], spuse Bess. Dar poate că şi eşti Uriah Heep.

— Chiar dac-aş fi, eu nu-mi dau seama.

Bess îl privi drept în faţă, cu ochii ei mari, de-un albastru verzui.

— A existat întotdeauna o parte umilă în tine pe care o urăsc.

— Poate că ea se datoreşte faptului c-a trebuit să mă împac cu voi toţi, îi răspunse Willis, simţind cum se aprinde la faţă. Poate că nu sînt decît un băiat nevoiaş care încearcă să-şi croiască un drum în viaţă.

Bess dădu din cap enervată.

— Mă rog, nu e cazul să te laşi urmărit de gîndul ăsta. Ştii ce spune bunicul, că eu trebuia să fiu în locul lui Bill.

— Poate, dar nu eşti, i-o tăie Willis.

— Nu, nu sînt. De-asta mă bucur că eşti tu aici. Sînt încîntată că avem un om cu cap pe lîngă noi.

Bill Harcourt îi întrerupse :

— Cine spune că eu nu sînt deştept ?

— Eu am spus, prostule, zise Bess.

— Fie, dar nu te gîndi la asta acum. Vărul Roger vrea să te cunoască, Willis. Să mă ia dracu dacă ştiu de ce. Dar şi-a exprimat dorinţa.

— Niciodată nu ştii nimic, îl apostrofă Bess. Şi nici nu-ţi dai osteneala.

— Ce s-a-ntîmplat ? întrebă Bill. Pe cine ţi-a mai căşunat ?

— Pe tine, răspunse Bess, şi cînd nu mă înfurii pe tine, mă descarc pe Willis.

Bill se porni pe rîs.

— Uite ce, Bess, nu mai încerca într-una să conduci tu uzina.

---

[1] Personaj din romanul *David Copperfield* de Ch. Dickens. Reprezintă o figură sinistră, pentru care ipocrizia, generată de ură şi rapacitate, a ajuns o a doua natură.

Se prea poate ca în anii aceia să fi fost prea umil şi prea dornic să placă, dar era o insultă să fie comparat cu Uriah Heep ; cuvintele lui Bess Harcourt fuseseră ca un lighean de lături aruncat pe neaşteptate în obraz, şi-l făcură să roşească şi să-şi piardă cumpătul. Fierbea încă de mînie cînd îl urmă pe Bill, de-a lungul covorului uzat al salonului, spre locul unde se afla Roger Harcourt, la o distanţă de un pas, sau doi, de bătrîna domnişoară Blood, de Eldridge Harcourt şi familia Hayward.

Cu toate că-l văzuse de mai multe ori, Willis vorbea pentru prima dată cu domnul Roger Harcourt. Era văr primar cu Bryson, dar deosebirea dintre ei era ca de la cer la pămînt Ca înfăţişare, n-avea nimic din mondenitatea şi franchețea domnului Bryson Harcourt. Era greoi şi umflat, albicios la faţă, cu pete trandafirii în obraji şi o expresie supărător de copilăroasă.

— Va să zică ăsta e omul factotum al unchiului Henry, nu-i aşa ? exclamă Roger cu un glas ridicol de piţigăiat pentru obezitatea lui. Cînd zîmbi, i se formară nişte gropiţe forţate în obraji. Am auzit multe despre dumneata, de la Bryson şi de la toţi. Nu te superi dacă-ţi spun Willis, de vreme ce pari să faci parte din familia de pe-aici ?

— Nu, *sir*, răspunse Willis, fireşte că nu.

— Sînt un acţionar din familie, dar îmi place să mă consider un acţionar interesat. Unchiul Henry te-a băgat la Institutul Comercial, nu-i aşa ?

— Mi-a împrumutat banii, preciză Willis, însă i-am restituit.

— Sînt convins că unchiul Henry nu se-aştepta la asta, spuse Roger Harcourt lăsîndu-se pe călcîie, fără să-şi dezlipească ochii de la Willis. Unchiul Henry realmente nu duce lipsă de fonduri, ştii asta.

Willis îi întoarse privirea directă şi zîmbi.

— Nu, *sir*. Nu mă gîndesc că duce lipsă de-aşa ceva.

— Am o mare admiraţie pentru unchiul Henry, în ciuda capriciilor sale accidentale cu care nu mă declar de acord. Pari să fii foarte tînăr.

— Da, *sir*, răspunse Willis. Cred că sînt foarte tînăr.

— Dar asta trece cu vremea. Timpul are leac pentru orice.

— Da, *sir*. Poate că sînt prea tînăr ca să ştiu acest lucru.

— Nu-mi place să fac aprecieri pripite. De cînd mă ştiu am fost împotriva copiilor minune, dar am impresia că, o dată cu trecerea anilor tu şi cu mine o să ne-mpăcăm de minune.

— Mă bucur, *sir*.

— Într-una din zile — şi asta nu peste multă vreme — vreau să-mi consacru o zi întreagă pentru uzină. Mi-ar plăcea să mă-nsoţeşti prin fabrică, dacă unchiul Henry se poate dispensa de tine.

— O voi face cu plăcere.

— Firma asta de experţi despre care ni s-a vorbit la întrunire, spuse Roger scoţîndu-şi mîna din buzunarul pantalonilor şi scărpinîndu-se uşor la ceafă, deştepţii ăştia din New York „Beakney and Graham“, care au tras şi-au împins lucrurile pe-aici, crezi că sînt buni la ceva ?

— Domnul Harcourt consideră că sînt, spuse Willis.

— Dar să te-ntreb despre altceva. Roger Harcourt îşi băgă din nou mîna în buzunar. Ai auzit vreodată de o firmă numită „Simcoe Rubber Hose and Belting“ ?

— Da, *sir*, răspunse Willis. Am auzit de ea.

— Ştii că reprezintă o societate foarte mare ?

— Da, ştiu asta, *sir*.

Se-nţelege că Willis trebuia să cunoască firmele care le făceau concurenţă. Roger Harcourt îl ţintuia cu privirea ca şi cînd încerca să descifreze un secret.

— Se vorbeşte, şi Roger coborî tonul, se zvoneşte c-ar fi dispuşi să ne cumpere. Ai auzit de asta ?

Era al doilea lucru surprinzător pe care-l afla Willis în ziua aceea.

— Nu, *sir*. N-am auzit o vorbă despre aşa ceva.

Roger Harcourt începu să rîdă, dar arăta ca şi cînd ştia ceva.

— Unchiul Henry mi-a spus că nici el n-a auzit. Te superi dacă-ţi mai pun o întrebare ?

— Fireşte că nu, *sir*.

— Ştiu că-l vezi zilnic pe domnul Harcourt. Cum ţi se pare că se simte ? Mă refer la starea generală a sănătăţii lui.

— Aş spune că se simte splendid, răspunse Willis.

În sinea lui nădăjduia că nu vorbise prea pripit, deşi nu era sigur de asta. Îi displăcea Roger Harcourt, dar fără să vrea îi impunea un fel de respect.

— Mi-ai luat o piatră de pe inimă. N-aş vrea o dată cu capul să i se-ntîmple ceva unchiului Henry; timpul, însă, nu poate fi ţinut în loc.

Roger Harcourt schiţă un zîmbet, clătină din cap şi se îndepărtă, traversînd salonul cu paşi rari. Totul nu fusese decît ceea ce se poate numi un schimb de informaţii, făcut cu atenţie şi prudenţă. În cazul cînd Roger Harcourt izbutise să afle cîte ceva, acelaşi lucru se putea spune şi despre Willis, numai că el tare ar fi vrut să ştie dacă Roger îi strecurase unele lucruri în mod intenţionat; dar n-a mai avut timp să reflecteze la acest lucru, pentru că îl auzi pe domnul Decker care-i vorbea. În ultimul timp, îl întîlnise deseori la uzină şi domnul Decker se arătase binevoitor cu el încă de pe vremea cînd era la liceu.

— Mă rog, Willis, acum eşti şi tu acţionar, nu? îl întrebă acesta.

— Am cinci acţiuni, dar mă aflu aici pentru prînz.

Domnul Decker purta tot costumul lui vechi, sare şi piper. Cîteodată, Willis se gîndea că Decker încearcă cu tot dinadinsul să arate ca un avocăţel de provincie.

— L-am văzut pe Roger cum te chestiona. Aşa face cu fiecare. L-ai mai întîlnit pe Steve în ultima vreme?

— Nu, *sir*. În ultima vreme, nu.

— Steve spune că te întîlneşte uneori prin Cambridge. Amîndoi cunoaşteţi o oarecare familie Hodges. E un profesor de geologie, nu?

— Da, *sir*.

— Şi mai e acolo şi-o fată pe care o cheamă Sylvia, nu-i aşa? Mă amuză gîndul că tu şi cu Steve alergaţi după aceeaşi fată.

— Eu nu alerg după ea, ripostă Willis.

— Ei bine, atunci poate c-aleargă ea după Steve. După cîte se pare, masa ne-aşteaptă. Cred că domnul Harcourt va ţine un discurs. Mi-au plăcut întotdeauna discursurile lui.

În sufragerie, familia, la un loc cu acţionarii, formau un grup bizar. La suprafaţă, strălucea o spoială de bună înţelegere şi maniere alese, dar dedesubt mocneau tot felul de nemulţumiri şi Willis avea destulă perspicacitate ca să sesizeze micile încordări.

El, cu Bill şi cu Bess erau singurii tineri prezenţi şi cu toate că şedeau departe, spre capătul mesei, îl vedea totuşi pe

domnul Harcourt cum vorbea degajat, trecîndu-şi iute privirea de la unul la altul, şi-ar fi putut să jure că bătrînul se amuza.

Era asemenea căpitanului care-şi conduce corabia pe o mare agitată. Majoritatea acţionarilor se înrudeau între ei, în afară de foarte puţini, cum era domnul Decker. Totul alcătuia un tablou dintr-o altă epocă, ceva care nicicînd nu se mai poate reproduce întocmai.

Aproape toate cunoştinţele de mai tîrziu ale lui Willis păreau convinse că multe aranjamente se pot face în jurul unei mese, o dată ce oamenii ajung să bea sau să mănînce împreună, chiar dacă nu au afinităţi comune şi deseori sînt şi rivali.

Pînă s-ajungă la această concluzie, Willis participase la zeci de prînzuri frugale, cu cotlete şi peşti fripţi, la picnicuri comerciale organizate pe domeniul unuia şi altuia unde se practicau sporturi în aer liber, şi la dineuri ceremonioase în separeuri de cluburi rurale sau de la oraş, presărate cu glume şi cu toasturi dinainte scrise şi rostite la un moment prestabilit în desfăşurarea lor.

La toate te plictiseai — şi nici nu se putea altfel ; începeau invariabil cu cîteva bancuri bunicele — motiv pentru care-ţi prindea bine să-ţi facă secretara un dosar cu istorioare alese pe sprînceană. După ele, urmau cîteva observaţii în legătură cu bucuria de a te afla într-un grup atît de simpatic.

Unde ar fi ajuns comerţul fără asemenea prietenii trainice, legate în astfel de ocazii ? Willis s-a împăcat cu adevărul că rareori un afacerist destoinic avea şi darul oratoriei, deşi fiecare se considera un orator înnăscut. Cuvintele rostite de ei erau tot atît de lipsite de gust ca şi ornamentaţiile încărcate de pe masă, amestecate de-a valma, ca şi cocteilurile pentru vînzarea în angro, şi tot atît de formale şi politicoase ca şi ospătarii care serveau.

Nici una dintre aceste reuniuni nu putea fi asemuită cu prînzurile acţionarilor de la vechea reşedinţă a lui Harcourt. Pe feţele de masă cu danteIă veneţiană se înşirau cele mai bune porţelanuri chinezeşti şi veselă de argint, iar şampania era întotdeauna îngheţată exact cît trebuie. Poate că mîncarea în sine era simplă, dar bine pregătită şi servită caldă. Apoi, atmosfera aceea de ospitalitate care era decorativă, lipsită de stridenţe, potolită, pentru că izvora dintr-o tradiţie

tot atît de durabilă ca și bufetul, sau portretele de familie. Ca desert, se servea înghețată de căpșuni, din fructele culese din grădină și cu frișcă preparată acolo, la moșie. Cafeaua neagră se aducea în cești de porțelan decorate cu spice de orez, iar în sufragerie, nu se fuma. Oricine dorea o țigară, un trabuc sau puțin coniac, le găsea mai tîrziu, în bibliotecă.

În clipa cînd au apărut cafelele, bătrînul Harcourt a bătut ușor în pahar, fără grabă. Și, totuși, clinchetul acela domol s-a înălțat deasupra frînturilor de discuții ale comesenilor, pînă cînd nimeni n-a mai vorbit. Atunci domnul Harcourt s-a ridicat de pe scaun, măsurînd sufrageria de la un capăt la altul cu o privire înceată.

— E o plăcere să vă primesc pe toți aici, începu el, așa cum am făcut-o ani de-a rîndul și cum tatăl meu a făcut-o înaintea mea. Această casă reprezintă o parte din uzina Harcourt și a oferit ospitalitate tuturor celor care stăpînesc uzina, așa cum nădăjduiesc c-o va face și pe viitor.

Se opri, dar nu ca să-și caute cuvintele.

— Cei mai mulți dintre noi, aflați aici, ne înrudim și sîntem mai mult decît deprinși cu această mică ceremonie. Uzina Harcourt a fost din totdeauna o afacere de familie și acțiunile ei nu s-au răzlețit prea mult în afară. Am trăit și trăim de pe urma uzinei Harcourt — își atinse ușor buza inferioară — de aproape optzeci de ani.

Bătrînul mai făcu o pauză.

— După părerea mea, anul acesta a fost deosebit de prosper. V-am mai adus mulțumirile mele pentru sprijinul neîntrerupt; salut cu bucurie pe noul ales în consiliul de conducere — pe nepotul meu Roger Harcourt, care s-ar fi cuvenit poate să ocupe acest loc mai de mult, ținînd seama de numărul acțiunilor pe care le deține.

Vorbitorul tuși și aruncă un zîmbet; în jurul mesei se produse o oarecare rumoare. Așteptă, pînă se așternu din nou tăcerea.

— Poate că unele dintre cuvintele mele par lipsite de sens pentru aceia care știu prea bine că, de fapt, ramura familiei mele conduce uzina. Cu toate acestea, nădăjduiesc că nu am răspuns cu indiferență la sugestiile primite. Ușa biroului meu rămîne întotdeauna deschisă, deși îmi dau seama prea bine că sînt ca regele Franței care a spus cîndva: „Eu, sînt statul". Dar poate că într-un anumit fel și sînt, însă, cu toată instabi-

litatea timpurilor, dividendele voastre au crescut. După părerea mea, poziţia în care ne aflăm cu toţii este foarte solidă. N-aş vrea să spun, ca un alt monarh: „După mine, potopul".

Se opri iarăşi şi ridică paharul de şampanie.

— Poate că mă aflu aici de prea multă vreme, dar sînt perfect conştient că nu voi putea rămîne o veşnicie. Iar dacă voi veţi fi uniţi şi nu veţi trage fiecare în altă parte, nu va veni nici un potop. Şi-acum, aş vrea să închei cu toastul tradiţional — „Trăiască Uzina Harcourt!"

În anii de mai tîrziu, nu o dată şi-a dorit Willis să poată ţine şi el un discurs atît de simplu, dar cu atîta miez. În unele accente străbătuse o notă de ironie, însă tot ce exprimase era numai adevăr. La sfîrşitul lui, toţi se ridicară în picioare; cineva începu să bată din palme, dar domnul Harcourt ridică mîna.

— Nu, spuse el. Nu e nevoie de aplauze. Dacă aţi terminat masa, coniacul şi ţigările se află în bibliotecă şi dacă cineva dintre voi doreşte să vadă florile şi peluzele, o poate face. Lebedele sînt în cuiburi, aşa că nu vă apropiaţi prea mult de ele.

Se făcuse ora de plecare a oaspeţilor — sau nu mai era mult pînă atunci — cînd Willis îşi aminti că doamna Harcourt ceruse să-l vadă între patru ochi.

— Vino afară, pe terasă, Willis dragă, îl chemă ea; nu te reţin decît un minut.

Se aşezară pe terasa de unde se vedeau cîmpurile şi copacii, pînă jos de tot, la pîrîu, şi Willis îşi aduse aminte că acolo-i întîlnise pentru prima oară pe domnul Harcourt şi pe domnişoara Blood; acum, însă, se aflau la începutul verii şi totul era verde.

— Ce zici, n-a fost un discurs frumos? îl întrebă doamna Harcourt. Întotdeauna spune exact ce trebuie, nu-i aşa? Şi nu arăta de loc obosit. Willis, dacă-l vezi obosit, te rog cheamă-mă la telefon de la birou.

Willis o asigură că o va face şi că-i plăcuse discursul.

— Aş fi vrut să nu spună lucrul acela cu potopul. Nu suport gîndul c-aş rămîne singură, aici. Willis, tu ştii că mă bizui pe tine.

— Vă supăraţi dacă vă spun ceva? zise Willis. Nu ştiam că domnul Harcourt nu se simte bine. Şi cred că vrea să nu afle nimeni lucrul acesta.

Apoi, se deschise uşa terasei şi apăru bătrînul Harcourt.
— V-am văzut venind aici. Îi povesteai lui Willis despre doctor, Harriet ?
— Henry, simţeam nevoia să vorbesc cu cineva.
— Presupun că, pînă în cele din urmă, va trebui să afle fiecare, zise bătrînul. Willis, despre ce ţi-a vorbit Roger ?
— Voia să ştie cum o duceţi cu sănătatea, *sir*. I-am spus că vă simţiţi splendid.
— Şi ce zici, a crezut ?
— Nu, răspunse Willis, nu cred.
Domnul Harcourt zîmbi aproape imperceptibil.
— Atunci, bănuiesc c-a înţeles chestia cu potopul. Ce altceva te-a mai întrebat ?
Willis ezită o secundă.
— Dacă am auzit că „Simcoe Rubber Hose and Belting“ o să ne cumpere fabrica.
— Mă aşteptam la asta. Sper că te-ai arătat surprins ?
— Doamne, Henry, interveni doamna Harcourt. Nu mi-ai pomenit niciodată de asta.
— N-ar fi avut nici un rost să te sîcîi cu aşa ceva, Harriet. Roger trage mereu nădejde c-am s-o vînd. Ce impresie ţi-a făcut Roger, Willis ?
— Cred că e destul de deştept, *sir*.
— Are cap, dar e sfios, reflectă Harcourt. Iar mie nu-mi plac oamenii deştepţi şi sfioşi. Cred că nu i-a căzut bine lui Bryson că l-am numit pe Roger în consiliul de conducere.
— Henry, se amestecă doamna Harcourt, nu crezi că s-ar cuveni să te odihneşti puţin după discurs, după prînz şi toate celelalte ?
— Nu, nu, zise bătrînul, şi-am stat prea mult aici. E cazul să vii cu mine, Willis. În bibliotecă avem coniac.
Pe urmă, bătrînul îi surîse.
— Ţii minte, Willis, cînd ţi-am spus că nu te consider un prost ?
Gîndul că sănătatea bătrînului se şubrezise îl făcea pe Willis să simtă, pentru prima dată în cariera lui, că-i fuge pămîntul de sub picioare. Era încă prea tînăr ca să-şi dea seama că nici un pămînt nu e veşnic stabil. Crezuse copilăreşte în eternitatea lucrurilor şi în viaţa veşnică a bătrînilor de care era legat, dar acum, fiecare ungher al proprietăţii Harcourt i se părea că

devenise dintr-o dată aerian, ca un nor ce plutește într-un apus de soare.

Întîmplarea a făcut ca atunci cînd a ajuns cu domnul Harcourt în bibliotecă, să nu fie nimeni acolo.

— Ia te uită, zise bătrînul, pare-se că toți au ieșit pe afară, dar se vor întoarce să-și ia rămas bun. Vrei puțin coniac, Willis? E cel din care obișnuia să bea tatăl meu.

— Nu, vă mulțumesc, *sir.*

— Ești sigur ? insistă bătrînul. Cred că eu o să gust o picătură. Ce te preocupă, Willis ?

— N-aveți de gînd să vindeți fabrica, nu-i așa, *sir ?*

Faptul că îndrăznise să-i pună o asemenea întrebare arăta cît de frămîntat era, dar îndată ce o rosti, își dădu seama că nu trebuia s-o facă. Domnul Harcourt își picurase o înghițitură sau două de coniac și le învîrtea încet în pahar.

— Dar tu, Willis, tu crezi c-ar trebui s-o vindem ? Prețurile sînt foarte ridicate acum.

— Cred că și-așa mi-am permis să vorbesc prea mult, zise Willis.

— Asta n-are importanță. Am obiceiul să-mi susțin pînă la capăt o afirmație rezonabilă, lucru pe care ți-l recomand și ție.

Willis nu putea să se gîndească pe loc la nici un fel de răspuns și, la drept vorbind, nici nu putea spune mare lucru. Bătrînul mai sorbi o înghițitură de coniac.

— Tu cunoști lista mea de acțiuni, continuă Harcourt. În ultimul timp, fabrica de-aici n-a însemnat decît un fel de amuzament pentru mine.

Simți o amețeală bruscă și ultimele cuvinte le rosti cu greutate. Apoi, se auzi o bătaie discretă în ușa de panel deschisă, iar Willis îl văzu pe Selwyn stînd în dreptul ei.

— A venit domnul, *sir,* anunță acesta.

— Ce ? întrebă Harcourt. Care domn ?

— Domnul care ați spus că va veni la cină și va rămîne aici peste noapte, explică Selwyn. Domnul Nagel, *sir.*

— Fir-ar el al naibii ! exclamă bătrînul. Dar e numai trei și jumătate.

— Da, *sir,* încuviință Selwyn.

— Lua-l-ar naiba să-l ia ! spuse din nou Harcourt. Adu-l încoace cît poți mai repede, Selwyn, expediază-i mașina și nu-i scoate bagajele din ea.

Era aproape pentru prima dată cînd Willis îl auzise înjurînd.

— Fir-ar el al naibii, nu putea să vină la ora cînd e invitat? Ar fi mai bine s-o ştergi... adică nu, rămîi aici cu mine, Willis.

Cît ai clipi din ochi, Selwyn se şi întoarse urmat de un bărbat îndesat şi solid, trecut de patruzeci de ani, care arăta a fotbalist, cu excepţia costumului său maron, la două rînduri, şi impecabil călcat.

— Ei, noroc, Henry! zise el. Am picat ca musca-n lapte la vreo petrecere, sau ceva?

— Noroc, Percy, îl întîmpină Harcourt. Selwyn, aşteaptă afară şi spune-le tuturor că sînt ocupat.

— Cu ce dracu-am scrîntit-o? întrebă străinul. M-am repezit pîn-aici cu un Cadillac închiriat. Credeam c-o s-avem vreme să dăm o raită prin uzină.

— La naiba! zise Harcourt. E prînzul anual al acţionarilor.

— Aoleo, am încurcat-o, zise străinul.

— Willis, îţi prezint un vechi prieten şi concurent de-al meu, domnul Nagel de la Compania „Simcoe Rubber Hose and Belting". Ia-l cu tine în birou, încuie uşa şi nu ieşiţi de-acolo pînă nu ciocănesc eu. Imi pare tare rău, Percy.

— Zi-mi mai bine porc de cîine, cum îmi zic o droaie de oameni, dar nu Percy.

— Condu-l pe domnul Nagel în birou, Willis, repetă bătrînul şi-ar fi bine să luaţi cu voi şi coniacul.

O dată ajunşi în biroul domnului Harcourt, era ca şi cînd se trezise aruncat fără de veste într-o celulă de închisoare, cu domnul Nagel cu tot. Acesta se învîrtea ca un leu în cuşcă prin încăperea întunecoasă, ba aruncînd cîte o privire afară, prin pătratele din geam plumbuit ale ferestrelor, ba uitîndu-se în fugă la rafturile de sticlă unde se afla colecţia de arme vechi a lui Harcourt, sau la seiful demodat, pe care era scris numele tatălui domnului Harcourt. În ochi avea o lucire alertă iar pe faţa trandafirie o expresie perplexă pe care Willis o mai observase şi la alţi clienţi veniţi la uzină. Într-un tîrziu, îşi scoase o batistă imaculată din buzunarul de sus al hainei la două rînduri şi şi-o trecu încet peste frunte.

— M-am pricopsit c-o răceală zdravănă pe Century, zise el şi-şi suflă nasul, am crezut c-o să scap de ea c-o sudaţie bună la o baie de aburi în New-York, dar văd că în loc să-mi treacă, mi-a deschis toţi porii.

Degaja un miros puternic de săruri de baie şi picături de pus în nas.

— Poate c-aţi vrea să serviţi puţin coniac ?

— Bine zici. Vrei să-mi torni un cartuş ? Se aşeză pe scaunul de la biroul bătrînului Harcourt şi sorbi paharul dintr-o singură înghiţitură. Măi frate, tare-aş vrea să iau legătura cu contrabandistul care vinde licoarea asta.

— E din rezerva familiei, îl informă Willis. E coniacul pe care obişnuia să-l bea tatăl domnului Harcourt.

Domnul Nagel rîse afabil, ca de-o aducere aminte.

— Babacul meu nu mi-a lăsat nici un lucru de preţ, zise el. Bănuiesc că eşti nepotul domnului Harcourt, nu ?

— Nu, *sir*. Lucrez la birourile administrative ale uzinei.

— Aşaaa ? făcu Nagel. Cum ziceai să te cheamă fiule ?

— Wayde. Willis Wayde.

— Eşti cumva flăcăul lui Alf Wayde ? Bătrînul Alf e — pe toţi dracii — cel mai bun inginer din industria de benzi rulante. Aş vrea să-l văd pe Alf, înainte de plecare.

— Nu ştiam că-l cunoaşteţi, se miră Willis.

— Cum dracu, dar există careva din ramura asta să nu-l ştie pe Alf ? Ascultă, dacă dai prin Chicago, caută-mă. Nu sînt aşa de ramolit ca să nu ştiu ce le place tinerilor şi am o droaie de adrese, tot una şi una.

— Vă mulţumesc foarte mult, *sir*, zise Willis.

Pe-atunci nu era de loc iniţiat în ale călătoriei, dar oricum se simţi flatat că domnul Nagel nu bănuia acest lucru.

— Am la mine la birou o colecţie de băieţi tineri pe cinste şi-am să-i fac eu să-ţi arate fiecare locşor din oraş. E bine pusă la punct proprietatea asta, ce zici ?

— Cred că da. De altfel, e singura pe care o cunosc. Am venit aici cînd aveam cincisprezece ani.

— Eu unul am mai văzut ceva domenii familiale la viaţa mea, zise domnul Nagel. Îl cunosc pe Henry Harcourt şi cînd spun asta, o spun din toată inima. E-un om tare de treabă.

— Da, *sir*, cred că este într-adevăr.

— E-o casă simpatică şi Harcourt e un bătrîn simpatic şi scump. N-ar mai fi cazul să-şi piardă vremea cu nici o vechitură de fabrică.

— Mai doriţi puţin coniac, *sir* ?

— Nu, îţi mulţumesc mult, fiule. Am un fel al meu de-a visa la tot soiul de lucruri. La birou mi se zice P.L. Ai de-acolo spun „bătrînul P.L. visează cu glas tare".

Willis nu făcu nici un fel de comentariu şi domnul Nagel oftă.

— Cred că ai o mamă în care vezi tot cerul şi pămîntul. Ei bine, şi eu am avut una. Ea m-a învăţat să visez. Domnul Nagel îşi suflă nasul din nou. Întotdeauna să fii bun cu mama dumitale.

Dar nu mai avu timp să continue, fiindcă se auzi o bătaie în uşă.

— Cred că-i domnul Harcourt, *sir*, zise Willis, dar cînd deschise, fu mirat că bătrînul nu era singur, ci însoţit de Bryson Harcourt şi de Roger Harcourt.

— Puteţi ieşi acum, zise bătrînul. Iartă-mă Percy că te-am făcut s-aştepţi aşa de mult, dar îmi plecau oaspeţii. Ţi-l prezint pe fiul meu Bryson şi pe nepotul meu Roger — deşi mi se pare că i-ai mai întîlnit.

— Salutare, fraţilor, îi întîmpină domnul Nagel.

— Haideţi să ne-aşezăm cu toţii. Nu cred că vom fi deranjaţi aici, şi le făcu semn cu mîna spre scaune în vreme ce el se aşeză pe canapea. M-am gîndit c-am putea sta de vorbă acum, Percy, şi că n-ar strica să fie de faţă şi Bryson cu Roger.

Dacă nu l-ai fi cunoscut pe bătrînul Harcourt, ar fi fost cu neputinţă să observi cea mai mică schimbare în felul său de-a fi, totuşi, Willis simţi la el o emoţie crescîndă.

— Nu mai aveţi nevoie de mine, nu-i aşa, *sir*? întrebă Willis.

Vorbise fiind convins că bătrînul uitase cu totul de el. Dar s-ar fi cuvenit să ştie că domnul Harcourt nu era omul care să uite vreodată ceva.

— Aş vrea să rămîi, Willis. Cred că e bine să asiste la discuţie şi cineva din afara familiei. Adu şi ţigările de foi.

Se aşternu o tăcere grea ; nimeni nu luă o ţigară în afară de bătrînul Harcourt.

— Cunoaştem cu toţii motivul pentru care domnul Nagel se află aici, continuă tot el. Percy, opreşte-mă dacă mă exprim greşit sau spun lucruri inexacte.

Apoi îşi aprinse tacticos trabucul.

— Presupun că au circulat unele zvonuri, și tocmai de aceea am ținut să fii aici, Roger. Vreau să știți că domnul Nagel a făcut o ofertă pentru cumpărarea uzinei și mi-a explicat cu argumente excelente, pentru ce ar fi bine s-o accept. Personal, consider că e o propunere neașteptat de generoasă.

Bătrînul trase din trabuc, urmărind fumul care se înălța încet spre tavan.

— Tranzacția ar consta dintr-un schimb de acțiuni, o acțiune de-a noastră, pentru două acțiuni ale Societății Simcoe. Valoarea în numerar s-ar ridica, în clipa de față, la aproximativ cinci milioane de dolari.

Menționă suma cu un aer degajat, urmărind în continuare rotogoalele de fum.

— Cum adică ? întrebă Roger Harcourt. Cinci milioane ?

Domnul Harcourt clătină din cap.

— Ți se pare mult, nu-i așa, Roger ? zise el. Dar nu uzina îl interesează cel mai mult pe domnul Nagel, ci licența Klaus și alte linii tehnologice de-ale noastre.

Willis rămăsese ca o stană de piatră, fascinat de calmul ce se degaja din glasul bătrînului.

— Despre toate astea am discutat ceva mai amănunțit cu Bryson. Ce-ai de zis despre ofertă, Roger ?

Vocea pițigăiată a lui Roger Harcourt reținu atenția tuturor.

— Îmi închipui că știi cam ce cred eu, unchiule Henry. Ar fi o mare ușurare pentru dumneata să nu-ți mai bați capul cu o afacere dificilă, plus că ar fi de toată lauda s-o poți vinde la un asemenea preț. Părerea mea este c-ar trebui să primim înainte de a se răzgîndi domnul Nagel.

— Eu nu-mi schimb hotărîrea, replică Nagel. A fost unul din visele mele să aranjez personal treaba asta.

Domnul Harcourt clătină din cap și se uită la capătul trabucului.

— Poate c-ai dreptate, Roger, vorbi el. Am cugetat îndelung și cred că ai dreptate. Apropo, vreau să-i mulțumesc domnului Nagel pentru amabilitatea sa cît și pentru faptul că a venit aici gata pregătit pentru a trece la negocieri definitive. Dar dînsul și-a arătat generozitatea și în alte privințe. De pildă, acceptă să preia, pentru o perioadă de trei ani, conducerea uzinei în condițiile în care se află ea astăzi, iar după aceea, va face tot ce-i stă în putință pentru funcționarii noștri

superiori — evitînd, în felul acesta, orice schimbare bruscă. În mod logic, ar trebui să acceptăm oferta. E greu să ne închipuim c-am obține vreodată ceva mai avantajos.

Expresia bătrînului nu se schimbase, și Willis avu impresia că Bryson Harcourt arată speriat ; în schimb, oricine putea vedea limpede că Roger Harcourt și domnul Nagel radiau ușurați.

— Dac-așa stau lucrurile, Henry, poate-ar fi bine să telefonez și să-i anunț pe cei din Chicago, sugeră domnul Nagel.

— O clipă, îl opri bătrînul, cu un glas mai aspru. Mă tem că m-ai înțeles greșit, Percy. Eu ți-am mulțumit, dar de vîndut, nu vindem uzina.

Cu un mic efort, domnul Harcourt se ridică de pe canapeaua de piele.

— Am ținut destule discursuri pe ziua de azi. Știu c-ar trebui s-o vînd, dar nu o fac. Această uzină a produs bani vreme îndelungată și-a asigurat pîinea pentru o mulțime de oameni de-aici. Mă simt obligat față de ei și sînt mîndru să afirm că și fiul meu se simte la fel. Ești de acord cu mine, nu, Bryson ?

— Da, răspunse acesta. Sînt întru totul de partea ta, tată.

— E-o atitudine învechită, știu, spuse bătrînul, dar mă bucur că și fiul meu o împărtășește. Ar fi mai simplu să punem mîna pe bani și să dăm bir cu fugiții, dar, vedeți voi, noi am fost întotdeauna legați de locurile astea. Nu mă înțelegi, Percy, așa e ?

— Asta așa e, nu te pricep de loc, spuse Nagel. Ba chiar cred că ți-ai pierdut mințile, Henry.

Bătrînul se lovi ușor cu degetul peste buza inferioară.

— Da. Poate că mi le-am pierdut.

— Nu lua o hotărîre pripită, îl povățui Nagel. Hai să mai trecem o dată peste cifre, la noapte.

— Nu, Percy. Asta n-are nici o legătură cu cifrele, spuse Henry Harcourt.

— Unchiule Henry, se amestecă Roger, sînt o mulțime de oameni în familie...

Bătrînul ridică o mînă și Roger se opri.

— Știu Roger. Mîine vor fi destule inimi sfărîmate, dar sînt mai mulți oamenii care muncesc în uzină. Willis, sună te rog după Selwyn. Poate că domnul Nagel ar vrea să-și vadă camera, ca să nu mai spun că mi-ar place să fac o plimbare cu Percy înainte de se întunecă afară.

XI

ÎN DIMINEAȚA următoare, cînd trecu prin apropierea reședinței, Willis îi văzu pe MacDonald și pe Beane stînd de vorbă în dreptul grădinii de zarzavat.

— Încotro te grăbești ? îl strigă Beane. Vino-ncoace o clipă, Willis. Domnul Beane era singurul om de acolo care nu-i spunea domnul Willis — ca o delimitare precisă a propriilor poziții.

— Ascultă Willis, ai auzit vestea pe la reședință ? îl întrebă administratorul.

— Nu, ce veste ?

— Cred că știi ce vreau să spun, îl iscodi Beane. Tipu-ăla din Chicago. Ai fost și tu în bibliotecă împreună cu domnul Harcourt cu domnul Bryson și cu domnul Roger, nu ?

— Da, răspunse Willis, am fost, dar nu tot timpul.

— Se zice că tipu din Chicago a-ncercat să cumpere uzina. Beane vorbea rar și Willis înțelese că atît el, cît și MacDonald îl considerau — cum se considerau și ei înșiși — o parte din domeniul Harcourt.

— Cine-a spus asta ? întrebă Willis.

— Știu că nu e cazul să vorbești, dar mi-ar fi plăcut să fiu și eu în bibliotecă, spuse Beane. M-ar fi uns pe inimă să-l văd pe domnul Harcourt cum trage pielea după el.

— Ce te face să crezi c-așa s-a-ntîmplat ? întrebă Willis.

— Pentru că știu că n-ar fi făcut altfel. Pe cinstea mea, domnul Harcourt e un om și jumătate.

De-abia atunci Willis și-a dat seama că Beane îl chemase numai din dorința de a împărtăși, toți trei, zelul și fidelitatea ce-i însuflețeau.

Era o dimineață de iunie. În jurul lui auzea prihorii și graurii ciripind, iar soarele dimineții de vară răspîndea căldură în aer. Cu toate că niciunul dintre ei nu pomenise de asta, trebuie s-o fi știut cu toții că soarele bătrînului Harcourt cobora în asfințit ; dar el rămînea, fără-ndoială, un om și jumătate.

În această dimineață, Harcourt și-a revăzut lista acțiunilor. După cîte-și amintea Willis, de mult intenționa să-și lichideze acțiunile obișnuite și să ia în locul lor rente de stat ; fusese chiar cu el, cînd își chemase agenții de schimb din Boston. După prînz, s-a mai ivit cîte ceva pe la Unitatea 2 — ce anume nu-și mai amintea cu precizie dar știa că bătrînul Harcourt se dusese personal acolo și-i ceruse să-l însoțească. În Unitatea 2 era veșnic gălăgie. Cînd au intrat în hală și s-au angajat pe culoarul din mijloc, cineva a început să strige „ura" ; ecoul ovațiilor a trecut dincolo de zgomotul agregatelor și l-au făcut pe bătrîn să se oprească o clipă din mers.

Imediat însă, au pornit mai departe ca și cînd n-ar fi observat nimic și n-a pomenit despre incident decît după ce-au ieșit din clădire și se aflau în curte.

— Ciudat lucru, nu crezi ? remarcă el. Se vede că vestea a și ajuns pe la urechile oamenilor.

O dată, cînd un agent comercial din Chicago a făcut o criză de apendicită, Willis a fost cel trimis să ia legătura cu firma „Haverford" — o întreprindere de panificație care se număra printre cei mai buni clienți ai uzinei Harcourt ; bătrînul susținea să meargă el și să negocieze singur această tranzacție. Domnul Briggs se împotrivise argumentînd că Willis nu mai tratase nici o vînzare în viața lui, dar Willis nu l-a învinuit prea mult pentru asta, și nici Harcourt nu s-a lăsat înduplecat.

Sosise vremea, zicea el, să se mai miște și Willis încolo și încoace și să-și cunoască țara.

A fost ceva care nu se poate uita — prima călătorie de afaceri și prima diurnă pentru cheltuieli de drum.

Urma să tragă la hotelul „Blackstone", îi spusese tot domnul Harcourt și, în inima lui, Willis a păstrat mereu un colțișor cald pentru hotelul „Blackstone".

Pînă nu încerci, nu poți să știi niciodată dacă ai sau nu dibăcie la vînzări ; Willis s-a simțit însă pe loc cucerit de arta persuasiunii prin argumente logice și a trăit satisfacția pe care o ai cînd, în sfîrșit, ajungi să închei un contract și să definitivezi o afacere.

În asemenea ocazii, porneai mereu spre o nouă aventură — întîlniri cu oameni necunoscuți și simțămîntul că faima firmei pe care o reprezinți atîrnă de judecata și comportarea ta. Willis a rămas cu principiul că orice lucrător din administra-

ția unei întreprinderi trebuie să se priceapă cum să vîndă o marfă, pentru că nu se știe niciodată cînd se ivește o situație specială care îi cere această îndemînare. Situațiile se schimbă cu iuțeală vertiginoasă, deși Willis încă nu pătrunsese acest adevăr.

Mai tîrziu, de-abia, și-a dat seama că Harcourt era pe deplin conștient că mai avea puțin de trăit și, de-a lungul anilor, i-a văzut și pe alții înfruntînd acest deznodămînt. Era destul să citești ziarele ca să constați că în lumea afaceriștilor morțile subite se țineau lanț. O dată ce ajungeai la o anumită vîrstă — chiar dacă te simțeai încă tînăr și activ — ți se cerea să privești în față trista realitate că clipa cea de pe urmă te poate surprinde la birou, la golf, sau pe stradă ; ori dacă erai un bun administrator, aveai datoria să fii oricînd pregătit s-o întîmpini, pentru că afacerile trebuiau să meargă mai departe și fără tine.

Domnul Harcourt s-a dovedit omul cu cea mai largă perspectivă din cîți a cunoscut Willis în materie de proiecte pe termen lung. La el nu a existat nici un moment de grabă cu accente dramatice și nu l-a auzit nimeni ținînd mici discursuri de adio. De fapt, nu puteai remarca nici o schimbare sensibilă la domnul Harcourt care se comporta ca și cînd ar fi avut încă mulți ani înaintea lui — lucru care se reflecta, de altfel, în toate hotărîrile sale. Dacă avea consfătuiri mai dese cu domnul Decker și cu avocații din Boston, timpurile erau și ele nesigure. Harcourt fusese pregătit pentru crahul financiar din octombrie 1929. Chiar în vara aceea începuse să reducă din stocul de mărfuri al uzinei în eventualitatea că s-ar fi ivit un declin în afaceri. Adevărul este că bătrînul Harcourt, cu multiplele lui calități, era gata să înfrunte orice — chiar și moartea.

În sinea lui, Willis credea că se numără printre foarte puținii oameni care și-au dat seama că bătrînul se pregătea s-o întîmpine, dar nu pentru că i-ar fi spus-o direct. Nu i-a surprins decît o singură licărire din gîndurile lui — și asta s-a întîmplat în ziua cînd se-ntorsese din Chicago ; totul n-a fost decît o străfulgerare de moment, o aluzie voalată, și nimic mai mult.

Sosise în Clyde, venind de la Chicago, la ora două fără un sfert ; gara arăta întocmai ca în ziua cînd o văzuse pentru prima dată, numai că i se păru mai murdară și mai meschină.

La administrația fabricii a ajuns la două și jumătate, ținînd în mînă o servietă nouă, de piele. Poate că s-ar fi cuvenit să treacă mai întîi pe la domnul Briggs, pentru că el era șeful serviciului comercial, dar în loc de asta, s-a oprit să-l vadă pe domnul Harcourt. Ușa de la biroul lui era deschisă, ca de obicei, și îl găsi stînd la biroul învechit, cu un vraf de hîrtii oficiale în față.

— Ei, noroc, Willis ! îl întîmpină bătrînul. I-a vorbit ca și cînd nu lipsise de loc, dar în același timp Willis avu sentimentul că-l bucura tare mult revederea lui. Îmi pare bine că mă aflu aici să te văd c-ai sosit.

De-abia mai tîrziu și-a amintit de această remarcă. Pe moment însă, nu i s-a părut de loc neobișnuită.

— Lasă-ți jos servieta și ia-ți un scaun, îi zise Harcourt. Ai un costum foarte frumos, Willis. Întotdeauna știi să porți o haină. Chiar azi dimineață am vorbit cu Jess Haverford la telefon. Se pare că i-ai făcut o impresie excelentă.

— Mă bucur că lucrurile au mers bine, *sir*.

— Mi-am închipuit că ți-ar plăcea să călătorești. Cînd eram tînăr, nimic pe lume nu mă atrăgea mai mult decît să mă vîntur de colo pînă colo ; acum însă, detest să mă urnesc din loc. Am aflat că l-ai invitat în oraș, la masă, pe domnul Judson de la serviciul de contractări. Sper că i-ai dat sticla de whisky din partea mea.

— Da, *sir*. O să vă scrie. Înainte de-a ieși în oraș să cinăm, am băut din ea sus, în camera mea.

— Ciudat e băutul ăsta prin camere de hotel. N-am fost în stare niciodată să mă deprind cu așa ceva. Nădăjduiesc că i-ai dat trabucurile lui Jess Haverford.

— Da, *sir*.

— Jess știe să aprecieze o havană bună.

— S-a interesat în mod deosebit de sănătatea dumneavoastră, *sir*.

— Sper că i-ai spus că mă simt minunat. Domnul Harcourt vorbi mai repede decît îi era obiceiul. Mi-a plăcut întotdeauna Chicago. Arcurile scaunului său trosniră cînd se lăsă pe spătar. Acolo trăiești mereu cu perspectiva viitorului, lucru care mă tem că sînt ispitit să-l practic din ce în ce mai puțin. E de mirare cît de drag mi-a devenit prezentul. În sfîrșit, nu trebuie să te rețin, Willis. Ar fi momentul să treci pe la domnul Briggs.

Willis se ridică de pe scaun, dar bătrînul îi făcu semn cu mîna.

— Vreau să-mi vorbești mai mult despre Chicago. Mi-ar plăcea să vii să cinezi cu noi în seara asta. Făcu o pauză de un moment. Va fi și Bess, dar atît. Caută s-ajungi pe la șase și jumătate ca să avem vreme să stăm pe terasa dinspre apus. M-am gîndit c-o să-ți facă plăcere s-o invit pe Bess pentru tine.

Firește că-i făcea plăcere, dar se miră să-l audă pe bătrîn pomenindu-i de Bess.

— S-a făcut tare frumușică în ultima vreme, nu-i așa ? continuă tot el. Plus că și-a luat un fel de a se exprima foarte direct. Mi-a spus bunăoară că i-ar plăcea tare mult să vină, dacă vei fi și tu.

Cînd ai douăzeci și doi de ani, este exclus să nu trăiești pe undeva, în vreun paradis al naivilor. Cu toate că-i plăcea să-și spună că nu crezuse el chiar tot ce auzise, nu putea nici să se condamne pentru lucrurile la care s-a gîndit în ziua aceea. Vorbindu-i lui Briggs despre benzile de transmisie „Hartex", comandate de firma Haverford, o parte din mintea lui era preocupată de cuvintele lui Harcourt. Se întreba mereu de ce-i spusese bătrînul că Bess e tare frumușică ? De ce adăugase că Bess era bucuroasă să vină în seara aceea, dacă va fi și el acolo ? Apoi gîndurile îi zburau și mai departe, oprindu-se la presupunerea că tot ce-și închipuise era adevărat. Se vedea căsătorit cu Bess Harcourt, trăind într-o reședință a lor, pe moșia Harcourt, formînd o parte din familia lor, ajutîndu-l pe domnul Bryson la uzină, în calitate de ginere. Niciodată nu s-a putut blama pentru că se lăsase în voia acestei fantezii. Cînd ai douăzeci și doi de ani, e exclus să nu trăiești pe undeva, într-un fel de paradis al naivilor.

Întoarcerea acasă, în mașina condusă de tatăl lui, și pregătirile de înainte de cină au fost ca un fel de revenire pe pămînt.

— Willis, cred că nu era cazul să te invite domnul Harcourt astă seară, cînd de-abia te-ai întors acasă, îi spuse maică-sa.

— Vai de mine, Cynthia, interveni tatăl lui. Willis e băiat mare acum. Face și el parte din administrație. Ia te uită ce dungi are la nădragi.

— Sînt de acord să fie elegant, Alf, dar tare mi-ar plăcea ca domnul Harcourt să nu se poarte ca și cînd Willis i-ar aparține. Și-apoi, ar fi putut să ne invite și pe noi. Nu ești de aceeași părere, Alf ?

— E o noapte încinsă, Cynthia și prefer să asud în cîrpele mele de-acasă, răspunse Alfred Wayde. Mi-ar fi plăcut să fim la munte. Pentru că veni vorba, Cynthia, nu ne-am urnit din locul ăsta de ani de zile. Ți-aduci aminte ce răcoare era la mină ?

— Lasă asta acuma, să nu te mai apuce și pe tine dorul de ducă, Alf, zise ea. Cine o să mai fie acolo, Willis ?

— Nimeni, în afară de doamna Harcourt și de Bess.

— O, Doamne, făcu doamna Wayde, credeam că nu te mai întîlnești atîta cu Bess.

— Nu mă întîlnesc atîta cu ea. Va fi pur și simplu acolo.

— O, Doamne, nu vreau să zic că n-ar fi o fată drăguță, dar nu e din lumea ta, Willis.

Tare ar fi vrut să n-o mai audă pe maică-sa spunîndu-i într-una că Bess nu era din lumea lui. Repetarea unui lucru îi destrăma întotdeauna continuitatea gîndurilor.

Găsi familia Harcourt pe terasa dinspre apus.

— Vai, Willis, dragă, ne pare așa de bine că te-ai întors, nu-i așa Bess ? îl întîmpină doamna Harcourt.

— Da, în clipa de față sîntem foarte bucuroși, zise Bess.

Era tare drăguță. Radia un fel de frumusețe care nu avea nici o legătură cu trăsăturile ei, ci te făcea să uiți lipsa lor de simetrie. Obrajii arși de soare erau îmbujorați și din cauza pielii bronzate părul părea și mai blond, iar culoarea ochilor albaștri-verzui, ieșea în evidență.

— Willis, vorbi bătrînul Harcourt, cînd vii aici, nu-i nevoie să suni la clopoțelul de la ușa din față. Bess și Bill nu-l folosesc, și nici tu n-ai de ce s-o faci. Nu înseamnă decît un deranj pentru Selwyn.

— Nu mi-l pot imagina pe Willis intrînd fără să sune, se amestecă Bess. Cînd mă gîndesc la el mi-l închipui trăgînd de cîte un clopot.

— E-n regulă, zise Willis, cu condiția să-ți trag ție clopotele, Bess.

— Măi, măi, făcu ea, probabil că asta e rezultatul şederii tale la Chicago.

N-o spusese cu nici o ironie. De altfel se părea că Bess, ca şi Willis, era conştientă că sînt urmăriţi de domnul Harcourt, dar nu prea arăta că se sinchiseşte de asta ; iar cînd mai bău şi vermutul Martini pe care i-l oferise bătrînul, lui Willis totul i se părea posibil.

Şi la masă a fost la fel — orice părea posibil şi Harcourt îi ceruse lui Selwyn să aducă şampanie.

— Acum, Willis, vorbeşte-ne despre călătoria ta, îi zise Harcourt.

— Ei bine, Chicago e un oraş grozav, începu el. Ştiţi, eu nu l-am mai văzut de cînd am trecut prin el la venirea noastră aici.

Apoi se petrecu un lucru ciudat ; fără să vrea, începu să povestească doar de prima lui trecere prin Chicago şi nu despre călătoria de-acum. Le istorisi popasul făcut la ferma din Kansas, în drum spre Chicago, apoi despre mină şi despre prînzul din Denver, acasă la domnul Harrod Cash. Nu şi-ar fi închipuit vreodată c-ar putea să evoce cu atîta claritate toate amănuntele acelea, deşi avea senzaţia că vorbeşte despre altcineva, şi nu despre el.

— De ce nu ne-ai spus pînă acum nimic din toate astea, Willis ? îl întrebă domnul Harcourt.

— Nu ştiu. E mult de cînd s-au întîmplat, a răspuns el. Într-adevăr, trecuse mult de-atunci. Nu-şi dăduse seama ce cale lungă îl separa de acele amintiri, sau cît de puţin mai erau legate de prezent ; n-a uitat însă niciodată ce i-a spus Bess la sfîrşitul mesei.

— În timp ce vorbeai, erai tu însuţi, zise ea. Şi m-ai ajutat să-mi dau seama că te cunosc.

Cuvintele ei l-au pus în încurcătură, lucru pentru care nu s-ar fi putut învinui fiindcă şi acum le considera ciudate.

— S-ar fi cuvenit să mă cunoşti mai de mult, îi ripostă.

— Cred că te cunosc, dar adineauri n-aveai nimic artificial în tine.

La ora nouă şi jumătate, bătrînul Harcourt le-a spus că-i pare rău să pună capăt unei seri atît de plăcute, dar că, pentru el sosise timpul să se retragă în apartamentul de sus.

— Harriet mi-a dat semnalul, zise el. E-n ordine, Harriet, acum mă duc la culcare şi-ar fi bine să luăm cu noi şi *Călăto-*

riile lui Gulliver. E ciudat, mama avea obiceiul să-mi citească din ele cînd eram copil, iar acum, Harriet face la fel. Probabil că fiecare lucru se încheie ca un fel de ciclu, nu-i așa, Willis ? Noapte bună, Bess, draga mea. Willis, o conduci tu acasă, nu-i așa ?

Afară, nu era decît lumina stelelor, dar amîndoi cunoșteau locul cu ochii închiși și, chiar de-ar fi fost întuneric beznă, tot și-ar fi găsit drumul, indiferent de direcția în care se duceau. O porniră pe aleea cu pietriș, pînă în dreptul celui de-al treilea fag bătrîn care se înălța în fața lor ca un nor nemișcat, apoi o apucară în diagonală peste pajiște, îndreptîndu-se către pădure și, după aceea, porniră spre poteca de lîngă pîrîu.

— Willis, spuse Bess, tare-aș vrea să te înțeleg mai bine. Sînt hotărîtă să-ncerc. Realmente vreau.

— Dar nu sînt chiar atît de complicat. Ar fi trebuit să știi acest lucru pînă acum.

— Atunci pune-ți brațul în jurul meu. Cînd faci asta mi se pare totul mai lesne de înțeles.

Cînd o cuprinse cu brațul își aminti de altă dată cînd fuseseră singuri, pe înserate, dar parcă niciodată nu se simțiseră atît de singuri ca acum.

— Willis, spune-mi ce-ți dorești tu. Fiecare dintre noi își dorește ceva, tu, însă, nu mi-ai vorbit niciodată despre asta — niciodată.

— Ei bine, e destul de greu s-o spui așa, dintr-o dată. Cred că vreau să mă descurc bine în viață. Poate că e un lucru pe care-l doresc toți oamenii, dar presupun că tu nu ai de ce să te gîndești la el atît de mult ca mine.

— Asta-i un lucru stupid pe care să ți-l dorești. Vocea ei era atît de șoptită și de aproape de el, încît o auzea ca pe propriile sale gînduri în timp ce îi atingea ușor obrazul cu părul. Te gîndești vreodată la mine, Willis ? Și părul ei îi mîngîia din nou obrazul.

— Da, zise el. Firește că mă gîndesc.

— Și eu mă gîndesc la tine, în tot felul de momente cînd nici nu m-aștept. Își lăsă capul pe umărul lui. Aș vrea să nu mai îmi fie atît de teamă.

Willis o strînse mai puternic.

— Teamă de ce ? o întrebă.

— De ce-o să ni se întîmple nouă, tuturor — dar despre asta ți-am mai vorbit. Ți-aduci aminte, nu-i așa ?

— Da, mi-aduc, dar n-ai de ce să te temi, Bess.

— Willis — vocea ei deveni aproape o șoaptă — ți-a spus azi ceva bunicul despre mine ?

— Da, mi-a pomenit ceva.

— Mă rog, ce anume ? Ce ?

— Spunea că ești tare frumușică.

Un timp nu mai vorbiră nimic, dar gîndurile lor erau foarte aproape.

— Cred că ar vrea să ne vadă căsătoriți, zise ea. Totul în Willis părea că s-a oprit în loc. Ar fi fantastic de ciudat, nu crezi ?

— De ce-ar fi așa ?

— Nu știu, răspunse Bess. Ar fi... Willis ?

— Poftim ? Ce e Bess ?

— Mă bucur din toată inima că ești aici și nu vreau să pleci. Nu trebuie să pleci.

— N-am s-o fac dacă nu vrei tu. Te iubesc, Bess. Dar tu, tu mă iubești ?

— Nu știu. Of, Doamne, nu știu, Willis.

— Nu poți să-ți dai seama nici un pic ?

— Da, uneori da. De pildă în momentul ăsta ; dar hai să nu mai vorbim despre asta, atîta vreme cît ești aici.

Apoi apărură în față luminile locuinței lui Bryson Harcourt. Pe alee, erau mașini parcate și lume. De pe terasă se auzeau voci.

— Willis, spuse Bess, hai să nu intrăm încă în casă.

În dimineața următoare, Willis o chemă pe Bess la telefon, de la uzină, dar îi răspunse mama ei. Bess plecase devreme la Seal Harbor, s-o vadă pe Mary Adams, o colegă de școală, i-a spus ea. Va rămîne acolo o săptămînă. Bess nu-i pomenise despre această plecare ? Cînd o revăzu pe Bess, aproape nu-i venea să creadă că cele petrecute între ei doi fuseseră o realitate.

— Să nu mai vorbim despre asta, acum, îl opri ea. Avem timp berechet pentru așa ceva — știi doar.

Firește că mai aveau vreme, așa gîndea și el pe atunci, cînd vara se preschimba în toamna anului 1929.

Willis se afla la adăpostul fortăreței Harcourt, ferit de zguduirile financiare din toamna aceea, prea tînăr să le înțeleagă tîlcul, întocmai cum poate domnul Harcourt însuși era prea bătrîn ca s-o mai facă. Uzina mai trecuse și prin alte epoci de

remanieri necruţătoare, începînd cu marea criză care a urmat după războiul civil. Afară de asta, după crahul iniţial al pieţii, s-a produs o oarecare cotitură ascendentă şi, cu toate că mai persista o stagnare în afaceri, aşa cum prevăzuse bătrînul Harcourt, situaţia nu era demoralizantă. Willis nu şi-a putut da seama decît abia către sfîrşitul acestei perioade că atît el, cît şi familia Harcourt, împreună cu întreaga suflare din jur, trecuseră printr-o schimbare de proporţii catastrofale şi asta pentru că, în aparenţă, fiecare lucru mersese pe un făgaş fix şi neted. Şi totuşi, în clipa cînd avusese impresia că visele lui sînt mai aproape ca oricînd de împlinire, uzina şi moşia Harcourt îşi pierdură consistenţa reală. Willis era asemenea celui aflat în cabina unei nave, absorbit de tot felul de treburi urgente, în timp ce nava se depărta tot mai mult de ţărm. Acel Willis Wayde care se apropiase de Bess Harcourt era acolo, în cabina ce se depărta, pentru ca, dintr-o dată, să se trezească singur, cu domeniul Harcourt pierdut.

XII

DOMNUL Henry Harcourt a murit în ziua de 8 aprilie, 1930. Willis n-a putut uita niciodată consternarea din momentul cînd a aflat vestea — sentiment pe care l-a citit şi pe feţele celorlalţi. Era o uimire care se ridica în suflet pe-ncetul, asemenea unui talaz înalt. Selwyn telefonase la ei acasă dimineaţa, la şapte şi jumătate şi chiar Willis ridicase receptorul. Domnul Harcourt încetase din viaţă în timp ce dormea. Domnii Bryson şi Bill se aflau la reşedinţă, iar domnul Bryson dorea să vină şi domnul Willis cît mai curînd posibil.

În ziua aceea, vremea arăta mai mult ca de început de martie, decît de aprilie — umedă, rece, neguroasă. Ceaţa de-afară îi umezise faţa ; pe terasa de jos a reşedinţei cădeau picături

de apă de pe ramurile de glicină desfrunzite. Firește, imaginația îl făcea să i se pară reședința pustie, așa cum n-o mai văzuse niciodată — o pustietate palpabilă, care te înfiora. Sună la intrare, dar pe loc își aduse aminte că domnul Harcourt spusese că nu are rost să mai sune și simți cum i se ridică un nod în gît. Era o dimineață întunecată, și luminile din hol erau aprinse, creind impresia că afară e încă noapte.

— Doamna Harcourt se află sus, *sir*, îl întîmpină Selwyn. E o lovitură neașteptată pentru doamna, doar ieri s-a simțit atît de bine.

Domnul Bryson și Bill erau în salon. Willis nu-l mai văzuse niciodată pe Bill atît de palid și pe Bryson așa de îndurerat. Cînd a început să vorbească, i s-a gîtuit glasul, așa c-a trebuit să se oprească și s-o ia de la capăt.

— L-am iubit, spuse el, și știu că l-ai iubit și tu. Nu știu ce-o să ne facem fără el.

Domnul Bryson devenise capul familiei, dar avea o privire năucită.

— Sînt o droaie de lucruri de făcut, zise el, dar pur și simplu nu știu de unde s-o încep. Trebuie să ne vii în ajutor, Willis.

Felul în care vorbise nu aducea de loc cu al lui Henry Harcourt dar, nu-i mai puțin adevărat, niciodată nu-i semănase și, fără să vrea, Willis se gîndi că bătrînul s-ar fi distrat să-l audă. Cînd Bryson spuse că nu știe de unde s-o înceapă, aproape că-l și văzuse pe bătrîn atingîndu-și cu degetul buza inferioară.

— A venit doctorul ? întrebă Willis.

— Doctorul ? repetă Bryson. Da, Selwyn l-a chemat imediat pe doctorul Carter. Nu pot să-nțeleg de ce n-o fi sosit.

— O să vină, tată, îl liniști Bill. Era plecat la un bolnav și încercăm să-l găsim.

— Da, ai dreptate, conveni Bryson. Acum îmi amintesc. Nu cred că putem face mare lucru pînă la venirea lui. Stai să mă gîndesc. Unde e mama ta, Bill ?

— E sus, cu bunica Harriet.

— L-ați chemat pe domnul Decker, *sir* ? se interesă Willis.

— Decker ? repetă Bryson. Vai de mine, nu, deși, se-nțelege că ar fi trebuit s-o facem. Bill, du-te și telefonează-i domnului Decker.

— Da, tată.

— Spune-i să vină de urgență. Sînt atîtea lucruri de aranjat și trebuie anunțată și presa, nu-i așa ? Dar Decker ne poate da o mînă de ajutor la treburile astea. Iertați-mă, dar în clipa de față se pare că nu am o viziune prea clară a lucrurilor. Ce altceva ne mai rămîne de făcut ?

— Poate c-ar trebui să mă duc la uzină, *sir*, sugeră Willis. Poate că s-ar cădea să afișăm un anunț sau ceva de genul ăsta.

— Așa e, încuviință Bryson. Mulțumesc, Willis. Ia legătura cu domnul Hewett și așteptați-mă în biroul tatii.

— Da, *sir*, răspunse Willis.

— Mașina mea e afară. Du-te cu ea la uzină și pe urmă, trimite-o înapoi. Am să vin și eu, Willis, împreună cu domnul Decker. Se opri și vocea i se sugrumă de emoție. Mă gîndesc tot timpul că tata ar fi procedat mult mai bine într-o situație ca asta.

La uzină, vestea se aflase înainte de sosirea lui Willis. Bătrînul Pete Sullivan, paznicul de zi, se ștergea la ochi cu o năframă albastră. Domnișoara Minton, telefonista, plîngea, și Willis nu găsi nici un cuvînt de consolare. Domnișoara Jackman bocea și ea ; lacrimile care-i curgeau pe obraji, șiroaie, o făceau să arate ca o lumînare topită.

— Și cînd te gîndești că a fost aici nu mai departe de ieri, se tînguia ea. Se simțea așa de bine, ieri !

Biroul arăta ca și cînd bătrînul putea să sosească în orice clipă, cu focul de cărbuni în cămin, cu toate hîrtiile așezate în ordine pe masa de lucru și cu întîlnirile fixate pentru ziua aceea, însemnate pe agendă. Pentru un moment, Willis rămase nehotărît în birou, încercînd să privească realitatea în față ; era conștient că se află într-o situație delicată. El era doar ajutorul domnului Harcourt, dar pînă la venirea lui Bryson reprezenta familia, așa că, pînă atunci, trebuia să dea unele directive în numele lui Bryson.

— Poate c-ai face mai bine să-i comunici domnului Hewett că domnul Bryson va sosi în cîteva minute, spuse el, și roagă-l, dacă nu se supără, să vină pînă aici. Apoi, deschide te rog seiful și adu hîrtiile personale ale domnului Harcourt.

Era pentru prima dată în viața lui cînd se învestea cu autoritate. Cel puțin pentru cîteva minute, era conducătorul fabricii Harcourt și știa mai bine decît Hewett ce-ar fi dorit

bătrînul Harcourt să se facă. Se bucură că domnul Hewett nu s-a arătat ofensat că-l chemase.

— Este dorința domnului Bryson să ne întîlnim cu toții aici — și nu în biroul dumneavoastă, *sir*, îi explică Willis.

— Foarte bine, Willis, zise Hewett. E un șoc pentru toți. Bietul H. H. ! Toată viața n-am muncit decît pentru H. H.

Urmă o clipă de tăcere, în care poate că amîndoi și-l închipuiau pe domnul Bryson așezat în scaunul lui Henry Harcourt.

— Cum a primit Bryson lovitura ? se interesă Hewett.

— E foarte îndurerat, *sir*. Firește, nu se aștepta nimeni la asta.

— Tare-aș fi vrut să nu se-ntîmple tocmai acum cînd afacerea merge prost. Bryson nu prea cunoaște situația. În sfîrșit, avem obligația să-l ajutăm cu toții.

— Da, *sir*, încuviință Willis.

— Mereu i-am spus lui H.H. că trebuia să-l fi pus mai mult la treabă pe Bryson, vorbi Hewett, care părea că uitase de vîrsta lui Willis. Nu există nici un om care să preia afacerea în afară de mine, ori eu n-am lucrat niciodată în conducere. Ar trebui să-l chemăm pe Briggs și pe tatăl tău. Domnișoară Jackman, trimite după domnii Briggs și Wayde. Stai nițel, ce-ar mai trebui să facem ?

Willis nu era deprins cu ezitarea, pentru că ea nu existase pe vremea lui Harcourt.

— Poate că e cazul să pregătim un anunț. Voi încerca să dictez eu unul, *sir*, și trebuie să trimitem telegrame acționarilor și familiei. Pe urmă, știu că domnul Harcourt aștepta în dimineața aceasta niște clienți din Providence.

— Ar fi bine să-i primești tu, sugeră Hewett. Bryson n-o să vrea și nici n-are habar despre ce e vorba. Fără-ndoială c-o să fie și vreo telegramă care va reclama semnătura lui Bryson și presupun că va trebui să convocăm și o adunare a acționarilor.

Echilibrul uzinei era de pe acum în aer și, după cîte i se părea lui Willis, el, și nu Hewett, se gîndea la toate. Iar ajutorul lui Briggs era egal cu zero.

— În regulă, copil minune, o ținea el într-una. Lăsați-l pe copilul minune să le facă el pe toate.

Willis nu se împăcase niciodată cu Briggs, dar nu-şi dăduse seama, ca acum, de incapacitatea lui. Se bucură cînd tatăl lui interveni în discuţie.

— Mai ţine-ţi gura, Briggs, zise el. Băiatul face tot ce-i stă în puteri. Poate-i un noroc c-avem pe cineva aici — chiar un copil minune.

— Mă rog, e-o situaţie a naibii de caraghioasă, ripostă Briggs. I-am spus-o într-una lui H. H. că ar fi trebuit să-şi ia pe lîngă el pe cineva mai copt în vîrstă.

— Într-adevăr e-o situaţie a dracului de caraghioasă, i-o tăie Alfred Wayde, numai că deocamdată, eu şi cu Hewett putem să conducem uzina, şi tot deocamdată, tu poate-o să-ncerci să vinzi niscaiva benzi. Nu te-am văzut vînzînd nici una în ultima vreme.

— Ce-nţelegi prin „deocamdată“ ? întrebă Briggs.

— Exact ce spun. Adică e o situaţie temporară, îl lămuri Wayde.

— Lăsaţi măi băieţi, interveni Hewett. Lăsaţi chestiile astea ; trebuie să fim uniţi.

Pînă la venirea lui Bryson şi a lui Decker, lucrurile s-au mai domolit. Hewett îi informă sumar asupra măsurilor luate, în timp ce Bryson, aşezat în jilţul tatălui său de la birou, îşi plimba ochii pe portretele de pe pereţi.

— Alfred, te-aş ruga să nu mai fumezi pipă aici în birou. Tata detesta pipele, îi spuse el.

— Iertaţi-mă, dar nu mi-a spus-o niciodată, răspunse Alfred Wayde. În fine, poate c-ar fi cazul s-o şi iau din loc. La unitatea 3 s-a rupt macaraua.

— Trebuie să ne strîngem rîndurile şi să fim uniţi, vorbi Bryson. Sper c-o să formăm o echipă bună, dar azi, nu prea mă pot aduna ca s-ascult la lucruri mărunte, ţinînd seama de toate celelalte... obligaţii.

— E-n regulă, Bryson, spuse Decker. O să ne îngrijim noi de toate. Cred c-am face mai bine să vedem hîrtiile tatălui tău.

Apoi Briggs spuse că ar face mai bine să se ducă sus, iar Hewett opină că ar face mai bine să plece şi el, dar că va fi la îndemînă cînd se va ivi vreo nevoie. Domnul Decker a revăzut şi a aprobat expedierea anunţurilor şi a telegramelor ; în schimb, Bryson nu a făcut aproape nimic.

— Ştiţi ceva ? zise el. Astăzi, nu sînt de mare folos pe-aici. Willis, tu ştii mai bine ca oricare altul ce făcea tata. Te auto-

rizez să conduci pe ziua de azi toate treburile administrative, întocmai cum ar fi făcut o el. Dacă survine ceva important, anunţă-mă. Domnul Decker şi cu mine sîntem foarte ocupaţi.

Cînd a sosit din Boston domnişoara Blood, sora bătrînului Harcourt, se vedea limpede că toţi din familie răsuflau uşuraţi. Dirija lucrurile cu uşurinţa bătrînului Harcourt şi avea acelaşi aer de siguranţă trufaşă ca şi el, numai că în locul generozităţii fratelui îţi arăta o simpatie rece, impersonală. Puteai s-o asemui cu una dintre Parcele mitologiei greceşti, femeia cu foarfecele care tăia firul vieţii, sau cu Penelopa, care tot ce ţesea ziua distrugea noaptea. În orice caz, Willis n-a uitat cuvintele lui Bryson cînd a auzit că domnişoara Blood se află la reşedinţă.

— Mulţumesc cerului c-o avem aici pe mătuşa Ruth, spusese el. Ea ştie unde trebuie să stea fiecare în biserică.

La un sfert de oră după ce Bryson îşi exprimase uşurarea, domnişoara Jackman a intrat în birou să-i spună că e chemat la telefon de domnişoara Blood ; Bryson întrebă dacă nu putea să-l caute mai tîrziu întrucît era înglodat într-o mulţime de treburi ale întreprinderii, foarte urgente, dar domnişoara Blood ţinea să-i vorbească pe loc. Willis işi amintea şi acum discuţia telefonică care a urmat.

— Da, mătuşă Ruth, spunea Bryson. Da, mătuşă Ruth... Bine, dar Mildred nu te poate ajuta în treaba asta ?... Atunci de ce nu-l chemi pe Bill ?... Ori pe Bess, sau pe altcineva ?... Nu, mătuşă Ruth, nu ţi-l pot lăsa pe Willis acum. Sînt tare ocupat aici. Sînt o droaie de lucruri de care tata nu mi-a pomenit... Ţi-am spus că am nevoie de Willis să mă ajute aici... Ei bine, dacă iei lucrurile în felul ăsta, dar vreau ca într-o jumătate de oră să fie înapoi. Aşteptam nişte oameni de afaceri din Providence.

Cînd puse receptorul în furcă, domnul Bryson era congestionat la faţă.

— Domnişoara Blood vrea să te vadă la reşedinţă pentru cîteva minute, Willis, îl anunţă el, dar nu sta mai mult decît e absolut necesar.

În holul reşedinţei aştepta domnul Jethro, antreprenorul de pompe funebre din Clyde, împreună cu doi băieţi tineri, ajutoarele lui. Unul dintre ei, era Cliff, fiul domnului Jethro, fost coleg de liceu cu Willis.

— Ai idee, cumva Willis, cine-o s-aleagă sicriul ? îl iscodi domnul Jethro.

Willis nu i-a putut spune altceva decît c-o s-o întrebe pe domnişoara Blood. A găsit-o în bibliotecă, înfiptă într-un jilţ cu spătarul tare. În toţi anii de cînd o cunoscuse, Willis nu însemnase mare lucru pentru domnişoara Blood, dar poate că în relaţiile dintre ei existase un anumit moment cînd bătrîna domnişoară s-a lămurit asupra lui, iar acum părea că se împacă tot atît de bine cu prezenţa lui ca şi cum ar fi fost domnul Decker.

— Ia spune-mi, Willis, ce face Bryson ? întrebă ea.

— Cred că e foarte îndurerat, domnişoară Blood.

— Vrei să spui consternat. Bryson e năucit cînd se iveşte ceva pe neaşteptate. De cînd era numai un băieţandru, Henry ţinea morţiş să le facă el pe toate şi uite la ce rezultate am ajuns. Ar fi trebuit să vîndă fabrica tipului ăluia respingător. Cum îl chema ?

— Se numea domnul Nagel, o informă Willis.

Era de necrezut s-o audă pe domnişoara Blood vorbind fără nici o reţinere, de parcă ar fi fost rude sau de aceeaşi vîrstă, dar nu-i mai puţin adevărat că în ziua aceea toţi aveau nervii întinşi ca o coardă.

— Întocmai, zise ea, domnul Nagel. Întotdeauna Henry a condus totul singur, dar cred că şi-a dat seama că nu poate face asta şi cu propria lui înmormîntare. I-a lăsat vreo listă domnului Decker cu persoanele care trebuie să poarte doliu ?

— Nu, răspunse Willis. Tocmai că domnul Decker mi-a vorbit despre asta.

Domnişoara Blood lăsă să-i scape un oftat de exasperare.

— Nu prea era în obiceiul lui să nu-şi exprime anumite dorinţe, dar tot atît de adevărat e că Henry ignora lucrurile care nu-l atrăgeau. În sfîrşit, am făcut eu o listă. Şi luă de pe măsuţa de alături o bucată de hîrtie. E şi numele tău trecut, Willis. Ai o redingotă ?

— Nu, domnişoară Blood.

— Atunci, tipul acela, domnul Jethro, va trebui să-ţi facă rost neapărat de una şi mai vreau să fie bătută la maşină lista şi să fie anunţate toate persoanele.

— Da, domnişoară Blood.

— Pe urmă, vreau să iei legătura cu redactorul de la ziarul Boston Evening Transcript. Sînt sigură că pînă la ora asta s-a

şi scris necrologul lui Henry. Va trebui să-l rogi să dea amănuntele necesare şi la „Associated Press“. Dacă i-aş da asta în grija lui Bryson, n-ar face decît s-o uite. Domnul Jethro acela, aşteaptă afară nu-i aşa ?

— Da, domnişoară Blood, e afară.

— Bănuiesc că Henry se aştepta să fiu aici. Ei bine, iată-mă. Bill s-a dus după preot. Domnul Bowles, nu-l cheamă aşa ? Detest felul cum oficiază slujba. Vreau să vină domnul Swithin, din Boston. Va trebui să-l chemi tu.

— Da, domnişoară Blood. Am să-i telefonez imediat.

— Nu înţeleg de ce Harriet e-atît de îndurerată, continuă ea. Doar şi-a mai îngropat un bărbat, iar asemenea lucruri e firesc să se întîmple. Mildred şi Bess sînt sus, cu ea. Spune-i, te rog, lui Selwyn că doresc s-o văd pe Bess şi cu asta am terminat deocamdată. Ai face bine să te întorci acum la Bryson. Voi avea nevoie de tine după prînz ca să m-ajuţi la repartizarea locurilor în biserică.

Apoi, cu totul pe neaşteptate, s-a petrecut un lucru la care Willis s-ar fi aşteptat cel mai puţin : domnişoara Blood a izbucnit în plîns. Şi cînd a început să hohotească, ai fi zis că întregul domeniu Harcourt se prăbuşeşte.

Pe Bess a întîlnit-o pe culoar, chiar după ce a ieşit din bibliotecă ; amîndoi s-au oprit, s-au uitat unul la altul şi pe urmă Bess i s-a aruncat de gît.

— Vai, Willis, mulţumesc lui Dumnezeu că eşti aici !

Înmormîntarea a avut loc joi, la ora două, în biserica Saint John, din Clyde. Willis, îmbrăcat în redingota închiriată, care-l tăia pe la subţiori, a stat în dreptul uşii, împreună cu Roger Harcourt, cu Bill şi cu doi membri ai familiei Hayward. Memorizase locurile oamenilor în biserică şi şoptise fiecăruia unde trebuie să se aşeze — mai întîi familia şi prietenii, apoi şefii de ateliere de la uzină şi angajaţii cu o vechime de peste douăzeci de ani. Auzea pentru prima dată cuvintele „eu sînt învierea şi viaţa“ şi „în casa tatălui meu e loc pentru mulţi“ din slujba episcopală — cuvinte care se aşterneau ca un fel de linţoliu peste domnul Harcourt şi peste întreaga lui viaţă. A pornit apoi în urma sicriului, în lumina zilei de aprilie şi, în cele din urmă, s-a oprit în dreptul unui mormînt deschis, cu privirea pironită pe pietrele funerare puse la căpătîiul altor membri ai familiei Harcourt.

Pe urmă, a fost chemat împreună cu ceilalţi însoţitori şi cu familia la reşedinţă, şi n-a uitat niciodată adunarea aceea de oameni din salon, care cu siguranţă că l-ar fi distrat pe bătrînul Harcourt, îndeosebi pentru că se vedea cum fiecare era curios să afle conţinutul testamentului.

În realitate, testamentul a fost neaşteptat de simplu, deoarece bătrînul se pregătise de moarte cu multă vreme înainte şi trecuse o mare parte din acţiunile fabricii pe numele lui Bryson, al lui Bill şi al lui Bess. În afară de o serie de donaţii în scopuri de binefacere precum şi oamenilor de serviciu, restul moşiei şi reşedinţa erau lăsate soţiei, în folosinţă pe viaţă. O singură clauză avea un caracter mai special. Toate bunurile materiale din uzină, aparţinînd bătrînului, erau lăsate în întregime văduvei lui. Lucrul acesta trebuie să-l fi surprins pe Bryson şi pe ceilalţi membri ai familiei după cum şi-a închipuit şi Willis — dar domnul Bryson n-a arătat-o niciodată. Uzina, aşa cum declarase Bryson într-o scrisoare adresată acţionarilor, urma să-şi continue activitatea sub conducerea lui, conform tradiţiei şi dorinţei exprimată de tatăl său.

— Willis, aş vrea să-ţi păstrezi aceeaşi poziţie pe care ai avut-o şi pe timpul cînd trăia tata, i-a spus el. Nu prea am fost în miezul treburilor de pe-aici, dar tu mă vei sprijini, nu-i aşa ?

— Da, *sir*. Voi face tot ce-mi stă în putere.

— Am de gînd să-l conving pe Roger să-mi dea o mînă de ajutor la conducerea uzinei. Roger are un foarte bun cap de negustor.

Willis şi-a dat seama pe loc că era un procedeu ridicol de împărţirea autorităţii. Dacă ar fi avut treizeci şi cinci de ani sau chiar treizeci, i-ar fi putut spune lui Bryson ce gîndeşte, dar la cei douăzeci şi cîţiva de ani ai lui n-o putea face.

— Dumneavoastră rămîneţi şeful, domnule Harcourt, i-a zis el.

Bryson l-a bătut pe umăr.

— N-o spune în felul ăsta, Willis. Doar eu şi cu tine sîntem vechi prieteni. Dac-ai fi fost ceva mai în vîrstă, ţie ţi-aş fi cerut ajutorul, şi nu lui Roger ; dar tu ne poţi sprijini pe amîndoi.

— Da, *sir*. Voi face tot ce pot.

Pentru uzina Harcourt, anul următor s-a caracterizat prin derută, beneficii scăzute şi prin pierderea oricărei siguranţe.

În luna iunie, înainte de conferința acționarilor, doamna Harcourt l-a invitat pe Willis la ceai, sus în reședință.

— Ce spui Willis de felul cum se descurcă Bryson ? l-a chestionat ea.

Firește că nu putea să-i dea un răspuns sută la sută adevărat.

— Sînt așa de derutată. Ieri, a trecut pe-aici Roger și m-a demoralizat cu tot ce mi-a spus despre Bryson. El e de părere să vindem uzina. Bryson nu vrea s-audă de-așa ceva, dar Roger susține că-l putem determina s-o facă datorită numărului de acțiuni pe care le deține el și cu mine. Ce zici Willis ?

Willis i-a spus că într-adevăr afacerile mergeau prost — nu numai la uzină, ci peste tot, dar că fabrica era modernă, cu o bună coordonare și cu patente a căror valoare avea mai multe perspective de ridicare, decît de scădere.

N-ar fi putut susține că în anul acela nu s-au redus dividendele, ca o măsură de strictă precauție, dar pe de altă parte, exista și un surplus apreciabil de bani lichizi, iar marele capital rulant asigura uzinei o poziție solidă în eventualitatea unor crize viitoare.

— Willis dragă, îmi dai atît de mult curaj cînd te aud vorbind în felul acesta ! De altfel, același lucru mi l-a spus și Bryson.

Firește că i-l spusese și Bryson pentru că tot de la Willis îl auzise ; de altfel, așa ar fi vorbit și bătrînul Harcourt dacă ar fi fost în viață.

Vara s-a transformat în toamnă și afacerile mergeau tot mai rău. Apoi, toamna s-a preschimbat în iarnă și datorită numărului scăzut de comenzi, uzina și-a redus programul de lucru la jumătate, pentru ca în ianuarie să se treacă și la o reducere a personalului administrativ. Așa cum o știa Willis acum, orice organizație trebuie să aibă o echipă de rezervă gata pregătită ca să preia conducerea în eventualitatea unei schimbări subite, ori la uzina Harcourt n-au existat înlocuitori, deoarece încercările bătrînului Harcourt de a regenera conducerea, veniseră prea tîrziu, iar moartea lui i-a surprins cu totul nepregătiți pe Bryson și pe Roger.

Un singur lucru a salvat situația. Henry Harcourt fusese întotdeauna un conservator în ce privește plata dividendelor, astfel că ani de-a rîndul o parte din cîștiguri s-au acumulat.

În perioada cînd uzina a fost atinsă de criză, rezerva sa de bani lichizi era atît de mare, încît directorii ar fi putut onora dividende ani de-a rîndul, chiar dacă fabrica n-ar fi cîştigat un cent. Surplusul era destul de consistent ca să amortizeze pierderile ce-au urmat, dar urmărindu-l pe Bryson la birou, era ca şi cînd te aflai în faţa unui pictor cîrpaci care încearcă să finisese pînza unui maestru al penelului şi Willis tresărea la fiecare pensulă compromiţătoare. În luna februarie, domnul Bryson a pierdut debuşeul la firma „Haverford". Tot în februarie, Hewett şi-a anunţat retragerea din activitate, pentru ca după o săptămînă Briggs să se certe zdravăn cu domnul Bryson şi să-şi pună demisia pe masă. „E-n regulă" spusese domnul Bryson. De altfel, niciodată nu-l putuse stăpîni pe Briggs ; tot necazul era, însă, că Bryson nu se simţea în stare să-şi asume conducerea uzinei. În ziua de 2 martie 1931, dată care avea să rămînă pentru totdeauna înscrisă în memoria lui Willis, a găsit pe birou o scrisoare de la Bess Harcourt, sosită cu poşta din ziua trecută. Îşi amintea că fusese ispitit s-o deschidă pe loc, dar, furat de treburi, n-a putut s-o facă pînă la nouă fără un sfert. Îşi amintea apoi, cum, înainte de a o citi, îşi aruncase ochii în biroul lui Bryson să vadă dacă nu e acolo, dar acesta încă nu sosise. Observă cu plăcere că scrisoarea era destul de lungă.

„Dragă Willis,

A trecut mult timp de cînd nu ne-am mai văzut, nu-i aşa ? S-au întîmplat atîtea despre care aş vrea să-ţi vorbesc şi mama a fost aşa de prinsă cu tot felul de planuri, încît n-am mai venit pe-acolo de secole. Willis scump, ştiu că în loc să-ţi scriu s-ar cuveni să-ţi spun personal ceea ce vreau acum, dar ţin tare mult să afli vestea de la mine, şi nu de la alţii. Asta-i un soi de scrisoare tare greu de scris, Willis scump. Nu înţeleg nici eu prea bine cum s-a întîmplat totul, pentru că a fost atît de fulgerător încît m-a copleşit şi pe mine. Mă tot gîndesc într-una cum să ţi-o spun, dar cred că va trebui să recurg la oricare dintre formulele învechite.

Willis dragă, am să mă mărit — şi asta e tot. Edward Ewing m-a cerut ieri în căsătorie. Mă întreb dacă lucrul acesta te va mira tot atît de mult pe cît m-a mirat pe mine. Fireşte că l-am văzut des pe Edward dar, oricum, nu m-aşteptam la asta. Dacă era aşa, te asigur că ţi-aş fi spus-o. Nu

mi-am dat seama niciodată pînă în clipa cînd m-a cerut, că poate era lucrul pe care mi l-am dorit din totdeauna. Oricum, pentru mine e un răspuns la toate. Nu mi-aş fi închipuit niciodată c-aş putea fi atît de fericită.

Sînt aşa de fericită, încît doresc ca toţi ceilalţi să fie la fel, în special tu. Am impresia că acum ţin la tine mai mult ca oricînd, dar într-un fel diferit. Ştiu că noi doi nu ne-am fi putut împăca şi poate vei înţelege ce vreau să spun. Doresc să fim amîndoi fericiţi. Nu se va anunţa nimic pînă săptămîna viitoare. Atunci vom veni şi noi acolo, Edward şi cu mine vrem să te vedem. Edward ţine mult la tine — realmente..."

Îşi vîrî scrisoarea în buzunar, cu gîndul să citească restul mai tîrziu, dar, într-un fel sau altul, n-a mai ajuns s-o facă niciodată. Pe moment, n-a simţit nici un şoc ; era perfect lucid şi stăpîn pe el dar, în acelaşi timp, nu se mai simţea o parte a uzinei Harcourt, lucru pentru care nu încerca nici bucurie şi nici regrete. Era conştient că nu avea nici resentimente. Dar îşi dădea seama că nu mai era acelaşi om care fusese înainte de a citi scrisoarea.

E bizar cum uneori toate lucrurile par că se întîmplă deodată.

Ce-a urmat poate fi socotit o simplă coincidenţă, dar sfîrşitul ar fi fost acelaşi. Tocmai îşi băgase scrisoarea în buzunar, cînd se auzi sunînd telefonul de pe birou. Era tatăl lui.

— Ascultă, Willis, a venit Bryson ?

— Nu, încă nu, îi răspunse Willis.

— Ai cumva agenda lui de audienţe ? Aş vrea să stau de vorbă cu el zece minute. Poate că n-am nevoie nici de-atît.

— Da, zise Willis, o am aici. Poţi să-l vezi la zece şi un sfert.

— Asta-i tot, spuse Alfred Wayde. Tu ai vreun minut liber ?

— Da, am destul timp la dispoziţie.

— Atunci vino pînă-aici. Vreau să te văd.

Îl găsi în biroul lui, la Serviciul tehnic, unde în afară de un singur proiectant nu mai era nimeni ; în lunile din urmă, datorită stagnării comerţului, ingineraşii ultradeştepţi, absolvenţi ai Institutului Politehnic, fuseseră concediaţi. Alfred Wayde nu-şi dorise niciodată un birou al lui, dar bătrînul Harcourt insistase să-l aibă, aşa că acum şedea singur cuc în

el, în dreptul planşetei goale, cu ochii holbaţi la un proiect al unităţii 3, făcut de el şi prins în ţinte pe peretele din faţă. Era, ca de obicei, numai în cămaşă, şi trăgea din pipă.

— Stai jos, băiete, îl întîmpină Alfred Wayde, dar înainte de a te aşeza, deschide sertarul de sus din stînga, de la biroul meu. Vezi c-o să dai peste o sticlă de rachiu de secară. De fapt, o ţin pentru vizitatori, dar acu' vreau să iau şi eu o gură.

Sticla era aproape plină şi Willis i-o întinse fără nici un comentariu.

— Cînd te văd, Willis, în afurisiţii ăia de nădragi călcaţi, imi creşte inima la gîndul că eu n-am trăit mereu după tipic. Cred că tu nu vrei să tragi o duşcă din ăsta, aşa e ? Ar putea să te miroase Bryson.

Willis se trezi rîzînd fără să vrea.

— Şi ce dacă ? zise el.

— Vai de mine, doamne, măi băiete ! S-ar putea să dea cineva peste noi.

— Nu prea cred, răspunse Willis, apucînd sticla şi scoţîndu-i dopul. Era unul dintre lucrurile cele mai neaşteptate şi mai plăcute pe care l-a făcut vreodată — să tragă o duşcă de rachiu la orele nouă, dimineaţa. Cu siguranţă că nu mai era acelaşi om care fusese înainte de a primi scrisoarea lui Bess Harcourt. Adio obligaţia de a-ţi observa tot timpul felul în care te porţi şi cum vorbeşti ; adio strădanii de a te modela după alţii. Adevărul e că în dimineaţa aceea nu-i mai păsa de nimic. N-ar fi putut spune că era fericit, dar încerca un sentiment de uşurare şi de încredere în sine, lucru cu totul nou pentru el.

— Ai încasat vreo răceală sau ceva, Willis ? îl întrebă taică-său.

— Nu, mă simt splendid, răspunse el, şi într-un fel aşa şi era. Pentru ce vrei să-l vezi pe patron ?

— Tocmai asta voiam să-ţi spun, începu Alfred Wayde. M-am săturat pînă peste cap de toată treaba asta, şi-am de gînd s-o sui pe maică-ta, pe mine şi valizele în maşină, şi s-o întindem pe Coastă, în vest. Dracu să-l ia, dar nu l-am înghiţit niciodată pe Bryson. Mi-e lehamite de el şi de fundu-ăla de nărod de Roger, care-şi bagă mereu nasul în treburile mele.

— Aşa stau lucrurile ? făcu Willis. Şi de cînd ţi-a venit ideea asta ?

— S-au adunat toate în mine, băiete. Dracu ştie la ce mi-am pierdut atît amar de vreme pe-aici.

— Cred c-ai făcut-o pentru mine, spuse Willis.

— Asta da. A trebuit să bat pasul pe loc ca să-ţi poţi face o carieră. Ei bine, pe Dumnezeul meu, cred c-o ai acuma, fiule.

Alfred Wayde îşi umplu pipa şi o aprinse.

— Fireşte c-a mai fost şi bătrînul H.H., continuă Wayde. El avea dibăcia să mă întoarcă de la ale mele ori de cîte ori eram gata de ducă. Dumnezeu ştie de ce-oi fi muncit pentru el atîta vreme, doar atît că se-agăţase de mine ca scaiul de oaie. Toate invenţiile mele afurisite sînt proprietatea societăţii. Dar nu-mi pasă ! Mie-mi plac ideile, numai că de pe urma uzinei cu ce dracu m-am ales ? Doar cu vreo cinci, şase mii de dolari puşi la bancă şi c-o rablă de maşină, luată de ocazie. Pe cinstea mea, fiule, că bătrînul Harcourt m-a dus de nas ca pe-un marinar beat criţă.

— Cum adică te-a dus de nas ?

Alfred Wayde îşi ridică glasul şi dacă totul s-ar fi petrecut cu o oră înainte, Willis s-ar fi temut să nu-i audă cineva.

— Dar la drept vorbind, cine dracu a fost bătrînul Harcourt ? ţipă Alfred Wayde. Ori ce dracu a făcut el în afară de a se folosi de alţi oameni — şi, pe Dumnezeul meu, că asta te-a învăţat şi pe tine. Eu unul, folosesc mai degrabă o cheie franceză şi o tablă de logaritmi. Ducă-se la dracu ! Asta e tot ce-ţi spun eu.

— Da, tată, şi-o spui, nu te-ncurci.

— Dar văd că te porţi ca şi cînd m-ai înţelege şi tu măcar o dată. Poate că n-au ajuns să-ţi sugă ultima picătură de bun simţ din tine. La toţi ăştia din familia Harcourt nu le datorez nici cît negru sub unghie — şi tu, la fel. Şi-apoi, cine dracu e şi Bryson Harcourt ?

— Că bine zici tată, cine dracu e şi el ?

— Să ştii că-mi place atitudinea ta, fiule. Poate c-o să ajungi ceva în viaţă, dacă ştii cum să-i iei pe de-alde ăştia. O să-ţi spun eu cine-i Bryson Harcourt.

— Poate că nici nu e nevoie, zise Willis.

— Nu, nu, vreau să-ţi spun. Nu e decît un ticălos, dar fără capu lui taică-său. Mi-a plăcut întotdeauna capu bătrînului.

Oricum ar fi, eu unul, am terminat-o cu ei. M-așteaptă și pe mine ceva, acolo, pe Coastă.

— Ești sigur de asta ?

— Se-nțelege. Cum dracu să nu fiu sigur ?

În general, poți să-i asculți pe unii oameni vorbind și, rațional, să le dai dreptate, fără ca vreunul dintre cuvintele lor să te facă să-ți schimbi o părere gata formată. În dimineața aceea, tatăl lui Willis a constituit una dintre rarele excepții de la această regulă. Într-un anumit fel, Willis credea în cele spuse de el, trup și suflet, ca și cînd el însuși se gîndise la cuvintele acelea care-i evocau o imagine instantanee a trecutului său — o imagine servilă și lipsită de demnitate, de perpetuă strădanie și frămîntare. Ce făcuse el în toți acești ani ? Nimic, în afară de a încerca să fie ceva ce nu era de fapt și își dădu seama că nu va mai semăna niciodată cu cel care fusese pînă atunci. Trecuse peste un anumit prag ; ori ce era viața decît o succesiune de praguri, cum ar fi treptele pe care le sui pe o stradă în pantă.

— Ei bine, tată, spuse el, mă bate și pe mine gîndul s-o șterg.

— Dumnezeule ! făcu Alfred Wayde, credeam că ți-au supt tot curajul din tine.

— Uite că nu e tocmai așa.

Era un moment în viața lui de care avea să se simtă mîndru, și tot atunci a învățat ce înseamnă să iei o hotărîre, lucru ce nu l-a mai uitat niciodată. E bine ca înainte de-a lua o hotărîre să cîntărești mai întîi consecințele ei, dar o dată ce erai gata de acțiune, la naiba cu orice scrupule și consecințe.

— Îmi dai voie să mă folosesc un minut de telefonul tău ? întrebă Willis.

Domnișoara Ballou, șefa centralei de telefoane de la uzină a răspuns îndată ce-a ridicat receptorul și Willis știa că-i va intercepta convorbirea, dar nu se sinchisea de asta.

— Bună dimineața, domnișoară Ballou. Aici e Willis Wayde.

— Vai de mine, domnule Wayde, o auzi în receptor, v-am căutat peste tot. Domnul Harcourt vă cheamă imediat la dînsul.

— Mă voi duce într-un minut. Își amintea cum se întrebase în sinea lui ce va zice Bryson, dar orice i-ar fi spus, nu mai avea nici o importanță. Te rog să iei o comandă pentru mine, domnișoară Ballou și s-o treci în contul meu, pentru că e în

interes personal. Vreau New-York-ul. Cuvintele lui erau clare şi rostite fără grabă. Societatea Beakney — Graham Management. Vreau să vorbesc cu domnul McKitterick, personal. În cazul că nu-i acolo, află-mi, te rog, unde-l pot găsi. Cheamă-mă te rog cînd stabileşti legătura cu el. Mă aflu la Serviciul tehnic, la telefonul interior al domnului Wayde.

Willis nu se-aştepta s-o mai vadă pe Bess Harcourt înainte de a pleca şi întîlnirea lor s-a datorat numai lui Bess. Îi scrisese un bilet chiar în ziua în care primise scrisoarea ; se străduise să-l facă să sune plăcut, deoarece era conştient că orice urmă de malițiozitate sau amărăciune l-ar fi pus într-o lumină ridicolă, în afară de faptul că, toate gîndurile lui de-atunci purtau amprenta unei finalități, de care nu se putea rupe. Lucru destul de ciudat, dar această finalitate părea să-i spulbere indignarea şi tot ce existase între el şi Bess i se părea ca un sfîrşit de carte ce n-ar fi trebuit nicicînd să fie scrisă.

„Dragă Bess,

A fost mai mult decît o amabilitate din partea ta să-mi anunți atît de repede vestea cea bună. E inutil să-ți spun că sînt încîntat să aflu de fericirea ta ; se-nțelege că-i voi scrie şi lui Edward Ewing, pentru a-l felicita. Sper că nu-mi vei lua în nume de rău dacă-ți voi spune că am să prețuiesc întotdeauna amintirea clipelor frumoase petrecute împreună, precum şi generozitatea pe care tu, Bill şi părinții tăi mi-ați arătat-o mereu. Îmi dau mai bine ca oricînd seama de acest lucru, întrucît, după cum poate c-ai şi aflat-o, în viitoarele două săptămîni vom părăsi casa din grădină unde am trăit atît de fericiți și timp atît de îndelungat ? Mama şi tata pleacă spre Coasta de Vest, iar eu, la New-York. Dar oriunde mă voi afla, îmi voi aduce întotdeauna aminte cu profundă afecțiune de reşedință, de bătrîna uzină şi de toți cei din familia Harcourt. Din nou, cu cele mai bune urări de fericire şi cu deplină sinceritate, prietenul tău,

Willis"

În clipa cînd a expediat scrisoarea, era pe deplin conştient că pentru el totul se terminase — moşia Harcourt, zilele petrecute la uzină şi orice episod cu Bess. Acestea se aflau de partea cealaltă a pragului, cînd, în aceeaşi după amiază în care urma să părăsească pentru totdeauna reşedința Harcourt, o

revăzu pe Bess. Fusese dorința lui ca, înainte de plecare, să mai treacă o dată prin locurile acelea pentru a le întipări cît mai bine în memorie, mai cu seamă că nu avea nici pe departe siguranța că va mai reveni vreodată. O coincidență cu totul bizară a făcut să se trezească față în față cu Bess, și asta chiar pe aleea ce șerpuia pe lîngă pîrîu, unde cu ani și ani în urmă o văzuse pentru prima oară. Priveliștile ce-i înconjurau se schimbaseră într-atît de puțin, încît propria lor metamorfoză le apărea distonantă și se-nțelege că, de astă dată, lipsea și Benvenuto — cîinele polițist — după cum nici dialogul lor nu mai crea o scenă bună de publicat în paginile vreunui număr învechit al revistei Saint Nicholas. Bess, ca și el, era îmbrăcată ca de oraș, deoarece se repezise doar pentru o zi, venind din Boston, iar el își terminase bagajele cu vreo oră înainte. Cu toate că se cunoșteau atît de bine, întîlnirea lor n-a fost lipsită de acel moment de surpriză, împletit cu un fel de curiozitate aprinsă, lucru pentru care Willis nu s-a simțit cu nimic stînjenit.

— Iată-te, Willis ! exclamă Bess. Iar el fu izbit de albastrul verzui al ochilor ei și de părul pîrlit de soare și răvășit de vînt. Nădăjduiam că te voi întîlni aici.

— Bună, Bess.

— Te gîndeai la mine, Willis, cînd mergeai pe potecă ? Întrebarea ei era un exemplu al aroganței ce-o caracteriza. Îl indignă gîndul că Bess și-ar mai putea închipui că se află încă în centrul preocupărilor lui, deși știa că nu e momentul să-și arate enervarea. Cum însă nu se mai simțea cu nimic îndatorat familiei Harcourt, nu avea nici un rost să nu-i vorbească deschis.

— Nu știu pentru ce ai vrea să mă mai vezi ?

— Uf, Willis, bine era să găsim o cale de rezolvare pentru toate. Voiam, pur și simplu, să am o discuție cu tine.

— Nu înțeleg despre ce anume ai vrea să vorbim ?

— Nici eu nu știu, în afară de faptul c-aș dori să te arăți mai îndurător cu mine, Willis, chiar dacă în sinea ta gîndești că m-am purtat mizerabil — cum de fapt, am și făcut-o.

— Lasă asta, Bess, n-ai de ce să te frămînți. Eu nu-ți port decît sentimentele cele mai frumoase.

— Asta știi și tu că nu-i adevărat, zise Bess. Încerci doar să le ai. Uf, Doamne, oare nu-ți dai seama că n-am avut încotro, Willis ?

— Fireşte, c-aşa e, Bess, şi sînt convins că ai făcut o alegere dreaptă.

— Ah, Willis, ar fi cazul să nu te-arăţi atît de nepăsător, ca şi cînd nu m-ai fi iubit niciodată. Asta e unul dintre motivele care m-au îndepărtat de tine — nepăsarea ta. Hai, Willis, să mai suim o dată în pădurea de pini, numai de data asta.

Willis nu-şi putea aminti limpede dacă propunerea ei îl şocase sau îl mirase doar, însă era tipică pentru Bess Harcourt.

— Şi nu-mi spune că nu s-ar cuveni, îl rugă Bess. La naiba cu ce se cuvine şi cu ce nu !

— Bess, vorbi Willis — şi se trezi dintr-o dată în stare să-i rîdă în faţă — nu numai că nu s-ar cuveni, dar nici n-ar ajuta la nimic.

— Cel puţin o să ne simţim mai buni unul faţă de celălalt, şi mai oameni, şi ar fi un fel potrivit de a ne lua rămas bun. Mi-ar plăcea să te văd mai omenos, Willis.

— Uite ce e, Bess, mă menţin la părerea că nu se cuvine să facem aşa ceva — iar tu, n-ai de ce să te mai necăjeşti pe seama defectelor mele.

— Nu vreau s-ajungem să ne certăm. Singurul lucru e că mă simt nenorocită pentru tot ce s-a întîmplat. Willis, trebuie neapărat să pleci ?

— Acum alta, Bess, fireşte că trebuie, şi tu ştii foarte bine acest lucru. Plus că, din punct de vedere pur personal, socot că e vremea să am o nouă experienţă în materie de afaceri. Dacă lucrezi prea mult în acelaşi loc, ajungi să te plafonezi — ştii asta.

— Tata nu vrea să pleci, eşti conştient de lucrul acesta, nu ? E tare amărît din cauza asta. Şi, de fapt, vrea să încerc să te abat eu de la hotărîrea ta, Willis.

— Tatăl tău mi-a vorbit îndelung şi foarte frumos, dar îţi dai seama că e mai bine să plec. Apoi, doar pentru o secundă îşi arătă mînia pe faţă : Ce altceva ai vrea să fac ? Din ce aluat crezi că sînt plămădit, Bess ?

— Înţeleg, răspunse ea, dar nu văd ce-o să ne facem fără tine.

Era tipic pentru oameni ca ei — se gîndea în sinea lui — să-i ceară să rămînă doar pentru că nu se puteau descurca fără el.

— Uzina o să meargă, zise Willis. Nimeni nu e de neînlocuit, în special eu. Pe urmă, avu tăria să-i rîdă din nou în față. Nici tu nu m-ai considerat de neînlocuit.

— Uf, Doamne, necazul e că nu înțeleg ce am putut găsi vreodată la tine, zise Bess.

Apoi, poate că și-a dat seama ca și el că nu mai folosea la nimic să continue discuția.

— Atunci, la revedere, Willis.

— La revedere, Bess — și încă o dată toate urările de noroc.

— Vai, Willis, dar n-ai de gînd să mă săruți de adio, după... după tot ce-a fost ?

Toată viața și-a amintit de acel moment care le-a aparținut pe de-a-ntregul lui și lui Bess, ca fiind al lor și al nimănui altuia.

— Cum de nu, Bess, dacă tu o vrei.

— La naiba, atunci de ce ți-aș mai fi cerut dacă nu doream ?

Dar în clipa cînd o sărută, nu se mai simți un adept umil al familiei Harcourt.

— Vai, Doamne, tare-aș fi vrut să ne fi dus în pădurea de pini. Și după aceea, începu să plîngă.

— Lasă Bess, nu ai de ce plînge, îi spuse el, fără să se mai simtă mișcat de lacrimile ei. Peste o oră mă vei uita, și asta o știi și tu.

Și totuși, a meritat să-și amintească toată viața că Bess Harcourt plînsese în clipa cînd și-a luat rămas bun de la el.

XIII

ERA pe la mijlocul lunii mai, 1936, într-o sîmbătă după masă, cînd Willis Wayde a întîlnit-o pe Sylvia Hodges pe Fifth Avenue în New York, nu departe de colțul dinspre sud-vest al străzii Fifty-fifth.

N-o văzuse de cînd plecase din Cambridge, adică de vreo şapte ani, şi-ar fi trecut unul pe lîngă altul fără să-şi vorbească, dacă Willis n-ar fi avut o memorie prodigioasă pentru nume şi fizionomii.

Domnul Beakney oferise un prînz intim la „University Club" în cinstea domnului Nat Hawley de la Societatea „Hawley Pneumatic Tool" din Cleveland, şi a altor doi tipi din formaţia Hawley. La această mică reuniune, domnul Beakney îl invitase şi pe Joe McKitterick; împreună cu Willis, deoarece, după toate probabilităţile, amîndoi aveau să sfîrşească prin a se deplasa personal la Cleveland pentru un sondaj la faţa locului ; în plus, lui Willis îi mai revenea misiunea specială de a face totul pentru ca şederea în New York a lui Hawley şi a trupei lui să fie cît mai plăcută cu putinţă. Chiar în dimineaţa aceea, Willis se interesase de cazarea lor la Waldorf, urmînt ca în aceeaşi seară să scoată toată gaşca în oraş, să cineze la Twenty-one, să-i ducă la teatru, la opereta „Roşu, Frenezie şi Albastru" — pe care Willis o mai văzuse încă de şapte ori cu alţi clienţi — şi apoi să dea o raită prin trei, patru cluburi de noapte. Domnul Beakney era prea vîrstnic pentru o treabă ca asta, la fel şi McKitterick, dar Willis trebuia să facă orice ca oamenii să se simtă de minune. Duminica următoare de dimineaţă, tot Willis urma să încarce trupa lui Hawley în maşină şi să-i ducă acasă la domnul Beakney, în apropiere de Darien, Connecticut, unde puteau să se destindă şi să facă un schimb de păreri generale, înainte de începerea convorbirilor de luni.

Prînzul de la „University Club" fusese o chestie simplă, cordială. Domnul Hawley repetase de cîteva ori că n-ar fi crezut în viaţa lui să întîlnească atîţia oameni simpatici şi că, fără îndoială era dator vîndut Societăţii Beakney Graham pentru serviciile aduse.

— Acuma, Nat, vă las pe toţi în grija lui Willis, astă seară, îl anunţase Beakney pe Hawley. Willis e şi el un boboc aşa că ştie toate localurile a-ntîia. Dacă nu vă satisface dorinţele o să-l trag de urechi.

Domnul Hawley îl îmbrăţişase pe Willis pe după umeri.

— Recunosc un om simpatic din clipa cînd pui ochii pe el, spusese. Şi bag mîna-n foc că Willis nu m-ar îndemna să fac ceva care n-ar fi pe placul doamnei Hawley.

Domnul Beakney dădu pe gît o pastilă pentru digestie fără să-l observe nimeni, în afară de Willis.

— O să-ți spun o chestie, Nat, vorbi domnul Beakney. Willis a învățat la Harvard, dar nu face niciodată caz de treaba asta.

Era plăcut uneori să se spună despre tine că ai trecut prin Harvard, dacă oamenii n-o observau ei singuri, la care Willis răspundea mereu că Institutul Comercial de la Harvard nu făcuse din el ceea ce se cheamă un tip de Harvard.

Era trei și jumătate cînd Willis s-a despărțit de grupul de comeseni și nu-i mai rămînea nici o treabă pînă la șapte fără un sfert, decît să se ducă acasă și să facă o baie. Pe bulevard, soarele dogorea atît de puternic și era atît de cald, că puteai să simți mirosul de asfalt încins ; iar cerul azuriu, clădirile frumoase, automobilele lucitoare, autobuzele verzi, taxiurile galbene și fetele nostime prin dreptul cărora trecea, se potriveau de minune cu starea lui sufletească. Cînd toate treburile mergeau ca pe sfoară, o zi frumoasă de primăvară, pe Fifth Avenue îl făcea pe Willis să se gîndească la viitor — un viitor care se întindea în fața lui ca o șosea asfaltată.

Nu jinduia după automobilele ce zburau pe lîngă el, pentru că era sigur că va veni o zi cînd va avea și el unul. Adevărul e că, dac-ar fi vrut-o, putea să-și cumpere chiar atunci unul mic. Era un lucru formidabil să-ți meargă totul în plin și o adevărată fericire să trăiești.

Chiar dacă nu-l prea interesa încotro o apucase în după amiaza aceea, poate că în mintea lui îi încolțise gîndul unei scurte plimbări prin Park, deoarece o luase în sus. La un moment dat, îi căzu privirea pe-o fată înaltă, care venea către el, dar nu-și aminti de ea la început. Poate că mersul ei vioi și degajat, sau croiala proastă a taiorului, ori pălăria cea gri îi reținu atenția, deși n-ar fi putut spune niciodată care dintre ele anume îl izbise mai întîi. Apoi, se trezi uitîndu-se la chipul ei palid, la gura de-abia atinsă cu ruj de buze și la aspectul neîngrijit al părului negru care, într-un fel, îi dădea o notă de distincție. Willis avu sentimentul c-o mai văzuse undeva, și poate fără să vrea și-a încetinit pașii. După aceea, gîndurile îi zburară spre Craigie Street și spre iernile din Cambridge și o recunoscu — era Sylvia Hodges.

— Ia te uită ! Bună ! o salută el, cu un glas ceva mai ridicat, cordial, care aducea cu cel al domnului Beakney. Bun găsit, Sylvia Hodges !

Era o tehnică pe care o prinsese nu de mult și-anume de-a saluta pe cineva cu numele întreg cînd nu știa sigur dacă numele mic n-ar fi sunat prea intim. Văzu limpede că fata nu l-a recunoscut pe loc, și dacă stai să te gîndești bine, nici nu avea cum ; dar își aminti de el înainte de a-i spune cine e.

— Vai de mine, exclamă ea, dumneata ești Willis Wayde, și-l amuză felul mirat în care-i vorbi.

— Ai ghicit de la prima încercare, răspunse Willis și rîse.

— Vai, dar cine s-ar fi gîndit să te văd în New-York. Erau exact cuvintele care s-ar fi așteptat să le audă la ea, și în glas îi vibra aceeași notă de nervozitate și nesiguranță.

— Ei bine, iată-ne pe amîndoi. Ești de mult pe-aici ?

Ochii ei căprui tresăriră mirați, ca și cînd ar fi surprins ceva nou și bizar la el.

— Oo, da. Lucrez la Columbia, la niște cercetări.

— Columbia, repetă el. Asta-i splendid. Și eu lucrez tot aici, dar nu la Columbia. E amuzant, cum te-am întîlnit pe neașteptate.

— Vai, da. A trecut atîta timp, nu-i așa ?

— Ce faci acum ? o întrebă Willis.

— Păi, fac niște culegeri în domeniul sociologiei, pentru profesorul Gilchrist, de la Columbia.

— Vreau să spun ce faci în clipa asta ?

— Aaa, venisem în centru să mă uit la vitrine. Gilchrist nu lucrează sîmbăta.

— Atunci, dac-ai ieșit doar la plimbare, îi spuse Willis, simțindu-se destins și prietenos, ce-ai zice dac-am merge să bem o ceașcă de ceai la „Plaza“ ?

— La „Plaza“ ? repetă după el. N-am fost niciodată la „Plaza“. După felul în care o spusese, se vedea însă că „Plaza“ era un loc pe care dorise din totdeauna să-l vadă.

— Ei bine, a sosit vremea să mergi. În definitiv, e un lucru plăcut să poți face cînd și cînd un mic gest de bunăvoință față de cineva. „Plaza“ e o părticică din vechiul New-York, înțelegi, ca și trăsurile cu cai care așteaptă în apropiere, ca să te plimbe prin Park. M-a atras întotdeauna Sala de Stejar de-acolo, pentru o gustare după teatru — și n-are cum să nu-ți placă grădina cu palmieri, fîntîna și mescioarele. E un local

mai mult franţuzesc ca stil, dar cu toate astea, reprezintă bătrînul New-York.

— Îţi mulţumesc, spuse ea. Trebuie să fie plăcut să mergi acolo cu cineva care ştie atîtea lucruri despre local.

— Dar nu ştiu chiar atîtea, numai că-l frecventez cînd şi cînd. Nimeni nu poate învăţa totul despre New-York, dar am trăit destul aici ca să mai ştiu cîte ceva. De pildă, uite magazinul lui Bergdorf Goodman, în rînd cu clădirea Vanderbilt. Vitrinele lui sînt întotdeauna minunat aranjate. Ce zici, rochiile alea de vară sînt drăguţe, nu-i aşa ?

Amîndoi s-au oprit să se uite la manechinele subţiri şi palide, îmbrăcate în rochii de bumbac şi grupate într-un decor abstract, sugerînd o terasă de vară.

— Nu-mi place să mă gîndesc la preţurile lor, mărturisi Sylvia, şi Willis rîse degajat.

— Nici mie, răspunse el. Nici mie. Era tare plăcut să faci pe generosul cu Sylvia şi, în imaginaţia lui, era în stare să-mpingă şi mai departe această generozitate. Mi-ar plăcea să te văd în... toaleta aceea verde, spuse el, şi ezită pentru că nu ştia sigur dacă cuvîntul „toaletă" era cel potrivit.

— Şi mie mi-ar plăcea, răspunse fata.

Era un gînd lipsit de noimă, fireşte, dar avea ceva din Cenuşăreasa şi caleaşca de aur, care se armoniza de minune cu toate priveliştile şi zgomotele bulevardului.

— Nu-i nici un rău să nutreşti dorinţe, continuă Willis. Ţi-o spun foarte sincer, sînt de principiul că dacă-ţi doreşti un lucru cu ardoare, cîndva ţi se poate împlini.

— Crezi într-adevăr în aşa ceva ?

Se uită la el, apoi la rochiile din vitrină.

— Da, răspunse el, cel puţin ăsta-i principiul meu de acum.

— Perfect, zise ea, atunci îmi doresc şi eu ceva.

În sinea lui se felicită că se gîndise la aspectul decorativ şi spaţios al localului Plaza. Erau foarte puţini clienţi în grădina cu palmieri ; muzica nu începuse încă să cînte, aşa că puteai auzi răpăitul molcom al apei din fîntînă. Cu toate că nu-l cunoştea pe directorul localului, Willis îl salută ca şi cînd l-ar fi ştiut.

— Cred că doamna ar prefera să stea ceva mai aproape de fîntînă, dacă ne poţi aranja o masă, îi spuse el. Doreşti ceai sau mai degrabă o băutură Sylvia ?

— Mulţumesc, ceai, o franzeluţă englezească şi marmeladă, dacă au.

O urmări cum îşi scoase mănuşile şi le împături cu grijă.

— E grozav de plăcut ! exclamă ea. Şi e un lucru atît de civilizat să te gîndeşti la un ceai. La Columbia, toţi beau într-una cocteiluri.

— Mă declar de acord cu tine în ce priveşte ceaiul. Nu sînt împotriva unui păhărel de alcool înainte de prînz, dar nu după masă. Sper că la Cambridge totul e bine.

— Ah, Cambridge, făcu Sylvia. A rămas acelaşi loc vechi, dar vine o zi cînd vrei să devii independent, nu eşti de aceeaşi părere ?

Îl privi zîmbindu-i timid şi în fugă.

— Întotdeauna m-am gîndit că trebuie să-i vină greu unei fete să rămînă acasă, după ce-a terminat colegiul şi toate celelalte, reflectă Willis. Sper că părinţii tăi sînt bine.

— Ah, da o duc minunat. Anul trecut, tata a fost numit preşedintele Institutului Geologic. Face haz de asta, dar în sinea lui e mulţumit — şi cartea — ştiai că a terminat cartea despre gonoizii din era devoniană ?

— Nu, zise Willis. Păi asta-i splendid. Cît despre mine, se pare că nu prea am timp de citit, dar am cumpărat colecţia doctorului Eliot *Five foot shelf of books*[1]. Un sfert de oră de lectură pe zi, înţelegi — şi începu să rîdă.

Pe fruntea Sylviei apărură cute.

— Da, da, am văzut reclama care i se face. Familia mea l-a cunoscut pe preşedintele Eliot. Pe mine, însă, mă cam sperie. Cum îţi place ceaiul ?

— Exact cum e, cu două bucăţi de zahăr şi lămîie. Ce face sora ta ?

— Aa, Laura, făcu Sylvia. A terminat colegiul Radcliffe şi acum predă latina într-o şcoală de fete înfumurate din Connecticut, iar Tom e la un oficiu juridic din Boston. S-a logodit cu Mary Smythe. Ai întîlnit-o vreodată la Cambridge pe Mary Smythe ?

— Nu, nu cred. Nu prea circulam cine ştie ce cînd eram în Cambridge.

---

[1] *Charles William Eliot*, (1834—1926), preşedinte al Universităţii Harvard. A editat aşa numita colecţie „Raftul de cinci picioare“ care cuprindea o selecţie, în 50 de volume, din literatura universală.

— În fine, hai să uităm de Cambridge și să ne-aducem aminte că ne aflăm aici, propuse Sylvia. În primul moment, realmente te-am luat drept un străin frumos care încearcă să mă agațe. Povestește-mi totul despre tine, despre ce faci și așa mai departe.

Era o conversație ușor de dus pentru orice bărbat care se întîlnește cu o fată după atîția ani. La adăpostul cuvintelor fragile, fiecare își modela o imagine aparte a aceea ce și-ar fi dorit să fie.

— Nu prea am să-ți spun lucruri interesante despre mine, răspunse Willis. Aș prefera să-mi vorbești de Cambridge și despre ce faci tu.

— Vai, nu, tot ce fac eu e plat și anost.

— Atunci, fie, începu Willis. Lucrez pentru Societatea Beakney-Graham. E un concern cu profil administrativ care, la prima vedere, ar putea părea neinteresant pentru oricare — afară de mine.

Discuția lor semăna foarte mult cu jocul cu hîrtie și creioane pe care l-au jucat cîndva acasă la familia Hodges. Sylvia îl urmărea cu o privire în care scînteia atenția, întocmai ca o studentă ce ascultă o prelegere.

— Poate că s-ar fi cuvenit să știu, interveni ea. Ce înseamnă un concern cu profil administrativ ?

— Păi, la drept vorbind, e un fel de cabinet medical pentru industrie. Dacă se întîmplă ca cineva să aibă necazuri în conducerea afacerilor, sau a fabricii, vine direct la noi, ne cere sfatul și sprijinul, iar noi îi vindecăm la repezeală orice hibă din organizare ; e o adevărată educație industrială, dar mă tem că tot ce-ți spun te plictisește.

— Vai, nu, dar tot nu înțeleg ce faceți exact.

— Tocmai asta e latura fascinantă, îi explică Willis, deoarece facem aproape totul. Personal, îl ajut pe unul dintre ștabi, pe domnul Joe McKitterick și-l însoțesc în misiuni prin toată țara. Nu de mult, am fost în Sud, la o fabrică de îngrășăminte chimice și mai înainte ne-am dus în Minnesota, la o fabrică de celuloză, iar cînd nu sîntem prinși cu treburi de genul ăsta, scriu rapoarte sau mă ocup de clienți și-i distrez.

— Nu înțeleg de ce spuneai că-i plicticos, remarcă Silvia.

Vreau să spun că nu pare un lucru captivant dacă nu știi despre ce-i vorba, zise Willis. Dar, scuză-mă, ar fi trebuit să te întreb dinainte. N-ai vrea o țigară ?

— Mulțumesc, n-aș zice ba dacă ai cumva una la tine.

— Desigur, răspunse el scoțînd o tabacheră de argint din buzunarul interior al hainei și deschizînd-o. Iartă-mă, s-ar fi cuvenit să te întreb mai demult.

Îi întinse un chibrit aprins și se părea că pauza mică ce-a urmat le-a destrămat firul gîndurilor.

— Judecînd după felul în care arăți nu mai încape îndoială că te descurci bine, remarcă fata.

Era prima observație cu caracter personal și, la auzul ei, Willis rîse.

— Trebuie să fii prezentabil cînd lucrezi pentru Beakney-Graham. Se cere să arăți ca și cînd ai avea toate răspunsurile în degetul mic, ca la carte.

— Nu mai semeni de loc cu cel pe care l-am cunoscut la Cambridge.

— Pe vremea aia eram cam provincial, însă ca fond, nu cred că m-am schimbat mult.

— Aaaa, făcu ea, asta poate pentru că trebuie să știi toate răspunsurile... Mi-aș dori să pot răspunde și eu la orice.

— Asta are haz, spuse Willis, eu mi-am închipuit întotdeauna c-o faci.

— Vai, nu. Probabil că eram îngrozitoare cînd te-am cunoscut în Cambridge. Vezi tu, eram îndrăgostită. Și o fată îndrăgostită e îngrozitoare.

Willis se simți oarecum stînjenit amintindu-și de indiferența lui Steve Decker.

— Dar eu nu te-am considerat niciodată îngrozitoare, îi ripostă el.

— Bănuiesc că nu, pentru că, de fapt, nu te-ai gîndit niciodată la mine. Ai mai dori o ceașcă de ceai ?

— Mulțumesc, mi-ar plăcea încă una, și parcă totul în minte i se mișca anapoda în strădania lui de a mai găsi ce să spună. E bine să pui capăt unei iubiri. Eliberează puntea, nu ?

— Da, ceva de genul ăsta. Hai să vorbim despre altceva.

— În regulă, despre orice altceva.

În timp ce discutau, orchestra începuse să cînte, dar pînă atunci Willis n-o auzise. Era adevărat că nu se gîndise niciodată la Sylvia Hodges. Dar acum o făcea pentru prima oară în mod serios, privind-o ca pe o persoană desprinsă de mediul înconjurător.

— Ce-ar fi să-mi spui şi mie ce-ţi doreşti cu adevărat, mă refer la viaţă şi toate celelalte, zise ea.

— Ce-mi doresc de la viaţă ? repetă Willis.

— Ştiu că e o întrebare prostească şi care arată, poate, că nu mă pricep să vorbesc cu bărbaţii.

— Cum adică nu ştii să vorbeşti cu bărbaţii ?

— Întotdeauna mă trezesc trîntind cîte o vorbă de felul ăsta, care-i îndepărtează de mine.

— Ei bine, află că mie mi-au plăcut întotdeauna discuţiile serioase. Cred că oricare dintre noi caută să-şi definească ce anume vrea de la viaţă. Eu unul am reflectat serios la asta, dar nu vreau să te plictisesc.

— N-o să mă plictisească. Ştiu că e o indiscreţie din partea mea, însă uitîndu-mă la tine m-a cuprins deodată curiozitatea, pentru că pari aşa de fericit şi de sigur pe toate.

— Mă bucur că mă crezi fericit, însă n-aş putea spune că sînt pe deplin. Dac-ar fi să fac o listă, aş înşira acolo că vreau să-mi meargă toate în plin, să mă ridic mereu şi în cele din urmă, să devin propriul meu stăpîn, să am într-o bună zi o afacere a mea, o casă proprie, fireşte, şi o familie. În clipa de faţă, lucrul esenţial este să mă ridic, ori asta-ţi cere curaj, nu glumă, într-un oraş ca New York. Furat pentru moment de propria lui imaginaţie uitase de Sylvia ; cînd se opri însă, îl izbi prezenţa ei aşa cum şedea aplecată spre el, ascultîndu-l şi, pentru prima oară, se gîndi că era drăguţă. Ei bine, ăsta sînt eu şi-acum ţi-a venit ţie rîndul. Dac-ar fi să ai o dorinţă, cum ar suna, Sylvia ?

O văzu ezitînd, dar strălucirea care-i lumina chipul nu i-a dispărut.

— Mi-ar plăcea cam aceleaşi lucruri ca şi ţie, numai că o fată nu poate obţine niciunul dintre ele, singură. M-am săturat să fiu săracă şi deşteaptă. Îşi scutură capul energic. M-am săturat să fiu mereu aceeaşi. Dacă ţi-aş spune ce-mi doresc în secunda asta, ai zice că sînt o proastă fără pereche.

— Nu, asta nu. Hai, spune-mi.

— Fie. Îmi doresc rochia verde din vitrina magazinului Bergdorf Goodman. Îmi doresc veşnic ceva ce nu pot avea.

„Plaza“ nu era un loc nepotrivit pentru etalarea dorinţelor, se gîndi el mai tîrziu. Glasurile din jur şi muzica îl înveseleau şi-i dădeau un fel de neastîmpăr.

— Eu unul, mi-am dorit toată ziua să-mi cumpăr o maşină şi să fac o plimbare la ţară, cu capota lăsată.
— Ţi-ai dorit asta ? Adevărat ?
Nimic din tot ce gîndea nu prea avea rost. N-a fost niciodată în stare să analizeze ce l-a determinat să ia hotărîrea de-atunci şi nici nu s-a frămîntat prea mult să-i găsească o justificare.
— Ascultă-mă, zise el, dacă vrei rochia, mergem şi-o cumpărăm.
— Nu fii copil. Se-nţelege că nu pot face una ca asta.
— Ba poţi, dacă vrei. Vom cumpăra rochia şi pe urmă o maşină. Poate e o idee bună să facem şi noi măcar o dată ce vrem.
— Nu fii ridicol, Willis. Fireşte că nu pot accepta una ca asta.
El îi zîmbi. De multe ori se gîndise la sume mari de bani, dar într-un mod abstract, fără să-şi dea seama atît de limpede şi de concret ca acum ce anume înseamnă banii.
— Sylvia, ce-i cu tine ? Ţi-e frică ?
— Nu, fireşte că nu mi-e frică, dar — ce-ar zice lumea ?
— Nu e nevoie să afle nimeni, spuse el ; apoi îi făcu chelnerului un semn cu capul şi-i ceru nota de plată.
O dată ce ieşiră din „Plaza", redeveni Willis Wayde, iar ea, Sylvia Hodges, ştearsă la înfăţişare şi palidă, cu toate că avea o siluetă frumoasă. Ar fi arătat mult mai bine dacă n-ar fi folosit cu atîta economie rujul de buze. Dar aşa, era din nou Sylvia Hodges, fata pe care o cunoscuse în Cambridge.
— Îţi dai seama că nu te pot lăsa să-mi cumperi o rochie, îi spuse Sylvia, şi i se părea şi lui cu neputinţă, acum, cînd nu mai erau în „Plaza".
— Cred că ai dreptate, dar oricum, îmi pare bine că ţi-am oferit-o.
— Nu mi-aş fi închipuit că tu şi cu mine ne asemănăm atît de mult. Poate că amîndoi ne-am săturat să fim aceiaşi, mereu aceiaşi, nu-i aşa ?
— Da, cred că asta e.
— În sfîrşit, mi-a făcut mare plăcere să te văd, şi-ţi mulţumesc pentru ceai. Acum, e timpul să plec. Realmente.
— Dar nu mi-ai spus unde stai. Nu pot să trec pe la tine să-ţi fac o vizită, din cînd în cînd ?

— Vai, dar locuiesc într-un apartament împreună cu altă fată. Şi nu ţii să mă mai vezi, nu-i aşa ?

— Ba da, ţi-o spun foarte serios că vreau ; îşi scoase carnetul de însemnări şi creionul, iar ea îi dădu adresa şi numărul de telefon. Să ştii că am de gînd, totuşi, să-mi cumpăr azi o maşină, chiar de-ar fi ea şi un Ford.

— Atunci, merg cu tine. Mi-ar plăcea să văd şi eu cum e cînd cumperi o maşină.

Cei cinci ani de zile pe care i-a petrecut Willis în New York, lucrînd pentru Societatea Beakney-Graham, l-au modelat în omul de mai tîrziu. S-a ridicat treptat de la un simplu funcţionar pînă la director executiv, pornind-o de la treapta cea mai de jos şi în anii cei mai nenorociţi ai crizei economice.

Îl descumpănea faptul că Sylvia Hodges îi zdruncinase siguranţa de sine în după amiaza aceea.

Există întotdeauna o reacţie la orice, şi Willis căzuse pradă acestei reacţii în drum spre apartamentul lui de pe West Tenth Street, unde trebuia să facă o baie şi să se îmbrace înainte de a-şi întîlni clienţii, la Waldorf. Locuia la etajul trei, într-una din clădirile acelea învechite, din cărămidă aparentă, care mai supravieţuiau pe Tenth Street, iar Willis se complăcea să le numească „blocuri cu apartamente". Înainte de transformarea casei în apartamente, camera lui probabil că fusese dormitorul proprietarului. Ca dimensiuni îi amintea uneori de reşedinţa Harcourt, care, pentru tot restul vieţii a rămas etalonul lui de comparaţie în materie de gusturi. Se vede că tot la ea se gîndise şi cînd a pornit-o prin magazine, ca să cumpere mobilă şi covoare de ocazie, într-o perioadă cînd mai era posibil să pui mîna pe cîteva scaune şi mese în stil victorian, la un preţ rezonabil. Singurele obiecte care aduceau o notă modernă în cameră erau patul — gen studio — şi maşina de scris. Hainele şi le ţinea într-un dulap de nuc negru pe care dăduse cincisprezece dolari. Carpetele, deşi uzate, erau persane, de calitate bună. Mai cumpărase o oglindă şi două gravuri în metal pentru decorarea pereţilor, precum şi un jilţ stil „Morris", un birou tip „general Grant" şi o bibliotecă cu rafturi rotative. Cunoştinţele de la birou îl întrebau de ce nu-şi ia mobilă nouă, acum cînd îi dădea mîna s-o facă, dar Willis le răspundea invariabil că-i plăceau lu-

crurile pe care le are, aşa cum sînt. Cînd ajungea în apartament se simţea întotdeauna în largul lui ; numai în după masa aceea de mai, liniştea casei părea ca o mustrare.

O dată ce a intrat în cameră şi a închis uşa, s-a simţit caraghios şi nesigur de el. Îşi cumpărase maşina decapotabilă pentru care semnase un cec personal la magazin şi stabilise s-o ia în primire luni, către seară. Ce-l frămînta pe el nu erau banii cheltuiţi cît faptul că nu ştia ce-l determinase s-o cumpere, ştia doar atît că dacă n-ar fi întîlnit-o pe Sylvia Hodges n-ar fi luat niciodată o hotărîre aşa de pripită. O făcuse din cauza ei, dar acum cînd nu mai era lîngă el, totul părea un vis în plină zi. În acelaşi timp, îi mai stăruia în suflet o urmă din exaltarea pe care-o trăise. Fără să fie îndrăgostit de Sylvia Hodges, pentru un timp, gîndurile şi dorinţele lor se împletiseră, sfidînd împreună orice piedică ce le stătea în cale. Amîndoi tînjiseră după puterea banului şi o simţiseră. Li se dezvăluise în strălucirea magazinului de automobile, cu vînzătorii binevoitori, şi în roşul caroseriei şi tapiseriei de piele a maşinii. Împărtăşiseră acelaşi sentiment de vinovăţie. Îşi amintea cum îi şoptise speriată că realmente n-ar trebui s-o cumpere.

— E ca şi cînd am luat-o eu, îi zise. Nu mi-am închipuit să fii aşa de trăsnit, dar felul în care i-o spusese i-a dat să înţeleagă nu că era trăsnit, ci că-l admira pentru fapta lui şi că-i înţelegea motivele.

Îşi alese o cravată nouă şi se privi în oglindă : trăsăturile feţei şi părul lui blond deschis erau aceleaşi ca de dimineaţă. Totuşi, poate că era bine să n-o mai vadă pe Sylvia Hodges. Era ştearsă şi stîngace, deşi n-ar fi arătat de loc rău în rochia aceea verde.

Cînd sună telefonul, era atît de adîncit în gînduri, încît clinchetul lui îl făcu să tresară vinovat.

— Bună Willis, se auzi un glas de fată.

— Ooo, bună iubito, răspunse el.

Era Lydia Hembird, care, ca să evadeze din casa părintească din Montclair, New Jersey, trăia într-un apartament din Village şi studia la *Art Students League*[1].

— Scumpule, vorbi Lydia, ai cumva vreo fată pe-acolo care-ţi admiră gravurile, ai răcit, sau ceva ?

— A, nu. Dar de ce ?

[1] Institut de arte plastice.

— Pariez că nu eşti singur. Ai o voce aşa de prefăcută. Pun rămăşag, chiar în clipa asta e cineva în pat cu tine.

— A, nu iubito, nu chiar în clipa asta.

— Te ştiu eu cine-mi eşti ca să nu te iau pe garanţie nici măcar pînă la colţul străzii. Ce-ai zice, Willis, să cinezi la mine şi după aia, la fel ca sîmbăta trecută ? N-ai uitat-o, nu ?

— Fireşte că nu, iubito.

Trebuia să plece ca să poată fi punctual la întîlnirea de la Waldorf dar, pe de altă parte, se lăsa furat de imaginea ispititoare a Lydiei.

— Uite ce, Lydia, nu-ţi închipui cît de mult aş dori s-o pot face, dar trebuie s-o şterg chiar acum. Distracţie în interes de afaceri. Am o garnitură întreagă din Cleveland şi trebuie să mai înghit o dată „Roşu, Frenezie şi Albastru".

— Sărăcuţul de tine ! făcu Lydia. Dar parcă-mi făgăduiseşi că-mi telefonezi azi după prînz, ştii asta.

Uitase complet de telefonul promis. Şi cu Lydia nu era chip s-o scoţi la capăt cu una, cu două.

— Ştiu iubito, se scuză el, dar am fost prins toată după masa cu indivizii ăştia.

— Of, Willis, ai fi putut să dispari un minut ca să mă chemi. E-o nepăsare grosolană din partea ta, iar eu am aşteptat ore în şir, neclintită.

Fireşte c-ar fi trebuit să-i telefoneze, fireşte că n-ar fi trebuit să uite.

— Nici prin minte nu mi-a trecut c-ai putea aştepta atîta telefonul meu.

— Doar ţi-am spus c-o să-l aştept. Oare m-ai uitat cu totul ? Ziceai că te gîndeşti tot timpul la mine. Aşa mi-ai spus în noaptea aceea.

— Se-nţelege că m-am gîndit la tine, iubito, dar mai există o sumedenie de alte lucruri pe lîngă asta.

Se trezi păşind cu nervozitate în sus şi în jos prin faţa biroului, şi se-ncurcă în firul de telefon — în acelaşi fir care-l ţinea ancorat de Lydia Hembird.

— Ce fel de alte lucruri ? îl întrebă ea.

— Afacerile, şi, după cîte se pare, săptămîna ce vine va trebui să mă reped pînă la Cleveland.

— Pui prinsoare că după masa de azi n-ai folosit-o numai pentru afaceri. Pariez c-ai fost în oraş c-o altă fată.

— Crede-mă Lydia, acum trebuie s-o iau din loc. Iartă-mă pentru nesăbuinţa mea, Lydia.

— Atunci, dacă nu poţi veni diseară, te-aştept mîine dimineaţă la micul dejun.

Cablul telefonic continua să-l ţină ancorat de Lydia.

— Mi-ar fi plăcut să pot veni, dar mîine dimineaţă sînt obligat să plec cu tipii ăia la Darien.

Aşteptă un răspuns, dar la capătul firului se făcuse tăcere, ceea ce arăta că nu fusese crezut. În sfîrşit, a fost o alinare să se poată şi el simţi sincer indignat.

— Dacă nu mă crezi, n-ai decît să te scoli mîine dis-de-dimineaţă şi să te postezi la intrarea Waldorf, pe Park Avenue. Plec la Darien cu domnul Hawley din Cleveland, m-auzi ?

— Iubitule, înseamnă c-o să poţi veni sîmbătă seara, nu-i aşa ?

— Cum să nu, mi-ar plăcea grozav de mult Lydia, deci la revedere pînă atunci, iubito, şi-am să-ţi spun un secret, dar mai bine nu ; lasă-l pe sîmbătă seara.

Nu-nţelegea nici el ce-l îndemnase să rostească cuvintele împăciuitoare de la urmă, afară de gîndul c-ar fi fost un ingrat s-o lase cu impresia că nu era entuziasmat.

— Am cumpărat un Ford roşu, decapotabil şi cu tapiţeria de piele. L-am luat azi după amiază.

— Of, iubitule, din cauza asta nu mi-ai telefonat ?

— Da, fireşte că da.

— Scumpule, dar mor de nerăbdare să-l văd. Îmi pare tare, tare rău c-am fost răutăcioasă cu tine.

Se simţi uşurat cînd puse telefonul în furcă, dar era o şi mai mare uşurare să se gîndească la Sylvia Hodges.

Ea se deosebea de toate celelalte fete pe care le cunoscuse — sfioasă, distantă şi demnă — şi chiar înfăţişarea ei ştearsă era atrăgătoare.

Sylvia Hodges n-ar fi încercat să-l seducă într-un moment ca ăsta, cînd se afla pe picior de plecare. Sylvia Hodges nu i-ar face niciodată scene la telefon.

Tot o uşurare a fost şi întîlnirea cu Nat Hawley în apartamentul de la Waldorf, pentru că avea de-a face cu o persoană cunoscută. Willis începuse să înveţe că actualii conducători din industrie nu semănau de loc cu domnul Harcourt care fusese de modă mai veche, ci ieşeau cu toţii pe un fel de

bandă universală, după ce, în prealabil, fuseseră frămîntați ca aluatul, modelați și turnați în aceeași formă.

Apartamentul lui Hawley era întors pe dos. Pe masă, se înșirau sticle cu diferite băuturi, un sifon, gheață, un platou neatins cu sandvișuri și chiar și două sticle cu lapte. Pe o altă masă era răsturnat tot conținutul unei serviete iar spătarele scaunelor erau acoperite cu haine. Domnul Hawley, în cămașă, măsura camera de la un capăt la altul, ținînd în mînă un pahar cu whisky, sifon și cuburi de gheață. Pete Judkins, vicepreședinte secund al „Companiei Hawley Pneumatic Tool“ își umplea tocmai un pahar, pe cînd Art Rose, ajutorul de director de la serviciul comercial, ședea postat în ușa băii, doar cu lenjeria de corp pe el și cu fața acoperită cu cremă de ras.

— La naiba, perora domnul Hawley, după ce-ai încheiat o afacere, ia-ți pălăria și du-te la dracu. Art, poți să le-o spui asta băieților din partea mea, personal.

În momentul cînd îl zări pe Willis, Hawley dădu un adevărat chiot de fericire. Era un tip cu fălci proeminente și cu sprîncene negre, și-i strînse mîna lui Willis, ținîndu-l cu cealaltă pe după cot.

— Ia te uită cine-a venit, amfitrionul nostru de astă seară ! exclamă el. Tocmai ne puneam și noi nițel la punct și beam un strop de whisky cu sifon înainte de-a porni la drum. Servește niște whisky scoțian, dacă nu cumva preferi Bourbon.

— Mulțumesc, domnule Hawley, am să iau negreșit o-nghițitură, răspunse Willis cordial.

Era lucrul cel mai bun să te arăți amator de băutură, cu toate că simțea ochii căprui, nemiloși, ai lui Hawley care-l urmăreau cum mînuiește sticla.

— Să-mi spui „șefule“, îi ceru Hawley. În noaptea asta lucrezi pentru „Pneumatic Tool“ nu-i așa, fraților ?

— Firește, șefule, încuviință Pete Judkins.

— În regulă, șefule, se conformă Willis. Noroc, Pete. Salve, Art.

Nu uitase că la „University Club“ ajunsese să se tutuiască cu ei. Mare lucru mai era să le ții minte pe toate.

— Du-te și spală-te pe față, Art, zise Hawley. E cazul s-o luăm din loc, să vedem „Roșu, Frenezie și Albastru“. Ce subiect are ? Dacă nu mă-nșel e vorba de-o fată care se perpelește pe-o tingire.

— Întocmai, pe o tingire de fier, încuviință Willis. Sînt cîteva lucruri într-adevăr reușite în spectacol.

— Auzi, pe o tingire de fier, repetă Hawley, asta-i o chestie tare !

— Nici pentru fată nu-i prea moale, răspunse Willis.

— Auziți măi fraților, explodă Hawley, ai prins poanta, Pete ?

— Trebuie neapărat s-o plasez la Clubul Orono. Își drese puțin glasul. Ăsta-i în Cleveland. Dau cîte-o raită de două ori pe săptămînă și mai înfulec cîte-un prînz la Orono.

— Ce-ai zice, șefule, de încă o dușcă ? interveni Pete Judkins.

Hawley se încruntă, dar îi întinse paharul vicepreședintelui secund.

— Numai unul mic, Pete. Ascultă Willis, știi ce le spun eu într-una băieților ?

Willis rîse. Trebuia întotdeauna să intri în atmosfera de moment.

— Mi-ar plăcea s-o aflu, șefule, zise el.

— Fă-te-ncoa, Pete, îl chemă Hawley. Willis, ia te uită tu bine la Pete.

Willis rîse din nou și-l scrută pe Pete.

— O să-ți spun ceva confidențial despre Pete, anunță Hawley, coborîndu-și glasul cu tîlc. Pete e băiat bun, pînă e vorba de femei. Pur și simplu l-am dădăcit ca pe un țînc în fașă, nu-i așa Pete, și uită-te unde-ai ajuns astăzi.

— Tot în vechea gașcă, șefule, vorbi Judkins și zîmbi, vrînd să arate prin asta că totul nu era decît o glumă.

— Știi ceva, continuă Hawley, am pe lîngă mine cei mai formidabili și mai devotați oameni din oricare organizație afurisită din țara asta frumoasă. Băieții mei mă fac să mă simt mîndru dar, serios vorbind, și un pic cam umil. Noi sîntem toți pentru unul și unul pentru toți la „Pneumatic Tool" și-asta e ce le spun eu băieților. Munciți bine și distrați-vă bine.

Era de necrezut cît de limpede își amintea Willis toată scena. Ajunsese la concluzia că e greșit să subapreciezi pe unul ca Hawley. Chiar dacă părea înfumurat și stupid, era bine să nu uiți că, de fapt, în realitate nu e așa. Niciunul dintre ei nu era așa. Ci niște lei închiși în cușcă.

— După mine unul, nu strică de loc să te distrezi din plin, reluă Hawley.

— Ascultă şefule, se amestecă Judkins, nu crezi c-ar fi momentul s-o pornim?

— Da, dar lasă-mă să-mi termin ideea.

Domnul Rose ieşise din baie şi-l aşteptau cu toţii să-şi ducă ideea pînă la capăt, ceea ce părea, însă, un lucru cam greu, deoarece însuşi Hawley o cam pierduse pe undeva.

— În ce mă priveşte, vorbi el, am fost toată viaţa un pui de lele, numai că acum trebuie să-mi număr paharele de whisky.

Toţi rîseră plini de înţelegere, în vreme ce Hawley îşi potrivi glasul.

— Cel mai mare chefliu pe care l-am cunoscut în afaceri are din întîmplare şi cel mai formidabil cap organizatoric din toţi cîţi îi ştiu şi-mi este prieten foarte apropiat şi scump. Nu ştiu cum o mai scoate la capăt la vîrsta lui. Îl cheamă Percy L. Nagel şi P.L. e-o bomboană, nu alta.

Urmă un moment de tăcere plină de respect. Numele sunase ca un ecou din trecut, dar Willis avea o memorie excepţională pentru reţinerea numelor.

— E vorba de domnul Nagel de la „Simcoe Rubber Hose and Belting" ? întrebă el.

— Fireşte că da, încuviinţă Hawley. L-ai cunoscut cumva pe P.L. Nagel ?

Tot ce-a urmat, n-a dovedit decît o dată în plus cît de bine prindea să ţii minte numele şi fizionomiile oamenilor.

— L-am cunoscut în treacăt, răspunse Willis. Şi asta s-a petrecut pe cînd lucram la o făbricuţă din Massachusetts, la Harcourt. Domnul Nagel voia s-o cumpere.

— Poţi să strîngi mîna cu mine înc-o dată, fiule, se entuziasmă Hawley. Orice prieten de-al lui P.L., e şi prietenul meu.

— N-a fost decît o pură întîmplare să-l întîlnesc, spuse Willis. N-ar avea nici un motiv să-şi mai amintească de mine.

— Nu te-amăgi, fiule, zise Hawley. P.L. are o memorie de elefant şi-mi este un prieten tare scump.

— Uite ce e şefule, începu Judkins.

Hawley le făcu semn cu mîna.

— Nu mă-ncolțiți, fraților. Lăsați-mă să-mi termin ideea. Sînt un adept al distracțiilor, dar viața nu se compune numai din asta. Există lucruri și mai frumoase în viață.

Hawley le aruncă o privire tăioasă, dar toți îl ascultau smeriți.

— Viața nu e numai o joacă, continuă el, dar nu e nici numai trudă... Unui om care circulă în toate părțile i-e dat să cunoască tot felul de indivizi. Îmi plac tipii ciudați. Îmi plac predicatorii — dar nu în zilele de duminică.

Toți rîseră din toată inima, dar Hawley își ridică mîna.

— O clipă, fraților, îi opri el. Stați o clipă, lăsați-mă să-mi termin ideea. Poate că mă luați drept o gloabă nenorocită și fără pic de minte, nu-i așa ?

Fiecare rîse plin de voie bună.

— Nu mai departe, acum trei ani, de pildă, cînd le-am vîndut niște perforatoare ălora de la Rothstein Mining and Development. Ți-aduci aminte cum ședeam în jurul mesei cu indivizii ăia, nu-i așa, Pete ?

— Da, șefule, sigur că-mi aduc, zise Judkins.

— A fost o adevărată experiență, reflectă Hawley. Orice lucru e o experiență în sine, pînă la porcii ăia de socialiști din Washington.

Toți se puseră pe rîs, dar Hawley ridică iară mîna.

— Erau tot felul de specialiști înșirați în jurul mesei ăleia, ingineri minieri, geologi din ăștia — printre care se afla și un profesor universitar.

Hawley își drese glasul din nou.

— Nu-mi aduc aminte ce-i făcuse pe tipii de la Rothstein să-l cheme și pe profesoru ăla, dar așa un om, zic și eu că se merită să cunoști. Știa despre pești și gresie, plus că scrisese și o carte pe care mi-a dat-o cu dedicație. Îl chema Hodges — profesor de geologie la universitatea Harvard.

— Șefule, zău că trebuie să ne urnim, îi aminti iară Judkins.

— În regulă, Pete, consimți Hawley, dar lasă-mă să-mi termin ideea. Vreau să spun că întîlnirea aia cu profesorul Hodges a însemnat o experiență grozavă. Rosey, dă-mi haina, te rog.

Era ciudat cum apăruse acest nume chiar din senin. Pentru un moment, Willis nu era hotărît dacă să spună sau nu ceva ; pînă la urmă, însă, a vorbit.

— Peștii aceia se chemau gonoizi, nu-i așa ?

— Ia ascultă, i se adresă Hawley, de unde dracu ştiai?

— Păi, întîmplarea face să-l cunosc pe profesorul Hodges de pe vremea cînd mă aflam la Cambridge, îl informă Willis.

Ce lucru ciudat ca profesorul Hodges să-i fie de vreun folos în sfera lui comercială.

— Ascultă-mă, îmi ieşise cu totul din cap că eşti un tip de Harvard, vorbi Hawley privindu-l pe Willis cu suspiciune, în aşa fel că, pentru o clipă, se simţi un intrus în grupul lor.

— Nu chiar un tip de Harvard, o repară Willis la iuţeală, am urmat doar Institutul Comercial de la Harvard; şi încordarea din jurul său se risipi.

— Ia ascultă, vorbi Hawley din nou, cînd l-ai văzut pe bătrînul profesor ultima oară?

— Oh, a trecut multă vreme de-atunci, răspunse Willis degajat, dar din întîmplare, chiar în după masa asta am luat ceaiul cu fiica lui, la localul „Plaza".

— Ei bine, fiule, asta-i o coincidenţă nemaipomenită! exclamă Hawley. Întîlniri de soiul ăsta nu prind rău nimănui. Asta era şi ideea pe care încercam să v-o spun. Da cum era poanta aia cu fata aşezată pe-o tingire încinsă?

Pentru un moment Willis nu se simţi în stare să-i înghită toată seara pe Hawley şi pe cei doi angajaţi ai lui. Putea să jure că era mai capabil decît fusese Hawley în zilele lui de glorie. Şi nădăjduia că nu va deveni niciodată plicticos ca Nat Hawley după două pahare de whisky. Adevărat, existau lucruri mai atrăgătoare în viaţă — aşa cum spusese Hawley — şi se trezi dintr-o dată tînjind cu înfocare după ele; poate de aceea gîndul lui se întoarse şi spre Sylvia Hodges.

În stradă, în aşteptarea portarului care le aducea un taxi, Judkins îl strînse afectuos de braţ.

— Şeful e într-o dispoziţie grozavă în seara asta, îi şopti el. L-ai dat gata, nu alta, sus în apartament.

— Mulţumesc. Sînt încîntat s-o aud.

Era încîntat, dar nu în felul în care dăduse să se înţeleagă. Cu toate că e primejdios să subestimezi pe cineva, Willis se simţea în stare să învîrtească pe oricine de talia lui Hawley. Într-o străfulgerare de moment avu siguranţa deplină că-i va putea smulge lui Beakney o mărire a salariului, pînă la zece mii de dolari pe an, şi-o va obţine, cugeta el, pentru că minutele dezgustătoare din apartamentul de hotel îi ascuţiseră dîrzenia şi viclenia. De fapt, în după masa zilei de luni, după

semnarea contractului cu „Pneumatic Tool", se prezentă la Beakney şi ceru să-i ridice leafa exact cu suma pe care şi-o fixase.

Niciodată nu-ţi dai seama de metamorfoza ce se petrece în tine pînă în clipa cînd constaţi că te-ai schimbat. Aşa şi Willis ; nu a simţit cît de mult l-au influenţat cei cinci ani trăiţi în New York, pînă nu s-a văzut în faţa lui Robert Beakney înfruntîndu-l fără nervozitate sau teamă, lucru ce n-ar fi fost de conceput cu un an înainte. Realitatea e că începuse să-l cunoască destul de bine pe Beakney, ori cînd cineva îţi devine apropiat, respectul tău faţă de el poate să crească, dar veneraţia de la început dispare.

Lui Willis i se spusese — lucru pe care l-a şi crezut — că la Beakney-Graham îl aşteaptă un viitor. Îşi croise drum lucrînd mai întîi în birourile din afară, apoi în cămăruţele cubice din centrală, rezervate tinerilor funcţionari executivi, pentru ca nu de mult să devină unul dintre cei cinci care lucrau de partea cealaltă a coridorului, unde se aflau birourile membrilor asociaţi. Încă nu ajunsese să aibă o canapea de piele în camera de lucru, dar pe uşă, numele lui se vedea scris cu litere tot atît de mari ca şi ale celorlalţi patru colegi de alături. Biroul lui era primul, după care venea cel al lui Hal Towle, absolvent al Institutului Politehnic din California, apoi al lui Cliff Shirmer, care se ocupa de problemele juridice, pe urmă biroul lui Bud Reed angajat de la Du Pont, şi, ultimul, al lui Milton Rouse, care-şi făcuse ucenicia la „International Paper and Power". Prestigiul firmei Beakney-Graham atîrna de calitatea personalului, aşa că toţi aceşti tineri fuseseră aleşi pe sprînceană, după priceperea şi înfăţişarea lor. Deşi rivalităţile erau atît de ascuţite încît fiecare ştia că nu se poate încrede sută la sută în celălalt, atmosfera din birouri nu era lipsită de camaraderie. După cum i-o spusese chiar Beakney cînd fusese mutat acolo, puteai primi oricînd oferte ispititoare din partea altor firme, dar Beakney-Graham avea nevoie să se bizuie pe loialitatea angajaţilor săi. De aceea, după priceperea profesională — care ocupa locul de frunte — imediat venea loialitatea. Desigur că erau şi alţi tineri care aşteptau în orice clipă să-ţi ia locul după cum îl prevenise tot Beakney, dar dacă erai un om statornic, viitorul ţi-era asigurat.

De fapt, în ultimul an, plecaseră doi oameni de la Beakney-Graham, sub ochii lui Willis ; el însă nu avea de gînd să-i urmeze fiindcă era recunoscător firmei şi credincios lui Joe McKitterick care-l adusese acolo.

Fireşte că primul om căruia i-a vorbit a fost McKitterick, avînd grijă să-l asigure mai întîi că e foarte mulţumit şi că nu are nici un motiv să se plîngă.

— Mi se pare, totuşi, că merit mai mult decît mi se dă, dar dacă nu eşti de acord cu mine, opreşte-mă, i-a spus Willis.

McKitterick se arătă, desigur, jenat, ca orice om obligat să asculte doleanţe de felul acesta.

— În regulă, zise el, du-te şi stai de vorbă cu Beakney, dar n-o să-i placă lui Bob chestia asta. Te credeam pe deplin mulţumit.

— Dar sînt, Joe.

— Atunci cine te amărăşte ?

— Nimeni, Joe. Consider doar că merit mai mult decît mi se dă.

McKitterick bătu tactul cu degetele, pe birou.

— Willis, bagă de seamă să nu întinzi coarda prea mult.

— Dacă ăsta e felul tău de-a gîndi, renunţ, răspunse Willis.

— Nu. Sincer vorbind, chiar într-una din zilele trecute îi spuneam lui Beakney c-ar fi cazul să facă ceva pentru tine. Nu vreau să te văd plecînd pe ici-colo, tocmai acum cînd te-am format. Du-te la el şi discutaţi. În clipa asta e singur.

Nu-i de mirare că Willis a păstrat mereu în inimă un colţişor cald pentru Joe McKitterick deoarece nu putea să uite că Joe l-a adus aici la începutul crizei ; dar faptul că rămăsese, nu-l datora nimănui decît propriei lui priceperi.

— Ei bine, Joe, îţi mulţumesc şi cred c-o să mă duc să-l văd şi, auzindu-se, se miră singur de felul natural în care i-o spusese.

— Fără doar şi poate c-ai făcut ceva progrese de cînd te-am întîlnit acolo, în Massachusetts, reflectă McKitterick. N-aş fi crezut niciodată c-o să ne dai de furcă.

— Nu spune aşa ceva, Joe. Ştii doar c-aş face orice pentru tine.

— Nu m-am referit la asta. Dacă stau să mă gîndesc bine, într-un fel mă simt mîndru că ai ajuns să ne dai dureri de cap.

În cugetul său, cei cîţiva metri făcuţi pînă în biroul din colţ al lui Beakney, au însemnat un drum foarte semnificativ.

Willis şi-a amintit de curiozitatea şi confuzia lui cînd fusese chemat pentru prima dată în biroul domnului Beakney, cu nişte planuri de organizare ; acum însă, se apropia de capătul acelui drum lung. Domnişoara Harrison din secretariat, bătea la maşină. Sunetul produs de maşina de scris părea un foşnet de frunze, în bătaia unui vînt molcom.

— Bună, May, o salută Willis, care putea să-i spună pe nume. Crezi că şeful m-ar putea primi pentru un minut ?

Ea apăsă pe un buton al telefonului interior :

— Domnul Wayde vrea să ştie dacă i-aţi putea acorda cîteva clipe, domnule Beakney. Apoi zîmbi spre Wilis şi-l anunţă : Da, poţi intra chiar acum.

Camera de lucru a lui Beakney oferea o panoramă impunătoare a fluviului Hudson şi a ţărmului Jersey. Un birou, spunea deseori Beakney, trebuie să fie un loc prielnic pentru cugetare şi muncă, iar omul care-l ocupă să fie destul de om ca să se impună singur, fără nici un alt decor exterior. În orice caz, după părerea lui Willis, domnul Beakney era unul dintre cei mai abili negustori pe care-i cunoscuse vreodată. Dacă şedeai să te gîndeşti bine, el dirija o adevărată colecţie de inteligenţe pe care şi le adunase în jurul lui, în afară de alte laturi nevăzute cum erau integritatea, experienţa şi încrederea. Ţi se cerea să fii în stare să aplici toate aceste însuşiri faţă de un client, dar să le şi deţii ca individ, evidente şi puse în valoare cu subtilitate. O dată ce ajungeai în biroul lui, observai în treacăt priveliştea oraşului învăluit în ceaţă, apoi cele două, trei diplome de facultate de pe perete, dintre care una de onoare, şi care constituiau singurele ornamente. Dar ceea ce-ţi reţinea mai întîi atenţia, era domnul Beakney însuşi, un om pedant în îmbrăcăminte, cu tîmple argintii şi trăsături vultureşti şi mobile, capabil să se transpună dintr-o stare de spirit în alta fără cel mai mic efort. Ca şi alţi funcţionari tineri de acolo, probabil că Willis şi-a însuşit prin imitaţie o parte din felul de-a fi al domnului Beakney, pînă a deveni şi el un om versat.

— Ei bine, Willis, ziua de-abia mai pîlpîie, iar noaptea e pe-aproape, îl întîmpină Beakney. Stai jos, să privim panorama. E un oraş făurit din piatră şi oţel, nu-i aşa ?

— Da, *sir*, văzut de-aici, e minunat.

— Piatră şi oţel, repetă Beakney. E o expresie pe care am folosit-o în discursul meu de-aseară, de la adunarea chimiştilor. Ai văzut cumva vreo copie ?

— Da, *sir*. L-am citit.

Observă că Beakney îl urmărea cu atenţie.

— Bine, dar cred că n-ai venit aici ca să-mi vorbeşti despre elocinţa mea ?

Dispoziţia sa nu mai era blîndă şi caldă, redevenise Beakney — omul de acţiune şi tăios.

— Nu, *sir*, îi răspunse Willis, schimbîndu-şi la rîndul lui starea de spirit.

— Ei bine, spune repede ce-ai pe suflet. Trebuie să mă duc la club şi să mă îmbrac pentru cină.

— Fie, *sir*. Vreau să ştiu dacă dumneavoastră nu consideraţi că merit zece mii de dolari pe an.

Domnul Beakney privi panorama oraşului o bună bucată de timp fără să răspundă, dar Willis ştia că era o pauză anume făcută ca să-l dezorienteze.

— Nu-mi plac lucrurile de genul ăsta la capătul unei zile grele de muncă, vorbi Beakney. La mine nu există obiceiul ca angajaţii să ceară singuri mărirea salariului.

În loc să se simtă la pămînt, aşa cum s-ar fi întîmplat nu cu mult timp înainte, Willis îşi păstră calmul. O simplă privire aruncată asupra lui Beakney i-a fost de-ajuns ca să-şi dea seama că se află în primejdie. Nu era nevoie decît de un cuvînt deplasat ca să strice totul şi, judecînd după expresia rigidă a lui Beakney, îşi dădu seama că nu era departe de a-l rosti.

— Domnul McKitterick m-a prevenit că n-o să vă placă lucrul acesta, zise Willis.

Beakney se uită din nou spre fluviul Hudson.

— Dar ce dracu te face să crezi că meriţi zece mii de dolari pe an ? izbucni Beakney, pe un ton rece şi aspru.

— N-am spus că merit, răspunse Willis. Ci v-am întrebat numai dacă dumneavoastră nu credeţi că mi s-ar cuveni.

— Vasăzică aşa stau lucrurile. Hawley ţi-a dat tîrcoale, aşa e ? Îmi imaginam eu c-o s-o facă.

Era problematic dacă să răspundă sau să tacă ; nu-i rămînea decît o secundă ca să hotărască pe care dintre variante s-o adopte.

— N-am simțit o atracție deosebită pentru domnul Hawley, zise Willis.

Îți dai întotdeauna seama dacă ai rostit cuvîntul potrivit ; încordarea s-a risipit ca prin farmec.

— Nu te-ai împăca de loc cu el, îl preveni Beakney. În ce mă privește, mi-a displăcut fiecare moment petrecut în compania lui. Ești mulțumit la noi, nu ?

— Da, *sir*. Foarte mulțumit.

— Mă bucur s-o aud. Ți-ai creat o situație foarte bună aici, dar cred c-ar fi cazul să-ți schimbi o leacă planurile. Dintr-o dată Beakney începu să rîdă și-l bătu pe genunchi, cu afecțiune. Cred că-i mai bine să-l trimitem pe Hal Towle la Cleveland, cu Joe. N-aș vrea să te văd angajat la „Hawley Pneumatic Tool".

— N-aș dori nici eu asta, spuse Willis.

— Uite ce, Willis, dacă două mii de dolari în plus pe an îți aduc fericirea, atunci, ce-nseamnă două mii de dolari ? Peste puțin timp n-o să te mai mulțumești cu atît, în ritmul în care te dezvolți, însă pe viitor, lasă-mă pe mine să hotărăsc cînd să-ți măresc leafa. E neplăcut să ți se ceară de la obraz.

— Iertați-mă, *sir*.

— Nu te scuza. Și eu am fost tînăr, odată. Știu ce înseamnă cînd cineva ca Hawley se pune cu tot dinadinsul pe capul tău. Mi-ar plăcea să știu cît ți-a oferit, și asta din motive pur academice. Pariez că a fost vorba de mai mult de zece mii de dolari, dar prefer să nu te întreb.

— Mulțumesc, *sir*, zise Willis.

— Acum judec acest lucru dintr-un unghi și mai clar. E frumos din partea ta că ai venit mai întîi la mine. N-aș putea spune că l-aș fi concurat, dar consider demn felul în care ai procedat. La mine, priceperea e ținută la loc de frunte, dar după ea, urmează imediat loialitatea.

Domnul Beakney îl mai bătu o dată pe genunchi și se ridică de pe scaun.

— Cu atît mai mult, cred că e cazul să nu te duci la Cleveland. Am o altă problemă care ne-a sosit ieri. Compania „Rahway Belt" ne cere o expertiză. E vorba de-o făbricuță fără perspective dar e-un prilej pentru tine să-ți îmbogățești experiența, mai ales c-ai lucrat la Harcourt. Ai uitat de benzile de transmisie ?

— Nu, *sir*.

— Atunci, termină ce ai de făcut acum. Săptămîna viitoare te trimitem la „Rahway“. Stau şi mă-ntreb pentru ce oi fi vrînd tu cei două mii de dolari ? Nu cumva te-i fi gîndind să te-nsori, Willis ?

— Nu, *sir*. E ultimul lucru la care mă gîndesc, răspunse Willis, cu convingerea deplină a fiecărui cuvînt rostit...

Pînă atunci, Willis se numărase printre băieţii deştepţi şi chipeşi, care încercau să obţină succese făcîndu-se plăcut. Petrecuse ani întregi sărind prin cercuri şi făcînd tumbe spectaculoase, asemenea unui căţel dresat pentru o scenă de vodevil, ca să culeagă aprecieri şi laude.

Niciodată nu-şi arătase colţii mîrîind, nu muşcase şi nu-i trecuse prin minte să se răzbune pe dresor. N-ar fi fost corect să se spună că acum mîrîise la domnul Beakney, dar era pentru prima oară cînd înfruntase pe un superior. De-abia cînd totul s-a terminat şi-a dat seama că era în stare să facă faţă, cu succes, oricărui om de calibrul lui Beakney. Ceea ce-l nedumerea, totuşi, era faptul că nu-şi putea explica ce-l determinase să-şi ia inima în dinţi şi să-l înfrunte pe Beakney, tocmai în perioada aceea cînd o ducea atît de bine. Dacă ar fi continuat să facă salturi prin cercuri, leafa i-ar fi crescut de la sine. Dar poate că neastîmpărul lui avea o altă cauză, mai profundă.

De la birou se duse drept acasă, în apartamentul de pe Tenth Street, unde rămase o vreme pe gînduri. Era limpede că succesul cu domnul Beakney se datora faptului că-şi acordase o valoare pe care nu o avea în realitate. Beakney se înşelase crezînd că a primit o ofertă ispititoare din altă parte, iar conştiinţa lui se frămînta neliniştită la gîndul că-l lăsase să persiste în eroarea sa ; dar la drept vorbind asta fusese ideea lui Beakney şi nu a lui.

Şi apoi, Beakney era destul de viclean ca să-şi ia toate măsurile, iar dacă picase în propria lui cursă mai existau şi alte precedente dramatice. Willis era conştient că dacă i-ar fi cerut un spor şi mai mare l-ar fi obţinut. Pierduse o ocazie prielnică dar, aşa cum stăteau lucrurile, era de înţeles că-i mai rămîneau şi altele. Esenţialul era că se simţea tot atît de capabil ca oricare altul din categoria lui Beakney. Apoi se simţi singur şi dornic să-i împărtăşească cuiva gîndurile ; aşa se ex-

plică de ce şi-a scos agenda din buzunar şi în momentul următor a format numărul de telefon al Sylviei Hodges.

— Bună, Sylvia, aici e Willis Wayde. Ce-ai zice să mergem şi să mîncăm ceva de cină ? Vin cu maşina şi ne-am putea duce undeva pe Long Island.

Deseori îşi punea întrebarea ce s-ar fi întîmplat dacă n-ar fi găsit-o pe Sylvia acasă ? Fără-ndoială că i-ar fi telefonat Lydiei Hembird. Pentru că în starea lui sufletească de atunci, trebuia negreşit să cheme pe cineva.

XIV

CÎND şi cînd, Willis Wayde se gîndea că ascensiunea lui nu se deosebea cu nimic de a oricărui american prosper, care-o pornise de jos şi se folosise de posibilităţile puse la îndemînă de aşa zisul climat american. De-abia cînd te-apucai să cercetezi mecanismele ce se ascund în spatele acestui sistem, dădeai de complicaţii mărunte în sine şi demne de luat în rîs, întocmai ca acelea pe care le ridică un serial de televiziune, dar ele se deosebeau de la un individ la altul. Se părea că fiecare se descurcă în felul său, cu conştiinţa şi obligaţiile proprii, după cum fiecare îşi avea propria lui imagine despre fericire şi dreptate, şi propriile-i temeri. Poate că de aceea şi viaţa fiecărui om devenea oarecum fluidă, o dată ce trecea dincolo de anumite bareme fixe.

Şi poate tot de aceea existau atîţia oameni care se considerau experţi în materie de instabilitate ca de pildă preoţii, medicii şi antropologii sociali. Indivizii aceştia scriau tratate întregi despre dispepsia cronică, insomnie, atitudinea faţă de oameni, perversitate, rolul sexului în căsătorie, terapia muncii, cît şi despre cum să legi prietenii şi cum să-i influenţezi pe oameni. Puteai să citeşti cît vrei aceste lucrări şi să asculţi conferinţe, dar, aşa cum i se părea lui Willis, pînă la urmă

tot singur rămîneai. Cel puțin noaptea, în ceasurile de veghe, erai întotdeauna numai cu tine.

În notița autobiografică care i se ceruse o dată pentru publicația cu abonamente intitulată „Căpeteniile Industriei Americane“ Willis pretindea că reușise să cuprindă momentele de răscruce din cariera lui. Printre altele scrisese și următoarele: „La sfîrșitul lunii mai, 1936, am fost trimis de Societatea Beakney-Graham să execut o analiză industrială la „Compania Rahway Belting“.

În dimineața cînd a vizitat pentru prima oară „Compania Rahway Belting“, a plecat la drum cu mașina lui nouă. Se îmbrăcase atît de clasic și de îngrijit, încît arăta ca fotografia unui consilier dintr-o reclamă industrială. În prealabil, citise, firește, toată documentația disponibilă în legătură cu această companie. Știa deci că era vorba de o făbricuță care suferise mult de pe urma crizei economice, cu un capital rulant secătuit, cu acțiuni preferențiale ce nu primiseră dividendele pe timp de trei ani; știa de asemenea că întreaga conducere se află în mîinile domnului Manley Jacoby și că principalii coasociați erau domnul John Jacoby, bancher din Orange, un proprietar de garaj cu numele de Henry Peters și un oarecare Jack Meister, om de afaceri care era cointeresat și într-o întreprindere minusculă de mașini-unelte. În același timp, aflase că singurul lucru ce salvase „Compania Rahway Belting“ în perioada de criză și o mai ținea încă pe picioare, era produsul ei „Planeroid“, o bandă de transmisie de mare viteză, fabricată după o tehnică brevetată. Încă de pe cînd lucrase la uzina Harcourt, auzise vorbindu-se despre „Planeroid“ ca un tip de bandă foarte rezistentă și cu un preț de cost redus. În afară de „Planeroid“, firma „Rahway Belting“ producea și furtunuri de cauciuc precum și o gamă de curele trapezoidale.

Ca angajat la Beakney-Graham, Willis vizitase destule întreprinderi industriale și ajunsese la concluzia că nu se poate judeca eficiența după aspectul exterior. Foarte puține erau fabricile înșirate pe ruta New York — Filadelfia, care să constituie și obiecte de frumusețe, din punct de vedere estetic. Chiar dacă vedeai la o fabrică unul sau două geamuri sparte și ici colo văruiala cojită, puteai totuși să-ți formezi impresia de ordine și eficiență; puterea de apreciere pe care o dobîndise cu timpul, îi spunea însă că „Rahway Belting“ nu era altceva decît o afacere falimentară, fără perspectivă și cu

un trecut sărac. În locul de parcare al mașinilor. plin de hîrtii aruncate pe jos, se înșirau doar cîteva automobile rablagite; portarul vîrstnic nu arătă nici urmă de interes la apropierea lui Willis Wayde, ci rămase tot chircit în gheretа lui, trăgînd o frunză dintr-un pachet de tutun presat. Curtea era la fel de murdară ca și locul de parcare a mașinilor, iar treptele de lemn, care suiau spre birou, erau crăpate și șubrede. Camera de așteptare rezervată vizitatorilor nu fusese măturată și fata care ședea la o centrală telefonică ultraînvechită, în spatele unei bare, nu știa nimic de vizita lui. Domnul Jacoby era acolo — îl informă ea, făcîndu-i semn cu capul spre o ușă simplă de lemn. Încăperea în care se afla domnul Jacoby îi amintea de o sală de așteptare dintr-o gară de sat. Cu toate că era sfîrșit de mai, în sobă mai ardea focul, iar domnul Jacoby, în cămașă, așezat la un birou de stejar galben cu rulouri în partea de sus, arăta întocmai ca un șef de gară rurală. Se agita cu un morman de facturi și-și ridică de pe nas ochelarii cu rame metalice, proptindu-i pe fruntea înaltă și îngustă.

— Bună dimineața, zise Willis. Vorbesc cu domnul Jacoby?

Cel din fața lui își scoase o batistă murdară din buzunar și se șterse cu ea la colțurile ochilor.

— Da, tinere. ăsta e numele meu, dar ideea să te chem aici n-a fost a mea.

Ideea nu fusese a lui, îi explică Jacoby, ci a băncii. și ăsta era necazul cînd ajungeai să ai de-a face cu băncile. O dată ce începeai cu ele, erai ca o gînganie lipită pe hîrtia de prins muște. Așa cum ședea pe scaunul incomod, urmărind ideile lui Jacoby, Willis se simțea ca un medic care ascultă văicărelile unui pacient suferind de o boală cronică. Era limpede că domnul Jacoby și, împreună cu el, și „Rahway Belting" zăceau de mult lipiți pe hîrtia de prins muște. Chiar în timp ce-i răsuna în urechi glasul plin de arțag al lui Jacoby, Willis începu să-și formeze o imagine despre „Compania Rahway Belting", și tot atunci, și-a dat seama că Jacoby era cheia întregii enigme.

Willis mai păstra amintirea acestui bătrîn vlăguit, trecut bine de șaizeci de ani, care încerca într-una să imprime prezentului tiparele trecutului. Nu mai era decît o umbră din ceea ce fusese o dată, alunecat pe panta decrepitudinii întocmai ca și fabrica „Rahway Belting"; dar cum era greșit să subaprecieze pe oricine, Willis putea să vadă și dincolo de această

umbră, desluşind în cuvintele lui Jacoby vestigiile unui talent şi ale unei iscusinţe apuse ce se făceau simţite pe măsură ce-i vorbea.

— Ia ascultă, dumneata te pricepi la benzile de transmisie, nu ? îl întrebă Jacoby.

Dacă n-ar fi fost aşa, cei de la Beakney-Graham nu l-ar fi trimis, îi explică Willis, aducînd vorba, după aceea, şi de uzina Harcourt.

— Pe cinstea mea ! exclamă Jacoby. Aia a fost o afacere straşnică !

Deseori se gîndea Willis că zicala „nici o dragoste nu e ca cea dintîi" rămîne valabilă nu numai cînd e vorba de sentimente, ci şi de comerţ. O dată ce a fost menţionată uzina Harcourt, s-au trezit în el vechile crezuri şi principii de gîndire, care s-au contopit pe neaşteptate într-o dorinţă de a crea. În primele minute ale discuţiei, nu întrevăzuse decît un singur sfat cinsit pe care l-ar fi putut da, şi anume ca fabrica să fie scoasă în vînzare, urmînd ca licenţa de fabricaţie a „Planeroidului" să se lichideze separat. Acum însă, îşi reconsidera punctul de vedere — şi asta numai pentru că un bătrîn neputincios îi vorbea despre uzina Harcourt. Era ştiută ca un domeniu respectabil — spunea Jacoby — o proprietate bine administrată, şi o vizitase cu cîţiva ani în urmă. Înainte de a suferi de artrită — din pricina căreia era silit să stea mereu într-o cameră caldă şi uscată — avea obiceiul să circule încoace şi încolo, să mai culeagă idei noi. Asta era şi motivul pentru care investise bani în licenţa „Planeroidului" şi intrase în „Rahway Belting" — îi plăcuseră ideile noi. „Planeroidul" se fabrica la un preţ foarte redus şi încă avea trecere pe piaţă dacă s-ar fi găsit un om de curaj care să-i consolideze faima ; însă de cînd cu criza economică, totul se schimbase, şi de-ar fi fost cu douăzeci de ani mai tînăr, le-ar fi arătat el la toţi ! Dar ca să revină la fabrica Harcourt, produsul lor „Inimă de stejar" a avut mare căutare pe piaţă, iar domnul Henry Harcourt fusese un adevărat gentilom. Jacoby se întreba ce s-o fi ales de reşedinţa aceea, acum cînd domnul Harcourt se prăpădise şi afacerile nu mai mergeau aşa de bine la fabrică.

— Cred că e tot acolo, dar n-am văzut-o cam de mult, îi spuse Willis.

În mod voit Willis îşi scosese din minte reşedinţa Harcourt — şi asta de mult timp — pentru ca acum să se surprindă gîn-

dindu-se cum o fi arătînd cu pomii gata să îmbobocească. În timp ce vorbea cu Jacoby aproape că simţea parfumul primăverii din Noua Anglie, şi pe Henry Harcourt în preajma lui. Mai tîrziu, era chiar înclinat să creadă că poate umbra bătrînului Harcourt îl povăţuise să nu piardă prilejul ce i se oferea. În orice caz, Willis a sesizat elementul esenţial — că procesul de fabricaţie a „Planeroidului era extrem de bun. Chiar înainte de a vizita fabrica şi de a studia documentaţia, îşi formase o imagine precisă asupra ei. Soluţia radicală consta în reducerea cheltuielilor şi concentrarea producţiei pe un singur sortiment.

— M-ar interesa, dacă se poate, să văd sectorul unde se fabrică „Planeroidul", zise Willis — şi avusese dreptate. Aceasta era singura parte a fabricii care conta. I se oferea o ocazie şi era copt pentru ea. De pe acum simţea un colţişor cald în inimă pentru domnul Jacoby şi un sentiment protector, foarte înrudit cu loialitatea. De aceea, n-a fost de mirare că mai tîrziu i-a cerut lui Jacoby să i-l boteze pe micuţul Al. O dată cu el, şi mintea lui Jacoby începuse să lucreze şi era plăcut să-şi amintească întotdeauna că de la bun început Jacoby îi arătase încredere.

— Ce-mi trebuie mie, este un tînăr care să se priceapă la treaba asta, îi spusese Jacoby către sfîrşitul după-amiezii.

— Mă rog, n-avem decît să căutăm pe cineva, i-a răspuns Willis.

— Ce-ai zice să fii chiar dumneata acela ?

— Vai, dar din nefericire lucrez pentru Beakney-Graham. Sînt aici numai ca să pornesc lucrurile pe drumul cel bun, ştiţi asta ; dar cred c-o să putem pune treaba pe roate, ca să renteze.

— Crezi într-adevăr ? îl întrebă Jacoby.

Nu era bine să te arăţi nici peste măsură de entuziast.

— Da, răspunse Willis. Asta-i părerea mea. S-ar putea ca ideile mele să vi se pară cam radicale, dar nădăjduiesc că ne veţi permite să facem o încercare, domnule Jacoby.

— Arată-mi doar cum putem plăti dividende pe acţiunile preferenţiale şi după aia poţi face tot ce doreşti. Cu asociaţii, mă descurc eu.

Într-atît fusese de simplu ; nu trebuia însă uitat că majoritatea negocierilor devin simple o dată ce trec de o

anumită fază. Iar cînd cineva caută cu disperare un lucru pe care tu i-l oferi, negreşit că-l poţi face să-l şi plătească.

De la bun început, Willis şi-a dat seama că se cerea să acţioneze cu precauţie. „Compania Rahway Belting“ se compunea dintr-o serie de fragmente care trebuiau sudate între ele. Unele dintre acestea erau personalul, acţionarii şi politica comercială, pe care trebuia să le combine fără să comită nici o greşeală grosolană. Se impunea să lucreze cu tact, cu putere de convingere şi fără concesii. În mînuirea afacerii „Rahway Belting“, fireşte că nu a lipsit nici norocul ; dar meritul cel mare a revenit tot priceperii lui.

Îşi dorea tare mult să aibă pe cineva în preajmă care să-l asculte în vreme ce gîndea cu glas tare. Asta a fost şi motivul pentru care, o dată ajuns la New York, în aceeaşi seară, i-a telefonat Sylviei Hodges şi a invitat-o la masă — pentru asta, şi nu ca să-i ceară sfatul, sau să culeagă elogii. Poate că înţelesese din clipa cînd i-a vorbit despre rochia cea verde din vitrina lui Bergdorf, că Sylvia se săturase ca şi el de formulele mărunte ale mediocrităţii. Deşi ştia că ar fi fost încîntată s-o ducă la un restaurant modest, de prin vecinătatea Pieţei Washington, o invită la „Twenty One“ West 52 Street, unde fusese de multe ori cu clienţii Societăţii Beakney-Graham. Încă de pe atunci, restaurantul „Twenty One“ era, după umila sa experienţă, unul dintre cele mai interesante localuri din New York. Acolo vedeai mereu personalităţi care impresionau pe clienţii din afara oraşului — oameni înscrişi în Anuarul social, indivizi ale căror nume erau pomenite în coloanele de cancanuri, actori, producători din Hollywood şi, uneori, scriitori şi dramaturgi.

— M-am gîndit că ţi-ar plăcea să cunoşti localul ăsta, îi spuse Sylviei. E destul de interesant, ştii. O să luăm masa sus, la etaj, dar am putea-o comanda şi la bar unde am bea cîte un cocteil cît aşteptăm. Ai vrea un Martini, Sylvia ? Aici se pregătesc cocteiluri foarte bune.

— Cum să nu, aş bea unul, dar nu eşti obligat să-mi arăţi atîta solicitudine, ştii asta.

— Ştiu, şi totuşi o fac cu plăcere.

— Mi se pare că şi mie îmi place mai mult decît s-ar cuveni.

Era încîntat să observe că oamenii din jur o priveau pe Sylvia cu interes. De altfel, clienţii de la „Twenty One“ urmă-

reau curioși pe oricine, pentru că nu puteai ști niciodată care dintre noii veniți prezintă importanță. Sylvia nu se arăta niciodată stînjenită de simplitatea rochiilor ei — și Willis era aproape sigur că cei din jur o luau drept o persoană mult prea bine cunoscută ca să-și mai bată capul cu toalete rafinate.

— Robert Benchley vine destul de des pe-aici, o informă Willis. Îl știi pe Robert Benchley, umoristul?

— Scria pamflete la Harvard, nu-i așa?

— Da, așa mi se pare; dar nu sînt sigur.

Era plăcut s-o audă pe Sylvia pomenind de Harvard și fu încîntat să-i observe pe cei din jur încercînd să surprindă cîte un crîmpei din discuția lor. Asta-l făcea să se simtă aproape un prieten intim de-al lui Benchley — umoristul.

— I-ai citit noua carte „Cei zece ani de dilemă ai mei"? îl întrebă Sylvia.

— De ce?

— De dilemă, îi repetă Sylvia.

— Aaa, înțeleg acum. Nu. În ultima vreme nu prea am timp de lectură, în afară de sfertul de oră pentru *„Five Foot Shelf"* a doctorului Eliot, înainte de micul dejun.

— Nu zău, faci asta în fiecare dimineață?

— Firește că da. Încerc să duc pînă la capăt orice lucru de care m-apuc.

— Dar, Willis, o să-ți ia ani și ani de zile.

— Nu face nimic, dar merită să citești ceva de valoare; și-apoi, nu-i vorba decît de un sfert de oră pe zi.

— Stau și mă-întreb de ce-au fixat un sfert de oră de citit, în loc de douăzeci și cinci, sau de treizeci de minute?

— Pentru că sună mai atrăgător, îi explică Willis. La fel e și cu fixarea prețurilor. Acum, îl citesc pe Montaigne. E-un băiat pe cinste, Montaigne ăsta!

— Nu prea văd cu ce-ai putea rămîne din Montaigne într-un sfert de oră, zise Sylvia încruntîndu-și fruntea. Nu ți se-ntîmplă să uiți ce-ai citit cu o zi înainte?

— La început mi-a venit greu, dar acum i-am dat de fir. Mai vrei încă un Martini, Sylvia?

— Tu mai iei unul?

— În general nu, dar de data asta cred că da. Azi am avut o zi grea.

Nu-l supăra dacă Sylvia rîdea de el în legătură cu colecţia *Five Foot Shelf of Books* pentru că şi el sesiza hazul situaţiei şi ştia că Sylvia nu-l ia în rîs în mod serios.

— De ce-ai avut o zi grea ?

— Asta e tocmai ce vream să-ţi spun şi în afară de tine nu am pe nimeni faţă de care să simt nevoia de a vorbi.

Ochii ei străluceau şi obrajii îi deveniseră mai coloraţi. N-o văzuse niciodată aşa de drăguţă.

— Cred că orice om aşteaptă să-i iasă norocul în cale şi am impresia că al meu mi-a ieşit azi. Uite ce e, în dimineaţa asta am fost trimis să văd o fabrică în Rahway.

Dar n-a avut cînd să mai continue, deoarece chiar atunci a fost întrerupt de un chelner.

— Cina dumneavoastră e gata, domnule Wayde, *sir*, îl anunţă acesta.

Îşi aminteau de el, fireşte, pentru că nu o dată venise acolo cu clienţii lui Beakney-Graham.

Sylvia a ascultat toată istoria cu domnul Jacoby şi „Compania Rahway Belting" întocmai cum sperase el şi felul în care li se-ntîlneau privirile în timp ce vorbea, făcea ca totul să sune asemenea unui roman de aventuri. Dacă exista un lucru pe lume la care se pricepea, acesta era legat de benzile rulante, îi spuse Willis, ori acum avea prilejul să pună o societate pe picioare. Deşi nu-i erau clare toate amănuntele, planul general îl avea gata pregătit.

— Aşteaptă numai. Pînă într-un an voi face ca fabrica „Rahway Belting" să lucreze în profit. Nu era vorba de-o declaraţie eroică, dar entuziasmul lui o făcea să vibreze şi poate că Sylvia s-a molipsit şi ea.

— Nu zău, Willis, chiar aşa crezi ? îl întrebă.

Cînd eşti tînăr, orice vorbă are cu totul altă rezonanţă.

— Au licenţa „Planeroidului". Nici o altă întreprindere nu poate să-l fabrice.

De la începutul începutului, el a fost singurul care şi-a dat seama de valoarea extraordinară a acestei licenţe.

— Sylvia, spuse el şi fără să-şi dea seama de ce face îi acoperi mîna cu a lui, aşteaptă numai să vezi o mostră de „Planeroid".

Silvia rîse, dar pe el nu-l supără pentru că ea nu ştia ce înseamnă „Planeroid".

— Înainte de sfîrşitul anului, o să vindem Fordul şi-o să ne luăm un Cadillac, zise el.

De-abia după ce rostise cuvintele îşi dădu seama că în perspectiva viitorului său o inclusese şi pe Sylvia. Adevărul e că, pînă în momentul acela, nu ştiuse că era îndrăgostit de Sylvia Hodges. Ciudat lucru — cît de neaşteptat se petrecuse totul şi cît de firesc li se părea la amîndoi. Şi chiar dacă situaţia nu era sută la sută serioasă, în parte tot era, pentru că altfel Sylvia nu i-ar fi spus cele ce-au urmat.

— Willis zise ea, o să-mi petrec vacanţa cu familia. Au o vilişoară pe ţărmul lacului Sunapee, în New-Hampshire. Ştiu c-ar fi încîntaţi să te vadă, dacă ai vrea să vii şi tu.

Trecuse peste preambulurile cuceririi unei femei fără să ştie cînd. Şi, fără s-o fi sărutat măcar o dată sau să-i fi spus un singur cuvînt de dragoste, Willis ştia că se poate considera ca şi logodit cu Sylvia Hodges.

Într-o viaţă trepidantă, e cu neputinţă să-ţi aminteşti de toate datele şi de succesiunea întîmplărilor, dar după cîte i se părea lui Willis, cam prin vara anului 1950 îi fusese dat să ia parte la o discuţie cum nu se poate mai valoroasă pe tema dragostei şi a căsătoriei. Evenimentul se petrecuse cu prilejul unei conferinţe lărgite, ţinută la „White Sulphur Springs", în legătură cu maşinile unelte, cînd trei sau patru prieteni cu afinităţi comune s-au întîlnit, cu totul din întîmplare, în camera de la etaj a lui P. L. Nagel, unde se duseseră mai mult ca să scape de gălăgia de la parter. Trebuia să fi fost prin august 1950, pentru că se rostiseră numeroase discursuri despre războiul din Coreea şi fusese un an de mare înflorire pentru industria benzilor rulante. În fine, oricum ar fi, se adunaseră trei, patru oameni, tot unul şi unul, în camera lui P. L. Nagel, şi nu în apartamentul lui, şi asta dintr-o greşeală a administraţiei hotelului. Ca urmare, cei prezenţi se înşiraseră pe marginea celor două paturi, dezbrăcaţi de haine, relaxaţi, iar bătrînul P.L. pusese o gamă întreagă de băuturi pe biroul lui. Şedeau aşa, la o parolă, vorbind cînd de una, cînd de alta, despre casă, ţînci, golf şi grădini, ca să mai uite de afaceri, cînd, deodată, P. L. se apucă să le povestească cum o întîlnise pentru prima oară pe doamna Nagel.

Willis ajunsese să-l îndrăgească pe bătrînul P.L. şi era conştient că acesta avea multă înţelepciune, indiferent de numărul paharelor consumate. Chiar în momentul acela ţinea unul în mînă şi se dezbrăcase de cămaşă. P. L. o întîlnise pe doamna Nagel în birourile Pinckney, sus, la etajul şaptesprezece, al clădirii Pinckney din Chicago, cînd se dusese, ca tînăr funcţionar executiv, să-i predea un mesaj domnului Jeff Pinckney, cu un an înainte de moartea bietului Jeff — un cocoş bătrîn plin de vigoare şi un om tare cumsecade, care deţinea aproape toată celuloza din Ontario, dar fusese răpus de maladia lui Bright.

Doamna Nagel făcea pe secretara în vestiarul de la intrare şi, la drept vorbind, nu se deosebea cu nimic de alte multe secretare pe care P. L. le mai văzuse. El îi spusese „Bună, scumpeteo" aşa, într-o doară şi fără nici un gînd, la care ea i-a răspuns că ar fi cazul să mai dea jos vreo zece kilograme de pe el înainte de-a spune cuiva „scumpeteo" şi, de la una la alta, făcînd haz ca să treacă vremea în aşteptarea bătrînului Pinckney, a ajuns s-o invite seara la masă. Asta a fost tot. Doamna Nagel fusese o soţie foarte drăguţă, dar acum îi venise ei rîndul să mai dea cîteva kilograme jos. Fotografia lui Myrtle se afla chiar acolo, pe birou, în spatele sticlelor şi P. L. nu s-a căit nici o clipă că se însurase cu Myrtle. Aşa cum se întîmplă în cercurile oamenilor de afaceri, dacă o căsătorie nu se sfîrşeşte printr-un divorţ, se pare că nimeni nu regretă pasul făcut.

— Şi este şi o bună gazdă, adăugă P.L. Dacă vreţi o gazdă minunată, însuraţi-vă c-o secretară. Nu-i aşa că e o gazdă bună, Cal ?

I se adresa lui Cal Biggers, preşedintele companiei „Biggers Link and Forging" cel de-al patrulea din grupul în care picase Willis în după amiaza aceea.

— Nu-i cu nimic mai presus de Eugenia, răspunse Cal Biggers ; ori Eugenia n-a fost secretară.

— Nu te referi la doamna Biggers ? zise P.L. făcîndu-i cu ochiul lui Willis.

— La cine naiba m-aş putea referi, dacă nu la ea ? ripostă Cal.

— Credeam că pe doamna Biggers o cheamă Ginny, se amuză P.L. N-am auzit niciodată de Eugenia.

— Ginny e o prescurtare de la Eugenia, explică Biggers. Doamnei mele nu-i place să i se spună Eugenia.

Nagel îl apucă pe după umeri pe Biggers.

— Măi, Cal, acadea bătrînă, nu-i nimeni pe lume care să prepare cotlete mai bune ca Ginny, dar nu asta voiam să vă spun.

— Dar ce naiba altceva ? întrebă Biggers.

P. L. Nagel se sculă de pe pat, se duse pînă la birou şi-şi mai turnă un pahar de whisky.

— Măi băieţi, vă iubesc pe fiecare din camera asta ca pe propriul meu frate, deşi n-am avut niciunul.

P.L. era cu adevărat un om de duh, şi era tare plăcut să fii acolo, sus, fără nici o ceremonie, pentru că el nu invita chiar pe oricine.

— Vream să vă spun că însurătoarea nu e decît un accident, vorbi P. L. Nu ştii niciodată cînd te paşte şi nici pentru ce o faci. De nu m-aş fi cocoţat la etajul al şaptesprezecelea în clădirea Pinckney, ar fi existat o altă doamnă Nagel. Nu ştii peste cine dai, decît după ce s-a consumat faptul. În realitate n-am prea cunoscut-o pe doamna Nagel decît după ce ne-am luat şi şi-a format un caracter foarte frumos.

La fel a fost şi cu el şi Sylvia, se gîndea Willis. Au început să iasă împreună în oraş, ca pînă la urmă, nici el şi nici ea să nu mai meargă cu altcineva.

Poate că e şi un lucru imposibil să cunoşti caracterul cuiva pînă după căsătorie, indiferent cît de mult s-ar vedea doi oameni ; în ce-l privea pe Willis, o văzuse foarte mult pe Sylvia în vara reorganizării fabricii „Rahway Belt". Îşi luaseră obiceiul să ia în fiecare seară o gustare împreună, după întoarcerea lui de la Rahway, de predilecţie la restaurantul italian „Tony" de pe Bleecker Street — după care, îşi petreceau cîtva timp în apartamentul lui de pe Tenth Street, unde nu zăboveau prea mult, dat fiind că Willis avea de făcut tot felul de calcule şi lucra seară de seară. Ideile lui în legătură cu procesul de fabricaţie a „Planeroidului", care a avut o înrîurire atît de mare asupra întregii lui cariere, începeau să capete formă definitivă. Cu toate că „Planeroidul" era con-

ceput ca bandă de transmisie a energiei, el preconizase de pe atunci adaptarea carcasei economice a „Planeroidului" cu ajutorul unor modificări în tehnica de fabricație — și trecerea la producția de benzi rulante la un preț destul de redus pentru a fi lansate pe piața competitivă.

Firește că aceasta a fost ideea care a determinat pînă la urmă refacerea fabricii „Rahway Belting" și i-a stabilit și lui o reputație în lumea comercială. Poate că tot atunci se gîndea și la denumirea sub care avea să comaseze produsele „Planeroid — Transportor Universal", dar planurile lui creatoare se aflau doar în faza de gestație. Or cînd aveai în minte o idee atît de cutezătoare ca realizarea produsului „Planeroid — Transportor Universal" simțeai nevoia să și visezi. Și după ce ajungeai la un anumit punct și-ți dădeai seama că aceste vise sînt perfect realizabile, de-abia atunci începeai să le dimensionezi la proporțiile realității și să jonglezi cu finanțele și cu organizarea. Era o desfătare să-i împărtășească Sylviei proiectele lui ; numai cînd venea vorba de anii petrecuți pe moșia Harcourt, sau chiar la uzina Harcourt, fără să știe prea bine de ce, devenea dintr-o dată mai reținut.

Deși copilăria Sylviei fusese alta decît a lui, Willis înțelegea o mulțime de lucruri pe care le avusese ea de înfruntat. Părinții ei n-au fost niciodată oamenii banului, în schimb se preocupaseră serios de educație. Sylvia — așa cum recunoștea singură — avusese întotdeauna ambiția să se remarce la școală și la facultate. Dar a fost silită să privească în față tristul adevăr că nu era de loc agreată la școala de dans și la petreceri. De-aici și disprețul ei pentru îmbrăcăminte și pentru rujul de buze, idei pe care le-a dus cu ea mai departe și la facultatea Radcliffe. A izbutit s-o absolve „cum laude" după cum o dorise tatăl ei, dar la ce-i folosea acum ? Singurul adevăr pe care-l învățase în facultate era că existau o mulțime de oameni cu mult mai deștepți decît ar fi ajuns ea vreodată și ultimul lucru pe care și-l dorea pe lume era să se mărite cu un asistent universitar și să ducă viața pe care-o avusese maică-sa. Voia și ea o dată să se bucure de viață, să mănînce într-un restaurant cum ar fi „Twenty One", fără s-o doară capul cît costă. Asta era unul din lucrurile minunate

la Willis — zicea tot ea — el părea că nu se sinchisește niciodată cît o să coste. Voia să călătorească în străinătate — dar nu în categoria turiștilor — și în loc de pensiuni, să tragă la hoteluri. Vizitase biserici și galerii de artă ca să-i ajungă pe o viață și trăise la pensiuni unde învățau fetele franțuzește, ca cea de pe Rue de l'Université, unde petrecuse o iarnă întreagă.

Prima dată cînd a sărutat-o Willis, a fost într-o seară de iunie, în Tenth Street, cînd îi spunea ce i-ar plăcea într-adevăr să facă la Paris. Felul în care i-a vorbit, l-a făcut și pe el să simtă cît e de minunat Parisul și chiar să uite un timp de „Planeroid" și de tot.

— Nu orice pensiune îmbîcsită de pe Rue de l'Université, spunea Sylvia, și nu orice loc dosnic la Comedia Franceză, ca să asculți Racine. Vreau să merg la Foyot și pe urmă la Folies Bergère.

— Ți-ar plăcea să te duc eu acolo ? o întrebă Willis

— Da, pe vaporul „Mauretania".

— În regulă, într-o bună zi am să te duc, Sylvia.

— Mi-ar plăcea să pornim în seara asta, zise ea. Întotdeauna se ridică ancora la miezul nopții.

Apoi, rîse. Poate că se gîndea la îmbulzeala de pe punte, la mesajele de adio, la orhidee, la șampanie, la glasurile din cabine și la personalul navei, anunțîndu-i pe cei care nu plecau că e timpul să coboare pe chei.

— Care e cea mai bună casă de mode de la Paris ? o întrebă el.

— Aș prefera să merg la Worth, în locul oricărei alteia, zise Sylvia.

— Fii pe pace. Am să te duc acolo, o asigură Willis.

Atunci i s-a părut firesc s-o sărute ; ea i s-a agățat de gît și și-a ascuns fața în umărul lui.

— Asta nu trebuie să te lege cu nimic dacă n-o vrei tu, i-a șoptit Sylvia.

Realitatea e că Willis n-a cunoscut-o bine decît după ce s-au căsătorit ; totuși, în vara cînd a vizitat familia Hodges, la vilișoara lor de pe țărmul lacului Sunapee, a intuit-o pe Sylvia de mai tîrziu și dificultățile ce-l așteptau în viitor.

XV

PROFESORUL de sociologie de la Columbia, pentru care lucra Sylvia, a plecat pe data de 1 iulie într-o călătorie de şase săptămîni ca să studieze ritualurile de înmormîntare, de căsătorie şi altele, la indienii Zuni, iar Sylvia s-a dus la lacul Sunapee unde urma să stea cu părinţii pînă la întoarcerea lui. Deşi îi scria lui Willis de trei, patru ori pe săptămînă, epistolele nu puteau să-i înlocuiască prezenţa. Aşa că, pentru Willis, complicaţiile de la Rahway care-l ţineau ocupat din zori şi pînă în noapte, au fost binevenite.

În cariera lui au mai apărut perioade de crize şi de tratative tot atît de anevoioase şi cruciale, dar pînă la ivirea lor îşi cîştigase siguranţa în sine, astfel că niciodată nu i-a fost dat să mai muncească într-o asemenea încordare şi presiune ca în acele şase săptămîni. Situaţia îl silea să arboreze o convingere şi o încredere neclintită în aprecierile lui, pe care deseori nu le simţea în realitate. Trebuia să arate că stăpîneşte comerţul cu benzile rulante, lucru peste măsură de greu pentru anii săi tineri. Împrejurările îi cereau să fie în acelaşi timp specialist tehnic, agent comercial şi organizator şi, după ce ajunsese să-i bage în buzunar pe cei de la Rahway, a trebuit să se întoarcă la New York şi să ia totul de la capăt cu Beakney-Graham. Dar a recunoscut întotdeauna că n-ar fi putut să manevreze situaţia de la Rahway fără minunatul ajutor al Companiei Beakney-Graham şi, în special al lui Joe McKitterick ; nu e de mirare, deci, că în inima lui a păstrat mereu un colţişor cald pentru oamenii aceia extraordinari. Cu toate astea, aşa cum a spus-o mai tîrziu în glumă, în vara aceea a făcut pe artistul de circ, mergînd cu bicicleta pe sîrmă, cu mese şi scaune pe amîndoi umerii.

Era plăcut să se gîndească la Sylvia stînd în preajma unui lac răcoros în New Hampshire, numai că, după toate aparenţele nu izbutea s-o facă să priceapă că nu se poate repezi s-o vadă atîta vreme cît lucrurile mergeau ca acum. Totuşi,

către sfîrşitul lui iulie, şi-a luat trei zile libere, reţinînd un loc pentru trenul de joi noaptea la ducere, şi pentru duminică la întoarcere. Deşi nu fusese niciodată la lacul Sunapee, avea o idee bine conturată despre felul în care trebuie să arate — şi asta, pentru că-şi petrecuse o dată o vacanţă la lacul Placid şi alta în apropiere de tabăra Mt. Washington. Îşi luă cu el crosele de golf, în cazul cînd s-ar ivi ocazia să facă o partidă mică şi pantalonii negri de seară cu o jachetă albă de in, atît de modernă în momentul acela, în cazul cînd s-ar da vreo serată dansantă la clubul local. Împachetă şi echipamentul de tenis — pentru că nu puteai şti niciodată ce ocazii se pot ivi într-o vacanţă de trei zile. Cînd se urcă în trenul de noapte, era o încîntare, nu alta, să priveşti hamalul care-i ducea crosele de golf, racheta de tenis şi valiza nouă nouţă din piele de porc.

În zorii zilei următoare, ajunse vesel în halta de cale ferată unde-l aştepta Sylvia cu Fordul decapotabil al familiei Hodges pe care-l foloseau de patru ani. Cînd eşti departe de cineva pentru un timp, îţi făureşti tot felul de imagini şi, într-un fel, şi Willis şi-o închipuise pe Sylvia întîmpinîndu-l într-o rochie înflorată. În realitate, era îmbrăcată în pantaloni, cu o cămaşă bărbătească cu guler cam uzat şi pantofi de tenis în picioare ; dar ceea ce n-a uitat niciodată a fost expresia ei cînd a dat cu ochii de crosele de golf.

— Vai de mine, Willis, dar pe-aici nu-i nici un teren de golf.

— Nu-i nimic. Le-am adus cu mine într-o doară, în cazul c-ar fi.

— Şi nici de tenis. Nu ştiu ce m-a făcut să cred că tu cunoşti aceste locuri.

— Nu-i nimic. Tot nu mă pricep cine ştie ce la tenis.

Dar cu toate răspunsurile lui, Sylvia îl urmărea descumpănită în timp ce-şi punea valiza şi crosele pe scaunele din spatele Fordului.

— Nu ştiu de ce nu ţi-am spus niciodată cum stau lucrurile pe aici, zise ea. Trăim ca în tabără, înţelegi, fiecare ne facem treburile singur, iar tu, mă tem că te-aşteptai să găseşti un valet.

Se-nţelege că nici prin cap nu-i trecuse să dea peste un valet, dar chiar acolo, la haltă, Sylvia îl făcea să se simtă deplasat.

— Asta-i splendid, o drese el. De cînd mă știu mi-a plăcut viața de tabără.

Îi plăcea să trăiască în tabără, dar nu mai călcase într-una de pe cînd avea cincisprezece ani ; era deprins și cu treburile gospodărești și asta s-ar fi cuvenit s-o știe Sylvia.

— Willis, nu ți-ai adus cu tine niște haine mai vechi ? îl întrebă ea.

De i-ar fi spus-o măcar, sigur că și-ar fi putut cumpăra tenisi și o pereche de pantaloni kaki de la magazinul „Abercrombie and Fitch". Și-ar fi luat și o lanternă de buzunar care i-ar fi prins de minune la cabana familiei Hodges, unde, așa cum avea să descopere, nu exista instalație sanitară.

— N-aș putea spune că mi-am adus lucruri propriu zis vechi, ci doar echipamentul de tenis și un costum de baie ; dar o să mă descurc foarte bine.

Sylvia păru mai înseninată cînd îi pomeni de costumul de baie.

— Poți să-l porți mai tot timpul, cu o cămașă pe deasupra, sugeră ea. Mama insistă să avem o cămașă pe noi cînd stăm pe terasă.

— Atunci e splendid, dacă nu-i frig.

— N-o să fie prea rece decît noaptea, uneori, însă, apar țînțari. Poate n-ar strica să-ți cumperi o pereche de pantaloni kaki, înainte de-o pornim la drum.

Era o idee grozavă — și i-a spus-o.

— Cumpără-mi-i tu, Sylvia. Pe cuvînt că-mi place viața în tabără.

La asta, Sylvia i-a răspuns cu un aer neajutorat :

— Of, Doamne, nu vreau să fac haz, dar tu vrei într-una să-mi cumperi toalete de bal, iar eu îți iau o pereche de pantaloni kaki — darul meu către tine. Nu vezi cît de comică e situația ?

Trecuseră ani și ani de zile de cînd nu mai văzuse o prăvălie de orășel de provincie cu articole bărbătești ; s-a putut adapta însă la atmosfera de acolo și-l mîhnea că Sylvia părea că-l crede incapabil de așa ceva. Se pricepea tot atît de bine la viața de tabără ca și ea și îi plăcea să pescuiască — îi spuse el. Nu exista nimic mai distractiv ca pescuitul.

Singurul necaz era că nu-i mai fusese dat să trăiască în tabără cu niște oameni ca cei din familia Hodges, plus că și cabana lor de pe țărmul lacului Sunapee nu semăna cu nimic

din tot ce văzuse pînă atunci. Era o căsuţă acoperită cu şindrilă, aşezată chiar pe marginea lacului, într-un crîng de pini, departe de orice zonă locuită.

— Tata a cumpărat-o aproape pe nimic, în timpul crizei, îi spuse Sylvia, încercînd să-i explice situaţia, în vreme ce Fordul sălta pe un drum de ţară, foarte stricat. — Of Doamne, mai e ceva de care trebuia să te previn. Tata nu permite să se bea la cabană, dar am fi putut cumpăra o sticlă. Poate că are Tom vreuna. Uneori se-ntîmplă să aibă.

— Ştii că nu sînt mare amator, Sylvia, o linişti el. Aşa că n-are nici o importanţă.

Cu toate astea, la sfîrşitul acela de săptămînă, deseori s-ar fi simţit mai puţin încordat dacă ar fi avut ceva de băut.

O dată, la puţin timp după ce-o cunoscuse pe Lydia Hembird, fata l-a invitat să petreacă o sîmbătă şi o duminică împreună cu familia ei în Montclair — unica lui experienţă anterioară ca tînăr candidat la însurătoare. Nici acum nu uitase stînjeneala ce i-au pricinuit-o părinţii Lydiei cu observarea lor deghizată şi întrebările ticluite cu grijă, ca să pară dezinteresate. Şi totuşi, fără să ştie cum, pînă a nu ajunge la Sunapee nu-i dăduse prin minte că vizita făcută familiei Hodges nu era decît reeditarea aceluiaşi supliciu. După nervozitatea Sylviei şi după felul în care îl aştepta toată familia, masată pe terasa din faţă, s-ar fi cuvenit să-şi dea seama, fireşte, că vizita lui avea un tîlc precis. Erau ca o delegaţie ieşită întru întîmpinarea lui şi putea să jure că de la plecarea Sylviei la gară nu discutaseră decît despre el ; şi cum pereţii ce despărţeau camerele erau din scîndură, nu o dată, în timpul şederii lui acolo, şi-a auzit numele pomenit împreună cu al Sylviei, deşi în şoapte discrete.

— Nu rămîn ei aici după cină, i-a auzit şuşotind. Sylvia o să vrea să-l plimbe cu barca.

— E foarte drăguţ, i-a surprins altă dată. Nu e vina lui că şi-a închipuit c-o ducem tot într-un joc de golf.

Ultima remarcă îi aparţinuse domnului Hodges, şi fusese rostită destul de tare. Orice s-ar spune, bătrînul era un om cu orizonturi largi, care nu se pierdea nicăieri, cu toate că şedea mai mult în bîrlogul lui. Aşa cum avea să-i spună mai tîrziu Sylviei, el trecuse acolo printr-o probă, ca un aspirator electric care în caz de nefuncţionare poate fi rambursat firmei — deşi

în cabană nu exista nici o priză. De fapt, se gătea pe o sobă cu lemne, seara se culcau la lumina lămpii cu petrol, iar el era un membru al familiei — după cum i-o spusese fără ocol doamna Hodges. Mama Sylviei, care arăta mai mult a femeie din epoca pionieratului decît o soţie de profesor universitar, i-a strîns mîna cu afecţiune şi înţelegere.

— Fireşte că-l ţin minte pe Willis, draga mea, îi zise Sylviei, iar acum ai face mai bine să mergi şi să cureţi cartofii pentru masa de prînz. Poţi să-i aduci aici, pe terasă, dragă, şi poate că lui Willis i-ar plăcea să-ţi dea o mînă de ajutor după ce-şi pune pe el nişte haine de tabără, în timp ce noi putem să vorbim mai departe de Hitler, de regiunea Rinului şi de ce-o să se întîmple cu ea.

— Da, da, Sylvia, vorbi profesorul Hodges, n-am o memorie atît de proastă ca să nu-mi amintesc de tînărul tău gentilom. În dimineaţa aceea, domnul Hodges nu se bărbierise şi purta o pereche de pantaloni scurţi, de culoare kaki şi o vestă de piele fără mîneci. Aici nu există decît o singură lege, Wayde. Ne punem cămăşile cînd stăm pe terasă. Pentru motive binecunoscute, doamna Hodges e împotriva torsurilor descoperite. Ai face mai bine să te dezbraci Wayde şi iartă-mi picioarele. Recunosc că am varice.

— După cîte ştiu, *sir*, există ceva care se injectează în ele, zise Willis.

— Da, cred că silicat, dar pe-ale mele am să le las aşa cum sînt. Îţi aduci aminte de Laura, nu-i aşa ?

Fireşte că n-o uitase. Laura purta pantaloni ca şi Sylvia, şi era urîtă, lucru pe care nu încerca să-l ascundă, ci se împăcase cu el.

— Te aleg în echipa mea dacă facem astă seară un joc, îi spuse ea. Willis s-a simţit măgulit că Laura ţinea minte cît de bun se dovedise la jocurile cu hîrtia şi creionul.

— Dragă Mary, nu cred că l-ai întîlnit pe prietenul Sylviei, nu-i aşa ? vorbi din nou doamna Hodges. Ţi-o prezint pe soţia lui Tom, Willis.

Mary Hodges, era o tînără trupeşă, cu faţa îmbujorată, îmbrăcată în pantaloni scurţi. Willis se gîndi că întotdeauna fetele cu picioare urîte ţin neapărat să şi le etaleze.

— Bună, zise ea, şi-i strînse mîna cu putere. O să dormi în coteţul musafirilor.

Așa cum avea s-o afle mai pe urmă, cotețul oaspeților era o clocitoare transformată, achiziționată de Tom de la o fermă vecină. Tom era veșnic ocupat cu „lucrările de amenajare“, cum le numea el.

— Salve, Willis, îl salută Tom. Avea cămașa, costumul de baie și brațele năclăite de argilă. Arăți de parcă te-ai îngrășat de pe urma muncitorilor, acolo în New York.

Willis simți cum i se suie sîngele în obraji. Sylvia îl informase că Tom era atras de CIO [1] și ultimul lucru pe care l-ar fi dorit era să intre într-o dispută pe tema muncitorească.

— Impresia mea este că în momentul de față muncitorii sînt cei care se îngrașă de pe urma patronilor, Tom. Cel puțin așa stau lucrurile la fabrica mea de curele de transmisie.

Teoretic, n-ar fi fost corect să spună „fabrica mea“, dar simțea că trebuie să creeze cît de cît o impresie.

— Vino numai cu mine, îi zise Tom, și-ai să vezi ce înseamnă aia muncă. Mary și cu mine instalăm o conductă nouă de la izvor pînă la bucătărie.

Probabil că Willis s-a arătat speriat. Sylvia ar fi putut să-l pună în gardă că nu există canalizare. Tom izbucni în hohote de rîs.

— Nu există baie separată, telefon și nici apă, dacă nu dăm zor cu treaba. Haide Mary, altfel va trebui să cari apa cu gălețile.

Willis nu se sinchisea de canalizare, dar n-ar fi visat niciodată să nu găsească un telefon ; chiar la el în buzunar avea o serie de notițe pe care ținea să le comunice telefonic la Rahway.

— Nu-ți face sînge rău, Willis, îi spuse Sylvia, există un telefon cam la o jumătate de milă de aici și te pot duce oricînd cu mașina.

— Nu, nu poți, se amestecă Laura. E rîndul meu la Ford.

— Atunci ne putem duce și fără el. Lui Willis îi place să meargă pe jos.

— Lucrul de care trebuie să-ți amintești, Wayde, este că, din punct de vedere geologic, noi trăim doar o fracțiune de secundă, peroră profesorul Hodges. Privită geologic, etapa interglacială în care ne aflăm acum, are o existență de cincisprezece sau șaisprezece minute. De multe ori găsesc o

---

[1] Congresul organizațiilor industriale (Uniune Sindicală din S.U.A.).

mîngîiere în adevărul ăsta şi poate-o vei găsi şi dumneata înainte de a te întoarce la viaţa citadină.

— Nu-l descuraja, tată, interveni Sylvia. O să-l duc acum la coteţul oaspeţilor.

Willis nu şi-o închipuise pe Sylvia trăind într-un mediu ca acesta şi părea surprinzător de adaptată. Cînd ajunseră în coteţul oaspeţilor, îl sărută. Dar n-a fost cine ştie ce sărut, pentru că s-a lovit cu capul de o bîrnă din tavan.

— Vezi, nu uita, îi şopti Sylvia, privită geologic e doar o fracţiune de secundă !

Willis s-a mîndrit întotdeauna cu faptul că ştia cum să se împace cu oamenii chiar dacă preocupările lor erau diametral opuse. Îi făcea plăcere să se gîndească la felul cum abilitatea lui în această privinţă se afirmase întrucîtva şi în cazul familiei Hodges. Dar niciodată nu-i fusese dat să trăiască într-un grup în care să se simtă atît de nelalocul lui. Nu l-ar fi deranjat de loc viaţa simplă, de-ar fi fost simplă cu-adevărat ; însă pe cei din familia Hodges nu-i interesau binefacerile simplităţii şi nici micile instalaţii de confort, folosite de turiştii cu spirit practic. Nici unul din ei nu ştia cum să facă surcele potrivite ca să aprindă un foc, sau cum să-l întreţină o dată ce l-au aprins ; dar ce punea capac la toate era că nici nu se sinchiseau de treburi d-astea. În crîngul de pini de-abia se simţea cîte-o adiere de aer, soarele îi cotropea cu căldura lui aşa cum se reflecta de pe suprafaţa de sticlă a lacului, însă ei nu luau în seamă nici arşiţa, nici ţînţarii.

Ce-i preocupa pe ei erau doar ideile şi discuţiile. Cîteva minute îşi spuneau glume în franceză, pentru ca imediat s-o dea pe nemţeşte. Apoi, din senin, se apucau să vorbească de imoralităţile împăratului Tiberiu şi despre începuturile creştinismului în Imperiul Roman, ceea ce ducea la tema influenţei bizantine. Minţile lor săreau de la un subiect la altul, întocmai ca zborul libelulelor, deasupra lacului. Toţi vorbeau deodată — doamna Hodges, Sylvia, Mary, Laura şi Tom. Singurul care asculta — după cum i se părea lui Willis — era profesorul Hodges, dar şi el gusta fiecare clipă de vorbărie şi se amesteca din cînd în cînd în discuţie. Admiţînd că totul era interesant, Willis nu putea să dea nici de firul începutului, nici de-al sfîrşitului.

După cîte se părea, Laura, Tom și Mary de-abia se întorseseră din Europa și locuiseră, cum o făcuse întotdeauna familia Hodges, într-o pensiune modestă pe Rue de l'Université. Amintindu-și de felul în care îi vorbise Sylvia despre pensiune, Willis o privi cu subînțelesuri, dar Sylvia părea să fi uitat că i s-a plîns de ea. Îl asculta pe Tom ținînd o „prelegere liberă“ cum o numea ea. Și în loc să fie plictisită de cele auzite, arăta un profund respect față de Tom.

Conflictul inevitabil dintre nazism și comunism s-a și declanșat — spunea Tom. Era inevitabil ca un sistem capitalist decadent să se îndrepte spre nazism, ca o ultimă resursă, așa cum a făcut-o Franco în Spania și regimul lui Hitler în Germania.

— Ești de-acord cu asta, Willis, nu-i așa ? îl întrebă Tom. Dacă nu subiectiv, măcar rațional.

Era o căldură înăbușitoare și singurul lucru pe care și-l dorea Willis era să facă o baie în lac ; dar nimeni n-a făcut o asemenea propunere.

— Mi se pare că toată chestia asta mă cam depășește, răspunse Willis. Eu știu doar ce aflu din ziare, la fel ca Will Rogers. Rîse și toți izbucniră într-un rîs spontan, plin de simpatie.

A fost o mare binefacere cînd, în sfîrșit, Sylvia l-a chemat la plimbare. Își amintise dintr-o dată că Willis nu văzuse lacul, și se părea că toți sesizaseră acest lucru în același moment.

— Păi sigur că da, Willis a stat doar aici, țintuit pe scaun, nu-i așa ? zise doamna Hodges.

— Nu mă-mpac de loc cu gîndul să pierd această discuție minunată, dar aș vrea să mă mișc puțin, se scuză Willis.

Cît a stat el acolo, aproape singura ocazie în care i-a văzut tăcuți pe cei din familia Hodges a fost atunci cînd a pornit-o împreună cu Sylvia pe poteca ce ducea spre lac. Era groaznic de cald și din cînd în cînd se mai împiedica în rădăcinile de pini.

— Fii atent pe unde calci, îl preveni Sylvia. E o potecă foarte accidentată.

— De pe ea ți se deschide o priveliște frumoasă.

— Willis scump, sînt atît de mîndră de tine. Toți te consideră minunat. Mama și Laura au și spus-o pe față, iar Mary

ar vrea să-ți poată semăna și Tom. Te simți bine aici, nu-i așa ?

— Da, e formidabil să scapi de oraș și să afli lucruri noi.

— Nu mai poți rămîne o zi, două, ca să nu te întorci duminică noaptea ?

— Mi-ar plăcea să pot sta ; și se împiedică de o altă rădăcină de pin. Au trecut ceva ani de cînd nu m-am plimbat prin pădure.

— Trebuie să te obișnuiești ; tata se interesează mult de tine.

— Bănuiesc, și cred că nu-l pot învinui prea mult.

— Of, Doamne, dar nu m-am referit la ce te gîndești tu ; probabil c-o să încerce să te ia cu el la o plimbare. Ai ceva împotrivă ?

Firește că trebuia să aibă cîndva o mică discuție cu profesorul Hodges, dar acesta n-a întreprins nimic pînă duminică după prînz și atunci, a făcut-o pe neașteptate.

— Ascultă, Wayde, te pricepi cît de cît la canotaj ? îl întrebă Hodges.

Într-o vară cînd lucrase pentru fabricile de celuloză din Ontario, tatăl lui îl învățase să vîslească, or cînd ai învățat un lucru ca ăsta, nu-l mai uiți niciodată cu totul. A urmat apoi unul din rarele momente de tăcere de-acolo, atît cît au plecat amîndoi de pe terasă și-au împins barca la apă. Willis începuse să se simtă obosit pentru că nu dormise bine în cotețul oaspeților și-l dureau mușchii din cauza umblatului pe jos și a înotului. Din clipa cînd cineva pune mîna pe o vîslă poți să-ți dai seama dacă se pricepe sau nu la canotaj, iar profesorul Hodges probabil că prinsese meșteșugul nu numai pe lacul Sunapee.

— Ai trăit în mijlocul indienilor nu-i așa ? îl întrebă el.

— Da, *sir*, cînd m-am aflat o dată, cu tatăl meu, în Ontario.

— Probabil că i-ai urmărit. Asta se vede imediat. Și eu am făcut un adevărat studiu al vîslitului practicat de indienii din Minnesota.

Pe Willis nu l-a mirat această remarcă fiindcă avea impresia că domnul Hodges cunoaște cîte ceva din toate.

— Dacă Horațiu s-ar fi aflat vreodată într-o barcă cu vîsle, i-ar fi plăcut.

— Horațiu, *sir?* întrebă Willis. Pentru moment, se gîndi că poate i-a scăpat cumva vreun nume și că profesorul avea probabil un frate pe care-l chema Horațiu.
— Poetul latin, spuse Hodges.
— Aaa, da, făcu Willis, Horațiu! Mă tem că nu știu prea multe despre el.
— Nu e cazul. Nu trebuie să te temi niciodată de Horațiu. Sylvia îmi spune că scoți zece mii de dolari pe an. Tragi nădejde să cîștigi mai mult?
— Da, *sir*. Cred că da, dacă treaba de-acum va ieși bine.
— Sylvia spune că te-ndeletnicești cu curelele de mașini.
Așa cum era așezat la prova bărcii, Willis nu putea decît să-l audă, dar nu să-l și vadă pe Hodges.
— Da, *sir*, este singurul lucru de pe lume la care efectiv mă pricep. Cel puțin, așa sper.
— Eu nu, zise Hodges. Cînd e vorba de curele, se produce un vid în creierul meu.
— Ei bine, *sir*, ca să fiu cinstit, în al meu se produce cînd e vorba de Horațiu.
— Dragul meu, pe undeva trebuie să existe niște zerouri. Patru de zero în zece mii de dolari și mai mulți într-un milion. Asta-i necazul cu banii, trebuie să existe mulți de zero.
Willis ar fi vrut să știe dacă Hodges glumea sau era serios, oricum observația lui era interesantă și el n-a uitat-o. Hodges avusese dreptate. Ca să scoți bani, trebuia să sacrifici o mulțime de alte lucruri.
— În luna mai, *sir*, am întîlnit pe un prieten de-al dumneavoastră în New York. Îl cheamă Hawley și este președintele companiei „Hawley Pneumatic Tool".
— Hawley, repetă profesorul. Hawley... aa, da. Nu mi-a plăcut cine știe ce.
— Nici mie, deși nu mi-ar conveni să știe acest lucru.
— Ei bine, mă bucur că nu-l agreezi. Sylvia îmi spune că citești un sfert de oră pe zi din colecția „*Five Foot Shelf of Books*". De ce?
Willis nu se putea întoarce. Nădăjduia însă că nu va mai fi pus în situația să ducă vreodată o discuție serioasă cu cineva, în timp ce sta la prova bărcii, vîslind.
— Stau și mă-ntreb dac-o faci de dragul Sylviei, vorbi Hodges înainte ca el să-i poată răspunde. Dac-aș fi în locul

dumitale, n-aş face-o. Femeile sînt nişte snoabe intelectuale, dar eu unul nu m-aş sinchisi de asta.

— Nu, *sir*, răspunse Willis. Citesc pentru mine.

— Atunci, trebuie să mărturisesc că ai iniţiativă. Cîtăva vreme tăcură amîndoi şi Willis era bucuros să asculte clipocitul vîslelor în apă.

— Mă tem că-n aceste trei zile ai avut ceva decepţii. Îţi mai place Sylvia şi acum ?

— Da, *sir*. M-a interesat foarte mult tot ce-am văzut aici.

— Şi eu am fost interesat, dar te-aşteptai la asta ; oare n-ai fi la fel în locul meu ? Sylvia a fost întotdeauna o fată independentă şi poate are nevoie de cîţiva de zero. Hohotul lui de rîs a fost atît de neaşteptat încît Willis a dat cu vîsla în gol. Chiar şi mie mi-ar prinde bine cîţiva. Nu m-ar supăra de loc o instalaţie de apă şi de lumină electrică aici, în măsura în care se poate. Dacă mi-e îngăduit s-o spun, în locul dumitale nu m-aş strădui prea mult să fiu ceva ce nu sînt. Şi-acum, poate c-ar fi bine să întorc, altfel Sylvia o să înceapă să se întrebe pe unde eşti.

Aproape c-a fost singura discuţie serioasă pe care a avut-o Willis cu domnul Hodges şi a rămas cu impresia că profesorul îl dibuise mai bine decît majoritatea oamenilor, poate chiar prea bine. Era mulţumit că pînă la urmă avusese posibilitate să le amenajeze cabana cu lumină electrică, instalaţie de apă, o sobă electrică, frigider, spălător de vase şi chiar o bărcuţă cu motor, precum şi scaune pe care puteai să stai fără dureri de şale ; cu toate astea n-a avut niciodată certitudinea că profesorul se bucurase de aceste îmbunătăţiri. Ultima dată cînd a văzut lacul a fost cînd s-a dus cu Sylvia pentru reglementarea moştenirii. Atunci a avut senzaţia că profesorul îi urmărea şi şi-a adus aminte de rîsul lui sacadat cînd îi vorbise despre zerouri.

Ultima oară cînd a văzut casa familiei Hodges din Craigie Street a fost la sfîrşitul lunii noiembrie 1950 ; atunci a luat-o pe Sylvia şi pe fiul lor cel mai mare, Alfred, la meciul de fotbal dintre Harvard şi Yale. De fapt, ideea i-a aparţinut mai degrabă Sylviei decît lui. Tocmai avea în program o conferinţă de afaceri la New York, care urma să se ţină cu aproximativ cinci zile înainte de data meciului, şi fiindcă tot se afla în New York, proiectase să se oprească şi la Boston ca să dis-

cute nişte chestiuni de refinanţare cu prietenul lui, Jerry Harwood, preşedintele „Companiei Shawmut Insurance and Accident". Cei din Chicago n-aveau decît să spună despre el că e nebun ; dar asta tot nu-i schimba preferinţa pentru oamenii de afaceri din Boston.

Apoi, tocmai cînd planurile lui prindeau formă, Sylvia veni cu ideea să se ducă şi ei la meciul de fotbal dintre Harvard şi Yale. Chiar în toamna aceea, Alfred intrase intern la liceul din Middlesex şi, după cum îi explică Sylvia, era nimerit ca Willis să-i arate clădirile Universităţii din Harvard şi să fie martor la ovaţiile şi entuziasmul general. Sosise vremea să se obişnuiască şi Alfred cu gîndul că ar putea să ajungă la Harvard. Totodată era posibil ca şi Tom împreună cu Mary şi copiii să vină la meci şi-ar fi putut să le asigure găzduirea în Brookline.

Willis respinsese pe loc ideea cazării în Brookline. Cînd făcea o călătorie de afaceri i se cuvenea cel puţin să stea confortabil şi să se odihnească între sesiunile de lucru. În schimb, ţinea să-l vadă pe Alfred şi fireşte că înţelegea şi sentimentele Sylviei în legătură cu Cambridge. Pentru el, era o încîntare să facă drumul cu Sylvia, aşa că şi-a aranjat programul în consecinţă. A reţinut un apartament la hotelul Ritz din Boston, pentru sfîrşitul săptămînii, iar Hank Knowlton, reprezentantul din Noua Anglie, i-a făcut rost de trei locuri bune pe stadion, în partea unde jucau cei de la Harvard, şi de-un Cadillac cu un şofer priceput, cu toate că Sylvia fusese de părere să ia doar maşina, fără şofer.

Singura complicaţie survenită în program a fost micul cocteil aranjat de Hank, pe sîmbătă după masă, în apartamentul hotelului, în scopul ca Willis să se poată întîlni cu anumiţi oameni pe care trebuia negreşit să-i vadă. În rest, tot timpul i-l consacrase Sylviei şi lui Alf, care urma să rămînă cu ei de sîmbătă de la prînz, pînă duminică seara.

Mai mult chiar ; se înţelesese cu Sylvia ca duminică să ia masa de prînz cu Tom, Mary şi copiii lor în Brookline, unde puteau ajunge în condiţii optime cu Cadillacul închiriat. Sîmbătă dimineaţa discutase două ore încheiate cu Jerry Harwood şi se simţea destul de obosit cînd a intrat în salonul de la Ritz, unde l-a găsit pe Al, care sosise între timp.

— Ia te uită ! noroc, Al ! îl întîmpină Willis. Cum o duci cu şmecheriile ?

Al era curat și spilcuit, ca scos din cutie, pentru că Sylvia avusese grijă să-i facă o baie zdravănă înainte. Era îmbrăcat cu pantaloni gri și o jachetă maron de tweed și arăta ca un student în miniatură.

— Salve, tată, strigă Al care nu putea niciodată să vorbească încet cînd avea o bucurie — cînd mîncăm ?

— Chiar acum și aici, spuse Willis. Mîncarea e pe drum și va trebui s-o dăm pe gît unu, doi.

— Mii de trăsnete ! urlă Al, e musai să halim în hărăbaia asta ? N-am putea să-nfulecăm un crenvurșt pe undeva ?

— O să mîncăm chiar aici, zise Willis. Într-o jumătate de oră mașina va fi jos ca să ne ducă la Cambridge.

— Mii de trăsnete ! țipă Al, doar n-oi fi vrînd să spui c-o să mergem la stadion în vreo rablă de Cadillac ?

— Nu mai striga așa, îl potoli Willis. Te-aud perfect. Ce alt mijloc de transport ai propune ?

— N-am putea merge cu metroul, să ne-mbrîncim și noi cu gloata ?

— Metroul ne-ar duce direct la podul Larz Anderson, se amestecă Sylvia.

Willis oftă și se așeză pe scaun.

— Chiar de-i o nenorocire, mergem cu mașina, spuse el.

De fapt, din cauza circulației aglomerate, era preferabil să-ți lași mașina de-o parte și să mergi cot la cot cu mulțimea de-a lungul străzii Boylston și peste podul Larz Anderson. Willis simțea o fericire neobișnuită văzîndu-se acolo cu Sylvia și Al. Era deosebit de bucuros că Sylvia purta mantoul de nurci sălbatice care arăta mai frumos decît oricare altul din jurul lor.

Pe măsură ce se apropiau de Charles River, priveliștea era și cunoscută, dar și nouă. În dreapta, se înălțau blocuri impunătoare din cărămidă aparentă, un dar al răposatului domn Harkness, care se integrau perfect în peisajul local. De partea cealaltă a rîului, clădirile Școlii de Comerț Harvard, care pe vremea cînd învățase Willis îți săreau în ochi de noi ce erau, dar iernile ce trecuseră peste ele atenuaseră orice stridență.

În repriza a doua a jocului, în care domina net echipa Universității Yale, se părea c-o să plouă, dar din fericire n-a fost așa. Willis nu s-a molipsit de entuziasmul general. Încercase să regăsească urmele pașilor lui de-acum douăzeci de ani. Dar el, el nu mai era cel de atunci, ci Willis Wayde, omul prezen-

tului, conştient că sosise vremea să găsească un Cadillac care urma să-i aştepte pe Massachusetts Avenue, cît mai aproape de staţia de metrou din Harvard Square. Dacă mergeau mai repede, puteau ajunge la maşină în zece minute şi, spre norocul lor, se părea că toţi spectatorii de pe stadion se grăbeau să ajungă fiecare într-un anumit loc. Urma apoi reuniunea restrînsă cu cîţiva asociaţi, în apartamentul de la Ritz. Nu puteai să fii nepăsător cu treburile de genul ăsta, fiindcă oamenii te judecau întotdeauna după felul în care le organizai. Sylvia şi Al vor imprima cocteilului o notă plăcută, de intimitate familială, iar oamenii erau încîntaţi să-ţi cunoască membrii familiei.

Ca să găsească maşina, le-a trebuit mai mult timp decît şi-au închipuit, şi era o adevărată binefacere să stea lîngă Sylvia şi Al, scăpat în sfîrşit de mulţime.

— Willis, înainte de-a ne întoarce la hotel, n-am putea trece pe Craigie Street ? întrebă Sylvia.

— Şi tu acum, Sylvia, zise el, observînd singur pe ce ton precaut îi vorbea ; Craigie Street este exact în direcţia opusă, ori ştii că trebuie să ajungem la timp la Ritz.

— E un ocol de cîteva minute şi Al n-a văzut-o niciodată, insistă Sylvia.

— Adevărat ? se miră Willis.

— Hai să mergem, tată, zise Al.

— Atunci, fie. Mă gîndeam că de bună seamă a văzut-o altă dată. Cînd ajunseră în Craigie Street, îi spuse şoferului să micşoreze viteza. În afară de circulaţia sporită, străzile Brattle şi Craigie nu se schimbaseră mult.

— Aici era o fîntînă unde se adăpau caii, zise Sylvia. Îţi mai aduci aminte ?

— Nu, răspunse Willis. Ce fîntînă ?

— Poate nu mai era cînd ai venit tu, reflectă Sylvia.

Fără să ştie cum, cînd se gîndea la Cambridge îl vedea întotdeauna pe timp de iarnă, sau toamna, cu copacii desfrunziţi. Luminile de pe stradă ardeau şi întunericul timpuriu al zilelor de toamnă umbrea orice contur ; Craigie Street arăta însă cam aceeaşi, iar vechea locuinţă a familiei Hodges nu se schimbase de loc. Cînd o văzu prin geamul lateral al maşinii, Willis avu impresia că se uită la un exponat de muzeu, închis într-o casetă de sticlă. Era tot de culoarea aceea rezistentă cafeniu deschis, aceeaşi nuanţă spălăcită ca şi iarba veştejită

de pe mica peluză pătrată, şi cu aceiaşi arbuşti, despuiaţi de frunze, în dreptul scărilor de la intrare.

— Uite c-am ajuns, Al, anunţă Willis. Asta e casa în care a trăit mama ta.

— Ei comedie ! exclamă Al, a stat maică-mea într-o cocioabă ca asta ?

Glasul lui fraged îl făcu pe Willis să tresară speriat.

— Asta nu-i un fel de a vorbi, fiule, îl mustră el. Aici şi-a scris cartea bunicul tău. Ai văzut-o în bibliotecă, nu ?

— Pun rămăşag că n-ai citit-o, tată, zise Al. E toată numai despre pietre vechi.

— E-adevărat că n-am citit-o din scoarţă în scoarţă, dar asta pentru că nu sînt destul de deştept. Maşina îşi urma drumul pe Craigie Street. Într-o clipă, aveau să fie în Concord Avenue, însă amintirea casei văzută ca printr-o casetă de sticlă, stăruia încă.

— Eu unul cred că n-a prea cîştigat bani, spuse Al, altfel n-ar fi stat el într-o cocioabă ca aia.

Willis ar fi vrut să nu fie Sylvia de faţă.

— Banii nu înseamnă totul, fiule, vorbi Willis. Bunicul tău a fost profesor. Ori se ştie că profesorii nu cîştigă cine ştie ce.

— Mi se pare mie că bunicul n-a fost atît de grozav ca tine tată, şi n-a avut atîtea succese.

Willis îşi simţi obrajii în flăcări.

— Asta nu-i adevărat, fiule. Bunicul a fost mai grozav decît aş putea eu să fiu vreodată. Poate că am bani mai mulţi, dar banii nu înseamnă totul.

Era ciudat să privească adevărul în faţă pe Craigie Street şi să-l mai şi spună fiului său şi al Sylviei. Cu totul pe neaşteptate, Sylvia îşi puse mîna pe a lui şi Willis era tare bucuros că ea nu intervenise.

— Sylvia, aş fi vrut să facem mai mult pentru ei.

— Ai făcut tot ce ţi-a stat în putere, dragul meu.

Şi aşa era.

— Sylvia, ai pus fotografia mamei în valiza mea ?

— Da, dragul meu.

— Atunci e bine. Mă temeam c-am lăsat-o în St. Regis. Trebuie s-o scoatem imediat ce-ajungem la hotel. Apăsă pe butonul care ridica automat geamul despărţitor şi-i spuse şoferului : Acum, du-ne la Ritz.

Era aproape de necrezut că Sylvia, împreună cu el şi cu Al trecuseră pe Craigie Street într-un Cadillac — chiar dacă acesta nu-i aparţinea — şi încerca un fel de nelinişte pe care n-ar fi putut-o numi propriu-zis nemulţumire.

Îl urmăreau prea multe gînduri care nu aveau nici o legătură cu Ritz.

— Sylvia, spuse el, o să treacă pe-aici Jerry Harwood. Nu cred că l-ai mai întîlnit pe bătrînul Jerry dar e-un tip plăcut la vorbă. Are un fecior la Harvard şi este preşedintele societăţii „Shawmut Insurance and Accident". Chiar în dimineaţa asta am avut cu el o discuţie foarte interesantă.

În fond, ce însemna succesul? se întreba în sinea lui. Poate ceva impalpabil, doar o stare de spirit, ce te face să te simţi mulţumit în cadrul în care te-a plasat viaţa.

XVI

ANII care au precedat intrarea Statelor Unite în al doilea război mondial au însemnat pentru Willis Wayde perioada cea mai critică, dar şi cea mai importantă din întreaga lui carieră de om de afaceri. Pe măsură ce a trecut vremea, a devenit din ce în ce mai conştient că în tot acel răstimp acţionase pe muche de cuţit, oscilînd între succes şi faliment şi, cînd se gîndea la instabilitatea acestei linii de demarcaţie, simţea şi-acum fiori. Păstra încă neşterse în minte zecile de momente în care cea mai mică deviere l-ar fi împins la dezastru şi nu puţini ar fi fost oamenii care s-ar fi bucurat de prăbuşirea lui. Cînd te-apucai să reorganizezi o firmă ca „Rahway Belting" nu te puteai aştepta să fii iubit de toţi. Singurul lucru ce-ţi rămînea de făcut era să-ţi recunoşti inamicii, fără să te laşi influenţat de sentimente şi să-i selecţio-

nezi cu multă grijă — pentru că era important să-ți alegi dușmanii cu aceeași minuțiozitate ca și prietenii.

Ciudat lucru, dar cînd privea înapoi, vacarmul comercial prin care trecuse în epoca aceea — cu reorganizarea fabricii „Rahway Belting", cu plecarea lui de la Beakney-Graham, construirea noii uzine și problemele financiare legate de aceasta, cît și lansarea produsului „Planeroid" — toate la un loc i se păreau deseori mai simple decît multe aspecte din viața lui particulară.

Puteai să spui foarte bine — așa cum o făceau mulți bărbați pe care-i cunoștea — că afacerile și familia nu trebuie niciodată amestecate. Realitatea, însă, era cu totul alta. Oricît de mult te-ai fi străduit să le separi, ele mergeau alături ca două planuri estompate ale căror contururi se întrepătrund. Cu toate că după scurta vacanță de la lacul Sunapee nu se definitivase nimic, Willis făcu descoperirea că Sylvia era convinsă de contrariu. La scurt timp după vizita lui și-a făcut apariția înarmată cu cărți de bucate, a început să întocmească liste cu rufele lui de spălat, să-i controleze și să-i repare cămășile și ciorapii, ori de cîte ori venea pe la el. În felul acesta, a început să-și facă loc pe încetul ideea căsătoriei lor iminente, creindu-i o complicație în plus, care punea capac la toate celelalte. Mai exista și Lydia Hembird, care, pînă la urmă i-a telefonat într-o seară tocmai cînd se afla Sylvia la el, în Tenth Street. Între el și Lydia nu era o legătură serioasă, ceea ce explică și faptul că nu-i pomenise Sylviei nimic despre ea. Sylvia urcase cu el în apartament după ce cinaseră la „Tony", și citea tăcută o carte de bucătărie. Willis o prevenise că va trebui să revadă raportul asupra stabilirii unui nou sistem de finanțare a firmei „Rahway Belting". Ajunsese pe la jumătatea capitolului referitor la propunerea de repartizare a acțiunilor de constituire, care-i cerea o atenție deosebită (deoarece, chiar dacă pînă acum acestea nu dăduseră dividendele scontate, rămîneau o problemă cheie în orice situație de viitor) cînd auzi sunînd telefonul de pe birou și la capătul firului glasul Lydiei Hembird.

— Alo, Willis, iubitule, ești singur acolo ? îl întrebă Lydia.

— Aaaa, bună, bună, răspunse el.

— De ce-ai dispărut cu totul din viața mea, iubitule ?

— Păi am fost tare ocupat în ultima vreme.

În timp ce vorbea, observă că Sylvia închisese cartea de bucate și el îi surîse într-un fel liniștitor ; Lydia însă îi dădea zor înainte.

— Iubitule, de ce nu vii la mine chiar în clipa asta ?

— Trebuie să închid telefonul. Nu pot să-ți mai vorbesc acum.

Cînd puse receptorul în furcă, în cameră se lăsă o tăcere ca de gheață.

— Iartă-mă Sylvia, începu el. Era o cunoștință pe care o aveam înainte de a te întîlni pe tine în New York.

Sylvia pălise, era încordată și vorbi cu un glas vlăguit.

— De ce nu mi-ai pomenit niciodată de ea ? Nu vreau să fiu o piedică în calea nimănui.

— Ascultă, Sylvia. Pur și simplu n-am ce să-ți spun despre ea. E o cunoștință oarecare.

Sylvia respiră adînc și repede.

— Willis, aș vrea să-mi spui cînd crezi că ne-am putea căsători.

Willis dădu din umeri. Subiectul era din nou pe tapet cu toate că, inconștient, îl evitase pe cît posibil.

— Uite ce, Sylvia dragă. Mă bucur c-ai adus vorba pentru că lucrul acesta m-a urmărit în aceeași măsură ca și pe tine.

I-ar fi fost cu neputință să-și explice de ce era așa de nervos, poate doar pentru că era vorba de viitor, de viață, de dragoste și tot soiul de alte lucruri greu de prins în cuvinte.

— Și mie-mi pare bine că am adus vorba, zise Sylvia. Pentru o fată e groaznic de penibil să trăiască într-o asemenea nesiguranță. Mă iubești, Willis, nu-i așa ?

— Firește că te iubesc.

— Atunci, stai jos aici și ține-mă de mînă, îl chemă Sylvia, și nu te mai arăta așa de îngrijorat. Tu vrei să ne căsătorim, nu ?

În sinea lui se gîndea că nu era modul cel mai potrivit pentru a duce o discuție serioasă.

— Cum, dar se-nțelege că vreau, iubito, o asigură el zîmbindu-i și mîngîind-o pe mînă, dar în clipa asta am atîtea lucruri pe cap.

— Dar, Willis, nu crezi că ăsta e cel mai important ?

Willis se surprinse mîngîindu-i mîna din nou.

— Absolut, iubito. E lucrul cel mai important de pe lume și tocmai de aceea vreau să pun totul la punct.

— Dar ce nu e în regulă ? Nu văd de ce nu ne-am căsători, în orice moment.

— Fireşte, fireşte c-am putea, Sylvia, dar aş vrea să mai aşteptăm, de pildă pînă voi şti dacă am să mai lucrez la Beakney-Graham sau, pînă la urmă, trec la Rahway.

— Vai de mine, Willis, dar nu ştiam că ai necazuri la Beakney-Graham. Nu ţi-au mărit chiar acum leafa cu două mii de dolari ?

— Sylvia, scumpa mea, reluă Willis — dar este cu mult mai greu să-i vorbeşti despre afaceri unei femei decît unui bărbat — dacă „Compania Rahway Belting" o să-mi facă o propunere şi o să-mi dea nişte acţiuni de constituire, voi pleca de la Beakney-Graham, pentru că dincolo mă aşteaptă un viitor mult mai bun.

Nu putea înţelege tulburarea ce se citea pe faţa Sylviei, dar poate că judecata femeii acţionează după alte legi decît cea a bărbatului.

— Dar ei au fost cei care te-au trimis la „Rahway Belting".

— Natural că ei m-au trimis, răspunse Willis, încercînd să ascundă orice urmă de enervare din glas, dar vreau ca tu şi cu mine să avem viitorul asigurat. Nu mă obligă nimeni să rămîn la Beakney-Graham.

— Bine, Willis, dar crezi că ar fi loial din partea ta ?

Nu voia de loc să-şi iasă din răbdări, dar ar fi fost totuşi cazul ca Sylvia să-şi dea seama că noţiunea de loialitate n-avea nimic comun cu situaţia pe care-o discutau. Întrebarea ei arăta doar că n-avea habar unde începe şi unde sfîrşeşte loialitatea.

— Dac-ai înţelege situaţia, n-ai vorbi aşa, Sylvia. Fiecare cent pe care-l iau de la Beakney-Graham e muncit de mine ; ba fac chiar mai mult decît primesc. N-am nici o vină dacă încerc să-mi creez o situaţie la Rahway, nu-i aşa ? Aşa se întîmplă în viaţă — şi asta nu are nici în clin nici în mînecă cu loialitatea.

Nici prin minte nu i-a trecut să se aprindă la vorbă, însă punctul ei de vedere i se părea de-a dreptul absurd.

— Trebuie să laşi în grija mea toate treburile astea, iubito, şi să mă laşi să hotărăsc singur ce e şi ce nu e loial. Acum de ce plîngi, Sylvia ?

În fond, n-avea nici un motiv să plîngă în hohote, cu lacrimi curgîndu-i şiroaie pe faţă cînd el încerca să ducă o discuţie logică.

— Vai, Willis, suspină ea. N-am vrut să te supăr. Numai că eu sînt aşa de mîndră de tine, încît nu, nu vreau, nu vreau să...

— Stai niţel, Sylvia, o întrerupse Willis şi o luă în braţe. Las' pe mine grijile şi frămîntarea. Şi nu uita, iubito, că viaţa e grea şi aspră. Dar totul se va aranja. Bătrînul Jacoby vrea să stea de vorbă cu mine. M-a invitat la el acasă, la prînz, săptămîna viitoare. Totul va fi minunat.

— Of, Willis, fireşte că eşti loial, hohoti ea.

Loialitatea asta era lucrul cel mai afurisit de pe lume. Şi în afaceri apărea cînd nici nu visai şi cerea veşnic o altă definiţie. În orice caz, apucase să spună ce gîndea şi n-a mai fost niciodată nevoie să dezbată cu ea tema loialităţii aşa ca atunci. De fapt, cu loialitatea trebuia să te împaci după cum puteai. Sylvia s-a oprit din plîns, iar el i-a dat o batistă curată.

Era un lucru semnificativ ca o cunoştinţă de afaceri să te invite la el acasă, în loc să te cheme la un restaurant oarecare. Asta însemna, pe puţin, că te consideră, din punct de vedere social, un om demn de a-i cunoaşte familia, după cum putea să fie şi un gest care marca trecerea de la faza unei simple cunoştinţe la o relaţie mai strînsă. Faptul în sine presupunea o slăbire a alertei şi o coborîre a barierelor ; o perioadă de tatonări şi de verificare atît pentru gazdă, cît şi pentru oaspete.

Deşi Willis lucrase luni în şir alături de domnul Jacoby, la fabrica Rahway, acesta nu-l invitase niciodată la el acasă, iar cînd a făcut-o, a avut oarecum aerul că se scuză pentru omisiunea lui. Ţinuse de mult să-l invite — îi spuse Jacoby — şi regreta că acum, cînd îl chema pentru prima oară, urmărea să aibă cu el o discuţie de afaceri, dar toate lucrurile gravitau în jurul fabricii şi ţinea să schimbe cu el cîteva cuvinte cu caracter confidenţial.

— Cred că oarecum ştii despre ce e vorba, a adăugat Jacoby, dar, în acelaşi timp, te invit şi ca prieten.

Formula avea în ea ceva din invitaţiile de odinioară pe care i le făcuse Henry Harcourt.

— Sînteţi foarte amabil, *sir*, i-a răspuns Willis. Vă mulţumesc foarte mult.

— Doamna Jacoby ţine în mod deosebit să te cunoască şi vreau să asiste şi ea la discuţie.

Willis aflase pînă atunci că doamna Jacoby era fiica răposatului Seth Wilfred, un bancher al cărui nume era încă foarte cunoscut în Orange şi că, la moartea tatălui ei, moştenise atîţia bani, încît în anii din urmă domnul Jacoby s-ar fi putut retrage din activitate în orice moment. Willis mai ştia că aveau două fiice căsătorite, una în Chicago, cealaltă în Filadelfia. Jacoby n-ar fi avut de ce să-i dea vreo explicaţie, dar era în felul lui să procedeze astfel.

La douăsprezece şi jumătate punct, domnul Jacoby şi-a pus haina de alpaca neagră şi s-a suit la volanul Buickului său uzat.

— Urcă, Willis, l-a invitat el. Doamna Jacoby e de părere că s-ar cuveni să am un şofer, dar cred că în unele privinţe sînt independent. Cu o fiinţă ca doamna Jacoby ţi se cere să fii. Cred c-ai aflat despre ea că e foarte bogată.

— Da, *sir*, recunoscu Willis. Asemenea lucruri le afli fără să vrei.

— Asta aşa e. Presupun că ţi-au spus-o Jack Meister, sau Peters şi, pentru că tot mergem acasă să luăm masa, ar fi bine să-mi spui Manley.

Lui Willis îi venea greu să le spună pe nume oamenilor vîrstnici şi în acelaşi timp să rămînă respectuos, dar şi apropiat de ei.

— Doamna Jacoby, adică Edie, îmi creează o viaţă foarte comodă, continuă Jacoby. Locuim în vechea casă a familiei Wilfred. ştii, care a fost construită în anul 1900 în piatră de bazalt şi arată ca un fel de budincă. Poate ghiceşti şi cum i se spune ?

Willis se strădui să rîdă cît mai natural. Ştia că în spatele confidenţei lui Jacoby se ascundea, fără-ndoială, un scop anume, lucru care-l făcea să fie deosebit de circumspect.

— Prefer s-o aflu de la dumneata, Manley, răspunse el, dar cînd se auzi pronunţîndu-i numele, i se păru că-l rostise atît de stîngaci, încît îi fu teamă că l-a folosit prea curînd. Nu mă pricep la ghicit.

— I se spune „Rock Crest“ [1], îl informă Jacoby şi rîseră amîndoi.

— Lucrul cel mai grozav la o casă de piatră e că iarna ţine întotdeauna cald şi vara răcoare, comentă Willis.

— Asta aşa e, încuviinţă Jacoby, plus că mai avem şi o privelişte straşnică.

Era o casă rigidă, aşezată în mijlocul unei poieniţe împresurată de straturi de crini, cultivaţi chiar la marginea zidurilor de bazalt care se înălţau în afara oraşului Orange. Pînă şi poarta principală era tot din bucăţi de bazalt, însă privelişte era magnifică. Ziua era caldă şi puţin ceţoasă, ca la mijlocul lui septembrie, dar de-acolo, prin aburii ce pluteau în atmosferă puteai să vezi şi clădirile din cartierul comercial al New Yorkului, care se înălţau ca într-o feerie dincolo de mlaştini, la o distanţă de mile.

— Totul ţi se întinde la picioare ca un covor fermecat, nu-i aşa ? zise Jacoby coborînd din maşină. Ţi-am spus eu că e o panoramă grozavă.

Nimic nu semăna cu ceea ce-şi imaginase Willis. După starea de degradare a fabricii „Rahway Belting“ faptul că le-a deschis uşa un valet, n-a putut decît să-l mire.

— Bună, îl salută Jacoby, care, în haina neagră de alpaca, părea un vizitator venit din provincie. Doamna Jacoby a coborît ?

— Doamna se află în camera dinspre est, răspunse valetul.

Mai tîrziu, Willis a văzut multe alte case ca „Rock Crest“, prea mari pentru a mai fi locuite acum, dar cu o construcţie atît de solidă încît rezistau oricărei degradări. Ele vorbeau despre acea epocă plină de făgăduinţe de la sfîrşitul secolului, cînd nu existaseră impozite şi care, pare-se, zămislise mii de îmbogăţiţi — oameni convinşi că modul lor de viaţă va rămîne neschimbat secole de-a rîndul. Într-o perioadă ca cea de acum, cînd nimeni nu mai putea fi sigur cît timp va rămîne în acelaşi loc, tresăreai cu uimire în faţa urmelor pe care le lăsase cultura lor. Trecutul şi ambiţiile răposatului Seth Wilfred erau păstrate cu un sîrg supărător în încăperile şi mobilierul de la „Rock Crest“. Gustul lui pentru paradă probabil că se manifestase mai violent decît la cei mai mulţi dintre contemporanii săi. Trebuie să fi fost un om trufaş,

[1] Creasta stîncii.

ajuns prin propriile sale puteri, dintr-o specie care nu putea exista astăzi, pentru că nici unul dintre oamenii de seama lui pe care-i cunoscuse Willis n-ar fi avut cutezanţa să-şi arboreze personalitatea într-un mod atît de strident. Camera dinspre est, după cum era denumită, ocupa două caturi şi, iniţial, fusese probabil concepută ca sală de ospeţe. La unul din capete se afla un balcon, care, după cum l-a lămurit doamna Jacoby ulterior, era rezervat muzicanţilor la recepţiile date de tatăl ei, în cinstea directorilor Companiei „Erie Railroad". Tot acolo, se mai aflau o orgă imensă care nu mai funcţiona şi un cămin uriaş, tot din bazalt. Pe pereţi, erau înşirate capete de animale de prin Africa, alternate cu cîteva tablouri idilice cu oiţe şi vaci la păscut şi unul înfăţişînd nobili francezi în drum spre ghilotină.

Podelele erau acoperite cu covoare persane, iar mobilierul imita stilul francez.

— O cămăruţă cam mare, nu-i aşa? spuse Jacoby. Mă aşteptam să te surprindă. Cred că în imaginaţia dumitale nu mă vedeai venind acasă într-o locuinţă ca asta.

— Fără-ndoială că e impresionantă, spuse Willis.

— Cu timpul, te înveţi cu ea. Dar mi-aduc aminte cînd m-a adus pentru prima oară Edie aici, ca să-l cunosc pe bătrîn. El şedea într-un cărucior, dar eram speriat. Aaa, Edie, aici erai?

Doamna Jacoby era aşezată pe o canapea, lîngă cămin, îmbrăcată într-o rochie de dantelă bej, care-i dădea un aer protector. Faţa palidă şi distinsă aducea mai mult cu trăsăturile unui bărbat vîrstnic. Avea părul alb ca neaua, în contrast cu sprîncenele negre şi stufoase, iar ochii căprui închis. Se exprima într-un fel precis, aproape englezesc, deoarece, aşa cum i-a spus-o lui Willis mai tîrziu, învăţase într-o şcoală de maici din Franţa.

— Sînt încîntată să te cunosc, Willis, îl întîmpină ea. Îţi spun Willis, pentru că Manley mi-a vorbit mult despre dumneata.

— E o mare plăcere pentru mine, doamnă Jacoby, răspunse Willis, încercînd să se poarte ca şi cînd nu era uluit de cele din jur. Pentru el, asta era o dovadă în plus că oricît de bine ai fi cunoscut pe cineva în afaceri, nu puteai şti cum trăieşte pînă nu te invită acasă la el.

— Nu trebuie să-l învinuieşti pe domnul Jacoby pentru nimic din tot ce vezi aici, îl preveni ea. S-a însurat cu mine destul de tîrziu, ori ce-am mai fi putut face decît să dărîmăm casa din temelii ?

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi, dar totul e cît se poate de interesant, zise Willis.

— Manley, vorbi doamna Jacoby din nou, dacă-l trimit pe Henry sus să-ţi aducă altceva, îţi dai jos haina aia neagră de alpaca ? Uite-te la Willis cît e de pus la punct.

— El e un tip modern, răspunse Jacoby. Ştii doar că-mi place haina asta.

— Manley nu vrea niciodată să uite originea lui de băiat de tîrg de provincie, zise ea privindu-l pe Willis fără şovăire. Poate-ai şi observat că Manley tinde să-şi păstreze independenţa. Asta e şi motivul pentru care se cramponează de fabricuţa aceea trasă de un singur cal. N-are nici o nevoie de ea, dar îi place independenţa deşi, cu artrita lui, n-o poate duce mult aşa. De-asta l-am şi rugat să te cheme aici — ca să te pot privi.

Între timp, Willis se mai obişnuise cu atmosfera de-acolo. În primele momente, avusese senzaţia că picase din greşeală într-un bazin cu apă rece, dar acum ajunsese la suprafaţă. Ascultînd-o pe doamna Jacoby se gîndea că-i aminteşte de cineva din trecut. Nu-şi putu da seama de cine anume, pînă nu-i veni în minte domnişoara Blood, cu deosebirea că amfitrioana era mai autoritară. Fără să vrea, se întreba într-una ce-o fi făcut-o să-l ia de soţ pe Jacoby, care, cum o spusese chiar ea, era băiat de tîrg provincial ; prin ce accident îşi uniseră vieţile, sau ce sentiment de revoltă o îndemnase să se oprească la el ; dar poate că şi Jacoby fusese cîndva tînăr şi cu vino-ncoace.

— Ce-ai zice, Edie, să ne bem cocteilurile ? sugeră domnul Jacoby. Poate ne ajută să spargem gheaţa şi tu să-l cunoşti pe Willis mai bine.

— Pentru mine, nu, mulţumesc, se repezi Willis. Nu obişnuiesc, doamnă Jacoby, să beau în mijlocul zilei de muncă.

— Eu unul îl sun pe Henry, Edie, zise domnul Jacoby. O să beau un whisky cu sifon.

— Cu condiţia să-ţi iei şi medicamentul o dată cu el, Manley. Vezi-ţi de whiskyul tău. Eu vreau să stau de vorbă cu Willis.

Doamna Jacoby se îndreptă spre o masă încrustată cu sidef de pe care luă un teanc de hîrtii băgate într-o mapă frumoasă de piele — un gest, care-l făcu pe Willis să tresară. Era raportul și recomandările definitive făcute de Beakney-Graham în legătură cu fabrica „Rahway Belting".

— Uite ce e, spuse doamna Jacoby. Am putea să stăm jos și să discutăm raportul înainte de a ne așeza la masă. Manley spune că dumneata ai scris cea mai mare parte din el.

— Da, cea mai mare parte, dar am fost ajutat și de alți membri ai firmei noastre, plus că, firește, am avut asistența inginerilor și specialiștilor, preciză Willis.

Doamna Jacoby își luă o pereche de ochelari cu rame groase de bagà.

— L-am citit cu multă atenție, zise ea. E un raport bine conceput. Eu am fost aceea care i-a spus lui Manley să se adreseze Companiei Beakney-Graham.

Lumina reflectată de ochelarii doamnei Jacoby strălucea într-un fel supărător în timp ce Willis tot încerca să formuleze un răspuns potrivit.

— Aveam impresia că banca v-a sugerat compania noastră, spuse el.

Rîsul scurt al domnului Jacoby semăna mai degrabă cu un strigăt de jale.

— Așa e, interveni el, numai că Edie le-a dat ideea ălora de la bancă. În casa asta ea e cocoșul sau cel puțin încearcă să fie.

— Tare-aș vrea să renunți la glumele astea plicticoase, Manley. Te am lăsat întotdeauna să-ți faci mendrele cu fabrica aia a ta, fără să mă amestec decît atunci cînd a fost absolut necesar.

Willis se bucură să-l vadă pe valet traversînd încăperea imensă cu o tavă de argint, o carafă și păhărele, toate din cristal gros, încrustat, pentru că întreruperea survenită îi dădea răgaz să cîntărească situația.

— Manley, nu uita să-ți iei mai întîi doctoria, zise doamna Jacoby și o să beau și eu un whisky. Ești sigur că nu te-ai răzgîndit, domnule Wayde, vreau să spun Willis ?

— Dacă nu vă supărați, prefer să nu beau. Mă tem că o bună parte din raportul acela a fost plictisitor, doamnă Jacoby.

L-a frapat s-o vadă pe doamna Jacoby bîndu-şi paharul de whisky sec dintr-o înghiţitură şi sorbind după el puţină apă, ca să-i topească din tărie.

— N-aş putea spune că există vreun raport plăcut ca lectură, dar tatăl meu m-a învăţat să-mi dirijez singură afacerile. Aaa, dar ştiu la ce te gîndeşti.

— Nu mă gîndeam la nimic, doamnă Jacoby, se apără Willis şi încercă să privească prin lumina reflectată de ochelarii ei.

— N-ai de ce să fii politicos. Ştiu ce gîndesc bărbaţii cînd le aud pe femeile bătrîne că-şi conduc singure afacerile. Le consideră nişte proaste. Ei bine, eu nu sînt proastă.

— De asta sînt sigur, doamnă Jacoby, vorbi Willis repede. Îmi pare rău că v-a trecut aşa ceva prin minte în legătură cu mine.

— Atunci, poate că nu te-ai gîndit, concedă amfitrioana. Manley spune că ai o minte foarte ageră.

— Asta aşa e, întări Jacoby. E abil. Să nu-l subestimezi, Edie.

— Tatăl meu, răposatul Seth Wilfred, după cum ştii, spunea mereu să nu subapreciezi pe nimeni pînă nu-l cunoşti, ori eu nu te cunosc suficient ca s-o fac de pe acum, spuse doamna Jacoby. Vreau ca prima noastră întîlnire să fie sinceră. De la moartea tatălui meu am condus personal toate afacerile. În august 1929, m-am retras din viaţa comercială. În vara lui 32, am intrat din nou. Birourile le am sus, la etaj.

— Asta aşa e, întări Jacoby, Edie e o femeie foarte capabilă, Willis.

— Uite ce, Manley, tare aş vrea să ne laşi singuri un minut sau, dacă rămîi aici, dă-mi pace să vorbesc.

Jacoby rîse din nou scurt şi resemnat.

— Doar pentru asta ţi l-am adus pe acest tînăr — ca să vorbeşti tu, nu-i aşa ?

De cînd părăsise uzina Harcourt şi pînă acum, Willis întîlnise o mulţime de bărbaţi bogaţi şi începuse să le aprecieze calităţile şi slăbiciunile, nu era însă prea deprins cu femeile cu bani şi independente. După presupunerea lui, aceşti oameni erau îndrumaţi şi apăraţi de avocaţi, bancheri şi consilieri, aşa cum fusese cazul cu domnişoara Blood şi cu domnul Henry Harcourt. Şi cu toate că îşi dădea seama că doamna Jacoby nu le seamănă, n-ar fi putut preciza în ce consta deosebirea dintre

ei. Singurul lucru ce-i rămînea de făcut era s-o urmărească atent, deși îi venea destul de greu pentru că îi vorbea pe jumătate ca femeie, pe jumătate ca bărbat.

— Acum, știi tot atît de bine ca și mine că Manley nu prea are simț comercial.

Willis se trezi hohotind nervos.

— Vai, dar n-aș merge într-atît de departe cu afirmațiile, zise el.

— N-am spus că ai afirma-o dumneata, dar știi acest lucru, așa cum îl știe și Manley. În raportul dumitale sînt idei pe care le am și eu tot timpul. Manley s-a înconjurat de oameni de mîna a doua. Are viziune, dar e lipsit de spirit comercial.

Willis aruncă o privire lui Jacoby, dar fu mirat să descopere că zîmbea.

— Vedeți dumneavoastră, doamnă Jacoby, începu Willis, eu nu am dreptul să... Dar Jacoby l-a întrerupt :

— Vezi, Edie ? Ți-am spus eu că-i băiat bun.

— Nu e nevoie să-mi spui nimic, i-o reteză ea. Vreau să trec direct la fapte. Sînt îngrijorată de Manley, domnule Wayde, vreau să spun Willis. De cînd îl știu a fost atașat de fabrica asta. Cînd m-am căsătorit cu el, o avea. Dacă dorește neapărat s-o păstreze, n-am nimic împotrivă, dar are nevoie de un ajutor. Și-acum Manley, cred că ți-a venit rîndul să-i faci propunerea noastră.

Jacoby tuși zgomotos.

— Edie are dreptate, începu el, și trebuie s-o avem de partea noastră. Ea are banii și după cîte se pare, vom avea nevoie de ceva fonduri.

— Lasă asta, interveni doamna Jacoby. Treci direct la propunere, Manley.

— Fie, se supuse Jacoby. Edie și cu mine dorim să devii vicepreședintele „Companiei Rahway Belting". Vrem să preiei tu activitatea, ca noi să putem pleca în Arizona și prin locuri de-astea. Cu fiecare zi ce trece nu întinerim și în familie nu avem pe nimeni tînăr — în afară de ginerii noștri care sînt amîndoi medici. Poate că te luăm prin surprindere, dar eu și cu Edie ne-am gîndit mult la treaba asta. Am vrea, într-un fel, să te luăm în familie. Ești sigur că nu vrei să bei ceva ?

— Da, zise Willis, poate că nu mi-ar strica un păhărel.

Și a făcut bine că n-a refuzat băutura. Acceptarea lui a dat tonul potrivit la toate.

— Mulțumesc, Manley i-a spus lui Jacoby cînd i-a întins paharul. Și asta a fost bine, că i-a spus pe nume, după cum îi sugerase Jacoby și tot bine a procedat că a vorbit la locul lui, fără să se pripească, păstrîndu-și o oarecare timiditate.

— Te-ar supăra să ne spui ce leafă primești acum ? întrebă Jacoby.

— Nu, de loc, ripostă Willis. Zece mii de dolari, și le zîmbi. Asta, pentru moment.

— Așa mi-am închipuit și eu, zise Jacoby.

Apoi tăcu — cum fac oamenii deobicei înainte de a veni cu o propunere.

— Noi doi, ne înțelegem bine. O să fii vicepreședinte la fabrică, dar o să ai tot timpul sprijinul meu. Pentru asta vei primi douăsprezece mii de dolari pe an și treizeci și trei la sută din acțiunile fabricii.

Deși era exact procentajul pe care se gîndise să-l ceară, Willis nu și-ar fi închipuit că Jacoby o să meargă atît de departe de la început.

— E destul de mult, zise Willis ; mă refer la acțiuni.

— Ideea a fost să fixăm o cotă în așa fel încît să nu ne refuzi, explică Jacoby.

Willis așteptă puțin. Nu era momentul să se arate lacom. În plus, amploarea ofertei îi trezea unele dubii.

— Se-nțelege că mă simt foarte măgulit, vorbi el. Nu-mi închipuiam, Manley, că mă apreciezi așa de mult.

Observă că doamna Jacoby își scoase ochelarii.

— Acțiunile pe care le primești sînt ale mele, nu ale lui Manley, preciză ea ; n-am cîștigat nici un cent de pe urma lor niciodată și vreau să-l văd pe Manley fericit.

Pentru Willis nu era momentul să se arate pripit, așa că mai sorbi o dată tacticos din paharul de whisky cu apă.

— Propunerea dumneavoastră e foarte generoasă. Există însă un singur lucru care mă face să ezit. Și zîmbi cu oarecare tristețe. Era ca și cînd le-ar fi spus că nu bea niciodată la mijlocul zilei de muncă și-și dădea seama cît de atenți îl urmăreau amîndoi. După cum știți, reluă el, aici am fost trimis de o altă firmă. Așa că ținînd seama de acest lucru nu știu dac-ar fi loial din partea mea...

Își încetini glasul în mod voit, apoi tăcu, și se gîndi un moment la Sylvia.

— Stai niţel, interveni Jacoby. Stai un pic.

Willis vorbi cu un glas uşor ridicat şi cînd se auzi se simţi luminat de un spirit de echitate, şi în inimă avea un colţişor cald pentru Beakney-Graham.

— S-ar putea ca ce vă spun eu să sune cam de modă veche, reluă el, dar aş vrea, dacă-mi permiteţi, să-mi duc ideea pînă la capăt. Am o fată cu care vreau să mă însor. Aş fi dorit să fie şi ea de faţă, pentru că sînt sigur că v-ar plăcea, doamnă Jacoby. E fiica unui profesor de la Harvard. Am întîlnit-o la Cambridge, pe vremea cînd studiam la Institutul de Comerţ de la Harvard. Chiar serile trecute discutam cu ea despre loialitate. Şi nu sînt sigur că Sylvia ar considera drept un act de loialitate din partea mea dac-aş pleca acum de la Beakney-Graham.

Willis încercă simţămîntul acela de victorie instantanee pe care îl ai atunci cînd ai rostit exact cuvintele potrivite. Doamna Jacoby îl învăluise într-un zîmbet.

— Manley mi-a spus mereu că eşti un om cu idealuri mari, dar nu mi-a pomenit nimic despre intenţiile de căsătorie.

— Păi nu ţi-am spus pentru că n-am ştiut, Edie, se apără Jacoby.

Willis rîse cu modestie.

— Pînă acum a fost o taină, răspunse el. Dumneavoastră sînteţi primii cărora le-o destăinuiesc. Sînteţi mai în vîrstă decît mine şi preţuiesc sfatul dumneavoastră. N-aş vrea ca vreunul dintre dumneavoastră să mă considere neloial.

Se felicită că s-a gîndit să le ceară sfatul, pentru că amîndoi se grăbiră să i-l dea simultan.

— Ai vreun contract încheiat cu ei ? întrebă doamna Jacoby.

— Aa, nu, nu e vorba de nici un contract, însă mă frămînt ca şi cînd l-aş avea.

— Dar, mă rog frumos, interveni Jacoby, de cînd nu poate omul să părăsească o slujbă şi să-şi ia alta ?

— Ştiu, ştiu, răspunse Willis. Domnul Beakney s-a purtat însă deosebit de frumos cu mine. Ştiţi şi dumneavoastră ce om dintr-o bucată e, plus că mai am şi cîţiva prieteni foarte apropiaţi la birou. La Beakney-Graham sîntem o formaţie de oameni aleşi cam pe sprînceană.

— Uite ce, Willis, îi spuse Jacoby. A venit timpul să te gîndeşti la dumneata şi la fata pe care vrei s-o iei de soţie. Cum o cheamă ?

— Sylvia, răspunse Willis.

— Sylvia, repetă doamna Jacoby. Vreau să-mi promiți c-ai s-o aduci la noi și cred, Manley, că cincisprezece mii de dolari ar fi mai nimerit decît douăsprezece mii.

— Nu e vorba de bani, interveni Willis. Vreau numai să mă simt cu conștiința împăcată.

— Uite ce, Willis, e-o chestiune de judecată practică, zise doamna Jacoby. A sosit vremea să te gîndești la Sylvia și la cei mici care s-a putea să apară de-aici încolo.

Willis a fost întotdeauna mulțumit că pusese la punct chestiunea loialității cu soții Jacoby, deoarece discuția cu ei îi crease premise favorabile, lucru pentru care trebuia să-i mulțumească Sylviei, cu toate că ea privise situația dintr-un unghi cam școlăresc ; ori ceea ce făcuse el era pentru viitorul lor, al ei și al lui. Cu toate astea, cînd se mai întîmpla să aibă o noapte de insomnie, îi revenea în minte ultima discuție cu domnul Beakney. Și regreta și-acum că lucrurile se sfîrșiseră între ei cu anumite resentimente. Întrevederea avută cu el în dimineața următoare a fost de-a dreptul penibilă, printre cele mai neplăcute pe care le înfruntase pînă la data aceea, dar de vreme ce-ai pornit la o treabă, trebuie s-o duci pînă la capăt.

Își făcuse gimnastica de dimineață : „Cele douăsprezece figuri zilnice“ concepute de răposatul Walter Camp, pe care le descoperise cu mult înainte într-o revistă și ce-l atrăsese pe el fusese titlul : „Urmează sfatul tigrului și vei rămîne tînăr“. Nu de mult, trecuse printr-un control medical anual facultativ care se soldase cu rezultate excelente. Avea vederea bună, greutatea normală, inima, tensiunea arterială și tonusul muscular perfecte. După un duș rece, își pusese costumul cel nou din flanelă gri, pentru că ținea să arate cît mai elegant cu putință. Înainte de a pleca de acasă pentru a-și lua micul dejun — un ou fiert trei minute, o prăjitură cu stafide și suc de portocale — făcuse și lectura cotidiană de un sfert de oră, citindu-l pe William Penn, din Antologia clasicilor, editată la Harvard. Îi venise greu să se concentreze pentru că o parte din minte era preocupată de cele ce avea să-i spună domnului Beakney, dar n-ar fi avut nici un rost să-și iasă din programul zilnic.

La birou, schimbase saluturi cordiale cu toți, ca și cînd era o zi de septembrie ca toate celelalte, iar în clipa cînd Beakney fu gata să-l primească, avea toate ideile bine orînduite.

— Te credeam plecat la Rahway, îl întîmpină Beakney. E ceva în neregulă pe-acolo ?

Totul mergea splendid la Rahway — l-a informat Willis. I-a făcut apoi o prezentare sumară a situației, fără s-o umfle cu exagerări, iar în încheiere a vorbit despre recunoștința pe care i-o va purta veșnic domnului Beakney și tuturor de acolo. Nu va uita niciodată ce au făcut pentru el, dar speră că domnul Beakney se va transpune în situația lui și-l va înțelege. A rămas însă cu regretul că Beakney nu l-a înțeles.

— Va să zică așa stau lucrurile, i-a spus el. În timp ce erai plătit de mine, te-ai lăsat dus de nas de un boșorog fără minte și de ramolita lui de nevastă.

— Îmi pare rău că priviți lucrurile în felul acesta, *sir*, i-a ripostat Willis. Ei mi-au făcut o propunere și eu am primit-o.

Domnul Beakney i-a vorbit pe urmă de loialitate, însă nu a putut să nege faptul esențial că Willis n-avea nici un contract prin care să-l rețină cu forța în serviciul lui.

— Permite-ți, *sir*, să vă pun o singură întrebare, i-a spus Willis. În cariera dumneavoastră, domnule Beakney, n-ați făcut niciodată ce fac eu acum ?

Nu i-a plăcut privirea pe care i-a aruncat-o acesta, dar era de preferat în locul oricărui răspuns.

— Nu mi-a trecut niciodată prin minte că ai să-mi faci tocmai mie una ca asta, zise Beakney. Aveam cu totul altă părere despre dumneata.

— Îmi pare rău, *sir*. M-am gîndit foarte mult și am ajuns la concluzia că este un lucru pe care orice om trebuie să-l facă la un moment dat.

— Poate, spuse Beakney. Mă tem că și pentru mine, și pentru dumneata ar fi o pierdere de timp să discutăm despre etică, Willis.

— Regret că nu mă-nțelegeți, *sir*.

— Asta nu are nici o importanță, îi ripostă celălalt. Mă tem că ai crescut prea mult ca să te mai putem ține în frîu. În fine, așa se întîmplă în viață.

— Aș vrea să nu vorbiți în felul acesta, *sir*, pentru că mi-a plăcut să muncesc pentru dumneavoastră.

— E-n regulă ; atunci, hai să conchidem discuția. Singurul lucru pe care aș vrea să ți-l mai spun este că evoluezi rapid. Și o ultimă observație, pe care poți s-o iei drept un compli-

ment. Nu mi-ar conveni de loc ca peste zece ani să mă trezesc într-o dispută cu dumneata.

Asta însemna foarte mult din partea unuia ca domnul Beakney. Şi nu e de mirare că Willis a păstrat mereu în inimă, un colţişor cald pentru Beakney-Graham.

Lunile care au urmat au fost printre cele mai active şi fericite din viaţa lui Willis, fiindcă nu există nimic mai minunat pe lume decît primele succese şi realizări tangibile. De abia mai tîrziu şi-a putut da seama că şi succesul îşi avea părţile lui primejdioase — mai ales cînd venea prea de timpuriu. După cum ajunsese să ştie cu vremea, premianţii clasei şi campionii de fotbal trebuiau ţinuţi sub o urmărire atentă şi bănuitoare. Ei puteau fi asemuiţi cu zambilele şi narcisele de seră pe care i le aducea uneori Sylviei în miez de iarnă — spectaculoase la vedere, dar care, o dată intrate în casă, începeau să se îngălbenească pe margini. Acelaşi lucru se putea spune şi despre tinerii ageri la minte, care se afirmau prea devreme în viaţă. Din pricina eforturilor premature, unii erau vlăguiţi, în vreme ce alţii, datorită unei încrederi exagerate în sine, deveneau aroganţi. Era lucru ştiut că omul care izbutea să-şi facă o situaţie bună de tînăr, era veşnic suspectat că trişează. După ani de zile, Willis şi-a dat seama că şi el făcuse parte cîndva din această categorie dubioasă. Şi nu se mai mira de loc — aşa cum i se întîmplase odată — că domnul Beakney nu făcuse nici un efort ca să-l păstreze. Se prea poate ca acelaşi Beakney să fi răsuflat uşurat cînd l-a lăsat să plece — în costumul acela gri, sclivisit, cu pantofii lustruiţi, cu o minte ascuţită şi toate celelalte — pentru că la cei douăzeci şi nouă de ani ai săi, parvenise prea repede şi prea departe în viaţă.

Ceea ce l-a salvat cu adevărat a fost căsătoria lui cu Sylvia Hodges. Cel mai mare noroc din viaţa lui a fost că s-a întîlnit şi s-a însurat cu o fată ca Sylvia. Ea avea gusturi mai rafinate, maniere mai alese şi o minte mai cultivată decît a lui. Ştia atît de multe lucruri de care el era cu totul străin, încît nu putea să nu se mîndrească cu ea. Şi cu toate că îşi dădea seama de lacunele lui — Sylvia nu i-a stîrnit niciodată invidia.

S-au căsătorit în luna octombrie 1936, în Cambridge. Există întotdeauna un început la toate. Dar Willis habar n-avea de complicaţiile imediate. De pildă, nici prin minte nu i-a trecut că părinţii lui vor bate tot drumul de pe Coasta de Vest ca să

vină la nuntă, pînă cînd i-a scris doamna Hodges că-i invitase și că vor sosi ; așa că a trebuit să rețină camere pentru ei și pentru el, la hotelul „Commander“ din Cambridge. Doamna Hodges îi mai crease și altă problemă. El se gîndise la o căsătorie făcută în casă, fără nici un invitat în afara familiei, însă doamna Hodges ținuse ca nunta să se oficieze la biserica „Unitarian“ din apropierea pieții Harvard. Laura urma să fie prima domnișoară de onoare, iar celelalte erau alese de Sylvia. Astfel stînd lucrurile, doamna Hodges voia să afle neîntîrziat pe cine va invita Willis ca martor la cununie și cavaleri de onoare.

Pînă nu a citit scrisoarea doamnei Hodges primită la „Rahway Belting“, Willis nu și-a dat seama că în toți anii petrecuți în New York nu avusese prea multă vreme pentru prietenii. În altă situație, l-ar fi putut chema pe Joe McKitterick și pe alți doi, trei colegi de la Beakney-Graham, dar cu plecarea lui de acolo nu mai putea să facă acest lucru. Simțea că această lipsă de prieteni, care pe el nu-l deranjase niciodată, e un lucru pe care nu-l poate mărturisi doamnei Hodges și cu atît mai puțin Sylviei. Pînă la urmă, s-a simțit obligat să recurgă la o minciună îndrăzneață cînd i-a răspuns la scrisoare. A trebuit să spună, pur și simplu, că puținii oameni care ar dori să fie prezenți, nu puteau părăsi New Yorkul la mijlocul săptămînii de lucru, că tatăl lui ar putea ține loc de orice alt martor și că va trebui să renunțe la cavalerii de onoare. Calculase că pentru ceremonialul căsătoriei are nevoie numai de o singură zi în Cambridge, pentru ca, în realitate, doamna Hodges să-i scrie că va trebui să vină cu cîteva zile înainte, pentru a scoate autorizația de căsătorie și a lua parte la cîteva mici petreceri date de prietenii ei și ai Sylviei ; mai era apoi și voiajul de nuntă, la care nu se gîndise de loc, dar Sylvia spusese că trebuie negreșit să plece undeva. Totul era teribil de complicat și punea capac la cîte avea de dus în spate la „Rahway Belting“ ; dar în definitiv, așa cum spusese Jacoby, s-ar putea să nu treci prin asta decît o dată în viață.

Dacă nu avea prieteni, Willis voia cel puțin să apară el într-o lumină favorabilă. Fordul decapotabil care nu mai departe de aceeași primăvară păruse un lucru atît de jinduit, nu mai era ceea ce-i trebuia lui, așa că, înainte de a pleca la Cambridge, îl schimbă cu un Buick nou, verde, tip limuzină. N-a uitat toată viața mutra pe care a făcut-o Sylvia cînd a văzut mașina în fața casei din Craigie Street. De altfel, ei i-a

venit întotdeauna greu să priceapă că în lumea afaceriştilor erai cotat după marca automobilului pe care-l conduceai şi după punctajul obţinut la golf. Oamenii de care te loveai în afaceri aveau într-una nevoie de un etalon de măsură.

Sylvia i-a ieşit întru întîmpinare pe potecă, la sfîrşitul după amiezii cînd a ajuns în Craigie Street. Ţinea minte şi-acum fusta ei maron, bluza albă cu croială bărbătească şi foşnetul frunzelor de toamnă pe care le călca în picioare. O dată întoarsă în familie nu mai semăna cu fata pe care o ştiuse la New York, iar cînd îl sărută cu timiditate, pentru că toţi ochii erau aţintiţi asupra lor, Willis se simţi ca o rudă îndepărtată.

— Vai de mine Willis, unde e Fordul? îl întrebă Sylvia.

Într-adevăr, unde era Fordul? Şi se bucură că va putea să-i facă o surpriză într-un moment ca acela.

— L-am vîndut, draga mea. E un progres, ce zici?

În defintiv, n-avea rost să explice în prea multe cuvinte că un om cu un salariu de cincisprezece mii de dolari pe an nu conduce un Ford.

— Of, Doamne, răspunse Sylvia, îmi plăcea tare mult Fordul.

— Asta o să-ţi placă şi mai mult; aşteaptă numai să te sui la volan. Am umblat cu ea cu binişorul, dar după alte două sute de mile, o să putem zbura cu viteză maximă. De-abia apuc să-i termin rodajul.

— Vai de mine, iubitule, sper că oamenii n-or să spună că ne dăm aere, cînd ne-or vedea în ea.

— Dar de ce, scumpa mea, nu-i decît un Buick, îi răspunse Willis, trîntind uşa maşinii cu indiferenţă. Aşteaptă mai întîi s-avem un Cadillac şi după aia să-ţi faci griji.

— Of, iubitule, zise Sylvia, luîndu-l de braţ. Te-am aşteptat toată după masa de la mic la mare; au venit şi părinţii tăi şi va trebui să te duci imediat să te interesezi de autorizaţia de căsătorie. O să meargă şi Tom cu tine. Trebuie să vezi şi darurile. Ce crezi că ne-au trimis domnul şi doamna Jacoby?

— Ce? se interesă el, pentru că era un lucru cu mult mai important decît Buickul.

Sylvia rîse stînjenită.

— Un castron imens de supă, din argint, ca o piramidă; nu ştiu ce-am putea face cu el.

Nu conta ce aveau să facă cu el. Esenţialul era că oamenii fuseseră foarte drăguţi.

Deseori Willis se gîndea la căsătorie asemuind-o cu o ţară străină în care te trezeşti fără de veste şi fără să-i cunoşti obiceiurile şi tradiţiile. Din clipa cînd s-a dat jos din Buick şi pînă a plecat cu el după cununie, împreună cu Sylvia, s-a simţit ca un străin pe meleaguri ciudate. Totul se deosebea fundamental de ceea ce fusese pînă atunci, deoarece familia Hodges îl trata ca pe unul de-al lor şi chiar părinţii lui i se păreau nişte străini. Îl aşteptau cu toţii în casa din Craigie Street, şi tresări cînd se văzu sărutat de doamna Hodges. După ea, îl sărută mama lui, apoi Laura şi soţia lui Tom, Mary, care i-a zis că e mai bine să spargă gheaţa de pe acum, din moment ce şi el va fi o rudă prin alianţă ca şi ea. Sylvia voia să rămînă un minut numai cu el şi la fel voia şi maică-sa, doar era băiatul ei şi nu-l mai văzuse de patru ani ; cu tatăl lui încă nici nu se întîlnise. Se părea că nimeni nu ştia ce se-ntîmplase cu Alfred Wayde şi cu profesorul Hodges. Pur şi simplu dispăruseră.

Doamna Hodges ţinea morţiş ca Willis să vadă darurile imediat, dar Tom spuse că trebuia să meargă la primărie, să vadă ce-i cu autorizaţia înainte de închiderea birourilor.

— Dacă nu merge azi la primărie, nu se căsătoresc miercuri, spuse Tom sentenţios.

De fapt asta era realitatea, însă Willis se trezi tras de Sylvia în biroul domnului Hodges.

— Willis, îi zise ea, în ce ai să te căsătoreşti ?

— Într-o biserică, nu s-a hotărît aşa ? Cel puţin, asta era ultima versiune.

— Mă refer la haine, zise Sylvia şi se vedea că e încordată şi nervoasă.

— Nu crezi că e potrivit un costum închis ?

— Nu. Mama vrea să purtaţi redingote tu, şi tatăl tău.

— E pentru prima oară cînd aud aşa ceva. Nimeni nu era în redingotă la Lacul Sunapee.

— Asta e mama, iubitule. Este de modă veche. Va trebui să vă duceţi împreună să vi le închiriaţi — cu jobene cu tot.

— Jobene ? repetă Willis. Nu ştiu dac-am să-l pot face pe tata să poarte aşa ceva.

— Trebuie. Și altceva Willis — ai adus inelul ?

— Ei, comedia dracului, am uitat de inel !

— L-ai uitat ? zise Sylvia și vocea i se stinse într-un sunet tragic. Probabil că, pentru o fată, căsătoria e un lucru mult mai serios decît pentru un bărbat. Vrei să te însori cu mine sau nu ?

— Uite ce, scumpa mea, o liniști Willis. Firește că vreau, altfel n-aș mai fi cumpărat Buickul.

— Willis, dacă mai pomenești o singură dată de Buick, am să țip — ți-o jur c-am să țip. Buickul ăsta n-are nici o legătură cu nimic.

— Ba nu, zise el, e ca un fel de simbol, cum ar fi de pildă inelul.

— Vii aici ca să te însori și singurul lucru la care ți-e gîndul e o mașină, îl mustră Sylvia.

Știa el că se cerea să fie răbdător și plin de înțelegere, și că, în asemenea clipe, fetele sînt irascibile ; necazul era însă, că nu prea știa ce trebuie să înțeleagă.

— Nici măcar nu ți-ai exprimat dorința să vezi cadourile, îi reproșă Sylvia.

Fără doar și poate că trebuia să fie blînd și înțelegător, poate că toate fetele erau nervoase în situații ca astea, iar pe Sylvia n-o putea învinui, deoarece el însuși începuse să-și cam iasă din răbdări.

— Uite ce, iubito, începu el. Spune-mi exact ce te frămîntă.

În orice caz, întrebarea lui schimbă dintr-o dată starea de spirit a Sylviei.

— Vai, Willis, dragul meu. Știu că sînt insuportabilă. Iartă-mă, iubitule.

— Hai, hai, o îmbună Willis, îmbrățișînd-o cu o mînă. O să fie bine cînd se va termina treaba asta. Ce inel ți-ar plăcea, iubito ? Zilele trecute am văzut ceva strașnic în platină, cu o gravură de flori de portocal.

— Of, Doamne ! exclamă Sylvia. Cum de nu te-ai gîndit la crom ?

— De ce iubito, se miră Willis, de ce tocmai la crom ?

— Pentru că e peste tot pe Buickul ăla, răspunse Sylvia, ascunzîndu-și capul în umărul lui.

I-ar fi fost imposibil să precizeze dacă hohotea de rîs sau de plîns, dar oricum a început și el să rîdă.

— Mă gîndeam la ceva care să ia ochii, iubito și care să meargă cu diamante.

— Of, Willis. Mai bine pune-ți în minte o verighetă simplă, de aur. Am să merg mîine cu tine la Boston.

I se ridică o piatră de pe inimă s-o vadă ceva mai liniștită.

— Willis, ai aranjat ceva cu buchetul ?

— Care buchet, scumpa mea ?

— Of, Dumnezeule ! Buchetul de flori pe care-l duce mireasa în mînă. Se presupune că ginerele e cel care-l face.

— Adevărat ? se miră Willis. Nu știam, iubito, dar lasă că le aranjez eu pe toate.

— Nu spune nimănui că a trebuit să-ți amintesc eu.

— Uite ce e, scumpo. Îți cer iertare pentru nepriceperea mea, dar nu m-am căsătorit prea des. Era o glumă destul de izbutită și nu s-a putut opri să nu facă singur haz de ea. Așteaptă numai pînă o să vezi ce buchet îți fac. O să fie numai din orhidee.

— Dumnezeule mare ! făcu Sylvia. Nu, nu din orhidee.

Se bucură cînd Tom îi întrerupse. Dacă nu se duceau după autorizația de căsătorie, n-o mai căpătau în vecii vecilor.

— Și o să mergem cu mașina ta, propuse Tom. E ca un dric-auto. Mor de nerăbdare să mă sui în el.

Poate că gluma lui nu era dintre cele mai izbutite, dar a avut darul să mai risipească încordarea din atmosferă.

— Haide o dată, îl zori Tom. Vino și tu, Sylvia. De unde ai costumul ăsta, Willis ?

— De la „Brooks Brothers". Dar ce are Tom, de ce mă întrebi ?

— Îl admiram doar, răspunse Tom.

Sylvia i-o tăie scurt. Fără doar și poate era foc de nervoasă.

— Mai bine l-ai admira, îi spuse ea, și poate că dacă n-ai mai fi prieten cu oamenii de jos, într-o bună zi ți-ar da și ție mîna să-ți faci unul la fel.

S-au întîmplat atîtea lucruri atunci, încît lui Willis i-a fost imposibil să le înlănțuiască într-o succesiune cronologică. Știa doar că zîmbise într-una și că vorbise cu prieteni și rude de ale familiei Hodges pe care nu-i cunoscuse în viața lui. Pe de altă parte, Sylvia îi spunea mereu, și cu un aer năucit, că nu se poate să nu-i fi pomenit de ei. Și cu toate că se mîndrea cu darul lui pentru reținerea numelor și a fizionomiilor, adevărul e că

i-au trebuit ani de zile și o serie întreagă de botezuri, ca să pună ordine în legăturile de rudenie ale familiei Hodges.

Va să zică, acesta e Willis Wayde — spuneau toți. Auziseră atîtea lucruri despre el, încît erau bucuroși că în sfîrșit ajunseseră să-l vadă. Sylvia fusese întotdeauna o fată minunată. În caz că Willis nu știa, puteau să-i spună că avusese un noroc cum nu se poate mai mare să găsească o fată ca ea. La care el răspundea că știe acest lucru. Aveau de gînd să stea în Rahway — New Jersey. Dar cum nu-și găsiseră încă o casă, vor locui deocamdată în apartamentul lui din New York. Desigur că va fi teribil de amuzant să umble după o casă, să cumpere mobilă și de toate, o ținea el într-una. Firește că el și Sylvia vor cutreiera cu mașina Noua Anglie timp de două săptămîni, dar nu știa precis itinerariul.

Pînă și proprii săi părinți l-au tratat în cîteva rînduri ca pe un străin. La început, maică-sa se arătase foarte rezervată față de el. Fusese îngrijorată — i-a mărturisit ea — cînd Willis i-a scris că s-a logodit cu o fată pe care nu i-o prezentase. Și era minunat să descopere că Sylvia era tocmai nora pe care și-o visase — o fată dulce, bună, cu mult bun simț și deșteaptă, și avea impresia că o cunoaște de cînd lumea. Toți din familia ei erau oameni drăguți, în special profesorul Hodges. Nu-și închipuise niciodată ca un profesor dintr-o universitate atît de renumită ca Harvard, să aibă maniere așa de democrate, sau c-o să înțeleagă aproape tot ce spune el. Toate astea i le-a mărturisit lui Willis cînd au ajuns să fie singuri, la hotel.

— Te-ai maturizat atît de mult, Willis, că aproape nu te mai recunosc. Nu-i așa, Alfred, că Willis s-a făcut băiat frumos ?

— Da, zise Alfred Wayde. S-a șlefuit la marele fix. Ce-ai zice Willis, de-o dușcă de rachiu ?

— Ascultă, Alfred, tare-aș fi vrut să fii și tu mai șlefuit, spuse doamna Wayde.

— Ai făcut tu ce-ai făcut și-o să mă vezi îmbrăcat ca o paiață, și asta, numai pentru că se-nsoară Willis.

Se referea, firește, la redingota pe care urma s-o închirieze. De cînd auzise de ea nu și-o putea scoate din minte.

— Nu te mai plînge atîta din pricina asta. Recunoaște că te mîndrești cu Willis.

— Cine-a zis altfel ? ripostă Alfred Wayde. Numai că tare aş vrea să-l văd şi eu la faţă pe Jacoby ăla care-i dă cinsprezece mii de dolari pe an.

— Domnul Jacoby nu i-ar fi dat dacă nu-i merita ; şi asta o ştii şi tu, Alfred.

— Fireşte că ştiu şi mă fălesc că am un băiat care poate stoarce bani de la oricine. Se opri din vorbă şi îl privi pe Willis într-un fel care-l făcu să se mişte stînjenit. E-adevărat că mă fălesc cu tine, fiule. Uită-te numai cine eşti — n-ai nici treizeci de ani, ai maşini, bîte de golf şi alte drăcii. Un singur lucru mă roade în legătură cu tine, fiule.

— Păi, spune-mi-l şi mie, zise Willis. De fapt, şi pe mine mă frămîntă multe, în legătură cu mine.

Alfred Wayde îşi umplu pipa şi o aprinse. Arăta mai bătrîn şi mai greoi decît pe vremea cînd lucra la fabrica Harcourt, şi-şi controla mai mult mişcările.

— Uite ce, fiule, îi vorbi el pe un ton cald şi blînd. Ştiu prea bine că trebuie să te descurci şi tu ca şi noi. Tinerii ca tine sînt ursiţi să trudească şi să obţină ceva ce nu le era dat să aibă, iar dacă o ţii într-una cu strădania începută, fii sigur că pînă la urmă ai să obţii ce vrei. Te-nsori c-o fată tare bună. E cam uscată, după gustul meu, dar cu timpul o să mai pună carne pe ea. Un singur lucru mă necăjeşte.

Se opri şi îşi aprinse pipa din nou.

— Nu te şlefui prea tare c-o să devii un porc de cîine. O mulţime de oameni păţesc treaba asta fără să-şi dea seama, fiule.

— Alfred, sări doamna Wayde, ar trebui să-ţi fie ruşine.

— Îmi pare rău, zise Alfred Wayde, şi-ţi cer iertare fiule, dacă te-am ofensat.

— Nu, nu m-ai jignit şi înţeleg la ce te referi. De altfel mi-ai mai spus-o o dată. Îţi aminteşti ?

— Ai dreptate, cînd eram la Harcourt. N-am vrut să mă repet. Şi cei din familia Harcourt ţi-au trimis daruri, nu-i aşa ? Bătrîna doamnă Henry, şi Bryson, Bill şi Bess. E frumos din partea lor — ţinînd seama de cele întîmplate.

— Da, *sir*, e drăguţ din partea lor, încuviinţă Willis.

— Acu mă duc la culcare, anunţă Alfred Wayde. Mă dor picioarele în pantofii ăştia noi. Se ridică cu binişorul de pe scaun, traversă încet salonul şi-l bătu pe Willis pe umăr.

XVII

LUI Willis îi plăcea să se gîndească întotdeauna că Sylvia și cu el au avut o călătorie de nuntă foarte fericită și că înainte de sfîrșitul ei fiecare ajunsese să cunoască o mulțime de lucruri mărunte despre celălalt. Aflase de pildă că Sylviei îi face plăcere să fumeze o țigară în pat, înainte de a adormi — o deprindere care i-a dat întotdeauna griji — și că avea obiceiul să-și lase pantofii și papucii aruncați peste tot prin cameră, încît trebuia să pășești cu grijă ca să nu calci pe ei. O dată, în a treia seară de la căsătoria lor, Willis era cît pe-aici să-și disloce degetul mare de la picior în tocul ascuțit al pantofilor ei, dar Sylvia spusese că el e vinovat pentru că se încăpățînase să umble de colo pînă colo în picioarele goale. La rîndul ei, Sylvia aflase despre el că în fiecare dimineață își face gimnastica de zece minute și că nu-și lasă niciodată tuburile de pastă de dinți și de cremă de bărbierit fără capac. Amănunte ca astea aveau mai multă semnificație decît ai fi crezut și luna de miere era fără doar și poate o perioadă în care învățai și cum să dai, dar și cum să ierți. Un alt lucru care nu i-ar fi trecut prin minte era și acela că Sylvia dormea în pijama, și nu în cămașă de noapte.

Din cele auzite știa că într-un voiaj de nuntă chezășia fericirii consta mai ales în asigurarea unei depline comodități fizice și se felicita că privise această latură cu toată seriozitatea în ciuda teoriilor despre economie pe care i le ținuse Sylvia. A avut el atîta cap încît să nu-și facă griji din pricina cheltuielilor, pentru că, după cum i-o spusese și Sylviei, doar o dată în viață ești în luna de miere. Nu suflase o vorbă despre locul unde aveau să meargă, cu gîndul să-i facă o surpriză — și de fapt a și fost o surpriză în toată legea. Sylviei îi spusese numai că reținuse camere undeva în munții Adirondack și, pentru ca să ajungă acolo la timp, vor trebui să treacă în goană prin New Hampshire și Vermont. Hotelul se numea „Chieftain Manor“ și, odată, Willis îl auzise pe Beakney spunînd că e unul dintre cele mai strașnice locuri de odihnă și de recreere

din cîte văzuse. Ei bine, Beakney a știut ce vorbește. Willis nu mai fusese niciodată la un hotel ca „Chieftain Manor", iar în anii care au urmat, deseori îi spunea Sylviei cu tristețe că i-ar plăcea să poată merge din nou acolo — un lucru din păcate imposibil deoarece, la scurtă vreme după Pearl Harbour, „Chieftain Manor" și-a închis porțile pentru totdeauna. Rămăsese un lucru al trecutului, o amintire unică al cărei farmec dăinuia neștirbit pentru că n-a mai avut posibilitatea să-l revadă mai tîrziu, cînd gusturile se mai formaseră în urma călătoriilor făcute.

„Chieftain Manor" nu mai exista, și Dumnezeu știe ce se-ntîmplase cu clădirea aceea imensă, cu acoperiș de șindrilă, sau cu terenul de golf cu optsprezece culoare pentru marcarea golurilor, cu bazinele interioare de înot și cu cele din aer liber, cu bungalow-urile și oficiile de servire, cu potecile amenajate prin munți și cabanele unde se țineau bărcile. Să fi ars oare? Sau devenise proprietatea vreunei companii care închiria căsuțe tip cabană, ori pur și simplu îl înghițise pădurea din jur? Willis n-avea nici cea mai vagă idee și nici nu voia să afle. Prefera să se gîndească la el așa cum îl văzuse — frumos, ca un vis de împlinire a dorințelor. Îl revedea în amintire așa cum îi apăruse cînd a intrat cu mașina pe aleea principală lungă de peste o jumătate de milă, și avînd-o pe Sylvia alături. Își amintea pînă și de geana soarelui de toamnă și auriul frunzelor de plopi, proiectat pe verdele închis al coniferelor. Poate că trecutul îi aureola amintirile și le dădea o nuanță romantică, dar rămînea la prima sa impresie că „Chieftain Manor" avea tot ce-și poate dori un om ca să se simtă fericit. Sau cel puțin spre asta tinsese — să pună totul la îndemîna vizitatorilor. O dată ce treceai de porțile din față de unde se vedeau terenurile de golf și de crichet, în toate direcțiile se deschideau alei care duceau spre magazine de galanterie, de bijuterii, de articole de sport, librării, frizerii, coafori, standuri de țigări, de ziare, florării și un oficiu de comision. Așa cum îi spusese Sylviei în glumă, după ce memorizaseră cît de cît planul clădirii principale, probabil că nici unul dintre clienții de la „Chieftain Manor" nu știuse cum să se îmbrace înainte de a se vedea ajuns acolo. Lucrul care l-a mirat a fost că Sylvia nu păruse de loc amuzată. Ba mai mult chiar; în tot timpul șederii lor la „Chieftain", au existat momente cînd Sylvia nu era de loc în apele ei. Octombrie era ca luna iulie,

judecînd după forfota de la bar, de pe terenul de golf, din sala unde se jucau cărți, cea de biliard, salonul de bal, clubul evanghelic — cu atmosfera sa de New York — și după băile turcești și bazinul acoperit de înot, atît de plăcut încălzit.

Soarele cobora în asfințit și văpaia roșiatică de pe cer se reflecta în apele neclintite ale lacului. În atmosferă nu era decît o boare de răcoare tomnatică, atît cît trebuie ca să te bucuri că o zi întreagă de mers cu mașina se încheie tocmai la țanc. Ca dimensiuni, „Chieftain Manor" întrecea cu mult orice închipuire a lui Willis, ținînd mai ales seama de izolarea lui.

— Vai de mine, Willis, ăsta e ? o auzise pe Sylvia spunînd.

— Da, iubito. E un hotel a-ntîia, ce zici ?

— Dar nu e hotel, e o fantezie.

— Ce ? întrebă el.

— Lasă, n-are importanță, dragul meu. Dar n-o să fie extrem de scump ?

Ciudată și tendința asta a Sylviei de a scăpa din vedere tocmai elementul esențial. De pildă, nu știa niciodată cînd merită să cheltuiești banii. Firește că la „Chieftain Manor" sau la bătrînul „Chief" — cum avea să-l numească Willis cu afecțiune — se urmărea în primul rînd menținerea unui tarif ridicat. De fapt, era un preț care simboliza hărnicia și eforturile, un loc de recreere minunat, dar numai pentru oamenii avuți. Or Sylvia nu pricepea niciodată că dacă te zbăteai din greu pentru ce aveai, îți făcea plăcere să arăți că ai bani. Nu era nici o rușine dacă, spre exemplu, îți dădea mîna să spui c-ai petrecut bine în aprilie la Hot Springs, sau ai observat că serviciul de la restaurantul „The Breakers" din Palm Beach s-a îmbunătățit simțitor față de cum îl știai înainte. Se înțelege că fiecare om are propria sa concepție despre bani, iar Willis își dădea seama că Sylvia nu o împărtășește pe a lui — dar ar fi vrut ca ea să înțeleagă că era un drept cîștigat de el, acela de a sta la „Chieftain Manor".

— E ceva în neregulă, iubito ? o întrebă la sosire.

— Vai, Willis. E așa de — dar n-are importanță. Vreau să spun doar că nu e prea intim.

— Dar nici n-a urmărit să fie. Oamenii care vin aici nu caută intimitate. Apoi, fără să vrea, rîse. Am să te fac să-ți placă aici, iubito. În fiecare minut pe care-l vom petrece aici, vom face cîte un lucru nou. Va fi o adevărată lună de miere, începînd chiar din clipa asta.

Nu mai avu răgaz să continue, pentru că, între timp, se postase lîngă mașină un băiat de serviciu, în pantaloni albi și cu o redingotă de un albastru-azuriu.

— Bună, fiule, îi spuse Willis. Scoate totul din mașină și du-o la garaj, te rog.

Era o noutate pentru Willis, dar ca angajat la Beakney-Graham călătorise destul de mult ca să se poată descurca la hoteluri. Singurele momente în care s-a simțit intimidat de măreția de la „Chieftain Manor" au fost cînd el și cu Sylvia au traversat holul, cu fotoliile grupate artistic și ocupate de oaspeții întorși de la golf sau de la călărie, care-și omorau ceasul acela fără rost înainte de ora îmbrăcatului pentru masa de seară. Dar pînă ajunse în fața funcționarului de la biroul de primire, își recîștigă pe deplin stăpînirea de sine.

— Domnul și doamna Willis Wayde, din Rahway, New Jersey, spuse el. Aveți aici confirmarea reținerii pe care am făcut-o.

Singura lui greșeală a fost, firește, că i-a pomenit funcționarului de confirmarea reținerii, amănunt care trăda o nesiguranță și pe care l-a evitat mereu după aceea. De fapt, gafa lui nu prea a contat, pentru că, așa cum avea s-o afle mai pe urmă, întregul personal fusese foarte bine instruit în arta ospitalității de către domnul Murcheson — directorul hotelului. După înscrierea în registru, orice pasager devine membru al clubului „Chieftain Manor", spunea Murcheson, și avea întotdeauna grijă să ia legătura personal cu clienții.

Cînd plecă de la biroul de primire, Willis putu să arunce priviri degajate și prietenoase prin hol. Bluzoanele de cașmir purtate de femeile mai tinere îi treziră gîndul că și Sylvia ar arăta tot atît de bine ca și ele dacă ar avea o garderobă ca lumea; de altfel, începuse să poarte rochiile cu destulă eleganță, la fel ca Bess Harcourt, sau chiar mai bine.

În lift, suiră doar ei împreună cu doi băieți de serviciu și cu bagajele.

— Aveți apartamentul C — 16, *sir,* îl anunță unul din ei.

Willis surprinse o privire alarmată a Sylviei, dar îi răspunse cu un zîmbet plin de mîndrie.

— Așa e, băiete, zise el — precum și era.

Holul, cu covoare frumoase, arăta aproape perfect ca și salonul și dormitorul, aranjate cu gust, cu cretoane și mobilă din lemn de arțar, imitînd stilul antic.

— Vă mulţumesc, flăcăilor, le spuse Willis, întinzînd fiecăruia cîte o bancnotă de un dolar şi zîmbind din nou Sylviei.

— Ia te uită, remarcă el. Flori pentru tine, cu o carte de vizită din partea directorului. Ia spune-mi doamnă Wayde, cum îţi place ?

Aşa cum îşi dorise, apartamentul fusese într-adevăr o surpriză pentru Sylvia, dar din purtarea ei stingheră înţelese că se gîndea iar la bani.

— Willis, dar nu avem nevoie de salon, nu-i aşa ? Realmente, aruncăm cu banii ca un marinar beat.

Oricum, comparaţia i se păru deplasată şi-l duru să se vadă inclus într-o asemenea categorie.

— Ascultă-mă, draga mea, începu el. Hai să stăm jos şi să lămurim treaba asta ; o cuprinse cu braţul pe după umeri.

— Nu vreau să ne certăm, iubitule, se explică Sylvia. Îmi dau seama că e tare drăguţ ce faci tu şi te iubesc şi mai mult pentru că te-ai gîndit la toate astea, dar ce ne facem cu banii pe care va trebui să-i cheltuim cu casa şi cu toate în New Jersey ?

— Sylvia, spuse el, îţi mai aduci aminte de rochia cea verde ?

Era plăcut să vezi cum i se colorară obrajii.

— Sigur că da, dar acum avem o răspundere mult mai mare.

— Ai dreptate, draga mea, dar eu unul simt acelaşi lucru pe care l-am simţit atunci cu rochia aceea. Şi cred că întotdeauna va fi la fel cu mine.

— Eşti, tare, tare scump.

Felul cum i-o spusese era ca şi cînd se trezise în faţa unei noi descoperiri şi căldura din glasul ei îl făcu fericit.

— Doar ăsta e şi farmecul jocului în care am intrat, draga mea — adică să-ţi ofer ţie lucruri şi să am un cămin. Apoi, dintr-o dată, începu să rîdă pentru că, în sfîrşit, vedea totul limpede. Poate că oamenii ca mine sînt ca marinarii — şi ştii de ce cheltuiesc banii marinarii beţi ?

— Nu, răspunse ea, sau poate pentru că sînt beţi.

— Nu e aşa, dragă ; îi cheltuiesc pentru că ştiu că menirea lor este să fie cheltuiţi cînd ajungi la ţărm.

— Şi tu vrei să spui că acum te afli la ţărm ?

— Da, asta este, zise el, doar că mai e ceva. Pentru mine, locul acesta înseamnă mai mult decît pentru tine — fiindcă eu am fost în larg.

În clipa următoare, brațele Sylviei i se încolăciră în jurul gîtului și capul ei se lăsă pe umărul lui.

— Mă bucur din toată inima că mi-ai spus-o, iubitule. De-aci înainte n-am să mă mai necăjesc de loc. Și vom trăi aici zile fericite.

Sylvia a fost întotdeauna o fată colosală, o dată ce-o făceai să înțeleagă un lucru și, așa cum spusese, au și trăit zile minunate. Rochia ei de seară nu arăta rău de loc, iar el și-a pus smokingul nou. Era plăcut să-i vadă pe oameni întorcînd capetele după ei cînd traversau holul hotelului, aruncîndu-le priviri mai mult melancolice, decît curioase, lucru pe care Willis îl putea înțelege mai bine acum, cînd el însuși devenise destul de vîrstnic ca să se uite la o pereche de tineri și să-și aducă aminte de vremea cînd și el cu Sylvia arătau la fel — îndrăgostiți și cu perspectiva viitorului în față. Sylvia era brună și înaltă, cu un chip spiritualizat, radiind inteligență — ceea ce însemna mai mult decît o frumusețe banală. Și-apoi pe timpul acela nici el nu era de lepădat, după cum i-o arătau fotografiile vechi.

— Să bem cîte un cocteil înainte de masă ? o întrebă el.

— Da, firește, consimți Sylvia. Uit mereu, iubitule, cît ești de frumos și cînd îmi aduc aminte, mă-ntreb mirată cum de te-am găsit ?

Un chelner trase scaunul de la masa de bar pentru Sylvia, ajutînd-o să se așeze, iar vorbăria veselă a consumatorilor din jur îi acoperi ca un talaz înspumat de pe o plajă de corali.

— Vrei să bei un Martini sec, iubito ? Adu-ne două pahare cu Martini fără sifon, fiule, și spune-i barmanului să stoarcă o coajă de lămîie în ele, fără s-o bage înăuntru.

De-abia după ce vorbise, observă că ospătarul era ceva mai în vîrstă ca el și nu prea mergea să-i spună „fiule“, așa că, pe loc își notă în minte să folosească cuvîntul mai rar.

— Acum, nu mai îmi pasă cît costă, zise Sylvia. Doar e vorba de distracție.

— Iar cînd vom termina băuturile, o să ne distrăm și mai și. Aș vrea să-ți spun ceva, draga mea.

— Ce anume ?

— Cînd am intrat în bar, ai spus un lucru teribil de drăguţ în legătură cu mine. Ca să-l poată auzi peste masă, Willis fu nevoit să-şi ridice glasul. Mă refer la faptul că uiţi cum arăt şi-apoi îţi aduci aminte. Aş vrea să uităm mereu de asta. Să nu ne obişnuim niciodată unul cu celălalt.

— Sau mai bine să nu ne obişnuim *prea mult* unul cu altul.

— Perfect, încuviinţă Willis. Şi mai e ceva, iubito ; tu eşti mai mult decît minunată şi frumoasă.

— Ar trebui să nu mai plecăm niciodată de aici dacă-mi spui într-una lucruri de felul ăsta.

Uneori îi revenea în memorie ca un fel de ecou, dorinţa pe care a simţit-o de a rămîne pentru totdeauna în bar, fără nimic altceva decît un Martini pentru fiecare.

— Vezi tu, continuă Willis şi ar fi dorit să nu fie silit să vorbească atît de tare — eşti mai mult decît frumoasă pentru că ai — tu ai — mi-ar plăcea să ţi-o spun în franţuzeşte.

— Nu trebuie, i-ai ştirbi din farmec.

— Ştiu asta, scumpo, şi poate într-o zi ai să mă duci la Paris şi ai să mă-nveţi să pronunţ corect. Totuşi, tu eşti mai mult decît frumoasă. Tu eşti *„distinguée"*.

— Vai, Willis, dar l-ai pronunţat destul de frumos.

— Iartă-mi franceza, zise şi rîse. N-am să-l mai repet, draga mea, dar susţin că ai mai multă distincţie decît oricare altă femeie din acest hotel. Ospătar, încă două pahare de-acelaşi fel, te rog.

— Crezi că e cazul să comanzi două ?

Willis rîse din nou.

— Nici o pasăre nu poate zbura cu o singură aripă, zise el.

Se uitară unul la altul şi Sylvia zîmbi.

— Spune-mi iubitule, crezi că sînt tot atît de „distinguée" ca şi Bess Harcourt ?

Cînd Sylvia aduse vorba de Bess Harcourt, se sperie, pur şi simplu, pentru că nu era nici momentul şi nici locul potrivit pentru aşa ceva, precum şi fiindcă numele ei evoca o imagine şi o comparaţie. Fără să vrea îşi puse întrebarea cum ar arăta Bess Harcourt dac-ar apărea dintr-o dată în barul acela grandios. Ar fi oare mai frumoasă ca Sylvia ?

— Willis, ai auzit ce ţi-am spus ?

Pentru moment, uitase cu desăvîrşire unde se află pentru ca în clipa următoare să se trezească la realitate, ţinînd în mînă piciorul de la al doilea pahar de Martini.

— Aaa, da, scuză-mă, draga mea. Nu poate fi vorba de nici o comparaţie. Sînteţi complet diferite ca gen, şi-apoi, nu e posibil ca două fiinţe să fie identice, aşa e ?

— Ştii c-am văzut-o o dată. Nu cred că ţi-am spus-o pînă acum — poate dintr-o sfială.

— Nu văd ce rost ar avea să te sfieşti. Unde s-a întîmplat s-o întîlneşti ?

— La un bal, în Boston. Mi-a arătat-o cineva.

— Ei bine, ca să vorbim cinstit, tu ai o siluetă mai frumoasă decît Bess, şi spunînd aceasta parcă o şi vedea pe Bess Harcourt la balul acela, cu părul ars de soare, cu ochii albaştri-verzui şi cu zîmbetul ei fugar. Eşti mai drăguţă decît Bess. Eşti mai deşteaptă şi ai un caracter mai frumos. Apoi rîse. S-ar putea, fireşte, să fiu subiectiv.

Sylvia, rîse şi ea.

— De-ai rămîne mereu subiectiv.

Partea cea mai frumoasă era că Willis fusese sincer în tot ce spusese. Se simţea de minune şi-şi scoase din buzunar tabacherea, pe care o deschise.

— Cînd treburile vor merge ceva mai bine, tabachera asta de argint se va preface într-una de aur. Vrei o ţigară, scumpo ?

— Da, dar nu crezi c-ar fi timpul să mergem la masă ?

Willis aprinse un chibrit pentru ea, timp în care îşi şi notă în minte să nu uite să pună de-o parte cîteva chibrite cu emblema hotelului „Chieftain Manor“ ca să le ducă cu el la Rahway.

— După cîte se pare, nimeni nu se grăbeşte. Mai stăm să ne vină pofta de mîncare. Şi nu uita : totul intră în costul camerelor conform sistemului „Plan American“.

Apoi, îşi aruncă o privire critică prin bar. Se şi simţea ca unul dintre clienţii obişnuiţi ai lui „Chieftain Manor“.

— O clipă, draga mea ; te rog nu mă-ntrerupe. Cred că e cineva acolo pe care-l cunosc. Da, aşa e. Sînt sigur.

— Cine ? se interesă Sylvia.

— Domnul de colo, care stă lîngă blonda aceea cam planturoasă, e Percival L. Nagel. Da, sînt sigur că e Nagel.

— Dar cine e acest domn Nagel ?

— Vai, draga mea, P. L. Nagel e preşedintele Companiei „Simcoe Rubber Hose and Belting".

Vorba aceea, o fi vorbind ea bine franţuzeşte, dar chiar pe toate nu le ştia.

Era un lucru de neuitat, felul în care îl descoperise pe P. L. Nagel, la capătul celălalt al barului de la „Chieftain Manor". De fapt, toată întîmplarea a dovedit o dată în plus că a sta la un hotel de rangul întîi nu înseamnă pînă la urmă o pierdere de bani, precum şi o dovadă că nu strică niciodată să-ţi cultivi darul de a reţine numele şi fizionomiile oamenilor. Singura dată cînd Willis îl văzuse pe P. L. Nagel, a fost cu prilejul acelui episod de neuitat din biblioteca bătrînului Harcourt, dar asta se petrecuse cu multă vreme în urmă, dacă te gîndeai atît la anii ce trecuseră, cît şi la evoluţia lui personală.

Domnul Nagel nu mai arăta nici aşa de spilcuit şi nici atît de înfloritor ca sănătate, însă nu trebuia uitat că se scurseră şapte ani de cînd Nagel îl vizitase pe Henry Harcourt în luna iunie 1929. Asprimea trăsăturilor i se pierduse întrucîtva în fălcile îngroşate. Dar, la drept vorbind, nu numai la fălci se împlinise bine, ci peste tot, dar jacheta de seară la două rînduri îl făcea să nu arate chiar atît de pîntecos. Părul, care îi dispăruse de pe fruntea rumenă, i se rărise într-atît de mult, încît i se vedea pielea capului, iar firele care mai rămăseseră erau şi ele albe. Dar oricum ar fi fost, nu încăpea nici o îndoială că era P. L. Nagel şi nu altul.

— Şi chiar să presupunem că este preşedintele Companiei „Simcoe Rubber Hose and Belting" ce importanţă are ? o auzi Willis pe Sylvia spunînd.

Glasul ei era o întrerupere cu totul nepotrivită.

— Ei fabrică benzile de transmisie în Middle West, draga mea, în afară de o mare varietate de produse din cauciuc, îi explică Willis cu bunăvoinţă. Este cea mai mare întreprindere de curele de transmisie din America, scumpo. Pe timpuri, a încercat să cumpere fabrica lui Harcourt. Aşa se face că-l şi ştiu.

— Cea de lîngă el, e soţia ?

Pe Willis îl jenă tonul ei dispreţuitor. Se înţelege că doamna de lîngă el era soţia lui Nagel ; doar se vedea cît de colo că nu putea fi altceva.

Willis își dădu seama fără greutate că părul blond al doamnei Nagel nu era sută la sută natural. În ciuda cremelor de înfrumusețare, ochii îi trădau vîrsta înaintată, la fel ca și mîinile. Arăta destul de bine, dar nu era nici pe departe femeia pe care ai fi invitat-o ca să petreacă cu tine, în ascuns, o sîmbătă și o duminică la „Chieftain Manor".

— E foarte comună, zise Sylvia.

Era greu să înțelegi cum de-ajunsese ea la o asemenea concluzie. Willis, dimpotrivă, avea impresia că doamna Nagel arăta foarte bine — ținînd seamă de vîrsta ei — plăcută, blondă, într-o rochie de seară superbă și cu cîteva bijuterii de-o incontestabilă valoare.

— Nu cred să-și mai aducă aminte de mine, reflectă el cu glas tare, deși am fost de față cînd venise să cumpere uzina Harcourt. A oferit cinci milioane de dolari.

Suma menționată nu produse nici un fel de impresie asupra Sylviei.

— Nu știu cum se face, dar am impresia că numai oamenilor de teapa ăstora le dă oricînd mîna să cumpere cîte un lucru care costă cinci milioane de dolari, zise ea.

Willis n-o auzi decît pe jumătate, pentru că apariția familiei Nagel, îi captivase întreaga atenție. Se afla pur și simplu, într-unul din acele momente cînd nu se putea gîndi la două lucruri deodată.

— Oamenii la care ți-e drag să te uiți, continuă tot ea, pare-se că nu aspiră la lucruri care să coste cinci milioane de dolari.

Willis simți o undă de enervare.

— Uite ce, draga mea, în materie de afaceri nu are nici o importanță cum arăți atîta vreme cît pui paraua pe masă.

— Dar Willis, tu ești întotdeauna preocupat de felul în care arăți, îl contrazise Sylvia.

El rîse.

— Poate că dac-aș avea și eu un milion la buzunar, n-aș mai fi chiar atît de grijuliu, draga mea. Cred că se cuvine să-i vorbesc domnului Nagel. Nu-i așa ?

— De ce ? se miră Sylvia.

— Dacă n-aș face-o, ar însemna să pierd o ocazie foarte bună, scumpo.

Ciudat lucru, cît de des trebuia să-i explice fiecare mișcare Sylviei în perioada aceea.

Făcu o primă tentativă, împingîndu-şi scaunul spre spate, dar în secunda următoare, Sylvia îi vorbi cu o insistenţă de-a dreptul surprinzătoare.

— Vai, Willis, nu face asta, te rog !

Nici acum nu uitase nota speriată din glasul ei.

— Ce să nu fac, dragă ?

— Nu lua contact cu el, sau cum spuneţi în limbajul vostru. Ne simţim aşa de bine singuri. Cuvintele ei se rostogoleau unele peste altele cu ardoare crescîndă. Willis, o să ne, compromită totul.

Willis o mîngîie uşor pe mînă, încurajator.

— Nu-ţi face griji, scumpa mea, îi spuse el — dar dintr-o dată, i se trezi o curiozitate. Ce te face să fii atît de neliniştită pentru simplul fapt că vorbesc cu el ?

— Nu ştiu, mărturisi ea. Simt doar că nu e un om de tine.

— Cine ? Bătrînul P. L. Nagel ? se minună Willis.

— Iubitule — şi glasul i s-a tăiat brusc. Nu vreau să ajungi şi tu ca el. Asta e tot ce vreau să-ţi spun.

— Cine ? întrebă Willis. Eu ? Ca P. L. Nagel ?

Adevărul e că a avut un moment de ezitare, pentru că, la drept vorbind, se aflau doar în luna de miere. Mai mult chiar, a fost o clipă cînd a înţeles ce voise să-i spună prin a nu ajunge ca P. L. Nagel, dar după aceea s-a sculat în picioare.

— N-aş face treaba asta, iubito, dacă nu mi-ar cere-o anumite interese de afaceri. Mă întorc într-un minut.

În timp ce se strecura cu grijă printre mese, croindu-şi drum spre P. L. Nagel, cuvintele Sylviei îl urmăreau ca un ecou, de-abia auzit. Pentru o fracţiune de secundă, avu simţămîntul că lăsase în urmă ceva ce încercau să clădească împreună — ceva în care se ascundeau tot soiul de năzuinţe pe jumătate împlinite. Desigur că ideea era ridicolă. Şi, în ultimă instanţă, era mai mult o remuşcare decît o idee. Dar totul n-a durat decît o clipă, după care şi-a îndreptat uşor umerii. Între timp, se apropiase şi de masă. Domnul Nagel se uita fix la un pahar gol de cocteil, pentru ca în secunda următoare să-şi ridice fulgerător privirea spre el, o reacţie obişnuită atunci cînd cineva încearcă să-ţi reţină atenţia cu orice preţ.

— Bună seara domnule Nagel, îl salută Willis. Nu cred că vă mai amintiți de mine, dar n-am rezistat ispitei de a vă vorbi.

Domnul Nagel se orienta acum mai cu anevoie decît în anii trecuți.

Willis îl văzu cum își concentrează privirea și gîndurile și, pentru moment, se temu că domnul Nagel îi va lua în nume de rău prezența inoportună. Pe atunci, încă nu aflase că oricît de deranjați s-ar fi arătat oamenii în aparență, în sinea lor se bucurau să fie remarcați și recunoscuți.

— Stai o clipă, fiule, zise Nagel. Nu-mi spune cine ești. Vreau să ghicesc singur. Niciodată nu uit numele sau chipul cuiva, nu-i așa, Myrtle ? Și-i aruncă soției o privire poznașă.

— Depinde cîte cocteiluri ai băut, P. L., îi răspunse ea.

Nagel ridică din umeri.

— Uite ce, Myrtle, pun rămășag cu tine pe două sute de dolari c-am să ghicesc cine e.

— Cîte întrebări de sondaj ?

— Doar două, spuse Nagel și se îndreptă în scaun. În regulă. Prima întrebare. Ai avut vreodată de-a face cu curelele de transmisie, fiule ?

— Da *sir*, zise Willis. De fapt, am fost...

— Răspunde doar la ce te întreabă, îl întrerupse doamna Nagel. Fără alt amănunt.

— E-n regulă, Myrtle, se conformă Nagel. Nu mai am nevoie de nici o întrebare. E Jim Budd, care lucra în Chicago. Acu mi-aduc aminte de tine perfect, Jim. Stai jos și bea un păhărel cu noi ; adu-ți și bucățica încoace.

— Vai de mine, P. L., zise doamna Nagel și izbucni într-un rîs zgomotos, ca un nechezat, care-i făcu pe consumatorii din jur să se întoarcă în scaune și să se uite la ea. Două sute de dolari ! Ia privește-l bine. Nu e Jim Budd.

— Stai nițel, zise Nagel. Ba e Jim Budd cum te văd și mă vezi ; dar poate că expresia lui Willis îi dădu a-nțelege că se înșelase.

Era aproape cu neputință să nu rîzi. Nagel își scoase batista din buzunar și se tamponă cu ea pe frunte.

— Cred că mă confundați, *sir*, interveni Willis. Am lucrat cîndva la Harcourt, dar asta nu înseamnă că trebuie neapărat

să vă amintiţi de mine. Pe vremea aceea eraţi preocupat de alte lucruri.

Nagel prindea orice idee din zbor şi se agăţa de ea.

— Asta e, zise el. Erai puştiul care a stat cu mine în vizuina aia. Myrtle, află că e feciorul bunului meu prieten Alf Wayde. Şi-l cheamă Harris.

— Mă numesc Willis, *sir*.

Doamna Nagel hohoti din nou.

— Asta-i a doua plasă pe care ai luat-o, zise ea. Te-a încuiat, tată.

Nagel o ameninţă cu degetul.

— Nici Harris nu era prea departe, dar recunosc că sînt cam ameţit de băutură, scumpo. Cine e fata cu care eşti, Willis ? E-o copiliţă plină de arţag, dacă mi-e îngăduit să zic aşa.

— E soţia mea, răspunse Willis. Întîmplarea face să ne aflăm aici în voiaj de nuntă.

Doamna Nagel începu din nou cu rîsul ei strident.

— Ai dat-o iară în bară, tată. Ţi-am spus eu că sînt căsătoriţi.

Domnul Nagel ridică din sprîncene şi-şi drese glasul.

— Uite ce e, îi explică lui Willis, ori de cîte ori doamna Nagel şi cu mine venim la cîte un hotel ca ăsta, ne jucăm de-a ghicitul, cine e, şi cine nu e căsătorit. Deobşte, doamna Nagel cîştigă. De altfel şi cînd a fost vorba de ea, s-a considerat căsătorită cu mine cu un an înainte de a fi în realitate.

Cînd P. L. Nagel se pornea pe rîs, era cu neputinţă să nu te contaminezi. Dar soţia îi aruncă o privire glacială şi îşi făcu de lucru cu geanta din fire aurii împletite care se afla pe masă.

— Sînt sigură că domnul Wayde nu pricepe o iotă din ce trăncăneşti tu, P. L., îl mustră ea.

— Lasă, scumpeteo, o îmbună P. L. E doar o glumă nevinovată despre viaţa particulară a doamnei Nagel şi a mea. Pricepi Harris, nu-i aşa ?

— Fireşte, domnule Nagel, răspunse Willis. Am venit doar să vă salut. Mi-a făcut plăcere să vă-ntîlnesc din nou, şi s-o cunosc pe doamna Nagel. Iar acum, vă rog să mă iertaţi, dar trebuie să mă întorc la doamna Wayde.

Nagel făcu un semn mustrător cu degetul către soţie.

— Vezi că l-ai făcut să se simtă prost, Myrtle ? N-o să te iertăm, Harris, pînă ce n-o aduci aici pe doamna Wayde, ca să oficializăm toată treaba asta.

— Nu-i mai spune într-una Harris, interveni doamna Nagel. Ar fi plăcut să veniți să bem un cocteil împreună, domnule Wayde.

— Ascultă, Myrtle, ia să ne mai lăsăm de formalismele astea. Aici ne spunem cu toții pe nume.

Willis simți o dogoare plăcută în suflet, iar în inimă, un colțișor cald, foarte apropiat de sentimentul fidelității.

— Știu că Sylviei i-ar face plăcere imensă să te cunoască, P. L., răspunse el prompt. Ți se cerea o deosebită precauție cînd era vorba să treci la tutuială, dar de data asta, Willis și-a dat seama că procedase întocmai pe placul lui P.L. Am s-o aduc pe Sylvia numaidecît.

— Vai de mine, Willis, trebuie într-adevăr să mergem și să stăm cu ei ? întrebă Sylvia.

Nu era frumos din partea ei să vorbească în felul ăsta, deoarece chiar dacă se aflau în luna de miere, familia Nagel însemna o relație foarte importantă.

— Uite ce, iubito, din treaba asta n-are nimeni nimic de pierdut, spuse el cu hotărîre, dar pe un ton foarte vesel. Și n-o să dureze decît un minut.

Își dădea seama că în viața ei Sylvia nu avusese prilejul să întîlnească oameni de talia familiei Nagel, dar în definitiv n-o mîncau. Adevărul e că după primele minute se simți mîndru de ea ; ce l-a surprins și mai mult, a fost faptul că Sylvia părea că știe instinctiv cum să se poarte cu tipii de genul lui P.L. Cînd el i-a reținut mîna într-a lui, mult peste cît ar fi fost normal s-o facă, se crease o situație cam penibilă, dar Sylvia o rezolvă singură :

— Cînd credeți c-ați ținut-o destul, aș vrea să mi-o înapoiați domnule Nagel, am nevoie de ea ca să-mi beau cocteilul, i-a spus.

A fost o formulă destul de ingenioasă pentru Sylvia, care a dat și tonul cel mai potrivit de la bun început. Domnul Nagel o găsi foarte hazlie, iar soția lui îi invită pe loc la masă — în cazul cînd nu-i deranja compania unor bătrîni înăcriți.

— Nu uita, Myrt, că sînt în luna de miere, zise Nagel. Totuși, din cînd în cînd trebuie să mîncați ceva, nu-i așa, puncilor ?

Willis avu un moment de îngrijorare gîndindu-se că Sylvia ar putea să nu interpreteze cuvintele lui în spiritul în care fuseseră rostite dar s-a înşelat complet.

— Nimic pe lume nu-i ca luna de miere, iar prima e şi cea mai frumoasă, îi mărturisi doamna Nagel Sylviei. Asta îi spun într-una şi lui P. L., dar hai să vorbim noi despre ale noastre, fără să ne sinchisim de bărbaţi.

— Păi dacă fetele s-au pornit pe taclale, spune-mi şi mie ce mai ştii de Harcourt ? întrebă P. L.

Lui Willis i-a venit foarte uşor să-i povestească puţinele evenimente din viaţa lui personală. De altfel, vulpoiul de P.L. ştia tot ce se putea şti despre Harcourt, Beakney-Graham şi „Rahway Belting", şi se arăta sincer interesat.

— Ai făcut ce-ai făcut şi ai pus mîna pe licenţa „Planeroidului", spuse P. L.

Era o binecuvîntare să poţi vorbi din nou despre afaceri.

— Aşa e, dar acum aducem unele îmbunătăţiri procesului de fabricaţie, îl informă Willis.

— Ia ascultaţi băieţi, mai terminaţi cu discuţiile despre afaceri şi haideţi să mergem la masă, vă rog, interveni doamna Nagel.

Puteai spune orice despre P. L., dar cînd era vorba de producţie şi mărfuri, vedeai cum ţîşneşte din el entuziasmul intelectual, şi apoi, nu e mai puţin adevărat, că amîndoi păreau înfometaţi după o discuţie de genul ăsta. Willis nu-şi mai amintea ce-au mîncat în seara aceea, sau toată sporovăiala dintre Sylvia şi doamna Nagel ; în schimb, ţinea minte fiecare amănunt din discuţia cu P.L. Şi nu s-ar fi putut condamna niciodată pentru că se simţise tare mîndru de toată seara aceea. În timp ce-şi sorbeau cafelele în holul cel mare de lîngă salonul de dans, Willis s-a putut desprinde de gînduri, bucurîndu-se de scena aceea, aşa cum se desfăşura pe fondul muzicii din salonul de dans, întocmai ca un artist care-şi admiră o operă şi constată că e mai izbutită decît sperase. În plus, sentimentul lui de mulţumire deplină părea că a cuprins-o şi pe Sylvia şi pe doamna Nagel.

La un moment dat, s-au trezit cu toţii vorbind despre mobila antică. Din cele relatate, familia Nagel îşi construise de curînd o nouă locuinţă într-unul din cartierele mărginaşe din Chicago — Lake Forest — concepută în stil georgian colonial. Pentru petrecerile obişnuite puteai recurge la nişte fripturi sau gustări improvizate la moment şi servite în aer liber, lîngă bazinul de

înot, dar erau și ocazii cînd voiai să faci toată treaba asta într-un fel mai rafinat, pentru vreun bancher sau avocatul unui trust, un om cu studii de clasă înaltă. Or, ceea ce urmărea P. L. era să creeze atmosferă, motiv pentru care se și descotoroseau acum de reproduceri și cumpărau piese antice veritabile. Astea aveau o patină a lor, proprie.

Era plăcut s-o auzi pe Sylvia declarîndu-se întru totul de acord cu doamna Nagel. Mobila antică crea, fără-ndoială, atmosferă, și tare-ar fi vrut să-i dea mîna să cumpere cîteva piese ; dar, cum ea și Willis se aflau de-abia la început de tot, firește că era aproape imposibil să-și permită luxul acesta.

— Ia ascultă, Sylvia, interveni P. L., n-o lăsa pe Myrtle să-ți impuie capul cu tot felul de idei, scumpo. Pentru că veni vorba de mobilă antică, îți mai amintești de birourile bătrînului Harcourt de la fabrică ? Tot mobilierul de acolo era autentic.

Willis se bucură că revenise pe tapet fabrica Harcourt, deoarece își putea etala și el unele cunoștințe despre valoarea comercială a mobilei antice. Într-un tîrziu, Nagel își duse mîna la gură și la adăpostul ei, trase un căscat ușor.

— Știți ceva ? aerul ăsta de munte parcă mă lovește în moalele capului, așa că va trebui să mă bag în scutece, anunță el. Ce-ai zice de o partidă de golf pe mîine, Willis ?

— Ei comedie, P. L., am de gînd să mă antrenez puțin la golf cît oi sta aici, dar mă tem că nu facem parte din aceeași categorie.

— Joc golf ca un ageamiu, îi răspunse Nagel. Nu mai sînt ce-am fost odată. Am să te chem la ora 11, fiule. Hai Myrtle. Noapte bună, Sylvia dragă.

Willis sări în picioare și-i urmări un moment cu privirea înainte de a se așeza din nou lîngă Sylvia.

— Acum înțelegi, draga mea, la ce mă gîndesc cînd spun că se merită să vii într-un loc ca „Chieftain Manor" ?

În loc să-i răspundă direct, Sylvia îi puse o mînă pe braț.

— Acum că s-au dus, hai să mergem și noi să dansăm, spuse ea. Era plăcut să urmărești la Sylvia cît de repede se adapta la atmosfera de acolo.

Tot atît de agreabil era să observi că ei doi se numărau printre puținele cupluri tinere din salonul de dans, majoritatea clienților care-i priveau pe dansatori așa cum fac bătrînii la țară, fiind oameni bine trecuți de vîrsta mijlocie. Nu erau mulți la anii lui Willis care să-și permită un concediu la „Chieftain

Manor“ şi tariful de acolo. Era trist să te gîndeşti la asta, pentru că hotelul oferea atîtea distracţii pe care tinerii le apreciau mai mult decît cei bătrîni dar, în acelaşi timp, pentru Willis era o încurajare gîndul că a fost în stare să parvină în viaţă atît de devreme.

Cînd, în sfîrşit, ajunseră sus, în salonul lor, spre deosebire de P. L. niciunul n-avea chef să se culce.

— Cred că am să citesc puţin, zise Sylvia. Vrei să-mi scoţi din valiza mea Cartea de Versuri Oxford, dragul meu ?

A sta alături de Sylvia şi a citi în linişte în bătrînul „Chieftain Manor“, era ca un fel de preludiu al anilor mulţi şi fericiţi care îi aşteptau.

Şi totuşi, după un răstimp de tăcere, această scenă convenţională li se păru forţată şi de o parte şi de cealaltă. La drept vorbind, nici un soţ şi soţie pare-se că nu pot sta în aceeaşi încăpere, cufundaţi în lectură la infinit.

— Willis, îl strigă Sylvia.

— Da, dragă.

— Cum se face că un om atît de nătîng şi de vulgar ca domnul Nagel, se descurcă aşa de bine în afaceri ? După cîte mi-am dat seama nu are minte nici cît o găină, doar cîteva reflexe lente.

— Doar n-ai vrea să spui că bătrînul P. L. te-a ciupit, sau ceva ? tresări Willis.

Cînd o auzi pe Sylvia rîzînd, simţi că i se ia o piatră de pe inimă.

— Aşa ceva nu mi-a trăsnit prin cap, dar preferam s-o facă, zise ea. Poate că asta ar mai fi simplificat lucrurile.

Uneori Sylvia se trezea spunînd lucrurile cele mai extraordinare, ţinînd seamă că provenea din Craigie Street.

— Uite ce, draga mea, ar trebui să te cam aştepţi la una ca asta cînd te-nvîrteşti printre bătrîni trecuţi de şaizeci de ani, mai ales dacă sînt şi granguri.

Sylvia hohoti din nou, însă în veselia ei exista ceva care-l călca pe nervi.

— Să presupunem că va încerca, spuse ea. Cît de mult să-l las să mă ciupească ?

— Păi, vezi tu, draga mea, asta-i un soi de întrebare cam curioasă. Şi apoi, nu văd de ce ţi-ai pune-o pînă nu te vezi în faţa faptului — plus că s-ar putea să nu ţi se-ntîmple niciodată.

— Vrei să spui că nu sînt destul de ispititoare ?

— Ei şi tu ! Fireşte că nu asta voiam să spun. Gîndeam doar cu voce tare şi în general.

— Iubitule, ce-o să fac dacă domnul Nagel va avea vreo iniţiativă ?

— Păi, eu unul, mi-am închipuit întotdeauna că femeile ştiu cum să iasă din asemenea situaţii, vorbi Willis, încercînd să-şi pună ordine în propriile sale gînduri. Nu spun că e plăcut felul în care se comportă unii bărbaţi, dar e vorba de un fel de slăbiciune omenească recunoscută şi acceptată. Ştii, iubito, că patronii săriţi de şaizeci de ani trăiesc sub povara unei răspunderi colosale. S-ar cuveni să-i priveşti cu oarecare bunăvoinţă. Nu putem rămîne veşnic tineri, iubito.

Fireşte că nu crezuse o iotă din ultimele cuvinte, pentru că în zilele acelea, timpul îi era cel mai bun prieten. Cînd te hotărai în sfîrşit să te culci, nu exista un somnifer mai grozav ca Adirondack după cum nici paturi mai confortabile ca cele din apartamentul lor de la „Chieftain Manor". În anii de mai tîrziu, cînd Willis citea reclamele în legătură cu serviciul ireproşabil din unele hoteluri mari, care puneau la dispoziţia clientelei saltele prevăzute cu mii de arculeţe minuscule, fiecare contribuind la o poziţie şi la un somn perfect şi, cînd se întîmpla să se zvîrcolească pe-o parte şi pe alta pe asemenea saltele, departe de casă şi frămîntat de vreo întîlnire de afaceri, îi revenea în minte bătrînul „Chieftain." Nici o cameră cu aer condiţionat nu putea oferi briza molcomă a lacului. S-a întîmplat totuşi să fie trezit în cîteva rînduri de un zgomot ce venea dinspre patul Sylviei şi, la început, s-a speriat că plînge, pentru ca mai pe urmă, să fie aproape convins că rîde. Oricum ar fi fost, ora aceea i s-a părut nepotrivită fie pentru veselie, fie pentru suferinţă. Pe întuneric, a putut desluşi forma patului din faţa lui, dar nu şi pe ea.

— Te simţi bine, Sylvia ?

— Da, i-a răspuns prin întuneric. Doar atîta că nu pot dormi.

— Sylvia, rîzi sau plîngi ?

Trecură cîteva clipe de linişte înainte ca ea să-i răspundă.

— Nu ştiu nici eu ce fac — şi nu-mi pune întrebări, Willis.

— Dar trebuie să-mi spui ce-i cu tine, Sylvia.

— Of, te rog încetează, Willis.

— Dacă am zis ceva, sau am fost prea... prea nesățios, ori mai știu eu ce, spune-mi, iubito, o rugă el.

Pînă la urmă, fu sigur că mai degrabă rîdea decît plîngea.

— Nu e vorba de asta. Ești cum nu se poate mai dulce, dragul meu, dar totul e atît de diferit.

— Diferit față de ce? Și lăsă să treacă o bună bucată de timp înainte de a-i pune această întrebare.

— Ah, iubitule, diferit de felul în care credeam că va fi. Toate se petrec pe alt plan, dar o să mă deprind cu el — numai că te rog să nu mai vorbești despre asta acum.

Deseori, Willis afirma în glumă că mintea lui ținea locul unui ceas deșteptător și deci nu avea niciodată nevoie să fie trezit de centrala telefonică a nici unui hotel. În orice caz, la șapte fix era întotdeauna cu ochii deschiși, iar în dimineața următoare, Sylvia dormea la ora aceea — un alt preludiu al anilor de viață conjugală.

Spre încîntarea lui, constată că afară era senin și frumos. În prospectul hotelului „Chieftain Manor" se menționa calitatea aromată a aerului de munte, încărcat de mireasma de brazi, amănunt care corespundea întru totul realității. Willis se strecură din pat fără zgomot, se înfășură în halatul de mătase, anume cumpărat pentru voiaj, își luă sub braț volumul II din colecția *„Five Foot Shelf"* și trecu în salon, mergînd în vîrful picioarelor. În mod obișnuit, făcea douăzeci de flotări la podea, dar în dimineața aceea ridică numărul la douăzeci și cinci, ținînd seama de aerul tonifiant. Cînd termină cu toate, era doar șapte și douăzeci, așa că-i rămînea timp berechet pentru citit. La capătul celor cincisprezece minute de lectură, încercă — de altfel ca întotdeauna — un sentiment de împlinire, izvorît din îmbinarea exercițiului fizic cu cel intelectual; plus că mai avea și perspectiva bazinului de înot de la parter.

Puse mîna pe telefonul de cameră, ceru legătura cu bazinul de înot și vorbi cu voce scăzută, ca să n-o trezească pe Sylvia.

— Vorbesc cu instructorul? întrebă el. Aici e Willis Wayde. Dacă cobor în clipa asta, ați putea să-mi dați timp de o jumătate de oră o lecție de craul australian?

La orele opt și zece se întoarse în cameră, pregătit s-o trezească pe Sylvia, dar spre surprinderea lui o găsi sculată din pat și înfășurată într-un capot de flanelă albastră și cam urît,

ceea ce-i aminti că trebuia s-o ia la cumpărături îndată ce vor fi îmbrăcați.

— Pe unde Dumnezeu ai umblat Willis, doar cu halatul ăsta pe tine ?

— Păi mi-am făcut programul obișnuit — mai întîi exercițiile de înviorare, apoi lectura de cinsprezece minute.

— Nu-i adevărat, Willis.

— Pe urmă, mi-a venit ideea c-aș putea să iau o lecție de înot, în bazinul acoperit, înțelegi ? Au un instructor bun aici. A fost un antrenament foarte bun, draga mea.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, la ce bun ai făcut-o ?

— Păi, am vrut de mult să învăț craul australian.

— Craul australian ? repetă Sylvia.

Mai tîrziu, se întreba uneori dac-ar mai fi povestit incidentul în altă zi sau în altă parte, dar aerul din dimineața aceea era îmbătător ca vinul.

— Știi că în Clyde era un tînăr care înota frumos craul. L-am văzut o dată evoluînd în bazinul de la reședința lui Harcourt, după ce mă bătuse măr la tenis. Îl chema Ed Ewing — care s-a însurat cu Bess Harcourt, dar asta nu are nici o importanță, draga mea.

Și de fapt, spusese adevărul. Nimic nu mai avea nici o importanță. Bess Harcourt rămăsese doar o amintire aproape tot atît de îndepărtată ca și anii petrecuți la minele din Colorado. Singurul lucru de care își amintea precis era că Edward Ewing arătase o mare iscusință la craul.

— Dar Willis, spuse Sylvia, tot nu pricep de ce vrei să-l înveți.

Îi venea cam peste mînă să răspundă la această întrebare, cînd se afla față în față cu Sylvia și vorbea la telefon cu oficiul de deservire, cerînd să li se aducă micul dejun în cameră.

— Sylvia, zise el, dacă o să avem... copii, vom avea nevoie de un teren de tenis — din acela care se usucă imediat după ploaie și se cheamă mi se pare *„en-tous cas“*. Trebuie să-i învățăm să joace tenis și cum să se comporte... cu grație, într-un bazin de înot.

— Vrei să spui c-o să le prindă bine în viața de afaceri ?

Sesiză ironia pe care i-o servise, dar nu se sinchisi de ea.

— Uite ce, scumpo, serios vorbind, o să le fie util atît în materie de afaceri cît și pe plan social.

Se simţea în al nouălea cer. Iar cafeaua, turtele cu hrişcă, friptura, pîinea prăjită şi dulceaţa de căpşuni erau o minune, nu alta.

— Draga mea, mai bine ai face programul pentru ziua de azi. În primul rînd, o să mergem după cumpărături. Vreau să-ţi iau un costum de tweed şi un halat de casă, apoi o să luăm amîndoi o lecţie de golf, pe urmă joc puţin cu bătrînul P. L., după care va veni vremea mesei. Ei comedie, tare sînt fericit că sîntem aici, scumpa mea.

Se aşteptase la un zîmbet prompt şi plin de înţelegere din partea Sylviei, răsplata cea mai modestă din cîte merita. Dar în loc de asta îl frapa expresia ei plină de îndoială.

— Nu crezi, Willis, că dac-ai să joci golf cu domnul Nagel, vom fi obligaţi să ne vedem cu ei tot timpul ?

Pentru el era de-a dreptul uluitor cum de Sylvia nu putea să întrevadă avantajele unor relaţii cît mai strînse cu familia Nagel.

— Uite ce, draga mea, îi vorbi el măsurat şi cu atenţie, deoarece era conştient că se află într-un moment de răscruce, există un lucru pe care trebuie să-l punem la punct, fără răutăţi şi fără să ne aprindem. Te rog să nu mă priveşti aşa de speriată.

— Atunci nici tu să nu-ţi iei aerul ăsta sever, Willis. Doar nu discutăm decît despre Nagelii ăştia.

— Te-aş ruga să nu le spui întruna „Nagelii ăştia“, draga mea. Sînt nişte persoane foarte influente şi importante pentru viitorul meu, ca om de afaceri, ba chiar mai mult — ei reprezintă aş putea spune, un fel de simbol, un exemplu de mod de viaţă pentru noi doi.

Dacă te gîndeai înapoi la discuţia lor, însăşi expresia „mod de viaţă“, pecetluia data la care avusese ea loc. Pe atunci, se aflau în preajma celui de-al doilea război mondial şi noţiunea de democraţie de-abia începea să capete o definiţie, pe care nimeni nu o înţelegea însă. Totuşi, expresia folosită avea o rezonanţă solemnă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Willis, nu vreau să te supăr, dar ce legătură au Nagelii ăştia cu modul nostru de viaţă ?

— Nu mă necăjeşti de loc, draga mea. Te rog numai să-mi dai voie să-mi decapsulez ideea — în fond, e o idee, nu ?

— Ia mai repetă o dată. Ce vrei să faci cu ideea ? îl întrebă Sylvia.

— Eiii, făcu Willis și rîse. Poate c-am recurs la un cuvînt nepotrivit. Îl foloseam mereu la Beakney-Graham, dar nu asta are importanță, dragă. Lasă-mă să-mi bat eu capul cu afacerile. Eu sînt cel care va onora facturile ; deci, în căsnicia noastră trebuie să mă ocup singur de latura comercială, așa cum te voi lăsa pe tine să conduci casa. Familia Nagel înseamnă afaceri, scumpa mea, ori de astea răspund eu.

În ultimă analiză, căsătoria însemna o serie întreagă de adaptări. Așa cum o spusese umoristul, artistul și scriitorul James Thurber : oricît de multă dragoste ai avea față de cineva, între cele două sexe există un conflict necurmat, un soi de rivalitate permanentă. Cu toate astea, se părea că el și Sylvia au înlăturat mai ușor aceste antagonisme decît majoritatea cuplurilor de-o seamă cu ei. Și totul se datora, după cum îi plăcea lui să creadă, respectului real pe care fiecare dintre ei îl nutrea pentru calitățile celuilalt. De la bun început, Willis îi respectase inteligența și cultura Sylviei, și aproape că-l amuza felul în care îl lua ea în derîdere cînd rostea cuvinte ca „decapsulez". Dar, pînă în cele din urmă, amîndoi au înțeles că numai cu cultura nu realizai mare lucru în viață.

XVIII

POATE că cea mai bună metodă pentru a stabili dacă anumiți ani din viață au fost sau nu fericiți, este de a căuta să vezi în ce măsură îți mai amintești de ei — și asta, pentru că perioadele cele mai fericite sînt acelea în care întîmplările s-au contopit unele cu altele într-un chip atît de firesc, încît singura amintire pe care ți-au lăsat-o este aceea de împlinire și de izbînzi. Or, aplicînd acest procedeu și la primii ani de căsătorie

ai Sylviei și-ai lui Willis Wayde, s-ar spune că s-au scurs sub semnul fericirii depline.

Atît Sylvia cît și Willis fuseseră foarte absorbiți de treburi — fiecare în felul său. Reorganizarea „Companiei Rahway Belting" s-a împletit cu procesul de adaptare prin care trebuie să treacă majoritatea tinerilor căsătoriți. Apariția pruncilor, notele de plată la maternități, achiziționarea mobilelor din casă, tapetarea pereților din holul principal, deszăpezirea aleilor în timpul iernii, revelioanele petrecute la clubul rural, toate acestea formau verigi în lanțul întrerupt al amintirilor. Apoi, prietenii — familiile Parkinson, Melton, Newhope — parteneri de bridge și oameni alături de care au trăit clipe plăcute, se amestecau și ei cu evenimentele amintite, integrîndu-se în impresia de ansamblu. E adevărat că puteai evoca multe întîmplări, dar erau și împrejurări cînd, chiar cu ajutorul Sylviei și cu albumul de fotografii în față, îți venea greu să precizezi data la care au avut loc.

Dar poate că această incertitudine legată de întîmplări și date, nu era atît de ciudată pe cît s-ar fi părut, deoarece viața în Orange, în perioada de început, era clădită pe temelii nesigure, o caracteristică comună pentru toți tinerii căsătoriți care trebuiau să-și cîștige existența. Nici unuia dintre prietenii lor — cum erau Parkinson sau Melton — nu le trecea prin minte că vor rămîne multă vreme acolo. În clipa cînd căpătau un salariu mai mare o și luau din loc. La drept vorbind, acest urcuș pe scară socială făcea și el parte din sistemul de viață american. Dar, oricît ar părea de straniu, în perioada aceea nu erau conștienți că își duceau existența pe un teren instabil, asemenea nisipurilor mișcătoare. Dac-ar fi să folosim un limbaj pur industrial, în Orange, Sylvia și Willis s-au aflat în etapa de experimentare, o perioadă în care se învață atîtea lucruri, se depistează orice greșeală și, în general, se șlefuiesc asperitățile supărătoare. De abia în momentul cînd au trecut la faza de producție propriu zisă și-a dat seama Willis cît de utilă le-a fost șederea în Orange.

Casa pe care o închiriaseră se înălța pe o pajiște destul de măricică, avea acoperiș de șindrilă de culoare brună, și era izolată de trotuarul din stradă printr-un gard viu de brazi pitici. Willis n-a uitat niciodată gărdulețul și pajiștea, pentru că le îngrijise cu mîna lui, din dragostea înnăscută pentru spațiile verzi. La alegerea casei îi ajutaseră doamna și domnul

Jacoby, care considerau că era important pentru prestigiul „Companiei Rahway Belting" ca familia Wayde să se instaleze într-o locuință ca lumea. Mobilarea casei le luase destul timp, mai precis Sylviei, pentru că Willis îi încredințase ei toată treaba asta, dat fiind că pe atunci, „Rahway Belting" îi răpea cel puțin douăsprezece ore pe zi. Inițial, el fusese de părere să se adreseze unei firme — cum era „Bamberger" din New York — care să le furnizeze mobilierul și să facă decorațiile interioare pentru o sumă rotundă, iar în eventualitatea că nu le ajungea bugetul, să recurgă și la un împrumut la bancă. Dar cum Sylvia nu s-a arătat de acord cu ideea lui, a lăsat-o pe ea să se descurce. În felul acesta, în primele luni de viață conjugală, Sylvia a fost absorbită de aranjarea casei, fără a mai pomeni de dăscăleala lui Minnie — femeia lor de serviciu, de origină irlandeză — și, rezultatul final n-a fost de loc rău. Erau împrejurări cînd trebuia s-o silească să cheltuie mai mulți bani pentru lucruri necesare, ca un covor persan de calitate pentru salon sau o masă antică de sufragerie ; dar, în general, îi admira bunul gust. Era tare plăcut să vii acasă și să examinezi obiectele recent achiziționate, și împărtășea în mod sincer ardoarea pe care o punea ea în orice. Sylvia nu voia ca locuința lor să arate ca o casă de tineri proaspăt căsătoriți — chiar dacă în realitate așa era. Ci să aibă o anumită patină și un aspect îngrijit.

Willis văzuse întotdeauna în căsătorie un proces de așezare, de statornicire, pentru ca nu peste multă vreme să descopere că de fapt însemna o perpetuă agitație. De fapt, nu înțelegea prin asta o nemulțumire personală pentru că multe din aceste experiențe fuseseră grozav de plăcute, ca de exemplu întîlnirile cu vecinii și prima dacă cînd el cu Sylvia au primit oaspeți în casa lor. Deseori erau invitați la masă de familia Jacoby și de alți acționari de la „Rahway Belting". Apoi, a venit în vizită preotul și i-au promis că vor merge la slujbele de la biserica congregației. După el, s-au trezit cu familia Newhope, de peste drum, și Dan Newhope a fost cel care a adus vorba despre clubul sportiv. În general, dacă te arătai prietenos cu oamenii și ei se purtau la fel ; iar în cartierul lor exista un spirit de reală comunitate. În anii petrecuți cu Sylvia în Orange, Willis a ajuns să-și dea seama cît de important era să te integrezi în locul unde trăiai și să te dovedești un cetățean util. În afară de satisfacția personală

pe care ţi-o dădea calitatea de membru în comitetul parohial, sau de voluntar în strîngerea fondurilor pentru campania electorală a Partidului Republican, or de sprijinitor al organizării festivalurilor de la clubul sportiv, în cele din urmă asemenea activităţi îţi aduceau o serie de avantaje practice. Bancherii şi oamenii de afaceri localnici pe care nu-i întîlniseşi niciodată începeau să vadă în tine un cetăţean cumsecade şi destoinic, gata să-şi închine unei cauze o parte din timpul şi energia lui, iar la rîndul ei, această recunoaştere contribuia la ridicarea prestigiului companiei pe care o reprezentai.

După un an sau doi, Willis a început să fie privit într-o lumină favorabilă şi de oameni din toate straturile sociale, iar muncitorii de la fabrica „Rahway Belting" îi arătau bunăvoinţă. De fapt, cînd a izbucnit greva în fabrică, la indicaţia Uniunii Sindicale CIO, Willis n-a avut nici un fel de neplăcere cu pichetele de grevă. Aceasta se datora, în parte, obişnuinţei lui de-a afla cît mai multe despre lucrătorii de la „Rahway Belting" cît şi faptului că între timp devenise o notabilitate în oraş — după cum era el convins.

Parcă abia ieri se mutaseră în Orange — şi de fapt încă nici nu-şi aranjaseră complet casa, cînd Sylvia i-a anunţat că aşteaptă un copil — numai că ea o spusese mai altfel. În după amiaza aceea cînd a găsit-o pe Sylvia aşteptîndu-l în salon, Willis se întorcea de la birou unde făcuse o ultimă verificare a listei cu felicitările de Crăciun. Ustensilele de ceai erau gata pregătite. Ceaiul fusese ideea Sylviei şi încă una care-i plăcea lui Willis, poate pentru că-i aducea aminte de reşedinţa Harcourt — aşa cum şi serviciul lor de ceai, din porţelan albastru, îi amintea invariabil că într-una din zile va trebui să-şi cumpere un altul, de argint.

— Willis, vorbi Sylvia, medicul spune că sînt însărcinată.

Tresări speriat, nu atît de vestea în sine, cît de felul în care i-o anunţase Sylvia, atît de tare încît putea să jure că şi Minnie din bucătărie o auzise.

— Da ce te face să fii aşa mirat, Willis ? continuă tot ea. Ce credeai c-o să se-ntîmple ? Nimic ?

Willis ar fi vrut ca în loc să spună că e însărcinată, să fi zis că aşteaptă un copil, sau ceva de genul ăsta, care ar fi însemnat acelaşi lucru, dar Sylvia rămînea tot Sylvia.

— Măi, măi, s-ar zice că ne-am făcut-o singuri, nu-i aşa ? răspunse el.

Dar, lucru ciudat, această remarcă simplă părea c-a speriat-o pe Sylvia.

— Vai de mine, Willis, asta e tot ce ai de gînd să-mi spui? se plînse ea.

În secunda următoare, emoţia l-a copleşit ca un val. Vestea împrumuta lucrurilor şi vieţii o altă valoare, dar îl făcea să se simtă şi bătrîn, pentru că se vedea încolonat în procesiunea generaţiilor.

— E formidabil, scumpa mea, zise el. În fond, nici nu poate fi ceva mai grozav pe lume.

Cînd se aşeză alături de ea, uită de toate frămîntările de la „Rahway Belting".

— Ce crezi c-o să fie, Willis? Hai să zicem băiat! vorbi Sylvia, de parcă acest lucru ar fi depins doar de ei; dar Willis era furat de un alt gînd.

— Ei comedie, e cazul să-mi suflec mînecile, dragă, şi să m-apuc serios de treabă. Vreau să fac ceva pentru ţîncu ăsta, indiferent ce-o să fie — fată sau băiat. Vreau să aibă tot ce n-am avut noi, scumpa mea.

Willis n-a fost niciodată întru totul de acord cu zicala că omul cu soţie şi copii şi-a pus averea zălog, chiar dacă exista în ea un strop de adevăr. O soţie şi un ţînc sau doi însemnau un stimulent statornic pentru un bărbat tînăr, care avea cu ce să-i întreţină. Cînd numărul pruncilor creşte, poate că situaţia se complică o leacă, dar o soţie şi doi copii te fac să simţi răspunderea de bărbat. Ori de cîte ori îşi alegea tinerii funcţionari executivi, Willis se arăta părtinitor cu familiştii — atîta vreme cît familiile lor nu depăşeau o anumită limită. Pe măsură ce înainta în vîrstă, nimic nu-i făcea o plăcere mai mare decît vestea că unul dintre funcţionarii lui are un moştenitor. Era un eveniment care-i apropia pe oameni şi nu strica de loc să transformi noutatea într-un fel de mică ceremonie, cum era dăruirea unei perechi de botoşei sau ceva de genul ăsta, nu sub formă de glumă propriu-zisă, dar tot ca un simbol de înveselire.

Apariţia primului copil a însemnat un eveniment real care a marcat sfîrşitul unei lungi perioade de aşteptare, presărată cu momente în care fie că Sylvia era înspăimîntată, fie că ea-i înspăimînta pe cei din jur. Metamorfoza ei progresivă îl făcea pe Willis să se simtă peste măsură de vinovat. Şi totuşi, deseori cînd îi arăta solicitudine, în loc să-i fie recunoscătoare,

Sylvia părea de-a dreptul ofensată. Cu fiecare lună care trecea, devenea tot mai irascibilă şi-i găsea tot felul de cusururi în felul lui de a mînca sau de a vorbi. Chiar şi atunci cînd Willis şi-a făcut obiceiul să-i ofere în fiecare zi la întoarcerea acasă, cîte un mic dar, rareori se-ntîmpla să-i arate recunoştinţă.

— Aş prefera să nu-mi mai aduci flori, îi spuse ea, sau dac-o faci, n-ai putea să mi le dai cu un aer mai natural şi fără ceremonie ?

— Vai, dar ce vrei să spui, iubito ? se apără Willis.

— Uff, nici eu nu prea ştiu, dar mă faci să mă simt ca o icoană în altar.

— Uite ce e, scumpo, fireşte că n-am cum să ştiu exact prin ce treci dar, oricum, îmi imaginez.

— Nu, asta nu poţi, i-o tăie Sylvia. Nu-ţi dai seama nici măcar prin ce treci tu.

Observaţia ei nu era decît o dovadă în plus că îşi pierduse echilibrul.

— În regulă, sînt de acord cu tine, dar ştii că vreau să te ajut pe cît pot, draga mea.

— Uff, Doamne ! făcu Sylvia, cu un glas gîtuit şi începu să plîngă ca o isterică, pentru ca apoi să i-o spună, aşa, din senin, că se teme că n-o mai iubeşte, iar la urmă, tot fără vreun motiv aparent, să-şi ceară iertare.

— Pur şi simplu nu ştiu ce spun, iubitule. Adevărul e că te iubesc şi te respect din toată inima, chiar dacă uneori faci uz de prea multă paradă.

Sylvia avea curiozităţi cînd era însărcinată, dar cînd se apuca să facă schimb de impresii cu alţi soţi, ajungea la concluzia că Sylvia lui nu constituia o excepţie. Şi lucrul cel mai bun pe care-l avea de făcut era să nu uite că alte milioane de fiinţe omeneşti trecuseră sau treceau prin experienţa lor.

Cînd a venit vremea, s-a vorbit mult şi bine despre obstetricianul cel mai indicat. După cîte se părea, existau o mulţime de specialişti în Orange, lucru de altfel firesc judecînd după numărul mare al tinerilor care-şi întemeiau acolo un cămin. Doamna Jacoby recomandă pe unul, dar prietenii lor Newhope, cu o experienţă mai recentă decît a doamnei Jacoby, au propus un altul, pe care doamna Newhope îl numea „mielul lui Dumnezeu". Dar numele lui real era doctorul Castlebar şi jucase pe post de înaintaş într-o echipă de fotbal

din Midwest. După înfățișare, revista „New Yorker", o publicație periodică pe care Willis începuse s-o citească cu atenție, l-ar fi prezentat ca pe un tip afabil, prosper și îmbrăcat invariabil în haină de tweed. Fuma pipă cu tijă dreaptă și i se adresa lui Willis numai cu apelativul „măi omule". Evident că latura esențială în ocupația doctorului Castlebar era de-a aduce copii pe lume într-o succesiune rapidă. În același timp, pentru că în multe privințe el acționa ca o punte de legătură între sexe, rolul său avea un caracter strict confidențial. Doctorul Castlebar era de principiul că nașterea unui copil și manifestările paterne legate de ea au un haz nebun — cel puțin așa le-a declarat la prima sa vizită.

— Ei bine, dragii mei, amintiți-vă doar că toată treaba e-n mîinile mele și c-o să facem mare haz pe chestia asta, pînă să ne trezim c-a trecut.

Sylvia începu să rîdă într-un fel îngrijorător.

— Asta e bine, zise doctorul. Nu-ți face griji din pricina ei, măi omule. Las-o să rîdă cît poftește, dar adu-i, te rog, un pahar cu apă rece.

Willis n-a aflat niciodată ce s-a petrecut în lipsa lui, însă cînd s-a întors cu apa din bucătărie, Sylvia nu mai rîdea, ci discuta cu doctorul pe un ton confidențial.

— Uite ce, măi omule, reluă doctorul, dacă domnița e cumva nervoasă, ține bine minte că după teoria mea femeile astea sînt și cele mai bune mame. Dar, așa cum vă spuneam, o să facem mare haz de treaba asta. De la o lună la alta o să-i fie cînd mai bine, cînd mai rău — apropo, măi omule, trebuie să lămurim cel puțin cu aproximație data nașterii — dar un lucru nu trebuie uitat.

Doctorul Castlebar făcu o pauză și scoase pipa și punga de tutun din buzunar.

— La sfîrșit de tot, va veni copilul, și o dată ce-l vedeți, o să faceți haz de toate prin cîte ați trecut.

Fără să vrea, Willis era fascinat de filozofia doctorului Castlebar. După cum vorbea, ai fi zis că negociază o afacere — și, în fond, așa era.

În felul său simplu și neocolit, doctorul Castlebar îi făcea pe amîndoi să dorească copilul. Cînd a arătat cu degetul spre Willis și l-a privit drept în ochi, spunîndu-i : „Păi, măi omule, dumneata ai dorit copilul, nu-i așa?", Willis i-a putut răspunde după cum se cuvenea :

— Se-nțelege că l-am vrut.

Doctorul s-a aplecat și l-a bătut pe genunchi cu afecțiune.

— Ei, asta-i splendid, măi omule ! a exclamat el. Să nădăjduim că țîncul ăsta va fi primul dintr-o droaie și să considerăm nașterea un joc de antrenament, nu credeți ? Cu cît treci prin mai multe, devin tot mai ușoare ; și-acum, încă ceva.

Doctorul se uită mai întîi la tutunul din pipă, apoi o îndreptă spre Sylvia, cu un aer agresiv.

— Vreau un copil hrănit la sîn, nu cu biberonul.

— Perfect, fac tot ce-mi spuneți, consimți ea. Apoi, se porni din nou pe rîs.

— Oprește-te ! îi ceru doctorul. Asta nu e glumă.

Era remarcabil cu cîtă dibăcie putea să-i stăvilească rîsul.

— Stai să ne gîndim puțin, reluă el. Va să zică data nașterii ar urma să fie pe paisprezece august și cade tocmai în vacanța pe care mi-o plănuisem.

— Îmi pare rău, interveni Sylvia, dar nu văd cum aș mai putea schimba ceva acum.

Doctorul Castlebar o amenință cu degetul.

— Se-nțelege că n-ai cum. Din pricina asta sînt împotriva căsătoriilor făcute toamna. Data viitoare, vreau un copil în ianuarie.

Probabil că observația lui i s-a părut colosal de amuzantă.

— Hai, rîzi, o îndemnă el. E o glumă. V-am spus eu c-o să faceți mare haz pe chestia asta.

Deși Willis credea că nici un tată nu poate să uite vreun amănunt legat de nașterea primului său copil, cu timpul, pînă și cele mai puternice impresii lăsate de acest eveniment și-au pierdut din claritate. Poate că în fond nu era vorba decît de o farsă nevinovată pe care bătrîna mama natură o juca și bărbaților și femeilor. Willis putea să evoce o sumedenie de întîmplări petrecute pe la clinici în orele de așteptare încordată, dar i-ar fi fost imposibil să precizeze dacă ele vestiseră apariția lui Alfred în august 1937, a lui Paul, în anul 1940 sau a Louisei, chiar în toiul războiului.

De multe ori îl amuza să-i audă pe republicani cum denumeau cu răutate administrația Roosevelt „un guvern al crizelor“ și asta nu pentru că n-ar fi fost un republican devotat sau c-ar fi aprobat măcar o clipă socialismul revoltător al New-Deal-ului. Viața, pentru orice om căsătorit, era un lanț nesfîrșit de crize, fie în afaceri, fie în familie. Or, dacă o națiune re-

prezenta un conglomerat de căsnicii, după cum le plăcea politicienilor s-o numească, cum ar fi putut un guvern să evite crizele ?

Vara aceea a fost caniculară la Rahway şi a marcat intrarea în producţie al unui procedeu tehnologic simplificat al „Planeroidului". În vreme ce la uzină fiecare lucru îi cerea o supraveghere permanentă şi nemijlocită, Willis trebuia să nu uite că şi Sylvia ar putea intra în „producţie" în orice moment. Doctorul Castlebar îi lămurise cam în ce fel urma să se declanşeze totul. Mai întîi, ţîncul trebuia să coboare mai mult în abdomen. După care „hazul" — cum se exprimase doctorul Castlebar — putea să înceapă de la o clipă la alta. Era simplu să precizezi cînd începe „hazul" aşa că n-avea nici un rost să intri în panică. Vor apărea dureri în serie. Or de dureri nu trebuie să-ţi pese, fiindcă orice fiinţă vie putea să le aibă — pînă şi un tată în devenire — ha, ha, ha ! ! Oare nu le spusese el c-o să facă haz de toată treaba asta ?

În asemenea situaţii, era recomandabil — deşi nu obligatoriu — să ai pregătită o valijoară cu o cămaşă de noapte, un pieptene, o periuţă de dinţi şi lucruri de felul ăsta. Tot ce-i mai rămînea Sylviei de făcut, era să pună mîna pe telefon şi s-o informeze pe domnişoara Crump, de la cabinetul doctorului Castlebar, despre felul cum evolua situaţia. Şi mai era ceva care nu trebuie uitat şi anume că a naşte un copil nu e ruşine ci dimpotrivă — e lucrul cel mai extraordinar, mai natural şi folositor pe care-l poate face o femeie pe lume. Nu există om care să nu-şi arate simpatia faţă de o femeie care naşte şi să nu vrea s-o ajute.

Micul Al a fost întotdeauna băiat bun şi nu avea nici o vină că venirea lui pe lume a produs unele necazuri nedorite. Doctorului Castlebar i se putea aduce, totuşi, o învinuire, deşi după cum a spus el, faptul că n-a putut fi găsit la timp şi a sosit la clinică doar cu două minute înainte de Al, făcea parte tot din hazul situaţiei. Dar, în definitiv, pînă la urmă venise, nu ?

Adevărul e că doctorul Castlebar s-a dovedit a fi corect în majoritatea preconizărilor. Chiar dacă tot episodul nu avusese atîta haz cît prevăzuse el, au existat şi momente luminoase. Este de-a dreptul uluitor cum se aşterne timpul peste clipele întunecate. O dată ce îl puteai privi pe micul Al prin geamul de la creşa aseptică a clinicii, căpătai certitudinea că totul e cum nu visai mai bine. În sfîrşit, nimic nu putea fi mai trium-

fător decît întoarcerea cu maşina acasă şi prezenţa lui Al în pătuţul lui.

O dată ce aveai un copil şi intrai în rîndurile paternităţii, priveai lumea cu alţi ochi. Deveneai peste noapte un cetăţean mai înţelept, mai util, şi-ţi cîştigai o altă poziţie în comunitate. O dată ce aveai copil, era ca şi cum te trezeai înzestrat cu o nouă putere de exprimare a gîndurilor şi a sentimentelor.

În perioada aceea, înainte de anul 1940, au existat o sumedenie de treburi în sfera afacerilor care i-au acaparat atenţia lui Willis. Cu ajutorul adjunctului proaspăt angajat la serviciul comercial, al remanierii generale operată în rîndurile personalului şi al noilor fonduri împrumutate companiei de către doamna Jacoby, nu mai încape îndoială că Willis a creat o poziţie competitivă fabricii „Rahway Belting". De altfel considera o datorie personală să viziteze pe fiecare client al fabricii, să se aşeze şi să discute cu ei pe îndelete problemele legate de producţie. Totodată, îşi consacra ore întregi personalului de la serviciul comercial. Respecta experienţa multora dintre agenţii comerciali mai vîrstnici — şi, de fapt, întotdeauna fusese de părere că un agent comercial înţelept şi mai bătrîn egala capacitatea altuia mai tînăr, ultraenergic şi impulsiv, dar, în acelaşi timp, împrospăta rîndurile, ca şi cum transfuza sînge nou în organismul fabricii. Jack Nelson, de pildă, ajuns vicepreşedinte al societăţii „Briggs-Bryant", îşi începuse cariera alături de el la „Rahway Belting", ca şi Buzz Page, pe care-l cunoscuse ca simplu conţopist în Toledo, dar continua să lucreze şi acuma cu el — iar lista putea fi prelungită fără dificultate. Cu toate astea, ţi se cerea să nu uiţi că oricare agent comercial, oricît de iscusit ar fi el, nu dădea rezultate dacă nu avea de-a face cu un produs în care să creadă. Şi era surprinzător să vezi cît de mulţi oameni, chiar în întreprinderi mai mari, aveau tendinţa să neglijeze acest adevăr simplu — or Willis trăia, mînca şi dormea, cu gîndul la „Planeroid". Pentru el a fost o mare satisfacţie să împartă ultimele succese obţinute în această direcţie cu Jerry Bascomb, pe care a avut norocul să-l angajeze în iunie 1937, imediat după ce Jerry a absolvit Politehnica. De la bun început, Willis a insistat ca inovaţiile lui Jerry — care au dus la îmbunătăţirea procesului de producţie al „Planeroidului" — să poarte numele de „Patentul Bascomb". Acesta era un mijloc bun de a-i cîştiga fidelitatea şi, ca probă, Jerry lucra şi acum cu el ; Willis îi botezase şi unul din-

tre copiii lui reuşiţi. Pînă la începutul anului 1940, produsul „Planeroid“ antinsese un nivel calitativ fără precedent, iar cifrele de vînzări şi beneficii indicau perspective destul de promiţătoare.

XIX

ANUL 1940, dacă te gîndeai bine, a însemnat un an de dureri de cap aproape pentru fiecare cetăţean din America, iar afacerile şi viaţa particulară a lui Willis nu au constituit o excepţie de regula generală. Ele s-au înscris pe un fond de şoc şi de criză, aşa cum s-a întîmplat cu mai fiecare. Mai întîi, în luna februarie a venit pe lume micuţul Paul. „Rahway Belting“ de-abia se punea pe picioare, aşa că greu îşi puteau permite o femeie la copii. Întregul buget al lui Willis era dezechilibrat, dar asta era numai latura domestică a situaţiei. În afara unei anumite incertitudini în afaceri şi a neliniştei care se simţea printre muncitorii din fabrică, sănătatea domnului Jacoby s-a înrăutăţit brusc şi într-o asemenea măsură, încît a fost silit să renunţe la tradiţionala sa excursie de iarnă în Arizona. Willis avea presimţiri rele cînd s-a dus să-l vadă. Fără să se priceapă la boală, putea să afirme că starea lui Jacoby era departe de a fi bună, în ciuda bunei dispoziţii afişată de bătrîn, iar concluzia lui sumbră s-a confirmat cînd a întîlnit-o pe doamna Jacoby în salonul de la parter. Se pare că vizita lui avusese loc la cîteva zile după naşterea lui Paul, deoarece ţinea minte că se scuzase faţă de doamna Jacoby pentru faptul că nu venise mai curînd. Nu o dată s-a gîndit că, în fond, viaţa fiecăruia consta dintr-un şir de episoade reeditate. Pe vremuri, fusese tînărul confident al domnului şi doamnei Harcourt, pentru ca acum, să se vadă într-o postură similară cu familia Jacoby, înconjurat de aceeaşi atmosferă de încredere şi de prietenie, însă la un tonus mai ridicat. Dacă pe doamna Jacoby n-o interesa „Rahway Belting“ decît în măsura în care-i aducea satisfacţii

soţului, Willis ştia, totuşi, că aprecia tot ce făcuse el ca să fructifice investiţiile.

Cu numai cîteva zile înainte de vizita lui, Henry Peters, unul din acţionarii de la „Rahway Belting“, îi oferise spre vînzare nişte acţiuni comune. În cazul cînd Willis le-ar fi cumpărat, numărul acţiunilor sale s-ar fi apropiat de patruzeci la sută în loc de treizeci la sută, cîte avea acum. Era un lucru pe care ţinea să-l discute în deplină sinceritate cu doamna Jacoby, însă nu a făcut-o pe loc, pentru că era încă şocat de felul cum îl găsise pe bătrînul Jacoby.

Dar cu o femeie ca doamna Jacoby n-avea rost să te ascunzi după degete. E-adevărat că arăta amărîtă şi neliniştită, dar ca şi răposatul Seth Wilfred, ştia să braveze orice pierdere.

— A survenit o complicaţie la inimă, îl informă ea. Manley nu concepe să fie dus la spital. Are superstiţiile lui în legătură cu spitalele.

— Regret din toată inima. Nu ştiam că situaţia e chiar atît de gravă.

— Ei bine, asta e, dar pentru fiecare vine o zi cînd trebuie să i se întîmple ceva grav. Stai jos, o să-l sun pe Henry să te servească cu ceva.

— Aaa, nu, vă mulţumesc, doamnă Jacoby. Nu vreau să vă reţin de la treburi.

— Stai jos, insistă ea. Nu mă reţii decît de la frămîntări. Cum merg lucrurile la Rahway ?

— Destul de bine, răspunse Willis.

— Ştiu asta şi e o mare mîngîiere pentru Manley. Nu mai departe de azi dimineaţă mi-a amintit din nou că-l sfătuisem să vîndă fabrica.

Willis zîmbi, dar în acelaşi timp i se strînse inima de teamă. Dacă se întîmpla să moară Jacoby, soţia lui ar fi avut toate motivele să-şi lichideze interesele de la „Rahway Belting“. Negreşit că era momentul să aducă vorba de acţiunile ce i se oferiseră. N-ar fi vrut pentru nimic în lume să lase impresia că încearcă să preia controlul asupra societăţii, ci doar să-şi expună intenţiile cu toată claritatea. Numai că doamna Jacoby i-o luă înainte.

— Henry Peters mi-a spus că vrei să-i cumperi acţiunile.

Cu toate că Willis începuse să se mîndrească cu abilitatea lui de a se descurca în orice situaţie, de astă dată ezită stingherit.

— Fireşte că mai întîi Peters mi le-a oferit mie, continuă doamna Jacoby înainte ca el să poată căsca gura. Dar n-am vrut să mai iau niciuna. De ce aş fi făcut-o, cînd Manley e în starea asta ?

Păcat că doamna Jacoby nu era bărbat, se gîndi Willis pentru a nu ştiu cîta oară.

— Mă bucur că domnul Peters v-a cerut mai întîi părerea dumneavoastră în această chestiune, zise el, nădăjduind că nu vorbise nici prea repede şi nici cu prea multă însufleţire. Tocmai voiam şi eu s-o discut cu dumneavoastră, dar văzîndu-l pe domnul Jacoby atît de bolnav, mi-a ieşit complet din minte.

Se aşternu o pauză, care, deşi foarte scurtă, l-a făcut pe Willis să se simtă extrem de jenat.

— Sînd sigură că voiai, spuse doamna Jacoby.

— Realmente, asta mi-era intenţia, doamnă Jacoby.

A fost o remarcă prostească din partea lui, în afară de faptul că răspunsese şi mult prea pripit.

— Nu mă-ndoiesc de acest lucru. Eşti prea dibaci ca să umbli cu aranjamente prin spatele meu.

— Îmi pare tare bine că vă daţi seama de acest lucru, doamnă Jacoby.

— Fireşte că-mi dau seama. De altfel, n-ai de ce să-ţi faci griji din pricina mea, Willis. Nu am de gînd să deţin controlul asupra fabricii, îşi coborî uşor vocea şi completă, dacă Manley va închide ochii.

Tonul ei coborît îi produse o senzaţie neplăcută. Orice om de afaceri avea datoria să nu piardă din vedere posibilităţile neplăcute dar, într-un anumit fel, doamna Jacoby transformase perspectiva morţii soţului ei într-un fapt consumat.

— Lăsaţi, doamnă Jacoby, poate că totul se datorează climatului de iarnă. Sînt sigur că domnul Jacoby mai are încă mulţi ani de trăit.

Nu-l surprinse de loc s-o vadă că trece peste această observaţie, dar în sinea lui se gîndi c-ar fi putut să arate cît de cît c-o admite ca posibilă.

— Singurul lucru care mă interesează sînt beneficiile, vorbi doamna Jacoby. Pentru mine, „Rahway Belting" nu înseamnă decît un act de proprietate în plus — şi îşi coborî glasul din nou — dacă Manley va închide ochii.

Willis îşi drese vocea. Tare ar fi vrut ca viitorul său să nu mai depindă într-una de alţii.

— Ați vrea să-mi spuneți, doamnă Jacoby, dacă intenționați să vă lichidați acțiunile, în cazul cînd domnul Jacoby ar... ar închide ochii ?

— Nu am de gînd să mai țin banii închiși în ele. Am scăpat o dată societatea de la faliment, dar n-o s-o mai fac din nou. La urma urmei, e proprietatea lui Manley, nu a mea, știi asta.

Willis hohoti, dar se temea că rîsul lui n-a sunat prea convingător.

— N-o să mai fie nevoie s-o scăpați de la faliment, doamnă Jacoby.

Și-l bucură faptul că ea îi răspunse fără nici o ezitare.

— Nu, te descurci foarte bine, dar ia să nu mai vorbim pe ocolite. Dacă Manley va-nchide ochii, n-o să mai am nici un sentimentalism față de „Rahway Belting".

Toată viața i-a rămas recunoscător doamnei Jacoby pentru felul deschis în care-i vorbise. Nu i-a fost greu să-și dea seama că, în fond, ea îi dăduse a înțelege că se află în preajma unei ere noi, iar în cazul cînd Manley Jacoby se va prăpădi, trebuie să se gîndească la propriile lui interese. Dacă doamna Jacoby nu i-ar fi declarat-o fățiș că după moartea soțului nu va mai fi legată sufletește de „Rahway Belting", cu siguranță că nu i-ar fi trecut prin minte să-i scrie lui Bryson Harcourt și nu s-ar fi gîndit decît foarte vag la posibilitatea de a combina patentul Klaus cu cel al „Planeroidului".

Era o adevărată fericire să ai de-a face cu cineva ca doamna Jacoby, care nu manifesta sentimentalismul familiei Harcourt — de altfel, orice om cu judecată știe că în tranzacțiile industriale sentimentele nu au ce căuta.

Îndată ce părăsi locuința familiei Jacoby așezată pe creasta dealului, Willis se duse țintă la spital, s-o vadă pe Sylvia. O găsi în pat, stînd în capul oaselor, îmbrăcată cu liseusa cea nouă și înconjurată de vaze cu flori, unele proaspăt apărute, și de noi daruri — botoșei și cuverturi împletite, toate pe fond bleu, ca pentru băiat. Willis luă notă de toate cărțile de vizită, pentru a trimite mulțumirile de rigoare, scutindu-o pe Sylvia de această corvoadă.

— Cum se simte domnul Jacoby, dragul meu? se interesă ea.

— Mă tem că nu prea bine, scumpo. E vorba de vechea lui artrită, peste care s-a suprapus și o complicație cardiacă ; dar nu-ți face tu griji din pricina asta, dragă.

— Of Doamne ! exclamă Sylvia. Tocmai cînd am început şi eu să mă apropii de el.

N-ar fi vrut ca Sylvia să se nelinişteascǎ mai ales acum cînd avea cîteva grame de lapte în plus pentru micuţul Paul, în comparaţie cu cît avusese pentru Al.

— Ce se va întîmpla dacă moare ? întrebă Sylvia.

Evident că nu era momentul să-i relateze discuţia avută cu doamna Jacoby.

— Draga mea, lasă-mă pe mine să mă frămînt cu treaba asta, o rugă el.

A fost un noroc că încă din seara aceea Willis a început să reflecteze cu toată seriozitatea asupra unei eventuale fuzionări a fabricii „Rahway Belting" cu uzina Harcourt, pentru că după două săptămîni, domnul Jacoby s-a stins din viaţă, tocmai cînd era pe cale să se întremeze şi se făceau pregătiri pentru excursia lor anuală în Arizona. După cum se-nţelege, întreaga situaţie s-a schimbat pe loc.

Adevărul este că momentul era copt pentru o schimbare şi totul se îmbina perfect, aşa cum nu se întîmplase şi alte ori, cînd Willis mai reflectase la posibilitatea fuzionării. În asemenea împrejurări, se ivesc de obicei fel şi fel de obstacole — dar nu şi în cazul lui Harcourt şi „Rahway Belting". Între produsele lor nu exista nici un paralelism, deoarece „Planeroidul" răspundea cu totul altor cerinţe decît „Hartex" — produsul cel mai reuşit al uzinei Harcourt. În realitate, cele două fabrici se completau reciproc, singurul impediment în calea fuzionării lor fiind distanţa.

La două zile după înmormîntarea răposatului Jacoby, Willis a hotărît să ia legătura cu Bryson Harcourt, fără s-o mai consulte pe doamna Jacoby. Era limpede doar că o discuţie de tatonare nu angaja pe nimeni cu nimic. Pentru a evita şuşotelile de la birou, Willis şi-a bătut singur la maşină scrisoarea, folosind maşina lui portabilă, pe care şi-a instalat-o pe o măsuţă de jucat cărţi, din salonul de acasă. Micuţul Paul şi cu Sylvia de-abia se întorseseră de la spital, împreună cu domnişoara Farquahr, o tetă calificată, care făcea cu Sylvia un fel de curs de reîmprospătarea cunoştinţelor în materie de crescut pruncii. Margaret, noua femeie în casă, angajată după plecarea lui Minnie, intrase de pe acum în rîcă cu domnişoara Farquahr fără nici un motiv serios, ci numai pentru a demonstra o dată în plus marele ade-

văr că nici o tetă calificată nu poate face casă bună cu restul personalului de serviciu.

Sylvia nu avea încă voie să coboare la parter, iar micul Al devenise o problemă de cînd își luase obiceiul să tragă jos obiectele fragile, sau să răstoarne mesele și scaunele peste el. Înainte de cină, tocmai cînd Willis se pregătea să se apuce liniștit de scris, Sylvia îl strigase de sus spunîndu-i că va trebui să vadă de micul Al pînă îi vine timpul de culcare, deoarece domnișoara Farquahr era ocupată cu Paul, iar Margaret, cu pregătirea mesei.

„Stimate domnule Harcourt,

Sînt Willis Wayde, de care sper că vă amintiți de pe timpurile cînd am lucrat la uzina Harcourt. Deși au trecut ani de cînd nu ne-am mai văzut, păstrez în inimă un colțișor cald pentru uzină, și orice veste pe care o aflu în legătură cu ea, e ca și cînd realmente aș primi-o de-acasă...“

Se auzi o trîntitură, însoțită de țipătul micuțului Al. Firește că n-a fost decît o pură coincidență faptul că Al răsturnase tocmai atunci caseta de argint pentru țigări trimisă ca dar de nuntă de familia Bryson Harcourt. Un colț al casetei îl lovise pe Al în frunte și toate țigările dinăuntru se risipiseră pe podea.

— Lasă, lasă Al, îl împăcă Willis. Tăticu n-are de gînd să-l bată pe Al. Nu, nu.

În perioada aceea trebuia să-i vorbești monosilabic și, chiar și-așa, puștiul continua să facă tot ce știa el. I-a trebuit destul timp ca să adune țigările, iar cînd i-a smuls caseta de argint din gheruțe, Al s-a așternut pe scandal. N-avea nevoie de căluțul pe care i-l dădu taică-său în locul ei, așa că, fără să se gîndească la ce face, Willis i-a lăsat pe mînă stiloul. În intervalul de liniște ce-a urmat, Willis s-a întors la mașina de scris.

„Știind cît sînteți de ocupat, voi expune succint motivele ce m-au determinat să vă scriu. În clipa de față răspund în între-gime de „Compania Rahway Belting“ și cred că mi-am formulat o idee precisă în ce privește perspectivele ei de viitor“...

Willis băgă de seamă că, între timp, Al demontase stiloul în bucățele și se scursese cerneală din belșug pe costumașul lui tricotat și pe covor. I-l luă imediat din mînuță, lucru ce-l făcu pe Al să izbucnească din nou în hohote de plîns ; Willis chemă în ajutor mai întîi pe domnișoara Farquahr, apoi pe Margaret

— însă nici una nu-i răspunse. Şi cum faptul fusese consumat, se întoarse din nou la maşina de scris.

...„care cred că v-ar interesa în aceeaşi măsură ca şi pe mine. Aş prefera, totuşi, să vă relatez amănuntele personal ; de aceea vă întreb dacă v-aş putea face o vizită la o dată care vă convine"...

Se auzi un alt zgomot lîngă cămin. Micuţul Al trăsese cleştele şi lopăţica de cărbuni şi de astă dată părea că s-a lovit zdravăn, dar cum ţipetele lui de durere căpătau o notă mai ascuţită şi mai familiară, de indignare furioasă, Willis se hotărî să-şi termine mai întîi scrisoarea. Şi, în timp ce se forţa să-şi adune gîndurile, îi veni ideea că şi viaţa în sine nu era decît o călătorie lungă, presărată cu strigăte de durere şi, cu toate că de-a lungul ei omul se cam învăţa să-şi înfrîngă reacţiile, poate c-ar fi fost mai bine, ca în loc de asta să ţipe în gura mare şi fără ruşine, întocmai ca micuţul Al.

„Întîmplarea face ca săptămîna viitoare să am ceva treburi în Boston. Legat de această chestiune, poate că aţi auzit că firma Walton din Boston contractează curele de transmisie „Planeroid", ceea ce ne dă de lucru serios la Rahway".

Willis îşi ridică iar ochii de pe scrisoare. Între timp, sosise domnişoara Farquahr care se postase în faţa măsuţei şi arăta ca o stafie în uniforma ei albă şi scrobită.

— Ce i-aţi făcut micuţului Al, domnule Wayde ?

— Eu nu i-am făcut nimic, se apără Willis. El şi le face — cu mîna lui. Vrei să fii aşa de bună să-l duci sus, dacă nu te superi ?

— Plînsetele lui îi fac rău doamnei Wayde.

— Domnişoară Farquahr, vorbi Willis, zîmbindu-i într-un fel cuceritor care, de obicei, avea efect la secretare şi la funcţionari, se pare că nu prea mă pricep la crescut copii, plus că încerc să redactez o scrisoare destul de importantă şi cu caracter confidenţial. N-ai putea să te ocupi un minut de Alfred ?

În definitiv, îi plătea o leafă săptămînală frumuşică şi, după cîte avea impresia, ori de cîte ori era nevoie de ea, domnişoara Farquahr îşi vedea nestingherită de tabieturile ei.

— Acum n-am nici o clipă de răgaz, domnule Wayde. Cred că Alfred s-ar linişti dacă i-aţi citi ceva. Îl atrage cartea „Iepuraşul Peter". Ieri, doamna Wayde i-a citit-o de cinci ori, de la un capăt la altul şi tot timpul a stat pe pat, ca un şoricel.

— Fie. Dacă mi-o aduci, o să-i citesc din ea.

Dacă ar mai fi avut un minut, două, ar fi putut termina scrisoarea adresată lui Bryson Harcourt.

— „Iepuraşul Peter“ se află chiar pe balansoarul de lîngă şemineu. Uitaţi, Alfred o şi vede. Alfred, adu-i lui tăticu „Iepuraşul Peter“ şi tăticu îi citeşte lui Alfred.

Pe urmă, domnişoara Farquahr se evaporă, iar Willis şi Alfred rămaseră din nou singuri, în salon.

— Alfred, stai jos şi uită-te la pozele frumoase, zise Willis. Stai jos şi fii cuminte, Alfred.

După cîte se părea, Alfred sesiză tonul schimbat pe care-i vorbi tatăl lui — aşa că se aşeză potolit pe covorul din salon. Natural că liniştea nu era de durată dar, oricum, îi dădea posibilitatea să-şi adune gîndurile.

Afirmaţia lui că era chemat de treburi în Boston nu era sută la sută adevărată, dar în contextul scrisorii suna bine. „Dacă-mi veţi scrie, sau mai bine, îmi veţi telegrafia — îmi pot aranja programul în funcţie de al dumneavoastră. Va fi o adevărată plăcere să vă revăd şi să evocăm împreună timpurile de altă dată. Nădăjduiesc că atît doamna Harcourt, cît şi Bill şi Bess se simt bine şi că vă bucuraţi de-o iarnă agreabilă.

Al dumneavoastră, cu sinceritate, ca întotdeauna.“

Micul Al dădea noi semne de neastîmpăr.

— Vino-ncoace, Al, aşază-te pe genunchii lui tăticu, îl îmbie Willis. Au fost odată, ca niciodată, patru iepuraşi — pe care-i chema Flopsi, Mopsi, Coadă de bumbac şi Peter. Ei trăiau...

În ciuda încercărilor lui de-a pune patos şi convingere în lectură, Alfred nu şedea la un loc.

La un moment dat, Willis îl dădu jos val-vîrtej de pe genunchi şi se uită la pantalonii săi călcaţi cu migală.

— Domnişoară Farquahr, strigă el. Te rog vino pînă jos. Repede, domnişoară Farquahr.

Gîndindu-se retrospectiv la scrisoarea aceea, Willis îşi dădea seama că fusese plină de stîngăcii. Dacă ar fi conceput-o la birou, mai tîrziu, ar fi putut să-şi concentreze întreaga atenţie asupra conţinutului. Stilul inegal şi corecturile, negreşit că-l făcuseră pe domnul Harcourt să vadă că a fost scrisă acasă şi, la drept vorbind, fusese redactată în fugă ; cu toate acestea, Willis nu s-ar fi gîndit o dată cu capul că Bryson Harcourt o va lua drept o cerere de a-i da o slujbă. Cînd, după trei zile,

Willis a găsit pe biroul lui de la „Rahway“ o telegramă de răspuns sosită în timpul nopţii, a fost de-a dreptul uluit.

„Roger şi eu încîntaţi să poţi reveni la noi. Mă întîlneşti acasă, Beacon Street, cinci-treizeci, marţi, rugăm rămîi la cină“.

Tonul extrem de cordial al telegramei nu lăsa nici o îndoială asupra intenţiilor pe care le nutrea Bryson Harcourt. Bătrînul H.H. n-ar fi trimis pentru nimic în lume o asemenea depeşă, dar citind-o, pentru Willis era limpede că cei de la uzina Harcourt îi păstrau o amintire plăcută. În acelaşi timp, din telegramă reieşea că acolo lucrurile nu mergeau bine, pentru că prea se arătau dornici să-l aibă din nou lîngă ei.

„Încîntat să vă întîlnesc marţi, cinci treizeci“ telegrafie Willis „Regret creat impresia caut slujbă, deoarece sînt mulţumit aici“.

Ţinea ca de la bun început să fie clar că nu aştepta nici un fel de favoruri. În ultimă analiză, el nu venea decît cu o simplă propunere de afaceri, lucru pe care şi un om ca Bryson Harcourt putea să-l înţeleagă fără prea mari eforturi.

Ani de zile, Bostonul nu a prea fost în drumul lui Willis Wayde cu excepţia vizitelor fugitive pe care le-a făcut uneori cu Sylvia în Craigie Street — Cambridge. De cînd plecase de la uzina Harcourt, nu făcuse decît o singură călătorie de afaceri în acest oraş, ca angajat al firmei Beakney-Graham. Atunci, se deplasase împreună cu domnul Beakney şi alţii într-o „formaţiune de reprezentare“ — după cum o numise Beakney. Formaţia de reprezentare stătuse claie peste grămadă la hotelul „Statler“, în vreme ce domnul Beakney ocupase un apartament confortabil la „Ritz-Carlton“, cu vedere spre grădina publică. Domnul Beakney era de părere că o dată ce te deplasai pentru o afacere în stil mare, o cheltuială în plus, era de multe ori o investiţie excelentă. Prin aceasta el nu înţelegea ostentaţie, ci arborarea unei demnităţi aşezate, lipsită de ieşiri nesăbuite. Un costum de haine bine croit, dar fără să bată la ochi, preciza tot Beakney, o cravată asortată, o pereche de pantofi lustruiţi, plus o valiză scumpă, dar uzată, şi un stilou care să scrie la momentul oportun — toţi aceşti factori minori însemnau mai mult decît o oră întreagă de prezentare a firmei. Aspectul exterior şi încrederea aveau aceeaşi semnificaţie ca şi cuvintele, susţinea el, iar adresa unui hotel respectabil, venea să întregească aceste detalii.

Era bine să nu uiţi niciodată că te-ai putea trezi oricînd în cameră cu cineva din partea clientului, un mesajer sau mai ştiu eu ce, că trebuia să fii întotdeauna cu toate lucrurile puse la punct. În acest sens, Beakney pretindea fiecărui angajat care se deplasa în numele firmei să ţină pe biroul lui de la hotel o fotografie a mamei, sau a soţiei şi copiilor. Gîndul că un om e legat de familie produce un efect straşnic asupra oricărui vizitator picat pe neaşteptate. Dacă şedeai să te gîndeşti serios, spunea tot Beakney, America e ţara femeii — la ce ne-am mai ascunde după degete ?! Oare nu 80% din venitul naţional se afla sub controlul femeilor ? Astfel stînd lucrurile, din moment ce lucrai pentru Beakney-Graham, lucrul cel mai bun de făcut era să te arăţi iubitor faţă de mama.

XX

ORE întregi îşi plănuise Willis întîlnirea cu Bryson Harcourt şi felul cum avea să-i vorbească. Ştia că în loc să afişeze nerăbdare şi zel, era mai cuminte să adopte o atitudine de indiferenţă. Fără să fie prea familiar, dorea totuşi să-i arate că păstrează un colţişor cald şi credincios în inimă uzinei Harcourt şi memoriei bătrînului Henry Harcourt. Totodată, voia să fie clar că apela la Bryson ca unul ce preţuia încă generozitatea pe care i-o arătase familia Harcourt dar, în acelaşi timp, să-l facă să şi înţeleagă că reuşise în viaţă, şi că era independent. În Boston, îşi rezervase un apartament la Ritz-Carlton. A plecat de dimineaţă, cu trenul de zece, ca să ajungă la hotel la timp, să se dichisească cum trebuie înainte de-a porni spre Beacon Street, la domnul Harcourt. Valiza, cea mai mică dintre cele două cumpărate pentru voiajul de nuntă, o frecase cu mîna lui cu o soluţie specială. Servieta modestă pe care o luase cu el, arăta mai mult a mapă de piele pentru documente, decît a servietă de

agent comercial, dar chiar așa fiind, se hotărî s-o lase la hotel. Purta un pardesiu de culoare închisă, pe care și-l cumpărase cu două săptămîni înainte și un costum gri închis, la două rînduri, făcut la croitorul unde-și lucra și domnul Beakney. Cu patru luni înainte de apariția micuțului Paul, Willis se hotărîse să nu mai poarte costume de gata, ci făcute de comandă. Gestul lui părea extravagant într-o perioadă ca aceea cînd, nu peste multă vreme, îl așteptau notele de plată la doctor și la spital, și totuși, așa cum îi explicase Sylviei, un costum lucrat la un croitor de clasă durează cît două luate de gata. Cînd s-a înregistrat la „Ritz", n-avea de ce să-și facă griji pe seama ținutei vestimentare. În loc de asta, gîndul lui zbură în urmă, la ziua cînd rezervase aici o masă pentru el și pentru Bess Harcourt — și aproape că nu-i venea a crede cîți ani trecuseră de atunci. Își mai aminti că-i promisese Sylviei să treacă pe la părinți — în Cambridge — dar hotărî să nu facă acest lucru pînă ce nu va termina treaba cu Harcourt. Sylvia, și tot ce ținea de Orange, i se păreau foarte îndepărtate.

— În față, spuse funcționarul de la hotel, întinzînd băiatului de serviciu cheia de la apartamentul lui Willis. Apartamentul dumneavoastră are vedere spre grădina publică, după cum ați dorit, domnule Wayde. Puteți să ne spuneți cît timp rămîneți la noi ?

— Noaptea asta, răspunse Willis, și-i zîmbi. Și mîine seară, sper. Mă simt bine aici, în Boston.

O dată rămas singur în cameră, deschise imediat valiza, își puse pe umăr costumul de schimb și așeză pe birou fotografiile de călătorie. Pe cea a mamei o purta cu el de pe vremea cînd studiase la Institutul de comerț Harvard. Acesteia i se alăturaseră o fotografie a Sylviei, făcută de el însuși la „Chieftain Manor" și una a micuțului Al. Era doar patru și jumătate cînd terminase cu bărbieritul și își schimbase cămașa, așa că-i mai rămînea timp să stea liniștit și să se uite la grădina publică. Fără-ndoială, ziua era în creștere. Lumina ștearsă care învăluia grădina i-o amintea pe cea care se proiecta pe zăpadă, la reședința Harcourt și, într-un anumit fel umbrele după amiezii și chiar cerul aveau alte nuanțe decît în New-Jersey — mai clare, mai aspre.

Willis descoperi că Beacon Street și locuința familiei Bryson Harcourt îi evocau doar întîmplări distincte, fără să-i mai trezească însă emoțiile puternice de altădată. Își aminti de seara

cînd, împreună cu Bess, urcase pentru prima dată scările acestei case, precum şi de ziua în care o invitase pe Bess la cină şi la teatru — cînd Bess îi trăsese chiulul şi plecase cu Edward Ewing. Evocarea acestui episod îl făcea să se simtă ca un excursionist modern care priveşte o ruină antică.

Femeia care-i deschise uşa era o figură vag familiară din trecut şi se miră să constate că ea îl ţinea minte mai bine.

— Daţi-mi mie pardesiul, domnule Willis, îi spuse.

— Aaa, mulţumesc. Sper că domnul Harcourt mă aşteaptă. Şi în timp ce-i vorbi, se uită discret la ceasul de mînă. Era cinci şi treizeci şi două de minute.

— Da, desigur, domnul şi doamna Harcourt vă aşteaptă sus, domnule Willis.

Deşi trecuseră aproape zece ani de cînd nu-i mai văzuse, domnul şi doamna Bryson Harcourt îşi păstraseră acea caracteristică sănătoasă de oameni trăiţi în aer liber, pe care le-o cunoştea. Apăruseră cîteva şuviţe argintii în părul negru al lui Bryson, dar îşi menţinea încă o înfăţişare tinerească. Nu-şi pierduse nici căldura şi nici amabilitatea lui din totdeauna. Cînd Willis s-a oprit în cadrul uşii de la salonul de sus, a existat un moment în care şi-a dat seama că echilibrul dintre ei se schimbase fundamental. Şi chiar înainte de a-i adresa un singur cuvînt, se vedea că e aşteptat cu nerăbdare — cu acea nerăbdare pe care oamenii o încearcă atunci cînd ştiu că în tine găsesc exact lucrul de care au nevoie.

— Vai, Willis, ce bine arăţi ! exclamă doamna Harcourt.

— Şi dumneavoastră la fel, doamnă Harcourt, răspunse el. Îşi păstrase acelaşi ten trandafiriu şi părul încărunţit n-o prindea rău de loc. E o reală plăcere să vă revăd.

— I-am spus lui Bryson că nu vreau decît să te văd şi pe urmă plec. Cum o duc tata şi mama — bine, sper ?

— Aaaa, da, vă mulţumesc. Sînt pe Coasta de Vest, după cum ştiţi.

— Rămîi la cină, nu-i aşa ?

— Dacă nu vă deranjează, ar fi o plăcere pentru mine, doamnă Harcourt.

— Splendid ! I-am invitat şi pe Bess cu Edward. E grozav de nerăbdătoare să te vadă.

— Stai niţel, interveni Bryson, poate nu ştii că Bess s-a măritat cu Edward Ewing. Nu-mi amintesc dacă erai sau nu la noi cînd s-au logodit.

— O da, eram. Va fi o mare plăcere să-i revăd pe amîndoi.

— De ce nu treci cu Willis dincolo, dragă, pentru mica voastră discuție, sugeră doamna Harcourt ; dar nu întîrziați prea mult, pentru că vrem cu toții să aflăm vești de la el.

— E ca pe vremurile de demult, să te avem aici, Willis, spuse Bryson, luîndu-l de braț și conducîndu-l în salonașul de la capătul celălalt al holului, care dădea în Beacon Street, apoi închise ușa glisantă. Vrei o țigară de foi, Willis ?

— Nu, vă mulțumesc, *sir*, răspunse Willis și rîse. Domnul Harcourt m-a învățat o mulțime de lucruri, dar nu m-a putut face să fumez havană.

— Eu am să fumez una, dacă nu te deranjează. Tata m-a învățat cu tutunul chiar mai devreme decît se aștepta. Aveam obiceiul să le fur din locul umed unde le păstra la reședință de pe cînd aveam treisprezece ani ; dar asta cred că n-a știut-o niciodată. Ești într-o formă grozavă, Willis.

— Am grijă să fac zilnic cîteva flexiuni, întinderi și flotări, deși, uneori, ajung să cred că munca grea mă face să fiu în formă.

— Ia stai nițel, zise Bryson. Cum se cheamă locul acela unde lucrezi ?

În clipa cînd i-a pus această întrebare, Willis a simțit o dezamăgire cum de mult nu-i fusese dat să mai încerce.

— Se numește „Compania Rahway Belting“, *sir*, preciză el, încercînd să nu vorbească prea rar. Nu se poate să nu fi auzit de benzile de transmisie „Planeroid“, pe care le fabricăm. Ele răspund cu totul altor cerințe decît „Hartex“. Incidental, sînt folosite și de firma „Walton“, de-aici, din Boston.

— Aaaa, da, firește, „Rahway Belting“, repetă Bryson.

Willis își alese o poziție mai comodă pe scaun.

— Natural, e o companie modestă, continuă el. Întîmplător, în momentul de față eu o conduc. Tot timpul se străduia să pară cît mai natural cu putință și zîmbea. Acesta e și motivul pentru care am venit să vă văd, *sir*.

Instinctiv, Willis și-a dat seama că din momentul acela se terminase cu partea agreabilă a întrevederii lor.

Bryson clătina din cap, așa cum făcea întotdeauna cînd încerca să înlănțuiască faptele într-o anumită ordine.

— Doamne Dumnezeule, dar nici prin cap nu-mi trecea că porți pe umeri o asemenea răspundere. Din punct de vedere egoist regret lucrul acesta, pentru că, vezi tu, noi sîntem toc-

mai în căutarea unui director la uzina noastră. Și îndată ce-am primit scrisoarea, m-am și gîndit că tu ești omul potrivit.

Bryson făcu o pauză, iar Willis zîmbi cu simpatie.

— Fără-ndoială, tata a prevăzut că te vei ridica repede, dar nu m-am gîndit că te afli de pe acum în fruntea propriei tale întreprinderi.

Willis rîse într-un fel dezaprobator.

— Dar nu este întreprinderea mea, *sir*. Dețin doar funcția de președinte. Îmi pare rău că aveți nevoie de un director, pentru că știu cît de greu sînt de găsit.

Bryson clătină din cap.

— Nu de găsit, ci de ținut, preciză el. Poate că-ți amintești de vărul meu Roger, nu ?

— Firește că-l țin perfect de bine minte pe domnul Roger Harcourt.

Bryson pufăi o clipă din trabuc.

— Se-nțelege, zise el, dar uit într-una. Natural că-l cunoști pe Roger Harcourt în aceeași măsură ca și mine. Are el unele laturi neplăcute dar, sincer să-ți spun, nu știu ce m-aș face fără el.

Willis dădu din cap, plin de înțelegere, dar nu spuse nimic. Era cu mult mai indicat să-l lase pe Bryson să vorbească.

— Roger s-a arătat încîntat cînd i-am spus că am primit vești de la tine.

— Mă bucur să aflu că domnul Roger a reacționat în felul ăsta. Se-nțelege, că toată viața voi păstra în inimă un colțișor cald pentru fabrica Harcourt.

— Latura sentimentală nu este exclusă nici chiar în afaceri, nu-i așa ? Vorbind cu tine, Willis, mă simt ca în anii de demult. Aproape că uitasem cît de buni prieteni eram pe atunci și cum obișnuiai să vii la Bill și la Bess.

— O să-mi facă multă plăcere s-o văd pe Bess astă-seară și nădăjduiesc că Bill e bine.

— Bill ! exclamă Bryson și rîse exact ca pe vremuri cînd se pomenea numele lui Bill. Acum e în Bermude. De cînd s-a căsătorit cu Anne Gresham, mai toată iarna și-o petrece la familia ei. Tot încerc să-i vorbesc despre fabrică, dar preferă să lucreze pentru socrul lui. Ia stai nițel, Willis, cîți ani ai tu ?

— În noiembrie împlinesc treizeci și patru de ani, *sir*.

— Exact vîrsta lui Bill. Era cazul să mă fi gîndit la asta. Bryson hohoti iar. Trebuie să fie grozav să-ţi anunţi vîrsta la viitoarea aniversare cu un aer aşa de fericit.

Pentru prima oară de cînd şedeau de vorbă, Willis se simţi stînjenit. Nu-şi dăduse seama că şi-a afişat sentimentele atît de făţiş.

— E fantastic cum trece timpul de repede, reflectă Bryson, şi unde mai pui că eşti şi însurat. Acum îmi amintesc, cu o fată din Cambridge, pe care o cunoştea Bill — fiica unui profesor de la Harvard.

— Da, *sir*, cu Sylvia Hodges, completă Willis.

— Ei bine, timpul îşi urmează cursul ; dar mai rămîne un lucru care mă nedumereşte.

— Care, *sir* ? întrebă Willis.

— Ştii, tata spunea într-una că atunci cînd discut afaceri să nu mă arăt peste măsură de curios. El era de părere să laşi situaţia să se desfăşoare de la sine, fără să forţezi nota ; totuşi nu-mi pot stăpîni curiozitatea. De vreme ce nu ai nevoie de slujbă, atunci pentru ce ai venit să mă vezi, Willis ?

Willis lăsă în mod voit să treacă un minut, pentru că voia să fie sigur că Bryson îl va urmări cu toată atenţia ; sosise timpul să explice lucrurile, în cuvinte simple.

— Ei bine, începu el, încercînd să vorbească rar, n-aş vrea să vă sperii, *sir*, şi poate că toată treaba asta ar avea nevoie de o introducere amplă. Se controlă o clipă şi se îndreptă în scaun. Am vrut să vă întreb dacă v-ar interesa să cumpăraţi „Compania Rahway Belting“, domnule Harcourt.

Erau cuvintele cele mai decizive pe care le spusese vreodată. Dar le rostise — şi, o dată cu ele, toate discuţiile imaginare cu Bryson Harcourt s-au năruit.

— Dumnezeule mare ! exclamă Bryson.

— O clipă, interveni Willis. Vă rog să nu refuzaţi propunerea fără să reflectaţi la ea, domnule Harcourt. Vedeţi dumneavoastră, nu se pune problema banilor numerari, ci doar al unui schimb de acţiuni, hotărît de comun acord. Toată afacerea ar putea să se numească „Harcourt Associates“, şi-o dată cu această tranzacţie, m-aţi putea obţine şi pe mine, dacă vreţi. Nu văd ce m-ar împiedica să conduc şi fabrica Rahway şi uzina Harcourt.

Domnul Bryson oftă.

— Aş vrea să fie şi Roger de faţă, zise el, dar atîta vreme cît nu e, ai face mai bine să începi cu începutul, Willis.

În timp ce-şi expunea ideile, în mintea lui Willis stăruiau atît de puternic asociaţiile cu trecutul, încît aproape uitase că nu mai e asistentul bătrînului Henry Harcourt, care-i cerea să-i explice lui Bryson un nou amănunt legat de o afacere.

— Sincer, Willis, ce urmăresc eu este să am mai puţine — şi nu mai multe complicaţii, aşa că nu văd cum ar fi posibil ca orice soi de combinaţie să simplifice problemele noastre.

— Cred că vă pot arăta eu cît de mult se va simplifica totul şi cum dumneavoastră veţi avea incomparabil mai puţină răspundere personală, se oferi Willis — şi nu-i veni de loc greu să-şi etaleze teoriile pe care le repetase atît de des. Vă amintiţi ce-a spus Benjamin Franklin — cel puţin aşa ştiu eu, dar corectaţi-mă dacă greşesc — cînd a fost semnată Declaraţia de Independenţă ?

Domnul Bryson îşi increţi fruntea şi clătină din cap.

— Ia stai niţel, va să zică Declaraţia de Independenţă... Nu, se pare că nu-mi amintesc pe moment.

— În fine, nici eu nu sînt sigur c-o ştiu exact, zise Willis. Nu era timpul potrivit pentru a face paradă de inteligenţă, fără a mai vorbi de vîrsta lui, care însemna şi ea un handicap în discuţia cu Bryson. Mi se pare că Benjamin Franklin a spus că dacă nu ne agăţăm unul de altul, vom sfîrşi agăţaţi de copaci, fiecare separat.

— Aşa e, concedă Bryson, dar nu văd ce legătură are asta cu subiectul nostru.

Era un fel de manevră puerilă, dar eficientă în acelaşi timp, iar imaginea cu spînzuratul în copaci era străbătută de o sumbră ameninţare.

— Vă rog să nu vă gîndiţi că vin cu aluzii ameninţătoare la adresa uzinei Harcourt, zise Willis şi rîse cu însufleţire. Nu încape nici o îndoială că ea e mai mare şi mai puternică decît mica panoramă pe care o conduc eu. N-am încercat decît să exprim o axiomă comercială, folosind termeni oarecum dramatici, domnule Harcourt ; cu alte cuvinte, susţin că dacă două întreprinderi se unesc, ele devin mult mai puternice în faţa concurenţei. Afacerile mărunte nu mai au şansele de-acum cîţiva ani.

— Ştiu asta. De altfel, Roger susţine acelaşi lucru — că pierdem bani şi că ar trebui s-o vindem. Nu are nici un simţ de răspundere.

Willis dădu din cap şi îl privi pe Bryson cu un aer grav.

— Domnule Harcourt, ce vreau să vă spun izvorăşte din adîncul inimii. Cred că mă pricep în materie de curele de transmisie. De altfel, aşa se şi cuvine cu mentorii pe care i-am avut în această direcţie : tatăl dumneavoastră şi tatăl meu.

Se opri din vorbă şi cînd reîncepu, convingerea care-i vibra în glas îl impresionă chiar şi pe el.

— Vă garantez că nimeni nu va pierde nici un cent dacă reuşim să ne unificăm, iar dacă domnul Henry Harcourt ar fi fost de faţă era primul care şi-ar fi dat consimţămîntul.

Willis se dovedise un agent comercial abil chiar înainte de ultima lui specializare la Beakney-Graham. Nu-i greu, zicea el, să vinzi cuiva un produs — fie că era vorba de un obiect sau de o idee — atîta vreme cît tu însuţi crezi în valoarea lui ; dar această încredere trebuia să fie dublată şi de o pregătire temeinică. Or, în toată viaţa lui nu crezuse cu atîta ardoare în ceva, cum credea în unificarea celor două fabrici, Harcourt şi „Rahway Belting". Viziunea lui era atît de clară, încît elocinţa devenea de prisos. Singurul lucru de care avea nevoie era răbdarea. Cînd aveai de-a face cu Bryson, trebuia să fii înarmat cu răbdare. Willis expuse faptele pe-ndelete, cerînd o hîrtie şi un creion ca să aştearnă cifrele.

Dacă priveai comerţul ca pe un sport oarecare, se putea transforma în jocul cel mai captivant din cîte există. Cînd dorea să se lase în voia amintirilor, Willis n-avea decît să evoce cîteva succese remarcabile din viaţa lui de om de afaceri, care aveau pentru el aceeaşi consistenţă ca şi trofeele aduse de un vînător din junglă ; şi totuşi, nici un succes nu i se părea atît de desăvîrşit ca cel obţinut cu fuzionarea uzinelor Harcourt — „Rahway Belting". Aspectele mărunte legate de această tranzacţie nu au comportat greutăţi, deoarece Bryson îl secondase tot timpul.

Frumuseţea situaţiei consta în ceea ce francezii denumesc *„le rapport"*. De la bun început între el şi Harcourt s-a stabilit o deplină comuniune de interese. Bryson era dezorientat şi sătul de treburile de bucătărie ale uzinei. Nu aspirase niciodată să ajungă în fruntea ei şi primise conducerea ca pe-o îndatorire familială. Farmecul eforturilor lui Willis pentru promovarea

concernului „Rahway — Harcourt“ consta în aceea că el şi Bryson urmăreau două ţeluri complet diferite dar care se îmbinau perfect, asemenea cuburilor colorate ale unui joc de copii. Willis căuta un prilej să propăşească, pe cînd Bryson aştepta momentul ca să dea înapoi. În fond, era o chestiune de echilibru. Îţi făcea plăcere să-l vezi pe Bryson cum reacţionează la orice îndemn.

— Sînt convins că există mult adevăr în ce spui, Willis. Fireşte, eu nu mă pricep prea bine la lucrurile astea dar, pe măsură ce-mi vorbeşti, propunerea ta devine din ce în ce mai interesantă.

Sosise momentul să bată şi Willis puţin în retragere şi lăsă să se aştearnă o tăcere de cîteva clipe, chipurile furat de gînduri. Ezitarea lui era ca şi împotrivirea lui Tom Sawyer cînd cu vopsitul gardului, sau ca panica simulată a lui Antoniu [1], după ce el însuşi trezise la răscoală plebea romană.

— Sînt întru totul de acord cu dumneavoastră, domnule Harcourt, vorbi el, dar cred c-ar fi bine să nu uităm că în această treabă s-ar putea strecura o eroare de care nici unul să nu ne dăm seama pe moment; din fericire, însă, amîndoi avem destul timp de gîndire.

— Mă bucur că avem timp, pentru că-mi dau seama că e destul de complicată treaba. Negreşit, trebuie să reflectăm bine.

— Fireşte c-aşa e, şi nu vă pot spune ce bucuros aş fi să mai cunosc şi părerea altuia. Vă mărturisesc cinstit că n-am discutat-o cu nimeni de la Rahway — de fapt, nici chiar cu soţia mea. Willis rîse. Se gîndise dinainte la toate şi ştia că era momentul să adopte un aer mai degajat şi mai amical. Natural că Sylvia nu se poate interesa de acest lucru acum. De-abia s-a întors de la spital după naşterea celui de-al doilea copil al nostru.

Întotdeauna era util să aduci vorba de familie în asemenea discuţii. În cazul cînd se cerea vreo dovadă de stabilitate — iată c-o avea cu Sylvia care tocmai venise acasă de la spital.

— Adevărat ? făcu Bryson. Ce e, băiat sau fată ?

— Băiat, răspunse Willis. De fapt, e al doilea. Pe primul îl cheamă Al — ca pe tata. Al e un mic bandit nu alta — care

---

[1] Referire la *Marc Antoniu* (83—30 î.e.n.), care, după asasinarea lui Cezar, a condus masele pentru alungarea conspiratorilor.

trage tot timpul lucrurile de pe mese şi face năzbîtii de soiul ăsta. Dar, credeţi-mă, n-am avut intenţia să aduc vorba de puşti şi să întrerupem discuţia. Willis rîse ; dar îşi luă imediat un aer serios. Iertaţi-mi digresiunea, dar frumuseţea situaţiei noastre rezidă tocmai în faptul că amîndoi cugetăm cu glas tare, fără să ne angajăm cu nimic. În realitate, s-ar putea foarte bine ca principala deţinătoare a acţiunilor noastre — doamna Jacoby — să se opună întregii tranzacţii.

— Ia stai niţel, cine e doamna Jacoby ? se interesă Bryson.

— Văduva fostului preşedinte de la „Rahway Belting". Doamna Jacoby are un extraordinar cap de afaceristă. Este fiica bancherului Seth Wilfred. Nu ştiu dacă aţi auzit de el.

— Aaaa, este cumva Wilfred acela care a făcut parte din societatea feroviară Eric Railroad ?

Willis dădu din cap, aprobator. Era limpede că menţionarea lui Seth Wilfred conferise o nouă stabilitate fabricii „Rahway Belting" şi un cadru mai luminos ; dar în privirea lui Bryson se ivi o nelinişte.

— Nu înţeleg cum de n-ai discutat treaba asta cu doamna... Jacoby, zise el. După cîte mi se pare, ea reprezintă personajul cheie în situaţia pe care mi-ai expus-o.

Willis dădu din cap încuviinţînd cu gravitate spusele lui şi arătînd că primeşte, ca mai tînăr, mustrarea unui om vîrstnic.

— Cred că s-ar fi cuvenit s-o fac înainte de a veni să vă deranjez cu o propunere atît de teoretizată, dar adevărul e că speram să obţin date ceva mai concrete pentru a i le comunica doamnei Jacoby în momentul cînd am s-o văd. Dădu iar din cap, încet. Sincer vorbind, nici n-am avut prilejul să discut ceva cu ea din pricina bolii şi a morţii domnului Jacoby. Înmormîntarea lui a avut loc doar de foarte scurt timp.

Cîteva secunde rămaseră amîndoi cufundaţi într-o tăcere gravă. Menţiunea morţii se dovedea deseori o modalitate utilă pentru reluarea unei discuţii de afaceri.

— Aş vrea să am putere de prezicător, spuse Willis, pentru că sper că doamna Jacoby se va ralia la punctul meu de vedere.

O simplă privire aruncată lui Bryson îl făcu să se simtă dintr-o dată bine dispus. Nu mai încăpea nici o îndoială că Bryson se îngrijorase la gîndul că s-ar putea nărui perspectivele luminoase.

— Nădăjduiesc din inimă că va fi de acord, zise el ; de altfel, nici nu prea văd de ce n-ar fi. E mai bine să presupunem că va accepta.

— Cred că v-aţi gîndit foarte bine, domnule Harcourt, mai ales că noi nu facem decît să cugetăm cu glas tare.

— Dumnezeule mare ! exclamă Bryson. De multă vreme n-am mai fost atît de absorbit. S-a făcut şapte fără un sfert şi aud voci. Trebuie să fie Bess şi Edward. O să rămîi şi mîine, nu ? Mi-ar plăcea să stai de vorbă şi cu Roger.

— Va fi o mare plăcere pentru mine, domnule Harcourt, cu condiţia să fim înţeleşi că nu facem altceva decît să cugetăm cu glas tare.

În Willis se trezise curiozitatea să vadă cît de multe semne lăsase timpul asupra oamenilor. Cînd domnul Harcourt a împins uşa glisantă, Willis a şi zărit-o pe doamna Harcourt stînd împreună cu Bess şi Edward Ewing în jurul unei tăvi de cocteiluri, în salonul de la capătul celălalt al holului. Doamna Harcourt purta o rochie de seară de catifea neagră, iar Bess era îmbrăcată în verde. O rochie verde — după cum i-o spusese Willis cîndva — se potrivea de minune cu ochii ei albaştri-verzui. În cele cîteva secunde cît a traversat holul, a observat că Bess avea părul tot blond, dar, ca şi al lui, se închisese la culoare. Părea mai înaltă decît şi-o amintea şi putea afirma — ca orice bărbat care observă asemenea lucruri — că Bess Ewing se aranjase cu grijă deosebită, pentru el. Judecînd după luciul părului şi ondulinele ticluite, era limpede că Bess fusese în dimineaţa aceea la coafor. Fireşte că era plăcut, mai ales în împrejurarea în care se afla, să vadă că Bess ţinuse să arate bine pentru el, însă interesul lui nu mai era decît de moment — şi-atît.

Cînd o întîlnise pentru ultima oară, cunoştinţele lui în materie de femei se limitau la ea, la puţinele fete întîlnite la liceul din Clyde sau la Universitatea din Boston şi la una, sau două prietene de-ale lui Bess, care rareori catadixeau să se întindă la vorbă cu el. Acum însă, situaţia era cu totul alta. Doamna Harcourt şi Bess în rochia de satin verde şi cu perle — aveau un aer uşor provincial. Chiar îmbrăcată într-o rochie veche, Sylvia ar fi fost mai frapantă decît Bess Ewing. Adevărul e că Sylvia trăise într-o lume reală, pe cînd Bess — ca şi Edvard Ewing — îşi duseseră existenţa sub umbrela permanentă a protecţiei financiare.

Cînd vorbi, vocea lui Bess avu o rezonanţă pe care Willis o asociase întotdeauna cu stările ei de bună dispoziţie şi de bucurie.

— Măi, măi, Willis, îl întîmpină ea, întinzîndu-i amîndouă mîinile. Nu te-ai schimbat absolut de loc. Şi-i reţinu mîna într-ale ei ceva mai mult decît era necesar.

— Şi eu care speram că m-am schimbat cît de cît în bine, zise Willis. Asta e o plăcere extraordinară, Bess.

— Mă rog, vorbeşti exact ca înainte. Întotdeauna ai semănat cu Emily Post [1].

Willis îşi simţi obrajii aprinzîndu-se.

— Şi cu Uriah Heep, completă el, rîzînd mai tare decît era nevoie. Nu-l uita pe Uriah Heep.

Deodată, de pe buzele lui Bess dispăru surîsul maliţios.

— Asta nu ţi se mai potriveşte acum, zise ea. Ţi-ai pierdut aerul umil.

— Dar nici Uriah Heep n-a fost umil pînă la capăt, dacă-mi aduc bine aminte de Dickens, continuă Willis, tot rîzînd.

— Ah, Willis, hai să terminăm o dată. Realmente, mă bucur din toată inima că te văd. Pe urmă, probabil că Bess şi-a dat seama că Willis nu schimbase nici un cuvînt cu Edward Ewing. Acesta stătea în aşteptare, îmbrăcat în haine de seară, ceea ce-l făcu pe Willis să regrete că nu şi le-adusese şi pe-ale lui.

— Willis, zise Bess, îţi aminteşti de Edward, nu-i aşa ?

Cînd şi-au strîns mîna, Willis a avut impresia că o făcuseră aproape ca pe vremuri, peste plasa de tenis de la moşia lui Harcourt ; dar în acelaşi timp sesiză şi unele mici deosebiri între momentul de-atunci şi cel prezent. Acum, nu mai rîvnea cîtuşi de puţin să semene cu Ewing. Ci dimpotrivă, simţea faţă de el nu numai o superioritate morală, dar şi fizică ; judecînd după grăsimea care i se aşezase pe faţă şi pe trup, era limpede că Edward nu folosea zaharină la cafea, că nu punea grîuşor în sucul de portocale şi că nu făcea exerciţii de gimnastică şi flotări, dimineaţa. Ochii săi de culoare închisă aveau o privire tîmpă, de mulţumire, pe care Willis începea s-o recunoască la oamenii ce n-au cunoscut niciodată succesul într-o carieră, sau în viaţa de afaceri.

— Desigur că mi-l amintesc, răspunse el.

---

[1] *Emily Post* (1873—1960), scriitoare americană, autoare a unor îndrumătoare de etichetă şi de „maniere elegante".

— Mă bucur foarte mult să te revăd, Willis, zise Edward. Cum o duci ?

— Splendid. Locuiesc în Orange — căsătorit şi am doi copii — dar tu, Edward ?

— Noi avem patru. Cel puţin atîţia erau cînd i-am numărat ultima oară. Patru — aşa e Bess ?

— Întocmai. Şi niciunul în perspectiva imediată. Dar nu-i mai puţin adevărat că Edward şi cu mine am început-o mai devreme decît tine şi — of, Doamne, am uitat numele soţiei tale, Willis.

Willis rîse cordial, în nădejdea că nu i s-a observat nervozitatea.

— O cheamă Sylvia, zise el. Îl poţi ţine minte după citatul „Cine e Sylvia ? Cine e ea ?" din Shakespeare, dacă nu mă înşel.

— Doamne Dumnezeule ! făcu Bess. Dar de cînd l-ai luat în primire pe Shakespeare ?

— Nu e vorba de-aşa ceva, dar cînd şi cînd îmi place să mă recreez cu o carte în mînă, dacă micul Al nu-şi răstoarnă în cap ghivecele cu flori de pe pervazul ferestrei.

— Se pare că puştiul e foarte activ.

Bryson Harcourt era cel care s-a amestecat.

— Într-adevăr este, ţinînd seama de vîrsta lui, confirmă Willis.

— Ei bine, băieţii rămîn băieţi, continuă tot Bryson. Ia te uită, dar nu ţi-a dat nimeni de băut ?

— Edward, interveni Bess şi, auzind-o, Willis recunoscu tonul ei de comandă, tu te ocupi de barul tatii, nu-i aşa ?

— Iartă-mă, dragă, se scuză Edward. Rămăsesem cu gîndul la micuţul Al şi la ghivecele cu flori. Dabney făcea acelaşi lucru. Ţi-aduci aminte, la creşă ?

— Lasă-l acum pe Dabney, Edward, i-o tăie Bess. Du-te, te rog şi adu-i un cocteil lui Willis. Ce alt mijloc de recreere mai foloseşti, Willis, în afară de Shakespeare ?

— Întotdeauna caut să mă relaxez cu ceva care merită osteneala.

— Şi care e mai potrivită ? întrebă Bess. O blondă sau o brună ?

Willis rîse cu poftă.

— Bărbaţii preferă blondele, răspunse el.

Fireşte că Willis o spusese sub formă de glumă, dar nu era de loc proastă nici ca replică la ironia servită de ea mai înainte şi se părea că-i plăcuse grozav lui Bess.

— Îţi plac şi acum blondele ? îl întrebă ea.

— O da, răspunse Willis — însă Bess Ewing nu-l mai atrăgea în acest sens şi era sigur că în sentimentele lui nu exista nici ciudă, nici resentiment.

— Despre ce vorbeam oare înainte de-a ne întrerupe tata ? îl întrebă Bess. Aaa, da, îmi amintesc. Despre cărţi bune. Ce mai citeşti în afară de Shakespeare ?

— Păi, nu prea am timp să citesc mult, în afară de publicaţii de afaceri, zise Willis, dar înaintez cu colecţia *„Five foot Shelf“* a doctorului Eliot — vreau să spun a preşedintelui Eliot. Chiar acum sînt pe terminate cu volumul zece.

— Dumnezeule mare ! exclamă Bess, nu cumva te referi la raftul de cărţi de cinci picioare ? Şi începu să rîdă.

Willis nu se supără, deoarece începuse să se educe în acest sens, dar înainte de a putea răspunde, Bess se oprise.

— Rîdeam numai de-o latură a ta — acea perseverenţă din totdeauna care uneori m-a înspăimîntat — aşa cum se-ntîmplă şi acum, Willis.

— Lasă, lasă, Bess, sînt un om foarte mediocru, şi asta o ştii şi tu. Dar Bryson îi întrerupse din nou.

— Nu ştiu despre ce vorbiţi, însă e timpul să coborîm la masă ; iar înainte de asta — şi vorbi cu un ton mai ridicat — dat fiind că ne aflăm aici numai ai familiei, am să vă spun ceva care ar putea să vă intereseze pe toţi. Willis şi cu mine am avut o discuţie foarte interesantă şi valoroasă. După cît se pare, nu e de loc exclus să-l avem din nou lîngă noi, la uzină, cel puţin o parte din timpul lui. Domnul Harcourt ridică paharul. Beau pentru împlinirea acestei speranţe, Willis, şi n-ar strica să mai serveşti şi tu unul, înainte de-a coborî în sufragerie.

— O nu, vă mulţumesc, *sir,* zise Willis. Nu era o seară de două pahare, cum ar fi numit-o el, deoarece trebuia să rămînă în continuă alertă. Îl surprinse expresia lui Bess, s-ar fi zis că i s-a împlinit o dorinţă ciudată.

— Vai, Willis, izbucni ea, sînt aşa de bucuroasă !

Cu ani în urmă, Willis intrase de mai multe ori în sufrageria familiei Bryson, de acolo, din Boston, dar de astă dată o privea cu alţi ochi, în timp ce-i povestea doamnei

Harcourt despre Sylvia şi despre copii. Arăta mai uzată decît o păstrase în amintire, dar în sinea lui, era silit să admită că uzura şi murdăria adăugate cu vremea, dovedeau o dată în plus că o familie ca Harcourt n-avea de ce să se sinchisească de aspectul lucrurilor. Oameni ca el şi Sylvia ar fi fost criticaţi pentru aşa ceva, dar nu şi unii ca Harcourt, în afară de faptul că încăperea avea o distincţie care înfrunta timpul. Masa cu soclu, căreia nu i se adăugase prelungitorul deoarece era aşezată doar pentru cinci persoane, data de pe la sfîrşitul secolului al optsprezecelea sau începutul secolului al nouăsprezecelea. Bufetul era din aceeaşi perioadă, dar cam greoi pentru gustul lui Willis. Farfuriile erau din porţelan simplu — Canton — tradiţional pentru Noua Anglie, fireşte, dar făceau o impresie deosebită, mai ales că, de cînd cu invazia japonezilor în China şi cu războiul din Europa, de ani de zile nu se mai văzuse pe piaţă porţelan chinezesc Canton. Argintăria grea şi bogat ornamentată data de pe la 1850, iar sfeşnicele şi caseta extrem de frumoasă *„d'épargne"* [1] erau georgiene, după părerea sa. Deasupra bufetului se afla o oglindă dreptunghiulară încadrată în ramă aurie, iar pe peretele din faţa lui, un portret pe care Willis îl recunoscu pe loc ca fiind al lui William Harcourt, judecînd după costumul închis la gît, tipic pentru perioada 1820—1830. Era desigur o copie, ca şi cel din biroul preşedintelui de la uzină, pentru că în mod cert familia nu l-ar fi urnit din loc pe cel original, aflat la reşedinţă.

— Ce frumoasă casetă „d'épargne", doamnă Harcourt, o admiră Willis.

Sylvia îi spusese că nu pronunţă niciodată corect cuvintele franţuzeşti, dar cu acesta era sigur că nu dăduse greş.

— Vai, Willis, nu ştiam că te interesează piesele antice de argint, îi replică ea.

La masă se servea vin roşu — probabil Claret —, la muşchi în sînge. Willis sorbi o înghiţitură înainte de a răspunde, făcînd o notă mintală că trebuia neapărat să se mai documenteze asupra vinurilor.

— Păi, ca să fiu sincer, domnul Henry Harcourt a fost acela care m-a obligat să mă interesez de antichităţi. Într-una din veri, m-a pus să fac un inventar al tuturor mo-

[1] Casetă de economii (fr.).

bilelor antice din clădirea administrativă a uzinei. Willis zîmbi și clătină din cap ca și cînd se afla în fața unei situații din care nu mai vedea ieșire. Acum, am o adevărată pasiune pentru piesele antice, dar este și o destindere pe care o împart cu Sylvia. E un fel de distracție să ne urcăm în mașină amîndoi, sîmbăta, și să facem turul magazinelor de antichități. Și am descoperit că e o pasiune care-ți rentează și în alte privințe.

Tăcu și își roti privirea în jurul mesei, ca în cele din urmă să întîlnească privirea fixă și aspră a portretului din fața lui care, ca și în alte dăți, îl făcu să se gîndească cu plăcere că nu fusese niciodată silit să muncească pentru William Harcourt. Bess, aflată în dreapta lui, se oprise din conversația cu tatăl ei.

— Ce vrei să spui cu colecționarea pieselor antice care rentează și în alte privințe ? îl întrebă ea.

Willis nu avusese intenția să se angajeze într-o dizertație pe această temă dar, ca de obicei, Bess îl luă prin surprindere.

— Păi vreau să spun că nu strică niciodată să ai o preocupare despre care poți vorbi în mod documentat. Sincer să fiu, nu mă poate lăsa rece faptul că o mulțime de șefi ai unor mari întreprinderi colecționează obiecte antice. La rîndul lor, sînt în stare să aprecieze pe cineva care le cunoaște.

— Pentru asta ai menționat caseta „d'épargne" ? îl întrebă Bess.

Willis simți cum se îmbujorează la față și tare ar fi vrut să scape de această reacție, care-l dădea mereu de gol.

— Nu, se apără el, am făcut-o pentru că s-a întîmplat să-mi placă. Oare nu e pusă aici spre a fi admirată ?

— Aaaa, făcu Bess, păi atunci treci pe la mine să vezi și piesele mele antice.

Era cam dificil să interpretezi remarca ei, dar toți cei de față începură să rîdă.

— Pentru că m-ai chemat, o să vin cu siguranță, răspunse Willis, alăturîndu-se hazului general.

După aceea avu o surpriză pe care-o consideră de-a dreptul șocantă Sub masă, genunchiul lui Bess i-l atinse pe-al lui. Ca desert, aveau lapte de pasăre, după care nu se prea omora. Iar genunchiul nu și-l prea putea da în lături,

gîndindu-se la stadiul în care se afla afacerea „Harcourt-Rahway".

— Nu-ți place laptele de pasăre? îl chestionă Bess.

— Vai, ba da, chiar foarte mult, Bess.

— Pe mine mă face să mă simt tînără și copilăroasă ori de cîte ori îl mănînc, zise ea.

— Iar pe mine mă face întotdeauna să mă gîndesc acasă și la copii, răspunse Willis.

Poate c-ar fi fost greu s-o facă pe Sylvia să priceapă că nu și-a putut retrage genunchiul cu una cu două, ținînd seama de situația cu „Harcourt-Rahway".

— Willis, se auzi strigat de Bryson, ce zici de „falsul război" din Europa? Crezi c-or să mai aștepte să vină primăvara?

Ca să spunem cinstit, Willis se simțea incapabil să reacționeze cu însuflețirea Sylviei la veștile privind războiul. De altfel, nici nu prea știa mare lucru despre Hitler și nazism, iar argumentările pe această temă aveau darul să-l plictisească.

— Eu unul nu știu nimic în plus în afară de ce citesc prin ziare și ascult la radio, dar nu văd cum ar putea sta cu toții la infinit cu mîinile încrucișate. Cineva trebuie să se pregătească să facă ceva.

— Și eu m-am gîndit la același lucru, recunoscu domnul Harcourt. Dar mă tot întreb în ce va consta acest „ceva"?

Lui Willis îi venea greu să analizeze situația internațională cînd genunchiul lui Bess îl presa într-una... Amestecul guvernului în afaceri era și-așa destul de neplăcut, fără a mai fi silit să te gîndești și la război.

— Hitler nu dispune de resursele necesare, se amestecă Edward. Întreaga lui mașină de război e blocată și, în primăvară, francezii vor trece la ofensivă. Totul se va sfîrși înainte ca noi s-avem timp să ne amestecăm.

La început, cînd l-a auzit pe Edward Ewing pomenind de amestec, Willis și-a închipuit că glumește, dar cum pentru el nu mai era o noutate că politica și războiul aprind mințile oamenilor, încercă să răspundă cît mai senin cu putință.

— Pe cît mă pricep eu, și-mi întemeiez opiniile pe datele care circulă, în special pe publicația Kiplinger, din Washington...

— Dar ce naiba mai e și asta? îl întrerupse Bess.

Lui Willis îi venea cam peste mînă să-i dea explicații, deoarece bănuia că Bess cunoștea totul în legătură cu publicația menționată, deși îl privea cu un aer nevinovat.

— Păi, publicația Kiplinger este editată în Washington, de un oarecare numit Kiplinger, bîigui el.

— Asta ai spus-o de la bun început, îi ripostă Bess. În clipa cînd ai menționat publicația Kiplinger din Washington, natural c-am înțeles că era editată de cineva din Washington, cu numele de Kiplinger.

— Cred că ai dreptate, se dădu el învins, alăturîndu-se rîsului general stîrnit pe seama lui. Dar acest Kiplinger circulă foarte mult și are legături importante pe care natural că nu le poate da în vileag.

— Mi-ar plăcea să văd și eu un exemplar, zise Bess. Fă-ți o notă Willis, te rog.

— Cum să nu Bess, se conformă Willis, scoțîndu-și din buzunar carnetul de însemnări și creionul.

— Oh, Willis, interveni Bess. Am vrut să spun o notă mintală.

Willis simțea nevoia s-o repeadă, dar nu putea s-o facă, avînd în vedere afacerea „Harcourt-Rahway". I se luă o piatră de pe inimă cînd o văzu pe doamna Harcourt ridicîndu-se de pe scaun.

— Haide, Bess, o chemă ea. Noi două putem vorbi despre Dabney și școala lui, în timp ce bărbații discută despre război și despre afaceri.

— Dacă e vorba de război, o să-i placă lui Edward, spuse Bess. N-o să aibă liniște pînă n-o să putem intra și noi.

În sufragerie, după plecarea lui Bess și a doamnei Harcourt, se lăsă un moment de tăcere reconfortantă și, pentru o clipă, gîndurile lui Willis se îndreptară spre viitor. Visa la sufrageria pe care ar putea s-o aibă și el cu Sylvia într-o bună zi, cu o masă și o duzină de scaune Chippendale, luate de la magazinul „Mallet" din Bath — dar fu întrerupt din reverie de glasul domnului Harcourt.

— Ești sigur că nu vrei o havană, Willis ?

— Nu, vă mulțumesc, *sir*, dar dacă se poate, aș fuma o țigară.

— Apropo, zise Bryson, s-ar fi cuvenit să te întreb dacă nu vrei să te speli pe mîini înainte de masă. Există o toaletă sub scările din față, în caz că ai nevoie să te duci, Willis.

— Mulţumesc, *sir*, dar realmente nu simt nevoia.
— Păi atunci ai o constituţie mai robustă decît a mea, răspunse Bryson. Dacă mă iertaţi, eu am să mă duc ; după aceea o să-i telefonez lui Roger ca să fiu sigur că-l vom întîlni mîine dimineaţă.
— Coniac, Willis ? îl întrebă Edward.
— Mulţumesc, dar puţin. Numai un strop.
În clipa cînd l-a gustat şi-a dat seama că era din rezerva domnului Henry Harcourt şi-i veni în minte Percy Nagel şi ziua cînd stătuse cu el în biroul particular al bătrînului Harcourt.
— Nu ştiu despre ce ai discutat cu socrul meu, spuse Edward, dar dacă e vorba de întoarcerea ta la uzină, sper să vă reuşească. După cîte ştiu, lucrurile sînt destul de încîlcite acolo. Sînt un neofit în materie, pentru că eu lucrez în avocatură, dar Bess face mare tapaj pe tema fabricii, şi asta nu pentru că am depinde cine ştie ce de ea.
Willis descoperi dintr-o dată că avea în inimă un colţişor cald şi pentru Edward Ewing.
— În comparaţie cu cerinţele moderne, fără-ndoială că uzina e modestă, vorbi el cu un aer nepăsător, dar, cu toate astea, are reale posibilităţi. Îmi amintesc că Bess se arăta sentimentală faţă de ea.
— Sentimentală — ăsta e cuvîntul, zise Edward. Familia ei se ceartă necontenit din pricina fabricii.
Poate că nu era greşit să-l considere pe Edward Ewing mai puţin tîmp decît părea. Dar nu era nici momentul să-şi arate o însufleţire exagerată, sau să pescuiască informaţii. Lucrul cel mai potrivit era să schimbe subiectul.
— Cum merge cu tenisul ? îl întrebă Willis.
— Tenisul ? repetă Edward şi era limpede că-l dăduse cu totul uitării.
— Nu cred că-ţi mai aduci aminte. De altfel, nici n-ai avea de ce. Pe vremea cînd lucram la uzină, am jucat într-o vară o partidă, pe moşia Harcourt. Apoi, rîse degajat. M-am comportat ca o cizmă — absolut ca o cizmă.
— Aaaa, făcu Edward, îmi amintesc acum — după joc, am făcut o baie în bazin. Am abandonat tenisul şi m-am apucat de golf.
— Adevărat ? În cazul ăsta, am să te provoc la o partidă într-o zi. La golf nu sînt aşa de ageamiu.

O partidă cu Edward Ewing în care să-l învingă, ar fi însemnat o revanșă, o închidere a cercului.

— Nu susțin că mă pricep cine știe ce, adăugă Willis, pentru că era o greșeală să susții că ești un as la golf. Dar mă distrează la nebunie.

Edward Ewing clătină din cap afirmativ, ceea ce-l făcu pe Willis să simtă o reală plăcere, așa cum se întîmplă de obicei cînd o discuție penibilă se încheie cu un subiect de interes comun.

— Cam cîte goluri realizezi ? îl întrebă Edward.

— O, un scor de începător. În jurul a nouăzeci, sau poate cu o minge sau două mai puțin.

— Aha, făcu Edward. Păi trebuie neapărat să facem un joc.

Dat fiind că Edward nu precizase numărul de mingi pe care le trimitea la țintă, însemna desigur că e un jucător mai bun. Era ridicolă ușoara decepție pe care o încercă Willis. Iar cînd se întoarse Bryson în sufragerie, simți că i se ridică o greutate de pe suflet. Willis vedea în el un fel de hartă a unui ținut cunoscut, deși această hartă fusese ținută deoparte, ani în șir.

— Vă rog să nu vă ridicați, le spuse Bryson. Iertați-mă c-am întîrziat atît de mult, dar n-am scăpat de Roger cu una, cu două. Ne așteaptă pe amîndoi, mîine dimineață la ora nouă și jumătate în State Street. Sper că nu e prea devreme ?

— Aaa, nu, răspunse Willis. Va fi o adevărată plăcere să-l revăd pe domnul Roger.

— Pot să trec pe la tine, să te iau, se oferi Bryson. Am uitat să te întreb, unde ai tras, Willis ?

— Vă mulțumesc, *sir*. Stau la Ritz.

— Păi atunci n-o să fie de loc greu, dacă ești la Ritz, zise Bryson.

Willis avu impresia că mențiunea hotelului Ritz a produs o ușoară surprindere.

— Ori de cîte ori vin în Boston, trag la Ritz, adăugă el.

Dar după aceea, s-a gîndit că a fost cam brutal și oarecum inexact în ce spusese, pentru că, în realitate, nu mai fusese niciodată la Ritz.

— Cred că o să fim criticați dacă nu mergem sus, zise Bryson.

— Asta aşa e, se grăbi Edward să confirme. Bess mi-a dat în grijă să nu întîrziem — şi o ştiţi pe Bess.
— O, da, zise Bryson, o cunoaştem cu toţii pe Bess.

— Vino-ncoace şi aşază-te lîngă mine, Willis, îl chemă doamna Harcourt ; am să te rog să mai îmi povesteşti despre copii.
— Păi, nu prea am ce să vă spun de Paul decît că e un ţînc drăguţ şi voinic, iar Al, un flăcău la primii paşi după cum cred că se spune. Mi-ar fi plăcut să am o poză de-a lui. Ştiţi, realmente am un colţişor cald în inimă pentru Al.
— Se-nţelege că ai, spuse doamna Harcourt. Sînt sigură că eşti un tată foarte bun. Dar... ăăă Sylvia, nu e de aceeaşi părere ?
— De ce l-ai botezat pe cel de-al doilea Paul ? îl întrebă Bess. Glasul ei venea de la celălalt capăt al salonului, ceea ce arăta că urmărise tot timpul discuţia.
— Sylvia i-a dat numele acesta, după bunicul ei, explică Willis.
— E-n regulă, atîta vreme cît nimeni nu l-a jefuit pe Petru.
Willis zîmbi îngrijorat şi se uită la doamna Harcourt.
— Am vrut să spun să-l jefuiască pe Petru ca să-l plătească pe Paul, completă Bess.
Glasul ei avea o nuanţă care-l punea în încurcătură.
— Paul se va descurca foarte bine şi fără să fure cineva pentru el, îi răspunse Willis.
Duritatea propriei sale voci îl făcu să se simtă stînjenit. Nu era timbrul potrivit dacă te gîndeai la fuziunea „Rahway-Harcourt“, aşa că se întoarse repede la interlocutoarea lui, vorbindu-i despre Al şi Paul, de ideile Sylviei în legătură cu mobilarea casei, despre doici şi maternităţi, subiecte pe care doamna Harcourt le înţelegea şi le comenta în mod inteligent.
Dar în mintea lui stăruia tot timpul întrebarea : putea oare o fiinţă cu situaţia doamnei Harcourt să aibă o înţelegere reală faţă de el, sau de Sylvia ? Fireşte că în orice lucru există un dram de noroc, dar oameni ca cei din familia Harcourt aproape că n-aveau nevoie de el. Banii acumulaţi cu timpul fuseseră în aşa măsură sporiţi prin administrarea înţeleaptă a unor străini din afară, încît familia Harcourt ajunsese să se

rupă pînă și de uzina Harcourt. Această doamnă putea oferi dineuri, Bryson își putea vedea nestingherit de întrecerile de iahturi, Bess își putea trimite băieții la școala Groton — sau în altă parte, indiferent de ce avea să se întîmple cu uzina.

Willis se gîndea că nici lui nu-i lipsise norocul, numai că el fusese silit să se zbată ca să pună mîna pe el. Ce știau ei ce înseamnă să strîngi ban pe ban ca să-ți plătești polițele de asigurare, să faci economii ca să-ți iei un costum de haine, ca să nu mai vorbim de o mașină nouă? Absolut nimic. Ce s-ar întîmpla cu ei dacă s-ar trezi dintr-o dată azvîrliți în lume? Bill Harcourt n-ar fi în stare să facă nici pe conțopistul, iar Bess n-ar putea fi secretară sau operatoare la o centrală telefonică.

— Aveți perfectă dreptate, doamnă Harcourt, spuse Willis. Vara, în Orange este foarte cald pentru Sylvia și copii, dar timp de o lună, pleacă cu toții la lacul Sunapee. Familia Hodges are o cabană acolo, chiar pe marginea lacului...

Norocoși erau cei din familia Horcourt că nu erau siliți să-și cîștige existența! Cînd isprăvi de vorbit despre lacul Sunapee, se ridică în picioare.

— A fost o încîntare să putem evoca amintirile de demult, doamnă Harcourt, și vă mulțumesc pentru invitația la masă, spuse el. M-am bucurat de fiecare minut petrecut aici, dar acum trebuie să mă retrag pentru ca să pot fi la dispoziția domnului Harcourt, mîine dimineață. Cred, sau cel puțin sper, că vom avea o întîlnire activă și utilă.

Dădu mîna cu doamna Harcourt, pe urmă își îndreptă umerii și luă o atitudine de alertă, pe care o învățase la Beakney-Graham.

— Noapte bună, Bess. Mi-a făcut o reală plăcere să te revăd. A fost exact ca în vremurile de demult.

Bess își luă expresia cea mai ispititoare cu putință sau cel puțin așa fusese cîndva.

— Ei, nu chiar ca în vremurile de demult.

— În sfîrșit, nu, nu chiar ca atunci, Bess, admise Willis.

Își retrase mîna dintr-a lui, dar continuă să-i zîmbească.

— Dacă termini cu toată treaba pentru care trebuie să fii atît de proaspăt de dimineață, n-ai vrea să vii să iei cu mine un ceai, sau altceva mai tare? Ai să simți nevoia, după o zi petrecută cu vărul Roger.

— În fine, nu cred că e tocmai așa, Bess, dar o să-mi facă multă plăcere să beau un ceai și să vorbesc despre vremurile de altă dată cu tine și cu Edward.

— Edward n-o să fie acasă. La ora de ceai el trebuie să bea suc de fructe. Vei fi nu mai tu și cu mine. Copiii nu vin niciodată la ceai.

— Atunci, cu atît mai bine, Bess, zise el și rîse. Ceaiul în doi e o idee minunată. Vin îndată ce voi fi liber, după ora patru și jumătate. Apropo, nu cred că mai țin minte adresa ta.

Își scoase fulgerător agenda de însemnări și creionul „Eversharp". Dineul la familia Harcourt se terminase și se simțea cu mult mai obosit decît s-ar fi așteptat.

XXI

ÎN ANII agitați din preajma și din perioada războiului, Willis n-a prea avut timp de citit, în afară doar de publicațiile cu caracter comercial, și de sfertul de oră cotidian consacrat clasicilor. Ziua nu-i ardea lui de lectură, iar cînd venea acasă, cu o oră înainte de cină — ca să aibă timp să se joace cu copiii — era frînt de oboseală. De obicei, serile mînca în oraș, la club, cu Sylvia și cu amici dintre cei noi, sau invitau acasă cîte o familie la o partidă, două de bridge. Pe scurt, la fel ca majoritatea bărbaților pe care-i știa, Willis n-a avut cine știe ce timp pentru citit. Cu toate astea, cîțiva dintre oamenii cei mai valoroși pe care-i cunoștea se preocupau serios de această latură. Joe McKitterick, pentru care Willis nutrea un profund respect și căruia îi păstra un colțișor cald în inimă, era întotdeauna la curent cu ultimele piese de teatru și cu cărțile de mare succes, chiar dacă lectura lui se limita numai la cronicile de specialitate din numărul de duminică al ziarului „New

York Times". De fapt, aproape toate persoanele simandicoase cunoscute de Willis puteau să facă față în mod inteligent la orice discuție despre situația politică, despre colaboratorii permanenți ai ziarelor, succesele răsunătoare de pe Broadway și cărțile cu cel mai mare tiraj.

Lucrurile de soiul ăsta stimulau curiozitatea omului bine informat și, sincer vorbind, unii dintre cei mai bine informați pe care-i întîlnea Willis lăsau chiar impresia că le face plăcere să poarte asemenea discuții. Ca un fel de măsură de autoapărare, Willis a început și el să mai citească un pic, cînd se-ntîmpla să fie țintuit la pat de vreo răceală, sau duminicile dimineața, cînd Sylvia era ocupată cu copiii. Chiar atunci cînd se afla în activitate febrilă, parcurgea în fugă cronicile din „New York Times", iar în cele din urmă, la sugestia lui Ted Perlman, un agent comercial proaspăt angajat la Rahway, începu să cumpere publicația periodică și utilă „The Book Review Digest". Faptul că se trezise cu un oarecare bagaj de cunoștințe literare a însemnat o ușurare pentru el. Cînd a ajuns la patruzeci de ani, cărțile lui Dickens, Thackeray, Scott, Austen și Brontë, pe care i le citise maică-sa în copilărie, au început să-i aducă reale beneficii. În același timp, a descoperit că existau și alte căi de a face cunoștință cu o carte, fără s-o mai citească. Criticii literari, de pildă, și în special cei care scriau pentru suplimentele de duminică, te puneau de obicei la curent cu tot cuprinsul.

În afară de cronici și rezumate, Willis a mai citit și cîteva romane de la un capăt la altul, dar asta pentru că-i vorbise Sylvia foarte mult despre ele. Așa a citit *Babbitt,* de Sinclair Lewis, numai fiindcă ea îi spusese o dată în glumă că va ajunge și el un Babbitt, dacă se rupe de orice preocupare intelectuală. Apoi, romanul *Părinți risipitori* și jumătate din cartea lui Steinbeck *Fructele mîniei,* pe care a abandonat-o din pricina vădite̊i rele credințe a autorului. Într-un anumit fel romanele citate, ca și altele care, după părerea lui Willis, s-ar fi cuvenit să conțină în paginile lor cîteva idei optimiste, îi lăsau întotdeauna un gust amar. Ca să fie cinstit, prefera un autor simplu și cu picioarele pe pămînt ca Dale Carnegie. Autorii acestor romane păreau că pur și simplu nu agreează America, un lucru scandalos pentru Willis dar pe care trebuia să-l privească drept în față. Ei nu-și iubeau țara, în ciuda lucrurilor minunate pe care America le făcuse pentru ei ca de pildă

posibilitatea de a învăța în școli, apoi aceea de a-și valorifica romanele și scenariile de filme la niște sume fabuloase. Ei nu iubeau America în ciuda înlesnirilor puse la îndemîna lor de a-și construi case frumoase și de a-și publica fotografiile în „Life" și în „Time". Acești oameni luau mereu în derîdere instituțiile solide, mușcînd însăși mîna care le întindea hrana. Cînd se apucau să scrie despre comerț, oamenii care cîștigau un dolar cinstit vînzînd mărfuri, conducînd bănci sau uzine, erau socotiți niște materialiști acerbi, lipsiți de idealuri și de conștiință socială. În toate aceste romane, afaceriștii erau zugrăviți ca niște ființe reduse și lipsite de omenie. Nu o dată Willis și-a dorit să poată sta de vorbă cu unii dintre acești scriitori — să le-o spună verde, că oamenii care conduc fabricile și vînd produsele, care se tocmesc cu bancherii, cu perceptorii și cu organizatorii sindicali, nu erau atît de reduși ca o sumedenie de scriitori ce păreau că n-au altceva mai bun de făcut decît să se eternizeze cu cîte o blondă pe la Palm Beach.

Doar omul de afaceri american, și nu scriitorul, crease Palm Beach, plus că Willis era gata să pună rămășag că orice afacerist de clasă — cum ar fi fost un P. L. Nagel, de pildă — era în stare să-i sufle romancierului blonda, cît ai zice pește. Adevărul era că afaceriștii aveau o groază de idei valoroase în afara domeniului lor de activitate. În primul rînd, înțelegeau o mulțime de lucruri în legătură cu relațiile dintre oameni. Orice om care avea în subordine un personal numeros, se-nțelege că putea să judece mai bine un caracter decît ar face-o un scriitor. Pe de altă parte, oamenii de afaceri puteau să-și exprime gîndurile în mod succint, doar în cîteva fraze, fără să umple pagini și capitole întregi.

Legat de această idee, Willis n-a uitat niciodată sfatul pe care i-l dăduse P.T. Green, președintele companiei „Green Gange and Roller", atunci cînd îi făcuse cinstea să-l invite la sediul societății. „Ori de cîte ori te afli într-o călătorie de afaceri, obișnuia să spună bătrînul P.T., fie că ai avut sau nu vreo aventură pe drum, nu uita să vii acasă cu un dar pentru soție și pentru copii." Și cu toate că nu avea motive să-și facă vreun reproș, cînd a plecat din Boston, Willis și-a amintit de sfatul lui simplu. Venise în acest oraș pentru niște tratative importante și se întorcea acasă cu un succes mult mai mare decît se așteptase. Către ora patru, în cea de-a doua zi a convorbirilor, era limpede pentru el că-i băgase în buzunar pe Bryson

și pe Roger și că toate asperitățile primejdioase fuseseră netezite. Ceaiul pe care urma să-l ia cu Bess era o mare destindere.

Au luat ceaiul doar în doi, el și Bess, așezați unul lîngă altul pe sofa. Bess îi ceruse pe un ton cam înțepat să închidă ușa dinspre hol. Familia Ewing locuia într-una din casele acelea vechi de pe Chestnut Street, în care, după spusele lui Bess, era curent, mai ales în luna martie, și singurul mijloc de a păstra căldura era să închidă toate ușile posibile. În ciuda aerului ei glumeț, Willis a avut impresia că Bess era impresionată de felul cum arăta el și, cu toată modestia, își putea da seama și de ce, avînd în vedere înfățișarea lui Edward Ewing — dar asta n-a însemnat că Bess nu-i vorbise cu afecțiune și căldură despre soțul ei. Cînd era vorba de Edward știai întotdeauna la ce să te aștepți, îi spusese Bess, ori asta e ceva. Edward era tot atît de comod ca un pantof uzat care nu te mai jenează, adăugase tot ea — dar, lucru destul de ciudat, din cînd în cînd nu strică să te mai jeneze un pic pantoful.

Pînă să facă această remarcă, Bess deschisese un dulăpior mic din care scosese o sticlă de whisky, dintr-ale lui Edward. Apoi au stat relaxați pe sofa, timp în care Willis i-a dat cîteva informații esențiale în legătură cu „Rahway Belting“ și uzina Harcourt. Vizita a meritat osteneala și i-a prins bine, deoarece Bess i s-a alăturat de la bun început.

— Păi dacă te întorci la uzină, o să fie ca pe vremuri, i-a spus ea.

Desigur că în relațiile dintre ei, Willis avea acum o poziție mai bună decît cea de odinioară, dar pe Sylvia nu a uitat-o nici măcar un minut. Cînd Bess îi sugerase să rămînă la cină, a refuzat-o fără șovăire, deoarece le promisese socrilor că va cina cu ei. Era de datoria lui să-i ducă Sylviei vești despre familia Hodges.

După micul dejun pe care l-a luat devreme în gara Grand Central, Willis a început să caute cite ceva pentru cei de-acasă și simți o adevărată plăcere să se gîndească la Sylvia. Dat fiind ora matinală, darurile nu puteau fi cumpărate decît de la „Liggett“ care, din fericire, era un magazin bine asortat și cu articole de calitate. Cînd una dintre vînzătoare îl întrebă cu ce i-ar putea fi de folos, Willis i-a zîmbit într-un fel dezarmant.

— Sincer, nu mă pot întoarce acasă fără un mic dar pentru soţie şi cei doi copilaşi, i-a spus el. Întotdeauna prindea bine să te destăinuieşti cuiva. Într-o jumătate de minut, cumpărase un ursuleţ pentru Al şi o pîrîitoare pentru micuţul Paul.

— Avem aparate electrice de uscat părul, la preţuri reduse, l-a informat vînzătoarea.

— O, nu, nu vreau aşa ceva.

— Atunci săruri de baie ? sugeră ea. Avem nişte săruri de baie care fac clăbuc, cu parfum foarte plăcut de muşcată.

Cînd ajunse acasă, era aproape nouă şi jumătate şi nu putu zăbovi decît vreo cîteva minute, dar nu există nimic pe lume ca sentimentul întoarcerii acasă. Pe Al l-a găsit în ţarc şi s-a bucurat foarte mult de ursuleţ.

— Iu huu ! a strigat Willis din capătul scărilor. Eşti acolo, sus, scumpo ?

Iar cînd a auzit-o pe Sylvia răspunzîndu-i a simţit o uşurare de nedescris. Fireşte, ştia că e sus, dar în acelaşi timp avea şi o urmă de îndoială în suflet, aşa cum se întîmplă poate şi cu alţi soţi.

— Vino încoace, îl chemă Sylvia. Tocmai îi dau micul dejun lui Paul.

După toate cunoştinţele pe care le dobîndise în materie de crescut copiii, pentru Willis nu mai era un secret faptul că pe un copil hrănit la sîn îl aşteaptă mult mai puţine riscuri în viaţă decît pe unul crescut cu biberonul. Copiii hrăniţi la sîn erau mai puţin expuşi la adenopatii, iar dinţii le creşteau mai drepţi, pentru că aveau maxilare mai bine dezvoltate. Adevărul e că laptele mamei nu putea fi înlocuit cu nimic.

— Poate c-ar fi mai bine să aştept pînă termină Paul, dragă, propuse Willis.

Dar nu ajuta la nimic s-o facă pe Sylvia şi pe doică să rîdă de el.

— Uite ce, Willis, e timpul să cunoşti şi tu cîteva dintre procesele fiziologice ale vieţii. Stai jos şi povesteşte-mi tot. Desigur că nu era momentul şi nici locul potrivit ca să treacă la o relatare completă, în afară de faptul că trebuia să plece şi la fabrică.

— Ţi-am adus un mic dar, scumpo.

— Vai Willis, ce drăguţ eşti. Ce anume ?

— Săruri de baie. Tablete efervescente cu parfum de muşcată.

— Oh, Dumnezeule, nu de muşcată ! exclamă Sylvia.

Sylvia îl întoarse pe Paul după tehnica cunoscută de tinerele mame sub numele de regurgitaţie. Sunetele digestive produse de Paul, îi destrămau şirul gîndurilor lui Willis.

— Ce face mama ? se interesă Sylvia.

— Se simte minunat. La fel şi tatăl tău. E o adevărată plăcere ori de cîte ori stau de vorbă cu el. Laura nu era acasă, fireşte. Willis îi aruncă o privire iritată micuţului Paul. Ai terminat cu hrănirea lui, nu-i aşa ?

— Nici gînd ; abia am început. Ce alte veşti mai ai ?

— Păi, totul merge chiar mai bine decît am sperat.

— O, nu m-am gîndit la asta. Mă refer la tata şi mama, la Laura, Tom şi ceilalţi.

— Păi, sincer să fiu, n-am stat destul cu ei ca să aflu despre toate — dar, din spusele mamei, am dedus că Laura are un admirator.

— Aşa l-a numit mama — un admirator ? Cum arată ? Cine e ? Te rog încearcă să-ţi aduci aminte.

Faptul că Sylvia îi cerea amănunte despre un tînăr pe care nu-l văzuse în viaţa lui arăta cît de departe trăiesc femeile de realitate.

— I s-a pomenit numele doar o dată, în discuţie, dragă. Singurul lucru de care-mi amintesc este că studiază la Institutul Comercial Harvard.

— O, nu, ripostă Sylvia, să nu fie la Institutul Comercial Harvard !

Începu să rîdă ; pînă în clipa cînd n-o văzu rîzînd, Willis nu făcuse asociaţia de idei.

— Îmi pare rău, draga mea, că dispreţuieşti această şcoală.

— Dar nu e vorba de asta, se apără Sylvia, însă trebuie să admiţi că e o coincidenţă.

— Ştiu dragă că această casă e cam meschină şi mică pentru doi copilaşi. Ca să fiu cinstit, n-am de ce să te învinuiesc dacă-ţi creează o stare proastă şi se-nţelege că un absolvent al Institutului Comercial Harward s-ar cuveni s-o ducă mai bine. Îţi făgăduiesc că îndată ce voi avea posibilitatea, am să fac rost de ceva mai bun.

— Vai, Willis, nu ştiu cine ţi-a băgat prostia asta în cap, ripostă Sylvia. Mie îmi place mult casa şi singurul lucru pe care ţi-l cer necontenit este să renunţi la lucruri extravagante. Spune-mi tot ce s-a întîmplat la Boston.

Era limpede ca lumina zilei că nu era momentul şi nici locul pentru aşa ceva, plus că trebuia neapărat să ajungă la fabrică. În acelaşi timp, avea de gînd s-o vadă şi pe doamna Jacoby cît mai neîntîrziat. Totuşi, în ciuda preocupărilor sale, discuţia cu Sylvia i-a trezit o idee nouă. Sosise timpul să se mute într-o locuinţă proprie şi dacă nu umblai cu ochii în pămînt, puteai găsi oricînd o casă frumuşică, dintre cele puse în vînzare chiar în apropiere de Orange.

Sylvia îi ceruse să-i spună totul — o expresie familiară, dar vagă. Cu toate că Willis nu avea decît treizeci şi trei de ani, experienţa lui în afaceri nu era departe de cea a unui om care se apropia de patruzeci — şi aflase pînă acum că nu e posibil să spui cuiva totul — nici chiar ţie însuţi, indiferent despre ce-ar fi fost vorba. De pildă, în situaţia lui de atunci, avea nevoie de-o versiune pentru acţionari, o alta pentru doamna Jacoby şi, în sfîrşit, o a treia, pentru avocaţii care duceau tratativele.

Toate aceste versiuni se deosebeau ca detalii, dar asta nu pentru că era recomandabil să umbli cu ascunzişuri, ci datorită faptului că pe unii oameni îi interesau anumite aspecte într-o măsură mai mare decît altele.

Cînd toată treaba a fost gata şi s-a trecut la semnarea convenţiei definitive cu privire la fuzionarea fabricii „Rahway Belting" cu uzina Harcourt, Willis a luat parte la o recepţie modestă pe care noua companie — denumită acum „Harcourt Associates" a dat-o în cinstea noilor conducători, a directorilor şi a unor angajaţi superiori ; au fost de asemenea invitaţi diferiţi avocaţi care au negociat unificarea. Printre aceştia din urmă, se afla şi domnul F. Augustus Tremaine, procuristul doamnei Jacoby pentru dirijarea afacerilor şi care, în cadrul tratativelor, reprezentase partea Rahway. Apoi, domnul Tom Bolsen senior, împreună cu fiul său, T. Bolsen junior, de la o firmă din Boston, care au reprezentat partea Harcourt. Earl Decker s-a numărat şi el printre invitaţi, în calitate de consilier general al uzinei Harcourt. Masa fusese veselă şi amicală. Pînă şi domnul Tremaine, care nu scăpase nici o glumă, din cîte-şi putea aminti Willis, fusese într-o formă excelentă şi, în discursul său de la sfîrşitul mesei, se referise la Earl Decker, numindu-l prietenul şi sfătuitorul său erudit.

Willis, devenit prim vicepreşedinte al societăţii „Harcourt Associates“ ţinuse unul dintre principalele toasturi ale serii, vorbind nu numai în calitate de conducător ci şi ca acţionar, dat fiind că deţinea cincisprezece la sută din acţiunile comune ale noii companii. La redactarea acestui discurs investise mult timp şi gîndire, fiind ajutat, pe alocuri, de un tînăr ager la minte, absolvent al facultăţii de drept de la Harvard şi de curînd angajat la oficiul lui Tremaine. Sprijinul pe care-l primise era aproape lipsit de importanţă, constînd în cizelarea măruntă a unor fraze şi paragrafe — mai mult un serviciu de conţopeală decît altceva — o contribuţie pe care orice conducător de întreprindere o aşteaptă din partea subalternilor cînd e vorba de întocmirea unui discurs. În rest, toate ideile cuprinse îi aparţineau lui. Desigur, l-a bucurat peste măsură faptul că toastul său a produs o impresie mai bună chiar decît sperase. Începuse să vorbească pe un ton scăzut şi rar, însufleţindu-se treptat şi atingînd o adevărată apoteoză. „Ce înseamnă o idee ?“ întrebase el în introducere, adăugînd imediat cu un aer glumeţ : „S-ar cuveni poate s-o ştiu la capătul acestor trei luni în care domnii Tremaine, Bolsen şi Decker au făcut risipă de idei atît de valoroase“. Cînd a simţit că ascultătorii au înţeles ce urmărise să exprime prin această figură de stil, i s-a ridicat o grijă de pe suflet.

Willis n-a avut niciodată certitudinea că frazele de mai sus îi aparţineau lui, sau absolventului facultăţii de drept, dar asta n-avea importanţă, deoarece ştia pozitiv că ideile de fond erau ale lui — şi nu ale altuia.

„Poate că e mai bine să privesc realitatea în faţă şi să recunosc că, la început, numai eu am purtat vina ideii de a unifica uzinele „Rahway Belting“ şi Harcourt, în noua şi puternica noastră societate. Dar neîndoielnic, domnilor, nu trebuie să uităm niciodată că o idee nu poate dăinui numai prin ea însăşi. Pentru a avea valoare, ea trebuie tradusă în viaţă. E necesar să fie sprijinită de un colectiv — ori cred că, în seara asta, cu toţii sîntem conştienţi că reprezentăm un colectiv serios.

Da, domnilor, orice idee trebuie să prindă viaţă — ori pentru a atinge acest scop, e nevoie de răbdare şi de înţelegere faţă de intenţiile partenerilor tăi, dar mai presus de toate, adevărata chezăşie a succesului rezidă în buna colaborare şi în spiritul de echipă.“

Ajuns aici, a fost silit să se oprească pînă la încetarea aplauzelor.

„Nu am de gînd să mă întind prea mult cu vorba, a reluat el, dar aş dori ca înainte de încheiere, să mai exprim un singur gînd. Aşa cum un bun timonier îşi cîrmeşte barca călăuzindu-se după o stea, tot astfel să ne ţinem şi noi privirile aţintite spre principalul obiectiv. Şi care e acest obiectiv? El constă, în fond, în îmbinarea produselor „Planeroid“ şi „Hartex“ — două sortimente care se complinesc, creind pe viitor o unitate de producţie perfectă. În seara aceasta s-a născut o nouă forţă şi o nouă concurenţă pe piaţa benzilor de transmisie. Fie ca toţi cei care ne-am pus umărul la această ultimă realizare să ne înnoim eforturile pentru promovarea unui nou crez în domeniul curelelor de transmisie. În încheiere, ridic paharul — ca pe o cupă a bunei înţelegeri — pentru viitorul nelimitat al «Companiei Harcourt Associates».“

Situaţia şi atmosfera generală erau cum nu se putea mai prielnice pentru tot ce spusese. Evident, se aflau în pragul unor cerinţe noi şi nebănuite în materie de benzi de transmisie, iar o companie proaspăt înjghebată şi cutezătoare ca „Harcourt Associates“ avea toate atuurile să concureze pentru satisfacerea acestor nevoi.

— Willis, îl interpelă Bryson Harcourt, a fost un discurs magnific.

— O, vă mulţumesc foarte mult, *sir*. Mă bucur din inimă că-l apreciaţi ca atare.

Nu avea de ce să nu se arate respectuos faţă de Bryson, cu toate că amîndoi erau conştienţi de noile raporturi statornicite între ei. Chiar dacă s-ar fi întîmplat ca Bryson sau Roger să-ncerce să-i facă vînt din „Harcourt Associates“, n-ar fi putut să-l mai clintească.

Cam astfel de gînduri stăruiau în subconştientul lui Willis, la întoarcerea de la recepţia din Boston. Membrii familiei Harcourt nu-l puteau scoate din noua companie, dar cu toate astea, era de dorit să deţină un control şi mai mare asupra ei. Dacă ar fi avut banii necesari, nu era exclus să poată cumpăra acţiunile doamnei Jacoby. Urmărit de acest gînd, poate că nu era rău ca la întoarcerea din Boston să se oprească pentru cîteva ore în New York, să stea de vorbă cu un bancher ; dar în această călătorie i-a scăpat din vedere să-i cumpere Sylviei un dar.

În timpul negocierilor cu Harcourt, Willis începuse să prindă cîte ceva din viața și caracterul bancherilor. Printre altele, aflase că, dacă erau stimulați cum trebuie, bancherii se puteau arăta mai generoși cu banii de cît te-ai fi așteptat. Niciodată să nu-ți fie teamă să le soliciți un împrumut, iar în clipa cînd îl ceri, trebuie să fixezi o sumă importantă — cu cît mai mare, cu atît mai bine — cu condiția să le prezinți un plan concret în legătură cu ce urmărești să realizezi în afaceri. Mai întîi, firește că se cuvenea să statornicești relații strînse cu un bancher, ca să te bucuri de toată încrederea și interesul lui personal.

Una dintre cele mai bune legături stabilite de Willis în acest sens, a fost Gilbert Bakeliss — absolvent al Universității Yale, un tip cam cu zece ani mai în vîrstă decît el. Gil, așa cum se obișnuise Willis să-i spună, participase la multe dintre tratativele cu Harcourt, în calitate de reprezentant al acționarilor. Willis admira felul în care Gil putea să păstreze o ordine perfectă în acțiuni, precum și părul lui încărunțit înainte de vreme. Mai descoperise că Gil, care era însurat și trăia la Cos Cob, avea o mulțime de idei salutare în materie de exerciții fizice și de regim alimentar. Cînd Willis îi vorbise de grîușorul pe care-l presăra peste sucul de roșii, Gil se arătase realmente interesat, plus că nu o dată îl invitase pe Willis să mănînce cu el la Clubul Yale. Nu mică i-a fost bucuria cînd a putut și el să-i întoarcă această amabilitate. Povățuit de doamna Jacoby, Willis devenise membru al Clubului Harvard, din New York, o idee pe care niciodată n-a regretat-o, atît din punct de vedere social, cît și comercial. Îi explicase lui Gil, fără să insiste însă prea mult asupra acestei laturi, că nu era un tip de Harvard, ci un absolvent al Universității din Boston. Cu toate acestea, faptul că studiase la Institutul Comercial de la Harvard i-a dat dreptul să fie ales membru al Clubului Harvard din New York.

Oricît de mult i-ar fi plăcut să se vadă cît mai repede în Orange, lîngă Sylvia și copii, o dată ajuns în New York, după recepția din Boston, se hotărîse ca, înainte de a-și continua drumul, să-l vadă mai întîi pe Gilbert Bakeliss. Niciodată nu se simțise atît de mult în pielea unui tip de Harvard ca la întoarcerea din Boston, cînd și-a luat micul dejun la Clubul Harvard. O dată intrat în eleganta sală de mese, a avut impresia că se afla acolo parcă de cînd lumea — sentiment pe care nu-l mai

încercase în alte ocazii. Experiența căpătată nu-i dădu pas să-și manifeste nerăbdarea nemăsurată față de Gil Bakeliss, așa că nu i-a telefonat nici la zece fix, și nici la zece și un sfert — amănunt care ar fi trădat o întîrziere premeditată — ci, la zece și douăzeci și trei de minute. Înregistră cu satisfacție tonul cald al lui Gil, care depășea cordialitatea convențională.

— Ia te uită, exclamă Gil, va să zică pelerinul s-a întors.

Willis rîse, simțind o reală prețuire pentru interlocutor.

— Exact, numai că ți-am dus lipsa la recepție, Gil.

— Știi c-aș fi venit, dacă Geraldine și cu mine nu eram angajați într-un dublu campionat de bridge. Cred c-a fost o adevărată sărbătoare a prieteniei.

— La drept vorbind, prea rău n-a fost, Gil. Nu e cazul să-ți răpesc tot timpul, dar dacă n-ai ceva fixat pentru prînz, mă găsești aici, la Clubul Harvard.

— Stai să mă gîndesc. Vrei să spui prînzul de azi ?

Willis rîse din nou.

— Știu că nu prea am șanse cu un tip așa de popular ca tine, Gil. M-am gîndit doar că poate a survenit vreo schimbare în programul tău, mai ales că eu, știi, nu prea pot veni des din Rahway.

— N-am nimic care să nu poată suferi o amînare. Îți convine ora douăsprezece și jumătate ?

Dacă Willis nu cunoscuse pînă atunci mulți bancheri, avusese în schimb prilejul să întîlnească și să poarte discuții amicale cu numeroși directori executivi din alte secții comerciale. Verificarea meritelor și priceperii lui îi dădea o degajare mai autentică decît cea afișată de unii tineri inteligenți, dar nu ieșiți din comun. Acum, cînd nu mai trebuia să fie atent la tot pasul cu purtările lui, începea, în sfîrșit, să capete naturalețe.

În momentul cînd Gilbert Bakeliss își făcu apariția în Clubul Harvard — la douăsprezece jumătate punct — Willis l-a putut întîmpina cu naturalețea sa de factură nouă. Gil Bakeliss avea vreo patruzeci și cinci de ani, iar costumul de birou din flanel gri închis — deși corect din toate punctele de vedere — atîrna pe el cu o neglijență studiată. Uzura concurenței îi ascuțise trăsăturile vulturești, dîndu-le o și mai mare vioiciune și inteligență. Ca și Willis, își permitea luxul de a fi degajat, iar puntea anilor ce-i despărțea nu era de loc alarmantă.

— E drăguţ din partea ta să mă chemi aici, zise Gil Bakeliss. Deseori cînd intru în acest club, îmi doresc să fi studiat la Harvard.

— Şi eu mi-am dorit veşnic acest lucru, Gil. Vrei să trecem pe la bar înainte de a merge la masă ?

Willis îi pusese această întrebare cu totul şi cu totul formal, pentru că nu i-ar fi trecut niciodată prin minte că Gil ar pune vreun strop de băutură pe limbă în miezul zilei.

— Stai să mă gîndesc, zise acesta. Şedinţa de după masă la care urma să mă duc a fost amînată. Astfel stînd lucrurile, aş bea un Martini, ca un fel de sărbătorire, după toate prin cîte am trecut împreună.

Era un gest măgulitor, lucru pe care Willis îl ştia. Un om ca Gil Bakeliss n-ar fi băut un Martini într-o zi de lucru fără să aibă un motiv foarte bine întemeiat.

— Mă bucur tare mult să te-aud spunînd asta, Gil. Şi o să-mi facă mare plăcere să-ţi urmez exemplul.

Willis îi zîmbi barmanului.

— Te rog, două Martini foarte seci, comandă el. Adică, dacă n-ai nimic împotrivă, Gil. În ce mă priveşte sînt un fanatic în materie de Martini sec.

Amîndoi tăcură, în timp ce-l urmăreau pe barman cum le umple paharele.

— Beau pentru „Harcourt Associates“ ! toastă Gil.

— Mulţumesc, Gil. Pentru aşa ceva pot să închin un pahar cu elan izvorît din inimă.

— Cum s-a comportat domnul Roger Harcourt aseară ?

Willis era atent să surprindă orice eventuală schimbare în tonul celuilalt.

— Aseară s-a arătat tare blînd, în comparaţie cu felul lui obişnuit.

Gil Bakeliss sorbi o înghiţitură de vermut.

— Presupun că e un act de les-majestate să critici pe unul dintre acţionarii cei mai importanţi, dar rareori mi-a fost dat să întîlnesc un om cu o personalitate atît de agasantă.

Era limpede că relaţiile dintre ei erau amicale şi foarte plăcute, aşa că înainte de a intra în sala de mese, au găsit despre fiecare cîteva cuvinte de spus — despre Tremaine, Bolsen, Decker şi despre Bryson Harcourt.

— N-am în fiecare zi ocazia să invit un bancher, zise Willis şi rîse. Deci, nu mai e nevoie să spun c-o să ne aşezăm la

masă și o să fim serviți, în loc să ne aducem singuri mîncarea, nu ?

La începutul mesei, discuția a alunecat spre războiul din Europa. Pe Willis îl mira cum oameni ca Gil Bakeliss își făceau griji din pricina războiului și asta nu din considerații de ordin comercial, ci din motive pur personale. Una dintre explicațiile găsite de el era aceea că mulți bărbați de vîrsta lui Bakeliss participaseră la ultimul război, așa că perspectiva lor era umbrită de amintirile și de reacțiile trecute.

— După cîte se pare, necazul e că aliații n-ar prea avea multe tancuri, se pronunță Willis.

Enunțînd această idee, părea că se sprijină pe o bază solidă — dar de fapt o spicuise din „New York Times" și chiar în dimineața aceea.

— Nu știu dacă așa stau lucrurile sau nu, dar n-ai să-mi spui mie că francezii n-au studiat acest război, așa zis mecanizat, tot atît de temeinic ca și nemții. Nu trebuie să-i subestimezi pe francezi.

— Asta susține și soția mea ; Sylvia e înnebunită după Franța. Cîndva, a petrecut o iarnă întreagă la Paris.

— O dată ce-ai trăit acolo, nu mai uiți toată viața. În fine, hai să vorbim despre ceva mai vesel. Îi aruncă o privire lui Willis și întreaga sa expresie se schimbă. Mi se pare că ai toate motivele să fii încîntat de afacerea „Harcourt Associates", Willis.

Era momenul să fie rezervat, pentru că orice om care se arată prea încîntat de ceva, trezește ostilitate.

— Ei bine, la început a fost un fel de prunc al meu, așa că aș putea să fiu subiectiv. Sper că e vorba doar de un început și asta e tot.

Cînd privirea lui Gil Bakeliss se îndreptă din nou spre el, Willis era sigur că spusese lucrul potrivit.

— În fine, poate că nu-și dau seama încă, dar tu ai bagheta în mînă și dirijezi întreaga menajerie.

— Ei, și tu, Gil, se apără Willis, lucrurile nu stau tocmai așa.

— Poate nu tocmai așa, concedă Bakeliss. Și unde mai pui că ai făcut o afacere bunicică și cu acțiunile.

— Bine, dar nici acțiunile Harcourt și nici cele de la Rahway n-au plătit un dividend de ani de zile. E un risc, Gil.

Bakeliss surîse.

— Dar dacă s-ar întîmpla cumva să mai fie vreuna la îndemînă, cred că nu te-ai da în lături s-o cumperi. De altfel, nici mie nu mi-ar strica să am cîteva.

Era înțelept din partea lui Gil să aducă vorba despre acțiuni — cu alte cuvinte despre cheia situației. Probabil că în sinea lui se întreba ce-l îndemnase pe Willis să-l invite la prînz.

— Îmi pare bine c-ai adus vorba de asta, zise Willis.

Gil Bakeliss nu rîse, dar după expresia pe care-o avea, era clar că se amuză.

— Mi-am închipuit c-o să te bucure, spuse el, împreunîndu-și vîrfurile degetelor și privindu-l pe interlocutor. Știi pe undeva niscaiva acțiuni de vînzare ?

— Sincer să fiu, cred că știu cîteva. Îți amintești de cota doamnei Jacoby, nu-i așa, Gil ? Firește c-a renunțat la o parte din acțiunile ei, ca și alții de altfel, pentru a mă determina să rămîn la conducere. Trebuie să recunosc că toți au fost la înălțime în această privință, dar cred că mai deține destule.

Era o frumusețe să urmărești cu cîtă precizie acționa Gil Bakeliss în materie de afaceri.

— Dacă tu crezi că le-ar vinde, le-aș cumpăra eu, se oferi Gil. N-am idee cît poate să ceară pe ele, dar probabil că tu i-ai putea sugera un preț.

În orice fel de întrevedere, sosește și un moment al sincerității și era clar că această clipă venise și pentru ei, numai că puteai vorbi deschis și fără să dai cu bățul în baltă.

— Pe doamna Jacoby n-o mai interesează Rahway de cînd cu moartea soțului ei, spuse Willis. Aș vrea să-l fi cunoscut pe domnul Jacoby, Gil. A fost un om și jumătate. După cîte mi se pare, ea ar prefera să mi le vîndă mie. Există însă o singură mare dificultate.

Făcu o pauză, iar Gil Bakeliss surîse din nou.

— De cîți bani crezi c-ar fi nevoie, Wilis ? întrebă el.

Era interesant felul în care vorbeau bancherii despre bani — ca și cînd nu erau decît o marfă disponibilă ca oricare alta și, în definitiv, asta și erau.

— Nu știu precis, Gil, plus că pentru unul în situația mea toată chestiunea are un aspect mai mult teoretic. Singurul lucru pe care-l vreau e...

Se opri din vorbă și clătină din cap cu un aer învins.

— E amuzant să vezi cum se trezesc dorinţele în oameni îndată ce se apropie de-o bancă, reflectă Gil. Cît ai dori ?

Instinctul îi spuse lui Willis că nu era momentul propice pentru a preciza suma. Surîse şi dădu iarăşi din cap.

— Nu asta vreau să-ţi spun, Gil. Îmi doream ca acţiunile comune ale societăţii „Harcourt Associates" să reprezinte o garanţie corespunzătoare, care să permită un împrumut la bancă, dar fireşte că nu e aşa.

Acum, cărţile erau date pe faţă şi urmă unul din acele momente nehotărîte cînd totul este în joc — numai că totul nu dură decît o secundă.

— Uite ce, Willis, spuse Gil Bakeliss. Întîmplarea face ca şi pe noi să ne intereseze — tot teoretic, fireşte — „Harcourt Associates". Doar pentru ce altceva îţi închipui că am venit aici, la prînz ?

XXII

AŞA cum i-o amintea uneori soţului ei, Sylvia absolvise cu bile albe facultatea Radcliffe şi deci era în stare să facă adunări, împărţiri şi înmulţiri şi fără îndrumarea lui. De altfel, Willis fusese primul care i-a recunoscut agerimea minţii şi totuşi existau momente cînd se îndoia că Sylvia prinsese sensul deplin pe care-l avea pentru ei înfiinţarea societăţii „Harcourt Associates". O dată, şi-a pierdut o seară întreagă tot explicîndu-i caracteristicile complimentare ale produselor „Planeroid" şi „Hartex". Willis era conştient de elocinţa şi acurateţea de care era capabil ori de cîte ori propovăduia unificarea „Planeroidului" cu „Hartex", dar cînd şi-a etalat ideile în faţa Sylviei, cuvintele lui păreau asemenea unor frunze picate pe o baltă liniştită, care lăsau o dîră de înţelegere de-abia perceptiblă. Nu se poate să nu fi ştiut Sylvia — doar

i-o repetase în atîtea rînduri — că procentul de 15% din acțiunile ce-i fuseseră alocate la fuzionarea uzinelor Harcourt și „Rahway Belting“ aveau numai o valoare nominală pentru moment. Dar în eventualitatea cînd aveau să crească nu era exclus să se trezească în cele din urmă niște oameni bogați. Lucrul acesta pare-se că-l pricepuse, dar nici în anii următori, cînd valoarea acțiunilor comune „Harcourt Associates“ a sporit într-atît încît plătea dividende și s-a multiplicat prin diviziune ca o amibă, ea tot nu s-a arătat cine știe ce încîntată. Adevărul este că, Sylvia, ca oricare alt om, suferea de anumite lacune intelectuale. În această privință, Willis trebuia să admită că și felul în care îl primise cînd s-a întors în Orange după prînzul cu Gil Bakeliss, la Clubul Harvard, l-a decepționat întrucîtva. Pînă s-ajungă acasă, se făcuse cinci și jumătate. Înainte de a intra se oprise pe aleea din față, cu valiza în mînă, uitîndu-se la acoperișul de șindrilă cafeniu închis și la iedera de pe balcon, care începuse să înmugurească. Era luna mai, dar în Orange anotimpul era mult mai în toi decît la Boston. În toate se vedea semnul făgăduinței și al speranței care-și face întotdeauna apariția o dată cu venirea primăverii. Casa arăta mai bine ca oricînd, dar privind-o, parcă nu i se păruse niciodată atît de vremelnică. Sosise negreșit timpul să se mute în alta, mai încăpătoare — mai ales după discuția avută cu Gil Bakeliss.

Cu toate astea, sufletește, se simțea legat de ea, pentru nenumăratele amintiri duioase pe care le închidea în fiecare ungher. Pentru fiecare însă, sosește o clipă cînd lucrurile care pînă mai ieri i se potriveau ca o mănușă, devin dintr-o dată neîncăpătoare și incomode — un fenomen cu atît mai valabil în materie de case.

De îndată ce se închise ușa de la intrare, Willis înțelese că locuința lor era tipică pentru niște tineri proaspăt căsătoriți, sugerînd pretenții modeste și nădejdi, dar nu și o atmosferă de reală trăinicie. Și-apoi, era și mult prea mică. Acum aveau nevoie de două femei de serviciu, plus o tetă. Depășiseră faza unei singure servitoare.

— Iu huu ! strigă Willis. Iu huu, draga mea.

Dat fiind că era ora cinci și jumătate, își îndreptă salutul spre camerele de sus, unde Sylvia probabil că-l îmbăia pe Paul, în timp ce Al se juca în așa zisa cameră a copiilor. Mare îi fu mirarea cînd Sylvia îi răspunse din bucătărie.

— Tu eşti, Willis?

Auzindu-i întrebarea Willis rîse.

— Nu, iubito, e preşedintele Societăţii de aluminiu a Americii.

Spunînd asta, îşi schimbă şi glasul, făcîndu-l să vibreze ca cel al preşedintelui Societăţii de aluminiu, dar Sylvia nu prinse poanta.

— Păi, de vreme ce eşti acasă, vino aici şi ajută-mă, că altfel n-o să avem ce mînca la cină.

O găsi în bucătărie, aprinsă la faţă şi obosită. Îşi suflecase mînecile şi se înfăşurase cu unul din şorţurile Margaretei, amănunt care nu-i dădea totuşi acea înfăţişare ispititoare a micii gospodine pe care o vezi prin filme. Masa era încărcată de tot felul de crătiţi şi tigăi şi în spălătorul de vase se afla un morman de farfurii.

— Vai, dragă, exclamă Willis şi o sărută, dar unde Dumnezeu e Margaret?

Era o întrebare firească din partea lui şi-i căzu greu văzînd-o pe Sylvia că se enervează din pricina ei.

— Ne-a părăsit definitiv azi la ora trei. I-a sărit muştarul pentru că am pus-o să-i taie friptura lui Al. Zicea că asta-i treaba domnişoarei Farquahr sau a mea, nu a ei.

— Dar acum n-o avem nici pe domnişoara Farquahr, dragă.

— Am chemat-o şi a primit să stea o zi, două. Slavă cerului că tocmai plecase de la un copil. O să rămînă pînă vom găsi pe cineva la bucătărie.

Era în perfectă ordine s-o aibă pe domnişoara Farquahr, dar i se părea nedrept ca o întîmplare ca asta să-i umbrească veştile bune pe care le aducea.

— Îţi spun eu ce-o să facem, dragă, anunţă Willis. Lăsăm totul baltă, sărim în maşină amîndoi şi mergem undeva să luăm şi noi o înghiţitură de mîncare. Sincer să fiu, ard de nerăbdare să-ţi spun o grămadă de lucruri.

— Vai, Willis, doar ştii că mi-e imposibil să mă mişc de-acasă. Trebuie să pregătesc cina pentru domnişoara Farquahr şi Al.

— Păi, stai o clipă. De ce n-ar putea domnişoara Farquahr să încropească ceva pentru ea şi Al?

— Fireşte c-aşa ceva nu se poate, Willis. Ea e tetă cu diplomă, nu o oarecare, plus, că trebuie să-i îmbăieze pe Paul şi pe Al, plus că...

— Ce anume? întrebă Willis.

— Ştii foarte bine că la ora şapte trebuie să-l alăptez pe Paul.

— În sfîrşit, cel puţin bine că nu trebuie să-i pregătim cina şi lui Paul, zise Willis, făcînd haz de ideea care-i venise.

— Aş prefera să nu te amuzi atîta pe socoteala lui Paul, i-o tăie Sylvia. Realmente, copilul are nevoie de multă îngrijire, Willis.

— Uite ce scumpo, nu mai spun o vorbă de Paul, o să te-ajut la vase şi la tot. A fost o copilărie din partea mea să mă gîndesc c-am putea merge undeva cu maşina — dar am totuşi o idee.

— Mă rog, nu sînt împotriva ideilor, atîta vreme cît sînt rezonabile, dragul meu.

În definitiv, era plăcut să fii acasă, chiar dacă găseai totul cu susul în jos.

— Asta o să-ţi placă la nebunie, scumpo, o asigură el, în afară că e şi foarte simplă. Înainte de a mai găti ceva pentru cină, scoate-ţi şorţul ăla, du-te şi adu ce trebuie pentru cocteil în timp ce eu aduc gheaţa şi o să bem un Martini în tihnă, în semn de sărbătorire.

— Dar ce sărbătorim? întrebă Sylvia.

— Cum ce? Numirea mea ca vicepreşedinte al „Companiei Harcourt Associates", iubito, plus alte cîteva lucruri. Numai dă-ţi jos şorţul ăla de pe tine.

— Nu ştiu dacă asta o să fie prea bine pentru Paul, se codi Sylvia.

— Dar ce amestec are Paul în toată treaba asta? se minună Willis.

— Aş vrea să nu mai fiu nevoită să subliniez fiecare lucru. Ţi-am spus doar că la şapte îi dau să sugă şi nu ştiu dac-o să-i facă bine un Martini.

Willis rîse fără să vrea.

— Ascultă dragă, l-ai întrebat pe Castlebar dacă se-mbată Paul dintr-un Martini pe care-l bei tu? Realmente, aş vrea să ştiu şi eu asta, scumpo.

— Nici prin vis nu mi-ar trece să-i pun o asemenea întrebare doctorului Castlebar.

Willis nu se putu stăpîni să nu rîdă din nou.

— Dar draga mea, l-ai întrebat o mulţime de lucruri mult mai penibile.

— Uf, Willis, cred că e o prostie din partea mea, dar nu mi se pare corect să beau un Martini şi să mă duc la Paul duhnind a băutură.

Suna caraghios tot ce susţinea ea, dar era recomandabil să renunţe la rîs.

— Uite ce, dragă, vorbi Willis, apucînd-o de umeri cu hotărîre şi împingînd-o, în glumă, afară din bucătărie. Hai să cădem la un compromis — o să bei doar o jumătate de pahar. Fireşte că vreau, ca şi tine, să nu-i facem vreun rău lui Paul — numai că aş dori să încercăm să uităm de el vreo zece minute. Crede-mă, am să-ţi spun ceva foarte important. Adu şeicărul şi paharele şi dă-ţi cu puţină pudră pe nas în timp ce eu mă ocup de rest.

— Dar ce are nasul meu ?

— E foarte frumos, iubito, o linişti Willis. Am vrut doar să fac haz.

E tare trist cînd cineva se simte fericit şi nu poate fi la unison cu cel de lîngă el. Pentru Sylvia încă nu era limpede — aşa cum era pentru el — că o servitoare nu mai însemna o problemă, sau că, de-acum încolo, puteau s-o păstreze permanent pe domnişoara Farquahr în caz c-o voiau.

Aşa cum afirma el însuşi în ultima vreme Willis învăţase să prepare un cocteil destul de reuşit. Cu mult înainte, aflase de la bătrînul Harcourt că nu cantitatea de băutură era cea care-ţi oferă o satisfacţie de durată, ci felul în care este pregătită ; cu vremea, ajunsese la credinţa că dacă mai făceai şi puţină paradă la amestecul unui cocteil — cel servit nu te va uita uşor, iar dacă mai scoteai şi o licoare bună, îşi amintea de tine cu respect.

În după masa aceea, pregătirea unui Martini însemna pentru el încununarea zilei. A fost o plăcere să aşeze toate lucrurile în ordine — şeicărul, linguriţele lungi de mestecat în pahare, vasul cu gheaţă şi, pentru că-i veni în minte, acum îşi puteau permite fără nici un efort să cumpere un termos pentru gheaţă — apoi storcătorul de lămîie şi cuţitaşul ascuţit de

legume — deoarece el nu era un adept al principiului ca lămîia să fie adusă gata stoarsă din bucătărie. La fel şi cu măsuratul — el nu era de principiul să pui totul la gramaj, ci după ochi. Rezultatele obţinute în după amiaza aceea au fost excelente — două guri bune din sticla cu gin şi suficient vermut, ca să se obţină o decolorare slabă.

— Parc-ai fi o servitoare bătrînă care se tot foieşte cu servitul ceaiului, observă Sylvia. Înainte nu făceai atîta caz de un cocteil.

Nu avusese intenţia să fie bătător la ochi. Ci, pur şi simplu, îşi aranjase dinainte toate lucrurile cu grijă şi fără să se foiască mult, ca o servitoare bătrînă. Adevărul e că pregătise cocteilul foarte repede şi reuşise să scoată un amestec perfect.

— Nu mă interesează cît timp îţi trebuie în mod obişnuit ca să faci un cocteil, continuă tot ea, numai că acum trebuie să stăm la masă — şi apoi, mai e Paul.

— Deocamdată, te rog, relaxează-te un minut, Sylvia. Nu ţi-am spus nimic despre cum a fost în Boston sau altceva.

— Ştiu asta, şi mor de nerăbdare să aflu.

— Ei bine, în primul rînd, draga mea, hai să vorbim deschis — eşti de-acord? N-aş face-o cu nimeni altul, pentru că s-ar putea crede că-mi dau aere. Mai întîi de toate, afacerea s-a perfectat. Începînd de ieri de la prînz, ai devenit soţia domnului Willis Wayde, vicepreşedinte executiv al unui concern modern şi rentabil, cunoscut sub denumirea de „Harcourt Associates", cu un salariu anual de douăzeci şi cinci de mii de dolari — aşa că oricînd îi pofteşte inima, doamna Willis Wayde poate să-şi cumpere drapeuri noi în salon.

În clipa cînd a spus drapeuri, şi-a amintit pe loc că era un cuvînt detestat de Sylvia.

— Dragul meu, începu ea pe un ton mai animat, deşi Willis simţi o oarecare reţinere în entuziasmul pe care-l arăta, mă bucur, dar de săptămîni în şir îmi tot vorbeşti de douăzeci şi cinci de mii de dolari pe an.

— Ei bine, acum îi am în buzunar, scumpo. Şi asta nu-i tot. Ca un stimulent deosebit pentru a-şi asigura serviciile mele, şi-au desfăcut băierile pungii şi mi-au dat cincisprezece la sută din acţiuni. Ca să fiu drept, au fost la-nălţime în această privinţă. Eram dispus să primesc şi zece la sută — dar uite că am cincisprezece.

— Vai, Willis, dar după cîte se pare e minunat !

În fond, nu ştia de ce s-ar fi simţit vexat, pentru că era exact riposta la care trebuia să se aştepte din partea Sylviei.

— O să fie cu mult mai minunat cînd acţiunile acelea vor începe să plătească dividende, completă el. Aşteaptă, numai. N-o să treacă mult timp pînă atunci, scumpo.

Acum, după ce-şi băuse cocteilul, Willis avea certitudinea că nu peste multă vreme vor trece la unele împrumuturi şi la reducerea treptată a acţiunilor privilegiate.

— Îţi mai aminteşti de discursul la care am lucrat, draga mea ?

— O, da, spuse Sylvia. Sînt sigură că a mers strună.

Ţinînd seama de împrejurare, nu vedea ce l-ar putea împiedica să mai bea un Martini. Îi zîmbi Sylviei şi apucă sticla de gin, ca să toarne cele două guri necesare la amestec.

— Mi-ar fi plăcut să fii de faţă, continuă Willis. Realmente toastul meu i-a captivat pe toţi, scumpo. N-aş fi bănuit că mă pricep aşa de bine la treaba asta.

— Eu însă ştiam, pentru că tu te pricepi la toate, dar acum, am putea să trecem la treabă, dacă vii cu paharul în bucătărie. Nu vreau s-o văd pe domnişoara Farquahr furioasă şi flămîndă.

— Mai rămîi un minut, Sylvia. Lasă-mă să-mi duc ideea pînă la capăt. Cînd am ţinut toastul, îi aveam pe toţi de partea mea. Acum, cînd mă gîndesc la el, îmi dau seama c-a fost perfect dozat din punct de vedere sentimental şi al umorului, fără să spun prin asta c-aş fi un tip spiritual.

— Uneori, ai destul umor, zise Sylvia. Termină-ţi te rog paharul, Willis.

— Nu ştiu dacă mai ţii minte partea aceea în care dădeam definiţia unei idei, draga mea. În cazul cînd ai uitat-o suna aşa : „Există un lucru de care sînt sigur, şi anume că, nici o idee nu e originală *per se*. Ea nu este decît o monedă bătută cu acelaşi însemn pe care-l poartă un milion de alte monezi, fără a fi niciodată un fals..."

Suna tot atît de bine ca şi în Boston, plus că acum avea şi certitudinea că această parte fusese scrisă de mîna lui.

— Willis, nu crezi c-ai putea să-mi povesteşti restul în bucătărie, în timp ce pun mîncarea la foc ? Ai vrea o omletă ?

— Cum ? Dar se-nţelege că mi-ar plăcea grozav o omletă şi iartă-mă că te-am chinuit cu discursul meu. Am făcut-o

numai la gîndul că te-ar putea interesa. Oare nu e firesc ca doi oameni căsătoriți să-și împărtășească preocupările ?

— Uf, Willis, te rog nu-ți ieși din fire.

— Dar nu-mi ies de loc, scumpo. Spuneam numai că mi-ar plăcea teribil să mănînc la cină omletă.

— Uf, Willis, îmi pare tare rău, dar pare-se că mi-e imposibil să-ți urmăresc discursul, cu treburile pe care le am pe cap.

Willis, a înțeles, firește, că trudise toată ziua și era obosită. Putea să vadă totul clar — roboteala prin casă, cu țîncii, și-apoi scena aceea cu Margaret. Simți în suflet o mare duioșie și înțelegere pentru Sylvia.

— Acum, draga mea, uită de discurs. Exact într-o secundă vom fi în bucătărie unde o să mă poți urmări pe mine cum fac omleta — dar mai e încă ceva ce nu ți-am spus, scumpo, și atît de extraordinar încît, poate-ar fi cazul să mai iau un strop de Martini. N-ai vrea și tu scumpo, ca să bem amîndoi în cinstea evenimentului ?

— Dar Willis, atîtea vești minunate s-au strîns pînă acum încît nu văd cum ar mai putea fi și altele ?

Felul în care se exprimase Sylvia, îi stîrnea hazul. Ridică sticla cu gin și turnă în pahare. O gură era destul, pentru că nu e bine să exagerezi niciodată cu nimic.

— Cred că ai dreptate, spuse Willis. Așa cum stau lucrurile s-ar părea, fără-ndoială, că astăzi am luat potul cel mare. Fii atentă dragă. Mă urmărești, scumpo ? Cred că avem o ocazie reală să punem și noi mîna pe o proprietate și pe viitor, altcineva o să-ți facă omletele, doamnă Wayde, iar acela nu va fi domnul Wayde.

S-ar fi cuvenit ca acesta să fie unul din momentele în care simți că merită să trăiești. Singurul și adevăratul țel al muncii și al strădaniilor era acela de-a fi în stare să împărtășești celor de-acasă roadele culese. Era ca și cînd împlineai un jurămînt de credință, dar totodată îl și reînnoiai. Cu mult mai înălțător era să oferi, decît să primești. Iar faptul că-i putea anunța Sylviei că micile frămîntări de tot soiul erau pe cale să devină lucruri din domeniul trecutului, era de-a dreptul minunat. De aceea nici nu-și putea aduce vreo vină pentru decepția pe care o simțea, văzînd-o atît de puțin însuflețită.

— Desigur c-o să fie agreabil să fim bogați și ard de nerăbdare să aflu tot în legătură cu asta, dragă, dar s-a făcut șase și un sfert.

Willis simți o îndreptățită mușcătură de indignare.

— Să presupunem că e șase și un sfert. Și ce-i cu asta, scumpo ?

— Willis dragă, e vorba de cina domnișoarei Farquahr și, apoi, mai e și Paul. Nu crezi că restul poate să mai aștepte pînă cînd vom avea mai mult timp ?

Willis nu-i răspunse pe loc, pentru că ținea să fie absolut corect.

— Fie, scumpo, hai să sărim peste toată treaba asta, o să mergem în bucătărie, să facem omleta. Cred că ai dreptate, restul poate să mai aștepte.

— Vai, Willis, doar nu te-ai supărat ? N-am avut de gînd să te jignesc.

Ultimul lucru de pe lume pe care l-ar fi vrut era să-și închipuie Sylvia că-l jignise — așa că rîse cît putu mai senin și prietenos.

— Firește că nu m-am supărat.

— Atunci nu încerca să arăți ca Ronald Colman.

— Scumpa mea, zise el, străduindu-se să-și măsoare gîndurile și vorbele, nu pot să nu mă simt ofensat atunci cînd tu consideri că o omletă are mai multă importanță decît obținerea unui nou stoc de acțiuni ale „Companiei Harcourt Associates".

— Am spus că omleta e mai urgentă — nu mai importantă, se apără Sylvia.

Glasul ei devenise mai ascuțit. Willis își luă o poziție mai bățoasă, stînd în picioare, lîngă cămin, și privind paharul de Martini pe jumătate golit. Buna dispoziție și elanul cu care privise spre viitor, începeau să scadă, ca și băutura din pahar.

— Să trecem peste asta, propuse el. Venisem doar să-ți aduc niște vești pe care le consideram bune. Dar să le lăsăm acum.

— Nu, n-am de gînd să trec peste asta, Willis. Nu bănuiam c-o să avem o discuție așa de importantă, dar acum poți să stai jos și să-mi vorbești despre acțiuni, de vreme ce sînt așa de importante.

Dar în timp ce vorbise, Sylvia se ridicase de pe sofa și niciunul din ei nu mai avea chef să se așeze.

— N-are nici un rost să-ţi vorbesc despre planuri, din moment ce adopţi această atitudine, spuse Willis, punînd multă grijă în felul cum se exprima. Prefer să amînăm discuţia pînă vei fi mai bine dispusă.

— Nu ai de ce să te legi de dispoziţia mea, numai că nu mă dau în vînt după felul ăsta de a mi te adresa, de parcă ai vorbi la Clubul Francmasonilor.

Willis respiră adînc. Era ciudat cum o serie de lucruri mărunte, căpătau dintr-o dată dimensiuni amplificate. Fără-ndoială că remarca Sylviei în legătură cu Clubul Francmasonilor fusese cea care a dus la acest rezultat nefericit. În fond, era o organizaţie excelentă, în ciuda spiritelor ce le făceau pe seama ei oamenii ca Sylvia. Îşi termină Martini şi puse paharul pe policioara căminului de unde, după o clătinare fulgerătoare, căzu în vatră.

— Vai de mine, Willis, exclamă Sylvia.

— Opreşte-ţi vorba. Ştiu că sînt neîndemînatic, pentru că nu mă trag din familia unui profesor din Cambridge. Sînt un necioplit, care încearcă să-şi facă o spoială de cultură citind colecţia doctorului Eliot — scuză-mă Sylvia — a preşedintelui Eliot. Aşteaptă, nu mă întrerupe, scumpo.

— Atunci nu mai îmi spune scumpo, zise Sylvia pe un ton forţat. Nu suport acest lucru.

— Perfect, n-o să-ţi mai spun, Sylvia. Te rog, lasă-mă să-mi termin ideea. Îţi spuneam scumpo — pentru că te iubesc. Nu ştiam că nu-l suporţi. Poate că nu ţi-a trecut prin minte că există unele lucruri pe care nici eu nu le suport. Fu obligat să-şi ridice vocea ca s-o acopere pe-a Sylviei. Nu suport să fiu luat în derîdere pentru că nu pot cita din Keats şi Shelley. Dar poate nici tu nu m-ai luat pentru asta. De altfel, ştiu cu ce scop te-ai măritat cu mine şi nu mă-ntrerupe, te rog.

— Te-am luat pentru că am crezut că ai o leacă de bun simţ.

— Aaa, nu, nu pentru asta te-ai măritat cu mine. Nu eşti tu chiar aşa de fraieră, Sylvia.

— Nu vrei să vorbeşti te rog pe-un ton mai scăzut ? Domnişoara Farquahr poate s-audă fiecare cuvînt pe care-l rosteşti.

— Domnişoara Farquahr are deplină libertate s-audă tot. M-ai luat de bărbat pentru că-ţi doreai toalete şi o casă confortabilă, pentru că-ţi plac maşinile noi, clubul sportiv rural,

parfumul Chanel 5 şi lenjeria de corp pariziană — şi nu încerca să mă contrazici. De la bun început am fost conştient de lucrul ăsta, Sylvia şi, pentru mine, n-am cerut cine ştie ce, decît un pic de linişte şi pace în casă, pe care nu le-am avut niciodată. Cu toate astea, cred că am dreptul să-mi ridic şi eu o singură pretenţie.

Făcu o pauză. Era uluit şi îngrozit că putuse să spună atîtea, pentru că niciodată nu-i trecuse prin minte să aibă o asemenea scenă cu ea.

— Nu mă întrerupe, Sylvia, te rog. Vreau să termin tot ce am de spus. Cred că mi se cuvine să pretind ca atunci cînd vin acasă, obosit, după ce îmi storc creierii pentru tine şi pentru cei doi copii ai tăi, măcar să ai politeţea să-mi dai ascultare cînd încerc să-ţi explic în ce fel mă străduiesc să scot banii pentru care m-ai luat de bărbat. Ţi se pare un lucru firesc să ţi-l cer, sau nu ?

— Willis, eşti mitocan şi brutal. Singurul lucru la care-ţi stă veşnic gîndul, sînt banii — dar asta nu înseamnă că şi eu sînt la fel.

— Nu ai răspuns la întrebarea mea. Ţi se pare că e firesc ceea ce-ţi cer ?

— Te rog, nu ţipa la mine, Willis. Nu sînt deprinsă cu aşa ceva.

Willis se trezi răspunzîndu-i cu o politeţă căutată.

— Draga mea Sylvia, zise el, n-am avut nici cea mai mică intenţie să ridic tonul, dar acum cînd ţi-am spus tot ce aveam pe suflet, n-o să te mai deranjez. Mă duc la clubul rural să mănînc în linişte, iar cînd mă-ntorc, aş vrea să-mi petrec noaptea în camera de oaspeţi.

— Dar stă domnişoara Farquahr în ea.

Willis nu luă în seamă acest fapt, deoarece nu era momentul s-o mai bage în discuţie şi pe domnişoara Farquahr.

— Presupun că nu ai nevoie de maşină în seara asta, Sylvia.

— Willis, dar crezi că în starea în care te afli poţi să conduci maşina ?

Socoti că la o asemenea întrebare nu era cazul să dea vreun răspuns — aşa că, făcu stînga împrejur şi o porni spre vestiar.

— Willis, o auzi pe Sylvia strigîndu-l.

Puse mîna pe pălărie şi pe pardesiu şi trînti uşa de la intrare în urma lui. Pentru prima oară în viaţă spusese atîtea vorbe grele la mînie. Întrebarea aceea a Sylviei, dacă se simte în stare să conducă maşina, a fost de-a dreptul ridicolă. După ucenicia făcută la Beakney-Graham, cînd îi distra pe clienţi, putea să bea şi şase Martini la nevoie, fără să se trădeze cu nimic.

Dar cum la orice lucru există o reacţie, Willis o simţi şi el, îndată ce ajunse la club. Barul era gol. În afară de el şi de Joseph — ospătarul — care şedea la standul de ţigări, nu mai era nimeni.

— Astă seară, sînt toţi liberi, domnule Wayde, *sir*, îl informă Joseph, dar vă pot face eu o friptură de miel şi nişte cartofi franţuzeşti.

— Îmi pare rău c-am sosit cu totul pe neaşteptate, Joseph. O friptură de miel şi cartofi prăjiţi franţuzeşti ar fi exact ce-mi doresc ; mă întreb dacă mi-ai putea da şi un Martini sec ? În caz că eşte prea ocupat, aş fi bucuros să-l prepar eu.

În sinea lui era sigur că avusese dreptate în tot ce-i spusese Sylviei şi, în general, îi părea bine că şi-a precizat atitudinea ; totuşi, în ciuda convingerii că nu făcuse decît un lucru absolut drept, se simţi încolţit de remuşcări în timp ce-şi amesteca absent cel de-al treilea cocteil.

Poate că se arătase prea aspru cu Sylvia — deşi avusese perfectă dreptate. Ce făcuse Sylvia în lipsa lui, în timp ce el ţinuse toastul la recepţia din Boston şi dusese tratative cu Gil Bakeliss ? Tot felul de treburi pe care el le considera drept orori domestice, ca de pildă să-i şteargă resturile de pireuri de spanac şi de sfeclă de pe bărbia lui Al, să întocmească meniurile, să răspundă la telefoane. Ar fi trebuit să aibă mai multă înţelegere, să fie mai îngăduitor.

— Friptura e gata, *sir*, îl anunţă Joseph. Dacă preferaţi, v-aş putea-o servi chiar aici, *sir*.

— Mulţumesc Joseph. Dacă nu e prea complicat, aş aprecia foarte mult lucrul acesta.

Adevărul era că trebuia să facă ceva pentru Sylvia. Ea şi copiii aveau nevoie de-o casă care să le ofere o atmosferă de reală trăinicie — şi în care să colecţioneze treptat piese antice

de valoare. În această casă, va exista o notă de ordine și fericire, o tetă pentru Al și Paul, și doi oameni pricepuți de serviciu — o bucătărească și un fecior — un garaj pentru două mașini și cu camere pentru șofer, deasupra.

Willis n-a vrut să întîrzie prea mult la club, ca Sylvia să nu aibă cumva impresia că era peste măsură de supărat, deși era convins că la întoarcerea lui o va găsi în pat, adormită. Dar în loc de asta, spre surprinderea lui, Sylvia era în salon, tricotînd la un jerseluț pentru micuțul Paul.

— Ai mîncat bine la club, dragă ? îl întrebă.

— O, a fost o cină excelentă, draga mea — ăă... drăguțo.

— Spune-mi scumpo, dacă vrei. M-am obișnuit să te aud așa.

Se uită la el cu timiditate — și dintr-o dată se simți, cum nu se poate mai fericit.

— Ascultă, scumpo, știu că am unele stîngăcii, dar vreau să fac tot ce-mi stă în puteri pentru tine și copilași.

— Uf, Willis, te rog să nu-ți închipui că rîd vreodată de tine în serios. Am o încredere nestrămutată în tine.

— Mă simt fericit să te-aud spunînd lucrul acesta, scumpo. Mă stimulează în munca pe care ți-o închin ție.

— Aș vrea să mă săruți, dragul meu.

— Cum să nu, cu plăcere, scumpo.

Toată această scenă părea relativ lipsită de importanță, dar de atunci, între el și Sylvia s-a schimbat ceva. După cum i se părea lui, ea îi arăta altă prețuire. O dată, cînd a pronunțat greșit numele lui Botticelli, iar Sylvia l-a corectat rostindu-l a doua oară, realmente o văzuse roșind.

— Iartă-mă dragul meu, spuse ea, n-am vrut să fac asta.

— Scumpo, știu că nu pot cînta la toate instrumentele din orchestră.

E de la sine înțeles că pe măsură ce descoperi mai curînd acest adevăr simplu, e cu atît mai bine. Acolo, în Orange, înainte de Pearl Harbour și de nașterea Louisei, acolo în Orange, cînd pusese pe picioare „Harcourt Associates“, el și cu Sylvia au ajuns la un echilibru — iar într-o căsnicie trebuie neapărat să existe un moment și un loc pentru a-l stabili.

Și, luat în ansamblu, echilibrul ce s-a statornicit între ei doi a fost și foarte echitabil.

XXIII

ANII de război, conferinţele la departamentele guvernamentale, călătoriile necurmate la Washington, conflictele cu muncitorii şi reînnoirile de contracte, se apropiau cu paşi vertiginoşi. În comparaţie cu schimbarea de fiecare moment a situaţiei şi cu încordarea nervoasă care începuse să crească, zilele ce-au marcat capitularea Franţei şi luptele britanicilor i se păreau paşnice lui Willis. În mintea lui, încă nu încolţise gîndul că însăşi ţara lui s-ar putea afla în primejdie, în schimb, îşi dăduse seama că pentru afaceri se deschideau perspectivele unei vaste extinderi.

În anul acela, conferinţa acţionarilor de la „Harcourt Associates" a fost convocată spre sfîrşitul lunii iunie şi, respectînd vechea tradiţie, doamna Henry Harcourt i-a invitat pe toţi la prînzul din somptuoasa reşedinţă de pe moşia Harcourt. Pentru Willis Wayde, întîlnirea cu acţionarii s-a transformat într-un eveniment luminos şi semnificativ, deoarece a însemnat un prilej cum nu se putea mai bine venit de a lega prezentul de trecut. Ce l-a impresionat mai ales a fost gestul doamnei Henry Harcourt care le-a scris invitîndu-l pe el şi Sylvia să stea la reşedinţă cît va dura conferinţa.

— Scumpo, îi spusese Sylviei în seara cînd primise vestea, am o scrisoare foarte amabilă din partea doamnei Henry Harcourt, prin care ne invită să-i fim oaspeţi la reşedinţă. Nu mă gîndisem să te duc acolo, scumpa mea, dar cred că ideea n-ar fi de loc rea, atît în interes personal cît şi comercial.

— Cred c-ar fi amuzant, îi răspunse Sylvia. Mi-ar plăcea să văd locurile acelea. Stai puţin, doamna Henry Harcourt e bătrîna doamnă Harcourt, nu-i aşa ?

— Bravo ţie, scumpo. Da, doamna Henry Harcourt stă în casa cea mare. Pe vremea cînd eram puşti, s-a arătat grozav de generoasă cu mine.

— Cu cît mă gîndesc mai mult, cu atît mă simt mai atrasă de ideea de-a merge, mărturisi Sylvia. Aaa, să nu uit, chiar

înainte de a te întoarce acasă, te-a căutat un individ. Spunea că-l cheamă Lever.

— Adevărat? Ei bine, asta-i o altă poveste pe care va trebui s-o discutăm mai tîrziu, iubito.

— Voia să-ți vorbească despre o casă, mi se pare.

Willis ținuse să vină totul ca o surpriză și era supărător felul în care Ted Lever aproape că i-o zădărnicise.

— Oo, aveam doar o vagă intenție, căută el s-o dreagă, dar lasă asta și hai să ne facem planul cu vizita noastră la Harcourt. Sper că vom izbuti s-o obținem pe domnișoara Farquahr.

De fapt, Sylvia o chemă pe loc și, din fericire, domnișoara Farquahr era liberă și totodată bucuroasă să vină.

— Uite ce scumpo, o să mă mîndresc grozav cu tine acolo și vreau să vadă toți cît ești de frumoasă. Așa că, am să iscălesc un cec și-o să te trimit mîine în oraș, la magazinul „Bergdorf Goodman".

— Dar am destulă îmbrăcăminte, protestă ea.

Willis îi zîmbi. N-avea intenția să-i critice garderoba, deoarece, fără să fie prea subiectiv, recunoștea că era greu pentru ea să fie pusă la punct, cu nașterile copiilor și trecerile de la un gen de rochii la altul.

— După mine unul, tu arăți întotdeauna minunat, scumpo, indiferent ce vechitură ți-ai pune pe tine, dar ăsta e un eveniment mai special, plus că, de-abia l-ai înțărcat pe Paul. Era departe de el gîndul s-o jignească. Și era tare bucuros că începuse să se facă înțeles. Chiar într-o salopetă, tot frumoasă ai fi, scumpa mea. Și-apoi, ție-ți plac toaletele, nu? Întrebarea era pur retorică și nu aștepta vreun răspuns. Ce-ai zice să-ți iei mai multe lucruri noi — un taior, o rochie de după-amiază, una de seară, un pardesiu subțire, pantofi și accesorii?

— Dar, dragul meu, nu cred că bănuiești cît ar costa toate astea.

— Ascultă, scumpo, te duci și ți le cumperi. Uite un cec în alb pe care să-l completezi tu.

Firește că era important ca Sylvia să lase o impresie bună asupra familiei Harcourt, a acționarilor și a celorlalți funcționari invitați la prînz, în afară de faptul că sosise vremea să-și facă și ea o mică plăcere. Simți o mare tandrețe pentru ea cînd scoase carnetul de cecuri, semnă unul și i-l întinse.

— Nu crezi c-ar fi cazul să fixezi o limită, Willis?

Judecînd-o după fondul pe care-l avea, Sylvia se dovedise întotdeauna o fată minunată.

— Doar o limită inferioară, îi răspunse el. Am să mă consider jignit dacă completezi cecul pentru mai puţin de şase sute de dolari, scumpa mea.

Erau o mulţime de alte lucruri pe care nu le putea rosti dar îi plăcea să creadă că, în clipa cînd a făcut menţiunea sumei minime cea mai mare parte din ele s-au înţeles de la sine.

— Eşti tare, tare dulce, dragul meu şi nu e nevoie să-mi mai explici nimic. Doar nu sînt chiar atît de redusă.

— Totul e în perfectă regulă, scumpo, atîta vreme cît ştii că te iubesc.

— Şi eu te iubesc. Mă gîndeam într-una că e rău să fii femeie dar poate că a fi bărbat e şi mai rău.

— Să zicem mai bine altfel. Fiecare trece din cînd în cînd printr-o perioadă grea — indiferent că e bărbat, sau femeie.

Pentru ei, însă, aceea nu era o perioadă grea, ci unul din rarele momente cînd doi oameni se înţeleg atît de bine încît pot să vorbească fără să se nelinişească de ce-ar putea gîndi celălalt.

— Bărbaţii au atît de multe răspunderi, reflectă Sylvia. Pe cînd pentru mine e mai simplu, deoarece n-o am decît pe a ta şi a copiilor.

Prinsese bine ciorovăiala pe care-o avuseseră, cugeta Willis. Fiecare devenise mai conştient de valoarea celuilalt şi îşi puteau îngădui să se ia la întrecere unul cu altul pe plan moral, fără să mai fie silit, niciunul din ei, să facă celuilalt concesii.

— Mai aveam încă ceva să-ţi spun, reluă Willis. Ai fost tare drăguţă în legătură cu Paul, vreau să spun cu înţărcatul lui, scumpo. Sper că n-ai luat această hotărîre din pricina conferinţei acţionarilor sau altceva.

— O, nu. Am făcut-o pentru că eram pe cale să devin o egoistă. De altfel, poate c-aşa sînt toate mamele care-şi alăptează copiii.

— Mamele care-şi alăptează copiii nu sînt aşa de bune camarade ca acelea care nu-i alăptează.

Amîndoi au început să rîdă, ori pentru el era lucrul cel mai minunat de pe lume să spună ceva care s-o facă pe Sylvia să rîdă o dată cu el, şi nu de el.

— Scumpo, reîncepu Willis cînd au contenit cu veselia, mai este ceva care s-ar cuveni, poate, să-ţi spun — dar aş prefera să n-o fac acum ci doar să te anunţ, căci după cîte cred eu este un lucru care o să-ţi facă plăcere.

Acum, era conştient c-ar fi fost cazul să renunţe la ideea lui romantică de a-i face o mare surpriză. Ar fi trebuit să-şi dea seama că o casă, chiar dacă era situată într-un cartier simandicos ca Northfield Park în West Orange, nu însemna totuşi o broşă cu diamante şi safire. Nici unui prieten de-al său nu i-ar fi trăsnit prin cap să-i facă soţiei o surpriză cînd era vorba de o casă ; dar Willis nu avea decît treizeci şi trei de ani. Şi, la drept vorbind, n-avea cum să le ştie chiar pe toate.

De vreme ce tot porneau într-o călătorie, sugerase Sylvia, — şi pe bună dreptate — n-ar fi fost rău s-o prelungească încă o zi, două, ca să-şi poată vedea şi ea familia în Cambridge, idee la care Willis a aderat cu cea mai mare bucurie. În schimb, s-a arătat intransigent faţă de un singur lucru, sperînd că Sylvia i-a înţeles punctul de vedere şi anume, ca înainte de a merge în Clyde, să locuiască într-un apartament mic la Ritz, şi nu la familia Hodges în Craigie Street.

Spre Boston, au călătorit cu un tren al Companiei feroviare „Merchants Limited" iar o dată ajunşi la Ritz, pe Willis l-a încîntat faptul că funcţionarul şi subdirectorul de aici îl cunoşteau. După cum o spusese în glumă subdirectorului, Ritzul începea să fie pentru el a doua casă, cînd era departe de casă. A fost măgulit să-l audă pe subdirector răspunzîndu-i că nădăjduieşte să se simtă mereu aşa şi că ţine să-i adreseze doamnei Wayde deosebite urări de bun sosit. Sylvia arăta cum nu se putea mai în largul ei, la Ritz. Şi era mîndru de ea.

Conferinţa acţionarilor fusese convocată pentru vineri, iar ei sosiseră în Boston luni seara. În consecinţă, Willis i-a scris doamnei Harcourt că vor veni din Boston cu maşina, că vor ajunge la timp pentru cina de joi seara, că vor rămîne la prînzul acţionarilor de vineri, dar că la sfîrşitul lui, se vor întoarce imediat la Boston. Şi atît era prea destul pentru el şi Sylvia, socoti Willis, pentru că orice întîlnire a acţionarilor, cu ciocnirile şi micile ei crize inevitabile, se dovedea întotdeauna mai obositoare decît te aşteptai.

Willis nu prevăzuse cît de ocupat avea să fie în Boston. Telefonul a început să sune aproape din clipa cînd au suit în

apartament, astfel că pînă la ora micului dejun, programul era aproape în întregime complet pentru următoarele două zile și i-ar fi răpit și nopțile dacă n-ar fi ținut să-și lase și ceva răgaz de odihnă.

Cu toate acestea, în vîltoarea acelor ore încărcate de activitate, fiecare dintre ele plină de alte preocupări, nu o dată s-a surprins gîndindu-se neliniștit la călătoria spre Clyde. Și, în loc s-o aștepte cu plăcere, începea s-o considere ca un fel de supliciu. Dacă mergeau cu mașina trebuia să plece din Boston pe la vreo patru, ca să evite aglomerația, dar atunci ar fi ajuns prea devreme la reședință. Așa că fixă o oră de compromis — patru și jumătate.

— Willis, e ceva care nu merge cum trebuie ? îl chestionă Sylvia.

Întrebarea l-a făcut să tresară pentru că, în Boston, toate treburile se aranjaseră cum nu se putea mai bine. Biroul comercial era bine pus la punct și începuse să facă livrări. Producția se mărise în limitele posibilului și la uzina Harcourt și la Rahway, deoarece în condițiile situației internaționale nu întrevedea nici o primejdie în stocarea mărfurilor. Cu cît se băga mai repede cauciucul în carcasele benzilor de transmisie — de unde guvernul nu-l mai putea scoate — cu atît mai bine, lucru pe care i l-a explicat pe îndelete și Sylviei.

— Așa că mi-ai pus o întrebare cît se poate de copilăroasă, scumpa mea. Dar ce te-a făcut să crezi că treburile nu merg bine ?

— Pentru că arăți încordat, dar bănuiesc că ești neliniștit la gîndul conferinței.

— O, nu, protestă Willis. Conferința va fi un adevărat ospăț al prieteniei pe care, sincer, de-abia îl aștept, scumpo ; dar simt un soi de egoism — vreau să te-arăt la toți cei de-acolo și parcă mi-e ciudă că trebuie să mai aștept.

— Atunci de ce nu plecăm la patru, în loc de patru și jumătate ?

— Pentru că e un fel de pierdere de vreme să stai la taclale.

— Speram să putem vizita domeniul înainte de-a se întuneca. Mi-ai vorbit așa de mult de el — despre poteca de la marginea pîrîului, despre sera de legume și cea de struguri. Crezi că mai există vița de vie ?

Willis fu oarecum surprins de întrebare, deoarece nădăjduia cu înflăcărare că va găsi fiecare lucru întocmai cum îl văzuse

la venirea lui pe moşia Harcourt, cu ani şi ani în urmă, într-o după-amiază tîrzie de august. În pofida crizei economice, era convins că doamna Harcourt dispunea de fondurile necesare pentru întreţinere. În sufletul lui voia ca toate să fie aşa cum le pomenise.

— Nu se întunecă pînă ajungem, scumpo. Nu ne mai desparte decît foarte puţin de ziua cea mai lungă a anului — dar asta mi-aduce aminte c-am uitat să iau legătura cu un serviciu de închiriat automobile. Trebuie să-mi fac o notiţă să telefonez dimineaţă.

— Ce fel de serviciu de închiriat? se interesă Sylvia.

Venise vremea s-o ia cu el în cîteva călătorii de afaceri.

Chiar dacă se simţea la Ritz ca la ea acasă, era limpede că prea stătuse mult în Orange, închisă cu copiii ca într-un coteţ; dar îndată ce aveau să se mute într-o casă nouă, trebuia să-i asigure un ajutor de nădejde ca s-o poată scoate cu el, încolo şi încoace.

— E vorba de un serviciu care pune la dispoziţie un Cadillac şi un şofer în livrea, îi explică Willis. Ştiu de pe acum ce-ai de gînd să spui, scumpo. Desigur că am putea merge şi cu trenul, dar aşa am şi cu posibilitatea să mă relaxez o leacă.

— Dar ce vor zice oamenii cînd or să ne vadă sosind în felul ăsta? O să pară teribil de ciudat.

— Şi, mă rog, de ce anume o să pară ciudat?

— Păi, în fine, are un aer aşa de ostentativ, Willis.

Pricepuse el ce însemna la Sylvia ostentaţie, dar nu putea înţelege pentru ce se temea întotdeauna de ea.

— Există o diferenţă ca de la cer la pămînt între ostentaţie şi inteligenţă, o lămuri Willis. Ori a face drumul într-o maşină condusă de un şofer, înseamnă un act de pură inteligenţă. Totodată, scumpo, prefer să vadă cei de acolo că-mi pot permite lucrul acesta decît să creadă că nu pot.

Era convins că la fel ar fi răspuns şi bătrînul P. L. Nagel. Îşi aducea perfect de bine aminte că şi el venise acolo tot într-un Cadillac, dar, fireşte, acest amănunt nu influenţa asupra felului său de a gîndi.

Ideea cu Cadillacul s-a dovedit a fi straşnică şi i-a fost mai mare dragul să treacă în maşină prin regiunea înveşmîntată în verdele proaspăt de iunie, în loc să prindă trenul de Clyde. Gîndurile lui s-au întors spre ziua cînd sosise în Clyde, împreună cu maică-sa, într-o după amiază caniculară de august.

Îl putea vedea ca aievea pe tatăl lui așteptîndu-i în gară, cu Patrick și vechiul Locomobile. Ținutul i se păruse straniu și, în ciuda anilor trăiți în Noua Anglie, nu ajunsese să se integreze în decor, așa cum se întîmpla cu Sylvia, deși ea vedea orășelul Clyde pentru prima dată. Era ciudat cum Sylvia observa atîtea lucruri pe care el nu le băgase de seamă — grădini și caracteristici arhitectonice.

— Nu înțeleg de ce nu mi-ai spus niciodată că e atît de frumos, îi reproșă ea.

Ar fi fost teribil de jenant să-i mărturisească fățiș că el nu l-a considerat nicicînd un oraș frumos. În Willis mai dăinuia convingerea că o bună parte din această urbe arăta prea învechită și cele mai multe case dărăpănate. Culoarea potolită a clădirilor federale, din cărămidă aparentă, și frunzișul proaspăt, ca niște mături, al ulmilor, aveau o oarecare frumusețe — dar nu pe gustul lui.

— Dacă-ți plac astea, atunci așteaptă numai să vezi moșia Harcourt, o avertiză el.

Îi era cu neputință să izbucnească în exclamații așa cum făcea Sylvia la vederea fermelor și a priveliștilor ce se înșirau de-a lungul rîului, pentru că le avusese prea mult în fața ochilor cînd fusese copil. În schimb, aștepta cu un sentiment ciudat de nerăbdare, apariția uzinei Harcourt. Mai întîi, văzu coșul cel nou de la Unitatea 4, apoi turnul sirenei de pe vechiul depozit și la urmă, construcția de dată mai recentă. Revederea clădirilor i-a sugerat un adagiu ideal de care se putea folosi în reclama „Companiei Harcourt Associates“. Două fotografii alăturate : „Uzina Harcourt“ — leagănul produsului „Hartex“ ; „Rahway Belting“ — leagănul produsului „Planeroid“. Dar glasul Sylviei i-a destrămat firul gîndurilor.

— Ce-i acolo ? întrebă ea.

Foarte puține grupări de clădiri industriale formau o priveliște atrăgătoare din punct de vedere estetic, iar uzina Harcourt se dezvoltase în raport de necesitățile strict funcționale și nu după alte criterii.

— N-o judeca prea aspru, o sfătui rîzînd. Ceea ce vezi e uzina Harcourt. Dacă nu s-ar înălța aici lîngă noi, nici unul din familia Harcourt, după cum nici tu și nici eu, n-am exista pe aceste meleaguri.

Nu i-a vorbit pe ton dojenitor, deoarece, în fond, nu-l interesa părerea Sylviei. Principalul lucru era că, acum, după ce

văzuse uzina, se simţea mai împăcat în suflet. I se ridică o greutate de pe inimă în clipa cînd îşi dădu seama că devotamentul lui faţă de uzina Harcourt nu se întemeia pe sentimentalism şi nici mediul local n-avea vreo tangenţă cu problemele legate de uzină, dintre care multe erau identice cu cele de la „Rahway Belting."

Dar nu avu răgazul să aprofundeze aceste gînduri pentru că trebuia să-l dirijeze pe şofer prin orăşelul uzinei.

— Ai să vezi mai întîi zidurile de piatră şi ghereta de la poartă, apoi, cînd o să apară un eleşteu pe partea dreaptă a drumului, o faci la dreapta. E o casă mare de granit.

Rododendronii şi laurii erau înfloriţi de ţi-era mai mare dragul să-i priveşti, iar grădinile de trandafiri arătau mai frumoase ca oricînd.

— Nu mi-ai spus niciodată că totul e de-o factură atît de englezească, îl mustră Sylvia.

Pajiştile erau îngrijite ca întotdeauna. Treceau tocmai prin dreptul eleşteului şi Willis observă că lebedele se aflau tot acolo.

— Oare nu ţi-am spus? Păi, e o proprietate de familie şi bănuiesc că stăpînii ei ţi-o pot prezenta mai bine ca mine, scumpo.

De fapt, nu vedea de ce-ar fi trebuit să-i vorbească cine ştie cît despre domeniul Harcourt. Cînd s-au logodit, se aflau în New York şi aveau destule altele să-şi spună, fără incursiuni în moşia Harcourt.

— De ce rîzi scumpo?

— Totul e-aşa de englezesc, încît te face s-arăţi şi tu a englez.

— Sincer, nu prea-nţeleg ce vrei să spui.

— Ţi-ai adoptat un aer firesc de stăpîn, explică Sylvia. Te porţi ca un mic nobil dintr-un comitat englez.

— E drept c-am trăit multă vreme pe-aici, dar tot nu pricep ce-ai vrut să spui cu aerul firesc de stăpîn.

Automobilul se oprise în dreptul terasei pavate şi cu coloane gotice aşa că n-a mai avut vreme să spună nimic, dar în sinea lui se gîndea că poate Sylvia nu se înşelase. Ca unul ce conducea destinele uzinei Harcourt, desigur că avea asupra acelor locuri drepturi pe care nu le putea exprima în întregime. Şoferul deschisese portiera la Cadillac, iar Willis îl şi văzu pe

Selwyn — care arăta îmbătrînit şi firav — coborînd spre ei, însoţit de un om mai tînăr, probabil unul dintre grădinari.

— Bună, Selwyn, îl salută Willis, întorcîndu-se fulgerător spre şofer. Te rog să te întorci neapărat mîine după masă, la trei şi jumătate. Sper că vei veni dumneata şi nu altul.

— Da, într-adevăr, *sir*, îi răspunse acesta pe-un ton confidenţial. Ar fi mai bine să vin eu pentru că ştiu drumul.

I se luă o piatră de pe inimă că n-a fost nevoit să strecoare, pe furiş, o bancnotă în mînă şoferului, chiar în faţa reşedinţei Harcourt şi a lui Selwyn, deşi îngrijorarea lui nu a fost decît de moment. O dată scăpat de ea, putea să-şi concentreze întreaga atenţie asupra Sylviei, apucînd-o de braţ cu grijă, după ce se dăduse jos din maşină. Taiorul ei de gabardină arăta tot atît de frumos ca şi la Ritz.

— Ţi-ai luat geanta şi toate, nu-i aşa, scumpo ?

— Da, totul, mulţumesc, îi răspunse Sylvia.

Rămase pe loc o clipă, aşa cum procedează orice călător cu experienţă, numărînd valizele.

— Cinci valize, n-au fost atîtea, *sir* ? întrebă şoferul.

Cinci valize păreau cam mult pentru o zi şi o noapte, dar dintre ele, una era trusa lui, iar alte trei, mai mici, asortate, îi aparţineau Sylviei.

— Aşa e, cinci au fost, confirmă Willis, dînd din cap şi zîmbind şoferului.

Era sigur că Selwyn se bucura să-l revadă. Willis îi păstrase întotdeauna un colţişor cald în inimă.

— În sfîrşit, Selwyn ! exclamă el. E minunat că te pot privi ; a trecut mult prea mult timp decînd n-am făcut-o, continuă Willis şi-i strînse mîna majordomului. Ţi-o prezint pe soţia mea. Selwyn mi-a fost mulţi ani ghid, filozof şi prieten — draga mea.

— Mă bucur mult să te cunosc, spuse Sylvia. Cred că luat în ansamblu, se poate spune c-ai scos un lucru bun din Willis.

Willis nu se putea simţi decît mîndru de soţia lui.

— E o mare plăcere să vă cunosc, doamnă Wayde, răspunse Selwyn. Noi am făcut tot ce-am putut pentru domnul Willis şi mă bucur că apreciaţi.

Era momentul să se rîdă şi să se îndrepte spre terasă.

— Toate lucrurile arată foarte bine, Selwyn, remarcă Willis, apoi îşi aminti de observaţia Sylviei în legătură cu mica nobilime engleză ; dar oare ce altceva ar fi putut spune ?

— Da, arată bine, aprobă Selwyn, dar au survenit şi schimbări, fireşte.

Willis îl aprobă printr-o mişcare a capului. Evident, Selwyn făcea aluzie la dispariţia lui Beane şi a lui Patrick şi la retragerea din activitate a lui MacDonald.

— Da, nu ne stă în putere să dăm orologiul înapoi, nu-i aşa ? Oricît de mult am dori-o, vorbi Willis. În sinea lui, însă, n-ar fi dorit să dea orologiul înapoi nici măcar cu o secundă ; era destul de fericit de viaţa lui — aşa cum era ea. Cînd ajunse în dreptul uşii de la intrare, se simţi străfulgerat de gîndul straniu că bătrînul Harcourt s-ar afla înăuntru, aşteptînd să-l primească ; ceea ce-l făcu să-şi îndrepte automat umerii.

Cînd intrară în hol, o găsi pe doamna Harcourt exact în locul unde, cu ani în urmă, şedea alături de soţul ei, întîmpinîndu-i pe oaspeţii veniţi la prînzul acţionarilor. Arăta foarte puţin schimbată faţă de imaginea ce i-o păstrase. Dar, după cum se ştie, în viaţa femeilor vine o perioadă cînd declinul e cu mult mai puţin evident decît la bărbaţi. Se afla în faţa lor, cu părul alb ca neaua, durdulie la faţă şi încă plină de vigoare, într-o rochie elegantă din brocart purpuriu.

— Draga mea, sînt aşa de bucuroasă că te văd, îi spuse Sylviei şi o sărută. Şi pe tine am să te sărut, Willis.

Rîse şi-i oferi obrazul.

— Acum, lasă-mă să te privesc bine, îi zise, păstrîndu-i mîinile între ale ei. Tare aş vrea ca Henry să fie aici. Ar fi atît de mulţumit !

— Mă simt mîndru să vă aud vorbindu-mi astfel, răspunse Willis. Chiar în clipa asta nădăjduiesc că nu l-am decepţionat prea mult.

Privirile sale trecură de scară, spre coridorul întunecos de la palierul de sus ; în sinea lui se statornicise convingerea că în casă nu se schimbase nimic de cînd o văzuse ultima oară.

— Trebuie să fii istovită, draga mea, îi vorbi doamna Harcourt Sylviei. Totul e aranjat pentru ceai, în bibliotecă, dar poate c-aţi prefera să mergeţi sus, direct, să faceţi o baie şi să vă pregătiţi pentru cină.

Sylvia se uită la Willis întrebătoare ; în acelaşi moment orologiul din hol bătu ora şase, urmat de sunetul orologiilor de pe coridor şi din bibliotecă.

— Mă tem că timpul vorbeşte de la sine, în cazul cînd serviţi masa tot la şapte fără un sfert, zise Willis.

În toată casa era răcoare și ca de obicei, mirosea a flori.

— Da, cina se servește tot la șapte fără un sfert, preciză doamna Harcourt și nu va veni decît familia, Bryson cu Mildred. După masă, Bryson vrea să discute o oră cu tine în bibliotecă, ca să puneți la punct ultimele amănunte legate de conferință.

— Presupun că e necesar să stăm de vorbă, remarcă Willis, deși mă ispitește mai mult o discuție cu dumneavoastră, doamnă Harcourt.

— Ai observat că Willis e întotdeauna tare drăguț cu femeile vîrstnice? o întrebă doamna Harcourt pe Sylvia. Or să plece cu toții devreme așa că sper să avem timp de vorbă în liniște și să pot vedea fotografiile copilașilor, Sylvia. Aș vrea mult să puteți rămîne și mîine seară.

— Și eu la fel, dar nu mi-am părăsit copiii niciodată pentru atîta timp, se scuză Sylvia.

— Data viitoare trebuie să-i aduceți cu voi, propuse bătrîna. Ați putea sta în casa din grădină, unde au locuit tatăl și mama lui Willis. Bill și Ann stau acolo uneori, împreună cu copiii.

— Sună minunat, zise Willis, dar mă tem că înainte de asta o să vă săturați de mine. La vară va trebui să fac o mulțime de vizite scurte, la uzină.

— Bill și Ann vor fi și ei aici, anunță bătrîna. Bill ia parte întotdeauna la conferințele acționarilor — și apoi, Bess, firește cu Edward. M-am gîndit să-l invit și pe Roger la cină și să-l găzduiesc peste noapte. Catherine e bolnavă, așa că tot n-ar fi putut veni și, avîndu-l pe el, s-ar fi echilibrat numărul comesenilor, dar n-am avut tăria să-l chem.

Willis rîse, amintindu-și de spusele bătrînului Harcourt în legătură cu Roger.

— O să-l vedem destul și mîine, zise el, și-acum poate că... se uită spre Sylvia și-i zîmbi doamnei Harcourt, poate c-ar fi mai bine să începem să ne pregătim, dacă cina e la șapte fără un sfert.

— Veți locui în aripa dinspre răsărit, anunță gazda. Aveți și un salonaș, ca să puteți lua micul dejun în liniște. Selwyn o să vă conducă sus, iar pe el îl cunoști destul de bine ca să-i ceri orice aveți nevoie.

— Firește că da, încuviință Willis. Ia-o înainte și te urmăm Selwyn.

Zgomotul paşilor era înghiţit de covorul gros de pe scară.
— Pe servitoarea de sus o cheamă Elsie, în caz că doamna Wayde o va suna, îi informă Selwyn. Nu e nevoie să vă puneţi la ţinută de seară, domnule Wayde, decît dacă ţineţi neapărat.
Pentru moment, Willis a vrut să-l întrebe dacă, după părerea lui, Bryson, Bill sau Edward se vor îmbrăca în mod special pentru cină, dar îşi aminti că, de obicei, bătrînul Harcourt se complăcea să fie singurul pus la ţinută ceremonioasă. Ciudat lucru, se gîndi Willis, cum de nu petrecuse nici măcar o noapte la reşedinţă, cu toate că venise atît de des aici. Aşa se explică de ce apartamentul de oaspeţi dinspre răsărit — răcoros, cu cretoane verzi, lucioase, cu mobilă grea de mahon şi cu patul masiv, străjuit de patru coloane — îi era atît de puţin cunoscut. Selwyn tuşi cu discreţie şi deschise o uşă, explicînd că mai există un pat şi în budoarul domnului Wayde.
După plecarea lui, Willis şi Sylvia rămaseră o clipă tăcuţi. Willis îşi închipuia că va vorbi ea prima, după cum o făcea în mod obişnuit, dar în loc de asta, Sylvia privi mai departe patul cu coloane şi bagajele. Apoi, se duse şi se uită în baia ei, în budoarul şi baia lui Willis şi în salonul cu şemineu.
— Ei ? o provocă Willis.
Sylvia oftă.
— Nu ştiu ce te-a făcut să nu sufli o singură vorbă despre toate astea, zise ea. E frumos, dar există ceva straniu în casă. Mă urmăreşte mereu gîndul că peste tot mişună o mulţime de făpturi nevăzute.
Willis tresări speriat, pentru că, de cînd intrase pentru prima oară în reşedinţă şi el avusese tot timpul aceeaşi senzaţie.
— Aşa se întîmplă cînd o familie trăieşte doar într-un singur loc, îi răspunse el, dar nu te lăsa copleşită de această impresie.
— Asta nu, îl asigură Sylvia. Mă bucur din toată inima că sînt aici.
Ferestrele erau deschise şi păsărelele mai cîntau încă. Era sfîrşitul unei zile răcoroase de iunie. Willis răsuci robinetul la baie, dădu drumul la apă şi-şi agăţă haina în cuier. N-ar fi putut spune ce anume l-a determinat să-şi pună smochingul şi o cămaşe de mătase, în afară poate de gîndul că bătrînul Harcourt s-ar fi declarat de acord cu asemenea ţinută. Se

bucură să constate că în salon se afla și un birou, pe care avea posibilitatea să-și pună ordine în hîrtii, după cină, dar perspectiva de-a se apuca de lucru îi stîrni un fel de repulsie vecină cu apatia. Încerca același sentiment de pace interioară care punea stăpînire pe el ori de cîte ori termina școala. Dar această stare de spirit se schimbă brusc. Cuvintele de bun sosit rostite de doamna Harcourt, se gîndi el, îi dăduseră a-nțelege că nu a încetat să depindă de clanul Harcourt și că față de ei avea o datorie de care nu se va plăti. Ar fi dorit să existe o modalitate de-a le putea demonstra, limpede, exact contrariul. Desigur că, în sufletul lui, îi purta o recunoștință adîncă bătrînului Harcourt, dar banii împrumutați de el îi restituise pînă la ultima centimă, așa că socoteala era clară. Se simțea răspunzător față de acționarii de la „Harcourt Associates", dar nicidecum față de familia Harcourt.

— Willis, îl strigă Sylvia, vrei să fii bun să vii să mă închei la spate ?

Sylvia era în rochia înflorată pe care o cumpărase de la Bergdorf și, văzînd-o, îi plăcu croiala fustei în formă de clopot. Spatele, constată el cu satisfacție, se încheia cu nasturi și butoniere, nu cu fermoar.

— Te cam strînge, nu-i așa ? o întrebă Willis.

— Sînt hotărîtă să dau jos vreo două kilograme și-atunci o să-mi vină perfect, dar nu trage așa de tare, îl rugă ea. Willis ?

— Da, scumpo.

— Nu vreau să plec de-aici pînă nu văd tot.

— Firește că așa și trebuie. Cît sîntem la conferință, te va conduce cineva să dai o raită prin locurile înconjurătoare. Mi-ar plăcea să am eu timpul s-o fac, dar Bryson vrea să stea de vorbă cu mine, după masă.

— Și eu aș fi vrut să poți. Grădinile sînt așa de frumoase. Totul mă face să mă gîndesc la Anglia.

— Înțeleg, scumpo. Doar ți-am spus că reședința și grădinile au fost proiectate de un arhitect englez, nu-i așa ?

— Da de unde, nu mi-ai suflat un cuvînt. O, atunci, totul e limpede.

— Mi se pare caraghios, spuse Willis. Cum oare să nu-ți fi spus eu asta ?

— Nu, niciodată Willis. E ciudat felul cu totul nepăsător în care mi-ai vorbit întotdeauna despre familia Harcourt; pen-

tru că nu se poate să nu fi însemnat enorm de mult pentru tine faptul că ai trăit aici. Aşa ceva, pe nimeni nu l-ar fi lăsat rece.

— Presupun că aşa s-a întîmplat şi cu mine cîndva, admise el. Între timp, îi încheiase butonii de la spate. Dar orice vezi mult, ajunge să nu te mai impresioneze. Am locuit cu mama şi cu tata, în casa din grădină, care se află în capătul celălalt al peluzei. Asta, trebuie să ţi-o fi spus.

Sylvia se încruntă într-un fel mirat.

— Despre nimic nu te-ai întrecut cu povestitul. Şi, în fond, nu înţeleg pentru ce ai fost aşa de ascuns.

Cuvîntul „ascuns", l-a cam deranjat.

— Ascultă-mă, scumpo. Nu mi-a trecut niciodată prin minte că te-ai da în vînt după oricare din lucrurile astea, plus că nici nu sînt un meşter al cuvîntului ca să zugrăvesc imagini, ori un astfel de domeniu nu ţi-l puteai imagina decît dacă-l vedeai cu ochii tăi.

— Mă întreb cum eşti tu în realitate, dacă ai ţinut atîta amar de vreme zăvorît în tine un lucru ca acesta, care nu se poate să nu fi avut o înrîurire asupra ta.

— Ascultă Sylvia, dar lacul Sunapee n-a avut nici o înrîurire asupra ta ? Şi, slavă Domnului, că nu-mi vorbeşti într-una de el.

— Dar despre doamna Harcourt aproape că nu mi-ai pomenit nimic, remarcă Sylvia.

— La naiba, se înfurie Willis. Te rog, scumpo, nu mai îmi repeta într-una că nu ţi-am spus nimic.

— Dar ea te iubeşte, ţi-e devotată — ori tu nu mi-ai spus-o niciodată.

— Uite ce, Sylvia. Pentru doamna Harcourt, am păstrat întotdeauna în inimă un colţişor cald, dar ea nu mi-e devotată.

— Nu înţeleg cum poţi uita atît de uşor. Te adoră, la fel ca şi bătrînul majordom — Wilson.

— Selwyn, o corectă Willis, coborîndu-şi glasul cu gîndul s-o domolească. Te rog calmează-te, scumpo. Doar nu e vorba de palatul Buckingham sau mai ştiu eu ce, zău aşa. O pură întîmplare a făcut ca bătrînul Harcourt să-l aibă angajat pe tata ca inginer la uzină şi ţi-aş mai putea adăuga cu titlu confidenţial că, dacă tata nu l-ar fi convins pe bătrîn să cumpere licenţa Klaus, toată reşedinţa s-ar fi transformat într-un bala-

muc, sau naiba știe ce. Nu văd ce rost ar fi avut să-ți turui într-una despre asta. Eu unul, mă simt bine acolo, în Orange.

Se opri, mirat de propria lui vehemență, dar Sylvia îi luă vorba din gură.

— Mi-ar fi plăcut să-l cunosc pe domnul Harcourt. Trebuie să fi fost un om deosebit.

— N-aș zice „deosebit", ci un bătrîn simpatic. Ți-am spus că-i păstrez, firește, un colțișor cald în inimă. Și-acum, haide să mergem. Ești gata fardată, scumpo ?

— Cred și eu că-i păstrezi un colțișor cald în inimă — cum ziceai tu. Doar nu el a fost acela care te-a trimis la Institutul Comercial de la Harvard ?

Situația devenise supărătoare, deoarece Sylvia nu respecta pur și simplu realitatea.

— Ascultă-mă Sylvia, haide să lămurim o dată și pentru totdeauna treaba asta. Eu nu datorez nimic familiei Harcourt, chiar dacă încearcă ei să lase această impresie. E-adevărat că bătrînul Harcourt mi-a plătit taxele la Institut, dar era și în interesul lui să mă trimită, iar banii împrumutați i-au fost restituiți pînă la ultimul cent, cu o dobîndă de șase la sută. Deci, să fie clar că nu le datorez absolut nimic.

Niciodată nu mersese într-atît de departe cu afirmațiile — nici chiar față de el însuși. Fără-ndoială că reședința îl stîrnise și păsările cîntătoare de-afară și mireasma arbuștilor înfloriți și glasurile supraviețuitorilor din familia Harcourt care străbăteau pînă la el, venind de jos, de la parter. Maică-sa îi dăduse banii ca să-i înapoieze bătrînului Harcourt, dar și față de ea se achitase de îndată ce i-a stat în putere. Cu toate că-i vorbea Sylviei, era sub impresia că e absolut singur.

— Vai de mine, Willis, nu văd de ce trebuie să-ți pierzi cumpătul, o auzi pe Sylvia.

— Dar nu mi l-am pierdut de loc, scumpo. Vreau doar să vezi lucrurile în adevărata lor perspectivă. Acum, să-ți spun cine va fi jos, ca nu cumva să te încurci. Mai întîi, doamna și domnul Bryson Harcourt — el este unicul fiu al bătrînului Henry Harcourt și actualul președinte al societății „Harcourt Associates". Apoi, feciorul său Bill Harcourt cu soția lui, Anne. E cu neputință să nu-ți placă Bill...

Willis nu sfîrșise cu prezentarea membrilor familiei Harcourt, cînd auzi clopotele din hol care anunțau ora mesei. Ui-

tase cu desăvîrşire de ele. Iar acum vibrau cu sunete pline şi melodioase de la un capăt la altul al casei, cu aceeaşi autoritate binevoitoare pe care o degajă sunetele clopotelor trase de plantonul unei nave aflată în larg. Willis se mai privi o dată grăbit în oglindă. Jacheta de la smoching cădea cu o neglijenţă studiată pe care numai un croitor de mare clasă o poate realiza. Trecuse de faza cînd auto-analiza şi controlul mai erau necesare şi îl mai despărţea un pas de acei oameni, invidiaţi de el, care n-aveau de ce să se sinchisească de felul cum arată sau se comportă.

— Arăt bine ? îl întrebă Sylvia.

— Sînt grozav de mîndru de tine, scumpo, arăţi de-a dreptul minunat. În clipa cînd ajunseră în uşa salonului, pentru Willis a fost limpede că asta era şi părerea celor din familia Harcourt. Fără-ndoială că se întrebaseră cum o arăta Sylvia, dar la vederea ei parcă le venise inima la loc. Aşa cum se aşteptase, niciunul dintre bărbaţi nu era în ţinută de seara, dar trecu peste acest amănunt, spunînd doar că tot trebuia să se schimbe şi-i zîmbi doamnei Harcourt vrînd să-i dea a înţelege, fireşte, că îşi pusese smochingul în semn de omagiu.

— Nu ştiu dacă ai cunoscut pe toţi din familie, draga mea, se adresă Sylviei, doamna Harcourt.

— Ei bine, fiule, e o mare plăcere să te vedem din nou aici, vorbi Bryson Harcourt.

Nu mai încăpea îndoială că relaţiile cu Bryson Harcourt se îndulciseră enorm. Nu mai departe de cîteva săptămîni în urmă, lui Bryson nu i-ar fi trecut prin minte să-i spună „fiule" pe cînd acum, îi arăta o încredere şi o dependenţă măgulitoare şi, continuînd să-i vorbească, îşi coborî glasul pînă la un murmur confidenţial.

— Raportul e splendid, fiule. Toată după masa m-am antrenat cu citirea lui.

Bill Harcourt se arătă şi mai bucuros să-l revadă pe Willis. Altul ar fi dat uitării vechile amiciţii, dar Bill nu fusese niciodată genul acesta de om. Îl bătu pe Willis pe spate şi-l strînse glumeţ de umeri.

— Mă bucur că te văd, prietene. Tocmai îi spuneam lui Anne astă-seară, că de-aci înainte n-o să mă mai apese uzina pe conştiinţă. Şi ia priveşte la Sylvia ! Nu uita cine ţi-a făcut cunoştinţă cu ea.

Pentru moment, Willis uitase, iar acum i se părea nepotrivit să-şi amintească.

— Şi iat-o pe Anne, continuă Bill. Nu cred c-ai întîlnit-o vreodată, Willis, nu-i aşa ?

— Nu, n-am avut încă plăcerea. Bună seara, doamnă Harcourt.

— Spune-i Anne, interveni Bill. Aici sîntem toţi în familie.

Soţia lui Bill era o fată brunetă, cu ochii negri ca două mărgele, cu prea mult ruj pe buze şi cam acră...

— O să-mi facă mare plăcere să-ţi spun Anne, i se adresă Willis. Poate că Bill ţi-a povestit cît de mult am fost împreună pe vremea cînd învăţam la Institutul Comercial Harvard. De altfel chiar acum mi-a adus aminte că el a fost acela care mi-a prezentat-o pe doamna Wayde — sau mai degrabă pe Sylvia.

— Bill mi-a istorisit totul, spuse Anne. Bill ţine foarte mult la dumneata.

— Întotdeauna am păstrat în inimă un colţişor cald pentru Bill, răspunse Willis, şi nădăjduiesc că şi noi doi vom fi prieteni buni, Anne. Am o mare admiraţie pentru tatăl dumitale. Am avut plăcerea să-l salut doar pentru o clipă la ultima conferinţă a Asociaţiei Naţionale a Fabricanţilor, dar, fireşte, n-o să-şi amintească de mine. Rîse degajat şi adăugă · În fond, de ce ar face-o ?

După aceea, dădu mîna cu Bess şi Edward Ewing.

— Ori l-ai duce să-şi scoată o măsea, ori l-ai aduce la conferinţă, pentru Edward e totuna, spuse Bess, iar anul ăsta a fost şi mai mare tărăboiul, pentru că nu concepe să facă altceva în afară de-a sta lîngă radio să asculte ştirile de pe front. De grija războiului, nici somnul nu-l mai prinde. Tu, Willis, te frămînţi din pricina războiului ?

Willis rîse.

— În clipa asta am griji mai urgente, răspunse el, nu mai departe supliciul de mîine, de exemplu. Războiul e doar un soi de grijă generală, ca şi vremea.

— Dar după părerea ta vom intra şi noi în război, nu-i aşa ? interveni Edward. Vezi tu, din punct de vedere istoric, e cu neputinţă să lăsăm Anglia să fie înfrîntă, nu crezi ?

— Te rog, pentru numele lui Dumnezeu, să nu vorbim despre o invazie prin Canalul Mînecii — cel puţin pînă ne vedem în pat — se amestecă Bess, şi cheamă-l pe Selwyn cu cocte-

ilurile, Edward. Altfel Willis n-o să şi-l ia singur — doar îl ştii cît e de cumpătat.

— Aici totul e mai frumos ca oricînd, Bess, zise Willis. O spun sincer, fără nici o exagerare.

Apoi, o surprinse măsurîndu-l cu ochii ei albaştri-verzui.

— Şi tu arăţi mai frumos ca oricînd, fără nici o exagerare.

— E drăguţ din partea ta, Bess, să-mi vorbeşti astfel.

— Ţi-o spun doar în mod cu totul prietenesc. Camera asta nu s-a schimbat cu nimic, aşa e ? Ţi se pare ciudat că te-ai întors aici ?

— Nu, mulţumesc, Selwyn, refuză Willis cînd veni majordomul cu cocteilurile, contînd pe şampania de la masă. Nu, nu mi se pare ciudat, Bess, ci natural.

— Ei bine, mie mi se pare, mărturisi Bess. Dar mă bucur din suflet să te văd aici, pentru că nu mă pot întinde să-ţi explic acum cîtă nevoie avem de tine ; o să fim buni prieteni, cu toţii şi întotdeauna, nu-i aşa ?

Nu puteai şti niciodată cînd îţi face Bess o figură la care nici nu visezi. Şi-atunci, mînată de un implus, îi întinse mîna.

— Dar, Bess, fireşte că vom fi mereu prieteni, o asigură el.

— Uneori, nu ştiu ce să cred despre tine şi nu sînt sigură ce urmăreşti. Nu-ţi aduc o învinuire, dar această nesiguranţă mă supără.

— Dar, Bess, nu trebuie să ai asemenea gînduri.

— De ce nu mi-ai spus că Sylvia e aşa de fermecătoare ?

Willis rîse ; de altfel, în sinea lui era încîntat că schimbaseră, în sfîrşit, subiectul.

— Ai fost surprinsă, nu-i aşa ? o întrebă el.

— Nu fi nesuferit, Willis, i-o tăie Bess. N-am vrut să spun asta — ci doar că n-am ştiut că e atît de ieşită din comun. Sper c-o să ne simpatizăm reciproc. Îmi voi da toată silinţa, chiar începînd de după masă, cînd băieţii vor asculta ştirile, iar tu vei sta de vorbă cu tata.

— Ei, voi doi, veniţi încoace, îi strigă Bill. Mergem la masă. Apoi, se întoarse spre Sylvia şi rîse. Pe vremea cînd Willis locuia în casa din grădină, pe el şi pe Bess nu-i întrecea nici dracu la ceartă.

Din cîte îşi amintea Willis, în sufragerie se produsese doar o singură schimbare. Una dintre oglinzi fusese scoasă, iar în locul ei atîrna portretul domnului Henry Harcourt. Privindu-i gura, ai fi zis că se va arcui oricînd într-un zîmbet, iar

buza inferioară, uşor ieşită în afară, părea că freamătă. În clipa cînd Willis văzu portretul, ochii de pe pînză îi întîlniră pe ai săi, lăsîndu-i senzaţia că-l urmăreau în tot timpul mesei şi, la un moment dat, cînd Willis şi-a ridicat privirea din farfurie, a avut impresia că bătrînul Harcourt îi zîmbea cu adevărat, într-un fel sfidător, sau aprobator, fără să poată preciza care din ele anume.

Aproape toată seara s-a gîndit la diverşii acţionari pe care avea să-i întîlnească în ziua următoare. În dorinţa lui de-a cunoaşte cît mai multe amănunte despre fiecare, îi trecu din nou în revistă, mai întîi cu Bryson, iar mai tîrziu, cu Bess. Totodată, îl întrebă pe Bryson dacă a doua zi de dimineaţă nu se puteau întîlni la fabrică, la opt şi jumătate — o oră matinală, ce-i drept — dar era absolut necesar ca el şi Bryson să dea o raită prin uzină, pentru a-i întîlni pe şefii de sectoare. Nota dominantă a conferinţei urma să fie aceea de triumf şi, ca întotdeauna, de bunăvoinţă. În acelaşi scop, îi rugă pe Bill şi pe Bess să stea alături de el la întîmpinarea oaspeţilor veniţi la prînzul de după conferinţă, pentru a-i reaminti unele nume pe care, eventual, le uitase. Aceasta era şi o măsură practică. Nu strica de loc ca unele neamuri ale familiei Harcourt să vadă că el, Bess şi Bill — fără a mai pomeni de Bryson, formau un front comun şi solid.

După cină, în bibliotecă, abordă cu Bryson un alt subiect, ceva mai dificil. Era recomandabil să-i vorbească deschis despre acţiunile pe care le achiziţionase de la doamna Jacoby, înainte s-o afle el din altă parte, iar biblioteca părea un loc mai nimerit pentru destăinuirea sa, decît biroul de la uzină, unde aveau să se vadă în dimineaţa următoare.

— Pe Jupiter, Willis, nu pot să-ţi spun cît de mult admir felul în care iei treburile în mînă şi le pui la punct. Simt că pot lăsa lucrurile să meargă şi fără mine, întocmai ca pe vremea cînd trăia tata.

— Se-nţelege că mă simt fericit să vă aud vorbind în felul acesta, *sir*, dar tare mă tem că o să bat mereu la uşă cerîndu-vă tot soiul de îndrumări. După cum ştiţi, destulă vreme am cam fost departe de uzină.

Bryson rîse într-un fel foarte prietenos.

— Judecînd după uşurinţa cu care sesizezi totul, nimeni n-ar zice că ai lipsit măcar un minut, Willis, şi aşa aş fi vrut să fie. După cum ţi-am spus în dimineaţa aceea cînd ai plecat...

Willis nu uitase cuvintele lui Bryson de atunci, dar erau cu totul în afară de subiect.

— Știu, îl întrerupse el. Am păstrat veșnic în amintire lucrurile frumoase pe care mi le-ați spus, dar poate că, într-o anumită privință, plecarea mea de atunci a prins bine. Poate că am căpătat un orizont mai larg.

— Nu zic nu, Willis, admise domnul Harcourt. Ai venit cu multe lucruri noi și-acum poate am face mai bine să mergem și să vedem ce fac doamnele.

— Asta e o idee înțeleaptă, *sir*, dar a mai rămas un singur amănunt pe care voiam să-l discut cu dumneavoastră, între patru ochi. Sper că nu mi-o luați în nume de rău.

Privirea lui Bryson deveni dintr-o dată opacă, un semn care arăta întotdeauna că e pus în mare încurcătură.

— Nu-mi dau seama despre ce poate fi vorba, mărturisi el.

Sosise un alt moment de sinceritate, or Willis învățase să nu ezite niciodată în asemenea împrejurări, deoarece o dată ce a sunat atacul, cea mai mică șovăire poate compromite totul.

— Poate vă amintiți domnule Harcourt, că o dată cu reorganizarea, doamnei Jacoby i s-a alocat un stoc de acțiuni comune, explică Willis. Ea a avut amabilitatea să mi le ofere spre cumpărare, iar tranzacția a fost încheiată alaltăieri. În felul acesta, am devenit, poate, un acționar mai important decît v-ați fi așteptat, dar sper c-o să mă acceptați ca atare. În momentul cînd observă că Bryson e pe cale să-l întrerupă, își ridică tonul. Să nu pierdeți din vedere că în felul acesta va crește proporțional și dorința mea ca totul să meargă bine.

Bryson se uită cu o privire goală la capătul havanei, în timp ce creierul îi funcționa cu o încetineală dureroasă.

— Spui că le-ai cumpărat? zise el. Nu văd exact cum...

— Am avut posibilitatea să fac un împrumut. După cum vedeți, mi-am pus mari speranțe în „Harcourt Associates“.

— Ei bine, spuse Bryson, asta-i splendid și mulțumesc cerului că Roger n-a știut că existau acțiuni de vînzare. În afară de tine, nu există altul care aș fi dorit să le ia. Te felicit, Willis.

— Mulțumesc foarte mult, *sir*. Și-acum, o ultimă chestiune. Zilele trecute discutam despre lărgirea consiliului directorial la „Harcourt Associates“, iar dumneavoastră ați avut amabilitatea să-mi cereți să fac o propunere. Cred că vin cu una

foarte bună. E vorba de Gilbert Bakeliss, reprezentantul băncii, vă amintiți, care a depus atîtea eforturi în domeniul repartizării acțiunilor și al refinanțării. M-am gîndit c-am putea să-l propunem la ședința de mîine, dacă nu aveți nimic de obiectat. Mîine, la prima oră, vă pot întocmi o moțiune, pe care s-o strecurăm, foarte frumos, în ordinea de zi.

Nu adăugă, însă, că propunerea pentru numirea lui Gilbert Bakeliss era gata, bătută la mașină și în servieta sa cu documente secrete, socotind că o asemenea informație nu părea absolut necesară pentru moment.

Seara s-a încheiat la zece și jumătate, iar ultima jumătate de oră, înainte de-a se retrage, o petrecuse stînd de vorbă singur cu doamna Harcourt. Totul s-a terminat devreme și rațional, pentru ca fiecare să poată dormi bine, în vederea eforturilor cerute de conferință. Cu toate acestea, a existat ceva în legătură cu mica serată care-l neliniștea pe Willis, fără să poată spune ce anume, pentru că, judecînd logic, avea toate motivele să fie mulțumit, și nu tulburat. Cunoscînd rezerva pe care-o avea Bryson față de străini, se așteptase să-i dea de furcă pînă a-l convinge să-l accepte pe Gilbert Bakeliss pentru consiliul directorial — ori în realitate, nu întîmpinase nici o opoziție. Bryson îi păstrase o amintire favorabilă lui Gil Bakeliss și s-a declarat repede de acord cu argumentele lui Willis care, subliniau avantajele de-a atrage în consiliu un bancher dispus să facă investiții. Privită la suprafață, fusese o seară foarte plăcută, în mijlocul unor vechi prieteni.

În clipa cînd ajunse cu Sylvia în apartamentul lor, fu surprins s-o vadă agățîndu-i-se de gît.

— Uf, iubitule, îmi pare așa de bine c-am venit, zise ea.

— Și eu mă bucur, scumpo.

La început se gîndi că izbucnirea ei afectuoasă nu era decît rezultatul săptămînilor și lunilor plicticoase petrecute în Orange și era fericit că-i putuse oferi un divertisment plăcut.

— Sînt oameni atît de minunați, exclamă Sylvia. Totul mă face să mă simt tare mîndră de tine, iubitule.

Entuziasmul ei îi spori și mai mult apăsarea pe care-o simțea în suflet.

— Nu prea te înțeleg, Sylvia. Ce anume te face să fii mîndră de mine ?

— Cum ? Faptul că te iubesc cu toții așa de mult și au atîta încredere în tine.

— Ei, lasă asta, scumpo. Exagerezi mult. Nu au ei chiar atîta încredere în mine.

— Ba da, au. Mi-ar fi plăcut să auzi ce lucruri au spus despre tine.

Era greu de explicat cum în loc să se simtă încălzit de cuvintele Sylviei, ele îi trezeau, dimpotrivă, sentimente de ostilitate și de revoltă. Desigur că familia Harcourt trebuia să depindă de cineva datorită incapacității totale de a-și conduce propriile treburi, și îl mira cum Sylvia nu-și dădea seama de acest adevăr.

— Ei bine, e plăcut să știi că gîndesc în felul ăsta, zise el.

— Și de ce nu mi-ai spus că Bess e așa de dulce?

— Dar bine, Sylvia, sînt de-acord că e plină de personalitate, însă nu că e dulce.

— Mă rog, atunci prietenoasă, cedă Sylvia. Este foarte prietenoasă și plăcută. Ne-am înțeles bine chiar de la început și am hotărît să ne întîlnim mîine dimineață. O să-mi arate casa, orașul și toate.

— Vrei să spui că Bess nu va lua parte la conferință?

— Zice c-a fost la destule, așa că preferă să meargă cu mine peste tot. N-ai nimic împotrivă, Willis, nu-i așa?

— O nu, scumpo, nimic. Aveți doar grije să vă întoarceți la timp ca să dați o mînă de ajutor la masă.

— Are mult caracter, nu-i așa? Tot farmecul lui Bill — plus caracter.

— Da, cred că așa e. E ciudat — dar nu mi-am închipuit niciodată c-o să te împaci cu Bess.

— Nu văd de ce? Are un minunat simț al umorului și e atît de generoasă.

— Generoasă? repetă Willis.

— Da, întări Sylvia. Este așa de bine organizată încît își face timp pentru a se dărui și altora. Asta înțeleg eu prin generoasă.

— Mă rog, mă rog, se vede c-a depus reale eforturi cu tine, scumpo.

— O, nu, protestă Sylvia. S-a întîmplat doar să ne împăcăm bine. Nu-ți face plăcere acest lucru, Willis?

— Ba da, scumpo, mi se pare grozav.

— Nu s-ar zice, după cum arăți.

— Nu contează cum arăt, scumpo. Am o mulţime de preocupări. Conferinţa de mîine e-o treabă destul de serioasă, aşa c-ar fi mai bine s-apuc niţel somn.

Era limpede că Bess depusese strădanii cu Sylvia, ceea ce ar fi putut însemna bunătate şi generozitate din partea ei — dar poate că mai exista şi un alt motiv. Îşi aminti de dorinţa ei de a rămîne întotdeauna prieteni. Era aproape ca şi cînd se îndoia de sinceritatea lui — după cum şi el se îndoia de sinceritatea ei. Ar fi dorit ca cei din familia Harcourt să nu fie atît de dependenţi şi de încrezători. Puteai foarte bine să-i simpatizezi pe oameni, dar afacerile rămîneau întotdeauna afaceri, lucru de care s-ar fi cuvenit să-şi aducă aminte şi ei.

În timp ce-şi punea hainele pe umăr, în budoar, o auzi pe Sylvia rîzînd.

— Care-i poanta, scumpo ? îi strigă Willis.

— E o întrebare pur tehnică. Dormim împreună în patul cu coloane, sau ai cumva alte planuri ?

— Văd că mi-au făcut patul aici, scumpo.

— Ei bine, vino puţin şi în ăsta. Îţi dai seama că n-am avut niciodată prilejul să dormim într-un pat dublu ?

Cînd s-a întors în patul din budoar, a trebuit să treacă multă vreme pînă să-i vină somnul. De obicei, la capătul unei zile grele, adormea foarte repede, legănat de zgomotele depărtate ale circulaţiei. Nu mai era deprins cu liniştea reşedinţei Harcourt, deşi nu era o linişte deplină. Broaştele din pădurea de stejar umpleau noaptea de sunete. Zgomotul pădurii, melancolic şi vibrant, se împletea cu mireasma arbuştilor înfloriţi. La reşedinţa Harcourt, vara era marcată de o succesiune de coruri. După cîntecul pădurii, venea cel al cosaşilor şi-apoi al greierilor. Willis ar fi vrut să nu se simtă atît de apăsat de gînduri. Era un lucru logic şi foarte avantajos, din toate punctele de vedere, ca un om atît de deosebit ca Gilbert Bakeliss să devină unul dintre directorii de la Harcourt Associates, şi totuşi ar fi vrut ca Bryson să nu-i fi acceptat sugestia atît de uşor, pentru că în naivitate există şi un fel de lipsă de apărare. Din momentul cînd Willis menţionase acţiunile luate de la doamna Jacoby, pentru orice alt om, în afară de Bryson, ar fi fost limpede că numirea lui Gil Bakeliss în consiliul directorial însemna o revanşă pentru o favoare primită. În fond, nu era nimic reprobabil în acest lucru, iar Willis ar fi admis bucuros adevărul şi şi-ar fi apărat cauza, dar Bryson nu întrevăzuse

nimic. Willis nu putea înţelege pentru ce îl frămînta lipsa de perspicacitate a lui Bryson din moment ce nu exista nimic necinstit în tranzacţia încheiată.

...Foşnetul pădurii continua şi nu avea să înceteze pînă în zori, dar cel mai viu în amintirea lui Willis rămînea tot cîntecul greierilor — pentru că atunci cînd văzuse pentru prima oară reşedinţa Harcourt, sezonul greierilor de-abia începuse.

XXIV

SÎNT zile cînd, în ciuda celor mai minuţioase planuri totul îţi merge pe dos. Pe cînd în altele, treburile merg ca pe roate şi slavă Domnului, că şi ziua conferinţei acţionarilor s-a numărat printre acestea. De la început şi pînă la sfîrşit ea însemnase un eveniment deosebit de plăcut, fără nici o poticnire sau urmă de exagerare. Domnul Bryson citise raportul realmente foarte bine, plus că izbutise să-şi atragă atenţia ascultătorilor, în special, cînd a ajuns la cele cinci capitole ale planului pentru anul următor. Pe Willis l-a mulţumit mai ales felul în care a fost primit ultimul paragraf, la care reflectase îndelung şi-l cizelase cu mîna lui.

Suna aşa : „...conducerea „Companiei Harcourt Associates" nu e formată dintr-o mînă de proroci. Nu stă în puterea noastră să prevedem viitorul, sau să prevestim de va fi pace sau război. Vom avea, fără îndoială, multe de înfruntat. Singura făgăduinţă pe care o putem face este aceea de-a încerca să ne descurcăm cît mai bine cu putinţă. În pofida incertitudinii, avem o încredere neclintită. Indiferent ce ne rezervă viitorul plin de nelinişte, producţia naţiunii noastre creşte, şi, o dată cu ea, sporesc şi cerinţele pentru produsele noastre. Sîntem încrezători în putera noastră de a produce şi de a livra mărfuri. Sîntem siguri că beneficiile societăţii noastre descriu

o curbă ascendentă. Gîndul pe care conducerea noastră dorește să vi-l imprime în clipa de față, este acela de optimism".

Lucrul de care-și amintea Willis cu cea mai mare mîndrie era tactul de care dăduse dovadă în toată împrejurarea aceea, ceea ce însemna o realizare, dacă te gîndeai la vîrsta lui. Deși tînăr, el ajunsese să cunoască unele realități și primejdii esențiale legate de comportarea oamenilor. Nici un muritor nu putea să-și înfrîngă în întregime resentimentul și suspiciunea față de un semen al său care-și cîștigase prea repede o situație strălucită, dar asta nu însemna că nu poți să-ți iei măsuri de apărare. Fără a adopta o poziție de anonim, Willis nu-și impusese prezența la conferință. De fapt, în loc să-l îmboldească pe Bryson prea des, l-a lăsat mai degrabă să bîjbîie și să comită cîteva greșeli minore. A aplaudat raportul și l-a felicitat pentru el, stînd respectuos alături de domnul Harcourt, întocmai ca și ceilalți. În fond, nu prea conta unde se află, atîta vreme cît avea în mînă controlul și puterea, și rareori i-a fost dat să simtă cu atîta pregnanță impulsul puterii, ca în acea lună de iunie, la uzinele Harcourt.

După conferință, a putut rămîne cîteva momente singur cu Bryson în biroul președintelui, în timp ce ghizii îi conduceau pe acționari într-o vizită prin fabrică. Willis constată că se simțea ca niciodată în largul lui. Portretele răposaților din familia Harcourt păreau că știu, ca și personalul administrativ, ale cui erau creierul și priceperea ce conduceau „Harcourt Associates". Cu toate astea, a rămas în picioare pînă cînd Bryson l-a invitat să ia loc.

— A fost o conferință foarte reușită, dar slavă Domnului că s-a terminat, începu Bryson.

— Vreau să vă felicit pentru felul cum ați condus totul, *sir*, și cred că raportul ne-a asigurat o poziție bună de atac.

De multe ori, surîsul lui Bryson i-l amintea pe bătrînul Henry Harcourt.

— În ce privește raportul, sînt de acord cu tine, Willis. Deși a fost redactat de tine, nădăjduiesc că ți-a plăcut cum l-am citit.

Willis zîmbi și-apoi dădu din cap reprobativ.

— Nu vreau pentru nimic în lume să las impresia că vă contrazic atît de timpuriu în asociația noastră, *sir*, dar consider că trebuie să punem un lucru la punct, înainte de-a pleca la reședință pentru prînzul oficial. Raportul acela vă aparține in-

finiţ mai mult dumneavoastră, decît mie, deşi n-am posibilitatea să subliniez acest fapt pe cît aş dori-o de mult, domnule Harcourt. Realmente, aşa e.

Tăcu şi îl privi pe Bryson intens. Deşi faţă de el putea să admită că afirma un sofism, totuşi pe undeva exista un fir de adevăr în care el credea. În realitate, începea să se simtă chiar însufleţit de acest fir de adevăr.

— Ştiu ce gîndiţi, domnule Harcourt, continuă el. Admit că eu am scris raportul — sau cel puţin o bună parte din el. Făcu o pauză şi rîse. Între noi doi fie vorba, tînărul Sol Bradley, noul nostru angajat, îl cunoaşteţi, m-a ajutat destul de mult să-l şlefuiesc. Dar pentru mine nici asta nu contează, deoarece n-am cum să vă conving prea mult de faptul că nu efortul fizic de-a scrie e ceva important. Aşa cum obişnuia să ni-o spună domnul Beakney, cînd lucram la Beakney-Graham, pe-un conţopist îl poţi cumpăra cu mult mai uşor decît pe un director comercial. Şi cu cît meditez la această remarcă, îmi dau seama că în ea există mult adevăr. În raportul acela, ca în oricare altul, nu cuvintele scrise contează, domnule Harcourt.

Şi totuşi, cuvintele aveau valoarea lor. Chiar minimalizîndu-le importanţa, Willis îşi dădea seama că se lăsa furat de ele.

— În fond, ceea ce contează e gîndirea şi inspiraţia ce se ascund în cuvinte, iar dumneavoastră sînteţi acela care mi-aţi pus la îndemînă aceste elemente. De fapt, domnule Harcourt — şi poate e mai bine s-o spun pe faţă — fiecare idee de bază cuprinsă în raport a izvorît din discuţiile pe care le-am avut cu dumneavoastră. Eu n-am făcut decît să exprim în cuvinte propriile dumneavoastră gînduri.

Cînd termină, îi zîmbi din nou lui Bryson, constatînd cu satisfacţie că acesta îl urmărise.

— E frumos din partea ta, Willis, să-mi vorbeşti astfel şi înţeleg ce vrei să spui. Nu se poate ca un om mai în vîrstă să nu aibă cîteva idei, dar e foarte plăcut să ai alături un băiat deştept ca tine, care să le şi respecte.

Willis fu năpădit de un sentiment generos de bunăvoinţă. Niciodată nu simţise atîta prietenie şi înţelegere pentru Bryson.

— Fireşte că le respect, iar dacă veţi constata vreodată contrariul, vă rog să mă puneţi la punct. Mă aflu aici doar ca să vă ajut, *sir*, şi ca să vă scutesc de treburile mărunte ; dar nu uit nici o clipă, domnule Harcourt, că dumneavoastră sînteţi pa-

tronul uzinei. Cînd vom lua cuvîntul la prînzul oficial, vreau ca toți să înțeleagă că locul meu este în spatele dumneavoastră și nu în față.

Se vedea limpede că Harcourt era impresionat, după cum era însuși Willis. Erau doi prieteni, umăr la umăr — și Willis ținea să apară întocmai la fel și la prînzul acționarilor.

— Willis, vorbi domnul Harcourt — dar fu silit să se oprească pentru a-și înfrînge emoția din glas, ți-ai dovedit întotdeauna devotamentul și capacitatea, dar nu trebuie să fii nici prea modest.

Willis rîse. Observă cu satisfacție că putea rîde afectuos atît de Bryson cît și împreună cu el.

— Nu vă faceți griji din pricina asta. De secția modestie o să mă ocup eu, domnule Harcourt.

— Presupun că va trebui să rostesc cîteva cuvinte la prînz. N-am dormit decît jumătate din noaptea trecută tot încercînd să pun cîteva idei cap la cap. Mi-ar plăcea să pot vorbi ca tata. El avea darul să cuprindă totul în toasturile pe care le ținea.

— Știu dinainte că o să spuneți lucruri foarte amabile și sînt sigur că sînteți de acord cu mine că, după citirea raportului, nu e nevoie să vă întindeți prea mult, dat fiind că în acesta ați cuprins totul.

— Pe Jupiter, exclamă Bryson, asta e o idee, Willis. Poate că la prînz le-aș putea spune chiar așa.

— Cred că ați găsit formula cea mai bună, *sir*, după care ați mai putea adăuga ceva despre devotament sau dăruire, ori ceva de genul acesta ; dar nu prea mult.

— Ai dreptate. Pe Jupiter, Willis, dacă n-ai avea nimic împotrivă mi-ar plăcea să repet exact ce-ai spus tu în legătură cu rolul pe care îl ai de-a mă ajuta și sprijini în orice direcție. Vezi tu, Willis, va trebui să te prezint într-un fel.

— Credeți că e cu adevărat necesar, *sir* ? Recunosc că m-am gîndit și eu la asta, dar nu ca la ceva absolut indispensabil.

Afirmația lui nu era corectă decît în parte, deoarece, ca și Bryson Harcourt, reflectase și el la cîteva cuvinte.

— E de la sine înțeles că va trebui să spui și tu ceva, Willis. În definitiv, cine a venit cu ideea fuzionării produselor „Hartex“ și „Planeroid“ ? A fost în întregime a ta, Willis.

Willis oftă și se îndreptă din umeri.

— Dacă credeți că e necesar, *sir*, am s-o fac. Dar vă supărați dacă vă cer o mică favoare ? Nu le spuneți că „Harcourt

Associates“ a fost ideea mea. Dacă trebuie neapărat să spuneţi ceva, repetaţi cele zise de mine în legătură cu sprijinul pe care vi-l dau în orice privinţă — dar numai atît.

Se auzi o bătaie discretă în uşă şi Bryson se uită întrebător la Willis.

— Bănuiesc că asta-i cam tot ce aveam de discutat, nu-i aşa ? îl întrebă Bryson.

— Da, *sir*. Cred că am clarificat totul.

— Intră ! strigă Bryson spre uşă. Ce e ?

Uşa dinspre camera secretarei se deschisese şi, pentru o clipă, Willis s-a aşteptat s-o vadă pe domnişoara Jackman — însă aceasta se retrăsese din activitate de cîţiva ani, iar în locul ei venise fosta ei ajutoare, domnişoara Nellie — care, la liceu, fusese cu o clasă înaintea lui Willis.

— Maşina vă aşteaptă, domnule Harcourt, anunţă Nellie Bailey.

— O, mulţumesc, Nellie, răspunse Bryson. Îţi aminteşti de domnul Wayde, nu-i aşa ?

La treizeci şi trei de ani, Willis era atît de tînăr, încît dispariţia unor oameni ieşiţi din activtate şi împrospătarea vechilor formaţii cu figuri noi, necunoscute, nu-l impresiona prea mult, aşa cum avea să i se întîmple mai tîrziu. Cu toate astea, la reşedinţa Harcourt i-a venit greu să-i mai identifice pe unii cunoscuţi de pe vremuri. Capetele erau mai cărunte, trupurile mai împlinite. Timpul alterase trăsăturile rudelor mai îndepărtate ale familiei Harcourt, încît ai fi zis că sînt imagini copiate de pe un film supraexpus, iar domnul Eldridge Harcourt era surd toacă. Adevărul e că, numai datorită memoriei lui remarcabile, Willis n-a încurcat aproape pe niciunul. Doamnele Henry Harcourt şi Bryson Harcourt se postaseră în hol, pentru a-i întîmpina pe oaspeţi, unde le-au şi găsit la întoarcerea lui şi a lui Bryson de la uzină.

— Slavă cerului că în sfîrşit ai sosit, Bryson, exclamă soţia acestuia. Nu crezi c-ar fi cazul ca Willis şi Sylvia să stea aici, alături de noi ?

Oricît de neaşteptată a fost întrebarea, Willis a putut răspunde foarte prompt.

— E o sugestie dintre cele mai amabile şi generoase, doamnă Harcourt, dar ca să fiu sincer, consider că acesta e prînzul preşedintelui, aşa că accentul trebuie să cadă în întregime asupra

sa. Rîse, deoarece voia ca refuzul său să sune tot atît de prietenos, pe cît era de cinstit. Eu mă duc în salon, să-i ajut pe Bill şi Bess la servitul băuturilor.

Dar înainte de a păşi în salon, îl simţi pe Selwyn oprindu-se în spatele lui.

— O telegramă pentru dumneavoastră, *sir*, anunţă acesta. Mi-am luat libertatea s-o înregistrez eu, la telefon. Sper că nu aveţi nici o obiecţie.

— Ba dimpotrivă. Selwyn, sînt mîndru că ai primit-o dumneata. Cu zîmbetul încă pe buze, despături hîrtia întinsă de Selwyn şi citi : „Reşedinţa Browning a ta, la preţul oferit. Felicitări, băiete. Lever". Era una dintre acele zile cînd toate veştile sosesc deodată. Willis nu visase nici o clipă că oferta lui minimă va fi acceptată. Avea o surpriză pentru Sylvia, dar nu putea să i-o facă pe loc, chiar în mijlocul prînzului festiv.

Nici nu intră bine în salon şi o văzu pe Sylvia care se întorsese teafără. Arăta extrem de bine, fără nici o exagerare, în cea de-a doua toaletă de mătase naturală, pe care-o cumpărase de la Bergdorf şi părea foarte fericită în compania lui Bill şi a lui Roger Harcourt.

— Uf, iată-te, Willis, strigă ea. Ne întrebam ce Dumnezeu ţi s-o fi întîmplat.

Observînd feţele ce se-ntorceau spre el, îi fu ciudă că Sylvia îl interpelase de la celălalt capăt al camerei, dar nu mai avea nimic de făcut în afară de a-şi grăbi paşii spre ea, plin de zîmbete, în chip de soţ devotat.

— Deci te-ai întors cu bine, scumpo, nu-i aşa ? Ţi-a arătat Bess tot ce era interesant ?

— Mi-ar fi plăcut să fii şi tu cu noi, iubitule. Pe malurile rîului am văzut nişte case de modă veche de-a dreptul încîntătoare. Ne-am distrat de minune.

— Sînt fericit, scumpo, zise Willis, după care, îl incluse imediat şi pe Roger Harcourt în conversaţie. Mi se pare că n-aţi vizitat uzina domnule Harcourt ?

— Sînt prea gras ca să umblu de colo pînă colo, răspunse Roger şi, fiindcă veni vorba, îţi aminteşti ce-a spus o dată, la o recepţie în Washington, ambasadorul chinez cînd a fost întrebat dacă nu vrea să danseze ?

— Nu, răspunse Willis, luîndu-şi dinainte un aer înveselit. Ce-a spus, domnule Harcourt ?

— Că de ce-ar dansa el cînd poate plăti pe altul s-o facă în locul lui ?

Willis rîse sincer amuzat. Era o glumă foarte bună, care merita să şi-o noteze în caieţelul anume ţinut în acest scop.

— E bună ! exclamă el. E pentru prima dată c-o aud.

— Sînt bucuros c-am contribuit şi eu la educaţia ta, Willis, continuă Roger. Ai prins poanta, nu ? De ce m-aş plimba prin fumul şi zgomotul uzinei, cînd te pot plăti pe tine ca s-o faci în locul meu ?

— Fireşte c-am înţeles, domnule Ambasador, răspunse Willis rîzînd din nou, dar cu mai puţin elan. Serios, e o anecdotă pe care-o s-o memorez, domnule Harcourt.

— Ascultă Willis, aş vrea să termini cu afacerea asta cu domnule şi să-mi spui Roger — acum, cînd se pare c-o să ne vedem o grămadă.

Willis nu-l văzuse niciodată într-o dispoziţie atît de amicală, dar îndată ce-l surprinse uitîndu-se la Sylvia, înţelese care era cauza. Cine spune că soţia nu te ajută în afaceri, se-nşeală amarnic.

— Cum, dar îmi face o mare cinste, Roger, îl asigură Willis.

— Acum ia-o din loc şi amestecă-te cu lumea, iar pe mine lasă-mă să-ţi distrez soţia. De ce m-aş băga printre ei cînd te pot plăti pe tine s-o faci în locul meu ?

Aproape toţi oaspeţii se adunaseră în grupuri şi priveau cu atenţie în jur, bînd cocteiluri sau degustînd punciul cu vin de Claret, din bolul verzui de porţelan chinezesc aşezat pe o masă lungă în apropierea ferestrelor dinspre terasă. Sorbeau băuturile ca adevăraţi cunoscători, creînd impresia că le compară cu celelalte consumate pe timpul lui Henry Harcourt.

Willis fu bucuros că Bill nu se dezlipi de lîngă el cît timp i-a salutat pe cei din familia Hayward sau pe alţii, dar satisfacţia lui fu şi mai mare, cînd li se alătură şi Bess.

— Trebuie să vorbeşti cu tanti Ruth, îl anunţă ea. A venit şi ea şi stă lîngă şemineu.

— Vrei să spui domnişoara Blood ? întrebă Willis.

— Da, a picat în ultima clipă. Nimeni nu ştie niciodată ce are de gînd să spună.

Willis avusese grijă să se intereseze în prealabil de domnişoara Blood şi, aflînd că este bolnavă, îşi exprimase părerea de rău, cu toate că acesta era un lucru de aşteptat la vîrsta ei. Aşa cum şedea lîngă cămin, ca un portret viu şi cel din urmă din

vechea ramură a familiei, era realmente o imagine demnă de-a fi privită. Își alesese un scaun cu spătar tare, sfidîndu-i duritatea. Chipul ei, care-l amintea întotdeauna pe al bătrînului Henry Harcourt, nu era cu nimic mai veșted sau mai ridat decît și-l amintea, iar părul, ca un penaj alb, și-l pieptăna tot în vechiul stil Pompadour. Willis fusese prevenit că domnișoara Blood nu mai avea memoria de altă dată, dar, după felul în care răspundea la saluturile oaspeților, se vedea limpede că e încă pe deplin conștientă de propria ei importanță.

— Ți-l amintești pe Willis Wayde, tanti Ruth, nu-i așa ? o întrebă Bess.

Cînd ochii îmbătrîniți și obosiți ai domnișoarei Blood se fixară asupra lui, îi veni în minte seara cînd o întîlnise pentru întîia dată ; prima lui seară petrecută la reședința Harcourt.

— Firește că-mi aduc aminte de Willis Wayde, zise ea. Cît de mult ai crescut, Willis !

În fața privirilor uluite din jur, salvă cît de cît aparențele răspunzînd înainte de-a da pas altcuiva să se amestece în vorbă.

— Presupun că am crescut, cel puțin în anumite privințe, domnișoară Blood.

— Știu că ai fost plecat la școală, sau în altă parte, răspunse bătrîna, pentru ca imediat, mintea ei să revină la prezent. Mă bucur tare mult că te-ai întors să ai grijă de uzină. Bryson este un incapabil, iar Bill nu se pricepe nici cît negru sub unghie. Firește că Bess trebuia să se nască băiat. Singurul lucru înțelept pe care l-a făcut Bryson de ani de zile este că te-a adus înapoi.

Ca să iasă într-un fel din încurcătură, toți cei strînși în jurul scaunului domnișoarei Blood, s-au pornit pe rîs.

— Nu mai încape nici o îndoială că ne-ai anulat pe toți, tanti, zise Bill.

— Oricum, domnișoară Blood, reluă Willis, pentru mine e o plăcere și o cinste că mă aflu din nou aici și o și mai mare plăcere să văd cum ne reduceți la zero — după cum spune Bill.

Un minut mai tîrziu, Willis traversa camera, să-i adreseze un cuvînt domnului Decker. Considerația pe care o avea față de el, sporise și mai mult în perioada tratativelor. În ciuda celor peste șaptezeci și cinci de ani ai săi, domnul Decker își păstrase o vioiciune remarcabilă.

— Cum s-ar spune, Willis, tu şi cu mine ne-am unit din nou forţele pentru a apăra interesele familiei, îl întîmpină bătrînul. Făcu o pauză şi tuşi. Îţi aminteşti de Steve, nu-i aşa ? M-am lipsit de o mică proprietate personală c-a să-l fac pe Steve acţionar.

Willis nu-l observase pe Steve Decker, deoarece se afla cu un pas sau doi în spatele tatălui său. Dar Steve veni spre el, cu un aer cinic. Dacă exista un lucru pe care Willis îl detesta, apoi acesta era cinismul.

— Salve, Steve ! îl salută Willis. Ce-ai făcut în toţi aceşti ani ?

— Nimic despre care merită să scrii acasă — răspunse Steve — dar nu-i vorbă că am şi stat acasă, aşa că n-aveam de ce să scriu decît despre oficiul juridic al tatei.

— Nu te-ai însurat sau altceva ? întrebă Willis.

Nici el şi nici Steve nu simţeau vreun interes cît de mic unul faţă de altul, dar trebuia totuşi să facă conversaţie.

— Se pare că fetele fug de mine din timiditate.

— Sylvia e aici, cu mine, îl anunţă Willis. Sper că ai avut prilejul să schimbi cîteva cuvinte cu ea.

— A, da. Arată foarte bine. Te felicit pentru asta, pentru succesele tale răsunătoare şi pentru toate celelalte, Willis.

I-a venit inima la loc cînd Bryson le-a întrerupt discuţia. Masa era gata, iar Willis urma să stea între doamnele Henry Harcourt şi Bryson Harcourt, ceea ce însemna că nu trebuia să depună eforturi de conversaţie. Singurul lucru ce i se cerea era să spună că sufrageria arată minunat — ceea ce corespundea întru totul adevărului. Puţine la număr mai erau sufrageriile cu un serviciu de porţelan verde, chinezesc, după cum în lumea întreagă nu rămăseseră multe servicii de cristal masiv de şampanie. În afară de discursul pe care urma să-l ţină peste cîteva minute, cea mai neplăcută parte a zilei trecuse. Aşa că i-a mers drept la inimă supa limpede, sparanghelul proaspăt şi şampania bine frapată. În momentul cînd Bryson s-a ridicat să-ţi ţină toastul, Willis şi-a golit paharul, tacticos, constatînd cu plăcere că Selwyn i-l umplu prompt, deoarece îşi dorea să mai poată bea puţin, la încheierea discursului.

Îl urmări pe Bryson şi-i admiră, cu sinceritate, felul măsurat de-a vorbi.

— Există o tradiţie, începu Bryson, ca preşedintele acestei societăţi, după ce urează bun sosit oaspeţilor — aşa cum fac eu acum — să mai rostească şi cîteva cuvinte. De astă dată, însă, ele vor fi foarte puţine, deoarece eu am spus tot ce aveam de spus în raportul pe care l-am citit în faţa dumneavoastră de dimineaţă. Înainte de a ridica paharul, mai am doar o singură completare de făcut. După încheierea conferinţei, am avut prilejul să stau cîteva minute de vorbă cu unul dintre funcţionarii dumneavoastră. Unica sa dorinţă este — după cum mi-a declarat-o — de a face ca întreprinderea noastră să propăşească, iar după aceea a adăugat că va continua să rămînă întotdeauna, cu loialitate, la un pas în spatele meu. Cunoscîndu-l, am învăţat să-i accept devotamentul şi integritatea ca pe o axiomă. Dar modestia, mă simt din ce în ce mai puţin înclinat să i-o accept. Vă rog să ridicaţi paharul în sănătatea noului nostru vice-preşedinte, domnul Willis Wayde.

Îi veni greu să rămînă singur aşezat pe scaun, cînd toţi oaspeţii de la masa cea lungă se ridicaseră în picioare, dar tot atît de greu i-a fost să se şi ridice graţios, cînd toţi comesenii şi-au reluat locurile. În momentele cînd Willis aşteptă, în picioare, îşi dădu seama că-i lipseşte oarecum maturitatea şi, cu toate că-şi repetase cuvintele pe care avea să le rostească, acum păreau că l-au părăsit cu desăvîrşire. Masa din faţa lui îi apărea ca prin ceaţă, dar în secunda următoare îşi recăpătă deplina luciditate. Ridică privirea spre portretele din sufragerie, un gest absolut accidental, însă un accident fericit.

— Domnule Harcourt, spuse el, vechi şi noi prieteni, mă simt profund emoţionat de amabilitatea dumneavoastră, dar vă rog să mă credeţi că sînt mai conştient decît oricare dintre dumneavoastră că paharul pe care aţi avut gentileţea să-l ridicaţi, nu mi-a fost destinat numai mie, ci tuturor reprezentanţilor companiei dumneavoastră — „Harcourt Associates". Eu sînt, aşa cum a spus-o domnul Harcourt, funcţionarul dumneavoastră şi nădăjduiesc că veţi vedea întotdeauna în mine pe omul pe care l-aţi angajat ca să primească propunerile dumneavoastră, şi pe care sînteţi liberi să-l concediaţi oricînd, în cazul cînd nu vă satisface cerinţele la care aveţi tot dreptul. Prin prezenţa mea aici nu urmăresc decît să mă integrez trup şi suflet în noua dumneavoastră societate. Trecutul frumos al familiei Harcourt este veşnic prezent în memoria noastră

întocmai ca şi pildele de iscusinţă şi integritate date de această familie. Viitorul e în faţa noastră. Tot ceea ce doresc este să contribui, într-un fel modest, la acest viitor. Permiteţi-mi să ridic paharul şi să beau în cinstea omului care ne va conduce către viitor — domnul Bryson Harcourt.

Discursul e doar un mijloc de reliefare a propriului caracter şi a personalităţii. În timp ce se auzea vorbind, Willis era plăcut impresionat de seriozitatea şi dorinţa aproape înflăcărată de a-i convinge, care-i subliniau fiecare cuvînt. Adevărul este că, fireşte, vorbise pe un ton cum nu se poate mai serios şi mai hotărît. Cînd termină, avu grijă să nu se aşeze prea repede pe scaun, deoarece nu o dată văzuse cum toasturile ţinute la dineuri îşi pierdeau efectul cînd vorbitorii îşi ocupau prea brusc locurile. Pentru o secundă, două, totul rămase în suspensie, sub vălul tăcerii de la masă. Imediat însă, chiar înainte de izbucnirea aplauzelor, îşi dădu seama că dorinţa lui se împlinise. Aplauzele au fost puternice şi cordiale şi, înainte de a se domoli, domnul Bryson se sculă şi-i strînse mîna. Apoi, tocmai cînd primea surîzător felicitările doamnei Henry Harcourt, ochii lui se-ntîlniră cu ai lui Bess Ewing, aflată în faţa lui. Ea îi răspunse la zîmbet, dar cu o privire de nepătruns. Se înţelege că în sinea lui era conştient că o putea impresiona pe Bess Harcourt, dar, pentru o clipă, îi păru rău că se arătase atît de umil, lucru pe care ea nu era de loc exclus să-l fi interpretat ca o exagerare.

Prînzul oficial se termină. Scaunele fură date în lături, iar Bryson anunţă, aşa cum o făcuse întotdeauna şi bătrînul Harcourt că în bibliotecă se află cafele şi ţigări pentru bărbaţi. În acelaşi timp, se petrecu un lucru pe care, deşi Willis îl aşteptase într-un fel, nu îl dorise de loc. De aceea, poate, nici n-a fost surprins cînd o văzu pe Bess lîngă el.

— Haide să mergem afară, să fumăm o ţigară. Nu cred c-ai văzut grădina sau celelalte.

S-ar fi cuvenit să-şi dea seama că nu era momentul potrivit pentru o plimbare prin grădină, sau în altă parte, şi primul lui impuls a fost s-o refuze dar, în acelaşi timp, nu voia să fie tăios.

— E adevărat, Bess. Am avut foarte puţin timp sau chiar de loc, pentru oricare dintre lucrurile ce m-ar fi atras poate cel mai mult, dar nădăjduiesc că la proxima mea vizită, pe

care va trebui s-o fac curînd, voi dispune de mai mult timp liber.

— N-ai de ce să mai vorbeşti ca şi cînd ai fi la o adunare, Willis. Nu e nimeni în afara mea.

— În afară *de mine*, Bess, o corectă Willis; în afară *de mine*.

— O, cerule! Pun rămăşag că ţi-ai decupat tot felul de expresii şi ai cumpărat unul din îndreptarele acelea pentru corectarea vorbirii. Haide afară. Dacă vrei, stăm pe pajişte, în văzul tuturor. N-am să te compromit, Willis.

— Cum, dar cu plăcere, Bess, răspunse el, deoarece singura atitudine politicoasă din partea lui era s-o urmeze afară, pe pajişte.

— Willis, vorbi Bess, a fost un discurs destul de remarcabil.

— Mă bucur că ţi-a plăcut. Oricum, fiecare cuvînt rostit a fost sincer.

— Adevărat?

— Da, răspunse Willis uitîndu-se la ea cu o privire neclintită. Aşa a fost şi, mai important decît atît, e că am obiceiul de a nu spune decît ceea ce simt.

Replica a fost destul de drastică pentru a-l mulţumi pe deplin. În definitiv, cugetă el, acum, cînd tranzacţia „Harcourt Rahway" se perfectase, nu mai era necesar, după cum fusese, să umble cu menajamente cu Bess.

— Nu fii supărat, îl domoli ea. Mi-a plăcut ce-ai spus Willis, realmente mi-a plăcut. Dar te-am luat cu mine afară să-ţi vorbesc despre altceva. Sylvia şi cu mine am avut o discuţie amplă şi am ajuns la concluzia că n-ar exista nici o raţiune să nu plecaţi din New Jersey şi să vă mutaţi aici.

— Dar asta ce mai e, Bess?

— Fabrica aia a ta din New Jersey e o întreprindere auxiliară, nu? Asta e uzina principală şi birourile centrale sînt în Boston. Prin urmare de ce n-ai alege formula cea mai practică, şi-anume să vă mutaţi aici?

Înainte de a-i da o ripostă, Willis îşi adună cu grijă gîndurile. Ţinea ca răspunsul lui să fie bine cumpănit, ca la nevoie să poată fi citat.

— Ştii ceva, am reflectat serios la ideea asta, Bess, dar întîmplarea face ca „Rahway Belting", deşi auxiliară, să aibă totuşi importanţă; în afară de asta, cunosc mai bine ca oricare

treburile de acolo şi sper că vom fi puşi în situaţia de a acoperi din ce în ce mai mult cerinţele din New York. Pe urmă, tatăl tău va fi la centrala din Boston.

— Sylviei i-ar plăcea tare mult aici, insistă Bess. Spune că vara e groaznic de cald pentru copii la New Jersey. Ne-am uitat de dimineaţă la cîteva case vechi de pe malul rîului, iar pînă vă aranjaţi, aţi putea locui în casa din grădină.

— Spui că v-aţi uitat la case de dimineaţă ? E grozav de drăguţ din partea ta, Bess, să-ţi dai atîta osteneală, dar crede-mă că nu consider c-ar fi un pas înţelept.

Se priviră pentru o clipă şi, mai tîrziu, Willis se întrebă dacă Bess Harcourt i-a pătruns cît de cît gîndurile. Se simţea din nou împresurat de vechile manevre prieteneşti ; cei din familia Harcourt încercau să-l atragă înapoi pentru că aveau nevoie de el, dar Willis n-avea de gînd să se mai întoarcă. Îşi stinse ţigara pe iarbă şi o strivi, grijuliu, cu piciorul. Şedeau în dreptul salonului şi prin ferestrele deschise auzeau glasurile acţionarilor de la „Harcourt Associates". Era momentul să ia din nou cuvîntul şi să vorbească chiar mai sincer decît o făcuse în sufragerie.

— Mă tem că va trebui să vorbesc oarecum ca în faţa unei adunări, Bess, chiar dacă lucrul acesta nu ţi-e pe plac. Oricînd se va ivi vreo încurcătură la uzină, am să intervin cu promptitudine, în afară de vizitele regulate pe care le voi face ; dar a locui aici cu domiciliul permanent, nu cred că ar fi bine pentru niciunul dintre noi doi.

Vorbi cu voioşia pe care se deprinsese s-o arate ori de cîte ori lua o hotărîre şi se bucură să constate că Bess Harcourt era impresionată de cuvintele lui.

— Dar, Willis, nu înţeleg cum poţi să fii atît de iraţional.

El lăsă să treacă puţin timp înainte de a-i răspunde şi s-a felicitat întotdeauna pentru faptul că, atunci cînd a vorbit, o privise fără înconjur.

— Ba sînt perfect raţional, Bess.

Oricînd îşi amintea de acest dialog, îl considera drept o victorie netă şi îi făcea plăcere să evoce cuvintele spuse lui Bess cînd au traversat peluza.

— Asta nu înseamnă că nu vom rămîne întotdeauna prieteni, Bess. Nici n-avem cum să fim altfel, cînd ne leagă atîtea lucruri pe care nici tu şi nici eu nu le putem da uitării.

În sinea lui se bucura că aflase despre peregrinarea Sylviei după case în compania lui Bess, pentru că, în felul acesta, avea putința să manevreze în mod inteligent ceea ce ar fi putut să se transforme într-o scenă de-a dreptul penibilă, dacă ar fi fost luat pe nepregătite. Dar așa stînd lucrurile, discuția a început la cinci minute după ce s-a suit cu Sylvia în Cadillac și au pornit spre Boston.

— Willis, zise Sylvia, azi dimineață, Bess și cu mine am văzut cea mai încîntătoare casă de modă veche, acolo, pe marginea rîului. Datează cam de pe timpul Revoluției și toate decorațiile antice din lemn sînt perfect întreținute. Firește că ar fi nevoie de reparații dar punerea ei la punct ar fi amuzantă.

— Sună foarte interesant, scumpo. Mă bucur c-ai avut prilejul să vezi unele din vechile case coloniale de pe aici. Știu că multe dintre ele sînt considerate unice. Apropo, l-ai întîlnit pe Steve Decker ?

— Da. Mi s-a părut teribil de respingător. Nu știu ce-oi fi găsit la el. Dacă va trebui să trăim aici, n-ai de ce să-ți faci griji din pricina lui Steve Decker.

— Pentru că veni vorba, spuse Willis, luîndu-i mîna și sărutîndu-i-o, nici tu nu ai de ce să fii îngrijorată din cauza lui Bess. Am schimbat cîteva cuvinte cu ea, după masă.

— Dar n-am fost niciodată îngrijorată, îl asigură Sylvia. Ce-ai vorbit cu Bess după prînz ?

Willis răspunse cu gravitate și hotărîre.

— Bess era de părere că ar fi mai bine să ne mutăm aici. Și i-am spus că așa ceva e cu neputință.

— Dar de ce nu se poate, Willis ?

Nu o dată, Willis avea să întîlnească indivizi cu talente de conducători și deosebit de inteligenți care eșuau în viață pentrucă nu știau să-și stăpînească femeile. Acești oameni nu erau în stare să spună „nu“ la momentul oportun, sau să tragă linia negativă. Dar, slavă cerului că el învățase s-o facă.

— E imposibil din mai multe motive, scumpo, printre care unul este că mie îmi place New Jersey. Altul, că nu vreau ca ție sau copiilor noștri să vă comande familia Harcourt și realmente așa gîndesc, scumpo.

— Dar, Willis, se încăpățînă Sylvia. Nu ei îți comandă ție ci tu lor.

— Foarte bine, iubito, în cazul ăsta, prefer să le comand din New Jersey. Ţin ca noi doi să fim complet independenţi, iubito.

— Nimeni nu e vreodată independent, Willis.

— Şi în afară de asta, mai am încă un motiv, scumpo, care nădăjduiesc că va însemna o surpriză plăcută pentru tine. Ce-ai de zis, doamnă Wayde ? Începînd de astăzi, tu şi cu mine sîntem proprietarii unui domeniu, situat în apropiere de Orange. Priveliştea e cea pe care o are reşedinţa lui Jacoby. În zare poţi vedea New York-ul, numai că această casă este în stil georgian, din cărămidă aparentă, scumpo, cu un bazin de înot, un garaj pentru trei maşini, şi cinci pogoane de pămînt. E o investiţie a-ntîia, pentru că, în caz de nevoie, putem oricînd să mai vindem din teren. Terenurile de sport au o vedere minunată şi mai are şi o grădină de trandafiri. De-abia aştept să-i văd pe puşti zburdînd pe pajişte, în jurul casei cu acoperiş de ardezie, burlane de aramă, încălzire cu păcură şi bucătării electrice. Foştii proprietari au fost siliţi s-o lichideze în pripă, aşa c-ai să rîzi cînd o să afli cît le-am oferit. Ai să vrei probabil să înlocuieşti cîteva tapete, dar ne putem muta în orice moment. Nu poţi spune că nu m-am gîndit la dumneata, doamnă Wayde. Eşti surprinsă ? Mi-am închipuit c-ai să fii, scumpo.

Willis n-ar fi putut niciodată să pună mîna pe proprietatea Browning din Northfield Park, la suma oferită de el, dacă nu ar fi existat un lanţ întreg de conjuncturi prielnice, fiecare împletindu-se cu cealaltă într-un fel cum numai o dată sau de două ori în viaţă se poate întîmpla. La moartea sa, domnul Hubert H. Browning, fostul proprietar, şi-a lăsat afacerile într-o stare jalnică. Pe de altă parte, în perioada aceea, proprietăţile mari nu se vindeau cu una, cu două. În iunie 1940 sau chiar şi în anul următor, nimeni nu putea fi condamnat că stă în expectativă, aşteptînd să vadă încotro va bate vîntul. Mai tîrziu, cînd lucrurile s-au mai limpezit, mulţi prieteni intimi de-ai lui Willis i-au mărturisit, confidenţial, că avusese curajul nebunului să cumpere proprietatea Browning.

Fireşte că-i spuneau lucrul acesta pe-un ton glumeţ, strînşi la el acasă, în jurul unui grătar în aer liber, la prînz, sau lîngă bazinul de înot care nu arăta de loc rău în ciuda di-

mensiunilor sale reduse. Dar aceiaşi buni prieteni, nu l-ar fi ales, o dată cu capul, în funcţia de financiar al clubului, dacă ar fi bănuit că la cumpărarea domeniului Browning, Willis era vîrît în datorii pînă peste cap. Pe drept cuvînt se putea spune c-a avut curajul nebunului ca să facă tot ce-a făcut, un soi de curaj pe care-l ai doar cînd eşti încă puşti şi crezi că totul te favorizează.

Curajul e o calitate colosal de utilă dacă se întemeiază însă pe o încredere nestrămutată.

Mărfurile lor începeau să fie cerute pe piaţă, or Willis avea încredere că această situaţie va dura ani de zile. Convingerea lui neclintită era că indiferent de conjunctura internaţională sau de impozitele fabuloase pe care administraţia Roosevelt le va greva pe afaceri, într-un an sau doi, „Harcourt Associates“ va fi în stare să facă faţă obligaţiilor şi să plătească dividende la acţiuni.

Rareori se iveau momente dramatice în procesul de fuzionare a unor întreprinderi industriale, atîta vreme cît vegheai cu o perseverenţă neabătută la desăvîrşirea lui. Timpul, cugeta Willis, fusese acela care a contopit totul într-o unitate mai puternică, aşa cum avea să arate peste ani de zile „Harcourt Associates“. Iar cînd îi venea în minte acest gînd, îşi amintea cu plăcere şi de ceea ce scrisese cîndva în legătură cu „Harcourt Associates“ :

„Am fost unul dintre realizatorii unificării fabricii „Rahway Belting“ cu uzina Harcourt, în primăvara anului 1940. Produsul „Planeroid“, fabricat la Rahway şi „Hartex“, al uzinei Harcourt au întîmpinat, umăr la umăr, şocul produs de Pearl Harbour, cu o fermitate de care nu ar fi fost capabile fiecare, luate separat. Ele au înfruntat cot la cot războiul, dovedindu-se de un real folos în toate liniile de producţie din America — lucru pe care-l fac şi astăzi, în perioada nesigură, de refacere, în care ne aflăm“.

Acesta era un anumit fel de a reda situaţia, sub un aspect oarecum conservator, ţinînd seamă de beneficiile aduse de companie. Chiar de la început ea s-a situat printre principalele industrii şi, ca unul ce se aflase la conducerea ei, Willis avea deseori sentimentul că şi el făcuse efectiv războiul. În realitate, participase mai din plin la frămîntările războiului, în Washington, decît mulţi dintre ofiţerii care staţionaseră acolo. Începînd din toamna anului 1942, „Compania

Harcourt Associates" primise de trei ori distincția „E" din partea marinei și a trupelor de uscat, aducînd națiunii servicii mai mari decît ar fi izbutit s-o facă dacă s-ar fi înrolat ca luptător pe front. De altfel, acest lucru i l-a spus personal contraamiralul Charles C. Spoonholm, cu prilejul unui cocteil, care a avut loc la barul pentru bărbați de la hotelul Mayflower. Atunci, amiralul Spoonholm i-a declarat lui Willis că reprezenta o valoare mai mare decît un convoi de distrugătoare — firește o exagerare — dar una de care-ți amintești cu plăcere. Tot la un cocteil dat la același hotel, generalul de brigadă Hugo A. Brass afirmase plin de afecțiune că nu l-ar schimba pe Willis pentru cîteva formații de combatanți nord-africani.

Uneori era plăcut să citești aprecierile pozitive, destule la număr, scrise la adresa „Companiei Harcourt Associates", chiar din primele zile ale înființării sale. Decupase pasaje excelente din rubricile economice ale cotidienelor din New York, Boston și Chicago, precum și o fotografie izbutită a lui, la preluarea funcției de președinte administrativ al „Companiei Harcourt Associates", în 1943, cînd Bryson Harcourt a fost ales președinte al consiliului de conducere. Dar știrile care-l atrăgeau pe Willis în mod cu totul deosebit, erau cele apărute în legătură cu „Harcourt Associates" în publicațiile economice și în revistele de cancanuri editate la Washington. O deosebită plăcere i-a făcut articolul din „Crown Capital News" apărut în 1943 sub titlul „Gîndul săptămînii" :

„HARCOURT ASSOCIATES"

„Cu toate că nu de mult numărul acțiunilor comune a crescut în proporție de cinci la una, totalul la care s-a ajuns este păstrat secret și nu a fost încă dat publicității în buletinul oficial unde se așteaptă să apară pînă în cele din urmă. În ciuda faptului că astăzi i se spune „un copilaș al războiului", „Harcourt Associates" și-a cîștigat o poziție excelentă, aducătoare de satisfacții morale și materiale în domeniul producției de larg consum. Deși o societate mică, în comparație cu unele firme concurente mai puternice, cum ar fi „Simcoe Rubber", dimensiunile sale reduse i-au mărit mobilitatea sub conducerea eficientă și temerară a președintelui său — Willis Wayde — o figură bine cunoscută aici, în Washington, la Pentagon și la departamentele marinei și ale

trupelor de uscat. Dividendul la acțiunile comune Harcourt, comunicat inițial cu un an în urmă, a crescut în ultimul trimestru la doi dolari, considerat doar o fracțiune din beneficiile curente. Mai multe trusturi de investiții, precum și un important concern bancar din New York, manifestă un viu interes față de „Compania Harcourt Associates".

În linii mari, prezentarea făcută era conformă realității. Așa cum răspundea însuși Willis, ori de cîte ori era întrebat cum merg treburile, „Harcourt Associates" putea vorbi de la sine. După ce s-au pus toate la punct, societatea și-a selecționat o echipă de specialiști pe cinste, iar la terminarea războiului, Willis luase legătură cu mulți tineri simpatici și deștepți din marină și din armată, care au venit să întărească această echipă în mod strălucit. Nu o dată o întreba pe Sylvia, in glumă, ce s-ar fi ales de ei dacă se mutau în Clyde, Massachusetts ? Ea ar fi devenit fără doar și poate o văduvă de război, pe cînd așa, fiind în Orange, Willis nu avea decît să se repeadă cu mașina pînă la New York sau să se urce cît ai clipi din ochi într-un tren spre Washington. Cu ritmul în care sporeau veniturile, cu formularistica și cu rediscutarea contractelor, un apartament mic la hotelul Mayflower din Washington însemna o cheltuială legitimă pentru companie. În vreme de război, nu prea aveai cine știe ce timp pentru viața de familie, dar chiar așa, în Orange se bucura de ea mai din plin decît ar fi putut-o face trăind în apropiere de Boston.

După ce Harcourt a început să plătească dividende la acțiunile comune, lui Willis îi dădea mîna să glumească cu Sylvia pe seama proprietății lor, amintindu-și cît de uluită fusese cînd a văzut-o pentru prima oară. Adevărul e, că la un moment dat, Sylvia începuse să și plîngă.

Willis s-ar fi așteptat — așa cum de fapt se întîmplase și cu el — ca oricine să se îndrăgostească pe loc de bronzul ramelor de la ferestre, de sistemul de încălzire cu aer fierbinte comprimat, și de spălătoria cu uscător electric ; dar nu peste mult timp i-a fost dat să descopere că femeile, în general, nu se dădeau în vînt după frumusețile de bază ale unei construcții. O dată ce-au cumpărat casa, a trebuit să treacă mult pînă ce Sylvia să-și vină în fire și să creadă că parterul în care intraseră era cu adevărat al lor și că nu de multe

ori aveai norocul să găseşti o proprietate ca Browning la banii pe care-i dăduseră. La drept vorbind, poate că la început a fost cam mare pentru ei şi le-a cam dat de furcă, dar s-au adaptat destul de repede, iar Sylvia a făcut adevărate minuni cu ea, o dată ce şi-a luat rolul în serios.

Willis aranjase s-o viziteze doar în doi, aşteptînd cu înflăcărare reacţia Sylviei. Dar cînd a oprit maşina în faţa intrării în stil georgian, cu faţada primitoare din cărămidă acoperită cu iederă, cu burlanele ireproşabile din cupru şi cu felinarul minunat din bronz veritabil, care lumina scările noaptea, s-a simţit dintr-o dată descumpănit de rîsul Sylviei.

— Ce ţi se pare aşa de comic, scumpo ? o întrebă el.

— Uite ce, Willis, hai s-o ştergem de-aici şi să mergem unde aveam de mers, înainte de ne vede cineva şi ne ia la rost, spuse Sylvia, continuînd să rîdă.

— Ce mai e şi-asta ? Nu prea te înţeleg, scumpo.

— Uf, Willis, gluma e glumă. Dar hai să ne vedem de drum şi să vizităm casa cea nouă. Trebuie să mă întorc şi să văd ce fac copiii.

Prima ei reacţie merita să fie păstrată în amintire şi repetată în anii următori.

— Dar, scumpa mea, fie c-o crezi sau nu, cum spune domnul Ripley, asta e casa, realmente, şi-ţi aparţine în întregime, doamnă Wayde.

— Termină o dată, Willis, e obositor să mergi cu gluma la infinit.

— Dar nu e vorba de nici o festă, scumpo, răspunse Willis, deschizînd uşa maşinii, coborînd din ea şi scoţînd din buzunar cheia de la intrare. Totul e al tău şi al copiilor, aşa că nu mai ai dreptul să spui vreodată că n-am realizat ceva pentru tine. Priveşte numai ferestrele acelea cu canaturi — toate au rame de bronz — şi aşteaptă pîn-o să vezi instalaţiile sanitare. Şi eu, şi tu, o să avem fiecare cîte o baie — de fapt, toţi vor avea baia lor.

— O, nu, Willis, protestă Sylvia.

Îi venea destul de greu să priceapă starea ei de spirit, dar se străduia să facă faţă cît putea mai bine.

— Sincer să fiu, cînd am văzut-o pentru prima oară şi eu am simţit cam acelaşi lucru, o drese el. Ţi se pare de necrezut, nu-i aşa ? Acum, dă-te jos din maşină şi-o să-ţi spun ce am de gînd să fac — te iau în braţe şi te trec peste prag.

— O, Willis, cu adevărat ai cumpărat-o ?
— E greu de crezut, aşa e ? Dar adevărul gol goluţ este că e a noastră şi numai a noastră, scumpo. Acum intră în holul din faţă, să vezi numai lambriurile sculptate.
Orice oaspete venit la „Waydeholm“ [1], nume pe care l-au adoptat pînă în cele din urmă la sugestia lui Willis — ca să pună ceva la îndemîna publicităţii — avea numai cuvinte de laudă pentru frumuseţea holului spaţios, care se întindea de la un capăt la altul al casei, cît şi pentru scara interioară superbă şi spaţioasă. A fost o dezamăgire pentru el să constate că Sylvia gîndea cu totul altfel cînd au intrat prima dată în Waydeholm.
— Dacă între-adevăr ai cumpărat-o, nu poţi s-o revinzi ? îl întrebă ea.
— Ei bine, pentru numele lui Dumnezeu cel milostiv ! De cînd e lumea şi pămîntul n-am auzit o întrebare mai bizară.
— Uf, cerule, cred c-am să-mi pierd minţile, zise Sylvia.
— Ce mai e şi asta ? Fă-mă să te pricep, scumpo.
— Unul din noi doi a înebunit şi nu cred că acela este eu. Apoi a început să plîngă.
Era tare greu s-o înţeleagă, dar faptul că făcuse o greşeală gramaticală, arăta cît era de întoarsă pe dos.
— Uite, scumpo, vorbi Willis, spune-mi care-i necazul şi hai să vedem dacă nu-l pot remedia.
— Te-am crezut întotdeauna un om cu judecată practică, spuse ea. Dar uită-te ce-ai făcut acum.
— Vrei să spui că n-o consideri o casă practică ? Dacă-i aşa, apoi chiar că nu te înţeleg.
— Te rog, Willis, nu mai pomeni nimic despre ea.
— Dar am luat-o pentru tine şi pentru băieţi, iubito. Nu poţi privi în perspectivă, să ţi-i închipui pe copii, într-un an, doi, coborînd în viteză pe balustradele scării ?
Într-un fel sau altul, la auzul numelor lui Paul şi Al, Sylvia părea că s-a mai liniştit. Cel puţin, îşi deschise geanta, îşi scoase o batistă şi îşi suflă nasul. Cel puţin îl ascultă, lăsîndu-i răgazul s-o convingă că aveau şi ei, în sfîrşit, o casă ca lumea.
— Trebuie să-ţi formezi o imagine completă, scumpo, înainte de a sări la concluzii — şi atunci vei avea aceeaşi viziune ca şi mine. Sînt sigur de asta.

[1] Insula Wayde.

— Dar ce fel de viziune, Willis, pentru numele lui Dumnezeu ?

— Viziunea viitorului, scumpo. Nu e nevoie nici măcar să închid ochii ca să te văd pe tine și pe mine, primind tot felul de oaspeți aici. De pildă, o dată ce vom fi instalați, o să-i putem invita pe domnul și doamna P. L. Nagel pentru o sîmbătă și o duminică, în drumul lor spre New-York. Casa asta o să fie un adevărat centru pentru tine, pentru mine și pentru copii și va oferi un gen de ospitalitate comercială, care nădăjduiesc din suflet că va însemna și o reducere a impozitelor pe venituri.

În sfîrșit, Sylvia îl asculta și slavă cerului că încetase să mai plîngă.

— Nu mi-a trecut niciodată prin minte că ai putea fi așa de excentric, spuse ea. Îți dai seama că vom avea nevoie de trei servitori ca să întrețină casa asta, afară de o tetă la copii ? Și apoi, pajiștile acelea. Willis, va trebui să angajezi un îngrijitor permanent.

În sfîrșit, era bucuros că ajunseseră să discute lucrurile esențiale. Cumpărarea unei case ca Waydeholm însemna, în ultimă analiză, un simplu act de încredere și de curaj. Pînă la reacția Sylviei, nu se gîndise niciodată că, de obicei, femeile sînt mai timide și mai conservatoare decît bărbații.

— Adevărul e că am reflectat serios și la latura personalului de serviciu, mărturisi Willis, și am observat că tu ai obiceiul să exagerezi uneori dificultățile ! Dacă vom izola pentru un timp cîteva camere de la etajul trei, cred că două servitoare vor putea să se descurce, avînd în vedere că bucătăria este electrică. Ceea ce înseamnă o femeie în plus, pe lîngă cea pe care o avem acum.

— Dar ce facem cu copiii ? se interesă ea, cu o notă jalnică în glas.

— Asta e o întrebare foarte rezonabilă, scumpo. Aici, o să fie tot atît de ușor să îngrijești de copii ca în oricare alt loc ; chiar de acum putem include în bugetul nostru și o tetă.

— Dar cu ceea ce oferim noi, n-o vom găsi.

— Da de unde. Așteaptă numai și o să vezi, scumpo. Ai să fii surprinsă. Dacă am fost eu capabil să pun pe picioare

„Rahway Belting" cred c-o să pot administra şi casa asta, cu condiţia să fiu sprijinit de tine. Stai să vezi maşinile de spălat rufe şi uscătorul electric de la subsol. Cît priveşte îngrijirea peluzelor, în garaj se află o bijuterie de aparat de tuns iarba. Şi, pentru început, pot să mă ocup de asta personal.

Ori de cîte ori Sylvia îl asculta, dădea dovadă de înţelegere

— Dar, Willis, ce facem cu mobila ?

Cu asta a şi convins-o, pînă în cele din urmă. Uitase cu desăvîrşire să-i vorbească despre mobilier.

— Iubita mea, începu Willis, încolăcindu-i umerii cu braţul, aşteaptă numai şi ai să vezi. Mobilele esenţiale, sînt ale casei, covoare, draperii, paturi şi sofale. Acum, o să vizităm salonul. Se opri din mers şi o sărută cu blîndeţe pe obraz. Voi avea sprijinul tău, nu-i aşa scumpo ?

— Am să fac tot ce pot, făgădui Sylvia şi oftă, dar totul este aşa de bătător la ochi, de fastuos.

Chiar de la începutul căsătoriei lor, Sylvia se ferise, cu teamă, de acest lucru, cu toate că, într-un anumit fel, Willis ştia că nu-i displăcea de loc viaţa fastuoasă, o dată ce se familiarizase cu ea.

— Sylvia dragă, i-a spus el, fără să-şi dea seama decît după ce se auzi vorbind că, de fapt, urmărea să-i precizeze unul sau două principii ale filozofiei lui personale. Dacă acum pare oarecum fastuoasă, o să ne deprindem cu ea într-un timp teribil de scurt. Va veni o zi, poate nu prea îndepărtată, cînd această casă o să ni se pară mică, şi ţie şi mie.

— Nu înţeleg cum poţi spune aşa ceva, Willis ? !

Intervenţia Sylviei arăta că nu împărtăşea viziunea lui de viitor, dar, oricum, fusese destul de drăguţă, aşa c-o mai sărută o dată pe obraz.

— Să considerăm această casă ca un simbol, draga mea.

— Ce fel de simbol ?

Poate că răspunsul lui a fost prea sentimental, dar fiecare cuvînt ţîşnise din inimă, şi tot astfel l-ar fi rostit şi acum.

— Un simbol al încrederii, draga mea, îi explică el, iar cînd o văzu că tresare mirată, îşi duse firul gîndurilor mai

departe. S-ar putea să ai impresia c-o iau din nou razna, scumpo, dar mă refer la încrederea pe care o avem unul în altul, la încrederea noastră în viitor, în copii și în totul. O fi excentrică, cum spui tu, iubito, dar să privim toată această aventură cu casa ca pe un vis pe care vrem deopotrivă să-l vedem împlinit.

Se prea poate să fi recurs la cuvinte învechite, dar erau ale lui și prin ele a dat glas gîndurilor și aspirațiilor fiecărui bărbat care se străduiește să-și întemeieze un cămin, iar Sylvia l-a înțeles.

— Aș vrea, iubitule, să nu uit într-una cît ești de generos și de scump. Înțeleg ce vrei să spui și, firește, am să te ajut să duci totul la îndeplinire.

Și în fond, Waydeholm s-a și transformat într-un vis adevărat. Cu toate că în perioada războiului Willis nu a stat cine știe cît acasă și nici după aceea, furat mereu de treburi, Waydeholm a rămas un loc al amintirilor fericite. Așa cum spusese cîndva P. L. Nagel, în timp ce făceau o plimbare pe afară, a fost o casă solidă, care nu decepționa așteptările nimănui, un loc prielnic pentru a pune în valoare mobilele antice. Dar în realitate, Waydeholm a însemnat infinit mai mult decît atît. A fost locul unde copiii au învățat să umble, să vorbească și să se joace, unde Sylvia și cu el au cimentat multe prietenii, iar dacă te gîndești la aniversări, tot acolo Willis i-a dăruit primul ei mantou de vizon. La Waydeholm s-au sărbătorit tot felul de onomastici, de Crăciunuri și de evenimente duioase și fericite — fără a mai adăuga că a fost un loc îndrăgit pînă și de oamenii de serviciu.

Cînd în cele din urmă s-au despărțit de el, Willis a simțit pur și simplu cum i se suie un nod în gît, cu toate că pe cele cinci pogoane de teren vîndute în parcele și pe casă — care urma să devină un sanatoriu de convalescență — obținuse un preț dublu față de investiția inițială. Era trist să împachetezi totul și s-o iei din loc, dar, așa cum i-a spus-o Sylviei la acea vreme, asta e America.

Viața și realizările omului însemnau o mișcare perpetuă către ceva nou și mai bun. În viață și în afaceri era cu neputință să rămîi pe loc, în America.

XXV

PRINTRE locurile unde plasase anecdota cu ambasadorul chinez, Willis s-a trezit repetînd-o și pe terasa spațioasă, închisă cu sticlă, a hotelului „Carolina“ din Pinehurst, în mai 1948. Se întorsese chiar atunci de la o partidă de golf ultrareușită și flecărea cu poftă despre una și alta, înainte de a urca în apartament să se schimbe pentru ora cocteilului și banchetul ce urma.

După tradiția hotelului „Carolina“, se servea ceai, dar puțini erau amatorii de așa ceva. Willis ședea alături de Jerry Bascomb, al patrulea partener pe care-l luase la conferința de la Pinehurst, gîndindu-se că și Jerry avea nevoie de un mic divertisment, departe de Helen și de copiii lui, plus că era de mare ajutor să-l țină în preajmă, în cazul cînd s-ar fi ivit vreo chestiune tehnică, sau de inginerie. Dacă exista un om la „Harcourt Associates“ care merita să se distreze pe spezele companiei, apoi acesta era Jerry, așa că Willis își făcu pe loc o notă mintală ca pe viitor să-l trimită în fiecare an la cîte un congres. Îi explica tocmai lui Jerry că Pinehurst se preta de minune la întîlnirile de afaceri, cu clima sa blîndă și uscată și cu cele patru terenuri de golf, cînd își făcu apariția Alec Bingkrampf, venind drept spre Willis. Era vorba, firește, de Bingkrampf — președintele de la „Swanee Power“, ales în anul acela ca principal organizator al Convocării Liniilor de Producție de la Pinehurst. Printre îndatoririle lui Bingkrampf ca organizator și președinte al sesiunii se număra și aceea de a lua legătură cu fiecare participant, iar Willis, cu gîndul de a-i ușura această obligație, își propusese să-i iasă întru întîmpinare cu prima ocazie, să-i strîngă mîna și să-l întrebe dacă-și mai amintește de vremurile bune petrecute împreună la Washington, în timpul războiului. Dar, după cum s-au petrecut lucrurile, n-a mai fost nevoie de așa ceva, pentru că Alec Bingkrampf a venit singur spre el.

— Bine că te văd, Willis. De cînd ți-am citit numele pe listă, te-am căutat într-una.

— Bun găsit, Bing. Au trecut secole de cînd nu ne-am văzut, nu-i așa ? Apropo, nu știu dacă-ți mai aduci aminte de asociatul meu, Jerry Bascomb. Acum un an sau doi a fost cu o trebușoară pe la Swanee.

Evident că Bing îl uitase pe Jerry dar, așa cum începuse să-și dea seama și Willis, nici un om nu putea să le țină minte chiar pe toate.

— Va să zică ai fost la Swanee, domnule Bascomb, așa e ? zise Bing. Vreau să sper că băieții te-au primit pe cinste. Ei bine, Willis. E ceva timp de cînd am dus războiul în Washington, nu ? Spune, Bascomb, ți-a povestit șeful ce s-a întîmplat prin Washington ?

Pentru un absolvent al Institutului Politehnic, Jerry se arăta destul de sociabil.

— Nu cine știe ce, răspunse el. După cîte am înțeles, aproape toate chestiunile de acolo, din Washington, au fost strict secrete.

Replica lui nu era de loc proastă ; Willis și Alec se lăsară pentru o clipă copleșiți de aducerile aminte care le stîrniră rîsul.

— Asta e unul dintre aspecte, vorbi Bing. E-adevărat că am avut de-aface și cu secrete de stat, dar nu tot timpul — așa că, fă bine Willis și nu-mi arunca privirea asta pierdută. Nu e ceva mai plăcut pe lume ca o vorbă de duh la sfîrșitul unei zile grele de muncă.

— Uite ce Bing, eu nu eram ca tine, se apără Willis. De obicei, seara, cădeam frînt de oboseală.

— Pungaș bătrîn ce ești ! spuse Bing, bătîndu-l cu afecțiune pe spate. Ascultă, mă întreb ce s-o fi ales de vechea gașcă. Îți mai aduci aminte — cine era băiatul care cînta într-una la chitară ? Stai că știu — Red Flyrood.

— A, da, răspunse Willis. Și-acum e tot acolo, la Comisia Națională pentru Relațiile de Muncă.

— Dar ce-o fi cu generalul Pottle ? Ți-aduci aminte cum își ținea sticla cu whisky ascunsă în birou ? Mă întreb pe unde s-o fi aflînd bătrînul Gus ?

— În fiecare an ne trimitem felicitări de Crăciun. Și să-ți mai spun cu cine corespondez din cînd în cînd — cu bătrînul Charlie Spoonholm.

— Dumnezeule, mare, cu amiralul ! făcu Alec. Îmi pare bine că ai adus vorba de el. Asta zic și eu tip care știa să reziste la băutură. Mă întreb ce s-o fi ales de bătrînul Charlie cînd a ieșit la pensie.

— Pot să-ți spun eu, Bing, răspunse Willis prompt. Trăiește în Florida și are o fermuliță cu crocodili.

— Ca să vezi ! exclamă Bing, dînd semne de nerăbdare. De altfel, era drăguț din partea lui că se întinsese și atîta la vorbă. Imaginează-ți-l pe bătrînul Charlie luptîndu-se cu un crocodil ! În fine, trebuie să reflectez la cîteva idei pentru discursul meu de astă seară. Așa că, pe curînd băieți și, dacă aveți vreo neplăcere cu camera sau ceva, veniți cu jalba la mine. Dar nici nu plecă bine și se opri, iar glasul lui deveni duios și însuflețit. Ia te uită pe cine văd. Nu poate fi altul decît bătrînul hoț de cai — P. L. în carne și oase !

Se-nțelege că Alec Bingkrampf se referea la P. L. Nagel, tocmai cînd Willis se frămînta ce s-o fi întîmplat cu el, și dacă-și mai amintea de întîlnirea la un pahar de cocteil pe care o fixaseră.

— Totul în ordine, P. L.? îl întrebă Alec. Ai primit apartamentul dorit ?

— Da, mulțumesc, tinere, răspunse P. L. Sper să am plăcerea să te primesc în el și să-ți întorc ospitalitatea cu o mică petrecere.

— Asta ar fi grozav, P. L., spuse Alec ; ți-ai luat în primire și dulapul pentru echipament de la club și toate celelalte ?

— Lasă-l naibii de dulap, ripostă P. L. N-am de gînd să intru mîine în competiția Tombstone. Vreau să stau doar cu mîna la falcă și să-i las pe tineri la treabă.

În clipa asta și-a adus și Willis aminte de bancul cu ambasadorul chinez de la Washington.

— Știți ceva, asta îmi amintește de o glumă, interveni el. Dacă ați auzit-o, opriți-mă. E aceea cu ambasadorul chinez acreditat la Washington.

Întotdeauna era greu să știi dacă cineva te ascultă din politețe sau realmente nu auzise anecdota.

— Ei bine, e una scurtă, dar care i-ar putea fi de folos lui Bing, la banchet. Se pare că acest ambasador chinez se afla la o petrecere în Washington și cînd gazda l-a întrebat dacă n-ar dori să danseze, a răspuns „păi de ce aș face-o cînd

pot plăti pe altcineva să danseze pentru mine ?". Asta aduce cu P. L. nu-i așa ? Să-i lase pe tineri să cîștige cupa Tombstone, pentru el.

Constată cu plăcere că istorioara lui făcu senzație, lucru important mai ales cu unii ca P.L. și Bingkrampf care nu erau niște ageamii în materie de bancuri. Rîsul lor, — Willis putea să jure — n-avea nimic artificial și, în timp ce-i urmărea, se gîndi că a spune o glumă este o adevărată artă. O dată, se pripise din cale-afară și fusese iritat cînd a povestit istoria cu ambasadorul chinez, dar acum știa să dozeze timpul la țanc. Pe urmă, își aminti momentul cînd o auzise pentru prima oară. I-o spusese Roger Harcourt cu opt ani în urmă, înainte de începerea prînzului oficial al acționarilor, la reședința Harcourt. Părea aproape cu neputință să fi trecut opt ani de atunci, dar asta era realitatea.

— Păi, cred c-ar fi cazul să ne pregătim înainte de a ne aduna cîțiva la un cocteil, sugeră Willis.

— De vreme ce e vorba doar de cîțiva, s-o lăsăm mai moale cu pregătirile, propuse P. L. Vii în apartamentul meu, Willis ?

— Mai bine vino la mine, P.L., și gustă din băutura mea, răspunse Willis. Tot ce am e veritabil, pentru că provine chiar din depozitul Comisiei pentru controlul băuturilor alcoolice.

Cu opt ani în urmă, cînd ascultase pentru prima oară gluma cu ambasadorul chinez, poate că ar fi ezitat să invite pe cineva de calibrul lui P. L. Nagel în apartamentul lui, la un cocteil, dar acum, situația se schimbase. Și-apoi, nu mai era un secret pentru el că oamenilor de vîrsta lui P.L. le făcea plăcere să fie tratați de la egal la egal de către cei mai tineri. În definitiv, Willis avea patruzeci și unu de ani — cu toate că nu-i arăta — cel puțin așa i-o spuneau Sylvia și unii dintre băieții de la birou. Îi apăruseră șuvițe argintii prin păr, dar Sylvia îi explicase că blonzii încărunțesc mai repede decît brunii. Oricum, acest semn al vîrstei nu-l prindea rău de loc în calitate de președinte al „Companiei Harcourt Associates." Și, ca să fie sincer, se cam și săturase să fie mereu tînăr.

— E-n regulă, îi răspunse P. L., dar să nu chemi prea multă lume.

Cuvintele din urmă l-au cam întristat pe Willis, deoarece, cu ani în urmă, lui P. L. îi plăcea la nebunie să se-nconjoare de oameni și nu i-ar fi trecut nici o clipă prin minte că în după masa aceea, la „Carolina“, P. L. urmărea, de fapt, să aibă o discuție liniștită, doar cu el. De-abia mult mai tîrziu s-a gîndit că nu era de loc exclus ca P.L. să fi venit la convocarea de la Pinehurst numai și numai pentru acest lucru.

Hoteluri monumentale de talia vechiului „Carolina“ nu se mai construiau, ceea ce Willis regreta. Holul imens care se întindea de la un capăt la altul al clădirii, îți captiva interesul în momentele libere. Mersul pe covorul elastic, unduios, îți dădea sentimentul că plutești pe unul din canalele venețiene — o comparație cu totul imaginară, deoarece Willis nu avusese încă răgazul să călătorească în străinătate. De-o parte și de alta a holului se înșirau priveliști variate și atrăgătoare. Magazinele cu articole de sport pentru bărbați și cu îmbrăcăminte multicoloră de femei, înfloreau ca și primăvara tîrzie de acolo ; la acestea se adăugau standuri cu tot felul de obiecte practice de larg consum apărute pe piață o dată cu încetarea războiului.

Apoi, magazinele de cadouri, de unde puteai aduce amintiri potrivite pentru soții, copii și iubite la întoarcerea acasă, în afara nișelor separate, a sălii de jucat cărți și a barului, fără a mai pomeni de salonul de dans. Acest han de proporții vaste care, în ciuda circulației perpetue de pasageri, funcționa ca pe roate, îi reamintea de „Chieftain Manor“, întrucît, deși de proporții ceva mai reduse, bătrînul „Chieftain“ se înscrisese în tradiția hotelieră a Americii — așa cum se statornicise la începutul secolului — o tradiție minunată, care demonstra amploarea și profunzimea încrederii americane în primul șuvoi al tinereții sale industriale.

Ea vorbea despre perspectivele bogate și fără limite, de neconceput astăzi, cînd se iviseră restricțiile socialiste. Nu va mai exista niciodată o eră ca aceea cînd hotelul „Carolina“ se înălța nou-nouț din temelii, deși era departe de a deveni mausoleu. Și chiar acum, miile de oameni care îl prețuiau cu dragoste, vedeau în el fundalul Americii noi.

După părerea lui Willis, nu exista alt hotel care să se preteze atît de bine la convocări comerciale de mare amploare, ca cea de acum. În „Carolina“, aveai loc berechet să te învîrtești sau să te retragi, dacă aveai de dezbătut fapte con-

crete și cifre. Existau apoi, firește, clubul sportiv și imensele terenuri de golf, loc de aerisire pentru tinerii executivi și soțiile lor, dar rămîneau și destule unghere pentru discuții pașnice, duse în tihnă în jurul mesei rotunde, sau pentru discuții de comitet — după cum o doreai. „Carolina" oferea adăpost confortabil pentru un număr impresionant de pasageri, or Convocarea Liniilor de Producție necesita spațiu, nu glumă.

La început, fusese doar o grupare întîmplătoare a industriașilor din Midwest, care împărtășeau același interes pentru promovarea eficienței industriale. De la discuțiile neceremonioase purtate de inițiatorii ei, caracterizate printr-o atmosferă plină de umor — care n-a dispărut niciodată cu desăvîrșire — și-a luat și denumirea, oarecum neortodoxă, de „Convocare", dar nu-i mai puțin adevărat că prin acest cuvînt se făcea o demarcare netă între Liniile de producție și adunările obișnuite. Acum, însă, foarte puțini dintre cei trecuți pe lista invitaților își puteau permite să lipsească de la convocarea anuală, pe care presa o considera tot atît de importantă ca și aceea a Asociației Naționale a Industriașilor. Și în după-amiaza zilei de deschidere, continuau să mai curgă participanți întîrziați, încărcați cu saci enormi de piele pentru echipamentul de golf și cu alte bagaje potrivite ocaziei. Lîngă biroul de primire al pasagerilor se mai aflau mese înșirate; pe una, se vedea un fanion mare purtînd inscripția: „Bun venit producătorilor", pe altele, anunțuri în care se spunea: „Aci găsiți insigne". Cînd îi căzu ochii pe un anunț, Willis, cu un aer vinovat, băgă mîna în buzunarul hanoracului, scoase insigna lui cu rame aurii și-o agăță în piept. Pe ea erau gravate cuvintele „Willis Wayde — Preș. Harcourt Associates".

— E caraghios cum de-am uitat să-mi pun drăcia asta, îi spuse lui Jerry Bascomb.

— La naiba! făcu Jerry. Și de ce n-ai uita-o? Doar toată lumea de-aici te cunoaște.

Reacțiile lui Jerry îl făceau pe Willis să se simtă din ce în ce mai încîntat că-l luase cu el la Convocare. De altfel, asta demonstra cum, uneori, nu izbutești să cunoști oamenii în activitatea de zi cu zi de la uzină sau din birou. Jerry avea o înfățișare plăcută, un fel de a fi foarte natural și atrăgător, ca să nu mai vorbim de inteligență și abilitate. Dacă i se mai

dădea şi impulsionarea cuvenită, se putea spune pe drept cuvînt că avea în el stofă de director de mare clasă.

— Nădăjduiesc că te bucuri de venirea aici pe cît mă bucur şi eu că te am alături, Jerry, îi spuse Willis.

— Cum de nu, mulţumesc mult, şefule. Mă simt în al nouălea cer. Toată treaba asta e fantastic de importantă.

Deşi Willis îl cunoştea personal pe subdirectorul hotelului „Carolina" şi avusese grijă să cultive legătura cu el făcută la primul său popas aici, în 1945, dormitorul şi salonul pe care le împărţea cu Jerry erau mai mici decît ar fi dorit dar, în definitiv, nu puteai avea pretenţii la toate cînd era vorba de Convocarea Liniilor de Producţie, iar ceea ce i se dăduse era de o mie de ori mai bun decît ce a putut să obţină pentru Will Freeman, directorul adjunct al serviciului comercial de la Harcourt venit cu drăgălaşa lui soţioară, precum şi pentru domnul şi doamna Fred Seagurt, de la uzina Rahway.

Deşi dotaţi cu calităţi promiţătoare, Freeman şi Seagurt puteau fi socotiţi nişte ţînci care meritau o plimbare.

— Eu unul, am făcut un duş la club, Jerry, aşa că te poţi folosi de baie, îl anunţă Willis.

I-a trebuit puţin timp să se schimbe într-un costum proaspăt, din pînză de in şi să-şi ia pantofii de piele de căprioară, dar cu toate acestea minutele erau numărate, pentru că ţinea ca la sosirea lui P. L. Nagel să fie toate puse la punct. Deodată însă, îl cuprinse neliniştea gîndindu-se dacă prezenţa lui Jerry va fi sau nu oportună. Acelaşi lucru îl frămînta şi cînd puse mîna pe telefon.

— Cu şeful personalului de serviciu, vă rog, spuse el. Apoi, către Jerry : cînd ieşi din baie, scoate te rog băuturile şi pune-le pe birou — toate sticlele. Lui P. L. îi place să vadă cît mai multe sticle.

— Alo, domnule Wayde, *sir*, se auzi o voce la telefon. Era o realizare uluitoare, dacă te gîndeai, ca operatoarea de la centrala telefonică să-i ştie numele şi să-l dea şefului personalului ; o noutate în sistemul de deservire.

— Alo, Archie, răspunse Willis. Pentru el, cunoaşterea şefilor din hoteluri era o preocupare permanentă. Poţi să trimiţi la iuţeală în camera mea nişte gheaţă, vreo patru Martini, patru cocteiluri „Old — fashioned" patru pahare înalte şi circa şase sifoane ?

— Ați dori și ceva fursecuri, brînzeturi și cîteva gustări împreună cu ele, domnule Wayde ?

— Cu condiția să ajungă toate sus în zece minute, răspunse Willis, și n-am să uit ajutorul tău, Archie.

Era cu neputință să nu încerci o senzație de mulțumire în acea zi de primăvară meridională, cînd soarele bătea în asfințit. În fața ferestrelor de la salon se vedeau frunzele lucioase ale unei magnolii involte, iar dintre ramuri picura ciripitul păsărilor cîntătoare. Camera arăta intimă, cu sticlele, gheața și paharele aranjate, plus cîteva ziare răsfirate la întîmplare, printre care și periodicul „Harcourters Only“, scos de uzină. Pe o masă lungă, în formă de consolă, se aflau fotografiile de familie. Poate că în locul lor ar fi trebuit să fie puse sticlele și paharele, dar fotografiile în rame de piele ar fi părut înghesuite în altă parte. Una, a mamei lui, iar alta, de aceeași mărime, era un studiu izbutit al Sylviei, citind în bibliotecă. Cînd a fost fotografiată, Sylvia spusese în glumă că în felul ăsta a avut și ea prilejul să mai citească puțin, lucru ce nu i se întîmplase de săptămîni în șir. Apoi veneau pozele copiilor încadrate în rame mai mici. Al, în costum de cercetaș — ceea ce arăta că Willis ținea cu tărie ca familia lui să constituie o parte integrantă din comunitate. Paul, în pantaloni lungi, ridicoli, așa cum purtau acum băiețașii, se juca cu noul lor cîine de vînătoare, pe care tot Paul îl botezase Hugo. Louise era prinsă stînd pe pajiște cu domnișoara Farquahr, iar Willis se bucura că fusese inclusă și teta, deoarece făcea parte din vechea lor suită. În sfîrșit, mai era o poză mărită a reședinței lor — Waydeholm — așa cum se vedea din grădină și de lîngă bazinul de înot. La un loc, toate aceste imagini formau o galerie bine închegată.

— Ascultă Jerry, țin în mod deosebit să fii cu ochii pe P. L. Nagel. Deși ne este concurent, realmente îi păstrez în inimă un colțișor cald și o profundă admirație. Este un conducător strașnic care-și păstrează o înfățișare tinerească. Îți lasă impresia unui chefliu, dar să nu te lași amăgit de lucrul ăsta.

— După cîte am auzit, „Simcoe“ se lansează într-un stil mare în producția cauciucului din spumă sintetică.

— Da, încuviință Willis, însă nu voia să-i surprindă P.L. vorbind tocmai despre asta, așa că schimbă subiectul. Jerry, zise el, te-am urmărit azi după masă, în special cînd ai tras la

gaura doisprezece și paisprezece, faci un joc inteligent, admirabil.

— Mă preocupă acest lucru, recunoscu Jerry. După părerea mea, golful este un joc fascinant, tocmai din punctul de vedere al preciziei.

Willis zîmbi. Nu mai încăpea nici o îndoială că Jerry Bascomb avea în el stofă de director.

— Golful este un lucru pe care trebuie să-l cultivi cu religiozitate, remarcă Willis. Cîndva, mă socoteam un ageamiu, dar nici astăzi nu mă pot de loc mîndri cu scorul de nouăzeci și unu de lovituri pe care l-am realizat; cursa aceea din cel de-al zecelea set m-a dat înapoi cu trei lovituri. Numai de n-aș uita să mă uit mîine prin magazinul cu articole de sport după o crosă de golf.

Își aruncă ochii la ceasul de mînă. P. L., întîrziase puțin.

— În esență, jocul de golf este ca și caracterul omului, sau ca integritatea or loialitatea. Capătă maturitate, o dată cu experiența. Pentru că veni vorba, prima dată cînd mi-am dat seama de semnificația lui, a fost în luna mea de miere, pe care am petrecut-o într-un loc care se chema „Chieftain Manor", în Adirondaks. Coincidența a făcut să-l joc de cîteva ori acolo cu bătrînul P. L. Studiază fiecare lovitură. Nu lasă nimic să-i scape, întocmai cum face și la „Simcoe".

În mod intenționat, tărăgănase discuția despre golf, ca un fel de probă, la care-l supunea pe Jerry, dar acesta îl urmărise cu atenție neclintită.

— E interesant, observă Jerry, cum vorbești de golf în termeni filozofici, pe cînd eu îl compar cu proiectilele balistice. Este fascinant cum puterea unei lovituri bine executate poate trimite mingea atît de departe și de direct.

Observațiile lui Jerry demonstrau că e în stare să discute într-un mod interesant pe o temă generală și Willis n-ar fi rupt firul discuției cu una cu două dacă nu l-ar fi urmărit gîndul celor două perechi tinere — Freeman și Seagurt.

— Tot secretul golfului rezidă în a lovi din interior spre exterior, spuse Willis, pentru că nu voia să schimbe subiectul dintr-o dată. Fixează-ți un pivot bun, iar dacă ai un finiș curat n-are de ce să te doară capul. Apropo, Jerry, după ce stai puțin cu P.L., poate ar fi bine să iei legătura cu tinerii, jos în hol. Chiar în clipa asta mi-am adus aminte că P. T. Green

dă o mică petrecere în Sala Pinilor — știi despre cine e vorba, președintele „Companiei Green Gange and Roller".

— Sună ca un fel de fruct dorit, nu ? Mă refer la „Green Gange" spuse Jerry, la care Willis rîse de formă.

— Pentru noi sună bine, mai ales acum cînd ne-au făcut o ofertă pentru „Planeroid". Nu știu dacă-l pot face pe P. L. să coboare, sau nu, dar aș dori să faci act de prezență în Sala Pinilor, împreună cu tinerii Freeman și Seagurt, și-ai putea să-i plasezi lui P. L. pe departe că ești specialistul nostru în materie de „Planeroid". Nu te supără acest lucru Jerry, nu-i așa ?

— Să mă supere ? Dar de ce ? se miră Jerry. Apoi se auzi o lovitură în ușă și Willis recunoscu glasul lui P. L. Nagel.

— Ia deschideți, strigă P. L. Aici e detectivul casei.

Cînd se distra și făcea glume, P. L. avea mult haz, deși, uneori Willis bănuia că asemenea stări de bună dispoziție îi serveau ca un fel de cortină de fier pentru a-și ascunde multe din gîndurile și intențiile reale. În realitate, P. L. nu era un tip antrenant ca glumeții și cheflii care aveau să apară la banchet. Ori cît de mult s-ar fi străduit el, nu era un mucalit înnăscut, pentru că mucaliții nu au minţile ca niște capcane de oțel. Dar dintr-o politețe firească față de un om vîrstnic, Willis era obligat să reacționeze favorabil la spiritele sale zgomotoase.

— Nu ne pune cătușele, încă, șefule, ripostă Willis. Ce-ai zice de un pahar ?

Era o replică plată, dar avea avantajul că-l oprise pe P. L. de-a mai face pe detectivul. În ciuda corpolenței sale, care se cam accentuase în anii din urmă, P. L. arăta splendid în costumul său model Palm Beach, impecabil călcat, cu cravata galbenă canar și cu chelia crescîndă care crea impresia unei insule înconjurată de valuri albe.

— Numai un piculeț de Bourbon, zise P. L. Ascultă, vin tocmai de la Alec Bingkrampf unde era o șleahtă întreagă de trăsniți. După vreo cîteva pahare, părerea mea fermă e că la noapte or să facă praf și pulbere tot hanul ăsta.

Willis rîse așa cum se cuvine cînd se vorbește de cheflii și de trăsnăile lor.

— La drept vorbind, nici nu cred c-ar fi o idee chiar așa de proastă ca la un banchet de deschidere să se renunțe la ce-

remonic, zise Willis. Jerry, de vreme ce tot faci pe barmanul, dă-mi şi mie puţin Bourbon.

Dar mintea lui P. L. rămase fixată tot la chilomanul lui Bingkrampf.

— Ai văzut cîntecul tipărit de băieţi ? îl întrebă el. Au înjghebat un adevărat şlagăr pentru convocare. Ţineţi-vă numai bine de scaune şi ascultaţi :

Nimic nu-i mai încîntător
Pentru bunii producători
Decît hotelul „Carolina"
Dimineaţa, în zori.

După părerea lui Willis, era un efort cît se poate de lăudabil, dar cum P. L. îl urmărea cu un ochi critic, îşi drămui cu grijă reacţia.

— Ei bine, consider că pentru un cîntec cu temă fixă, nu e lipsit de calităţi, dar nu mă pricep cine ştie ce în ale muzicii.

— Ascultă, Bascomb, vorbi P. L. ce-ai zice dac-ai mai umple niţel paharul ăsta ? Ascultă, Willis, într-o bună zi am să ţi-l subtilizez pe Jerry. E prea deştept pentru o căruţă cu un singur cal, cum e afacerea „Harcourt Associates".

Willis se ridică de pe scaun, rîse cu poftă şi-l bătu pe Jerry pe umăr, afectuos.

— O, nu, asta n-ai s-o faci P. L., pentru că Jerry e destul de deştept să-şi dea seama că e bine înfipt acolo unde se află.

— Mi-ar plăcea să vă văd pe voi ăştia tineri, că nu vă aprindeţi aşa de repede de o glumă neprihănită. Cînd am mai angajat eu pe cineva din biroul unui prieten ? Spune-mi numai cînd am mai făcut-o?

Willis izbucni în alt hohot de rîs viguros.

— Vrei să spui cînd *n-ai* făcut-o, P. L., nu-i aşa ? zise el.

În definitiv şi asta făcea parte din joc, să fii în stare să glumeşti cu concurenţii pe un ton jovial. Willis i-o servise prompt. P. L. îi privea radios pe amîndoi.

— Ar fi mai bine să nu mă mai ispiteşti ţinîndu-l pe Jerry aici, zise el.

— Cred că şeful s-ar simţi mai în larg dacă mi-aş lua tălpăşiţa, spuse Jerry, plus că, vorbind serios, cîţiva dintr-ai noştri trebuie să se facă văzuţi la petrecerea dată de domnul Green.

Mi-a făcut deosebită plăcere să vă văd, domnule Nagel. Masa cincizeci și doi, șefule, nu-i așa ?

Așa era, masa 52, și toată comportarea lui Jerry i-a confirmat lui Willis o dată în plus că băiatul avea în el stofă de primă calitate. Deși o adusese bine din condei, Willis era puțin iritat pentru că nu puteai ști niciodată cum poate reacționa cineva pus față în față cu unul de talia lui P. L., chiar dacă era vorba de un om loial ca Jerry Bascomb. Asta era unul dintre pericolele prilejuite de asemenea convocări, care, uneori, contrabalansau avantajele ; cînd Jerry închise ușa, Willis avu impresia că P. L. îl privea într-un fel întrebător.

— Vorbind serios și lăsînd orice glumă de o parte, e plăcut să apuci un moment de liniște și pace, aici sus, zise P. L. clătinînd cu zgomot cuburile de gheață din pahar. Ascultă numai la drăcoaica aia de pasăre cum cîntă în afurisitu-ăla de copac. Pare-ar fi o cocotă de meserie, așa e ? Serios, mă bucur tare mult să stau nițel numai cu tine, pentru că în ultima vreme m-am cam gîndit la tine, Willis.

Willis privi cu atenție în paharul său. Acum era destul de abil ca să-și ascundă surpriza și destul de matur pentru a nu se lăsa copleșit de tot felul de ipoteze în legătură cu ce va urma.

— Sper că te-ai gîndit la mine într-un mod plăcut, P. L., zise el.

Cînd aveai de-a face cu cineva de calibrul lui P. L. jucai într-o ligă de prima clasă și trebuia să fii prudent ca să-ți păstrezi cămașa. Willis văzu cum e urmărit de P. L. dar îi răspunse cu o privire nevinovată, apoi, înainte ca bătrînul să poată trece la altă mișcare, se auzi telefonul de pe masa în formă de consolă.

— Rămîi pe loc P. L., și soarbe-ți băutura. Eram atît de absorbit de ceea ce-mi spuneai încît am uitat cu totul că făcusem o comandă telefonică acasă pentru ora șase și jumătate — doar să le spun un cuvînt Sylviei și puștilor.

Telefonul sună insistent pînă ajunse Willis la el. Pe urmă se așeză jos, ținînd cu abilitate receptorul la ureche și zîmbindu-i lui P. L. cu un aer ospitalier.

— Vorbesc, spuse el. Alo, scumpo... Cum merg treburile ?... Oh, nici nu mă pot simți mai bine, draga mea. Vremea e minunată și o să avem o petrecere strașnică. Mi-ar fi plăcut tare mult să fii și tu aici să te distrezi cu mine, dar Jerry Bascomb e un tovarăș grozav... Da, am și jucat o partidă, dar astăzi n-am

tras decît nouăzeci și una de lovituri... Mi-au trebuit trei încercări ca să ies dintr-un blocaj, în setul doi... Oh, nu, nu, nu mă aflu la un cocteil, sau mai știu eu unde. Îmi omor timpul în apartament și cine crezi că e sus, aici la mine ? P. L. Nagel.

— Uf, Dumnezeule, nu cumva cabotinul ăla înfiorător de plicticos, zise Sylvia.

Willis avusese grijă să acopere cu mîna receptorul, pentru că nu puteai ști niciodată ce va spune Sylvia, dar chiar așa fiind, se bucură amintindu-și de afirmația făcută de cineva cum că P. L. nu mai auzea chiar ca pe vremuri.

— Firește, scumpo, c-am să-i transmit gîndurile tale afectuoase. N-o să uit pentru nimic în lume, zise Willis.

— Transmite-i-le dragă, dar dacă poți nu mi-l aduce pe cap, pe el sau pe nevastă-sa, răspunse Sylvia.

— Întocmai, draga mea, întocmai. Iar acum, dacă se află copiii pe-aproape, ce-ar fi să le spun vreo două vorbe ?

— Mai întîi despre Packard, insistă Sylvia. Nu mi-ai spus niciodată că vrei să-l schimbi. Realmente, Willis, n-ai nici un motiv să te plîngi de el

Willis zîmbi către P. L. Nagel. Era la mintea omului că nu strica de loc să audă și P. L. această latură a conversației.

— Uite ce, scumpo, haide să lămurim treaba asta. Packardul e demodat și de luni de zile reflectez la un Cadillac.

— Dar, Willis, insistă Sylvia, zău că n-avem nevoie de Cadillac

— Nu-i vorba c-avem ori nu nevoie de el. Ceea ce contează este că ni-l putem permite. Și ca să te liniștești, ai putea să-ți arunci privirea la rubrica „Harcourt Associates“, în „New York Times“. Willis chicoti și-i făcu cu ochiul ștrengărește lui P. L. Uită-te numai la plafonul acțiunilor menționat acolo, și adu-ți aminte la ce preț le-am luat. Adevărul e că sînt dispus să iau două Cadillacuri, draga mea.

— Uf, Willis, făcu Sylvia. Nu-i face pe oameni să creadă că ne îndeletnicim cu jocuri de noroc pe la Miami.

În timp ce Sylvia vorbea, Willis îndepărtă telefonul de la ureche astfel ca vocea ei, destul de ridicată, să poată fi auzită în toată încăperea.

— În regulă, dragă, zise el, pentru moment rămînem numai la unul, așa că poți să-ți păstrezi Packardul și să vinzi Fordul dacă vrei. Ei bine, dacă asta e tot,' dar, stai o clipă. Sper c-ai

telefonat la Boston în numele meu și nu avem încă motive să ne neliniștim ?

— Da, a avut o zi foarte bună și ți-a transmis un mesaj special ca nu cumva să sufli vreo vorbă despre asta la Pinehurst. Și-acum te-așteaptă Al. Stă ca pe ghimpi să-ți spună ceva.

Willis acoperi cu mîna receptorul.

— E vorba de Bryson Harcourt, P. L. Nu s-a făcut nici un fel de publicitate, dar am primit vești proaste în legătură cu el — un atac ușor de paralizie, acum zece zile, la birourile din Boston — o formă foarte ușoară, slavă Domnului, dar partea stîngă încă nu și-a revenit. E teribil de neplăcut pentru că e un om minunat.

— Asta-i foarte rău, zise P. L. Nu știam nimic.

Vorbi ca unul care-și dădea seama că sîntem cu toții sortiți unui sfîrșit implacabil, dar și ca un soldat ce-și vede tovarășul căzînd în luptă. Nu avură răgazul să mai continue discuția deoarece Willis auzi vocea încă de copil a lui Al, care-i vorbea de la o depărtare de sute de mile.

— Salve, tată ! strigă Al.

— Bună, fiule, cum îți merg șmecheriile, Al ?

— Tată, vineri plecăm pe jos într-o excursie de două zile.

— O excursie de două zile pe jos, repetă Willis. Bine, bine. Dar unde o să dormiți, Al ?

— În pădure, în corturi. Detașamentul A și detașamentul B.

Willis era cît pe-aici să întrebe în ce pădure, dar își aminti că o mare suprafață din New Jersey fusese lăsată la dispoziția cercetașilor tocmai în asemenea scopuri ; cu toate astea nu putea înțelege chemarea pentru pădure și viața de tabără, acum, cînd zilele pionieratului erau de mult apuse.

— E splendid, Al. Dar vezi să nu-ți retezi vreun deget sau ceva și să n-o iei la fugă dacă vezi un urs.

— Ascultă, tată. Cînd te întorci ?

— Luni seara, Al, și vreau să aflu totul despre excursia asta.

— În regulă, tată, zise Al și vocea i se auzi mai stinsă. Era ca la un fel de ședință de spiritism, să comunici cu copiii de la o depărtare de sute de mile, dar acum, prin distanța eterică, străbătea glasul lui Paul.

— Ce face Hugo, Paul ? îl întrebă Willis.

— Hugo e bine. Ascultă, tată, mi-aduci ceva cînd vii acasă ?

— Da. Am să văd ce pot face, Paul.

— În regulă. Acum trebuie să plec.

— Tati, se auzi vocea Louisei, şi mai slabă decît a celorlalţi, ceea ce-i dădu impresia lui Willis că Sylvia şi copiii erau purtaţi undeva prin spaţiu. Tati, am trecut la al doilea abecedar.

— La al doilea abecedar ! repetă Willis. Bravo, floricica mea dulce.

— Asta-i tot, tati.

— La revedere, floricică dulce. Dă-i mămicăi un pupic zdravăn de la mine. La revedere, floricică dulce.

În timp ce punea receptorul în furcă, îi zîmbi lui P. L. După aceste frînturi de dialoguri cu ai săi, apartamentul de la hotelul „Carolina" i se păru mai familiar şi P. L. un oaspete de-al casei.

— Mi-ar fi plăcut să avem şi noi copii, eu şi cu Myrtle, zise acesta, dar ea a fost întotdeauna împotrivă. Puştii ăia ai tăi, trebuie că-ţi dau ceva de furcă.

Willis rîse în felul cum se cuvenea s-o facă un familist atunci cînd vine vorba despre copiii lui.

— În casa Wayde trebuie să fii cu ochii în patru să nu te împiedici de patine cu roţi şi cărucioare de păpuşi, dar sincer să-ţi spun, sînt gata oricînd să pun mîna şi să fac ordine în toate, plus c-o avem şi pe domnişoara Farquahr care vede de ei. Domnişoara Farquahr e o adevărată minune. Am angajat-o cînd s-a născut Paul. Acum, n-o mai putem scoate la cap fără Farky — aşa îi spun copiii, Farky.

— Pentru întemeierea unui cămin, copiii înseamnă totul, zise P. L. şi e oarecum tragic că şi Myrtle gîndeşte la fel, acum cînd e prea tîrziu. Trăim acolo, la Lake Forest, într-o casă anume făcută pentru ţînci, pentru nepoţi şi orice — dar n-avem unul. Mai toarnă-mi un piculeţ de băutură, rogu-te. Peste cuburile de gheaţă. Mi-ar plăcea să trăiţi pe lîngă noi, băiete, ca să-i văd pe puşti alergînd în jurul pajiştei noastre. Pozele alea de-acolo sînt ale lor, nu-i aşa ?

— Întocmai. Sînt cu toţii prezenţi ca să nu-l lase pe tata s-o apuce pe căi lăturalnice.

— E o adevărată galerie, nu ? Mi-ar plăcea să-i privesc puţin, dacă nu sînt prea îndrăzneţ, fiule.

P. L. își făcu vînt din fotoliu și își puse o pereche de ochelari cu rame masive de bagă, de tipul celor pe care-i poartă producătorii de filme din Hollywood.

— Întotdeauna mă simt mai la-ndemînă cu un om care voiajează cu fotografia maică-si, spuse P. L., iar maică-ta e o doamnă mititică și tare drăguță. Mi-a prezentat-o o dată bătrînul Alf, pe vremea cînd lucra la Harrod Cash. Unde-ți sînt părinții, acum, Willis ?

— Trăiesc destul de retrași, într-o casă foarte atrăgătoare, tip fermă, în apropiere de San Barnardino sau San Budo — cum i se spune, în Calitornia.

— E o parte minunată a lumii. Îl cunoști pe Ralph Schultz de la „Hocking Aircraft ?".

— Firește că-l cunosc pe bătrînul Ralph. Îl socotesc o relație dintre cele mai prețioase pe care le am pe Coasta de Vest. Ultima oară cînd am fost acolo, a fost drăguț și mi-a împrumutat mașina și șoferul, să mă duc la San Budo.

— Repet, este o parte minunată a lumii. Destul de rău că nu trăiești mai aproape de ea, Willis. Așa cum i-o spun într-una lui Myrtle, un bărbat poate avea mai multe neveste și o droaie de combinații. P. L. chicoti dar redeveni imediat serios — însă mamă, nu ai decît una singură, băiete.

— Așa e, P. L., admise Willis. N-am auzit-o niciodată spusă chiar în felul ăsta.

Dar P. L. se întorsese cu spatele și continua să inspecteze fotografiile.

— Asta-i o poză foarte dulce de-a Sylviei, remarcă el. Ți-aduci aminte de bătrînul „Chieftain Manor" ? De pe-atunci am îndrăgit-o pe Sylvia.

— I-ar face mare plăcere s-audă acest lucru P. L., pentru că, sincer, și ea îți poartă aceleași sentimente.

— Ia privește la puștii ăștia ! Trăsăturile Sylviei și creierul tău, băiete — dar asta nu înseamnă că Sylvia nu-i o fată deșteaptă. Tare mi-aș dori să-i văd alergînd de colo pînă colo, înotînd în bazinul meu și bucurîndu-se de tot ce există la Lake Forest. Ce spunea poetul despre „ar fi putut să fie" că este lucrul cel mai trist de pe lume ? Tu nu știi ce-i asta, Willis, fiindcă ești un hoțoman afurisit și plin de baftă.

— Așa e, P. L. Cred că am ceva noroc.

— Și asta e o poză frumoasă a casei voastre. Da, ia ascultă și fii sincer. Nu-i cam înghesuită, acum cînd puștii cresc ?

— Ei bine, fiindcă ai adus vorba, mi-aş dori să fie cu un cat mai mare, sau aşa ceva.

Fără voia sa, Willis aştepta încordat, ştiind că în fiecare cuvînt rostit de P. L. se ascunde o manevră dar, în acelaşi timp, era o încîntare să-l urmărească în acţiune. Acesta se uita mirat la paharul lui mare şi gol.

— La naiba, mi-a ieşit limba de sete. Ascultă, toarnă-mi la repezeală un piculeţ de whisky, dar tu ce faci, fiule ? Ai tărăgănat-o cu paharul ăla de cînd am venit. Pare-ai avea unele bănuieli, după felul cum te porţi.

— Vai de mine, mă gîndeam numai dacă n-ar fi cazul să coborăm la Green Gange, sau să mergem în altă parte P. L., şi mă păstram pentru aceste ocazii.

— Atunci, apucă-te şi umple-ţi-l, fiule, pentru că eu mă simt bine aici. Îmi place s-aud afurisita aia de pasăre de-afară. Ia-ţi o porţie bună de whisky, fiule, să bem pentru slăbirea încordării dintre noi doi. Pricepi ?

— Nu, P. L. Nu prea te-nţeleg în clipa asta.

P. L. îşi scoase batista şi se tamponă pe porţiunea cheală de pe cap.

— Ei bine, zise el, ameninţîndu-l încet cu degetul, cred că înainte de-a pleca de-aici, ai să pricepi ce vreau să spun — şi-acum să lăsăm băşcălia la o parte.

Willis se văzu silit să rîdă, cu toate că era momentul să se controleze.

— Vai de mine, P. L., dar nici nu m-am gîndit c-a existat aşa ceva între noi.

— Termină o dată. Ştii al naibii de bine că n-am făcut decît asta pînă acum. Bea-ţi paharul, toarnă-ţi altul şi stai jos.

— Dacă renunţăm la şotii şi ai ceva să-mi spui, poate c-ar fi mai bine să nu mai beau pînă nu aud despre ce e vorba.

Willis vorbi rîzînd. Deşi îl deranja tactica lui P. L. cu băutul, era mulţumit că cel puţin se terminase cu farsa. Întreaga expresie a lui P. L. se schimbă. Arăta ca un actor, ajuns în cabină, la sfîrşitul unui spectacol.

— Fiule, cînd vei ajunge la vîrsta mea, poate c-ai să te trezeşti şi tu visînd aşa cum fac eu acuma. Chiar în clipa asta, mi-ar plăcea să visezi alături de mine la vremurile cînd ne-am întîlnit întîia oară. În perioada aia sufeream de o răceală la cap şi nici pînă azi n-am scăpat de sinuzită. Am venit la Henry Harcourt, poate că-ţi aminteşti — şi de fapt sînt sigur

că n-ai uitat — cu o ofertă de cinci milioane de dolari pentru fabrica lui. Nu mă interesa fabrica în sine, pentru că sînt un adept al principiului comasării, ori „Simcoe“ se află în Middle West. Mă interesa însă licența Klaus și alte părți din procesul tehnologic de la Harcourt, ceea ce nu era un secret nici pentru domnul Harcourt. Ei bine, m-a refuzat din motive de ordin sentimental, lucru ce m-a surprins, deoarece știu, după cum o știi și tu, că în comerț orice lucru clădit pe sentimente, nu poate dura mult.

Se părea că P. L. nu e de loc zorit, deși în Willis creștea dorința de a-l vedea trecînd la subiect. Îi venea din ce în ce mai greu să se controleze și să n-o ia razna cu concluziile.

— Sper că visezi alături de mine, continuă P. L. Cînd bătrînul H. H. m-a refuzat, nu mi-a păsat cîtuși de puțin. Timpul rezolvă lucrurile și prevedeam ce se va întîmpla cu fabrica o dată ajunsă pe mîna lui Bryson Harcourt. Eram convins că-mi vor vinde bucuroși proprietatea, și așa ar fi făcut, dacă nu erai tu, fiule. Tu ai fost capcana din pădure — tu m-ai tras pe sfoară.

Oricît n-ar fi vrut, Willis, se simțea totuși măgulit și nu atît de afirmațiile lui P. L., cît de seriozitatea lui absolută.

— Uite ce P. L., știi prea bine că nu te-aș fi putut trage pe sfoară.

Willis îl studia cu atenție, dar trăsăturile lui P. L. nu se destinseră.

— Poate că n-o făceai dacă aș fi cunoscut bine realitatea. Pe vremea aceea nu știam că ești dotat cu unul dintre cele mai remarcabile talente de organizator — și cu mult curaj.

E un lucru primejdios să te lași influențat de laude, dar orice om care-l cunoștea îndeaproape pe P. L., n-ar fi putut să nu simtă un fel de plăcere ascunsă.

— Lasă, lasă P. L., făcu Willis. Să fim serioși, nu sînt eu chiar așa de grozav.

— Dacă n-aș fi convins că ești, nu m-aș afla aici, fiule, dar dă-mi pace să-mi duc ideea pînă la capăt. Cînd ai unificat Harcourt cu Rahway, am văzut în asta un faliment. N-am prevăzut cum se vor îmbina patentele „Planeroid“ și Klaus. Și nici nu mi-a trecut prin minte că vei deveni o concurență pentru „Simcoe“ și că vom discuta o afacere serioasă.

P. L. făcu din nou o pauză și Willis îl așteptă să continue pînă cînd observă că și celălalt rămăsese tot în expectativă. Era unul din momentele încordate care cer o mare atenție.

— Realmente discutăm o afacere serioasă, P. L.? întrebă Willis.

— Pe toți dracii că asta facem și, ca să ți-o dovedesc, te-aș ruga să te scoli și să tragi zăvorul de noapte de la ușă.

În sinea lui, Willis s-a bucurat că s-a putut mișca pînă la capătul camerei, iar zgomotul produs de zăvor a sunat ca un semnal deciziv, satisfăcător.

— În regulă, P. L., dă-i drumul și spune-mi ce ai de gînd.

Firește că Willis se afla într-o postură mai favorabilă — așa cum se întîmplă de regulă cînd altcineva, și nu tu, urmărește ceva. Traversă încăperea și rămase în picioare așteptînd în fața lui P. L., fără a mai avea nevoie să-și impună calm.

— Stai jos, spuse P. L. Mă doare gîtul să mă uit la tine. Perfect. În primul rînd te vreau pe tine, fiule, să vii ca prim vicepreședinte la „Simcoe", iar peste trei ani vei deveni președinte. Asta e una la mînă — și nu glumesc.

Willis își trecu tacticos piciorul drept peste genunchiul stîng. Era important să nu-și arate nici o urmă de surprindere sau emoție, un lucru de altfel foarte greu, pentru că niciodată nu reflectase serios la posibilitatea de a deveni președintele unuia dintre cele mai mari concernuri de cauciuc și de curele de transmisie din țară.

— Firește că sînt tare măgulit, P. L., spuse el. Evident, însă, că un asemenea lucru îmi cere multă gîndire, plus că ar trebui să mă familiarizez cu întregul ansamblu al „Companiei Simcoe".

P. L. Nagel făcu un semn nepăsător cu mîna.

— Se-nțelege că trebuie să cugeți la asta. Cu afurisitul de impozit penalizator perceput pe venituri, n-are nici un rost să vorbim prea mult despre salariu, dar sînt convins c-am putea aranja ceva interesant cu acțiunile. Nu vreau să precizez acum o cifră — dar țin să-ți rămînă clar un lucru. Acolo unde te afli, ai atins aproape plafonul maxim din ceea ce poți realiza, fiule. Ori la „Simcoe", limita va fi cerul.

Willis zîmbi curtenitor. Nu avea nici un sens să se trădeze cu ceva pînă nu cunoștea oferta definitivă.

— Asta așa e, P. L. La „Harcourt Associates“ am cam atins limita maximă, dar sînt mulțumit unde mă aflu și cunosc toate rosturile.

Cuvintele se rostogoliră într-un abis de tăcere.

— Pînă la urmă n-o să mai fii mulțumit, răspunse P. L. Oricum, vreau să conduci „Simcoe“, în locul meu. Țin să am la cîrmă pe cel mai bun dintre cei mai buni, ori acela ești tu, fiule — și asta nu e tot ce vreau.

După cîte se vedea, P. L. dorea să fie întrebat ce altceva mai dorește, dar instinctul lui Willis îi spuse că e momentul să nu se grăbească; dealtfel era amuzant să-l înșeli în așteptări pe unul ca P. L.

— Vreau și „Harcourt Associates“, preciză acesta. Îmi pare rău că o să mă coste mai mult de cinci milioane. Suma la care reflectez e în jurul a douăzeci și cinci de milioane, iar acum, cînd ai aflat ce urmăresc, aș vrea să-mi umpli paharul.

Willis apucă paharul înalt din mîna lui P. L. Nagel. Momentul excludea orice manifestare de superficialitate, așa că vorbi foarte grav.

— Sincer să fiu P. L. am nevoie de un minut ca să răsuflu.

Primise el mai multe oferte să plece de la „Harcourt Associates“ așa că cea făcută de Nagel, deși mai îmbietoare, putea fi pusă alături de celelalte; dar ideea de a vinde compania era cu totul nouă. O cîntări la iuțeală, în timp ce turna whisky în paharul celuilalt și întrevăzu multă dibăcie în oferta aceea vagă de douăzeci și cinci de milioane. Îi fusese dată pe la nas ca un fel de momeală, după ce, fără-ndoială, P. L. analizase în amănunțime „Harcourt Associates“ și, așa cum era de închipuit, oferta lui nu atingea limita maximă. Willis își mai dădu seama că tîrgul avea și implicațiile neplăcute ale unei vînzări la grămadă, dar era tot atît de conștient că se afla în fața unui moment ce-i deschidea perspective nebănuite, pe care, o dată pierdute, putea să nu le mai întîlnească.

— Ei bine, P. L., sînt oarecum curios să aflu ce te-ndeamnă să cumperi „Harcourt Associates“, deși presupun că e o chestiune care te privește mai mult pe dumneata decît pe mine.

În vreme ce P. L. sorbi o înghițitură de whisky, Willis încerca să-și amintească al cîtelea pahar era acesta, cu toate că numărul lor nu modifica cu nimic procesul de gîndire și puterea de control ale lui P. L.

— Cred că ştii răspunsul, fiule. Îmi plac conveierele voastre, şi anumite părţi din procesul vostru tehnologic pe care vreau să le combin cu cele de la „Simcoe". Preţul e mare — dar o parte din el va fi amortizat prin schimburi de acţiuni. Făcu o pauză şi-l privi pe Willis gînditor. Cred, fiule, că dacă se va realiza treaba asta, o să-ţi poţi cumpăra Rolls-Royce, în loc de Cadillacuri.

Willis îşi drese glasul.

— Bănuiesc că n-ai să menţii în funcţiune uzina Harcourt sau Rahway.

Îşi putu da seama pe loc că acesta era punctul cel mai nevralgic în toată combinaţia şi cel pe care dorea cel mai puţin să-l privească în faţă şi, într-un fel, se linişti văzînd că şi P. L. se codea să-l înfrunte.

— Va trebui să facem unele experimentări în legătură cu integrarea lor, răspunse P. L., dar ăsta mi se pare un detaliu lipsit de importanţă.

— Nu sînt convins că este aşa sau nu, zise Willis. Şi ca să ţi-o spun foarte deschis, perspectiva de a închide fabrica Harcourt mă nelinişteşte. Îţi aminteşti ce spunea domnul Harcourt despre ataşamentul familiei faţă de fabrică, nu-i aşa?

— Aş prefera să lăsăm deocamdată de-o parte acest aspect, spuse P. L. pe un ton imperios. Dacă vrei să afli părerea mea, mulţi din familia Harcourt ar primi bucuroşi această ofertă. De ce nu priveşti situaţia aşa cum se prezintă în realitate? Cu cele două făbricuţe ale voastre, una în New Jersey şi alta în Massachusetts, înotaţi cu valurile în faţă. Eu vă arunc o plută de salvare, fiule, şi asta, pentru că vreau să te am pe tine la „Simcoe", plus procesele alea tehnologice.

Willis aruncă o privire la ceasul de mînă. Se făcuse aproape şapte, aşa că nu mai puteau discuta multă vreme, iar gestul cu ceasul arăta, cel puţin, că discuţia nu-l impresionase într-atît încît să piardă noţiunea timpului.

— În fine, trebuie să recunosc că toate astea sînt deosebit de interesante, zise el, dar există ceva în felul în care pui lucrurile care-mi lasă un gust oarecum amar în gură. Se cuvine să fiu sincer, P. L.

— Vai, desigur, răspunse P. L. cu blîndeţe, şi ce anume fiule?

Willis se ridică în picioare şi-şi îndreptă umerii. În mod deliberat, îşi luă cîteva momente de răgaz pentru a-şi pune ordine în gînduri. Nu strica să-l facă pe P. L. să mai aştepte. Cînd vorbi, se lăsă furat de sentimente şi fiecare cuvînt rostit insufla vigoare celor ce urmau.

— P. L., spuse el, cred că sinceritatea şi devotamentul constituie piatra fundamentală pentru orice fel de asociaţie. Mă vei înţelege, desigur, că în calitatea mea de şef al companiei, nu am deplină libertate, întrucît mă aflu în slujba acţionarilor mei. Am latitudinea să fac recomandări dar, pînă la urmă, sînt obligat să mă supun voinţei lor. Totodată, trebuie să adaug că sînt un adept al loialităţii P. L., iar devotamentul meu faţă de familia Harcourt se confundă aproape cu cel pe care-l am pentru ai mei, mai ales acum, cînd domnul Bryson Harcourt este incapabil de a mai duce vreo activitate. Trebuie, deci, să mă gîndesc foarte serios la aceste lucruri P. L. Vreau să fac ceea ce este mai bine pentru toţi, pe mine lăsîndu-mă la urmă.

Se opri. Era mişcat de ce spusese. Îşi limpezise propriile sale gînduri.

— Asta e splendid, fiule, ripostă P. L. Îmi place felul cum ai vorbit. Amîndoi îi slujim pe acţionarii noştri şi mă aşteptam la loialitate din partea ta.

Willis mai aşteptă o clipă înainte de a da un răspuns. Se făcuse tîrziu, dar pasărea cîntătoare îşi continua refrenul.

— Am ţinut numai să lămuresc această chestiune P. L., deoarece există o latură în propunerea ce mi-ai făcut-o mie, personal, care nu-mi place. Mă refer la viitorul meu în „Compania Simcoe". Detest să folosesc un cuvînt aspru, dar mă tem că n-am încotro, P. L. Oferta aceea sună ca un fel de mituire, un stimulent ca să facilitez vînzarea companiei mele şi ca să uit, poate, de anumite loialităţi şi obligaţii. Nu spun că ai făcut-o în mod intenţionat P. L., dar aşa mi s-a părut. Vreau să ştii, prieteneşte, că nu mă poţi mitui în felul ăsta.

Willis se uită fix la P. L., iar acesta îşi puse jos paharul. Privirile lor se întîlniră pentru o clipă, dar Willis nu-şi îngădui nici o şovăire, deoarece momentul cerea o sinceritate deplină.

— Vai de mine, fiule, vorbi P. L. cu o voce mirată şi tristă, cred că încep să devin grozav de neîndemînatic. Îmi place

francheţea tot atît cît şi ţie. În propunerea pe care ţi-am făcut-o nu s-a ascuns nici un scop nemărturisit — absolut niciunul. Vreau să devii preşedinte la „Simcoe“ pentru că la vîrsta ta, eşti omul cel mai pregătit în materie, şi pentru că te iubesc — da, te iubesc — pentru lucrurile cinstite pe care le-ai spus într-o formă foarte frumoasă, minunată. P. L. Nagel se smulse din scaun. Şi acum, dacă-mi dai voie să merg aici la toaletă, fiule, cred c-am face bine să ne pregătim să coborîm la banchet; mîine dimineaţă, la zece, ne putem întîlni din nou, la mine în cameră, să continuăm mica noastră discuţie. Hai să ne dăm mîna, fără nici un resentiment, pentru că realmente ţin la tine, fiule.

Aşa cum avea să spună Willis mai tîrziu, admiraţia lui pentru P. L. Nagel a fost întotdeauna vecină cu adoraţia eroilor. Cînd şi-au strîns mîna, legătura lor s-a ridicat pe culmi mai înalte şi din sufletul lui a dispărut orice urmă de suspiciune. Deşi nu se hotărîse nimic, se părea totuşi că multe lucruri s-au aranjat şi Willis se simţea împăcat cu sine.

Era ciudat să se gîndească cum numai cu o oră mai înainte nu şi-ar fi închipuit că va ajunge în poziţia de acum. Cînd coborî alături de P. L. Nagel pe scara largă de la „Carolina“, în tumultul de glasuri care se înălţa din sala de banchete unde erau înşiraţi producătorii, Willis avea aproape sentimentul că de pe acum reprezenta societatea „Simcoe Rubber Hose and Belting“. Nimic nu era definitivat, dar el începuse să se şi gîndească cît anume se cuvenea să-i împărtăşească Sylviei şi cum va reacţiona ea la perspectiva mutării în Lake Forest. Era ridicol să se lase purtat de imaginaţie, cînd totul s-ar fi putut evapora şi, totuşi, reflecta la ceea ce va trebui să-i spună doamnei Bryson Harcourt, lui Bess şi lui Bill, pentru a le prezenta situaţia într-o lumină atrăgătoare.

În holurile hotelului „Carolina“ răsuna cîntecul pe care P. L. Nagel, bunul P. L. îl şi anunţase sus, în apartament:

Nimic nu-i mai încîntător
Pentru bunii producători
Decît hotelul „Carolina“
Dimineaţa, în zori.
Aspirina şi cafeaua

Se servesc pe tavă
La o singură chemare
Se-aduc grămadă.
La hotelul „Carolina"
Dimineața-n zori,
Doar dacă sînteți
Buni producători.

De un lucru Willis era sigur. Dacă cele discutate aveau să prindă viață — și cu fiecare clipă devenea tot mai convins că așa se va întîmpla — va face totul ca să mențină uzina Harcourt în funcțiune, și asta din credința ce o păstra vechilor amintiri. Vedea ca aievea clădirile fabricii, urîte, dacă le priveai luate în parte, dar îmbinate într-o revoluție splendidă. Se gîndea la biroul bătrînului Henry Harcourt, cu scaunele țepene, cu portretele și căminul ce ardea cu cărbuni. Aproape că uitase ce colțișor cald păstra în inima lui pentru uzina Harcourt. Fără-ndoială că va face totul ca s-o mențină în stare de funcțiune — fără să sară, însă, peste cal.

XXVI

WILLIS nu se lăsa pradă exaltării, pentru că exaltarea e o stare de spirit care întunecă judecata. De aceea, la întoarcerea în Orange, după Convocarea Producătorilor, nu a fost copleșit de acest sentiment. Avusese timpul necesar să triere faptele și să le claseze în subconștient, ca să poată face față preocupărilor imediate care, așa cum era și firesc, se adunaseră în cele cîteva zile de absență de la sediul din New York. Adevărul e că în toată ziua de activitate s-a comportat ca și cînd n-ar fi existat nici o perspectivă de fuzionare a societăților „Harcourt Associates" și „Simcoe Rubber Hose and Belting".

Totuşi, la periferia gîndurilor stăruiau impresiile lăsate de discuţiile cu P. L. Nagel, care-i dădeau aceeaşi tihnă ca şi certitudinea unui depozit respectabil într-o bancă. Trecuseră de etapa înţelegerii de principiu a aranjamentelor ipotetice, bazate pe anumite realităţi fundamentale. Era plăcut să-şi amintească cum amîndoi sesizaseră aproape simultan esenţa fiecărui lucru, dar nu-i mai puţin adevărat că, după cum o spusese şi P. L. Nagel, în general, minţile agere au multe afinităţi.

Dar dacă la întoarcerea în Orange nu s-a lăsat cuprins de exaltare, nu s-ar fi putut blama pentru sentimentul de mulţumire şi de izbîndă pe care-l încerca. În definitiv, ca oricare altul care fusese silit s-o înceapă de la zero — şi acesta era felul potrivit, felul american de-a porni în viaţă pentru orice om — Willis luptase să-şi asigure o situaţie. Oricît de bine îi merseseră treburile în cei cîţiva ani din urmă în suflet îi stăruia încă o copleşitoare îngrijorare pentru ceea ce ar putea să se întîmple în eventualitatea cînd ar fi răpus fulgerător de moarte sau de un accident. Oare înlocuitorul său la „Harcourt Associates“, oricare ar fi acela, va putea menţine nivelul beneficiilor ? În faţa lui apărea imaginea sumbră a declinului, a prăbuşirii dividendelor, a Sylviei şi a copiilor ducînd o viaţă plină de lipsuri. Acum însă, o dată cu oferta pentru „Harcourt Associates“, făcută în condiţii clare, totul se schimbase. După încheierea tranzacţiei, nu va mai avea de ce să-şi facă griji. Dacă va hotărî să-şi lichideze acţiunile, după conversiunea lor în acţiuni „Simcoe“, va fi destul de bogat ca să se retragă din activitate ; nu c-ar fi avut cea mai vagă dorinţă s-o facă.

Fără să fie orbit de izbîndă şi fără să plutească în al nouălea cer, trebuia să recunoască, totuşi, că noile perspective îl făceau fericit. Iar partea cea mai bună era aceea că ele nu însemnau decît roadele propriei sale strădanii. Oricît de multă apreciere ar fi avut faţă de minunata echipă de la Harcourt, situaţia companiei se datora diriguirii lui. Alergătura şi roboteala lui de-a lungul anilor nu fuseseră în van şi se apropia momentul cînd avea să culeagă binemeritata răsplată de pe urma lor. De aceea nu putea să-şi afle vină pentru faptul că se simţea pe deplin fericit cînd coborî din taxi în faţa casei.

Al şi Paul jucau un fel de box, pe peluză. Văzîndu-i, Willis avu impresia că se mai înălţaseră chiar şi în scurta lui absenţă. Amîndoi erau tare frumoşi. Aveau trăsăturile Sylviei,

însă părul blond i-l amintea pe-al său, cînd fusese de aceeaşi vîrstă. Dar în afara frumuseţii fizice, băieţii erau şi bine legaţi la trup, ca nişte atleţi în devenire. Îşi aruncară mănuşile şi alergară întru întîmpinarea lui ; Willis simţi cum i se pune un nod în gît. La urma urmei, nu le înşelase aşteptările.

— Bună, strigă el. Ce-ar fi să-mi daţi o mînă de ajutor la bagaje, flăcăilor ? Şi hai să vedem dacă le putem găsi pe mama şi pe Louise.

Toată casa arăta mai frumoasă ca oricînd. Holul era decorat cu un tapet de hîrtie cu narcise albe şi flori de liliac. Masa splendidă, cu picioare de leu, cu ghearele sprijinite pe nişte sfere, cumpărată anume ca s-o aşeze sub oglinda Chippendale, era proaspăt lustruită, iar pendula înaltă de la capătul holului, achiziţionată de la „Galeria Parke-Bernet" după o tîrguială foarte rapidă, echilibra în mod armonios restul lucrurilor din jur. În definitiv, a colecţiona mobile antice, de valoare, sau a depune banii la bancă, însemna unul şi acelaşi lucru, cu condiţia, însă, de-a nu-i lăsa pe copii să le strice. Chiar în momentul acela, Paul se rezema de braţul jilţului de lîngă masa cu gheare de leu.

— Nu uita ce ţi-am spus, fiule, interveni Willis. Nu trebuie să te porţi aşa cu mobila de valoare. Trebuie să înveţi s-o respecţi.

— În regulă, zise Paul. Iartă-mă.

Fără-ndoială că amîndoi erau băieţi buni şi cu maniere alese.

— Afară de asta, băieţi, aveţi camera voastră de joacă de la parter, continuă Willis.

Atunci apăru din sufragerie şi Sylvia, care-l sărută. Carl, majordomul de culoare, veni să ia bagajele, în timp ce Louise şi domnişoara Farquahr se iviră la capătul scării.

— Tati, tati ! strigă Louise.

Avea părul negru, ca maică-sa, şi străluciri în ochi. Fireşte că era ridicol să afirmi că Louise arăta ca o mică prinţesă, dar asta era realitatea.

Toată scena din hol venea să se adauge la ceva cu mult mai măreţ decît orice veste bună pentru că, fără un cămin fericit, nimic n-ar mai fi avut sens.

— Bun găsit, scumpa mea pisicuţă, îi răspunse Louisei, la care completă pe un ton foarte cordial : mă bucur că te văd, domnişoară Farquahr.

— Ai petrecut bine la Pinehurst, dragul meu ? îl întrebă Sylvia. Într-un fel, toate soțiile vedeau în convocări doar un prilej de petrecere.

— Au fost oameni drăguți, scumpo, rapoarte și discuții frumoase dar, sincer să fiu, mă simt cam obosit, așa că dacă-mi dați voie, am să merg sus să fac un duș și să-mi pun niște pantaloni de tăvăleală.

— Băieții vor să-ți arate grădina lor, spuse Sylvia ; și Louise are o grădină a ei — cu ridichi.

— Măi, măi, făcu Willis, o să-i ronțăim ridichile.

— Poate ai vrea să-i spun lui Carl să ne aducă cocteiluri pe terasă, dragă, sugeră Sylvia. E-o zi așa de caldă și de frumoasă.

Willis simțea o ușoară durere de cap, deși nu ceva care n-ar fi trecut cu un duș rece.

— Haide să bem de astă dată apă curată, tonică, scumpo. Pentru moment sînt sătul de cocteiluri.

Rîse, o sărută pe Sylvia din nou și o porni pe scări. Îl amuza gîndul că fusese o vreme cînd Sylvia era îngrozită de mărimea casei, pe cînd acum, tot ei îi venea greu să găsească un loc potrivit pentru pictura lui Winslow Homer pe care i-o dăruise Willis la ultima aniversare. Dulapul de haine din buduarul lui devenise neîncăpător și cele două camere pentru oaspeți, ar fi putut fi și ele mai primitoare. Reflecta la o casă construită după indicațiile lui și la distracția pe care ar putea-o avea cu Sylvia, studiind cu atenție planurile. Visa poate cu ochii deschiși, dar dacă aveau să se mute la Chicago, așa cum urmau s-o facă neîndoielnic în cazul cînd va accepta oferta lui P.L.Nagel, visul se transforma într-o posibilitate reală.

Masa de seară a fost minunată — supă de broască țestoasă și friptură de bibilică — iar Sylvia scosese din pivniță o sticlă de șampanie Veuve Cliquot, pentru a sărbători, după cum spunea ea, întoarcerea lui, cu bine, acasă. Dacă trăiești într-un loc o bună bucată de vreme, e cu neputință să nu se adune amintiri și, stînd acolo, în sufragerie, Willis se simțea împresurat de ele. Scaunele, masa cu piedestal și bufetul, toate îi aminteau de felul cum le căutase împreună cu Sylvia. În definitiv, argintăria și mobila de valoare reprezentau bani puși în bancă.

— Poate c-ar fi trebuit să te întreb dacă vrei o cină familiară, zgomotoasă, dar am crezut că preferi să rămînă copiii şi domnişoara Farquahr în camera lor, zise Sylvia. Mă gîndeam că poate eşti obosit după — cum s-a numit convocarea la care ai fost, dragă ?

— A producătorilor, răspunse Willis, şi îi zîmbi prin lumina slabă a lumînărilor.

— Iubitule, trebuie să-ţi fac o mărturisire — un soi de mărturisire împotriva voinţei mele.

— O mărturisire, scumpo ? întrebă Willis simţind o vagă iritare, deoarece nu puteai şti niciodată ce surprize îţi rezervă confesiunile.

— Da, continuă Sylvia, m-am gîndit că ţi-ar face plăcere să afli că m-am obişnuit atît de mult cu casa asta încît n-aş mai vrea s-o schimb niciodată. M-am deprins pînă şi cu numele ei — Waydeholm. Poate că mi-am stricat caracterul sau s-a întîmplat ceva, dragul meu.

Willis ridică paharul cu şampanie spre ea. Cuvintele rostite îl inoportunau dar se cuvenea, totuşi, să răspundă cu un gest oarecare.

— Măi, măi, zise el, te felicit scumpo. Şi-acum, ce-ai zice dacă ne-am bea cafeaua în bibliotecă, după ce-i sărutăm pe copii înainte de culcare ?

— Asta o putem face cu Louise şi cu Paul, dar uiţi mereu că Al se culcă mai tîrziu cu o oră decît ei.

— Ei comedie ! făcu Willis scuturînd din cap, zău că am destule de ţinut minte, scumpo.

— Stai c-am uitat. Băiatul lui Crosby l-a invitat pe Al să petreacă noaptea la ei. Nu l-aş fi lăsat dacă aveam certitudinea că te întorci astăzi.

— Nu-i nimic, scumpo. De fapt, e chiar mai bine, pentru că am un sac întreg de noutăţi pentru tine — şi nădăjduiesc c-o să-ţi facă aceeaşi bucurie pe care am simţit-o şi eu.

Biblioteca era o încăpere de care atît el cît şi Sylvia se simţeau mîndri — şi pe bună dreptate. Bine proporţionată, împodobită de un cămin cu ornamentaţii în marmoră, şi fotolii englezeşti cu tapiseria originală, de piele, intactă. Podeaua era acoperită cu un covor Kermanshah, unul dintre exemplarele cele mai frumoase văzute de Willis, cu desene potolite şi culori pastelate, în armonie cu draperiile de la ferestre şi cu lambriul de lemn de pin, lustruit. Apoi bi-

roul plat, din perioada generalului Grant, de care nu se despărţise de pe vremea cînd locuise în apartamentul din New York. Această piesă dădea încăperii o înfăţişare nestudiată şi nepretenţioasă, ceea ce-i amintea de camerele din reşedinţa Harcourt; covorul persan era şi el uzat, un alt lucru care-l făcea să se întoarcă cu gîndul înapoi, la covoarele din casa cea mare a lui Harcourt. Era ceea ce s-ar putea numi o bibliotecă de intelectuali — folosită.

De obicei, cînd se aflau în doi, Willis se mulţumea doar cu o ceşcuţă de Sanka, dar pentru că avea să-i comunice Sylviei unele veşti cu adevărat importante, i-a cerut lui Carl să le aducă lichioruri.

— Coniac, scumpa mea ? o întrebă pe Sylvia.

— Nu cred c-am să beau, dragă. De fapt, nu mă tentează nimic dar dacă vrei să-ţi ţin totuşi companie, o să gust puţină cremă de mentă.

— Ei bine, cum spuneam mai înainte, e formidabil să te afli acasă, scumpo. Sper că totul a fost în ordine.

— A, da. Nu cred să-ţi fi spus la telefon că Al e ca şi ales pentru rolul lui Toby Tylor, din piesa care se va juca la casa parohială.

— Ei, asta-i grozav ! Îmi pare bine că puştii încep să-şi ocupe locul lor în comunitate.

— Ştiu asta, dragă, şi nu mai e nevoie s-o repeţi într-una. Ne-am integrat trup şi suflet în comunitate, dar cu „Săptămîna Casei Deschise“ iniţiată de parohie, cît şi cu toate celelalte activităţi, consideri că mai e cazul să figurez şi în comitetul de organizare al Ligii Sufragetelor?

— Uite ce, scumpo, ştiu din proprie experienţă că activităţile astea îţi răpesc timp şi, de multe ori, sînt anoste ; îmi cunoşti şi părerea despre fiecare din „Harcourt Associates“ care face uz de influenţă în barca asta a comunităţii, dar în sfîrşit. Deodată, gîndul îi zbură spre viitor şi fu silit să admită că noile împrejurări schimbau radical situaţia de moment. Ei bine, scumpo, dacă eşti peste măsură de ocupată, las-o încolo de Ligă a Sufragetelor.

— Vai de mine, dragă, dar asta nu seamănă de loc cu felul tău de-a gîndi ; îţi mulţumesc că m-ai scutit, zise Sylvia, punînd paharul de lichior pe masă şi sărutîndu-l.

— Parc-ai fi un copil care a obţinut o scutire de şcoală, scumpo.

— Dacă vrei să știi, chiar așa mă și simt. Spune, Willis dragă, nu e cu adevărat frumoasă camera asta ? În sfîrșit, am și eu sentimentul că ne reprezintă ; pînă și raftul tău de cinci picioare de cărți, cu colecția doctorului Eliot, se integrează perfect. Simt că ne-am identificat cu ea, aș putea spune, pentru totdeauna.

Willis își luă un moment de răgaz înainte de-a răspunde, savurînd, cu un gest convențional, buchetul coniacului.

— E-o cameră drăguță, recunoscu el și te felicit pentru chibzuința și gustul cu care ai aranjat-o — dar asta nu înseamnă că nu mai are și neajunsuri ; de pildă, felul cum sînt dispuse ferestrele și lemnăria interioară, care puteau să arate mult mai bine dacă am fi construit-o noi.

— Dar nu noi am clădit-o și nici n-o să ne apucăm de așa ceva ; prin urmare să ne bucurăm de ea așa cum este, zise Sylvia.

Willis clătină din cap cu un aer grav.

— Să presupunem draga mea — și nu fac altceva decît să cuget cu glas tare — zic, să presupunem, că am avea posibilitatea să ne construim o casă, a noastră ; nu crezi că ai găsi în așa ceva un soi de plăcere ?

Sylvia oftă.

— Nu știu. Ar fi atîtea lucruri de amănunt, plus pledoariile cu arhitectul ; iar o casă nouă arată întotdeauna prea nouă. Nu, sinceră să fiu, sînt fericită că nu trebuie să ne construim o casă.

— Dar, scumpa mea, insistă Willis, nu te-ai simți ispitită de partea de aventură ? Să tinzi spre ceva nou ? Oare ce spunea Oliver Wendell Holmes[1] ?

— Te rog, Willis, încetează, îl întrerupse Sylvia, și cuta dintre sprîncene i se adînci ; iar dacă te referi la cuvintele lui : „Zidește-ți încă trei mari lăcașuri, o, suflete al meu“, află că locuința asta mă satisface pe deplin.

Willis rîse, mai mult în semn de apărare.

— Citatul sună cam perimat, ce e drept, dar nu poți nega progresul, scumpo. Nu e sănătos să bați pasul pe loc.

Felul în care îl privi Sylvia, în timp ce-și aprindea o țigară, l-a cam iritat. Și-apoi, socoti că nu era potrivit să fumeze și

---

[1] *Oliver Wendell Holmes* (1809—1894), medic și scriitor american, autor de poeme, schițe și nuvele.

să se arate bănuitoare tocmai cînd el era pe cale să-i comunice unul dintre lucrurile cele mai importante din cîte li se întîmplaseră vreodată.

— Willis, vorbi ea, nu cumva te gîndeşti să construieşti o casă nouă, sau mai ştiu eu ce ?

— Ei bine, da, dar numai indirect, draga mea, şi asta n-ar fi decît o parte din bucuria pe care am avea-o dacă lucrurile la care am reflectat în ultimele zile ar deveni o realitate.

— Uf, Willis, ce naiba tot îndrugi ? Şi în loc ca în privirea ei să vadă o anticipare plăcută, citea mai degrabă suspiciune.

— Scumpa mea, pentru mine a fost un adevărat chin s-aştept atîta timp ca să-ţi istorisesc cele întîmplate, dar a trebuit s-amîn totul pînă rămînem singuri, pentru că e încă vorba de ceva strict confidenţial. Iată ce este, foarte pe scurt, dar mai întîi, vreau să te ţii bine de scaun pentru că e-o chestie de-a dreptul „explozivă“ — cum spun ai noştri. Dacă lucrurile decurg normal, am toate motivele să cred că putem să ne relaxăm un pic, să facem excursia aia în străinătate, scumpo, şi tot felul de lucruri ; ne putem construi o casă nouă din temelii, dacă vrem, cu o privelişte după placul inimii noastre. Mă urmăreşti, nu ?

Pusese această întrebare deoarece ea îşi păstra acelaşi aer de teamă şi de neîncredere.

— Da, te ascult, Willis, dar aş vrea să treci la subiect şi să-mi spui totul.

— În regulă, scumpo. Dorinţa ta o consider cu totul legitimă între doi camarazi, or noi am fost întotdeauna buni camarazi, scumpo.

— Da, deşi, acum se pare că eu sînt unul cam tăcut. Pentru numele lui Dumnezeu, continuă. Nu mă lăsa să stau aici, îngrozită.

Ultimul ei cuvînt a fost cel care a risipit orice urmă de încordare şi, fără voie, Willis fu zguduit de un rîs convulsiv.

— Află că ăsta e lucrul cel mai cu haz pe care l-ai spus vreodată, scumpo. Îngrozită ? Atunci, ţin-te bine de scaun şi ascultă ce urmează. Scurt de tot, scumpo. Mi s-a oferit funcţia de prim-vicepreşedinte la cea mai mare companie existentă, „Simcoe“, cu asigurarea că în trei ani voi deveni preşedinte. În afară de salariu, se prevede şi un aranjament extrem de deştept cu acţiunile. Simţi nevoia să rîdă din nou. Pot să-ţi spun acum că n-au avut nici un rost comentariile tale de la

telefon cînd ţi-am pomenit că P. L. Nagel se află în salon, la mine. Ei bine, află că pentru asta era acolo — ce-ai de zis de treaba asta, doamnă Wayde?

Willis se ridică în picioare şi se mişcă prin cameră, de la un capăt la altul al covorului Kermanshah, zîmbindu-i Sylviei. Ea îşi stinsese ţigara. Toată scena era ceea ce operatorii de filme denumesc „filmare cu efect întîrziat".

— Dar Willis, începu Sylvia, apoi se opri, deşi se părea că tot nu pricepuse.

— Uite ce, scumpo, aici nu încape nici un „dar" şi „păi să vezi". Nu mai e vorba de o cugetare de-a mea cu glas tare. Ci o ofertă serioasă şi bine conturată — dar asta nu înseamnă că am dreptul să te condamn pentru neîncrederea ta, avînd în vedere poziţia colosală pe care o ocupă „Simcoe" pe piaţa comercială.

Urmărind-o, Willis o văzu cum îşi schimbă atitudinea, însă în loc ca îngrijorarea ei să se risipească, se pronunţă şi mai mult.

— Dar, Willis, reîncepu Sylvia, ştiu că judecata ta este extrem de agilă în treburi din astea, iar a mea nu e, aşa că sper să nu-ţi pierzi răbdarea cu mine. Eu însă nu văd cum poţi pleca de la „Harcourt Associates", mai ales cînd atîţia oameni depind de tine. Nu mi se pare un lucru sută la sută corect.

Pe Willis îl irita gîndul că Sylvia l-ar putea crede capabil de o faptă necinstită — dar îşi aminti că nu apucase să-i prezinte situaţia în întregul ei ansamblu.

— Aş prefera Sylvia să nu sari la concluzii pînă nu mă laşi să-mi termin ideea. N-ai aflat încă totul despre ofertă, iar partea cea mai grozavă de-abia acuma vine, scumpo. Rîse cu un aer senin, pentru că, într-un fel, situaţia nu era lipsită de haz, cu toate îndoielile şi ezitările Sylviei. Din întîmplare, „Simcoe" s-a oferit să facă o fuzionare cu „Harcourt Associates", iar suma este de — acuma ţin-te bine de scaun, scumpo — circa douăzeci şi cinci de milioane de dolari. Ce-ai de zis de una ca asta doamnă Wayde? Iar înainte de a-mi răspunde, aminteşte-ţi numai că deţinem şi noi v-o cîteva acţiuni „Harcourt Associates".

Poate că suma imensă de bani menţionată a fost aceea care a ajutat-o pe Sylvia să prindă situaţia de ansamblu — deoarece sumele mari o făceau întotdeauna să tresară. Rămăsese cu gura căscată, privindu-l fix.

— Şi pînă acum, nu o dată a trebuit să mă ţin de scaun, zise ea. Tare-aş vrea ca lucrurile astea să nu mai pice chiar aşa din senin.

În sfîrşit, adopta atitudinea potrivită. Poate că sesiza mai greu lucrurile, dar, în ultimă analiză, putea să conteze oricînd pe ea.

— Sincer să fiu, am fost şi eu destul de surprins, draga mea, aşa că nu te învinuiesc nici o clipă pentru aerul tău oarecum uluit. Şi-acum, dacă-mi dai voie. scumpo, aş mai bea un piculeţ de coniac.

În clipa cînd rostise cuvintele „un piculeţ" ca şi „vo cîteva" îşi dăduse seama că-i aparţineau lui P.L., şi nu lui.

— Începi să-nţelegi şi tu de ce mă bucură atît de mult toată combinaţia asta, nu-i aşa ? o întrebă cu blîndeţe. Nu atît pentru mine, cît pentru tine şi copii, scumpo. E un lucru fantastic de greu să acumulezi avere în timpurile de azi, cu impozitele care se percep.

După părerea lui, sosise oarecum momentul să împărtăşească şi Sylvia cît de cît starea lui euforică, dar nu trebuia să uite că ea avea reacţii mai lente.

— Dar, Willis, tu nu ai calitatea să vinzi „Harcourt Associates". Va trebui ca şi cei din familia Harcourt şi alţii să fie de acord, nu-i aşa ?

Nici o soţie, oricît ar fi ea de devotată şi de drăguţă, nu poate înţelege principiile de administraţie ale unei corporaţii şi, la urma urmei, de ce-ar fi constituit tocmai ea o excepţie de la regulă ?

— Exact, scumpo. Oferta trebuie să fie acceptată prin vot majoritar, aşa cum, de altfel, şi cred c-o să se întîmple cînd va fi prezentată, fiindcă în fond este o propunere foarte generoasă.

— Presupun că aşa e, admise Sylvia, oftînd, şi cuta dintre sprîncene i se adînci din nou. dar există un lucru care nu-mi place, Willis, un lucru care miroase a şmecherie.

Willis se aşeză pe unul din fotoliile de piele, ţinînd cu amîndouă mîinile paharul de coniac.

— Nu înţeleg ce vrei să spui prin „şmecherie", zise el. Nu văd nimic deocheat în propunerea asta, nici o capcană în toată pădurea, scumpo.

Din nou îşi dădu seama că folosise o expresie de-a lui P.L. şi gîndul acesta îi spori neliniştea stîrnită de întrebarea Sylviei.

— Ştiu că nu mă pricep la treburile astea, dar am impresia că lucrul la care ţintesc ei cu cea mai mare rîvnă este „Harcourt Associates", iar ţie îţi oferă o funcţie în compania lor, tocmai ca să-i ajuţi să pună mîna pe ceea ce vor. E ca un fel de mituire, Willis.

Ar fi vrut ca Sylvia să nu folosească acel cuvînt din urmă, care răsuna ca un ecou al propriei sale conştiinţe, dar ştia că o dată ce va afla totul, o va cîştiga de partea lui.

— Mă bucur c-ai adus vorba de asta, draga mea, pentru că, la început, gîndul acesta m-a tulburat şi pe mine teribil de mult şi, adevărul e că i-am spus-o verde şi lui P.L. Cele două propuneri nu sînt legate una de alta, sub forma unei vînzări cu grămada, scumpo. P.L. realmente vrea să mă aibă la „Simcoe". După cum ştii, se apropie de vîrsta retragerii din activitate şi a afirmat că mă consideră omul cel mai potrivit pentru treaba asta. Asta e tot, foarte pe scurt, şi sper că ai de ce să fii mîndră după cum sînt şi eu, doamnă Wayde.

Îi relatase totul, pe şleau şi fără ocolişuri, dar cu toate astea, cuta dintre sprîncene era mai pronunţată ca oricînd.

— Willis, zise Sylvia, şi lipsa ei de entuziasm îl făcea să se simtă foarte stînjenit, l-ai întrebat pe domnul Nagel dacă vrea să te aibă în compania lui şi în cazul cînd nu va obţine „Harcourt Associates" ?

Trebuie să fi arătat teribil de surprins de întrebare deoarece ea o repetă pe un ton aproape răstit.

— L-ai întrebat acest lucru, Willis ?

O clipă, Willis avu senzaţia că se clatină pe o muche de prăpastie. Era o întrebare pe care ar fi trebuit s-o pună şi făcea eforturi să-şi amintească pentru ce n-o făcuse.

— Nu, scumpo, nu l-am întrebat. Îţi mărturisesc foarte sincer că nu mi-a trecut prin minte.

— Dar de ce, Willis ? începu ea, însă o opri înainte de a-i da răgazul să sfîrşească.

— Te rog, draga mea, zise el. Te rog lasă-mă să continui cu ce am de spus. Chiar dacă mă gîndeam la asta, n-aş fi făcut-o pentru nimic în lume — şi pentru un motiv foarte întemeiat. Ar fi însemnat, scumpo, să-l jignesc grav pe P. L. Nagel. Ştiu că mă vrea pe mine cu orice preţ, dar, fireşte că nu

mă pot angaja la el, lăsîndu-l în baltă pe Harcourt. Înţelegi ce vreau să spun, nu-i aşa, dragă ?

Acum, cînd Sylvia cunoştea toate amănuntele, se simţea destins şi fericit. Pentru oricine ar fi fost limpede că nu-l putea părăsi pe Harcourt la ananghie.

— Dar, Willis, reîncepu Sylvia, nu cred că celor din familia Harcourt le va surîde ideea asta, mă refer la Bryson, la Bill şi Bess. Vreau să spun, ideea de-a vinde uzina care a aparţinut atîta vreme familiei. Tu ştii că ei se simt obligaţi faţă de fiecare om care munceşte acolo. Natural, pare un lucru de modă veche, dar aşa gîndesc ei.

Înainte de a-i răspunde, Willis examină desenul complicat al covorului Kermanshah. Ar fi vrut ca ea să priceapă că orice om în situaţia lui nu se putea lăsa dominat de capricii personale atunci cînd lua o hotărîre ; că el nu dispunea de o totală libertate de acţiune. Sentimentele nu aveau nimic comun cu afacerile. La ultima refinanţare, pe lista Bursei de Schimb din New York figuraseră şi acţiunile Harcourt, aşa că el avea obligaţii faţă de sutele de anonimi care investiseră bani în acţiuni.

— Ai spus un mare adevăr, scumpo. Dar nu e nevoie să-mi aminteşti ce sentimente nutresc membrii familiei Harcourt pentru uzină. De altfel, şi pentru mine, ea este ca un fel de pămînt natal, scumpo. Nu se aşteptase să-i tremure glasul, dar aşa se întîmplă, fapt care-l sili să se oprească ca să şi-l dreagă. Se gîndea la chipuri de mult dispărute şi la anii petrecuţi în fabrică. Pentru el nici o altă uzină nu va putea să fie vreodată chiar ca ea.

— Dar să revenim la ideea noastră, scumpo. Trăim într-o epocă de transformări şi, în conştiinţa mea, am convingerea că uzina Harcourt nu va suferi nici o pagubă materială. În fuzionarea ei finală cu „Simcoe", nu-şi va pierde nici măcar numele — dacă voi avea şi eu un cuvînt de spus. Fireşte că va trece sub o altă conducere, dar asemenea lucruri sînt inevitabile.

Epuizase pînă la ultimul cuvînt expunerea şi, în sfîrşit, Sylvia dădea semne că-şi însuşise punctul lui de vedere.

— Înţeleg ce vrei să spui, dragul meu, dar simt un regret de ordin pur sentimental.

Willis clătină din cap şi oftă.

— Poate am vedea lucrurile într-o lumină şi mai clară dacă am privi situaţia dintr-un alt unghi. Voi rămîne întotdeauna credincios intereselor uzinei Harcourt. Ele se confundă cu cele ale propriei mele familii, draga mea. Dar gîndeşte-te la propunerea actuală — douăzeci şi cinci de milioane de dolari. Ca să fiu cît se poate de sincer şi fără să fac paradă, ei n-ar fi obţinut nici a cincea parte din sumă, dacă nu eram eu la mijloc.

— Recunosc că ai trudit zi şi noapte, dragul meu, zise Sylvia dînd încet din cap.

— Şi nimeni nu ştie mai bine ca tine în ce tensiune am trăit. Vorbea repede pentru că nu voia să fie întrerupt. Cînd ni se oferă asemenea ocazie ţie, mie şi copiilor, e de datoria noastră, a amîndurora, s-o primim, dacă nu ne lezează integritatea morală — aşa cum e cazul de faţă. Trebuie să fii mereu în mişcare şi să creşti. Acesta e stilul de viaţă american, scumpa mea.

În sinea lui, se întreba de unde îi venise ideea cu stilul de viaţă american. Imediat însă, îşi aminti că tot el i-l spusese Sylviei cu ani în urmă, cînd se mutaseră în Waydeholm.

— Bine Willis, dragă, dar la noi schimbările se ţin lanţ. Mai întîi ai demisionat de la Beakney-Graham pentru că domnul Jacoby voia să te aibă la Rahway.

— Da, dragă, recunoscu Willis, numai că în lumina prezentului trebuie să admitem că am procedat corect, nu-i aşa ?

— Apoi, după ce ne-am făcut un rost la „Rahway Belting“ ai trecut la „Harcourt Associates“, iar acum, cînd toţi sîntem fericiţi, iar intervine altceva. Oare n-am putea să uităm de ofertă şi să lăsăm lucrurile aşa cum sînt acum ?

Ei bine, asta era ultima întrebare la care s-ar fi putut aştepta. Tocmai cînd îşi închipuia că situaţia se limpezise, discuţia o apuca pe alt făgaş.

— Cum adică, dragă, să lăsăm lucrurile aşa cum sînt acum ? Glasul său trăda o iritare ascunsă, împotriva voinţei, dar, nu-i mai puţin adevărat că se simţea şi destul de obosit după Convocarea Producătorilor.

— Vreau să spun, ce rost are s-o accepţi ? se explică Sylvia. Mai bine să lăsăm lucrurile să-şi urmeze cursul normal ca şi cînd n-a existat niciodată această propunere.

În timp ce încerca să-și adune gîndurile, Willis își dădea seama de liniștea ce-i înconjura, ca și cum un auditoriu nevăzut era în așteptarea răspunsului său.

— Nu pot crede că vorbești serios, cînd asta ne asigură tot ce ne dorim — libertate, călătorii în Europa. Vom face parte din marea elită, scumpo.

— Uf, dragul meu, cred că bărbații sînt altfel construiți decît femeile.

Willis rîse scurt.

— În cazul ăsta, slavă cerului că sînt altfel.

— Să nu fii supărat pe mine, dragul meu, realmente te prețuiesc, și prețuiesc tot ce faci pentru noi.

Willis surîse și dădu din cap.

— Așa ești tu întotdeauna, scumpo, zise el, te împotrivești cînd aduc o piesă antică, susții că broșa cu safire și briliante e bătătoare la ochi — dar te cunosc. Pînă la urmă, îți plac. Ce-ai zice să recunoști că am dreptate și să-mi dai un pupic?

Traversă camera și-o sărută, păstrîndu-i un moment mîna într-a lui.

— Da, iubitule, cred că ai dreptate. E-adevărat că-mi plac banii și poate au început să-mi placă și lucrurile bătătoare la ochi, dar m-au cam obosit schimbările. De pildă, dacă devii președintele acestei noi companii, n-o să mai putem locui aici, nu-i așa?

— Nu, scumpo, spuse Willis și rîse din nou, va trebui să împachetăm totul în vechiul vagon acoperit și s-o pornim spre vest, direct la Chicago. Acolo se află sediul principal al „Companiei Simcoe".

— Bănuiesc Willis, că ție ți se pare simplu, dar aici am prins atîtea rădăcini și avem pe toți prietenii noștri și ai copiilor. Realmente, această perspectivă mă îngrozește, dragul meu.

Willis își vîrî mîinile în buzunare și parcurse de trei ori covorul, de la un capăt la altul, pășind agale.

— Nu înțeleg cum de n-ai nici un pic de spirit de aventură în tine, scumpo. Va fi ceva nou. Vom clădi o casă a noastră, iar Lake Forest, unde vom căuta un loc pentru construcție, e o suburbie cu mult mai frumoasă și mai îmbietoare decît oricare alta din jurul New-Yorkului. Vom lega noi prietenii, draga mea, dar vom veni adesea și la New York. Se aplecă și o sărută din nou. Apoi, o mîngîie cu blîndețe pe cap, întocmai cum făcea și cu Louise. În afară de asta, îți mai fac

o promisiune. Băieţii vor merge la învăţătură în Noua Anglie, la o şcoală minunată, cu idealuri înalte, cum e Middlesex şi după aceea, fireşte, la Harvard.

O bătu uşor şi prieteneşte pe umăr.

— Îţi pot făgădui că de-acum încolo vom duce o viaţă formidabilă, scumpo. Europa, hotelul „Claridge" din Londra şi „Ritz" din Paris. Crede-mă, draga mea, fiecare minut va însemna o bucurie pentru tine. Şi-acum, ce-ai zice să mergem sus, la culcare? Mă simt destul de obosit, prins cînd cu una, cînd cu alta.

XXVII

WILLIS învăţa cu repeziciune că atunci cînd aveai un lucru de rezolvat, oricît ar fi fost el de greu, amînarea nu făcea decît să-l complice şi mai mult, or, în cazul propunerii primite din partea lui „Simcoe", timpul era elementul esenţial. După cum o spusese însuşi P.L., prin tărăgănarea unei asemenea oferte n-aveai nimic de cîştigat şi, în consecinţă, a doua zi după sosirea în Orange Willis s-a urcat în cursa „Merchant" spre Boston, ca să prezinte prompt situaţia, dar şi cu gîndul s-apuce o noapte de somn la hotel, fără să fie tulburat de alte întrebări de-ale Sylviei.

Cînd apăru la birourile din Boston, în dimineaţa următoare, constată cu uşurare că nu exista nici un semn de curiozitate sau agitaţie excesivă. De fapt, se mai primiseră cîteva comenzi, cu perspectiva altor contractări în viitorul apropiat. Deşi îşi spunea singur că întreaga imagine a societăţii Harcourt era tranzitorie, se trezi examinînd-o ca un artist care îşi terminase un tablou şi putea pune jos penelul, cu conştiinţa împăcată. Cînd le zîmbi funcţionarilor aflaţi la lucru în birourile

principale, şi cînd dădu mîna cu Sol Bradly, de la serviciul de propagandă, cu Dane Britchbury, de la serviciul comercial şi cu Hank Knowlton, administratorul şef, oameni care ar fi fost vîrfuri în orice întreprindere, simţi pentru fiecare dintre ei un colţişor cald în inimă.

Mersul mereu ascendent al afacerilor demonstra că procedase cum nu se poate mai bine mutînd sediul din clădirea decrepită de pe State Street, unde funcţionase întotdeauna biroul lui Harcourt în blocul Tewkesbury, în apropiere de Park Square. Aici, a putut să ia totul de la capăt, organizînd interiorul după un plan prestabilit, cu o încăpere centrală imensă, cu lumini indirecte şi covoare pluşate pe jos, pentru evitarea zgomotelor, împărţită simplu, dar eficient, prin paravane de sticlă, în cămăruţe separate. Apoi, în jurul acestei încăperi principale se înşirau birourile funcţionarilor executivi, mobilate de o firmă pentru decorarea locuinţelor particulare, şi nu a instituţiilor. Ideea de a păstra ceva din vechea simplitate a clădirii administrative de la Uzina Harcourt îi aparţinuse lui şi, în acest scop, colecţionase cîteva scaune şi mese de lucru din lemn de pin. Tot el cumpărase trei picturi în ulei, semnate de Sheeler, care erau de mare efect în holul de primire şi, în acelaşi scop, aranjase şi o colecţie de stampe din perioada de început a industriei. Propriul său birou era mic, deşi împlinise patru ani de cînd devenise preşedinte la „Harcourt Associates“.

Cînd Bryson Harcourt s-a retras din această funcţie, preluînd conducerea consiliului directorial, îi oferise prompt biroul său de preşedinte, dar Willis, tot atît de prompt, l-a refuzat. Îl auzise pe Bryson spunînd că la birou are mai multă linişte decît acasă, iar cînd i-a prezentat un bar portabil discret, pentru a-l folosi în relaţiile comerciale cu clienţii, Bryson i-a mărturisit că la sediu se simţea mai bine decît la club. Willis observă cu plăcere că uşa de la biroul lui Bryson era deschisă şi că înăuntru totul arăta ca şi cînd acesta putea să apară de la o clipă la alta.

— Hank, care sînt ultimele veşti în legătură cu domnul Harcourt? se interesă el după primul schimb de saluturi. Vorbi pe un ton scăzut, plin de solicitudine şi la fel îi răspunse şi Hank Knowlton.

— Situaţia, aşa cum am aflat-o ieri după masă, e cam aceeaşi. Încă nu şi-a revenit la vorbire şi partea stîngă e tot pa-

ralizată. Ne-am adresat doamnei Ewing, personal, în loc s-o mai deranjăm pe doamna Harcourt.

— Cred c-ai procedat bine întrebînd-o pe doamna Ewing. Am să-i telefonez şi eu după masă. Apropo, a cui a fost ideea să pună flori proaspete pe biroul lui ?

— Aaa, domnişoara Bailey a avut-o. Numai o fată se poate gîndi la un lucru ca ăsta.

— Ei bine, e o idee drăguţă, ceva care pune în lumină atmosfera pe care tu şi cu mine încercăm s-o creăm aici. Poţi să-i spui lui Nellie Bailey să pună flori proaspete în fiecare zi. Ştii că Nellie şi cu mine am mers împreună la şcoală ? Ţi-am spus asta vreodată ?

— Pare-mi-se că da ; parcă mi-aţi pomenit ceva, cîndva, dar nu sînt absolut sigur.

Willis reţinu acest răspuns ca un memento, să nu se mai lase prea des copleşit de amintiri.

— Ei bine, Hank, poate n-ar strica să-i convoci pe şefii de servicii în camera de conferinţe, să zicem peste o jumătate de oră, pentru o informare cu caracter general. Eu o să dau cîteva telefoane, dar să mă întrerupi imediat ce s-au adunat.

Ferestrele de la biroul lui Willis dădeau spre Charles River, în direcţia Cambridge. Pe masa de lucru nu se afla nimic în afara grupului de fotografii cu Sylvia şi copiii. Willis se aşeză în jilţul special, făcut de comandă, care, fără să fie un obiect frumos în sine, după cum era silit s-o recunoască, răspundea de minune scopului urmărit. Înainte de a-şi începe ziua de lucru, schimbă cîteva cuvinte plăcute cu operatoarea de la centrala telefonică — într-o întreprindere, puţine lucruri sînt mai importante decît o centralistă pricepută, care să ţină minte vocile clienţilor şi să manifeste un interes inteligent, dar discret, faţă de fiecare.

— Bună, Nancy, îi spuse el. Sper că toate treburile merg bine şi că medicamentul de astm pe care l-am luat pentru mama dumitale i-a fost de oarecare folos ?

— A ajutat-o mult, domnule Wayde.

— Sînt foarte bucuros s-o aflu, Nancy, şi te rog să nu mă ocoleşti dacă mai pot face ceva. Şi-acum, fii bună şi fă-mi legătura cu doamna Ewing.

Pînă sună telefonul, rămase cu privirea aţintită spre acoperişurile de pe Commonwealth Avenue şi Beacon Street, gîndindu-se la ce avea să-i spună lui Bess.

— Alo, Bess, zise el. Sper că nu te-am trezit din somn sau nu te-am deranjat.

— Aaaa, tu ești, Willis ? Dintr-o sută de voci i-ar fi recunoscut timbrul ușor răgușit, și se bucură să constate că nici Bess nu-l uitase pe-al lui. Unde te afli ? Sper că ești pe undeva unde putem să te vedem.

— Vai, Bess dragă, firește că da, zise el rîzînd într-un fel încurajator. Sînt chiar aici, la sediul din Boston. Poți să-mi spui cum merg lucrurile în Beacon Street ?

— Chiar cu un minut înainte de-a mă chema tu am vorbit la telefon cu mama. Tata poate să stea în sus cîte două ore, după-masă. Poate să coboare în bibliotecă și, nu mai departe de ieri, a întrebat de tine.

— Ei bine, astea sînt cele mai bune vești pe care le-am auzit de ani și ani de zile. Ai putea să te interesezi dacă poate să mă primească sau nu ? Mi-ar face plăcere să-l văd, dacă nu-l obosește peste măsură.

— Știu c-ar fi tare bucuros și el, zise Bess. Doctorul a dat voie numai familiei, dar o să-l vizitezi cînd e jos, la parter.

— Niciodată nu m-am simțit mai în familie ca în clipa asta, Bess. Crezi cumva c-aș putea să-ți fac o scurtă vizită spre sfîrșitul după-amiezii...

— Vai, Willis, făcu Bess. Singur ? și rîse.

Era bucuros că putea să mențină acest ton amical și persiflant în relațiile cu Bess.

— Da, singur, dacă ai curajul, Bess ; doar înainte nu am fost păziți, nu-i așa ?

Cînd Bess rîse din nou, nu se putu stăpîni să nu facă și el la fel.

— Ai ceva special și particular să-mi spui, Willis ?

Așteptă un moment înainte de-a răspunde. Pauza făcută la telefon avea un efect mai dramatic decît într-o discuție dusă față în față.

— Ei bine, hai să fim o clipă serioși, Bess : țin în mod sincer să-ți cer sfatul într-o chestiune ce m-a preocupat în ultimul timp și care comportă o hotărîre din partea mea. Firește că în condiții normale, m-aș fi adresat tatălui tău dar, oricum, eu pun preț pe judecata ta, Bess.

— O, Doamne, e ceva în legătură cu afacerile ? Nu e vorba de vreo veste proastă, nu-i așa ?

— Fii rezonabilă, zise Willis, dac-aş avea veşti proaste nu m-aş ţine de şotii cu tine la telefon. Sincer să fiu, cred că sînt veşti destul de bune, atît din punct de vedere al afacerilor cît şi personal. După vizita la tatăl tău, am putea să ne întîlnim aici, la birou, ce zici ?

— La birou ? făcu Bess. Dar de ce acolo, Willis ?

— Pentru că este un loc unde putem sta în linişte de vorbă, fără să fim deranjaţi de nimeni. Dacă mă gîndesc mai serios, cred că n-ar strica să-l iei şi pe Bill cu tine.

— Dar despre ce naiba e vorba, Willis ?

— Uite ce, Bess, nu pot să-ţi explic la telefon, însă aşa cum am mai spus, cred că sînt veşti bune pentru noi toţi. Cu cît mă gîndesc mai mult cu atît îmi surîde ideea de a-l avea şi pe Bill cu noi. Hai să fixăm întîlnirea pentru patru şi jumătate, în biroul tatălui tău. Apoi, conchise pe un ton mai ştrengăresc. Are şi un bar portabil, acolo — sau nu ştiai de asta ?

— Ei bine, zise Bess rîzînd, dar se vedea că e încă neliniştită, dacă mai există şi un bar, e ceva ; sînt sigură că pe Bill o să-l intereseze.

— Atunci e splendid. Pînă la ora aceea am să-l văd şi pe tatăl tău şi totul va fi aranjat ; nu-ţi face griji, dragă Bess.

După ce puse receptorul în furcă, rămase aproape o jumătate de minut nemişcat. Convorbirea fusese mai dificilă decît se aşteptase, pentru că în loc să-şi menţină gîndurile asupra subiectului discutat, acestea o apucau într-una pe de lături, aşa cum i se întîmpla deseori cînd vorbea cu Bess Ewing. Se cunoşteau de prea multă vreme şi prea bine, or cînd există o familiaritate îndelungată, nu mai poţi să fii cu totul impersonal ; totuşi, scopul urmărit de el fusese atins. Avea s-o vadă pe Bess la patru şi jumătate şi, dacă o cunoştea într-adevăr bine, intuia că-l va aduce şi pe Bill.

Cu toate astea, în loc să se concentreze asupra măsurilor de primă urgenţă pe care trebuia să le ia, gîndurile îi zburau spre trecut. Pentru moment, se revăzu alături de Bess, în seara aceea de demult cînd ea şterpelise o sticlă de whisky de la taică-su şi o adusese lîngă bazinul de înot. A fost oarecum mişcător felul în care se bucurase Bess auzindu-l. Putea să jure că nu e pe deplin fericită cu Edward Ewing — dar acum era prea tîrziu.

Willis își adună gîndurile. Peste un sfert de oră trebuia să fie în sala de conferințe, analizînd cifrele de vînzare și de producție, plus că mai avea încă un telefon de dat.

— Nancy, ești așa de bună să-mi faci legătura cu domnul Roger Harcourt ? vorbi în receptor.

Roger Harcourt se afla în biroul său. În ziua aceea totul mersese ca pe roate.

Noroc, Roger, mă bucur că te aud... Da, sînt aici astăzi și numai în paranteză, Roger, înainte să uit, cu cine crezi că m-am întîlnit la Convocarea Producătorilor ? Cu P. L. Nagel, cine altul, dar ăsta-i un lucru pe care intenționez să-l discut cu tine mai tîrziu. Ce vream să-ți spun la telefon este că am plasat anecdota ta cu ambasadorul chinez. Mi-ar fi plăcut să fii de față să vezi ce efect a avut.

Așteptă o clipă să audă vreun comentariu, dar la capătul firului stăruia tăcerea.

— Ești la telefon, Roger ?

— Da, sînt, din nefericire, răspunse celălalt. Ce altceva mai vrei ?

Willis rîse și perspectiva mutării la Chicago i se păru mai atrăgătoare ca oricînd.

— Speram doar c-o să pot lua cu tine un prînz frugal, Roger, ca să discutăm o trebușoară despre care am vorbit ieri cu Gill Bakeliss, și s-a declarat de acord cu mine. Ți-ar face plăcere să știi cît de mult te apreciază Gill.

— Mi-ar face plăcere să aflu despre ce naiba ați discutat. Ce-ați copt acolo la hotelul „Carolina“, tu și cu Nagel ?

Nu era niciodată înțelept să desconsideri perspicacitatea unuia ca Roger Harcourt. Și, dat fiind că Roger nu știa să aprecieze politețea și orice încercare de-a te face agreabil, Willis, deveni mai concis.

— Asta am să ți-o spun la prînz. Propun să luăm masa aici, la ora douăsprezece și jumătate, punct. Aș adăuga că e vorba de o întîlnire destul de importantă ca să anuleze oricare alta pe care ai avea-o, Roger. Am să-ți dau o veste care cred c-o să-ți facă plăcere, și mai am o propunere.

Willis făcu o pauză. Nici un lucru nu avea efectul unei scurte pauze la telefon.

— Alo, se auzi Roger Harcourt, ești acolo ?

— Da, sînt chiar aici Roger. Spuneam că mai am o propunere. Vezi dacă poți aranja să te-ntîlnești spre sfîrșitul

după amiezii cu procuristul doamnei Henry Harcourt. Acum trebuie să-ţi spun la revedere, pentru că intru într-o conferinţă.

E ciudat cum pe măsură ce înaintezi în ani, diferenţele de vîrstă dispar. Pentru Willis, Roger Harcourt nu rămăsese decît un bătrîn arţăgos şi prost crescut, care, din întîmplare era director la „Harcourt Associates" şi deţinea un mare număr de acţiuni. Asta era tot ce reprezenta Roger Harcourt — nimic mai mult.

Ideea prînzurilor luate la serviciu şi la birou, ca loc de primire al oaspeţilor, îl atrăsese pe Willis întotdeauna. Vizitatorii erau impresionaţi de interiorul sediului şi le făcea plăcere să se întîlnească cu şefii de secţii chiar dacă mîncarea era de o simplitate austeră constînd de obicei dintr-o friptură rece, o salată, un desert puţin pretenţios şi cafea din belşug. Toate astea erau aduse din oraş, dar, aşa cum o spusese Willis cîndva, şi în glumă, zaharina pentru cafea era furnizată de administraţie.

Fie că avea sau nu oaspeţi, ori de cîte ori venea la Boston, îşi făcuse obiceiul să mănînce prînzul la birou, împreună cu funcţionarii din conducere. Şi nu putea să schimbe nimic din tradiţie, chiar dacă pe Roger îl deranja să i se servească o supă clară şi friptură rece de limbă cu salată de varză, în sala de conferinţe, laolaltă cu Sol Bradley, Dane Britchbury, Hank Knowlton şi alţi doi tineri de la serviciul comercial. Era sigur că, după prînz, n-avea nevoie decît de-o jumătate de oră ca să stea de vorbă cu Roger şi, aşa cum s-au petrecut lucrurile, previziunea lui s-a împlinit aproape la ţanc.

— Ce-ai zice, Roger, să ne bem cafelele în biroul domnului Harcourt, propuse Willis. Dacă vrei, poţi avea şi zahăr, dar constat că zaharina nu mă îngraşă şi e un produs pe care administraţia noastră se îngrijeşte să-l asigure consumatorilor.

Asta era una dintre poantele de la birou ce nu-şi pierdea niciodată efectul, dar Roger Harcourt nu se asocie la rîsul general.

— Prefer o tabletă care ajută la digestie în loc de zaharină, răspunse el. Niciodată n-am putut suferi varza crudă, dar pentru că m-ai chemat aici să discutăm, aş aprecia foarte mult să rămîn un minut cu tine, Willis.

Pe vremuri, pe Willis l-ar fi alarmat această duritate a lui Roger, ştia însă că, în fond, Roger Harcourt îl respecta şi n-ar fi fost cu desăvîrşire exclus chiar să şi ţină la el.

— Ascultă, Hank, se adresă Willis lui Hank Knowlton, eşti bun să anunţi că nu vreau să fiu deranjat o jumătate de oră şi că nu răspund la nici un telefon ?

Închise uşa de la biroul lui Bryson şi îşi plimbă privirea peste portretele foştilor proprietari ai uzinei Harcourt. Nici unul din ele nu arătase bine în fostele birouri din Tewkesbury.

— Ia o havană, Roger, şi aşază-te pe un scaun comod. Ştiu că eşti împotriva celor netapisate, dar ai un fotoliu moale de piele, acolo, lîngă fereastră.

Willis turnă cafeaua şi Roger Harcourt scoase un geamăt de durere în timp ce se aşeză în fotoliu.

— În regulă, vorbi Roger cu glasul lui piţigăiat ; acum, după ce m-ai plasat cu lumina în faţă şi cu uşa încuiată, poate c-o să scoţi şi iepurele-ăla afurisit din pălărie, Willis. Nu-ţi subapreciez nici o clipă abilitatea, dar mi-ar plăcea să nu faci uz de atîta regie.

Willis rîse afectuos.

— Cred că în curînd ai să-mi dai dreptate că un asemenea moment impune o oarecare punere în scenă, Roger. Regret că te-ai plictisit la prînz. Voiam să aibă aerul că ai picat ca din întîmplare, pentru că, sincer să fiu, întîlnirea noastră nu trebuie să bată la ochi. Dar înainte de-a începe, ai putea să-mi spui ce cred doctorii despre starea domnului Bryson ?

— Cred că n-o să mai pot tolera să te aud spunîndu-mi din nou că ai un colţişor cald în inimă pentru Bryson. Dacă muncea mai serios şi nu făcea atîta sport, n-ar fi fost în starea asta nenorocită. Din tot ce-am aflat, n-o să-şi mai revină niciodată pe deplin, ca să se ocupe în continuare de treburile de la „Harcourt Associates“ ; nu că asta ar însemna vreo pierdere pentru careva.

Willis puse cu grijă ceaşca de cafea pe biroul lui Roger şi îl privi cu severitate.

— Sper c-o să mă ierţi, Roger, dacă ţi-o spun pe şleau că atitudinea ta mă revoltă. Dacă afacerile noastre s-au extins — asta nu înseamnă nici măcar pentru o clipă că devotamentul meu faţă de domnul Bryson şi de familia lui a suferit cea mai mică modificare. Vreau, Roger, ca de la bun început să-ţi fie clar acest lucru.

Willis fu mişcat de vibraţia propriului său glas, fără să poată preciza dacă şi celălalt era sau nu impresionat.

— Nu mă interesează nici cît negru sub unghie cît ești tu de devotat, atîta vreme cît firma asta scoate bani. În clipa cînd valoarea unei acțiuni va atinge suta de dolari, eu îmi vînd partea mea ; iar cînd se va-ntîmpla treaba asta, poate c-o să am și eu pentru tine un colțișor cald în inimă. Acum, să trecem la subiect. Despre ce-ai discutat cu domnul P. L. Nagel ?

Cu toate că atitudinea lui Roger nu era tocmai pe placul lui, asta nu însemna că Willis nu prinsese pe loc aluzia făcută. Niciodată nu-i trecuse prin minte că formula cu „colțișorul cald din inimă" era poate cam trasă de păr, și-i părea bine că și-a dat seama de acest lucru.

— De multe ori mă gîndesc că latura cea mai pozitivă a maturizării în vîrstă este aceea că-ți dă posibilitatea să-ți aduni un mănunchi de amintiri plăcute. În ce mă privește, am strîns o mulțime, printre care și cîteva în legătură cu tine, Roger. Ne amintim deopotrivă, nu-i așa, cînd bătrînul P. L. care, în treacăt fie spus, este un om deosebit dacă-l cunoști îndeaproape, a venit să cumpere uzina H. H. Prețul, era de cinci milioane și, de nu mă-nșel, tu voiai s-o vinzi. Acum, însă, valorează cu mult mai mult, Roger.

Acesta se încruntă și scutură scrumul de la țigară pe covorul imaculat.

— În fond, am avut dreptate atunci și mă mențin și astăzi la părerea că trebuia vîndută, zise el.

Willis clătină încet din cap. În sfîrșit, datele faptice fuseseră manevrate într-o poziție favorabilă.

— Mă declar întru totul de acord cu tine, Roger, vorbi Willis cu duhul blîndeții.

Roger Harcourt se smuci greșit, ieșind pe jumătate din fotoliu.

— Ce mai e și asta ? întrebă el.

Era o plăcere să fii în stare să-l zădărăști pe Roger, iar acum cînd se arăta uluit, vestea avea să producă un efect și mai mare.

— Ca să fiu foarte sincer, nu-mi convine să recunosc că sîntem de aceeași părere, Roger, pentru că, într-un fel, acest lucru îmi contrazice o serie de afirmații publice cu privire la viitorul societății noastre, deși, între noi fie vorba, de multă vreme mă gîndeam că se impune ori să trecem la o extindere, ori s-o vindem.

Făcu o pauză, dar nu exagerată. Nu era cazul să apese prea mult pe pedala dramatizării.

Fireşte că P. L. Nagel ar veni cu argumente mai puternice decît mine, reluă el. Pe scurt, „Simcoe“ vrea să ne absoarbă în schimbul unei sume de circa douăzeci şi cinci de milioane de dolari. Cred că ar trebui să primim, Roger. Se-nţelege, că dacă domnul Bryson se simţea bine, aş fi discutat cu el toată treaba asta, dar, după părerea mea, familia trebuie să analizeze cu multă seriozitate această ofertă, şi asta în următoarele cîteva ore.

Cuvintele îi stăruiseră atîta vreme în minte încît i se păru oarecum ciudat să le audă rostite chiar de el.

— Dumnezeule mare ! exclamă Roger. Douăzeci şi cinci de milioane ?

Willis se bucură să constate că-l depăşise într-atît de mult pe Roger, încît pe el sumele mari de bani nu-l mai năuceau.

— În numerar şi în schimburi de acţiuni, Roger, preciză Willis. După reacţia ta, constat cu plăcere că eşti de acord cu mine şi anume ca familia să privească foarte serios această ofertă. Nu ştiu ce impresie o să-i facă domnului Bryson sau lui Bill şi Bess, dar am să le vorbesc despre ea după-masă. Mai există însă o latură pe care n-am menţionat-o — latura personală.

— Ei ? făcu Roger. Păi care-i aia ?

Ai fi zis că dialogul lor fusese dinainte aşternut pe hîrtie, într-atît decurgea de lin şi de firesc.

— Nu-mi place de loc s-o aduc pe tapet, Roger, deoarece implică o chestiune de scindare a loialităţii, ori nici faţă de mine n-am putut să-i găsesc încă o rezolvare care să mă satisfacă pe deplin. Îmi place să cred că merit încrederea ce-aţi pus-o în mine în ultimii opt ani — dar mai am şi o altă răspundere — aceea a familiei mele. Ţin să vorbesc deschis despre asta, Roger. Mi s-a oferit funcţia de prim vicepreşedinte la „Simcoe“, funcţie care la retragerea lui P. L. Nagel se va transforma în cea de preşedinte ; să nu crezi însă un moment că cele două propuneri sînt legate una de alta.

Gura mititică a lui Roger se încreţi într-un zîmbet respingător.

— O, nu, zise el, nici pentru o singură clipă, Willis.

Nu era timpul potrivit ca să se ia în beţe, ci să vorbească cu sinceritate şi să-şi dea în vileag cele mai tăinuite convingeri.

— Ca să fiu sincer, mă deranjează tonul insinuant şi implicaţiile tale. Dacă n-ar fi existat această propunere de cumpărare, nici nu visam să virez spre „Simcoe“ — oricît de ispititoare ar fi perspectivele mele acolo. Vreau să-ţi întipăreşti foarte bine în minte lucru acesta, Roger. Niciodată n-aş părăsi societatea noastră în vremuri de restrişte. Iar dacă ar fi să priveşti situaţia dintr-un unghi mercantilic, nu uita că am şi eu interesele mele în „Harcourt Associates“. Dar lăsînd totul la o parte, cred că e mai bine s-o vindem ; dar nu admit însă ca tu, sau oricare altul, să-mi puneţi la îndoială integritatea.

Roger Harcourt nu mai zîmbea, deşi îşi ţinea buzele încreţite într-un fel neplăcut.

— Nu te enerva, Willis. Nu mă interesează cîtuşi de puţin integritatea ta, ci faptele.

— Nu sînt de loc enervat. Ţin numai să precizez faptele, Roger.

Acesta zîmbi din nou.

— Ştii că sînt alături de tine. Nimic din tot ceea ce face un om nu este neted ca oglinda. Orice lucru mai are şi margini colţuroase. Ai de gînd să treci la „Simcoe“ ?

Era o întrebare la care trebuia să dea un răspuns, dar, aşa cum spusese însuşi Roger Harcourt, orice lucru mai are şi margini colţuroase. Willis vorbi rar, cu vocea puţin ridicată, dar numai ca să accentueze ideea.

— Gîndindu-mă la interesele soţiei şi ale familiei mele, mă simt aproape obligat să primesc măgulitoarea propunere a domnului Nagel, şi, legat de asta, oferta făcută de „Simcoe“ acţionarilor de la „Harcourt Associates“ îmi uşurează conştiinţa. Dacă mă repet, n-o fac decît pentru a fi absolut clar.

Ajunseră într-un punct în care continuarea discuţiei nu-şi mai avea rostul, lucru sesizat, probabil, de amîndoi.

— Ai fost foarte clar, zise Roger. Cît priveşte vînzarea, sînt întru totul de partea ta ; acum pricep şi la ce te-ai referit cînd mi-ai spus să iau legătura cu procuristul doamnei Henry Harcourt.

— Mă bucur că mă-nţelegi. Cred că e corect să-mi cunoască intenţiile.

— Am să mă ocup eu de treaba asta, îl asigură Roger şi rîse scurt. Va schimba acţiunile ei împreună cu ale noastre. Pe cinstea mea, Willis, e o fericire că nu sînt pus în situaţia să joc poker cu tine.

Încordarea lui Willis se mai risipise, dar vorbi cu aceeași precauție.

— Mă tem că nu prea te pricep. N-aș vrea să crezi că folosesc propunerea personală pe care mi-a făcut-o domnul Nagel ca un fel de amenințare. Nu e așa. Ea se integrează în situația de ansamblu.

— Nu-ți face griji, îl liniști Roger. Procuristul va schimba acțiunile doamnei Harcourt la un loc cu ale noastre. Îndată ce-l voi vedea, am să te chem la telefon.

Roger se smulse cu efort din fotoliu.

— Îmi face întotdeauna plăcere cînd gîndim la unison, zise el. Mulțumesc pentru masă, Willis, și acum că plec aș putea oare s-adaug că m-am simțit în prezența adevăratei măreții ? E o desfătare să-l urmărești pe un artist la lucru.

— N-aș spune că sînt un artist, Roger, dar îți rămîn recunoscător pentru mica noastră discuție și mi s-a luat o greutate de pe suflet că am ajuns la o înțelegere.

Mai tîrziu, nu o dată s-a întrebat Willis dacă n-ar fi putut în vreun fel sau altul să facă o prezentare mai bună. În general, era destul de convins că făcuse tot ce i-a stat în putere. Cel puțin, enunțase faptele cu un aer candid ; ori într-o negociere dificilă, lucrul cel mai indicat era să recurgi la candoare.

Cea mai neplăcută parte a zilei, a constituit-o vizita la locuința lui Bryson Harcourt, din Beacon Street. Vizita aceea, mai mult ca orice altceva, însemna o despărțire, și era dureros să vezi cum se destramă vechile asociații. Poate că Willis ar fi fost mai puțin zguduit sufletește dacă era obișnuit cu suferința fizică, dar părinții lui se bucuraseră întotdeauna de-o sănătate deplină ; cu doi ani în urmă, cînd tatăl Sylviei, profesorul Hodges, murise la Spitalul Mt. Auburn, dispariția lui fusese atît de neașteptată, încît nu existase nici o atmosferă de boală.

În sufletul lui, Willis nădăjduia că nu-și arătase consternarea la vederea lui Bryson Harcourt într-un scaun cu rotile, vegheat de doamna Harcourt. Bryson izbuti să schițeze un zîmbet, în ciuda mușchilor căzuți ai unui obraz.

— E-așa de plăcut să te vedem, Willis, îl întîmpină doamna Bryson, strîngîndu-i mîna cu putere, cum o făcuse întotdeauna. E Willis, dragul meu.

Dar Bryson îl recunoscu, cu toate că vorbea atît de greu, încît Willis nu putea să înțeleagă decît jumătate din cuvintele rostite.

— Întreabă dacă e ceva nou pe la serviciu, explică doamna Harcourt.

— Numai vești extra, răspunse Willis și se trezi vorbind tare. Totul merge strună pînă vă întoarceți la treabă.

Apoi, Bryson vorbi mai limpede, sau poate că Willis se obișnuise cu felul lui de-acum.

— Cum a mers golful la Pinehurst ?

Auzindu-l, Willis simți cum i se pune un nod în gît.

— Mulțumitor, avînd în vedere condițiile, răspunse el.

Nu a putut prinde următoarea întrebare a lui Bryson, dar i-o tălmăci soția.

— Vrea să știe cîte puncte ai marcat, spuse ea. Cu toate că Bryson plutea în lumea umbrelor, se mai interesa de golf.

— Păi, am marcat nouăzeci și unu în setul doi, cu toate că mi-au trebuit trei lovituri ca să ies din groapa de pe traseul zece. E-a naibii de înșelătoare...

O jumătate din fața lui Bryson era ca o mască, dar cu cealaltă jumătate urmărea fiecare cuvînt.

— Care groapă ?

— Prima din dreapta. Cea adîncă, răspunse Willis și rîse. Cînd am executat alea trei lovituri, mi se părea că mă aflu în craterul unui vulcan.

După un minut, sau două, doamna Harcourt a dat din cap cu subînțeles uitîndu-se la Willis.

— Mi-a făcut imensă plăcere să vă văd, *sir*, și-o să mai vin într-una din zile, foarte curînd. Nu duceți grija biroului. Totul e în perfectă regulă.

Doamna Harcourt coborî împreună cu el conducîndu-l pînă la ușa de la ieșire.

— Vai, Willis, mulțumim lui Dumnezeu că te avem pe tine care te îngrijești de toate.

Nu se simțise niciodată atît de apropiat de doamna Harcourt.

— Credeți-mă că fac tot ce-mi stă în puteri și ce e mai bine pentru fiecare.

Toată viața a rămas mulțumit de acest legămînt făcut doamnei Harcourt, pe care era încredințat că l-a și împlinit. În definitiv, orice om nu poate face decît ce-i stă în puteri.

Ziua aceea i-a lăsat impresia unei precipitări necurmate, deşi, între o întrevedere şi alta, existaseră intervale destul de mari. Doar mintea lui era cea care se zorea. Cînd sosi la birou, mai avea cel puţin un sfert de oră pînă la eventuala venire a lui Bill şi Bess, deci timp suficient ca să-şi pună ordine în gînduri ; cu toate astea, nu se putea rupe de senzaţia aceea de pripeală.

— Hank, se adresă lui Knowlton, cîtă vreme se vor afla aici doamna Ewing şi domnul Bill Harcourt, să nu mă dai la nici un telefon. Şi-aş dori să afli unde îl pot găsi pe domnul P. L. Nagel, în Chicago, pentru că după plecarea lor vreau să-i vorbesc.

Simpla menţionare a lui P. L. Nagel era ca şi cînd s-ar fi dat de gol, dar nu-i mai puţin adevărat că Hank Knowlton era un om de încredere.

— În cazul cînd vor rămîne peste ora cinci, trimite-i pe toţi acasă, în afară de Nancy, de la centrala telefonică. Aş vrea să rămîi şi tu Hank, pentru că s-ar putea ivi ceva despre care ţin să discut cu tine.

Nu era nici o nevoie să-i spună despre ce anume e vorba, deoarece ştia că Hank putea face şi singur deducţii logice.

În realitate, întîlnirea cu Bill şi Bess n-a fost chiar atît de anevoioasă pe cît se aşteptase. În ciuda emoţiei şi a sentimentalismului faţă de uzina Harcourt, care, după cum era şi firesc, s-au făcut simţite, întrevederea a fost amicală, vădindu-se simpatie şi bunăvoinţă de ambele părţi — o simpatie exacerbată de vizita sa la Bryson din care nu-şi revenise complet pînă la venirea lui Bill şi Bess.

— Măi, măi Bess, făcu el, ce seducătoare eşti în după masa asta.

Avea acel aer de prospeţime, dat de viaţa trăită în aer liber, deşi la îmbrăcăminte nu arătase niciodată gustul Sylviei şi nici grija ei pentru menţinerea siluetei.

— Vai, Willis, nu-i aşa că e îngrozitor de trist ? exclamă Bess, sărutîndu-l şi rămînînd o clipă agăţată de el, lucru care l-a impresionat şi l-a surprins în egală măsură.

— Da, Bess, aşa e, încuviinţă Willis, dar mama ta e minunată.

— E minunată, interveni Bill, ca şi tata, de altfel. După părerea mea, dă dovadă de mult spirit sportiv.

— Asta e foarte adevărat, Bill, zise Willis. Știi că m-a întrebat cum a mers golful la Pinehurst ?

— Nu mai spune ! Ei bine, ăsta e tata. Cuvintele rostite de ei erau simple dar, luate la un loc, alcătuiau un fond de netăgăduită afecțiune.

— Mama voastră mi-a spus un lucru extraordinar la plecare începu Willis, fiind conștient de vibrația din glasul său, mi-a spus ceva ce n-am să uit niciodată : „îi mulțumim lui Dumnezeu, a zis, că te avem pe tine care te îngrijești de toate".

— Așa e, Willis, spuse Bess. Realmente asta și facem.

În după masa aceea a vorbit adevărata Bess, fără urmă de ironie. Dar, de fapt, toți trei au fost la înălțime.

— În fine, reluă Willis, mă bucur că așa stau lucrurile și că ne cunoaștem destul de bine ca să avem încredere unul în celălalt dar ia să stăm jos și, Bill, dacă vrea cineva o băutură, există toate cele necesare în barul portabil de-acolo. Îți amintești ce s-a amuzat tatăl tău pe seama barului ?

S-a mai vorbit de una și de alta, tocmai cît se cuvenea, pînă ce Bill a spus că ar vrea un cocteil Martini pe care și l-ar pregăti singur, iar Bess că ar bea un whisky cu gheață. Oare cine a fost ultimul om pe care l-a văzut bînd whisky cu cuburi de gheață ? Willis își aduse aminte de P. L. Nagel — da, el fusese.

— Sper că ați observat florile de pe birou, zise Willis. Vreau să vă spun cine s-a gîndit la acest mic gest, pentru că îl consider destul de mișcător — Nellie Bailey.

— Vai, ce frumos din partea ei ! exclamă Bess.

— Asta e și părerea mea. Flori proaspete în fiecare zi. Willis făcu o pauză și-și drese glasul. Știți, mă bucur c-am trecut prin Beacon Street înainte de-a vă vedea, deoarece acum sînt aproape sigur că ce am să vă spun o să te scutească Bill și pe tine Bess, de multe griji. O să vă relatez pe scurt despre ce e vorba. Una dintre întreprinderile cele mai mari din țară în materie de benzi de transmisie vrea să cumpere „Harcourt Associates". „Compania Simcoe", ca să fiu exact. E situată în Midwest, în caz că nu vă amintiți. Oferta se cifrează la aproximativ douăzeci și cinci de milioane de dolari. Știu ce gîndești, Bess, dar nu mă întrerupe. Părerea mea este c-ar trebui s-o vindem, și am să vă spun de ce. Willis era un adept al ideii că arta persuasiunii reprezintă însăși

chezășia succesului în comerțul american și temelia pe care se înalță prestigiul industriei autohtone, dar niciodată n-a fost mai convins de importanța ei ca în discuția cu Bill și Bess. Fără nici o exagerare, în viața lui nu-și dorise cu atîta ardoare să cîștige înțelegerea și simpatia a doi oameni, să-i facă să adopte concluziile lui. Ar fi fost de neconceput ca după atîția ani să se nască între ei o dispută. În loc de asta, se impunea un schimb deschis de opinii, un răspuns pentru fiecare întrebare.

Forța pledoariei sale în convorbirea cu Bill și Bess a izvorît din însăși înțelegerea lui neprefăcută față de ei. Nimeni nu știa mai bine ca el cît de sincer priviseră toți ai lor conducerea uzinei Harcourt — ca pe o îndatorire de familie. Și le spuse că în felul său modest împărtășea și el această obligație. Știa că Bess și Bill îi priveau pe muncitorii de la fabrică — după cum o făcea și el — aproape ca pe niște membri ai familiei și, de ce nu ? Existau zeci de oameni ale căror familii lucraseră în fabrică timp de trei generații și ar fi putut să-i și numească, pentru că el nu văzuse niciodată în muncitori o simplă marfă. Asta era o reputație care te face să te simți mîndru și Willis împărtășea din mîndria familiei Harcourt, în felul său modest. Fiind crescut în preajma lui Bess și a lui Bill, și-a însușit această minunată tradiție, și-i rămînea credincios ca oricare alt Harcourt. Dar, cu toate astea, acum erau destul de maturi ca să vadă cît de nestatornice sînt vremurile și cum însăși tradițiile cer uneori să fie reactualizate.

Fără să se piardă în istoria industriei americane, erau cu toții conștienți de expansiunea aproape explozivă a comerțului, așa cum se desfășura sub ochii lor. Îi displăcea profund să le-o spună, dar aveau obligația să privească fără ocol o realitate dureroasă. Epoca afacerilor de familie era pe cale de dispariție. Pe o rază de cincizeci de mile în jurul lor, existau sute de făbricuțe care, mai mult de un secol, fuseseră proprietăți de familie, dar astăzi se grupau în întreprinderi mai mari. Într-o asemenea situație nu aveai de ce să te rușinezi, pentru că, sincer vorbind, fuzionarea nu însemna decît pompare de sînge proaspăt și de noi ambiții în arterele îmbătrînite. Dar metafora nu a fost cel mai fericit aleasă judecînd după expresia schimbată a lui Bess Ewing.

— Îmi pare rău, Bess, zise Willis, n-am avut de gînd să fiu poetic, dar crede-mă, că fundamental, e un principiu sănătos. Şi, într-atît era de sănătos, încît Willis s-a lăsat purtat pe aripile lui. N-avea nici un rost să te împotriveşti schimbării — ci trebuia să accepţi, aşa cum accepţi bătrîneţea şi moartea, fără să se gîndească o clipă că fuzionarea cu „Simcoe Rubber Hose and Belting" ar duce la dispariţia uzinei sau a tradiţiei Harcourt. Pînă la urmă, tot va veni un moment cînd vor fi siliţi să vîndă uzina, pentru că, foarte sincer vorbind, nu va putea rezista ca întreprindere izolată. Şi, tot sincer, deoarece discutau aproape ca fraţii, după părerea lui, uzina Harcourt şi-ar fi închis de mult porţile, din cauza concurenţei, dacă întîmplarea nu făcea să se gîndească tot el la fuzionarea patentelor „Planeroid" cu Klaus, pe vreme cînd lucra la „Rahway Belting". Din fericire, în clipa de faţă, „Harcourt Associates" avea o poziţie excelentă. Deţinea un activ valoros care, deşi s-ar fi putut să nu mai prezinte aceeaşi valoare în viitor, explica totuşi oferta generoasă a lui P. L. Nagel, un om pe care nădăjduia că Bess şi Bill îl vor întîlni şi-l vor aprecia în aceeaşi măsură ca şi el. Orice schimbare era penibilă dar, judecînd la rece, un asemenea noroc s-ar putea să nu le mai iasă în cale. Oricît de greu i-ar veni s-o spună — fiind mîndru de realizările uzinei Harcourt — dar, ca să-şi decapsuleze gîndurile în întregime, trebuia totuşi să recomande acţionarilor să primească propunerea, în convingerea că după o matură chibzuinţă, Bill şi Bess se vor alătura întru totul de partea lui.

Judecînd după atmosfera din jur, puteai spune dacă prezentarea făcută a avut sau nu succes. Faptul că fusese sincer şi acţionase direct, fără să recurgă la stratageme, îl făcea să simtă o mîndrie plăcută. Deşi atenţia ascultătorilor săi nu slăbise nici un moment, ar fi fost poate primejdios să continue.

— În sfîrşit, zise el, mă tem că v-am ţinut o predică destul de serioasă şi, nu o dată, am avut senzaţia că mă aflu într-un soi de amvon, însă, după părerea mea, cam aşa stau lucrurile; iar acum, ştiu că aveţi multe întrebări de pus.

Bill a vorbit primul. S-a sculat de pe scaunul de la birou, s-a îndreptat spre barul portabil şi a turnat gheaţă topită din şeicărul cu Martini.

— A fost un discurs, nu glumă, zise el. Nu bănuiam că ai putea dezvolta o idee în felul acesta. Eu mă las întotdeauna convins de ultima persoană care-mi vorbește, dar asta se explică prin faptul că am un caracter slab, așa cum mi-o spune surioara mea de colo. Așa că, poate n-ar strica să reia Bess firul discursului, în vreme ce eu pregătesc un rînd de cocteiluri. Vrei și tu unul, Willis ?

— Ăăă, nu, mulțumesc, Bill, nu acum. Dar asta nu înseamnă că n-o să beau unul mai tîrziu.

Se-nțelege că Willis o urmărea cu atenție pe Bess, deoarece îi prețuia reacția în aceeași măsură ca și părerile. În ceea ce-l privea, îi cunoștea mult prea bine simțul de observație neiertător și talentele de zeflemisire, ca să nu se simtă stînjenit. Deodată, îi străfulgeră prin minte scena cînd Bess îl comparase cu Uriah Heep, dar se scutură însă de amintire cît putu mai repede. Niciodată nu se gîndise că buza inferioară a lui Bess semăna atît de mult cu a domnului Henry Harcourt, sau că ochii ei, deși de altă culoare, aveau aceeași expresie contemplativă ca a bătrînului H. H. Observă însă cu mulțumire că se arăta extrem de serioasă. Cel puțin, asta însemna că nu e pusă pe întrebări șugubețe sau care să te lase cu gura căscată.

— Mă bucur că ai fost sincer, Willis, spuse ea. Știu că ai fost.

— Vai, Bess, dar nici n-aș putea fi altfel, ripostă Willis.

— Și-mi pare bine că te gîndești la fabrică la fel ca tata și ca noi. Îmi dau seama că e o concepție demodată și probabil vom fi siliți să privim în față inevitabilul, dar mai e un lucru pe care sînt sigură că vrem să-l cunoaștem cu toții. Propunerea aceea va face din noi niște oameni bogați, dar mi-ar plăcea să știu ce asigurare avem că, după cumpărare, oamenii aceia nu vor închide uzina ? Nu uita de obligația noastră față de cei care muncesc în ea.

Firește că întrebarea nu-l luase prin surprindere ; știa că va veni întocmai cum se întîmplase și cu Sylvia.

— Dragă Bess, începu Willis, natural că m-am așteptat să aduci în discuție și treaba asta, și este o întrebare de „șaizeci și patru de dolari“ cum se spune la concursurile „cine știe, cîștigă“, nu-i așa ? Ca să fiu sincer, ea m-a preocupat din clipa cînd P. L. Nagel a venit cu oferta. Crede-mă c-am

discutat-o în amănunt cu P. L. aşa că pot să vă dau unele informaţii liniştitoare în această privinţă — fără să uiţi însă că nimeni nu se poate angaja în promisiuni care depăşesc sfera viitorului previzibil, asta o ştii, Bess, nu ?

N-a uitat niciodată această rezervă pe care şi-o luase faţă de ei ; Bess clătină din cap în semn că este de acord.

— Bill, de vreme ce tot faci pe barmanul, parcă aş bea şi eu unul mic, zise Willis. Nu trebuia să fie încordat, îşi repeta mereu. Făcea o impresie mai bună dacă se arăta relaxat. Mulţumesc, Bill, şi, ca între experţi ce sîntem în materie de cocteil, te felicit din toată inima. Ei bine, ezit să vă inoportunez cu chestiuni personale, dar iată veştile despre care v-am pomenit. Se pare că la „Simcoe" se caută un nou preşedinte, şi în sfîrşit, ca să scurtez povestea, mi s-a oferit mie această funcţie — mai întîi de vice preşedinte, apoi de preşedinte, cînd domnul Nagel trece la conducerea consiliului directorial. E o propunere căreia nu prea mă îndur să-i dau cu piciorul, dacă mă gîndesc la Sylvia şi la puşti.

Ridică repede mîna, observînd că Bess vrea să intervină.

— Te rog, Bess, lasă-mă să-mi duc ideea pînă la capăt. Se înclină puţin înainte pe scaun pentru a sublinia cele spuse şi adoptă un ton mai grav. Dacă vom încheia vînzarea cu ei iar eu voi deţine funcţia aceea, ştim deopotrivă, Bess, că uzina Harcourt şi sentimentele voastre faţă de ea vor constitui una din grijile mele de căpătîi. De fapt, P.L. Nagel şi cu mine am şi vorbit despre integrarea „Companiei Harcourt Asociates" şi aproape am ajuns la hotărîrea s-o lăsăm pe locul unde se află, dîndu-i denumirea de „Harcourt Division" — aşa că numele va rămîne.

Ar fi trebuit să-şi dea seama cu mult timp înainte că însăşi perspectiva de a deveni preşedintele unei companii mai mari constituia un argument formidabil.

— Vai, Willis, dar asta face ca totul să sune mult mai bine, spuse Bess zîmbind, dar nu în felul ei batjocoritor. De ce nu ne-ai spus-o mai înainte ?

— Era o chestiune personală, Bess, şi aşa cum am zis, tu şi cu Bill aveţi problemele voastre.

Bess se aplecă înainte şi puse mîna, pentru o clipă, pe genunchiul lui.

— Mă bucur grozav pentru tine, Willis. Adevărul e că dacă lucrurile stau aşa, mă bucur pentru noi toţi.

În momentul acela, Willis a încercat sentimentul cel mai măreţ care îi e dat unui om să-l simtă — convingerea deplină că totul s-a aranjat şi, asta i-o datora lui Bess. Nu exista nimeni pe lume ca Bess Harcourt. Ea îl făcuse să se simtă fericit şi împăcat cu el însuşi pentru prima dată de cînd primise propunerea lui P. L. Nagel. Totul i se datora lui Bess, generozităţii şi delicatei ei înţelegeri. Nu avusese de ce să mai aducă vorba de Roger Harcourt sau de procuristul doamnei Henry Harcourt. La drept vorbind, nimic pe lume nu se putea asemui cu o veche prietenie.

Cu toate astea, Willis învăţase de mult să-şi ascundă triumful şi exaltarea ţipătoare. A te arăta măsurat şi stăpîn pe tine făcea parte din disciplina impusă de afaceri.

— La revedere, Bill, zise el, conducîndu-i în jurul insulei de sticlă a birourilor, către sala de primire. Lăsînd totul la o parte, a fost minunat să vă văd şi sper să putem repeta figura în curînd.

Nu spusese decît adevărul, deoarece lui Bill îi păstrase mereu un colţişor cald în inimă, dar imediat îşi aduse aminte că asta era o formulă răsuflată. În toţi anii de cînd îl ştia pe Bill, nu a avut decît simpatie pentru el.

— La revedere, Bess dragă, zise el. Îmi dai voie ?

— Păi n-ar fi pentru prima oară Willis, răspunse ea rîzînd, exact ca pe timpuri.

Apoi, îşi întoarse obrazul spre el şi Willis îl sărută, dar cît mai convenţional cu putinţă, dat fiind că era şi Bill de faţă.

— Şi nu e nici pentru prima oară cînd te consider o fiinţă minunată, Bess, adăugă el, după cum ştiu că nu va fi nici ultima.

Pînă au plecat Bill şi Bess, s-a făcut şase fără un sfert ; sediul era pustiu, în afară de Nancy Sullivan de la centrala telefonică şi de Hank Knowlton.

— Îţi mulţumesc mult că ai rămas, Nancy, îi spuse Willis. Sper că nu te-am făcut să pierzi o întîlnire cu iubitul.

— Nu, asta în nici un caz. Am stat cu plăcere, domnule Wayde.

— N-am să uit bunăvoinţa ta, Nancy ; şi-acum, înainte de a pleca, vezi te rog dacă nu-mi poţi face legătura cu domnul

P. L. Nagel, din Chicago. Iar tu, Hank, fii bun și vino cu mine o clipă în biroul domnului Bryson Harcourt.

Willis puse mîna cu afecțiune pe umărul lui Hank. Nimic pe lume nu era ca fidelitatea, or cînd te bucuri de ea, se cuvine să-i arăți prețuire.

— Nu te-aș fi reținut, Hank, dacă nu aveam ceva destul de important să-ți spun, și-n caz că Elly n-are nimic împotriva unei invitații așa de tardive, telefonează-i și anunț-o că aș vrea să cinez cu voi doi la Ritz. Vezi tu Hank, îți spun în mare secret că „Simcoe Rubber" ne-a făcut o ofertă să cumpere „Harcourt Associates" și, dacă se va face treaba, vreau să devii șeful diviziei Harcourt, temporar, în orice caz, pînă vom soluționa problema integrării. Firește, că din punct de vedere operativ, uzina Harcourt s-ar putea să ne dea dureri de cap, pe viitor, deși am ținut pumnii strînși în nădejdea că n-o să fie așa...

Era o perspectivă grozavă pentru Hank Knowlton pentru că așa-i viața : ori mergi înainte, ori dai înapoi. Nici n-apucase bine să-l invite pe Hank la masă și încerca de pe acum un oarecare regret, fiindcă, obosit cum era, îi venea greu să mai facă un efort în plus. De pe acum avea senzația că vorbele și gesturile lui veneau de undeva de departe. Acum, cînd îi întîlnise pe Bill și pe Bess, se îndepărta, fără voie, de toate celelalte lucruri, ca și cînd era luat de un val și împins din ce în ce mai repede. Se întrebă pentru un moment de unde-i venise gîndul acesta, dar imediat își aminti că poate din povestea *Prin oglindă*[1] pe care i-o citea maică-sa în copilărie, carte ce-l tulbura, și o rugase pe Sylvia insistent să n-o citească niciodată puștilor. Se simțea ca un pasager stînd pe platforma unui tren care a pornit dintr-o gară și care, pe măsură ce înaintează, prinde viteză. Se depărta tot mai mult de anii în care își bătuse capul cu tot felul de aranjamente și planuri în calitate de șef al „Companiei Harcourt Associates". Amintirile și figurile deveneau tot mai mici, pierzîndu-și conturul real. El ieșea dintr-o sferă și intra în alta mai mare, mișcîndu-se din ce în ce mai repede.

---

[1] Roman de *Lewis Carroll* (1832—1898) continuare la celebra *„Alice în țara minunilor"*.

XXVIII

CLYDE, ca oricare alt oraş autonom din Noua Anglie, avea o memorie tradiţională deşi, neconformă realităţii. Adevărul e că, pe măsură ce cunoşteai mai bine acest oraş, te uimea şi mai mult neputinţa sa uneori totală de a da uitării pe orice om care trăise vreodată în raza lui. În locul uitării, localnicii din Clyde, dotaţi cu o forţă evocatoare nemăsurată, erau în stare să-şi aleagă din fiecare generaţie cîte doi, trei concetăţeni pe care-i transforma în figuri naţionale, ridicîndu-i la un rang aproape mitic. În definitiv, memoria şi mitologia merg mînă în mînă, iar la Clubul Bărbaţilor din Clyde în orice după amiază puteau fi găsiţi la lucru cîte o duzină sau cam aşa ceva de membri, plăsmuind legende, ceea ce se întîmpla şi la cluburile de femei, la organizaţiile religioase şi în cercurile de cusut. Din timpurile cele mai străvechi, Clyde dovedise că preferă legendele în locul istoriei bazată pe date exacte.

Poate că Willis nici nu şi-a dat vreodată seama că oraşul Clyde era pe cale să facă din el un personaj de seamă. Dat fiind că nu fusese silit să reflecteze în mod serios la opinia locală din punct de vedere comercial, nu era conştient nici de marele număr de oameni din Clyde care-i urmăreau însetaţi fiecare mişcare.

Ca preşedinte la „Harcourt Associates“ îşi făcuse cîteva apariţii în public, ca să cultive bunele relaţii în interesul uzinei. Cîndva, vorbise la un prînz dat la Clubul Francmasonilor, în faţa celui mai mare auditoriu care s-a pomenit vreodată în Clyde — amănunt pe care el însă nu l-a observat. Deosebit de măgulitoare a fost pentru el invitaţia domnului Roderick Holhalter, inspectorul şcolar din Clyde, care l-a rugat să ţină un discurs în faţa promoţiei de absolvenţi din iunie 1944, şi Willis a răspuns cu nespusă plăcere, mai ales că peste alte două zile urma să se ţină conferinţa anuală a acţionarilor de la „Harcourt Associates“. N-a ştiut însă niciodată că în vreme ce-şi etala unele observaţii logice şi stimulative în

legătură cu succesul, amfiteatrul liceului era încărcat pînă la refuz, plus că pe coridor se mai aflau o mulțime de oameni. Cu aceeași bucurie a primit să vorbească și în cadrul săptămînii tineretului, la cererea venerabilului Morton J. Heatherby, fostul paroh al bisericii congregației, pe care Willis o frecventase împreună cu maică-sa. Dar nici de astă dată nu și-a dat seama că din cauza afluenței de oameni — nu numai tineri, ci și vîrstnici — a trebuit să se renunțe la planul inițial de a ține adunarea în casa parohială și că, pînă la urmă, a fost deschisă biserica. Fără îndoială, n-a bănuit niciodată că majoritatea localnicilor din Clyde care l-au întîmpinat cu aplauze curtenitoare cînd s-a postat în dreptul unei strane, de fapt nu se strînseseră acolo ca să-i asculte dizertația, ci mai mult ca să-l observe.

După canoanele din Clyde, nu se îmbrăca după ultimul cuvînt al modei. Mulți erau chiar decepționați de costumele la două rînduri pe care le purta, și nici cuvintele rostite de el nu se deosebeau de ale oricărui om cu situația lui materială. Cu toate astea, prezența sa impunea. Era înalt și avea trăsături plăcute, iar în felul de a fi, arăta seriozitate și încredere de sine. Pantofii erau lustruiți ca oglinda, pantalonii șifonați exact cît trebuie, amănunt care a generat, probabil, și zvonul că întotdeauna călătorește însoțit de un valet personal. În oraș, apărea mereu într-un Cadillac, condus de un șofer, și-au existat discuții dacă automobilul era închiriat din Boston sau îl cumpărase în Massachusetts. În general, cei mai bine informați aveau certitudinea că limuzina îi aparține, i-ar fi fost doar rușine să meargă într-o mașină luată cu chirie. S-au făcut supoziții și pe tema șoferului, care ar fi putut face în același timp și oficiul de valet, ținînd seama că în romanele ușoare se întîlneau asemenea valeți--șoferi, pînă la urmă, însă, această teorie nu a prins rădăcini.

Cînd Willis Wayde a devenit prim vicepreședinte la „Simcoe“, și „Harcourt Associates“ s-a transformat în „Harcourt Division“, aproape toți localnicii din Clyde au primit vestea cu multă bucurie, deoarece asta însemna că băiatul din orășelul de provincie se ridicase și mai sus, intrînd într-o sferă care depășea experiența celor din Clyde. „Simcoe“, după cum o știa oricine, era o corporație de multe milioane de dolari, sau chiar de miliarde, acum cînd, în lumea finanțelor, miliardul devenise o cifră obișnuită. Nu mai rămînea nici cea mai mică

îndoială că din afacerea asta Willis Wayde se alesese cu multe milioane de dolari. Iar din clipa cînd „The Meltonian Publishing Company" a reuşit să vîndă Bibliotecii Publice din Clyde un volum intitulat „Conducătorii Industriei Americane" în care se afla fotografia şi biografia lui Willis Wayde, pînă şi cei mai sceptici au început să creadă în legenda Wayde. Poate că Willis a fost uimit cînd, la ultima lui vizită în Clyde, în timp ce lucra la integrarea „Companiei Harcourt Associates" cu „Simcoe", un comitet local al oamenilor de afaceri, din care făcea parte şi prietenul său John Sparks, vicepreşedintele Băncii Dock Street, a luat legătura cu el şi i-a propus să doneze oraşului un stadion de fotbal, cu luminaţie corespunzătoare pentru jocurile nocturne, amintîndu-i de dragostea pentru sport pe care o arătase în timpul liceului. Fireşte, nimeni nu i-a putut lua în serios răspunsul că nu are de unde să dea cei cincisute de mii de dolari, atît cît reprezenta valoarea proiectului. Oraşul Clyde începuse să lucreze la portretul idealizat al lui Willis Wayde şi fiecare privea cu dispreţ orice adevăr simplu, care nu se încadra pe deplin în imaginea plăsmuită. Doamna Willis Wayde apăruse rareori în Clyde, dar un număr de cititori ai Bibliotecii Publice din Clyde o văzuseră într-o fotografie apărută în revista „Fortune" în care întreaga familie Wayde pozase pe iarbă, în faţa casei denumită „Waydeholm". Realitatea este că s-au primit plîngeri la bibliotecă atunci cînd s-a descoperit că unul din cititori decupase fotografia din paginile revistei. În orice caz, cei care apucaseră s-o vadă, susţineau că doamna Willis Wayde e tare frumoasă, că semăna grozav de mult cu Dorothy Lamour şi că purta o brăţară cu briliante, o broşă cu briliante şi un inel imens, tot cu briliante.

Cînd familia Wayde s-a mutat la Chicago, iar în revista „Town and Country" a apărut un articol minunat ilustrat în legătură cu noua lor locuinţă de la Lake Forest, construită recent de întreprinderea de arhitectură „Guthrie, Gompers and Clutch", din Chicago, mitul lui Willis Wayde s-a amplificat şi mai mult. Într-un fel, acest lucru confirma vechea zicală care spune că depărtarea apropie inimile oamenilor dar, în afară de asta, au mai existat şi alţi factori care alimentau interesul neobosit al oraşului Clyde. Acum, cînd nimeni nu-l mai vedea pe Willis Wayde, se impunea ca personalitatea lui să fie redată cu contururi mai pronunţate folosindu-se şi mai mult materialele aflate la îndemînă. Standul de presă al lui Bowker, de pe Dock

Street a epuizat de trei ori la rînd stocul de reviste „Town and Country“, și-ar fi putut vinde mai multe dacă domnul Bowker n-ar fi mărturisit că ostenise tot reînnoind comanda. Mai existau și declarațiile unui martor ocular, Howard Twining, fostul șef de clasă din anii de liceu ai lui Willis, actualul proprietar al Societății „Twining's Real Estate and Insurance“ care a avut energia și perspicacitatea să întreprindă un joc comercial. Twining se suise într-un avion de pe aeroportul Logan din Boston, zburase la Chicago, și se dusese personal să-l vadă pe Willis Wayde la sediul uzinei „Simcoe Rubber“. Nu e exclus ca versiunea lui Twining în legătură cu întîlnirea lor să fi suferit unele modificări, dar cel puțin se întemeia pe un fapt real.

După cîte se părea, Willis lucra într-un birou spațios, cu vederea spre Lacul Michigan, și, fie c-o credeți sau nu, Mazie Minton, ea însăși o fată din Clyde — și cine nu-și amintea de Mazie ? — era principala lui secretară particulară, înfiptă colo sus, gătită cu o brățară de aur de toată splendoarea și avînd o droaie de secretare particulare în subordinea ei. Mazie însăși îl primise pe Howard Twining în sala de așteptare, obligația ei fiind tocmai aceea de a-i tria pe vizitatorii veniți la domnul Wayde. Dintr-o ochire l-a și recunoscut pe Howard și i-a spus că revederea lui o făcea să se simtă ca în vacanțele de-acasă, de demult. Cu un debut ca acesta, aproape că pe loc a și fost condus sus în biroul particular al lui Willis Wayde, care s-a bucurat grozav să-l vadă. Willis își reamintise perfect de Howard Twining, cu toate că la început îi spusese Harold. Din primele clipe ale vizitei, Howard îl prevenise că n-are de gînd să-i răpească prea mult timp, ci venise mai mult în trecere, să aibă o mică discuție cu el în legătură cu asigurarea pe viață. Oricît de multe asigurări avea un om, niciodată nu strica să mai ia cîteva în plus și ce-ar fi să evoce împreună anii frumoși petrecuți de amîndoi la bătrînul liceu din Clyde ?

Nimic nu putea fi mai măgulitor ca modul în care a reacționat Willis Wayde la aceste cuvinte. Prin asta a arătat, ceea ce de altfel toată lumea știa, că era o persoană de clasă înaltă, care nu-și precupețea timpul ca să dea dovadă de omenie. Willis i-a răspuns că, firește, n-a uitat anii minunați pe care i-au trăit cîndva la bătrînul liceu din Clyde, după care a început să se intereseze de oameni, spunîndu-le tuturor pe nume. A întrebat de Steve și de Winnie Decker, apoi de domnișoara Minnie Wilson, fosta lor dirigintă de la liceu, de care-și amintea perfect.

îi va păstra mereu un colţişor cald — adică, voia să spună, o afecţiune reală şi trainică şi, în caz că se pensionase, nădăjduia c-o duce destul de bine cu pensia ei.

La drept vorbind, grozave mai fuseseră zilele de şcoală, şi tare ar fi vrut să nu fie atît de departe de Clyde, pentru că i-ar fi plăcut teribil să-şi apropie o parte din vechile cunoştinţe. Din nefericire, însă, nenumăratele obligaţii care decurgeau din conducerea unei companii de amploarea lui „Simcoe“, îl ţineau pironit la sediul din Chicago. Sincer vorbind, în ultimii ani n-a putut menţine legătura cu „Harcourt Division“ din Noua Anglie, decît prin corespondenţă, la telefon şi din memorie, dar era convins că Hank Knowlton făcea acolo o treabă excelentă — în măsura în care i-o permiteau condiţiile. Willis va avea întotdeauna un colţişor cald — adică, voia să spună — un sentiment foarte puternic, aproape o slăbiciune pentru vechea uzină Harcourt. Dar, ce să-i faci, timpul nu stă pe loc, nu-i aşa ?

Howard a sesizat pe loc această remarcă în legătură cu timpul, i-a spus că fusese o plăcere extraordinară să-l vadă pe Willis, dar ştia că fiecare minut de-al lui e prins cu treburi, aşa că ce-ar zice să revină la asigurare ? Ajunşi la acest punct, Howard declarase pe un ton foarte categoric că nu i-a trecut niciodată prin minte că vorbindu-i despre asigurare ar abuza de prietenia lor. De fapt, a discuta despre asigurare însemna gestul cel mai prietenos din partea unui om. Şi era o bucurie să constaţi cu cîtă căldură a primit Willis ideea lui. Schema de asigurare, a spus el, era aproape completă, dar nu-l deranja de loc să mai investească o sută de mii de dolari în asigurări pe viaţă măcar pentru faptul că Howard bătuse atîta drum ca să-l vadă.

În clipa aceea şi-a făcut din nou apariţia Mazie Minton. Se părea că tocmai atunci aveau o prezentare a pernelor „Simfoam“, sus, în sala de conferinţe, şi că domnul Gregorian de la agenţie voia să cunoască părerea domnului Wayde. Lui Willis îi păru teribil de rău, dar dacă Howard nu se supăra să aştepte, ar fi putut relua discuţia mai tîrziu. Pe urmă, îi ceru secretarei agenda de întîlniri, şi după ce o consultă un moment, i-a făcut lui Howard o invitaţie cît se poate de amabilă. L-a întrebat dacă n-ar vrea să vină la Lake Forest să ia o cină fără pretenţii, pentru că nu vor fi decît ai familiei acasă. Despre asigurare, puteau discuta şi pe drum, în Cadillac. Nici prin vis nu s-ar fi gîndit Howard să primească invitaţia, dacă

Willis nu insista cu însufleţire. Aşa cum se exprimase Willis într-un mod foarte delicat, în defintiv Howard Twining era un fel de ambasador, o punte de legătură între el şi numeroşii săi prieteni dragi din Clyde. Ca să fie sincer, nu de mult se mutaseră şi ei într-o casă făcută după fantezie şi destul de simplă. Construcţia fusese executată de firma de arhitectură „Guthrie, Gompers şi Clutch" din Chicago, iar el şi doamna Wayde petrecuseră multe ore fericite, reflectînd la planurile de construcţie şi aranjînd mobilele antice, care reprezentau mai mult o investiţie, decît un lux. Acum, erau pe terminate cu aranjarea ei şi cum Howard se ocupa de imobile, era sigur că va sesiza aşa zisa plus-valoare nevăzută care impresoară un cămin, ale cărui porţi sînt întotdeauna deschise pentru vechii prieteni din liceu. Pentru puştime era o zi de joacă dar asta nu-i împiedica să intre şi ei o dată în bazin, să bea ceva rece şi să înfulece o gustare, în chip de cină, după care Howard putea să se întoarcă la hotelul lui din Chicago, în Caddie. Realmente, aşa-i spusese Willis Wayde — Caddie şi nu Cadillac.

— Mazie dragă, fii bună şi vezi dacă-mi poţi da legătura cu doamna Wayde, a rugat-o Willis. După aceea intru direct în conferinţă, şi poate că domnul Twining nu se va supăra să aştepte aici ; între timp, ai putea să-i arăţi noul nostru pliant, vreau să spun acela care se cheamă „Simcoe Magic".

Pînă sună telefonul, Willis a explicat de unde se trăgea denumirea de „Simcoe Magic". Ideea lui de bază fusese aceea că „Simcoe" şi benzile rulante fabricate acolo formaseră un covor fermecat care înconjura ca un brîu, tot pămîntul.

— Tu eşti, scumpo ? răspunse el la telefon. Chiar aşa i-a spus doamnei Wayde — scumpo — şi era ceva tare plăcut în felul cum rostise cuvîntul. Cam într-o jumătate de oră plec spre casă. Vreau să apuc sfîrşitul lecţiilor de tenis şi de craul australian, aşa că te rog să le spui domnilor Crock şi Ginsberg să-şi sincronizeze programele ţinînd seama de jumătatea de oră cît mai rămînem aici, plus drumul meu pînă acasă, mergînd normal, scumpo. Apropo, cine crezi că se află aici, chiar lîngă mine ? Howard Twining. Nu e curios cînd te gîndeşti de cîte ori ţi-am vorbit despre el ? L-am invitat la noi să ia o gustare şi Howard s-a arătat destul de binevoitor ca să primească. Înţelege că e vorba de o zi consacrată soţiei şi copiilor, iar Gus îl poate aduce înapoi, imediat după cină. În cazul cînd puştii vor să

meargă la film, îi poate duce Axel, în maşina cealaltă, sau chiar eu, în cea decapotabilă. Sosesc acasă cît ai clipi, scumpo.

Howard Twining ar fi vrut să aibă puterea de a zugrăvi în cuvinte o imagine cît mai reală a locuinţei Wayde, din Lake Forest. Singurul lucru pe care-l putea spune era că, pînă şi într-o suburbie de reşedinţe magnifice ca aceea, casa Wayde se număra printre cele mai grozave. Şi că, întreaga proprietate avea un aspect primitor şi luminos. — Howard era gata să jure că nu s-a lăsat influenţat în aprecieri de simplul fapt că încheiase o vînzare de o sută de mii de dolari. Lucru destul de curios, dar proprietatea îi amintea într-un fel ciudat, deşi complet diferit, de vechea reşedinţă Harcourt. Rododendronii de pe aleea maşinilor semănau cu cei de la Harcourt şi, fie c-o credeţi sau nu, mai era şi un lac artificial pe care plutea o lebădă. Cînd Howard i-a vorbit despre această asemănare, Willis Wayde s-a arătat încîntat.

— Eşti primul om care mi-o spune, Howard, a ripostat el, şi sînt măgulit că ai remarcat-o pentru că m-am inspirat mult din reşedinţa Harcourt cînd eu şi cu Sylvia ne-am pus de acord cu ideile.

Casa era clădită din piatră de culoare cenuşie, ca şi reşedinţa Harcourt, şi cu un acoperiş înclinat, de ardezie cenuşie, dar în ansamblu era modernă, cu ferestre panoramice şi efecte de genul ăsta. Spre regretul lui Howard, n-a ajuns să urce şi la etaj. S-a spălat într-o toaletă de la parter, foarte confortabilă, care, ca vestiar, avea o garderobă evident concepută pentru petreceri grandioase. Impresia ce i-a rămas a fost aceea a unor holuri primitoare, şi camere imense, cu picturi în ulei şi o mobilă extrem de aleasă. N-a prea avut timp să le vadă pe toate, deoarece, fiind vară, au mîncat afară, pe o terasă care dădea spre bazinul de înot, la o masă delicioasă cu suprafaţa de sticlă şi luminată cu felinare şi au fost serviţi de un majordom cu numele de Axel, îmbrăcat în sacou alb. Toată familia se afla în jurul mesei, ceea ce arăta, după cum spusese Willis, că era vorba de o seară consacrată soţiei şi puştilor. Dar înainte de a se aşeza la masă, s-au petrecut o mulţime de alte lucruri interesante.

Doamna Wayde, povestea Howard Twining, a fost o gazdă fermecătoare şi amabilă. Şi chiar dacă se trădase că nu prea ştia cine e el, în definitiv, de ce n-ar fi făcut-o ? Cu toate astea, îţi puteai da seama că avea talentul de a-i face pe oameni să se

simtă bine, lucru ce dovedea că Willis folosea casa din plin pentru întîlnirile și petrecerile cu oameni de afaceri.

— Ascultă Howard, de ce nu ne-am scoate amîndoi hainele ca să ne relaxăm ?, sugeră Willis la scurt timp după sosire. Sylvia n-o să se supere, așa e, scumpo ?

Howard a trebuit să facă mărturisirea că poartă bretele, dar Willis i-a răspuns că asta n-o va supăra cîtuși de puțin pe doamna Wayde, că e un lucru absolut firesc între foști colegi de liceu, și, într-adevăr, doamna Wayde nu s-a supărat. De altfel, puteai să vezi imediat că între ea și Willis există o legătură minunată, că era o soție și o mamă bună, plus că mai era și frumoasă. Purta o rochie de bumbac croită pe corp și totul pe ea strălucea. Din întîmplare, nu avea bijuterii, în afară de o brățară cu briliante și un inel cu un solitar de toată splendoarea.

— Și-acum, Howard, hai să mergem să-i vedem pe puști, propuse Willis. Azi e una din după amiezele lor de sport. Iau lecții de tenis și de înot de trei ori pe săptămînă. Consider că stăpînirea acestor sporturi e importantă pentru ei, iar Sylvia și cu mine avem grijă să nu-i stingherească nimeni de la program. Acum sînt pe teren, scumpo ?

— Da, dragă, i-a răspuns doamna Wayde. Domnul Crock e spre sfîrșitul lecției cu Paul și arde de nerăbdare să-ți arate cît de mult a progresat Al la loviturile luate prin față.

— Louise a făcut vreun progres la servit ? se interesă Willis.

— Domnul Crock spunea că e foarte mulțumit de ea, dragă. Dar trebuie să vă grăbiți dacă vrei să-l urmărești pe Paul.

Se vedea clar că între domnul și doamna Wayde exista o legătură frumoasă.

— Crock zice că Paul vădește calități de mare jucător, remarcă Willis. Rămîn la părerea mea din totdeauna că trebuie să începi tenisul de foarte timpuriu. Ginsberg e la bazin, draga mea ?

— Da, răspunse doamna Wayde, cred că e pe sfîrșite cu lecția.

— Poate ai să-i comunici, scumpo, că n-are de ce să scoată halterele sau rogojina. Tot n-o să mă antrenez cîtă vreme îl avem pe Howard, aici.

Adevărul e că Willis Wayde arăta destul de în formă ca să renunțe la un antrenament. Chiar la capătul unei zile de muncă,

mergea sprinten de colo pînă colo, prezentîndu-şi reşedinţa. Terenul de tenis era foarte frumos, iar cînd Howard a făcut această apreciere, Willis i-a mărturisit că-l amenajase mai mult din cîte şi-a amintit de terenul lui Bryson Harcourt.

Copiii aveau maniere alese. Unul dintre băieţi, juca tenis cu un tînăr musculos şi celălalt, Al, cam de treisprezece ani, şedea cu un pulover aruncat peste umeri lîngă o fetiţă cam de opt ani, cu părul negru şi grozav de drăgălaşă.

— După cîte văd, copii, pare-se că vă distraţi de minune, zise Willis Wayde.

Era clar că între Willis şi ei exista o reală şi profundă afecţiune. Cum l-au văzut, au dat cu toţii un chiot şi fetiţa care se numea Louise, i-a sărit drept în braţe.

— Ce face scumpa lui tăticu ? o întrebă Willis. Şi-acum, vreau să vi-l prezint pe domnul Twining. Fie că mă credeţi sau nu, dar domnul Twining e coleg de şcoală cu tăticul vostru.

Fără îndoială, vlăstarele Wayde se pricepeau bine la tenis, iar cînd au trecut la înot, Howard Twining, ca să fie sincer, s-a simţit oarecum jenat să-şi pună costumul şi să intre în bazin cu familia Wayde şi cu domnul Ginsberg. Nu în sensul că bazinul ar fi fost mic. Dimpotrivă, depăşea dimensiunile obişnuite şi era minunat amenajat cu cabine, duşuri, scaune din plastic şi cu tot ce-i trebuia. Jena lui se datora faptului că el nu putea face decît mişcări laterale şi spre faţă, pe cînd Willis şi toţi copiii ştiau să înoate craul australian. Dar doamna Wayde i-a risipit stînjeneala.

— Cred că Willis exagerează cu craulul australian, a spus ea. Asta a fost obsesia lui veşnică. Chiar şi în luna de miere a luat lecţii de craul.

— Asta-i bună ! Dar poate nu era şi luna dumneavoastră de miere, doamnă Wayde, a răspuns Howard în glumă.

Ea a rîs. Avea un plăcut simţ al umorului.

— Mă rog, îl cunoşti pe Willis — doar aţi fost colegi de şcoală, i-a ripostat ea. Dar iată-l pe Axel care vine cu băuturi răcoritoare. Dacă termină cu craulul, Willis o să-ţi pregătească un cocteil Martini. Este un adevărat expert în materie.

Ceea ce încerca Howard Twining să scoată în evidenţă ori de cîte ori relata această vizită, era atmosfera simplă, neceremonioasă în care se desfăşurase. Deşi, dacă priveai în jur, puteai să vezi că era vorba de bănet serios, nu glumă : bazine de înot, argintărie veche, majordomi, şoferi, Cadillacuri, instruc-

tori de tenis și treburi de felul ăsta; totuși, nimic nu te făcea să te simți stingher. Lucrul cel mai important era atitudinea prietenoasă, ospitalieră a domnului și a doamnei Wayde, și raporturile frumoase dintre ei doi și dintre ei și copii. Era un privilegiu să te afli în mijlocul unei asemenea familii, în care fiecare se străduia să-l facă pe oaspete să se simtă cît mai bine. Lui Howard i-a părut grozav de rău cînd a venit Gus cu Cadillacul, dar a plecat ducînd cu el imaginea familiei Wayde în cadrul ei minunat de la Lake Forest. În plus, nu scăpa un prilej în care să nu spună că succesul și bogățiile nu-l schimbaseră pe Willis Wayde. El rămăsese același om minunat și modest care dezbătuse la liceu tema pedepsei capitale, dacă trebuia sau nu să fie abolită, și care pășise în marele cadril alături de Patricia Ryan, la balul de absolvență. În concluzie, mai rămînea încă o remarcă făcută de Willis pe care Howard n-o putea uita niciodată.

— Howard, a spus el, cu toate că noi trăim aici, în Lake Forest și ne străduim în felul nostru modest să ne aducem contribuția la viața comunității, fondul nostru rămîne acela de cetățeni ai Noii Anglii. Sufletește, Sylvia rămîne o fată din Cambridge, iar inima mea e acolo, în Clyde. Amîndoi ne-am gîndit cum să facem să le împărtășim copiilor noștri comoara tradiției din Noua Anglie, pe care o prețuim deopotrivă. Așa se explică și faptul că Al va merge în toamna asta la o școală medie, chiar în afara orașului Concord, Massachusetts, în speranța că Paul îl va urma mai tîrziu — dar Louise va rămîne cu tăticu, nu-i așa albiniţo ?

Cel puțin cam astea au fost cuvintele lui Willis Wayde și cel puțin Howard Twining a transmis semnificația și loialitatea pe care o exprimau.

Călătoria și vizita lui Howard la Willis Wayde s-au petrecut în vara anului 1950, chiar la începutul conflictului din Coreea. Cu aproape un an înainte, inscripția de pe uzina Harcourt fusese schimbată cu cea de „Simcoe Rubber Hose and Belting“ sub care s-a adăugat cu litere mai mici, dar foarte citețe, „Harcourt Division“. Pe atunci, în Clyde nu exista nici un zvon și nici un curent de îngrijorare cu privire la viitorul uzinei Harcourt. Și, în definitiv, de ce ar fi fost, atîta vreme cît Willis Wayde avea interese personale în fabrică, și, pe deasupra, mai era și vicepreședinte la „Simcoe-Rubber“ ? În realitate, el nu a preluat funcția de președinte de la „Simcoe“ decît

în 1953, cînd, în sfîrşit, P. L. Nagel a devenit preşedintele consiliului directorial — cu alte cuvinte, mai tîrziu decît i-o făgăduise P. L., dar nu trebuie uitat că oamenii bătrîni se ţin cu dinţii de activitate. Rareori se întîmpla ca miturile oraşului Clyde să dispară cu una cu două, plus că într-o urbe ca aceea, decepţia nu putea anula niciodată încrederea. Vestea numirii lui Willis Wayde ca preşedinte la „Simcoe Rubber" a fost anunţată cu litere de-o şchioapă pe prima pagină a ziarului „The Clyde Herald", şi toţi au primit-o cu bucurie, pentru că Willis Wayde devenise o personalitate prea mare ca să mai constituie ţinta invidiei sau a răutăţii. Pentru fiecare localnic din Clyde era limpede că oraşul avea, în sfîrşit, un protector puternic. Şi chiar dacă mai existau unele pizmuiri, ele se îndreptau spre norocoşii ăia de executivi şi de funcţionari de la fabrica Harcourt care, prin grija deosebită a lui Willis Wayde, aveau să-şi păstreze mereu pîinea, la vremuri bune şi la restrişte şi să primească sprijin prompt la boală sau la necaz.

Aşa se explică de ce Clyde a fost de-a dreptul zguduit de vestea dezastrului care s-a abătut pînă în cele din urmă, mai ales că, înainte de ivirea lui, nu circulase nici un zvon. La început, ştirea a fost comunicată sub forma unei notiţe scurte, afişată la panourile pentru anunţuri de la uzina Harcourt, iar aceasta s-a petrecut cam la două luni după înscăunarea lui Willis ca preşedinte la „Simcoe". În dimineaţa următoare, a apărut un alt titlu cu litere de-o şchioapă în ziarul „The Clyde Herald": «„Simcoe" închide uzina Harcourt. Proprietatea scoasă în vînzare.» Fireşte că s-a publicat şi o explicaţie oficială, ticluită cu grijă de conducerea societăţii „Simcoe Rubber Hose and Belting". Printre altele se spunea în ea că această măsură a fost luată numai după dezbateri îndelungate şi cu profund regret, dar era impusă de necesitatea unei integrări mai strînse a proceselor tehnologice de la „Simcoe", realizîndu-se astfel o mai mare economie şi eficienţă. În continuare, se adăuga că se va încerca pe cît posibil să li se asigure loc de lucru angajaţilor dornici să muncească în uzinele „Simcoe" din Ohio sau Illinois. Iar în semn de respect faţă de toţi angajaţii, activitatea de la uzina Harcourt nu va fi întreruptă încă două luni pline. Comunicatul purta semnătura lui Willis Wayde, preşedintele „Companiei Simcoe".

Acest ultim amănunt era greu de crezut, deoarece conţinutul înştiinţării era lipsit de bine cunoscuta lui căldură şi sim-

patie. De fapt, după cîteva zile de încremenire, în care nimeni n-a vorbit decît despre asta, o mînă de conservatori neclintiţi, printre care şi mulţi lucrători de la uzina Harcourt ce-şi mai păstrau încrederea în Willis Wayde, s-au strîns ca să-l apere. Ei ştiau că dacă s-a ajuns la închiderea uzinei asta însemna că Willis Wayde n-a putut să procedeze altfel. Pe el îl durea această măsură şi luptase clipă de clipă împotriva ei. Nu Willis Wayde era cel care închisese uzina Harcourt. Ci o clică de bancheri din Wall Street, care preluase în secret controlul asupra „Companiei Simcoe" şi-l forţase pe Willis Wayde să primească această umilinţă.

Astfel, destrămarea definitivă a uzinei Harcourt poate n-a fost chiar atît de tragică pe cît s-ar fi putut. E-adevărat că ea a distrus echilibrul activităţii economice din Clyde şi viaţa de familie a multor localnici. A fost o lovitură deosebit de grea, deoarece, la puţin timp s-a văzut limpede că proprietatea Harcourt nu mai putea fi vîndută în scopuri industriale. S-au aruncat multe vorbe goale, la necaz şi la mînie, dar a existat şi un lucru care făcea adevărată cinste oraşului — ceva frumos, dacă te gîndeai bine. Trădarea şi dezastrul nu au putut nimici mitul lui Willis Wayde — atît de neclintită era loialitatea oraşului Clyde. Printre cei care mai credeau încă în el, erau unii care nutreau pînă şi convingerea că într-o bună zi se va întoarce în Cadillacul lui, va răscumpăra şi va conduce din nou uzina Harcourt.

XXIX

ERAU unele momente cînd Willis se întreba dacă n-ar fi trebuit să sară într-un avion sau într-un tren în Chicago şi să se ducă direct la Boston ca să explice personal familiei Harcourt — şi în special lui Bess — motivele exacte şi imperioase

care au impus închiderea uzinei, mărturisindu-le, totodată preocuparea şi mîhnirea lui în legătură cu măsura, în aparenţă drastică, pe care a fost silit s-o ia. Gîndindu-se şi mai serios la latura asta, poate că o asemenea explicaţie nemijlocită ar fi însemnat o dovadă de mai mare respect faţă de familia Harcourt, dacă nu chiar şi faţă de el însuşi. Sylvia — şi asta o recunoştea fără înconjur — îl povăţuise să facă acest lucru de îndată ce-i vorbise despre neplăcuta măsură pe care fusese forţat s-o sugereze directorilor de la „Simcoe". Adevărul e că pe Willis îl mirase seriozitatea cu care primise ea vestea, dat fiind că în ultima vreme, furată de copii şi de multiplele preocupări sociale şi obşteşti din Lake Forest, Sylvia nu mai arătase cine ştie ce interes pentru afaceri. În realitate, i-a trebuit cîtva timp pînă s-o convingă că închiderea uzinei Harcourt era o chestiune pur comercială şi nu una personală. Deşi, ca soţie nu avea egal Sylvia nu-şi dăduse niciodată osteneala să privească datele statistice în faţă. În loc de asta, pe ea o frămîntau aspectele mai plicticoase, deşi mai puţin semnificative, în realitate.

— Dar, Willis, tu parcă nu te gîndeşti ce-o să însemne asta pentru familia Harcourt, i-a reproşat ea.

Fireşte că se gîndise, după cum i-a spus-o şi Sylviei, răspicat.

— E tot atît de dureros pentru mine, cît şi pentru familia Harcourt, scumpo, i-a ripostat el. Dar zău c-aş vrea să-ncerci să înţelegi doar un singur minut că în treaba asta n-am acţionat din proprie voinţă. Sînt obligat să fac ce e mai nimerit pentru „Simcoe". Doar n-ăi fi vrînd să-mi înşel trustul, nu ?

— Nu, Willis, fireşte că nu, dar pari aşa de — Sylvia se opri, ca şi cînd îşi căuta cuvîntul şi fruntea i se brăzdă de cute.

— Aşa de cum, scumpo ? întrebă Willis, pe un ton foarte moale.

— Aşa de crud, după atîţia ani cît ai lucrat acolo, Willis.

El oftă. Deşi convins că are perfectă dreptate, discuţia îl întrista.

— Ţi-am spus că mă doare tot atît de mult ca pe oricare altul, dar trebuie să-ţi dai seama că asemenea lucruri sînt uneori inevitabile. Sincer să fiu, cred că de la bun început, atît eu cît şi P. L. ne-am cam temut că pînă la urmă va fi cu neputinţă să integrăm uzina Harcourt în tabloul de ansamblu ;

se înţelege că acelaşi lucru e valabil şi pentru fabrica Rahway. Aş vrea să-mi dai crezare cînd îţi spun că ani de zile m-am străduit din răsputeri ca să menţin un *status quo*. Rezultatul, sînt tabelele de cifre descurajatoare la culme, situaţie care pur şi simplu nu mai poate merge înainte. Sînt momente cînd, ca să fii generos, ţi se cere să fii crud.

— Ştiu, Willis, că eşti generos dar nu înţeleg cum de nu te gîndeşti la ce-o să se întîmple cu oamenii care muncesc în uzină. Ştii doar că lucrul ăsta o să-i supere teribil pe cei din familia Harcourt.

Îi venea greu s-o urmărească cu răbdare, deoarece observaţiile ei erau tangenţiale şi n-aveau nici o legătură cu realitatea. Atitudinea ei nu făcea decît să confirme o dată în plus vechea zicală conform căreia casa şi afacerile nu se pot amesteca. În familie, de pildă, puteai să fii îngăduitor şi aveai cu mult mai mare libertate să te arăţi generos — lucru care nu mergea într-o corporaţie; aceste acte de bunăvoinţă şi de generozitate de acasă, nu se asemuiau cu cele din lumea afacerilor. Willis avea de exemplu mărinimia să contribuie la bunăstarea părinţilor săi şi a mamei lui Sylvia şi să dea o mînă de ajutor altor oameni fără să se uite la bani. Dar o dată ce păşeai în liftul de la serviciu, pînă şi obligaţiile faţă de tine însuţi deveneau altele. Ele se amplificau într-atît de mult, încît pînă la urmă deveneau obligaţii faţă de grupuri întregi de oameni. Credea în acest principiu, pe care, fireşte, că Sylvia nu-l cunoscuse, dar ar fi dorit ca ea să-l înţeleagă.

— Ştiu, scumpo. Ştiu. M-am gîndit serios la muncitorii ăia. Îmi dau la fel de bine seama ca şi cei din familia Harcourt c-o să fie multă suferinţă, dar aş vrea să încerci să înţelegi lucrul esenţial, şi anume că nu poţi lua o hotărîre importantă fără să loveşti în cineva. Sincer vorbind, pînă în cele din urmă, uzina Harcourt tot va trebui să fie abandonată pentru că nu e modernă şi se află prea departe de marile centre de producţie. Trebuie să-ţi dai seama că în fiecare zi sînt închise tot felul de făbricuţe, ori tu şi cu mine nu putem schimba cursul lucrurilor.

Oricît de enervantă era obligaţia de a repeta realităţi atît de evidente, era şi mai agasant s-o vezi pe Sylvia cum le ignorează şi se gîndeşte la altceva.

— Dar, Willis, zise ea, dacă am înţeles bine, spuneai că de la început ai ştiut c-o să se-ntîmple asta, dacă P. L. Nagel va cumpăra uzina Harcourt, nu-i aşa ?

Sincer, trebuia să admită că această întrebare îl irita. Deşi era iraţională şi nedreaptă, reuşea totuşi să-i răstoarne echilibrul calculelor sale.

— Uite ce, stai niţel, scumpo, interveni el.

Dar Sylvia nu-l lăsă să-şi ducă ideea pînă la capăt.

— Or dacă ai ştiut-o, consider că n-ai fost corect faţă de familia Harcourt. Nu văd cum i-ai putut sfătui s-o vîndă.

— Aşteaptă o clipă, sări Willis, uitînd pe moment că vorbea cu ea, iritat şi totodată nerăbdător să pună lucrurile la punct în felul în care-i convenea. Hai să lămurim complet treaba asta. Nu te pot lăsa pe tine, sau pe oricare om, înţelegi, pe oricare — să facă asemenea insinuări. În primul rînd, am spus că m-am temut c-o să fie imposibil să păstrăm uzina. Eu am făgăduit familiei Harcourt să fac doar ce-mi stă în putere — şi aşa am făcut. În al doilea rînd, am procedat perfect sfătuindu-i s-o vîndă, iar sfatul pe care l-am dat n-a avut nici în clin nici în mînecă cu interesele mele personale.

De-abia cînd s-a oprit şi-a dat seama că ridicase glasul.

— Willis, fii bun şi nu te enerva, îl rugă Sylvia. Fireşte că ai procedat bine. Nu făceam decît un comentariu — şi atîta tot.

— Dar nu sînt cîtuşi de puţin enervat, Sylvia, crede-mă. Aici nu e vorba decît de un fapt evident. Am vîndut-o cu douăzeci şi cinci de milioane de dolari, după cum foarte bine îţi aminteşti.

— Da, dragă. Îmi amintesc.

— Şi fiindcă tot ne aflăm la capitolul evocări, ai putea să-ţi mai aminteşti că n-ar fi obţinut în vecii vecilor un preţ ca ăsta, dacă n-o conduceam eu cîţiva ani. N-am pentru ce să-mi cer scuze atunci cînd nu pot împiedica inevitabilul, scumpo. Poate să-mi pară rău, dar nici asta nu opreşte inevitabilul.

A fost o discuţie foarte chinuitoare, dar, pînă la urmă, Willis a înţeles după expresia ei că-i urmărise raţionamentul logic. În definitiv, Sylvia avea o judecată sănătoasă, o dată ce privea realitatea în faţă.

— Înţeleg ce vrei să spui, dragă, începu ea, şi-mi dau seama cît de greu trebuie să fie să încerci să-i împaci pe toţi. Nă-

dăjduiesc c-ai să te vezi cu cei din familia Harcourt și ai să le explici și lor cum stau lucrurile, întocmai cum ai făcut-o cu mine.

În loc să-i răspundă direct, s-a aplecat și a sărutat-o pe frunte. Era întotdeauna încîntat cînd, pînă în cele din urmă, cădeau la înțelegere.

— Sînt foarte ocupat în clipa asta, dar mă voi gîndi la ce mi-ai spus, scumpo. Încă nu știu exact cum trebuie să fie explicat lucrul ăsta, dar nu-ți mai bate tu capul cu el. Apropo, cred că pe mîine am o surpriză plăcută pentru tine.

Sylvia privi în sus, spre el și cuta dintre sprîncene i se adînci.

— Ce fel de surpriză, Willis? Îngrijorarea din glasul ei îl făcu să izbucnească în hohote de rîs.

— Nimic care să te supere cîtuși de puțin, iubito — o să-ți facă o mare bucurie, cred eu, e ceva despre care am vorbit și la care am visat împreună ani în șir. Dar nu încerca să ghicești pentru că atunci n-o să mai fie o surpriză. Așteaptă doar pînă mîine.

Adevărul e că poate ar fi fost mai bine să facă precum i-a sugerat Sylvia, să se repeadă la Boston și să stea de vorbă cu cei din familia Harcourt, dar pentru moment acest lucru părea imposibil. I se aranjase un program foarte strîns în Chicago de întîlniri, și i-ar fi fost penibil să nu-l respecte. În afară de asta, noiembrie 1953 — luna în care se afla — venise cu semne de stagnare în producție. Problema inventarului era acută, și, după cum socotea Willis, reclama întreaga sa atenție. Totodată, se apropia și conferința lunară a directorilor care impunea nu numai prezența lui fizică, ci și raportul întocmit de el în legătură cu situația generală a uzinei Harcourt. Dacă urma totuși să se vadă cu familia Harcourt, ar fi trebuit să lase totul baltă și să plece imediat la Boston, deoarece orice întîrziere presupunea riscul ca ei să afle noutatea din altă parte. Cu toate astea, i se părea pur și simplu cu neputință să se scuture de toate obligațiile, plus că, deși 1953 fusese anul cel mai prosper din cîți trăise „Simcoe" vreodată, Willis se simțea, ca s-o spună sincer, ostenit, și nu avea chef să înfrunte răscolirea sufletească ce știa că-l așteaptă la o întîlnire cu doamna Bryson Harcourt, cu Bess și cu Bill. Poate era mult mai cuminte să-și rezerve cîteva ore, în care să scrie o serie de epistole cordiale principalilor acționari ai uzinei Harcourt.

A ajuns la această hotărîre în drum spre oraş, venind de la Lake Forest chiar a doua zi dimineaţă după discuţia avută cu Sylvia, şi o dată ajuns la birou a şi pus-o în aplicare. Şi fiindcă ţinea cu orice preţ să abordeze cu mintea limpede această chestiune delicată, a rugat-o pe secretară, pe Mazie Minton, să-i facă ordine pe birou şi să nu-i dea legătura telefonică cu nimeni. A renunţat pînă şi la ideea să dicteze scrisorile, lucru pe care-l putea face şi după ciornele definitive, dar primele bruioane ţinea să le formuleze complet singur şi neconturbat.

Treaba s-a dovedit a fi cu mult mai anevoioasă decît se aşteptase. Trecuse multă vreme de cînd nu mai scrisese o pagină de mînă şi gîndurile i se mişcau cu încetineală. Începuse cu o scrisoare către Bess Harcourt, încredinţat că ea ar putea servi drept model pentru celelalte. În general, a fost mulţumit că scrisoarea către Bess cuprindea totul, deşi scrisă într-un stil concis şi în spiritul vechii prietenii care ţîşnea din fiecare rînd. Nu l-a mirat faptul că Bess nu i-a confirmat niciodată primirea, pentru că, la urma urmei, nici nu era un lucru necesar, plus că efortul unui răspuns ar fi fost prea mult pentru Bess.

Dragă Bess,

Scriindu-ţi aceste rînduri — şi crede-mă că prima ciornă o redactez de mînă — sînt stăpînit de dorinţa de a fi fost mai aproape de tine, de mama ta şi de Bill, pentru a vă putea spune, personal, ceea ce trebuie să vă comunic aici. Aş fi dorit să nu treacă atîta vreme fără să ne vedem, deoarece sînt ferm convins că într-o împrejurare ca asta, legătura directă ar favoriza o înţelegere deplină. Cu toate astea, datorită distanţei şi presiunilor produse de situaţia comercială de aici, scrisoarea de faţă trebuie să îndeplinească rolul de mandatar, şi încă de unul corespunzător, sper.

Crede-mă, Bess dragă, că am semnat înştiinţarea alăturată — care o să apară în cîteva zile pe panourile de anunţuri de la uzina Harcourt — cu cea mai mare durere şi părere de rău. Raţiunea comercială a acestei măsuri mă tem că este de netăgăduit, dar asta nu scade cu nimic din revolta mea. Sper că-ţi vei aminti, dragă Bess, că, atunci cînd am opinat pentru vînzarea uzinei „Harcourt Associates“ — un sfat pe care eu, şi sper că şi tu, nu l-am regretat niciodată — v-am făgăduit că voi depune un interes neprecupeţit şi cît mai sincer pentru

bătrîna uzină Harcourt și asta fiindcă am avut și am față de ea sentimentul pe care îl poartă orice discipol fidel al bunicului vostru. Sînt mîndru să afirm în această clipă de examen al conștiinței că mi-am respectat întru totul făgăduința. Nu propriile noastre dorinți, ci forțele economice ne-au fost potrivnice, Bess. Oricît de duioase sînt amintirile ce mă leagă de uzina Harcourt, integrarea ei în ansamblul general de-aici n-a fost niciodată încununată de succes. Utilajul uzinei este învechit și, ca să fim absolut sinceri, epoca ei a apus.

Dar în loc să jelim, dragă Bess, mai bine să păstrăm veșnic proaspătă în inimile noastre, amintirea vechii uzine. Oricît de chinuitoare este hotărîrea luată, sînt sigur că tu și cu Bill, care dețineți în prezent un mare număr de acțiuni „Simcoe", veți gîndi pînă la urmă la fel ca mine. Și oricît de legate ar fi afecțiunile noastre de trecut, în ultimă analiză, tu, eu și noi toți care avem grija casei și a familiilor, trebuie să privim drumul în față. Așa cum o spunea cîndva, pe scurt, un bătrîn înțelept din Noua Anglie (poate Ralph Waldo Emerson?): „Privește în sus și nu în jos. Privește înainte și nu în urmă și întinde o mînă de ajutor".

Cu îngăduința ta, dragă Bess, mi-ar plăcea să închei scrisoarea în spiritul acestor cuvinte din urmă. Așa cum spuneam, aș vrea să mă aflu acum lîngă tine în biblioteca voastră îmbietoare, sau la o plimbare de toamnă tîrzie, prin locurile înconjurătoare, poate pînă sus, în pădurea de pini pe care, cu ani în urmă, tu și cu mine am cutreierat-o de la un capăt la altul, pentru ca personal să-ți fac mărturia devotamentului și afecțiunii ce le-am nutrit întotdeauna pentru tine și ai tăi.

În concluzie, dă-mi voie să-ți spun că sub povara apăsătoare a răspunderii pe care această companie deosebit de lucrativă a pus-o pe umerii mei, unul dintre lucrurile ce împrumută sens muncii mele este credința că în situația mea pot întinde o mînă de ajutor. Iar dacă ți-aș putea fi vreodată util, te rog să-ți amintești de această remarcă și să nu mă ocolești.

Sylvia, care, fiindcă veni vorba este și ea foarte atașată de uzina Harcourt, m-a rugat în mod expres să vă transmit salutările cele mai afectuoase, ție și lui Edward, adăugînd — și la această completare mă raliez cu însuflețire — că oricînd se va întîmpla ca drumurile voastre să vă aducă prin Chicago,

să nu uitaţi că familia Wayde vă aşteaptă mereu în Lake Forest. Cu sinceritate şi devotament, ca întotdeauna,

Willis Wayde.

În loc să se bizuie numai pe propria lui apreciere, poate ar fi fost mai înţelept ca înainte de expediere să-i fi arătat scrisoarea şi Sylviei, dar aşa cum suna, i s-a părut izbutită. Nici n-a avut vreodată motive temeinice să-şi revizuiască părerea asupra ei, iar celelalte epistole i s-au părut tot atît de bine ticluite. Cu atîtea ciorne cîte a avut de făcut, apoi cu prînzul şi cele cîteva întîlniri absolut importante din cursul dupăamiezii, ziua de lucru era aproape pe sfîrşite cînd a ajuns să-şi pună semnătura pe scrisori.

— Ce crezi Mazie, scrisorile astea sînt ceea ce trebuie în situaţia de faţă ? o întrebă pe secretară cînd i le aduse pe birou, gata de semnat, aşteptînd pregătită să pună sugătoarea şi să le împăturească. Era o mare mîngîiere să ai acolo, pe cineva ca Mazie care lucrase atîţia ani la uzina Harcourt. Iar comentariul ei spontan şi entuziast, i-a risipit orice îndoială.

— După părerea mea, sînt de-a dreptul minunate, domnule Wayde, mai ales cea adresată doamnei Ewing. Pe aceea o consider deosebit de frumoasă.

— Mulţumesc, Mazie. În orice caz, nimeni nu poate spune că n-am încercat.

Apoi schimbă subiectul. După cum i-o spusese şi lui Bess, era mai bine să priveşti înainte, plus că nu uitase de surpriza pregătită Sylviei.

— Fii bună şi strecoară-mi în servietă pliantele de călătorie şi itinerariul pentru lunile mai şi iunie ca să le iau cu mine acasă, o rugă Willis. Vreau să i le arăt doamnei Wayde. Acum, cînd s-a aranjat şi afacerea asta cu Harcourt, cred c-o să ne putem respecta programul. Vrei să vezi, Mazie, dacă poate fi găsită acasă doamna Wayde ?

Cînd Sylvia răspunse la telefon, Willis era cufundat în dosarul cu documentaţia de călătorie. Şi, cu toate că se aflau de-abia în noiembrie, iar plecarea lor urma să aibă loc tocmai în mai, avea sentimentul că se află în pragul unei experienţe minunate.

— Sylvia, începu el, pe un ton pe jumătate glumeţ, dar şi serios, ce-ai zice dacă tu şi cu mine am face o excursie în Eu-

ropa? Nu imediat, dar în mai și iunie ce vine... Nu, de data asta sînt serios, scumpo, doar tu și eu, și n-ai nici un motiv să-ți faci griji pentru că de pe acum totul e pus la punct. Avem un apartament reținut pe puntea de promenadă a vaporului „Elizabeth", o mașină cu șofer care ne așteaptă la Cherbourg și camere rezervate la Ritz, în Paris. Diseară vin acasă cu toate amănuntele, scumpo. E ca în povestea cu covorul fermecat, nu-i așa? Toate lucrurile despre care am vorbit atîta vreme, ni se împlinesc. Așa că, începînd din acest moment, va trebui să trecem la întocmirea planurilor, doamnă Wayde.

Ciudat lucru, se gîndea el, cum de își amînaseră atîția ani acest vis și nu fuseseră încă niciodată în Europa, în ciuda discuțiilor repetate. Intervenise războiul, firește, iar după el, s-au succedat cînd una cînd alta, dar, în sfîrșit, se părea că viața intrase acum pe un făgaș neted. În afară de asta fusese invitat la convenția „Producția Industrială Internațională", care urma să se țină la Paris, în luna iunie. Ori asta era realmente o obligație — pînă și bătrînul P. L. îi spusese că trebuia negreșit să participe. Plus că Parisul fusese visul din totdeauna al lui și al Sylviei.

XXX

AR FI fost incorect să afirmi că Stephen Decker nu se arăta prietenos față de Willis Wayde, deoarece cuvîntul „neprietenos" avea un caracter prea precis, or una din marile slăbiciuni ale lui Steve, manifestată după moartea tatălui său, cînd i-a dat mîna s-o rupă cu orice activitate, era tocmai incapacitatea de a se defini. Tot atît de impropriu era să spui că Steve avea o aversiune pentru Willis — dat fiind că era

prea nepăsător ca să nutrească o antipatie pronunțată față de cineva. Însă, nu-i mai puțin adevărat că nu se dăduse niciodată în vînt după Willis, așa cum o afirma el însuși cînd povestea întîlnirea sa și a soției lui, May, cu familia Wayde, la o cafenea instalată pe trotuar, de pe Champs Elysées.

Întîlnirea la Paris dintre soții Decker și Wayde a fost cu totul întîmplătoare și s-a petrecut spre sfîrșitul unei dupăamieze de iunie. După cum spunea Steve, nici un oraș de pe lume nu creează atîta dezacord între gustul bărbaților și cel al femeilor ca Parisul. Cînd în sfîrșit ți se oferă ocazia să te bucuri de o viață tihnită, continentală, femeile se simt cuprinse de o sete de cultură. Chiar în dimineața aceea, May își exprimase dorința de a face o plimbare cu mașina prin regiunea castelelor — o dorință foarte copilăroasă, cu toate că May nu mai purta codițe pe spate.

— Nu se știe, Steve, cînd o să mai avem posibilitatea să-i lăsăm pe copii singuri, argumentase ea.

— Asta așa e.

— Și nu văd ce rost are să venim aici ca să joci domino cu un moșneag într-o braserie — și nu încerca să faci haz zicîndu-mi *brassière* [1].

A fost o vreme cînd pe May ar fi distrat-o o asemenea glumă nevinovată, dar acum ținea morțiș să se aleagă cu ceva din voiajul lor în Europa, iar zilele treceau una după alta într-un fel cu totul neinteresant. Ca să-și justifice punctul de vedere, May a continuat spunînd că singurul lucru care-l atrăgea pe Steve era să se uite într-una la vitrinele de pe rue de Rivoli și să citească glumele răsuflate brodate pe batistele de damă, în englezește, se-nțelege, pentru comerțul cu America:

Oh, te rog nu mă săruta
Oh, te rog nu mă
Oh, te rog nu
Oh, te rog
Oh, te
Oh.

Cel puțin ar fi fost cazul să încerce să nu facă el însuși pe adolescentul, plus că n-avea nici un rost să fie atît de american.

---

[1] Sutien (fr.).

— N-am vizitat nici măcar Sainte Chapelle, spuse ea cu un accent impecabil, deoarece, ca *jeune fille*, May petrecuse un an întreg la Paris, stînd la o familie de francezi, în rue de l'Université. În dimineața aceea, Steve căzuse la un compromis și se dusese cu ea la Sainte Chapelle. La rîndul ei, acceptase un alt compromis și-l însoțise după masă la cursele de cai de la Longchamp, într-o mașină care-i costase o avere, dar cum Steve cîștigase zece mii de franci, May n-a mai avut cum să-și arate nemulțumirea.

Trebuie să fi fost aproape ora șase cînd s-au întors de la Longchamp. Soarele coborîse pe boltă și, pe alocuri, Champs Elysées părea îmbrăcat în aur.

— Hai să plătim șoferul și să ne oprim la o cafenea să bem o sticlă de șampanie, propuse Steve.

— Oh, Steve, am putea cel puțin să ne oprim într-un loc interesant. Exista pe vremuri un locșor simpatic pe lîngă grădinile Luxembourg, știut numai de francezi. Aici, e plin de americani.

Își dădu seama că May avea dreptate ; era exact genul de cafenea care-i atrăgea pe turiștii americani. După impresia lui, femeile americane aflate la Paris, și mai ales May, se complăceau să facă pe continentalele.

— Ce-ai zice dacă am pretinde o oră că sîntem americani ? întrebă el.

May se amuză, într-un fel cosmopolit.

— N-ai nevoie să pretinzi. Realmente n-ai nevoie, și te rog să nu încerci să ceri în franțuzește lista de vinuri. Se așezară pe scaune de răchită, la adăpostul prelatei de soare, și în mijlocul unui amestec de glasuri foarte cosmopolit.

— *Garçon, la carte des vins s'il vous plaît*[1], spuse Steve.

— Cel puțin bine că nu sînt copiii de față să te audă, zise May. Te-am prevenit că aici e plin de americani.

Ca de obicei, May avea dreptate. În jurul lor se aflau mai multe grupuri de americani de vîrstă mijlocie, pe care-i puteai identifica fără nici o posibilitate de eroare. Pe chipurile bărbaților se citea un soi de stînjeneală confuză, în timp ce fiecare femeie ai fi zis că plutește în micul ei univers de fantezie.

[1] Chelner, lista de vinuri, te rog. (fr.)

— Nu pricep de ce bărbaţii americani sînt lipsiţi de distincţie, comentă May.

Instinctiv, Steve se îndreptă în scaun.

— Poate că sînt obosiţi, la capătul unei zile şi lungi şi grele.

— Ar putea încerca să mai salveze aparenţele şi nu e obligatoriu să arate ca şi cînd fac cu toţii calcule mintale.

— Dar sînt siliţi să le facă, doar îşi schimbă dolarii în franci.

— Dac-am vorbi cu oricare dintre ei, o să ne spună exact acelaşi lucru. May privi cu seninătate în jur, conştientă de faptul că cel puţin ea nu era o americancă de rînd. Ar fi putut să stea cu toţii acasă. Niciunul nu se alege cu nimic de pe urma venirii aici... Steve, uită-te direct în spatele tău.

— De ce ?

— Chiar în spatele tău se află un cuplu foarte simpatic şi distins, pe care cred că i-am mai văzut undeva.

— Cum adică, distinşi ?

— Ea este îmbrăcată cu mult rafinament, iar el pare captivat de tot ce vede, are un profil frumos şi-mi place felul cum surîde. Poartă un costum gri de flanelă, cu adevărat bine croit, are părul blond-argintiu şi o ţinută dreaptă.

— Poate că-i englez, sugeră Steve.

— Nu, dar costumul cred că-i lucrat la Londra, şi are un zîmbet aşa de plăcut. În momentul ăsta îi zîmbeşte ei. Aş vrea să te întorci. Ne despart patru mese şi sînt exact în spatele tău.

— Cum de ştii că nu-i englez ? Arată ca şi cînd s-a hrănit cu cereale ?

— Nu, nu, zise May. Poartă ochelari cu rame foarte groase din carapace de broască ţestoasă şi ăia nu sînt englezeşti. Îi citeşte ceva ei, dintr-un ghid turistic, lucru pe care un englez nu l-ar face, sau cel puţin, nu în felul ăsta.

— În ce fel ? se interesă Steve.

— Într-un fel intens.

— Poate că e suedez.

— Nu, şi sînt sigură că l-am mai văzut. Te rog, întoarce-te dar nu prea brusc, pentru că privesc spre noi. El şi-a scos ochelarii.

Steve își împinse scaunul într-o parte, își întoarse capul încet și acolo, la o depărtare de patru mese, se afla Willis Wayde.

— Bine, bine, făcu Steve.

— Îl cunoști, nu-i așa ? îl întrebă May.

Clătină din cap afirmativ și-și apucă paharul.

— Da, îl cunosc. E Willis Wayde.

— Oooo, firește că el e. N-ai de gînd să le vorbești, Steve ? Invită-i la masa noastră.

— Uite ce, May, la ce bun aș face-o ?

— Îți creezi întotdeauna un complex de inferioritate cînd e vorba de cineva interesant.

Tonul ei îl făcu să se miște stingher în scaunul de răchită.

— Ascultă May, nu-mi place să dau buzna peste oameni.

— Aș vrea să n-ai apucături de provincial. Vorbești exact ca un provincial.

— În regulă, zise el, în regulă, dar noi doi nu ne mai recunoaștem.

— Nu ești nici măcar curios ?

— Nu, ripostă Steve.

— Dar vorbești mereu de anii petrecuți cu el. Nu te interesează să afli ce a devenit ?

— Asta nu mai e un secret pentru nimeni.

— Steve, oare nu poți fi măcar o dată tu însuți și să te porți într-un fel amical ? Nu te poți duce la masă să-i spui...

— Ce să-i spun ?

— Să-i spui doar : ești Willis Wayde, nu-i așa ? Eu sînt Steve Decker. Pe vremuri ne-am cunoscut în Clyde.

Steve oftă.

— După care să adaug : îmi amintesc și de soția ta. Nu-ți amintești de mine, Sylvia ? Ne-am cunoscut în Cambridge — Massachusetts.

— Nu mi-ai spus niciodată c-o cunoști, observă May.

— Nu m-ai întrebat niciodată. Pe-atunci era Sylvia Hodges. Dar asta n-are nici o importanță May.

— Nu mi-ai pomenit nimic despre ea.

— Nici n-am ce-ți spune. E dintr-o familie care locuia în apropiere de Brattle Street. Bill Harcourt l-a dus pe Willis la ei și pînă la urmă, Willis s-a însurat cu Sylvia.

— Bill Harcourt ? repetă May.
— Da, Bill Harcourt.
Numele rostite în cafenea aveau o rezonanţă bizară.
— Steve, m-am săturat să te tot văd timorat.
— Cine, eu ? Timorat de soţii Wayde ?
— Atunci, du-te la ei şi vorbeşte-le.
— În regulă, consimţi Steve. În regulă.
În sinea lui, dorea să-i dovedească lui May că nu avea nici un complex de inferioritate. Problema croirii drumului printre cele cîteva mese pentru a ajunge direct la ei, nu ţinea numai de timp şi de spaţiu, ci şi de legăturile dintre oameni, cerîndu-i un efort de memorie. Putea fi oarecum asemuită cu încercarea de a reactualiza cu deplină claritate un film din copilărie plasîndu-l în centrul ecranului.
De cînd se măritase Sylvia, Steve o văzuse doar o singură dată, iar acum nu mai era îmbrăcată de sus şi pînă jos în tweed. Cîndva îi spusese că nu-i plac bijuteriile, dar acum purta pe eşarfa de la gît o broşă cu briliante şi safire, care fără să bată la ochi, îşi arăta adevărata valoare. Steve nu văzuse niciodată în ea o fată deosebit de frumoasă, în afară de momentele cînd aveau cîte o dispută, acum însă, avea trăsături mai distinse.
Ar fi recunoscut-o oriunde, ca şi pe Willis de altfel, cu toate că şi Willis căpătase mai multă distincţie. Era greu să-ţi aduci aminte că arătase cîndva stîngaci şi că nu o dată umblase netuns. Avea încă o înfăţişare tinerească, dar îi dispăruse orice urmă de timiditate sau ezitare, şi nici nu-şi mai dădea osteneala să se facă agreabil. Se vedea că are stăpînire de sine şi, la drept vorbind, de ce n-ar fi avut-o ? În memoria lui Steve amintirile legate de Sylvia şi de Wayde se limpezeau tot mai mult, dar în acelaşi timp îi venea tot mai greu să-i interpeleze. În vreme ce se îndrepta spre ei, Steve Decker îşi retrăia trecutul.
— Bună, zise el.
Soţii Wayde îşi ridicară privirile spre Steve, iar Willis îl măsură fără nici o urmă de confuzie. Strălucirea din ochii lui parcă-i ura bun venit, exprimînd plăcere şi o perfectă aducere aminte.
— Ia te uită ! Bună ! spuse el fără nici o ezitare, dar totul dozat la ţanc. Bună. Bill. Sylvia, nu cred că l-ai întîlnit vre-

odată pe vechiul meu prieten Bill Jerrod. Cum merg treburile în Akron, Bill ?

Steve Decker simţi o plăcere răutăcioasă amestecată cu dorinţa jenantă de a fi cu adevărat Bill Jerrod din Akron. Willis Wayde se ridicase pe jumătate din scaun şi era cu mîna pe jumătate întinsă cînd i se citi şovăirea în privire ; dar înainte de-a putea vorbi, fu întrerupt de Sylvia.

— Willis, nu ţi-l aminteşti pe Steve Decker ?

Willis ştia cînd este ţinta unei glume şi se lăsă în voia unei veselii dezarmante.

— Păi sigur că e Steve, recunoscu el. Închipuieşte-ţi să te întîlnesc la Paris. Dar se vedea limpede că tot se mai străduia să-l identifice. Dacă ar mai fi avut o secundă de gîndire, poate că ar fi dat răspunsul corect, dar Sylvia vorbi din nou în locul lui.

— Steve Decker, Willis, repetă ea.

În sfîrşit, Willis se clarificase, fără s-arate vreo urmă de supărare, sau să manifeste vreo stridenţă în felul de-a fi.

— Te rog să mă ierţi, Steve, spuse el. Se întîmplă uneori ca figurile din trecut să se estompeze. Acum totul e limpede, scumpo. Să ştii, Steve, că e extraordinar să te văd. E ca şi cînd am fi din nou la liceu, aşa e ?

— Ei, nu chiar aşa, zise Steve.

— Clasa domnişoarei Wilson şi Cambridge. Serile de duminică la familia Hodges. Ascultă Steve, tu erai acolo în prima seară cînd am venit la ei. Bill Harcourt m-a adus. Ţi-aduci aminte ?

— Exact. Bill Harcourt.

— Ce face Bill ? întrebă Willis vorbind mai repede. E minunat să văd pe cineva din bătrînul oraş. Nu poţi uita niciodată locul în care ai copilărit, nu-i aşa ? Stai niţel, mi se pare c-ai lucrat la Harcourt într-o vară, nu ? Pe timpuri, a fost o întreprindere splendidă, o uzină ideală.

— Da, era o proprietate straşnică, încuviinţă Steve.

— Desigur că păstrezi veşnic în inimă un locşor cald pentru locul de unde ai pornit-o. Stai niţel, cînd te-am văzut ultima oară, Steve ?

— Acum vreo zece ani. Veniseşi la o conferinţă a directorilor, sau aşa ceva. Ne-am întîlnit doar un minut.

— Exact. Şedeam la reşedinţa Harcourt. E o locuinţă frumoasă, nu ?

— Şi-acum e la fel. O proprietate splendidă.

— Bill locuieşte acolo ? se interesă Willis.

— Nu, răspunse Steve. Acum o foloseşte Bess, de cînd a murit doamna Harcourt. Îşi petrece toate verile acolo, iar Ed vine sîmbăta şi duminica.

— Bravo, bravo. Ce face Bess ?

— După cîte ştiu e foarte bine.

— Willis, se amestecă Sylvia, n-ai de gînd să-l inviţi pe Steve să ia loc ?

— Fireşte, răspunse Willis. Am fost aşa de captivat încît am uitat cu totul de asta. Garçon !

— Nu în franţuzeşte, dragul meu, îl rugă Sylvia.

Wills rîse din nou.

— Sylvia e aşa de susceptibilă cînd vorbesc franţuzeşte. Ea a stat un an la Paris.

— Adevărat ? întrebă Steve. La o familie de francezi ?

— Da, pe rue de l'Université, explică Sylvia.

— Numai în felul ăsta se poate dobîndi un accent corect, nu-i aşa ? zise Steve.

— Fără doar şi poate, se amestecă Willis. Dar să nu divagăm de la subiect. Cu ce te ocupi, Steve ?

— Păi, nu fac cine ştie ce de la moartea lui taică-miu.

— Oh, făcu Willis. Îmi pare rău. L-am admirat întotdeauna pe domnul Decker.

— O şi merita, zise Steve. În fine, mi-a lăsat cu mult mai mulţi bani decît aş fi bănuit vreodată. De-asta nu prea fac nimic.

— Ei bine, cinste domnului Decker, zise Willis.

— Pe urmă, m-am însurat, continuă Steve, iar May a avut şi ea ceva situaţie. Oricum, n-am fost niciodată bun de muncă.

— May ? repetă Sylvia. E soţia ta ?

Între timp apăruse un chelner cu un scaun, dar văzîndu-l, Steve îşi dădu seama că nu putea să rămînă.

— Da, sînt căsătorit de-atîta vreme încît mi se pare firesc ca toţi s-o cunoască pe May, zise el.

— Aşa e. Acum îmi amintesc, vorbi Willis. Bess mi-a spus că te-ai însurat, sau poate că Bill. Ia să vedem — May. Pare-se că nu-mi amintesc de nimeni din oraş cu numele de May.

— Dar nu e o localnică, explică Steve. E din Brookline.
— Ei bine, timpul nu stă pe loc, nu-i aşa ? remarcă Willis.
— Mi-ar place să luaţi amîndoi loc la masa noastră, zise Sylvia.
— Vă mulţumesc mult, dar realmente nu pot rămîne. Am venit doar să vă salut. May mă aşteaptă.
— Cum adică, e aici ? zise Sylvia. De ce nu ne-ai spus-o ?
— Vream tocmai să vă propun, vorbi Steve, simţind o zvîrcolire în suflet, să poftiţi la masa noastră. De-abia ne-am întors de la curse unde am cîştigat zece mii de franci şi bem puţină şampanie.
— Măi, măi, zise Willis, ăsta e chef în lege. Mi-ar fi făcut plăcere să avem timp dar mă tem că... Privi spre Sylvia. Nu urmează să luăm masa cu prietenii, undeva pe lîngă Neuilly, scumpo ?
Nu pronunţă corect numele cartierului.
— Neuilly, repetă Sylvia. Dar asta nu se va-ntîmpla înainte de ora nouă, dragă. Ne-ar face multă plăcere, Steve. Ar fi chiar grozav.
— E un lucru formidabil să te vezi cu cineva de acasă, spuse Willis. Da, ideea ta e straşnică, Steve. O să-l chem pe chelnerul nostru.
— Am să vorbesc eu cu el, se oferi Sylvia.
— E-n ordine, scumpo. Sylvia vrea să spună că franceza mea cam şchioapătă şi are dreptate, deşi, cînd e vorba de Paris sînt un sentimental. Cu riscul de a cădea în banal, trebuie să spun că Parisul e un oraş magnific, nu-i aşa ?
— Fără-ndoială că este, încuviinţă Steve.
— Îţi aminteşte tot timpul de trecut, nu-i aşa ? Cu toate că există pe aici şi cîţiva industriaşi destul de pricepuţi — vreau să spun pentru ei, ca străini.
Au continuat să vorbească în timp ce Sylvia discuta cu chelnerul.
— Asta a fost un vis permanent al Sylviei şi al meu — să ne luăm o vacanţă şi să respirăm un pic de atmosferă din Lumea Veche. De asta ne aflăm la Paris — să ne pierdem timpul şi să ne refacem energia.
— Fii bun Willis şi dă-i chelnerului şase sute de franci, interveni Sylvia.

Așa cum s-au petrecut lucrurile, n-a existat nici o clipă de stînjeneală în întîlnirea lor, deoarece May și Sylvia au putut să-și arate reciproc că se simțeau la Paris ca acasă.

— Nu pot să-ți spun ce amuzant e să te văd, îi declară May, Sylviei. Steve mi-a vorbit atît de mult despre dumneata!

— E plăcut să auzi din nou accentul din Boston, după cel din Middle West, răspunse Sylvia.

— Păi nu-i chiar din Boston, preciză May. Ci din Brookline.

— E ciudat cum de nu ne-am întîlnit la petreceri sau în altă parte. Dar nu-i mai puțin adevărat că mă jenam de fetele din Brookline. Presupun că ai frecventat-o pe domnișoara Winsor?

— Da, răspunse May. Domnișoara Winsor era în Brookline un fel de reflex condiționat.

Remarca ei a fost destul de amuzantă și toți au rîs la unison.

— Ei, bine, pentru că sîntem aici e cazul să mai bem nițică șampanie, propuse Steve. Unde-i chelnerul? Garçon!

— Nu vorbi tu, dragă, se amestecă May. Lasă-mă pe mine s-o comand. Știți, Steve e un om minunat în multe privințe, dar nu și cînd e vorba de franceză.

— Același lucru se întîmplă și cu Willis, spuse Sylvia. Nu-i vorbă că nici nu-și dă osteneala.

— Uite ce, iubito, îi ripostă Willis. N-am avut niciodată prilejul să trăiesc cu o familie de francezi cînd eram tînăr. Hai să nu ne întoarcem la strada aia. Cum îi zicea — rue de l'Université.

— Nu cumva ai făcut parte din Asociația Absolvenților de Universitate? sări May. Să nu-mi spui că ai stat și la familia Boucher.

— Într-adevăr am stat. Nu erau oameni tare scumpi? Mai ales papa Boucher.

— Și Grandemère, completă May.

— O da, încuviință Sylvia. Grandemère, draga de ea. Și tante Elise.

Toată întîmplarea demonstra cît de mică era lumea și coincidența a fost udată cu șampanie.

— Nu reușesc să-l duc pe Willis să vadă tablourile lui Picasso. S-ar părea că bărbații nu se simt niciodată în largul lor la Paris.

Adevărul este că ajunseră să se simtă cu toții în largul lor.
— Am o idee, Steve, zise Willis. Ar trebui să le lăsăm pe fete singure într-o zi, iar tu şi cu mine să hoinărim prin oraş. Ce ziceți de asta, fetelor ? Dar pe ele nu le mai interesa ce vorbeau bărbații.
— Din observațiile mele, pot spune că se petrece ceva ciudat cu femeile o dată ce ajung la Paris, remarcă Willis.
— Soții americani nu înțeleg femeile. Nu le iubesc cum trebuie. Pe asta, ai auzit-o ? îl întrebă Steve.
— Se-nțelege că da, dar cu toate astea, mie-mi plac multe lucruri la Paris.
— Şi mie îmi place Parisul. Îl înțeleg în felul meu. De pildă, eu am trăit aici în timpul războiului, cînd May n-a fost.
— Dar ce-ai făcut în război, Steve ?
— La naiba, Willis ! Am fost în serviciul armelor chimice. Niciunul de vîrsta noastră n-a făcut mare lucru.
— Nu spune asta, băiete. Tu ai fost întotdeauna un om de nădejde.
Cuvintele lui Willis îl făcură să rîdă.
— Cred că mă confunzi din nou cu Jerrod acela din Akron, zise Steve.
Willis dădu din cap dezaprobator şi cu expresie aproape serioasă.
Pentru moment se uită fix şi atent la Steve Decker cu o expresie luminoasă, ca de sticlă. În privirea lui păreau că se amestecă prudența şi chemarea, ceea ce-l făcu pe Steve să-şi închipuie că Willis simțea nevoia să fie simpatizat.
— Nu te confund cu nimeni, îi spuse el. Sincer să fiu, te-am invidiat întotdeauna şi eşti acelaşi Steve Decker, de odinioară.
Felul cum o rostise, făcea ca declarația să sune sincer. Învățase cum să-i facă pe oameni să asculte la tot ce spunea el.
— Fără îndoială că timpurile s-au schimbat de atunci, reflectă Steve.
Willis rămase o clipă tăcut, ca şi cînd se gîndea la schimbarea vremurilor, comparînd trecutul cu clipa de față.
— Dacă vrei să spui că nu mai sînt cel de odinioară să ştii că ai dreptate, dar, pe undeva, fiecare om rămîne ceea ce-a fost. Sincer să fiu, pe doi oameni i-am invidiat — pe tine şi pe Bill Harcourt.

— Pe mine și pe Bill ? se miră Steve. Se uită la mîna dreaptă a lui Willis care bătea tactul pe marmora mesei și avu certitudinea că avea unghiile îngrijite de-o manichiuristă.

— Ca să-ți dau o explicație simplă — v-am invidiat pe voi doi pentru că nu aveți nici o grijă, niciodată. Pe cînd eu a trebuit să mă zbat într-una.

— Nu văd de ce-ai mai face-o acum, zise Steve.

— Nu pentru mine personal, ci pentru o mulțime de oameni. Un lucru îl naște pe altul.

Pentru moment, firul discuției lor s-a rupt, dar May și Sylvia vorbeau în continuare.

— Steve nu vrea să meargă în regiunea castelelor, se plîngea May. Mi-a declarat că dacă va merge, n-o să se miște din mașină.

— Trebuie să recunosc un lucru la Willis, spunea Sylvia. Depune un efort fantastic, dar cu toate astea nu prea vizităm serios obiectivele turistice. Avea totuși nevoie să se rupă de treburi.

Willis sorbi un strop de șampanie.

— Asta așa e. E necesar să te rupi din cînd în cînd de treburi, și să-ți refaci forțele — cel puțin eu simt această nevoie. Asta îți schimbă preocupările. Ce face Bill Harcourt, Steve ?

Steve își aminti că era pentru a doua oară cînd Willis îi punea această întrebare.

— Bill e destul de bine. Locuiește în Marion, știi asta. Îi place navigația și golful.

— Cum joacă golf ?

— Nu cine știe ce. Realizează în jurul a nouăzeci de lovituri.

— Asta înseamnă că aș putea să-l bat. Trebuie să-l caut într-una din zile. Am avut întotdeauna un colțișor cald — vreau să spun o profundă afecțiune pentru Bill. Steve nu răspunse, așa că Willis continuă. Este omul cel mai drăguț din lume, dotat cu toate calitățile bune, generozitate, integritate și un plăcut simț al umorului ; dar n-a avut nici o înclinare pentru afaceri.

— Păi nici n-are nevoie de așa ceva.

— Ai dreptate. S-au frămîntat alții pentru el. Nu muncesc eu oare și-acum pentru Bill ?

— Da, dar şi eu am cîteva acţiuni „Simcoe“.

— Asta-i formidabil ! Mă bucur că eşti un membru al familiei „Simcoe“. Aş vrea să treci cîndva pe la noi, să ne vezi cum lucrăm.

— Mulţumesc, mi-ar plăcea s-o fac într-una din zile.

Willis se uită peste masă la Sylvia, dar ea nu dădu nici o atenţie semnalului său.

— Am rămas devotat familiei Harcourt, reluă el. Cred că ştii ce le datorez. Nu mai există astfel de familii în zilele noastre. Cum mai arată vechea reşedinţă ?

— Destul de bine, răspunse Steve. Bess se ocupă serios de ea, întreţine terenurile de sport şi toate celelalte.

Willis urmări circulaţia de pe stradă.

— Asta-i splendid. Mă bucur că e totul în ordine. Sincer să fiu, într-un anumit fel ea e un fel de altar pentru mine. Uneori, înainte de-a adormi, pot să închid ochii şi să mă văd ca aievea suind pe poteca maşinilor.

Formularea lui şchiopăta din punct de vedere retoric, dar omagiul pe care-l exprima era în întregime cinstit.

— Minunat sistem de plantare. Tufele acelea de rododendroni din preajma porţilor. Timpul e meşterul, numai timpul. Ia ca exemplu casa mea ; am încercat să obţin acelaşi efect plantînd rododendroni. Sylvia şi cu mine am sădit nişte soiuri cu o vechime de cincizeci de ani. Sînt frumoşi, dar nu creează acelaşi efect. Timpul e totul.

— Dar nu e o casă aşa de veche, remarcă Steve. La uzină sînt unele clădiri mai vechi.

— Poate, zise Willis. Dar într-o locuinţă, vechimea înseamnă cu totul altceva. Faţă de-o casă poţi fi sentimental, dar nu şi cînd e vorba de-o uzină. Aş vrea ca unii oameni să înţeleagă acest lucru.

— Bănuiesc că ai dreptate.

Willis îşi mişca mîna bătînd tactul pe masă.

— Regret din toată inima hotărîrea luată cu uzina Harcourt, zise el. Pentru mine, închiderea uzinei a fost ca şi cînd mi-aş fi tăiat braţul.

Steve Decker nu răspunse şi Willis se uită o clipă la el într-un fel senin, impersonal.

— Natural c-au fost și consecințe, continuă el. Astea sînt inevitabile, dar asemenea lucruri se întîmplă tot timpul. Uzina nu avea nici un viitor ci numai trecut — și nici o șansă să lucreze în profit.

— E mai greu să fii obiectiv cînd trăiești acolo, zise Steve.

Willis tuși.

— Acum cîtăva vreme, am avut un cîine de vînătoare, spuse el. Aproape că i-a crescut pe copii. Dar a orbit și am fost siliți să-l chemăm pe veterinar să-l omoare. Ești forțat să recurgi la lucruri de felul acesta.

— Da, aprobă Steve ; bănuiesc că da.

— Voi păstra veșnic în inimă un colțișor — vreau să zic amintirea bătrînei uzine. E o ironie a soartei — aș putea spune — ca tocmai eu să fi luat această măsură, dar ești silit să faci lucruri din astea.

— Da, trebuie să-ți fi venit greu.

Partea neplăcută era că Steve putea să vadă întotdeauna ambele fețe ale aceleiași probleme. N-avea nici un rost să argumentezi cu unul ca Willis Wayde.

— Natural că nu-i pot învinui pe unii oameni care nu împărtășesc punctul meu de vedere, zise Willis. În fine, a fost teribil de plăcut să te văd, Steve, și mă bucur că mi s-a oferit prilejul să-mi exprim cîteva idei legate de acest subiect. Sylvia, scumpa mea, mă tem că a sosit vremea să plecăm.

— Oh, dragă, făcu Sylvia. Trebuie, într-adevăr ? Îmi pare așa de rău.

Își împinse scaunul și se uită la Willis întrebătoare, consultîndu-l tacit, evident, dacă era cazul să facă vreo invitație soților Decker.

— Sper că vom avea ocazia să vă întoarcem amabilitatea, vorbi Willis. Trebuie să ne reluăm discuțiile exact de unde le întrerupem. Sylvia, scumpă, ce program avem pe mîine ?

Sylvia ridică puțin din sprîncene.

— Păi, tu iei prînzul cu textiliștii aceia, Willis, iar seara se dă o masă în cinstea ta.

— Exact. Uitasem cu totul de ele și după aceea plecăm în Elveția — și eu n-am putut schimba o vorbă cu doamna Decker.

Își împinse scaunul spre spate și se ridică în picioare, netezindu-și ușor cutele apărute pe haina încheiată la două rînduri

de nasturi, zîmbind şi arătînd de parcă tocmai atunci un maestru în ale oratoriei îl rugase să spună cîteva cuvinte. Vădea aceeaşi siguranţă profesională, iar May avusese dreptate, fără-ndoială, costumul lui fusese lucrat la Londra de un croitor deprins cu gusturile fanteziste americane. Pentru o secundă, Willis domină scena cu modestie şi sinceritate. Şi în toată înfăţişarea lui naturaleţea era calitatea cea mai de preţ. Nu puteai şti, cugetă Steve, în ce măsură cordialitatea lui era autentică. Nu exista nici un mijloc prin care să se sondeze adîncimea sincerităţii lui. S-ar fi putut foarte bine să aibă „un colţişor cald în inimă“ şi să fi fost cinstit cînd vorbise despre loialitatea şi părerile lui de rău. Dar tot atît de bine s-ar fi putut să fie complet lipsit de inimă. Autoritatea şi succesul îl făcuseră surprinzător de impenetrabil, deoarece succesul îi şlefuise toate durităţile, transformîndu-l într-un tip care putea fi confundat cu oricare altul din fotografiile apărute în pagina financiară a lui „New York Times“ — or era greu să te pronunţi asupra acestor oameni, formaţi după acelaşi calapod ; în esenţă, Willis rămînea, pînă la urmă, tipul americanului.

— Atunci, la revedere şi multe mulţumiri. A fost absolut minunat, zise el.

Dacă incidentul s-ar fi limitat numai la atît, n-ar fi meritat osteneala de-a fi relatat. Dar întîmplarea ce urmează i-a împrumutat interes şi valoare. Aşa cum spunea deseori May, nu se ştie niciodată de cine te poţi lovi la Paris şi, printr-un simplu joc al coincidenţei, de regulă te izbeşti de oamenii la care te aştepţi cel mai puţin. Se aflau cu toţii în picioare, cînd Steve Decker se simţi strîns de braţ de May.

— Dumnezeule mare, Steve, ia te uită cine vine, spuse ea.

Între mesele strîns grupate, exista un culoar care pornea din stradă — lăsat ca loc de trecere pentru chelneri şi clienţi, iar pe acesta se vedeau venind spre ei Bess Harcourt cu soţul ei, Eward Ewing. Pentru oricine o cunoştea, Bess avea să rămînă veşnic aceeaşi — şi, chiar dacă părul i se închisese mult la culoare şi tenul era mai rumen, te gîndeai la ea tot ca la tînăra Bess Harcourt ; pînă şi la Paris, prezenţa ei aducea un iz din neamul Harcourt. Mersul ei era de un provincialism arogant, cel puţin nu căuta să facă pe femeia continentală. După braţele

încărcate de pachete ale lui Edward se vedea că fuseseră după cumpărături. De altfel, ori de cîte ori îl întîlneau pe Ed Ewing părea că nu face altceva decît să-i care pachetele lui Bess.

Întîlnirea nu putea fi evitată în nici un chip, deoarece între ei și soții Wayde era o distanță de numai cîțiva pași și deci n-aveau cum să nu ajungă unii în fața celorlalți. Imediat, Willis păși înainte. Își pusese pălăria de fetru pe cap, dar și-o scoase repede, cu un gest curtenitor care nu prea îl caracteriza ; în același timp, îi dispăruse și rezerva lui măsurată. O dată, măcar, îi puteai citi gîndurile fără presupuneri. Se întîlnea cu un vechi prieten și se vedea clar că era peste măsură de încîntat s-o vadă pe Bess Harcourt, acolo.

— Ei bine, parc-am fi în vacanțele de odinioară, exclamă el. Cine-și închipuia să te vadă la Paris, Bess ! Și pe Edward ! Bună, Ed !

Willis întinse mîna și, pentru moment, n-ai fi putut spune ce va urma. Bess avea un fel plăcut de-a se uita la oameni și gura ei, cu colțurile arcuite în sus, exprima întotdeauna bunăvoință ; cînd vorbi, în glas îi răsună aceeași amabilitate binevoitoare.

— Îmi stai în drum, Willis, zise ea. Dă-te la o parte.

— Vai, Bess, te rog, făcu Willis. Nu pot înțelege...

Dacă Bess, în loc să-i vorbească, l-ar fi pălmuit, n-ar fi putut să arate mai șocat.

— Îmi stai în drum, repetă Bess și pe urmă izbucni în rîsul ei plin de viață, dar și răutăcios. Dă-te la o parte, Uriah Heep.

După cum relata Steve Decker, ca spectator nu puteai avea decît admirație pentru Willis Wayde. Se vedea că străbătuse o cale lungă de pe vremea cînd trăise pe moșia Harcourt. Era limpede că gluma ei malițioasă în legătură cu escrocul dickensian îl zguduise din temelii, pentru că se făcu roșu-stacojiu la față, de par-ar fi stat toată ziua în soare. Cu toate astea, nu-și pierdu calmul și vorbi pe un ton blînd și politicos. Fără-ndoială că succesul îl cizelase pe Willis Wayde, îndepărtînd orice urmă colțuroasă din comportarea lui.

— Firește, dacă așa o dorești tu, dar sincer, îmi pare foarte rău, Bess. Vino, scumpo, altfel întîrziem la masă. Și soții

Wayde o porniră spre stradă, mergînd încet. Willis păşea cu pieptul înainte şi umerii daţi spre spate ; haina îi cădea impecabil. Steve îi mai zări o dată, înainte de a se face nevăzuţi, amestecaţi cu mulţimea de pe trotuar. Willis îşi pusese din nou pălăria, iar Sylvia îl întreba ceva. După cîte se părea, el o urmărea cu foarte multă atenţie şi, pe urmă, clătină din cap. Asta a fost tot, dar dacă-i cunoşteai cît de cît părţile componente, precum şi personalitatea oamenilor în joc, incidentul se transforma într-o istorie întreagă — care nu s-ar fi putut petrece decît în America. Nu o dată Steve Decker s-a întrebat ce-o fi gîndind Willis Wayde şi cît de mult, sau cît de puţin îl afectase această întîlnire. De fapt, Steve asistase la epilogul unei poveşti, care nu putea să fie pe deplin înţeleasă, dacă nu-i cunoşteai şi începutul.

XXXI

ORI de cîte ori i se oferea prilejul să schimbe cîte o vorbă cu cunoştinţele lui despre viaţa la Paris, Willis declara invariabil că se îndrăgostise de Ritz din clipa cînd îl văzuse. La înfăţişare, răspundea întru totul felului în care şi-l închipuise şi nimic din opulenţa teatrală a apartamentului său care dădea spre Piaţa Vendôme nu l-a stînjenit cîtuşi de puţin. Cînd la vederea lui, Sylvia spusese că totul e numai ostentaţie şi cheltuială, nu s-a putut opri să nu-i aducă aminte că la fel reacţionase şi în voiajul lor de nuntă, la „Chieftain Manor". Ca grandoare nu se deosebeau, deşi salonul de aici, numai în aur şi roz pal, nu suferea nici o comparaţie estetică sau de concepţie cu „Chief Manor". Nu peste multă vreme Sylvia s-a integrat în atmosfera de la Ritz, iar în cele din urmă a ajuns să admită

că Ritzul şi întreaga ambianţă erau magnifice — în genul *vieux genre*[1].

De fapt, însăşi atmosfera de-acolo aducea atît de mult a „*vieux genre*", încît pe Sylvia au surprins-o în egală măsură figurile oarecum ciudate care mai apăreau cînd şi cînd pe la Ritz, cît şi instalaţia sanitară impecabilă.

Chiar din minutul în care intrase în apartamentul lor, Willis ar fi stat ore în şir să se uite la Piaţa Vendôme — o privelişte care, aşa cum o afirma acum cu certitudine, nu l-ar plictisi niciodată. Cu toate că în Franţa nu mai exista nici o siguranţă şi statornicie, Piaţa Vendôme simboliza tocmai aceste condiţii. Întregul ansamblu sugera linişte şi ordine. Faţadele de proporţii vaste care înconjurau minunata piaţă erau expresia echilibrului şi a raţiunii, aducînd la un loc prinos de omagiu coloanei victoriei a lui Napoleon, care se înălţa în centru. Liniştea aşternută o dată cu trecerea anilor, amplifica şi mai mult sentimentul statorniciei. Într-un amurg de iunie, pe cînd sorbea din cocteil şi admira acea privelişte fermecătoare, Willis îi spusese Sylviei în glumă că în ochii ei poate şi coloana lui Napoleon apărea ca ostentativă. Dar, spre consternarea lui, ea răspunsese că, în afară de mormîntul lui Napoleon, coloana era lucrul cel mai ostentativ din tot Parisul. Poate că teoretic avea dreptate, deoarece ideea de a copia coloana lui Traian din Roma putea fi privită ca egocentrică ; cu toate astea, decoraţiile din bronz făcute din tunurile topite de la Austerlitz ţineau de-o concepţie grandioasă, întocmai ca şi Ritzul. Coloana se armoniza perfect cu locul în care se înălţa în centrul Pieţei Vendôme — chiar dacă clădirile din jur erau mult mai vechi.

Pentru Willis, atmosfera Pieţei Vendôme a fost binefăcătoare cînd, împreună cu Sylvia, au ajuns în sfîrşit la Ritz, după durerosul incident petrecut la cafeneaua de pe Champs Elysées. La vederea coloanei, Willis îşi aminti pe loc că o mulţime de oameni îl detestaseră pe Napoleon, şi că Napoleon fusese silit să ia hotărîri de unul singur.

— Vrei s-aranjezi tu cu şoferul, scumpo ? îi spuse Sylviei. Eu nu prea am chef de calcule aritmetice.

---

[1] Stil bătrînesc, de demult (fr.).

— Cum să nu, dragul meu. Chiar am în poşetă banii potriviţi.

În sinea lui, îi mulţumea Sylviei că în drumul lor cu maşina nu făcuse nici o aluzie la întîlnirea cu Bess. Se simţea încă ros pe dinăuntru şi avea sentimentul înfrîngerii. Era urmărit de gîndul că era de neconceput ca Bess Harcourt să mai aibă ascendent asupra lui şi să-l facă să sufere ; dar avea să-i treacă. Cînd se văzu în Piaţa Vendôme gîndul acesta deveni aproape o certitudine. De fapt, o dată ce intrară la Ritz îşi putea chiar închipui că nu se-ntîmplase nimic neplăcut. Portarul plin de zîmbete şi admirabilul administrator, care ştiau cîte în lună şi în soare despre orice lucru, nu se deosebeau de personalul lui de la birou în ce priveşte eficienţa. La Ritz te simţeai literalmente ca acasă cînd erai departe de propria-ţi casă. Amurgul întîrziat al Parisului lumina suficient apartamentul — o lumină mai paşnică decît strălucirea formală a candelabrelor stil Ludovic al XVI-lea.

— Ştii ceva, scumpo, am de gînd să comand nişte cocteiluri pentru că mă simt cam obosit, ba cu una, ba cu alta. E plăcut sa fim din nou aici, nu-i aşa — chiar dacă-i ostentativ ?

— Da, dragă. Aproape am uitat de asta. Sylvia se aşeză într-un fotoliu aurit adus de Willis lîngă fereastră ca să poată sta unul lîngă altul şi să privească Piaţa Vendôme. Ştii doar că pînă la urmă ajung să iubesc aceleaşi lucruri pe care le iubeşti şi tu, Willis.

— E tare drăguţ ce-mi spui, iubito. Aş vrea aşa de mult să putem fi doar noi doi astă seară şi să privim de-aici Piaţa Vendôme.

— De ce n-am face-o, dragul meu ?

Şi-acum îl frapa la Sylvia uşurinţa cu care uita totul.

— Nu-ţi aminteşti, scumpo ? Trebuie să mergem la masă cu indivizii aceia într-un loc al cărui nume nu-ţi place cum îl pronunţ.

— Ba îmi place. Hai, spune-l. Te rog, spune-l, Willis.

El clătină din cap. Adevărul era că nu avea chef să vorbească franţuzeşte.

— Hai, spune-l, te rog, insistă Sylvia. Sincer să fiu, te descurci foarte bine cu franceza.

— N-ai de ce să-mi arăţi atîta devotament, scumpo, şi totuşi, mi-ar plăcea să putem sta aici şi să nu mai mergem în locul acela la masă.

Sylvia se ridică în picioare și-l sărută pe creștetul capului — un gest pe care nu-și amintea să-l mai fi văzut la ea.

— Realmente nu pricep dragul meu de ce trebuie neapărat să mergem. Nu sînt decît oameni pe care i-ai mai întîlnit și la convocare și dacă lipsește vreun cuplu, masa poate fi oricînd refăcută. Dacă-mi dai agenda, am să-l rog pe portar să-i anunțe din partea noastră. Iată c-au venit cocteilurile, dragă. Ia-l pe-al tău în timp ce telefonez.

— Dacă nu te-ai supăra, scumpo, l-aș începe chiar acum.

Era bucuros să rămînă singur cele cîteva minute cît dura telefonul Sylviei, căreia îi nutrea o recunoștință și mai mare acum cînd îi scutea pe amîndoi de corvoada dineului.

În momentul acela nu se simțea de loc dispus să înfrunte o gloată — și mai ales una formată din străini. Dorea să fie singur dar, în același timp, să nu gîndească. Ar fi vrut să-și alunge din minte scena de la cafenea, care se repeta la infinit, să nu-și mai închipuie într-una cum ar fi putut reacționa altfel decît o făcuse și ce-ar fi putut spune, dar nu a spus.

Realitatea ciudată și neiertătoare era că n-ar fi putut da nici o altă ripostă. Întîlnirea lor era ca un fel de pedeapsă pe care trebuie s-o primești și s-o înghiți. Willis nu putea să uite nedreptatea ce i se făcuse. Asta îl durea cel mai mult. După toți anii de devotament față de familia Harcourt, era de neconceput ca Bess să aibă o asemenea ieșire față de el ; dar era un fapt consumat și nu-i rămînea altceva de făcut decît să-l accepte. Nu avea nevoie decît de o zi, două, poate, ca să se deprindă cu realitatea. Toată întîmplarea era un accident, poate inevitabil, dar nu-și dăduse pînă acum seama cît preț punea pe buna impresie a familiei Harcourt. De asemenea, nu putea înțelege pentru ce cuvintele lui Bess sunaseră ca un fel de mustrare personală, ceea ce se reflecta asupra propriei sale integrități. Dar ăsta era un lucru absurd, firește, deoarece el nu făcuse nici o faptă de care să se rușineze. Partea cea mai nenorocită era că totul se petrecuse sub ochii Sylviei. În consecință, trebuia negreșit să aibă o explicație cu ea. Nu putea să conceapă în ce fel ar fi putut-o evita.

Își termină cocteilul, fără să constate însă o relaxare apreciabilă în starea lui de încordare. Ar fi putut să comande altul și altul — așa cum făceau mulți cunoscuți de-ai lui în mo-

mente de restrişte — dar avea destulă judecată ca să-şi dea seama că nu-l va ajuta la nimic. Clădirile din Piaţa Vendôme, ridicate de arhitecţi pentru nobili despre a căror viaţă Willis nu ştia nimic în afară de cîteva date din ghidul Parisului de Nagel, constituiau o consolare mai bună decît alcolul.

(Tot atunci îşi puse în minte să facă şi-o glumă cu bătrînul P. L. spunîndu-i că nu ştiuse c-a scris ghiduri ale Parisului). Faţadele ce împresurau Piaţa Vendôme reflectau o concepţie care-şi găsea ecou în sufletul lui. Ele îl asigurau că oamenii care trăiseră în spatele acelor cornişte au ştiut tot atît de bine ca şi Napoleon că nu există pe lume dreptate absolută. O parte din ea se pierdea întotdeauna pe drum. Între Willis şi Piaţa Vendôme exista o reală comunitate de idei.

— Sylvia, ai avut o idee minunată să scăpăm de dineu ; pentru asta, mîine dimineaţă am să-ţi iau ceva ce-am văzut în vitrina unui magazin de bijuterii de peste drum, lîngă „Morgan et Company".

— Vai, Willis, zise Sylvia care se afla în picioare, lîngă el. Nu-i putea vedea faţa şi, la început, a avut impresia că rîde, cu toate că nu era absolut sigur. Nu trebuie să arăţi prin bijuterii ce simţi, dragul meu. Ştii că e destul să mi-o mărturiseşti.

— E tare drăguţ ce-mi spui. Nu ştiu cum se face, dar ai avut întotdeauna un soi de alergie pentru bijuterii.

— Dar nu vezi că joc teatru, iubitule ? spuse Sylvia şi se aşeză în fotoliul aurit de lîngă el. Nu ştii că-mi place tot ce-mi dai tu ?

Willis se întoarse spre ea, dar din cauza amurgului nu-i putu distinge chipul.

— Nu trebuie să fii aşa de bună cu mine, scumpo. Poate că, în fond, nici n-o merit.

— Eu ştiu ce meriţi, dragul meu. Meriţi încă un cocteil şi cred că şi eu. De fapt, cînd le-am comandat i-am spus chelnerului să ne-aducă cîte două la fiecare ; şi-acum iată-l şi pe celălalt.

— Va să zică asta-i spuneai ? E curios că pot citi un ziar franţuzesc, dar nu înţeleg cînd se vorbeşte.

— Eşti tare, tare scump, îi spuse Sylvia, punîndu-şi mîna pe a lui. Eu ştiu mai bine ca oricare altul cît de scump eşti funda-

mental — asta e una dintre expresiile tale favorite — fundamental — nu-i așa ?

N-avea nici un rost să mai amîne. Trebuia să discute incidentul cu Sylvia ; partea cea mai proastă era, însă, că nu putea preciza dacă reținerea lui nu izvora cumva din rușine.

— Scumpa mea, regret din tot sufletul scena de după masă și, mai ales, faptul că ai fost de față.

Sylvia își puse din nou mîna pe-a lui. Pînă în clipa aceea nu-și dăduse seama cît de legat era de ea. Dar, în definitiv, poate că așa se-ntîmplă întotdeauna cu doi oameni care au trăit destul împreună și au trecut prin destul încercări.

— N-ai de ce să regreți. Nu e vina ta, Willis, dacă cineva are o ieșire isterică și irațională.

— Știu asta, scumpo, dar un asemenea lucru te face să-ți pierzi echilibrul. Cînd vorbi, nu privi spre ea, ci peste piață. Poate că e absurdă tulburarea mea sufletească dar, cu toate astea, după cele spuse de Bess mi-e imposibil să nu mă întreb dacă a avut vreo valoare ceva din tot ce-am făcut ?

— Vai, dragul meu, dar nu trebuie să-ți pui asemenea întrebare, pentru că ai fost întotdeauna minunat. Nimeni nu poate ști mai bine ca mine cît de minunat ai fost.

Willis își drese glasul. Chiar dacă vorbele ei îi mergeau la inimă, era totuși un moment cînd se impunea să privească realitatea în față ; necazul era — acum cînd se gîndea — că de multe ori se ferise să facă acest lucru.

— E foarte drăguț din partea ta să-mi vorbești așa, scumpo, dar au existat momente cînd mi s-a părut că aveai unele rețineri. Dumnezeu mi-e martor c-am încercat să procedez corect într-o mulțime de situații, dar tot el știe că nu sînt perfect.

— Dar nu e nimeni perfect, dragul meu. Tocmai asta-ți spuneam și eu. Nimeni nu știe mai bine ca mine cît ești de minunat. Și în această materie sînt o autoritate.

Willis o auzise, dar era atît de copleșit de gînduri încît nu-i răspunse direct.

— Am încercat să fiu sincer în tot ce-am făcut — realmente am încercat — dar uneori e problematic cum să fii sincer.

— Știu că ai încercat întotdeauna, dragul meu. Hai să chemăm chelnerul să ne aducă ceva de mîncare. Putem să reflectăm la asta și mîine, Willis.

Însă el era sigur că acum era momentul s-o facă.

— Fără-ndoială că ai avut dreptate, scumpo. Trebuia să mă fi dus la Boston la momentul oportun, să stau de vorbă cu ei. Şi-aş fi făcut-o, fireşte, dacă mi-ar fi trecut prin minte că Bess o să reacţioneze în felul ăsta.

— Natural că te-ai fi dus, dragul meu, dar chiar atunci ai fost extrem de ocupat — dacă-ţi aminteşti.

Willis oftă, îşi puse genunchiul drept peste cel stîng, răsucindu-şi nervos glezna. Era mulţumit că se întunecase într-atît de mult încît Sylvia nu mai putea să-l vadă clar. Îi simţea însă prezenţa şi era bucuros c-o are chiar lîngă el.

— Ce mă doare mai mult este că n-au fost loiali faţă de mine. S-ar părea că ei nu privesc moneda pe ambele feţe. Uită de anii mei de trudă. Uită, draga mea, că m-am spetit muncind pentru ei. Singurul lucru de care-şi aduc aminte, pare să fie doar acela că am închis uzina.

— Ştiu, şi nu e corect, zise Sylvia. Dar cred că nimeni nu întoarce moneda pe ambele feţe — nici chiar tu sau eu — şi ei au fost nedespărţiţi de uzină.

Willis îşi întoarse capul spre ea.

— Nu cumva eşti de partea lor ? Sylvia, tu nu poţi fi.

În clipa cînd a rostit-o, şi-a dat seama că făcuse o afirmaţie supărătoare şi s-a căit.

— Dragul meu, spuneam doar că nici unul dintre noi nu poate să privească un lucru pe ambele feţe. Eu sînt întotdeauna de partea ta, dragul meu, dar hai să nu mai vorbim despre asta acum. Ce-ai zise să-l chem pe chelner ? O să mănînci nişte ouă cu cornurile acelea care-ţi plac aşa de mult şi o cacao ; pe urmă, o să-ţi dau un Nembutal. O să vezi totul mult mai limpede după ce-o să tragi un somn bun.

— Mi-ar plăcea, pentru că, sincer să fiu, mă simt obosit, şi-mi pare rău, scumpo, că te pisez aşa de mult cu subiectul ăsta. Dar am un fel de bănuială că cei din familia Harcourt nutresc ideea că de la început am avut de gînd să închid fabrica. Poate c-ar fi mai bine să-ţi fac o mărturisire deschisă, scumpo, fiindcă te-ai arătat aşa de bună cu mine şi aş dori să fiu sincer. Mă-ngrijorează această latură, pentru că, sincer să fiu, nu ştiu dacă au sau n-au dreptate, draga mea. Eu unul, cinstit ţi-o spun, nu pot să-mi amintesc.

— Dar, dragul meu, se-nțelege că nu puteai ști dinainte ce măsuri vei lua în viitor și ai făcut tot ce ți-a stat în putere pentru familia Harcourt. Te rog, nu te mai gîndi la asta, zise ea și-l sărută iarăși pe creștetul capului ca și mai înainte. Hai să ne gîndim ce vom face mîine.

— Ai dreptate. Ai perfectă dreptate. Hai să privim înainte și nu înapoi, scumpo. Știi, pentru că veni vorba, exact același lucru i-am scris și lui Bess.

— Perfect, dragul meu. Totul e-n ordine. Să nu ne mai frămîntăm din cauza asta. După ce-ți iei Nembutalul o să-ți spun ce vom face. Le telefonăm copiilor la tabără și vorbim cu ei. E minunat că amîndoi ne iubim așa de mult copiii. Willis, nu ți se pare ciudat să te gîndești că acolo, la ei, de-abia a început după amiaza ?

TIPARUL EXECUTAT LA
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII"

Coli tipar 31,5 Comanda 80 785